This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

NYPL
3 3433 00046766 6

180

KAC
317 F

Geography-History: Ancient: Greece: Strabo
(I.e)

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBRI XVII.

GRAECA AD OPTIMOS CODICES MANVSCRIPTOS
RECENSVIT,
VARIETATE LECTIONIS, ADNOTATIONIBVSQVE
ILLVSTRAVIT,
XYLANDRI VERSIONEM
EMENDAVIT

IOANNES PHILIPPVS SIEBENKEES
PROFESSOR ALTORFINVS.

ASTOR LIBRARY
NEW-YORK
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

TOMVS PRIMVS.

LIPSIAE
IN LIBRARIA WEIDMANNIA.
MDCCXCVI.

Strabo 1796

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

EMINENTISSIMO ET REVERENDISSIMO

DOMINO

STEPHANO BORGIA

S. R. E. CARDINALI PRESBYTERO

LITTERARVM BONARVM STATORI

INSIGNI

RERVM ANTIQVARVM POPVLORVM,

AEGYPTIORVM, GRAECORVM, ITALORVM

SCRVTATORI SAGACISSIMO

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

FAVTORI SVO

RELIGIOSISSIME DEVENERANDO

PRO

MVLTIS MAGNISQVE IN SE COLLATIS

BENEVOLENTIAE SIGNIS

GRATAM ATQVE PIAM MENTEM

QVOQVO MODO FIERI POTEST

TESTATVRVS

HANC STRABONIS EDITIONEM

D. D. D.

EDITOR.

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

PRAEFATIO.

Nihil minus, ante annos non ita multos, cogitavi, quam fore unquam, ut Strabonis operis geographici praeſtantiſſimi editio nova meis quantuliscunque curis pararetur. Etenim cum in bibliotheca Marciana Veneta ad Strabonis codices perluſtrandos me applicare conſtituerem, id tantummodo conſilii habui, ut ex iis addiſcerem: quaenam eſſent, quae in praeclaro illo, ſed temporum miſeria, librariorumque ineptorum incuria peſſime accepto ſcriptore, opitulantibus codicibus emendari, melioremque ad ſtatum et conditionem revocari poſſent; minime autem ita ambitioſe de me cogitavi, qui putarem, me unquam operis ipſius editionem paraturum, onusque humeris meis tam impar eſſe ſuſcepturum. Poſtea vero, doctorum virorum, ad quos de ſtudiorum meorum ratione, et de Strabonis codicibus Venetis, eorumque valore et praeſtantia, nonnulla ſcripſeram, epiſtolis ad me miſſis, admonitus et excitatus, ut hanc rem ſerio agerem, Strabonisque patrocinio ſuſcepto, de nova eius ad codices inſtituta et exacta editione paranda cogitarem; tenuitatis meae conſcius, diu quidem in hanc arenam deſcendere haeſitavi; attamen deſiderio tantorum virorum ut plane deeſſem, a me impetrare non potui.

Qua provincia ſuſcepta, emendatoris textus perſonam praecipue mihi induendam intelligens, ante omnia id agendum exiſtimavi, ut codices, antea

tantum in locis aperto in mendo cubare, r delaque prae primis egere mihi viſis, conſult denuo recognoſcerem, ſummaque cura et ad ſing la verba cum exemplis formulis deſcriptis compa rem; deinde ut anquirerem, anne praeter libr ipſum Strabonis textum complexos, alia proſtare in bibliothecis, ad hunc auctorem ſublevandum cientia. Quem laborem, ſemper oneris, neque ra faſtidii plenum non omnino incaſſum a me exceptu mihi gratulor. Quamvis enim longe maxima corruptelae, qua Strabo tenetur, partem, ad unu omnibus, quos evolvere mihi licuit, codicibus, i inſiſtere, deprehendi, ut de illius textui reconciliar da integritate priſtina plane deſperandum ſit; nihi lominus tamen eorum ope locis ſingulis medicinar talem adferri poſſe reperi, quae meam ipſius ſper longe ſuperaret. Quinam autem codices a me ex acti ſint, declaraturus ſum, ſi pauca antea, ſumma rumque tantum linearum habita ratione, de fonti bus expoſuero, ex quibus Strabo in opere geogra phico conſtruendo praecipue hauſiſſe videatur.

Quo vero in argumento neminem unquam verſaturum exiſtimem, quin variis afficiatur anim motibus. Etenim, ratione tantum habita fontium, quos Strabo adiit: quis eſt, qui, vel diligentiam ſuam in convocandis et ſeligendis ſcriptoribus, vel ingenii perſpicaciam et acumen, in notitiis, exinde petitis, diiudicandis ordinandisque non miretur. Verum, ſi alios ſcriptores, ſumma fide dignos, nullique geographo praetereundos, ipſi aut plane neglectos, aut non ea, qua debuit, diligentiae cura tractatos conſideremus, iure doleamus neceſſe eſt, ipſum commiſiſſe, quae in altero graviter reprehenderet.

Magnus ſane fontium apparatus fuit, quo Strabo in orbis terrarum deſcriptione uti poſſet. Namque,

que, non Graecorum tantum, Romanorumque ſcriptorum, de rebus ad geographiam explanandam facientibus, notitias praeclaras ſubminiſtrantium copiam habuit ampliſſimam, ſed in itineribus a ſe inſtitutis obſervata, multa ſibi praebuere, priorum geographorum ſententiis evertendis, corroborandis, illuſtrandis, ſupplendis inſervientia. Praeſtitit enim Strabo caeteris in hoc, ut, parte orbis terrarum haud exigua perluſtrata, complura ipſe oculis intuitus ſit, accuratiusque explorarit, reliquis auditu tantum vago et incerto cognita [1]). In Aegypto enim cum eſſet, cum Aelio Gallo, quem Octavianus Auguſtus huic provinciae praefecerat, totam Aegyptum ad Syenem usque, et regiones Aethiopiae conterminas perluſtravit; deinde multorum annorum decurſu profectiones inſtituit per maximam Aſiae minoris et ſuperioris partem; per oram Africae ad ſeptemtrionem maritimam; per inſulas tantum non omnes maris mediterranei; per Graeciam denique et Italiae inferioris partes ad Ligurorum usque fines. Quapropter non uno tantum loco gloriatur, ſe, in itinere verſus occaſum ab Armenia usque ad Etruriae terminos, meridiemque verſus a ponto Euxino ad Aethiopiae regiones finitimas facto, plus terrarum vidiſſe, reliquis ante ſe orbis terrarum deſcriptionem aggreſſis. Quantam vero, in hiſtoriam, locorum conditionem, hominumque ingenia et mores inquirendi copiam hoc in itinere habuerit, in promtu eſt iudicare.

Et in ſubſidia, quorum Straboni in regionum ipſi non peragratarum expoſitione conſtruenda, conſulendorum poteſtas fuerit, ſi inquiramus, ea nec minus praeclara, quam copioſa variaque iudicemus,

1) De itinere a ſe facto II, 179. A. XVII, 1170. C. Strabo praecipue loquitur etc.

neceſſe eſt. Etenim praeter geographos orbis t
rarum deſcriptionem declarantes, praecipue hi
riarum ſcriptores fuerunt, qui notitiarum ad cog
tionem populorum ampliorem facientium copi
infinitam illi ſubminiſtrarent. Iam multa ante
cula *Herodotus*, de quibusdam Aſiae regionibus i
ter Pontum Euxinum mareque Hyrcanum ſitis, n
non de Africae verſus ſeptemtrionem interioris p
tibus praeclare expoſuit [1]); omnis ille terrarum tr
ctus a monte Caucaſo ad Indum fluvium, regione
que maritimae ad oceanum Indicum ſinumqu
Perſicum, a comitibus Alexandri, in Perſicis e
Indicis expeditionibus, partim in regis illius re
rum geſtarum expoſitione, partim itinerariis e
periplis illuſtratae ſunt. maritima ſinui Arabico
pontoque Euxino contermina, ſub Ptolemaeo Phi
ladelpho, et Seleuco Nicatore, accuratius innotue
re; tandem ſcriptoribus Romanorum expeditiones
celebrantibus, via ad regionum verſus occidentem
ſolem, boreamque ſitarum cognitionem aperta eſt.
Alii porro ſcriptores complures κτισεις, i. e. origi-
nem et fata ſingularum civitatum, demonſtrarunt;
nonnulli, quorum agmen ducit *Ariſtoteles*, in ex-
ponendis regionum natura, mirabilibusque verſati
ſunt; quin ipſis ex poetarum commentis eorumque
interpretibus multa convocari potuere, quibus geo-
graphus ad ſingulorum locorum cognitionem accu-
ratiorem duceretur. En itaque fontem quadruplicem, e quo Straboni orbis terrarum deſcriptionem compoſituro hauriendi facultas eſſet: geographi, hiſtoriarum cum civilis tum naturae ſcriptores, poetae, eorumque interpretes.

Inter

1) Loca Herodoti ad geographiam praecipue praeclara ſunt, Lib. I, 104. 203. ſeq. IV, 181 — 185. 236. ſeq. 252. ſeq. V, 1—52.

Inter geographiae ſcriptores alii operam in univerſi terrarum orbis facie deſcribenda collocarunt, alii ſingulas tantum eius partes illuſtrandas ſumſere. E primis Strabo ob oculos habuit *Hecataeum Mileſium*, *Artemidorum Epheſium*, *Eudoxum Gnidium*, et, quem ducem principem ſecutus eſt, *Eratoſthenem Cyrenaicum*. Is, cuius eruditio vaſta antiquis non minus, quam diligentia et aſſiduitas, qua libris legendis incubuit, celebratur, auctor extitit operis geographici, Τπομνηματα γεωγραφικα, vel, ut nonnullis videtur, Γεωγραφουμενα inſcripti; quo, cum rerum ſelectu, tum argumenti tractatione omnes, ante ſe geographiae ſcriptores, poſt ſe reliquit. Cuius auctoris veſtigiis Strabo ita inſtitit, ut Eratoſthenianum opus potius repetiiſſe, curisque ſuis emendatius edidiſſe, quam plane novam geographiam conſtruxiſſe dicendus ſit. Severi quidem eius cenſoris potius, quam imitatoris perſonam Strabo tueri conatur; verumtamen notitias ad geographiae mathematicae et phyſicae partem pertinentes, paucis exceptis a *Polybio*, *Poſidonio*, et *Hipparcho* mutuatis, omnes Eratoſtheni eum debere, iam dudum viris doctis exploratum eſt. *Artemidorum* [1]), cuius orbis terrarum deſcriptionem libris XI. diſtinctam [2]), *Diodorus Siculus*, *Plinius* [3]), *Athenaeus*, alii, concelebrant, praecipue Strabo ſecutus eſt circa diſtantiarum rationes conſtituendarum. Sic iuxta illius computationes Sardiniae a continenti diſtantiam [4]), regionum ad ſinum Ta-

1) De *Artemidoro* circa Ol. CLXIX claro vid. *Fabr.* B.Gr.T.III 402. ſq. ed. *Harles.*

2) *Porphyrius* de antro Nympharum p. CXIV. in fronte Homeri Odyſſ. edit. Barnes. Artemidori opus *Marcianus Heracleota* in compendium redegit.

3) *Hiſt. Nat.* III, 17. IV, 37 etc.

4) *Strabo* V, 224. B.

rantinum dimenſionem [1]) intervallum inter Pachynum promontorium Taenarumque [2]) conſtituit. Nec minus illo auctore uſus eſt in deſcriptione Aſiae ſuperioris [3]), ſinus Arabici [4]), Peloponneſi [5]), aliisque regionibus, quibus recenſendis ſuperſedeo. At, plura *Artemidori* olim in Straboniano textu extitiſſe, quae noſtri libri non agnoſcunt, demonſtratum dari poteſt e codicibus manuſcriptis, imprimis e praeſtantiſſimo Vaticano, nr. CLXXXIII, qui, inter alia, quae textui reſtitui, locum lib. VIII, 597. A. ubi de diſtantia inter Maleam promontorium et Iſtrum, ſecundum Polybii et Artemidori ſententiam, ſermo eſt, vulgatis ita expreſſum: Πολυβιου δ' ειρηκοτος το του Μαλεαν επι τας αρκτους μεχρι του Ιστρου διαστημα περι μυριους σταδιους· ευθυνει τουτο ὁ Αρτεμιδωρος ουκ ατοπως. κατ' εκεινον γαρ συμβαινειν εξακισχιλιων πεντακοσιων, ſic legit: Πολυβιου δ' ειρηκοτος το του Μαλεαν επι τας αρκτους μεχρι του Ιστρου διαστημα περι μυριους σταδιους· ευθυνει τουτο ὁ Αρτεμιδωρος ουκ ατοπως. Επι μεν Λιγιον χιλιους και ..... ους ειναι λεγων εκ Μαλεων ὁδον· ενθενδε δ' εις ..... διακοσιων· ενθενδε δια Ηρακλειας ..... πεντακοσιων ὁδον· ειτα εις Λαρισσαν ..... τριακοσιων τετταρακοντα ..... Νικειαν εξακοσιων εξηκοντα· ενθενδε και Στοβων και Δαρδανιων ..... εξακισχιλιων πεντακοσιων. En praeclari Artemidori loci fruſta a librariis e textu reiecta [6]). Alia, ex eodem ſcriptore excerpta populorum inſtituta moresque

1) *Strabo* VI, 401. C.
2) *Idem* VI, 409. A.
3) *Strabo* XIV, 979. B.
4) *Idem* XVI, 1114. C. ſeq.
5) *Idem* VIII, 335. B.
6) Multa e Strabonis textu excidiſſe vel e ſolo *Stephano* demonſtratum dari poteſt. Cf. *Stephan.* Καλλιαρος cum *Strab.* IX, 652. B. v. Κρουσις, Ταναις, Σφηνος. al. Alias huc pertinentes obſervationes praebet *Euſtathius* in comment. ad Homerum.

resque respiciunt, ut, quae Strabo de feminarum ornatu in Hispania, de Ephesiorum institutis, Lyciaeque civitatibus enarrat, declarant [1]). *Eudoxo Gnidio* [2]), Platonis auditori et comiti in Aegyptum profecti, quem inter alia, quibus Strabo in opere geographico concinnando uti posset, quorum recensum vid. ap. *Fabricii* B. Gr. T. IV. p. 1. seqq. γης περιοδον composuisse e *Plinio*, *Athenaeo* aliis constat [3]), varia debet; praecipue vero eum adhibuit in Graeciae finibus [4]), Asiaeque superioris memorabilibus exponendis [5]).

Ex geographiae scriptoribus, singularum regionum statum et conditionem illustrantibus inter Strabonis fontes prae caeteris recensendi sunt: *Apollonides Nicaenus* scriptor, ut coniicio secundo ante C. N. claro, cui *Scholiastes* Apollonii Rhodii [6]) περιπλουν Ευρωπης attribuit. Quem de Asiae nonnullis regionibus exposuisse, praeter Scholiastae ex eo citata [7]), declarant, quae Strabo in Mediae et Armeniae expositione illi debet [8]). *Dicaearchus*, geographo notitias de oris maritimis regionum mari interno adiacentium obtulit [9]). *Menecratis* Ελληστοντιακην περιοδον adhibuit, Halizonum commigrationes

1) *Strab.* III. p. 249. B. XIV, 951. B. 981. C. *Artemidorus* etiam scripsit Τρομηματα Ιωνικα. *Athenaeus* III, 111. D. quos Strabo ob oculos habuisse videtur, de Ioniae priscis civitatibus referens. Utrum autem ea, partem solummodo operis illius geographici constituerint, an librum peculiarem, definire non possum.

2) Nisi potius Rhodius fuerit, uti b. *Semlero* videbatur in Miscell. lect. II. p. 26. s. innixo *Diogene Laërt.* VIII, 90.

3) Vid. *Fabric.* Bibl. Gr. IV, 12. seq.

4) *Strab.* IX, 598. B.

5) *Idem* XI, 778. A. XIII, 873.

6) Ad Argon. IV, 974. conf. *Vossium* de Histor. gr. T. IV. opp. p. 163.

7) Ad Argonaut. II, 955.

8) *Strab.* XI, 794. B. 800. C.

9) *Idem* III, 205. A.

tiones enarrans [1]). *Metrodoro Scepſio*, Mithridatis Eupatoris aequali uſus eſt in monte Caucaſo deſcribendo [2]). Multa quoque ad Aſiae verſus orientem et auſtrum partes accuratius cognoſcendas Straboni ſubminiſtrarunt Alexandri magni comites, in itinerum eiusdem regis iuſſu factorum deſcriptione. Quorum e numero praeprimis Strabo *Calliſthenem Olynthium* et *Nearchum* in conſilium adhibuiſſe perſuaſus ſum. Ille enim praeter Alexandri rerum geſtarum, et Graecorum a pace inter Graecos et Artaxerxem confirmata hiſtoriam [3]), periplum concinnaſſe, ex *Scholiaſte* Apoll. Rhodii [4]) compertum eſt; quo forte Strabo uſus eſt, de Halicarnaſſo, Sardibus, et Milete exponens [5]). Fragmentum autem eiusdem ſcriptoris de Alexandri ad Ammonis oraculum profectione, ex commentariis eius de rebus Alexandri deſcriptum videtur [6]). *Nearcho*, gubernatori navis, vel ut ipſe de ſe gloriabatur, claſſi Alexandri in ſinu Arabico praefecto [7]), auctori *περιπλου εκ της Ινδων γης κατα την μεγαλην θαλασσαν* [8]), Strabo haud optimam quidem fidei partem tribuit [9]); attamen praeclaras quasdam ab eo notitias excepit, quas inter potiſſimae ſunt, de populis Medorum conterminis, de memorabilibus et animalibus Indiae; de ſinu Perſico, et inſulis in eo ſitis; de Brahmanorum inſtitutis et moribus, de Ariana [10]). *Timoſthenes* Ptolemaei II. claſſi praefectus [11]) opus compoſuit *περι λιμενων* [12]), ſive, ut *Stephanus By-*

1) *Strab.* XII, 828. B.
2) Idem XIII, 907. f.
3) *Athen.* XIII, 360. C. *Diodor. Sic.* XIV, 325.
4) Ad Argonaut. II, 776.
5) *Strabo* XIII, 909. C. 930. B. XIV, 942. B.
6) Idem XVII, 1168. A.
7) *Strabo* XV, 1055.
8) *Arrianus* de exped. Alex. VII. p. 149.
9) *Strabo* II, 121.
10) *Idem* XI, 795. C. XV, 1011. A. 1013. A. 1031. ſeqq. 1043. D. 1049. B. 1056. A. XVI, 1111. A.
11) Idem IX, 645.
12) *Strabo* III, 205.

Byzantinus ait, Σταδιασμος inſcriptum [1]), et Eratoſtheni, ſecundum *Marcianum Heracleotam*, tanti aeſtimatum, ut operi ſuo geographico totum compilatum inferret [2]). Quo e libro Strabo multa excepit, cum primis de Inſulis maris Aegaei; de regionibus Africae et Hiſpaniae [3]) maris conterminis, de Ponto Euxino et ſinu Arabico. nec non Pamphyliae ambitus dimenſionem iuxta Timoſthenis rationes a ſe conſtitutam e *Plinio* colligo [4]). Praeter hos, geographis, Straboni in conſilium vocatis, *Hipparchus* Bithynus adſcribendus eſt, qui opere ſingulari, προς τον Ερατοσθενη και τα εν τη γεωγραφια αυτου λεχθεντα Eratoſthenis placita, in parte geographiae mathematica acriter oppugnatum ivit. quo vero in argumento illum cenſoris nec iuſti nec ſapientis gloriam tuliſſe, ipſe Strabo confiteri cogitur [5]).

Nec minus hiſtoriarum ſcriptores, cum hiſtoriam καθολικην, tum ſingularum rerumpublicarum et civitatum fata demonſtrantes Straboni meſſem notitiarum ampliſſimam praebuerunt. Quae enim de origine, progreſſu et interitu civitatum et rerumpublicarum, de populorum commigrationibus, inſtitutis politicis et moribus deque religionis eorum cultu expoſuit, maximam partem ex illis excepta ſunt. E ſcriptoribus autem hiſtoriam univerſam exponentibus praecipue *Ephorum Cumanum*, *Polybium*, *Poſidonium* adiit. *Ephorus*, ipſe ανδρα μνημης αξιον appellat [6]), res ab Heraclidarum reditu ad Perinthi uſque excidium geſtas triginta libris deſcri-

1) Voc. Αγαθη.
2) *Marcianus* in periplo pag. 95. edit. Hoeſchel.
3) *Strabo* XIII, 919. B. XVII, 1183. III, 205. A.
4) *Plin.* Hiſt. Nat. VII, 35.
5) *Strabo* I, 14. II, 126. 129. 133.
6) *Strabo* XIII, 924. B. X, 713.

ſcripſit [1]), quo in opere geographus cumprimis invenit notitias praeclaras ad populorum et civitatum fata antiquitus perpeſſa explicanda [2]), facientes Inter complura Straboni hoc e ſcriptore excepta praecipue obſervanda ſunt, quae Siciliae [3]), Galliaeque [4]) deſcriptioni intexuit. Nobilia porro ſunt fragmenta ex eodem deſumta, de Crotonae conditoribus [5]), de Aetolorum origine [6]), de Locrenſium legibus [7]), de rebus Creticis interque ea de Curetibus [8]). Nec non in relatione de piratis Corcyraeis Strabonem Ephori veſtigiis inſtitiſſe e *Suida* video [9]). *Polybii* de geographia mathematica et phyſica ſententias Strabo II, 152. ſeqq. exponit, alia eiusdem ſcriptoris ſingularum regionum deſcriptioni inſeruit; praecipue autem eum de Hiſpania, Gallia, Sicilia et Graecia, deque populis Alpes incolentibus adiiſſe videtur [10]). Prae caeteris tamen inter hiſtoricos Straboni magnam notitiarum copiam ſubminiſtrantes, nominandus eſt *Poſidonius Apamqeenſis*, cuius e libro περὶ ὠκεανου excerpta primo geographicorum libro inſerta leguntur [11]). Verum opus, e quo Strabo praecipue hauriret, fuerunt illius Ἱστορίαι των μετα Πολυβιον, libris LII. diviſae. Quae de geographia mathematica Poſidonius ſtatuit, libro II. exponuntur [12]). Praeterea maximam partem in recenſendis metallifodinis Hiſpaniae, moribus Gallorum aliorumque ſeptemtrionales regiones in-

1) *Diodor. Sic.* XVI. p. 469.
2) *Strabo* IX, 646.
3) *Idem* VI, 408. B. 410. A.
4) *Idem* IV, 304. B.
5) *Idem* VI, 403.
6) *Strabo* VIII, 547—549.
7) *Idem* VI, 398.
8) *Idem* X, 711. 730. ſeqq.
9) *Suidas* v. Κυρηναιος.
10) *Strabo* III, 215. B. 221. A. 225. B. 259. A. 246. B. IV, 279. A. 309. B. 319. A. VI, 401. 428. B. VII, 496. C. VIII. 516. B. 584. A. 597. A. caet.
11) *Idem* I, 9. D. 95. A. 100. B. II, 94.
12) *Strab.* II, 95. ſeqq.

incolentium populorum, nec non in diſquiſitione de Parthis, Iberibus, Albanisque eum ſecutus eſt [1]). Ex *Nicolai* denique Damaſceni, Auguſti Octaviani tempore clari, Ἱστορία καθολικὴ libris CXLIV diviſa, Strabo multa in uſum ſuum convertiſſe videtur, paucis tamen in locis nominis eius mentione facta [2]).

Haec de ſcriptoribus hiſtoriae univerſae. Quos autem ex illis, qui populorum ſingulorum fata celebrarunt, Strabo praecipue ſecutus ſit, nunc paucis declarabimus. In Hiſpaniarum expoſitione habuit *Aſclepiadem Myrlaeanum*, Pompeio M. ut *Suidas* refert, coaevum, qui diu in Turditania commoratus, Hiſpaniarum deſcriptionem concinnavit [3]). De Gallia et Britania agens, ex *Iul. Caeſaris* commentariis de bello Gallico [4]), *Aſiniique Pollionis* libris [5]) notitias compilavit. *Antiochus Syracuſanus* Ἰταλιας κτισμον compoſuit [6]), quo Strabo uſus eſt, de Campaniae incolis priſcis, de Cortonae et Taranti origine etc. exponens [7]). Eundem Antiochum Σικελιωτικὰ συγγραφὴν compoſuiſſe, *Pauſanias* auctor eſt [8]), e quo forte decerpta ſunt, quae Straboni de colonia Gnidiorum in inſula Lipara, et de eorum donariis Apollini Delphico dicatis referuntur [9]). Habuit etiam *Timaeum Tauromenitem*, auctorem operis de priſcis Italiae rebus publicis [10]). De Graeciae non tan-

1) Idem III, 217. IV, 277. ſeqq. 303. Conf. *Athen.* IV, 151. ſeqq. VI, 246. *Plutarch.* vit. Pompeii p. 637.

2) Cf. *Athenaeum* VI, 249. A. ſeq. et VIII, 332. E. cum Strabone XII, 579. ſeqq.

3) *Strabo* III, 236. B.

4) *Idem* IV, 262. C.

5) *Idem* IV, 294. A.

6) *Dionyſ. Hal.* I. p. 34. ed. *Reiskii.* vid. *Voſſ.* de Hiſt. Gr. C. 7. p. 203.

7) *Strab.* V, 371. VI, 402. 426. C.

8) *Pauſan.* X. p. 326. ed. Xylandri.

9) *Strab.* VI, 422. C.

10) *Idem* VI, 399. B.

tantum hiſtoria univerſa multi iique praeclari ſ
ptores egerunt, ſed ſingulae etiam civitates habu
qui earum κτισεις et πολιτειαν illuſtrarent. C
bres erant inter veteres *Ariſtotelis* κτισεις ſive ori
nes rerumpublicarum, Straboni fortaſſe conſult
de priſcis Epidauri incolis referenti [1]). Idem au
περι νησων ſcripſit, quo ex opere geographus nc
nulla hauſiſſe videtur in Euboeae, Ithacae et C
phaleniae deſcriptione [2]); at, quibus praeprin
populorum inſtituta declararentur, fuerunt eiusd
πολιτειαι πολεων, quo in opere, ut *Cicero* [3]) a
omnium fere civitatum non Graeciae tantum, ſ
etiam barbariae mores, inſtituta et diſciplinae exp
ſitae eſſent. Citat Strabo non raro rerum *Attic*
rum ſcriptores (τα ΑΤΘιδα [4]) interque eos *Philoch*
rum grammaticum, *Pherecydem*, qui libris XI
antiquitates Atticas illuſtravit, et *Polemonem*, qu
de donariis in acropoli quatuor libris expoſuit [5])
Fontes non minus praeclaros Strabo conſultar
potuit in ſingulis Aſiae partibus illuſtrandis. *Apollo-*
dorus Artemita, in libris τα παρθικα inſcriptis, multa
de Hyrcania, Bactriania aliisque Aſiae ſuperioris
regionibus expoſuit [6]); de Phrygia regionibusque ei
conterminis, *Apollodorus Athenienſis* in navium ca-
talogi expoſitione, et *Demetrius Scepſius* Straboni
notitias praebuerunt [7]). *Hypſicrates* de rebus Phoe-
niciis

1) *Strabo* VIII, 573. A. eius Ελλαδικων. XI, 479. Περι θαυμασιων XI, 552. B. Περι Σαμοθρακης IX, 372. A. Περι της Αθηνησιν ακροπολεως XIII, 586. Περι των εν Σικελιᾳ ποταμων. VI, 307. B.

2) *Etymol.* M. v. Ακρουσιος. et *Strab.* X, 682. B. 685. C.

3) *Cic.* de finibus V. c. 4.

4) *Strabo* V, 339. A. IX, 601. 609.

5) *Idem* IX, 607. Alia quoque geographica *Polemonem* eundem ſcripſiſſe, ex *Athenaeo* declaratur, qui citat

6) *Strabo* II, 179. C. XI, 783. B. 789. C. 796. B.

7) Demetrius Scepſius Τρωικων διακοσμου libris XXX. ſcripſit,

naiciis ſcripſit; *Cteſias*, quem licet minimae fidei ſcriptorem Strabo cum multis veterum appellet [1]), quaedam tamen notatu digna ei ſubminiſtravit. Sic, quae de Indorum regis abſtinentia notat, e Cteſia promanata ex *Athenaeo* colligo [2]). Quibus vero potiſſimas de Aſiae regionibus notitias debuerit, fuerunt ſcriptores de Alexandri Magni expeditionibus, quorum e numero praeprimis adhibuiſſe videtur *Ariſtobulum Caſſandraeum*, *Ariſtum Salaminum*, *Cyrſillum Pharſalicum*, *Daimachum*, *Megaſthenem*, *Oneſicritum*, *Patroclem;* quibus addi poſſunt, *Orthagoras*, quem Oneſicriti in navigatione comitem fuiſſe *Freinshemius* ex *Philoſtrati* Apollonii Tyanenſis vita III. p. 137. ed. *Olearii*, coniicit [3]), *Polycletus Lariſſaeus*, et *Polycritus Mendaeus* [4]). Quorum in ſcriptorum auctoritate diiudicanda iudicium Strabonis criticum ſummopere eluceſcit. perſuaſus enim, idque non absque veri ſpecie, eorum fidem ſuſpectam, neque temere admittendam [5]), multa iis prolata, reprobatum ivit, acriterque in eos invehitur, qui eiusmodi ſcriptorum relationibus non ponderatis, ut firmo ſtatim innitantur fundamento. *Daimachum* et *Megaſthenem*, quorum auctoritas iam Eratoſtheni in dubium vocata erat, ita omni fide ſubvertit, ut fabulas ſolummodo eos in medium protuliſſe contendat [6]). *Ariſtobulus* in Hiſtoria de Ale-

ſcripſit. *Athenaeus* III, 80. D. *Strab.* XIII, 907. B. Quo e ſcriptore praeclarus locus de Monte Ida *Strab.* XIII, 898. C. conf. *Athen.* XIV, 658. C.

1) Vid. *Fabricii* B. Gr. I, 741. ibique Harleſio obſervata.

2) *Strabo* XV, 1036. D. cf. *Athen.* X, 434. D.

3) Ex *Orthagorae* ἰνδικοῖς λογοις deſumta ſunt, quae *Strabo* XVI, 1111. A. de ſitu Tyrinae inſulae habet.

4) *Strabo* XV, 1068. A. XVI, 1077.

5) Idem XI, 774. B.

6) Idem II, 121. ſeqq. contra Hipparchum diſput. De *Megaſthene* nimis ſevere Strabonem iudicaſſe, varia ex illo petita

Alexandri rebus geſtis notitias praeclaras, de Hyrcania, Sogdiania, et prae primis de natura et indole Indiae ei obtulit [1]). Ex *Oneſicrito*, praefecti claſſi macedonicae, cuius fides quidem ob id ſuſpecta eſt, quia ex inſtituto in Alexandri M. vita Xenophontis Cyropaediam imitatus, veris multa miſcuit fabuloſa [2]), praeclara tamen ad inſtituta et mores Perſiam, Bactrianam, Indiam incolentium hauſiſſe videtur [3]). Palmam tamen bonae fidei *Patrocli* ſub Seleuco Nicatore praefecto regionum Indicarum tribuit, quem fontibus ad res Indicas deſcribendas neceſſariis a rege ipſo inſtructum Strabo ipſe teſtatur [4]).

Fontibus antiquae geographiae Poetae adnumerandi ſunt: inter quos, epici praecipue carminis auctores multa eaque praeclara habuerunt, quibus Geographus de antiquitate geographica, et notionibus, quas veteres de regionum remotiorum ſitu ac conditione, populorumque eas incolentium moribus et inſtitutis ſibi finxerint, expoſiturus, uteretur. Etenim, quum complures eorum in explicandis μυθοις, ſive Heroum erroribus expeditionibusque verſarentur; non fieri potuit, quin multa ad priſcae terrarum, quas heroes illi adiiſſe, rebusque geſtis illuſtres reddidiſſe fingerentur, conditionis indoliſque intelligentiam declarandam ſuis intexerent fabulis. Prae caeteris tamen Strabo *Homero* ſummam in rebus geographicis auctoritatem tribuit. Id quidem

petita demonſtrant. idque *Robertſonius* in *Hiſtorical diſquiſition concerning the Knowledge which the Ancients had of India. Lond.* 1794. cenſet.

1) *Strabo* XI, 776. C. 787. D. XIV. 988. XV, 1013. B. 1017. B. 1019. A. ſeqq.

2) *Idem* II, 121. XV, 1022. C. vid. *Fabric.* B. Gr. T. III. pag. 47.

3) *Idem* XI, 786. C. XV, 1036. C. 1082. B. 1016. C.

4) *Strabo* II, 117.

dem res decantata eſt, poetarum iſtum principem in utroque poemate praeclaras, de nonnullis Aſiae minoris et ſuperioris partibus, et de inſulis maris Aegaei et Ionii notitias declaraſſe; quae, ſi Strabo laude debita extuliſſet, manibus viri ſummi iuſta ſolviſſet. Verum hiſce non contentus, Homerum maximum fuiſſe geographum, cui remotiſſimae terrae partes, quarum cognitio ſequiori demum aetate ad Graecos perveniſſe, certum eſt, innotuerint, haud minima libri primi parte, idque non exiguo eruditionis apparatu evincere nititur. Quam multa autem geographus noſter rectius explicaſſet, niſi nimia illa ac prope ſuperſtitioſa Homeri veneratione ſevocatus, quibusdam ſcriptoribus, illi contradicentibus fidem denegaſſet, in promtu eſt videre [1]).

Strabonem opere geographico diligentiae et ingenii ſui monumentum praeclarum ſibi exſtruxiſſe, nemo unquam negaturus eſt: nihilominus tamen multa in eo deprehendi poſſunt, propter quae iure ad cauſſam dicendam vocetur. Et quod primo loco in eo reprehendatur, eſt neglectus multorum ſcriptorum in re geographica principum. Talis erat, ut iam innui, *Herodotus*, quem tamen geographus noſter eiusmodi ſcriptoribus adcenſere non veritus eſt, qui fabulis magis, quam veritati infectati ſint [2]).

1) Sic *Hellanicus Lesbius*, *Herodotus*, ſaepius a Strabone taxantur, nulla alia de cauſſa, quam, quia aliter ac Homerum ſentire eos deprehendit. v. X, 699. B. XI, 774. C. XII, 827. A.

2) *Strabo* VII, 461. C. multus eſt in Herodoto reprehendendo, ob epiſtolam regis Scytharum l. IV, 127. inſertam, quam ob ſimplicitatem inter fictitias referendam cenſet. Sed illa ipſa, quae Strabonem offendit ſimplicitas, ut arbitror, teſtis firmiſſimus eius ſinceritatis habendus eſt. *Herodotum* ſimilem Cteſiae eſſe ait XI, 774. C. XII, 827. A. Auctoritatem autem patris hiſtoriae praeclare vindicavit cel. *Heeren*, in elegantiſſimo

Neque aequiorem ſe praebuit arbitrum in auct
tate *Pytheae Maſſilienſis* finienda, quem, ſi Stra
nem audiamus, nil niſi fumum vendidiſſe, nil
commenta protuliſſe pronunciemus neceſſe eſ
Equidem non ſum, qui cuncta ad veritatis amu
homini illi famigeratiſſimo in periplo exacta pute
verumtamen nullo modo a me impetrare poſſ
ut, de regionibus borealibus ad mare Atlantic
ſitis illi tradita, omni fundamento deſtituta, lec
rumque in errores inducendorum cauſſa omni
efficta, exiſtimem; ſortem eandem potius ille reg
num incognitarum explorator inter antiquos
buiſſe dixerim, quam nonnulli recentiorum habu
re, quibus de terris antea incognitis referen
bus fidem plane denegatam ſcimus, donec
quior aetas eorum auctoritatem a mendacii ſuſ
cione liberavit. Sed haec ferenda eſſent, ſi Str
boni alia, eaque gravioris momenti, negligenti
animique praeoccupati vitia obiici non poſſent. Qu
autem unquam erit, qui, Romanorum ſcriptore
quorum induſtriae notitias ampliſſimas, compluriu
regionum conditioni illuſtrandae inſervientes, ant
qui debuere, adeo illi neglectos et praetermiſſ
ferat, ut, poſthabita plane eorum auctoritat
Graecis tantum inhaerens negarit, in argumenti
ad hiſtoriam et geographiam ſpectantibus, ub
Graecorum auctores deficiant, e Romanis aliqui
ſuppleri poſſe [2])? Iniquum omnino et Graecul
ſuper-

tiſſimo libro: *Ideen für die Politik, den Verkehr und Handel der vornehmſten Völker der alten Welt. Götting.* 1793.

1) Cenſura Strabonis iniqua de *Pythea* exſtat lib. II, 163. A. ſeqq. Aequius de eo cenſebant Eratoſthenes et Plinius. Accedo iudicio cel. *Mannert* in Geographiae vett. Graec. et Rom. T. I, pag. 75, qui Pytheam vera quidem, ſed commentis multis immixtis, protuliſſe ait.

2) *Strabo* III, 252. B.

ſuperbienti vanoque dignius iudicium, quam Straboni philoſopho. Etenim Romanorum expeditionibus magnam orbis partem, praecipue Hiſpaniam, Galliam, Germaniam, Italiae, Africaeque ſeptemtrionalis regiones accuratius illuſtrari coepiſſe, quis neſciat [1]). Praeterea, qui in rebus Romanorum geſtis declarandis operam collocarunt, non grammatici fuerunt, terrarum, de quibus agendum eſſet, conditionem aliorum ſolummodo ex relationibus perſpectam habentes, ſed ipſi imperatores, oratores, conſilii publici principes, qui, cum de rebus geſtis exponerent, quibus vel ipſi interfuiſſent, vel quarum cognitionem ex monumentis publicis facile ſibi paraſſent, optimas ad earum regionum ſtatum cognoſcendum notitias ſuppeditare potuerunt. Sic, praeter alios, hic praecipue nominandi ſunt *Lucullus* de rebus ſuis et de bello Marſico [2]), *L. Cornel. Sylla* de rebus ſuis [3]), *M. Porcius Cato* de bello punico primo et ſecundo [4]), *P. Rutilius Rufus* de vita ſua, et de rebus Hiſpanicis et Mario geſtis [5]), *Q. Lutatius Catulus*, de rebus in conſulatu ſuo contra Cimbros geſtis [6]), *L. Cincius Alimentus*, de rebus Annibalicis [7]), *L. Siſenna* de bello Syllano, *C. Salluſtius Criſpus*, de bello Iugurthino, *C. Iulius Caeſar* de bello civili, et Gallico, *M. Terentius Varro Atacinus*, de bello Sequanico. Quibus addi poſſunt *Hoſtius*, qui carmine belli Iſtrici hiſtoriam panxit; *M. Bibulus* de rebus M. Bruti geſtis [8]), *Aſinius Pollio*, auctor

1) *Strabo* I, 26. C.
2) *Plutarch.* Lucull. p. 491. ſeqq.
3) *Idem* vit. Syllae pag. 454.
4) *Gellius* II, 22. V, 21. etc.
5) *Appian.* Iber. p. 303. *Plutarch.* v. Marii p. 822.
6) *Cic.* Off. I, 37.
7) *Dionyſ. Hal.* I, p. 18. 187. ſeqq. ed. Reiskii. *Liv.* XXI. *Plin.* H. N. III, 4.
8) *Cic.* Brut. 77.

operis de bello Civili, alii. Quos omnes *Aſinio Pollione* [1]), *Fabio Pictore* [2]), *Caecilio* [3]), *Iulio Caeſare* [4]), et forte *M. Vipſanio Agrippa*, et *Varrone* [5]), ut e Plinio colligo, exceptis Straboni intactos manſiſſe, ipſo ex opere ſuo geographico demonſtratum dari poteſt. Rectius itaque Strabo egiſſet, ſi, iudicio illo iniquo de Romanorum ſcriptoribus viam ad ampliores cognitiones geographicas acquirendas ſibi non praecluſiſſet, ſed valere iuſſis, magnam ſaltem partem, Graecis ſuis, ex illorum commentariis conditionem terrarum complurium accuratius didiciſſet.

Alia vero, quae in opere geographico Straboniano reprehenſione digna habeantur, e nimio auctoris elegantiae et delectationis lectoribus comparandae ſtudio enatae ſunt. Etenim Strabonis, ut ipſe profitetur, in orbis terrarum deſcriptione componenda conſilium hoc fuit, ut, omnibus ſemotis ad tractationem geographiae doctiorem pertinentibus [6]), eorum tantum rationem haberet, quae vel ad animi delectationem facere, vel fructum aliquem et utilitatem ad vitam ſapienter inſtituendam lecturis comparare viderentur. Quo conſilio, dummodo recte eo utaris, nil melius cogitari unquam poteſt. Praeclare enim rem agere dicendus eſt, absque gravi-

1) In Galliae deſcriptione IV, 294. A.

2) *Strabo* V, 350. A.

3) *Idem* V, 352. C.

4) Caeſaris de bello Gallico commentariis ſolummodo uſus eſſe videtur. IV, 262. C.

5) *M. Vipſan. Agrippa* orbis terrarum deſcriptionem inſtituit, e qua Plinius in ſuos libros nonnulla transtulit. Ex *Varronis* Chorographia forte dimenſio longitudinis ad Boryſthenem delumta eſt. *Strab.* II, 187. conf. *Plin.* H. N. IV, 215. Forte Chorographus, quem in Italiae deſcriptione citat VI, 436. C. idem eſt cum Varrone.

6) *Strab.* I, 21. ſeqq. II, 194. C.

gravitatis detrimento, tractationis venuſtate hominum animos tenere ac delectare intelligens; verum in hiſtoriarum et geographiae expoſitione peſſimo argumento gratioſum eſſe cupientem vereor, ut iudex integer abſolvat. Quem autem in errorem Strabonem incidiſſe, omnia produnt. Nemo quidem unquam negaturus eſt, in opere ſuo geographico, ubicunque oculum convertas, monumenta et curae, qua in notitiarum farragine immenſa ſeligenda, et artis eximiae, qua in diſponenda et ordinanda ea verſatus ſit, deprehendi poſſe; nihilominus tamen curioſus harum rerum arbiter plurima ad accuratiorem, cum univerſi orbis terrarum, tum ſingularum regionum locorumque naturae et conditionis intelligentiam facientia, aut plane omiſſa, aut non ea, qua debuit, cura exacta et declarata haud aequo animo feret; praeſertim cum omnia demonſtrent, ſe, maximam ſaltem partem, hisce deſideriis ſatisfacturum fuiſſe, niſi conſilio illo fraudem ſibi fieri paſſus eſſet. Sic, de quorundam locorum et regionum natura, proventibus, et indole praeclare quidem expoſuit; praeclariora tamen, praecipue quibus res naturales earumque cauſſae declararentur, quorumque notitias vel ex ſolo *Ariſtotele* ampliſſimas petere potuiſſet, omnino neglexit et reticuit [1]). Nec minus leviter in mathematica et phyſica geographiae parte illuſtranda verſatus eſt, de qua quidem, quae geographorum priorum placita et ſententiae fuerint, prolixe recenſet et diiudicat; ipſum tamen argumentum, ut rem ad provinciam de politica et πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ὑπερoχαῖς geographia exponentis [2]) non pertinentem, attingit magis quam abſolvit. Quid? quod ipſe pronunciare non

1) *Strabo* II, 163. A. XV, 1029. B. 2) *Idem* I, 25. C.

erubuit, ſe in Hiſpaniarum, Arabiae aliarumque terrarum deſcriptione locorum et populorum mentionem praeteriiſſe, quorum nomina barbara et auditu minus iucunda eſſent, ne ſonitu eorum ingrato aurem delicatiorem Graecorum moleſtia afficeret [1]).

Quum itaque Strabo, cum circa fontes ſeligendos, tum circa argumentum tractandum multa eaque ſcitu digniſſima plane omiſerit, alia non, qua res ferret, induſtria exegerit, non amplius inquirendum exiſtimem: qua ex re factum ſit, ut opus geographicum, cuius dignitatem et praeſtantiam inter nos ne illi quidem absque famae iactura ignorare poſſunt, qui vix a limine humanitatis diſciplinas ſalutarint, priſcis parum acceptum et commendatum, immo neglectum fuiſſe videatur? Nos quidem rerum magno apparatu in eo congeſto delectamur non tantum, ſed erudimur etiam; plurimis enim veterum ſcriptorum, e quibus Strabo notitias petierat, deperditis, haud exigua eaque praeclara ad hiſtoriam, mores et inſtituta populorum facientia nobis in opere ſuo ſervavit, auctoribus ſuperſtitibus non adnotata. Verum enim vero, ſi quaeratur, num veteres eadem in hoc opere, quae nos, approbaverint, vereor, ne inconſulto ac temere agere videatur, qui illorum ſententiam ad noſtram ſupellectilem exigere, et ad noſtrum iudicium illos calculum ſuum poſuiſſe ſtatuere velit. Eſt enim librorum etiam optimorum haud raro eiusmodi ſors, ut fama tantum fruantur temporaria, et celebrita-

1) *Strabo* III, 234. A. de Hiſpaniarum populis: Οκνω δε τοις ονομασι πλεοναζειν, φευγων το αηδες της γραφης, et de Arabiam incolentium priſcis nominibus XVI, 1123. D. Ου λεγω δε των εθνων τα ονοματα τα παλαια δια την αδοξιαν, και αμα ατοπιαν της ικφορας αυτων. Plane indigne pronunciatum geographo.

britate, temporis conditione, ſtudiorum ratione, genio ſeculi limitata et circumſcripta. Quibus commutatis, omnium ore celebrata olim, et cedro digna exiſtimata, ne tantillum quidem honoris tribuitur; et contra ſtudio ferventiſſimo tractata videmus antea neglecta et vilipenſa. Haud ſcio, an Strabonis operi geographico eadem evenerint. Demiramur quidem in eo curam auctoris in anquirendo eximiam, diligentiam in ſeligendo, et ingenii acumen in ordinando et diſponendo notitiarum copiam immenſam huic operi intextam; verum, quis eſt, qui affirmare velit veteres eidem noſtrae ſententiae ſubſcripſiſſe? Quid quaeris? Strabonis opus geographicum ambiguo applauſu inter veteres acceptum vel ſilentio ſolo ſcriptorum praeſtantiſſimorum de eo comprobari exiſtimem; niſi quis caſu ſolummodo ac fortuito id eveniſſe affirmet, ut, *Marciano Heracleota* [1]), *Athenaeo* [2]) et *Harpocratione* [3]) exceptis, vix ullus ſcriptorum antiquiorum extet, qui *των γεωγραφουμενων* eius expreſſam faciat mentionem. *Plinio*, multo licet in notitiis geographicis proponendis, et geographiae ſcriptoribus allegandis, ne nomen quidem Strabonis cognitum fuiſſe videtur; idemque dicendum eſt de *Pauſania*, aliisque ſeculi ſecundi et tertii ſcriptoribus. At, citatur *Ioſepho* [4]) et *Plutarcho* [5]). Citatur ſane: ſed ad aliud Strabonis opus, ad hiſtoriam nempe rerum poſt Polybium geſtarum utrumque reſpexiſſe, iam dudum exploratum eſt. Niſi itaque omnino fallor, Strabonis geographia, primis ſeculis neglecta, ea demum aetate inclareſcere et celebrari coepit,

1) Peripl. init.
2) Lib. III. p. 121. A. XIV. p. 657. E.
3) Voc. Λεσχαιον et Λευκας.
4) De Bello Iud. XIV.
5) Vit. Syllae p. 468. C. Luculli 511. D.

quam *medii aevi nomine* insignire soliti sumus. Tur enim temporis Strabo, forte ob magnam fragmen torum veterum auctorum copiam, quam suo i opere servavit, praecipue inter Grammaticos tan tam nominis celebritatem nactus est, ut κατ' ἐξοχ nomine του γεωγραφου iis salutaretur. Sed hae missa faciamus, et pauca de subsidiis, quibus no in Strabone edendo usi sumus, subiungamus.

De Codicibus Strabonis manuscriptis.

Strabonis codices, quotquot sunt, ex uno eodemque antiquissimo, sed lacero pessimeque accepto exemplo originem duxerunt. Quod ut statuam, inter alia eorum, cum textu vulgato in locis mutilatis et lacunosis consensu inducor. Quae enim in hoc lacera et diminuta deprehenduntur, illis non minus truncata et detrita exhibentur. Intercedit quidem inter singulos codices in eiusmodi locis proferendis non raro ea differentia, ut in hoc omnia connexa, perpetuaque scriptione exhibita habeantur, ubi in illo vestigia quaedam loci deperditi conspexeris; qua parum attentus facile induci queat, ut nostros codices e diversis exemplis antiquis petitos existimet. quae tamen varietas, re accuratius perspecta, ad apographos et calligraphos solos referenda est. Solebat enim illud hominum genus, ut exemplis suis gratiam elegantiamque maiorem conciliaret, interdum lacunas continua scriptione contrahere, et mutilata, praecipue si verba tantum singula loci reliqua essent, reiicere: quo pessimo elegantiae studio vitiis haud exiguis codices, non Strabonis solum, sed aliorum etiam auctorum inquinati sunt. Quamvis itaque codices nostri ex eodem fonte petiti sint, apographorum tamen licentia facit, ut duas eorum classes diversas constituere possi-

poſſimus; unam, quae textum, uti in priſco lacero exemplo fuit, exprimit; alteram, manum librarii expertam ornatricem.

De Codicibus Vaticanis.

In *bibliotheca Vaticana*, tres adſervantur Strabonis codices, quorum conſulendorum copiam S. R. *Reggii* eiusdem bibliothecae praefecti benignitatem feciſſe animo gratiſſimo confiteor.

Primus, omnes XVII libros exhibens in codicum graecorum bibliothecae antiquioris palatii pontificii catalogo nr. CLXXIII. chartaceus eſt, ſec. XV. exaratus, forma max. fol. 469. charactere bono, neque ob ſiglas et ſyllabarum compendia difficilis lectu. Omnium, quos evolvi, ob lectionum praecipue in locis truncatis varietatem praeſtantiſſimus, nec manum emendatoris expertus, niſi L. IX, p. 469. c. ubi Euripidis nonnulli verſus, quos mutilos forte apographus in exemplo antiquo invenit, mirum in modum depravati exhibentur. Cuius ad codicis fidem textum praecipue conſtitui. Vaticanum A appello, eumque claſſi codicum primae adſcribo.

Alter Vaticanus nr. CLXXIV. chartaceus, forma max. fol. 284, ſec. XV. exeunte vel XVI. ineunte conſcriptus duodecim priores Strabonis libros continet. Quem a graeculo indocto exaratum indicant voces tantum non omnes ad Graecorum recentiorem pronunciandi modum expreſſae. Lectionis bonae meſſem haud largiſſimam mihi ſubminiſtravit; attamen ob id memorandum cenſeo, quod loco diſſertationis de climatibus ap. *Strab.* II, 194. B. ad finem usque libri aliud opusculum exhibet de terrae magnitudine et figura, antiquum quidem, ſed Straboni falſo tributum, ſic inſcriptum: Στραβωνος περι

περι μεγεθους και σχηματος της γης. Incipit autem: Η γη κεντρου λογον εχει προς την σφαιραν του στερεωματος· ουχ ὁτι πασα κεντρον εστι· παν γαρ κεντρον αδιαστατον ὑπαρχει και αμερες. Finis eſt: Εστω ουν κατα τον Ποσειδωνιον ἡ περιμετρος της γης σταδιων μυριαδων τεσσαρων και εικοσιν· εστι το εκ Ροδου προς Αλεξανδρειαν διηκον εις πεντακισχιλιους ποσουτους σταδιους. ει δε μη προς λογον αυτου, της περιμετρου δε της γης σταδιων μυριαδων τεσσαρων και εικοσιν ἡ διαμετρος εστω ταυτης οἱονει σταδιων τριων ἐξηκοντα και τριακοσιων και χιλιαδων ἑξ προς μυριασιν ἑπτα. την γαρ της σφαιρας περιμετρον το τριπλασιον ἐχει της οικειας διαμετρου. Προς δε, και το ευδομον, ου κατ' ακριβειαν, αλλ' ὡς εγγιστα τοις περι Αρχιμηδην δοκοι, παντος κυκλου και πασης σφαιρας περιμετρον λογον ἐχειν αποφαινομενοις προς την οικειαν διαμετρον ὡς εγγιστα τριπλασιου ἐφ' ευδομον. Idem opuſculum Straboni adſcriptum exhibet quoque cod. *Laurentino-Mediceus* Pl. 128. c. III. ut vidi in cel. *Bandinii* catal. bibl. Laurent. p. 54. Soleo hunc codicem *Vaticanum* B nominare. Ad libros claſſis ſecundae pertinet.

Tertius Vaticanus Urbino Hortenſi cum pluribus aliis codicibus in bibliothecam Vaticanam adlatus, nr. CV. chartaceus eſt, forma max. ſec. XVI. ſeptem Strabonis libros poſteriores complexus. Omnium quos vidi recentiſſimus. Conſpirat iſte codex fere in omnibus cum cod. Vat. CLXXIII.

Codices Marciani.

In bibliotheca *Marciana reipublicae Venetae* tres Strabonis codices, quorum uſum S. Rev. Abbas *Morellius* eiusdem bibliothecae praefectus qua ſemper eſt humanitate mihi conceſſit.

Primus, inter codices Marcianos CCCLXXVII, forma maxima, in membranis eleganter, neque induſtria

duſtria vulgari manu, ut videtur, *Ioannis Rhoſi* celebris calligraphi Cretenſis, ſumtibus vero magni *Baſſarionis* exaratus, opus Strabonis integrum exhibet. Convenit cum Vaticano primo, locis truncatis et lacunoſis exceptis. Appellatur mihi *Venetus A*, et agmen eorum ducit, in quibus calligraphorum ingenium aliquid ſibi permiſiſſe videtur.

Secundus Venetus nr. CCCLXXVIIII. illo antiquior, ſec. forte XIV. exaratus; chartaceus eſt, forma max. duodecim libros priores complexus. Convenit cum Venet. A. Hunc voco *Venetum B.*

Venetus tertius, chartaceus, ſec. XV. forma octav. ſeptem libros poſteriores exhibens, in lectionibus cum probis tum pravis cum Venet. A. convenit. Praeter hos Strabonis libros continet *Gemiſti Plethonis* opuſculum ineditum, Διορθωσις των ουκ ορθως υπο Στραβωνος λεγομενων inſcriptum. *Gemiſtus* praecipue in iis corrigendis verſatur, quae de mari Caspio Strabo tradiderat. Incipit autem opuſculum: Ουτε την θαλασσαν την Κασπιαν ορθως οιεται Στραβων τω ωκεανω συμβαλλειν· κατ' αυτην γαρ ουσα αυτη παντοθεν καταλαμβανεται; et ultima eius verba ita ſe habent: Α μεν ουν αξια λογου των Στραβωνι ουκ ορθως εν τη γεωγραφικη λεγομενων ταυτη υφηγησει, ταυτ' εστι τε και τοιαυτης της τε διορθωσεως προς ημων τυγχανει. ει δε τι αυτω και αλλα ουκ ορθως λεγεται, ουκ αν δη μεγα τι ειη· τα δε πολλα αυτω ευ τε και καλως λεγεται [1]). Alterum eiusdem

1) Hoc opuſculum, quod particula tantum operis *Gemiſti* amplioris eſſe videtur, exſtat quoque in cod. Vat. CLXXIV. Florentino Mediceo XXIX. plut. 28. et inter codd. bibl. *Pelliſeri* in Anglia nr. MCC; eiusque mentionem facit *Labbeus* Bibl. nova MSS. pag. 120. *Lucas Holſtenius* in ſyntagmate geographicorum id edere voluiſſe, monet *Lambecius* lib. I. de biblioth. Vindobonenſi, pag. 114.

dem auctoris eodem in codice exſtans opus, excerpta praeclara ſunt e Strabonis libb. X. prioribus, de quibus paullo infra locuturus ſum. Appellatur mihi *codex Venetus C.*

Quarti denique codicis Strabonis Veneti, chart. ſec. XV. 4. fol. 289. nr. DCXL. Strabonis Geographiae ſeptem poſteriores libros exhibentis cel. *Villoiſonius* Anecd. gr. p. 248. mentionem facit.

De Codicibus Strabonis ab Henrico Scrimgero collatis.

Silentio hic praeterire non poſſum collationem ſex codicum Strabonis manuſcriptorum, ab *Henrico Scrimgero* Genevenſi ad ornandam novam Strabonis editionem, inſtitutam, quorum varias lectiones margini Aldini exempli adſcripſit, quod in bibliotheca *Barberina* inſtructiſſima adſervatur. Quosnam autem codices *Scrimgerus* exegerit, ipſe in nota, fronti exempli adſcripta declarat, quam iuris publici facere non ſupervacaneum puto.

1) *In primis ex bibliotheca Petri Bembi codicem habuimus ſane antiquum, qui decem priores libros continebat, ipſe etiam multis in locis in margine veterem lectionem aliam ac diverſam habens, quam etiam in noſtro poſuimus hoc ſigno* Γϱ. Appellatur mihi *Cod. Bemb. A.*

2) *Secundo loco Beſſarionis Cardinalis librum ex S. Marci bibliotheca habuimus, qui omnes Strabonis libros habebat; illius lectionem minio rubro adſcripſimus, aut duobus ſemicirculis prioris libri lectioni affixis, cum eodem convenire oſtendimus.* Eſt Codex Marcianus A.

3) *Tertio ex eadem bibliotheca vetuſtum codicem contulimus, qui quidem duodecim libros priores habebat. Huius diverſam lectionem, quia in omnibus fere cum Beſſa-*

Beſſarionis codice concordaret, lectionis illius diverſitati duobus ſemicirculis nigro minio appoſuimus, ſi quando autem diverſum haberet, in ultima marginis parte id poſuimus, et punctula frequenter, quibus indicamus idem in ipſo deeſſe, quod in Beſſarionis in eadem marginis parte notavimus. Hunc codicem Gemiſti fuiſſe credimus. Eſt inter Venetos B.

4) *Quarto librum Gemiſti habuimus, qui initio excerpta omnia ex Strabonis libris habebat, veluti epitomen, aliquando etiam adverſus Strabonis ſententiam diſputationes. Hic liber habebat libros XI ad XVII. huius diverſam lectionem, quia etiam multis in locis cum Beſſarione conveniret, ſemicirculo eidem convenire oſtendimus, diverſam autem lectionem ulterius in marginem poſuimus.* Codex Marcianus C.

5) *Ad extremum cum Romae eſſemus, duos antiquos codices ex Strozorum bibliotheca habuimus, quorum alter integerrimus et caſtigatus, manum Laſcaris in marginem notis indicabat, in quo libri XVII. fuerunt;* (appellatur Stroz. B.) *alter, qui omnium longe vetuſtiſſimus fuit, vel vetuſtate ipſa corroſus, indicium fecit, unde lacunae illae, quae in caeteris habentur, emanarunt, libros novem continebat, cuius lectionis varietatem ad interiorem marginem vel notis, quibus convenire cum optimis exterioris marginis indicare ſolemus, vel certe ſcriptis atque poſitis illis, quae illius erant propriae varietates.* Codicem Stroz. A. eum nomino.

Ubinam hodie codex iſte antiquiſſimus adſervetur, non habeo dicere. Caeterum cum Vaticano A, cum in lectionis varietate, tum in lacunis ita concordat, ut ex uno eodemque exemplo deſcripti videantur.

Hanc collationem Scrimgerianam reſpiciens forte *Caſaubonus*, novam Strabonis editionem paraturus, ad *Petrum Iunium* ep. 514. ſcribit: *Quantum*

ad

ad eam rem iuvare nos tuae illae notae Scrimgerianae queant, ne dici quidem poteſt.

Memoratis codicibus manuſcriptis, quorum evolvendorum copia nobis facta eſt, ſubiungemus reliquos pluribus in bibliothecis exſtantes; quorum notitiam e bibliothecarum indicibus hauſimus.

Florentiae in *Laurentino - Medicea bibliotheca* quatuor Strabonis codices proſtant. *Primus* X priores libros continet, Sec. XIV, chartaceus, forma quadrata, fol. 293. Plut. XXVIII. cod. V. *Bandinius* in catal. mstorum bibl. Laurent. pag. 15. Variam huius codicis lectionem iuris publici fecit Abr. *Gronovius* in *Variis Geographicis*. Lugd. Bat. 1739. pag. 149. ſqq. Eandem *Brequignius* V. Cl. in notis ad editionem ſuam Strabonis recenſet, defendit, reiicit.

Alter Laurentinus codex eosdem libros complexus chartaceus eſt, forma quadrata, fol. 207. ſec. XIV. Plut. XXVIII. cod. XL. *Bandin.* libr. laud. pag. 66. *Tertius* libros ſeptem poſteriores exhibens, chartaceus, ſec. XIV. fol. 233. Plut. XXVIII. cod. XV. *Bandin.* pag. 31. *Quarto* denique in libro iidem ultimi ſeptem libri exſtant. Sec. XIV. forma quadrata, fol. 240. Plut. XXVIII. cod. XIX. *Bandin.* pag. 37.

Malateſtarum bibliotheca, quae Ceſenae in coenobio fratrum minorum ad D. Franciſci praecepta vitam inſtituentium eſt, unum Strabonis codicem poſſidere, video in Catalogo eiusdem bibliothecae et in Montefalconii Biblioth. Bibl. T. I. pag. 434.

Mediolani in bibliotheca Ambroſiana teſte *Montefalc.* l. laud. p. 504. cod. Strabonis conſervatur cum Scholiis vol. IV. una cum aliis duobus codd. eiusdem auctoris.

Pariſina

Pariſina olim *Regia*, nunc *Nationis Francorum bibliotheca* ſex codices Strabonis manuſcriptos poſſidet, quorum *Catalogus Bibliothecae Regiae* T. II. mentionem facit. Cod. MCCCXCIII. chartaceus ſec. XII. vel XIII. teſte *Montefalconio* bibl. bibl. pag. 1027. is eſt, quem Abbas *Sevinius* An. 1732 ex oriente attulit. Convenit in lectionibus principibus, ut didici ex *Montefalconio*, qui eiusdem codicis varietatem lectionis libri primi in T. II. bibl. pag. cit. ſeqq. inſeruit. Ad huius codicis fidem *Brequignius* Strabonis textum praecipue conſtituit. *Secundus*, nr. MCCCXIV. membranaceus, ſec. XV. manu *Caeſaris Strategi* Lacedaemonii, de quo vid. *Montefalconii* Palaeograph. Gr. pag. 96. exaratus, XVII. libros continet. Olim ad Mediceos pertinebat. *Tertius* nr. MCCCXCV. chartaceus eſt, forma maxima, ſec. XVI. omnes Strabonis libros exhibens. Quo codice, notante catalogo, typographi uſi ſunt, quorum opera Strabo ex Aldi typographia prodiit. *Quartus* MCCCXCV. chartaceus, ſec. XV. forma max. libros XVII. complexus. *Quintus* nr. MCCCXVII. membranis inſcriptus, forma maxima, libros X. priores habet. Si verum eſt, eum, uti catalogi editor obſervat, ſec. XII. exaratum eſſe, omnium antiquiſſimus, et forte idem eſt, quem Scrimgerus in Stroziana bibliotheca tractaverat. Variis in locis truncus eſt, a recentiore tamen manu reſtauratus. *Sextus* MCCCCVIII. chartaceus, forma quadrata, ſec. XV. omnes XVII. libros continet.

Bibliotheca Eſcurialenſis codicem Strabonis poſſidet XVII. libros complexus, ut obſervavit *Plüer* in itinerario per Hiſpaniam pag. 190. In *bibliotheca Madritenſi regia* eſt cod. chartaceus continens XVII. libros, quem copioſe deſcribit *Iriartus* catal. cod. graec. pag. 19. ſeq.

In *Anglia:* bibliotheca collegii novi *Oxoniae* codicem mutilum poſſidet, nr. MCCCXI. in catalogo Mss. Oxon. et *Montefalc.* Bibl. bibl. tom. I pag. 666. *Cantabrigiae* in bibliotheca academica eſt codex, quosdam Strabonis libros continens, nr. MMCCLXXI. *Montef.* libr. laud. pag. 672. *Etonae* in collegii bibliotheca exſtat manuſcriptum, decem libros priores complexum, ſecundum Catalog. librorum manuſcriptorum Angliae et Hiberniae in unum collect. Oxon. 1697.

Exempla quaedam manuſcripta in *bibliothecis Moscuenſibus* exſtare, teſtatur *Athanaſius Schiada.*

De Codicibus chreſtomathiam ſive excerpta e Strabone continentibus.

Praeter Strabonis chreſtomathiam, a *Sigismundo Gelenio* [1]) primo vulgatam, *Hudſonio* Tom. II. Geographiae veteris ſcriptorum minorum repetitam, et Almelovenio denique editioni ſuae Strabonis ſubiectam, plura in bibliothecis excerpta hactenus inedita latent; de quibus pauca mihi commemoranda ſunt.

Sola in *bibliotheca Vaticana* adſervantur quatuor Strabonis chreſtomathiae diverſae. *Primam* exhibet codex *Palatino-Heidelbergianus* apud *Sylburg.* cod. XCII. qui codex quidem inter Palatino-Vaticanos libros hodie exſtat, ut didici e catalogo eiusdem

1) In volumine variorum opuſcula geographica continenti. Inſcriptum autem eſt: Αρριανου περιπλους Ευξεινου ποντου· Του αυτου περιπλους της εξωθεν θαλασσης· Αννωνος περιπλους Λιβυης· Πλουταρχου περι ποταμων και ὀρων· Επιτομη των του Στραβωνος γεωγραφικων. Εν Βατιλειᾳ παρ' Ιερωνυμῳ Φροβενιῳ και Νικολαῳ τῳ Επισκοπιῳ, ετει της θεογονιας αφλγ. 4.

dem bibliothecae manuſcriptorum, manu *Leonis Allatii*, et Lucae *Holſtenii* deſcripto, ſed miniſtri cuiusdam incuria e loco ſuo conſueto ad alienum translatus mihi tradi non potuit. *Alter codex*, cuius mentio fit a *Sylburgo* pag. 129. excerpta e Strabone continens, in eadem *bibliotheca palatino-vaticana eſt*, nr. CV. in catalogo *Leonis Allatii* et *Lucae Holſtenii*. Eſt chartaceus, forma quadrata, ſec. XV. eleganter deſcriptus, et praeter excerpta e Strabone ampliſſima, multa exhibet e Dione Caſſio, Pauſania, Ariſtotele, Platone, Syneſio, Ioanne Lydio petita. Codex autem inſcriptus eſt: Συναγωγη συλλεγεισα απο διαφορων βιβλιων παρα σοφωτατου και λογιωτατου και τιμιωτατου εν μοναχοις Κυριου Μαξιμου του Πλανουδη παυ οφελιμος. Eadem Planudis excerptarum collectio in *bibliotheca Pariſina* cod. DCCCCIX. absque compilatoris nomine proſtat. *Tertius* liber, in catalogo bibliothecae Vaticanae antiquae nr. CLXXV. membranaceus, ſec. XIII. vel XIV. forma quadrata, inter varia philoſophica et aſtrologica opuſcula continet: Συνοψιν των κεφαλαιων της κατ' ημας οικουμενης εκλεγεισα εκ της γεωγραφιας Στραβωνος. Excerpta ſunt e Strabonis libb. II. pag. 182. uſque ad lib. VII. pag. 492. *Quartus* denique codex in eiusdem bibliothecae catalogo CCCCLXXXII, bombycinus eſt, form. oct. ſeculo XIII. vel XIV. exaratus. Codex ob ſiglarum et ſyllabarum compendia lectu difficillimus, atque aetate et blattarum morſu miſerrime adfectus.

At maioris momenti ſunt, quae cod. CCCLXXIX. *bibliothecae Marcianae* continet e decem libris Strabonis prioribus *Georgii Gemiſti Plethonis* excerpta, quae vero rectius locupletiſſimam locorum Strabonianorum a doctiſſimo illo magni Beſſarionis praeceptore refectorum, melioremque in ordinem digeſtorum collectionem nominaveris. Summa enim

induſtriae cura, neque minori ſucceſſu *Gemiſti* plurima Strabonis loca deſperatiſſima, nullius codicis ope ſananda, vel ſolo ingenii acumine, vel codicum forte noſtris emendatiorum auxilio hoc in opere ita refinxit, melioremque in ordinem redegit ut ſexcentis locis, codicum auxilio plane deſtitutis eorum ſolo ſubſidio, Strabonem ad conditionem ſaniorem revocare potuerim. Quae excerpta iam *Caſaubono* cognita fuerunt, quorum nonnunquam in notis ad Strabonem mentionem facit; ipſa tamen accurate exegiſſe non videtur.

Alia ac plane diverſa *Gemiſti Plethonis* excerpta e Strabone ſunt in cod. Marciano CCCCVI, cum aliis ex Diodoro Siculo, Plutarcho, Appiano, Theophraſto etc. ab eodem compilatis. v. *Villoiſon.* Anecd. p. 244.

In *Bibliotheca Pariſienſi* cod. MCCCXVIII. ſec. XVI. quem *Franciſcum Aſulanum* olim poſſediſſe catal. codd. Reg. tom. II. pag. 368. refert, excerpta Strabonis ab editis toto coelo diverſa continet. Cuius codicis exemplum, librum X. exhibens, manu *Lucae Holſtenii* deſcriptum, in *bibliotheca Barberina* adſervatum vidimus.

Inter *Iſaaci Voſſii codices* in bibliotheca *collegii Etonenſi* cod. nr. MMCLXXI. Strabonis fragmenta habet. Catal. libr. manuſcriptorum Angliae et Hiberniae in unum collect. Oxon. 1697. *Montefalc.* bibl. t. I. 675.

De interpretatione Strabonis latina priori.

Guarinus e gente Guarina, *Veronenſis*, et *Gregorius Tiphernas* auctores Strabonis antiquae interpretationis latinae habentur: illum libri decem priores, hunc ſeptem poſteriores interpretem nacti ſunt. Ad bonos, praeprimis cod. Venetum A ſecutos,

cutos, libros, quorum lectionem ad verbum exprimit, cum haec interpretatio inſtituta ſit, eorum commodo inſervire poterit, quibus codices ipſos excutiendi facultas non eſt. Id tamen obſervandum eſt, interpretes et quidem praecipue *Guarinum*, in regionum et locorum denominatione, relicta codicum auctoritate, nonnunquam aliam, vel emendatiorem, vel praviorem lectionem ex ingenio ſubſtituiſſe. Editio princeps eſt, quae absque anni mentione, 1469, ut coniiciunt *Seemüller* in incunab. typogr. Ingolſtad. tom. I. p. 19. ſ. *Audiffredus* in catal. rom. edit. ſec. XV. p. 28. ſ. et S. V. *Panzer* in annal. typograph. vol. II. p. 413. vel ſecundum *Laireum* p. 168. 1471. Romae ex officina *Sweinshemii* et *Panarzii* prodiit. Saepius repetita fuit, ut obſervavimus in *Fabricii* B. Gr. t. IV. pag. 569. ſeq. Codices hanc interpretationem exhibentes manuſcripti proſtant: *Florentiae* in bibl. *Laurentino-Medicea*, Pl. XXX. cod. VII. eſt membranis inſcripta. *Bandinii* catal. laud. pag. 301. *Pariſiis* in bibliotheca nationis Francorum cod. MMMMDXCVI. catal. B. Reg. t. II. pag. 590. *Taurini* in biblioth. Regia. catal. eiusd. Biblioth. t. I. pag. 127. *Montfauc.* lib. laud. II. p. 1401.

De Strabonis editionibus graecis et graecolatinis.

MDXVI.

Editio *princeps* eſt Veneta, graecum textum exhibens ab *Aldo Manutio* iuris publici facta. Ad exemplum manuſcriptum corruptiſſimum excuſa eſt, et operarum erroribus ſcatet. Nonnulla regionum et locorum nomina ad *Guarini* lectionem Aldus refinxit.

MDXLIX.

Στραβωνος περι της γεωγραφιας βιβλια ιζ. *Strabo de ſitu orbis libri XVII. graece et latine, Guarino in latinum converſi a mendis repurgati a Marco Hoppero. Baſil.* fol.

Operam in graeco emendando, ut praefatio ad *Aegidium Tſchudum* Turicenſem indicat, locaverat *Marcus Hopperus*, in latino Ioannes *Hartungius*. Verum graeca, praeter operarum errores ſublatos, Hoppero nihil debent. Caetera plane ad Aldinum exemplum expreſſa ſunt.

MDLXXI.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII, graece et latine interprete Guil. Xylandro, cum eiusdem notis et caſtigationibus ad calcem ſingulorum librorum ſubiectis. Baſil. ex officina Henr. Petri. fol.

Guilelmus Xylander, licet codicum auxilio deſtitutus, primus de textu Strabonis expoliendo bene mereri tentavit.

MDLXXXVII.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. Iſaacus Caſaubonus recenſuit, ſummoque ſtudio et diligentia ope etiam codicum veterum emendavit, ac commentariis illuſtravit. Genev. excudebat Euſtath. Vignon. fol.

Iſaacus Caſaubonus vix duodetriginta annos natus, editionem Strabonis inſtituit, qua priores longe ſuperavit. Graeca, etiam poſt Xylandri curas vitiis inquinata turpiſſimis, partim ſubſidio lectionum quatuor codicum manuſcriptorum, quas a ſocero Henrico Stephano acceperat, partim ingenii acumine, magnam partem reſtituit, notisque doctiſſimis illuſtravit. Errores Xylandri interpretationis intactos reliquit.

MDCXX.

MDCXX.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. graece cum Guil. Xylandri verſione latina ex recenſione et cum commentariis Iſaaci Caſauboni. Accedunt Fr. Morellii animadverſiones. Lutet. Paris. fol.

Editio ſecunda Caſauboni, priore ſplendidior et correctior, poſt fatum demum viri magni abſoluta.

MDCCVII.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. Accedunt huic editioni ad Caſaubonianam II. expreſſae, notae integrae G. Xylandri, Iſ. Caſauboni, Fr. Morellii, Iac. Palmerii, ſelectae vero ex ſcriptis P. Merulae, I. Meurſii, Ph. Cluverii, L. Holſtenii, Cl. Salmaſii, Sam. Bocharti, Iſ. Voſſii, Ez. Spanhemii, Ch. Cellarii aliorumque. Subiiciuntur Chreſtomathiae graece et latine. Amſtel. ap. Ioan. Wolters. fol. T. II.

Hanc ſplendidiſſimam editionem imprimendam curavit Theodor. Ianſon. ab Almeloveen, indicante praefatione.

MDCCLXIII.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. ad fidem MSStorum emendati, cum latina Xylandri interpretatione recognita, adnotationibus et indicibus ab uno e ſociis regiae inſcriptionum et humaniorum literarum academiae. Adiunctae ſunt tabulae geographicae ad mentem Strabonis delineatae. Pariſiis. 4. Tom. I.

Editionis huius, omnium, ſi ad finem perducta eſſet, ſplendidiſſimae, curam ſuſcepit *I. Brequignius* V. Cl. Textus exactus eſt ad fidem cod. reg. MCCCXVIII, cui auctor ſoli, etiam apertis in mendis, auctoritatem ſummam tribuit. Prodiit ſolummodo tomus primus, tres priores libros Strabonis exhibens. Adnotationes, quarum maxima pars circa

circa defenſionem codicis reg. lectionis verſatur, textui ſubiectae ſunt.

Verſiones Strabonis in linguas recentiores.

Italicam verſionem Strabonis edidit *Alfonſus Buonacutius* Venet. 1562. 4. tom. II.

Verſio *germanica* inſcripta eſt: *Des Strabo, eines alten ſloiſchen Weltweiſen, aus der Stadt Amaſia gebürtig, allgemeine Erdbeſchreibung, von Abraham Iacob Penzel.* T. IV. 8. Lemgoviae 1775 — 1777.

In ſermonem *hiſpanicum* e latino ſermone librum tertium Strabonis de Hiſpania *Ioannes Lopez* transtulit. Madrit. 1788. 8. Additus eſt textus graecus, cum integris Caſauboni notis, quibus ille ſuas et tres tabulas geographicas, Hiſpaniam antiquam eiusque comparationem cum Hiſpaniae praeſentis facie repraeſentantes, adiecit.

Reſtat, ut paucis de ratione, quam in Strabonis textu conſtituendo ſecuti ſumus, exponamus. Graeca ad codices Vaticanum A. et Venetum A. quos omnium praeſtantiſſimos cognovimus, expreſſa ſunt. ſingulas quoque lectiones bonas caeteris ex manuſcriptis excepimus. Codicum auxilio deſtituti, ad virorum doctorum emendationes nos recepimus, quorum ad ſententiam, invitis quoque codicibus, nonnulla refingere auſi ſumus. Quum vero Strabonis editori diligentia princeps in eruendis exſtirpandisque vitiis, regionum locorumque denominationi inſidentibus, collocanda ſit; quoniam eiusmodi ſcriptorem adeuntes magis rerum geographicarum, quam dictionis puritatis rationem habere ſoleant, omni ſtudio eniſi ſumus, ut hac in laboris parte lectorum deſiderio aliquo modo ſatisdaremus. Quam vero rem difficultatibus haud facile ſummovendis

vendis circumretitam invenimus. Etenim codices, quotquot a nobis excuſſi ſunt, in hac corruptelae parte vulgatis ita conveniunt, ut ſola eorum ope, paucis duntaxat locis nomen verum reſtitui poſſit. Quamobrem diu dubii fuimus, utrum, rebus ita comparatis, eiusmodi in locis critica exercenda eſſet nec ne: et prope erat, ut omnia intacta et integra ſervanda ſtatueremus: praeſertim cum ſuſpicionem, eamque, ut opinamur, non admodum vanam omnique fundamento deſtitutam, haberemus, magnam illius labis partem non tam librariorum oſcitantiae adſcribendam eſſe, quam ipſi Straboni, quem, in nominibus barbaris graecoque ori difficilibus pronunciatu literarum characteribus exprimendis aeque errare potuiſſe, ac noſtra aetate doctiſſimos geographicorum ſcriptores in referendis exterorum nominibus peccare videamus, dubium non eſt. Verum reputantes, ſic futurum eſſe, ut etiam maculis, ex librariorum incuria enatis, textus inquinatus relinqueretur, conſilio mutati, viam aliam, qua, niſi omnium, complurium tamen vitiorum tollendorum ſpem haberemus, inire ſtatuimus. Itaque, ubi in ipſa lectione codicis depravata, ſanioris veſtigia apparere viderentur, criticam adhibere, vitioſoque nomine repudiato, veram lectionem textui reſtituere minime dubitavimus. Sic ex. gr. Lib. V. 322. pro Ακουδισατιλλα vulgatorum cum *Breguignio* V. Cl. ſcripſimus Ακουαι Στατιελλαι, quia ex varia, licet depravatiſſima codicum lectione divinari potuit, ſic olim meliora exempla legiſſe. pariter textus noſter L. VI, 433. pro Ουενουσιας editorum exhibet cum *Tyrwhitto* Σινουσσης, propter codices, Ουνσσης et Ουνσιας habentes, quibus conjecturam Angli eruditiſſimi confirmatam deprehendiſſe arbitrabamur. At, eiusmodi verae lectionis veſtigia non ſemper apparent, codicibus plerumque

in

in locorum nominibus eundem, quam impreſſa, errorem tenentibus. Nonnulla itaque etiam invitis manuſcriptis refingenda duximus, eaque prae primis, quae circa regionum et locorum, peregrinorum frequentia celebratorum, aut Straboni ipſi viſitatorum appellatione errata deprehenderentur. namque haec a librariis corrupta videbantur. Contra vero, nomina regionum et locorum, barbarorum praecipue, et graeco romanove ori pronunciatu difficilium, quorum cognitio aliorum e relatione ad geographum pervenerit, intacta relinquenda ſtatuimus, quoniam, quae illis ſuſpecta ineſſent, a Strabone ipſo auctore profecta dici poſſent. Verum ubicunque vel minima e ſcriptis libris in textum recepimus, ea in variarum lectionum recenſu, graeco textui ſubiecto, breviter quidem, ſed ſumma fide adnotavimus; rationes harum mutationum in tomo ultimo reddituri.

Operarum vitia ad calcem tomi ultimi indicaturi ſumus. Pauca tamen, quae oculo fugitivo primum hunc tomum relegentes, in variarum lectionum recenſu animadvertimus, lector ita reſtituat, rogamus. pag. 1. pro *Strabonem* leg. *Strabo.* p. 9. recentiori manu, leg. *quae vox ultima a recentiori manu.* pag. 108. ut in editis leg. *libris et in editis.* p. 134. in. leg. *In.* p. 148. abiicit leg. *reiecit.* pag. 293. vulgari. leg. *vulgato.* p. 351. not. m. legendum eſt: *In Vat. A. a recentiori manu adſcripta ſunt.* p. 342. not. f. pro, Sic Pletho leg. *Sic Gemiſt. Pletho.* p. 406. pro ſcribere, leg. *ſcribi.* p. 463. pro Epitomae leg. *Epitomes.*

ΤΩΝ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Ὅτι οὐκ ἐκτὸς φιλοσοφίας ἡ γεωγραφικὴ πραγματεία. Ὅτι καὶ Ὅμηρος αὐτῇ παντάχῃ τῶν ἐτῶν φαίνεται χρώμενος. Ὅτι οἱ πρότερον αὐτῇ χρησάμενοι ἐλλιπῶς ἢ ἀναρθρώτως, ἢ ἐσφαλμένως, ἢ ψευδῶς, ἢ τοῖς αὐτοῖς ἀσυμφώνως εἰρήκασιν. Ἔλεγχοι καὶ ἀποδείξεις τῶ εἰκότως αὐτὸν ὕστω κρίνειν πεφαλαιώδεις, πάσης οἰκουμένης σωτέρας ὑποτυπώσεις τὴν διάθεσιν. Πίστις εἰκότων, καὶ τεκμηρίων βεβαίωσις τῶ κατὰ πολλὰ μέρη τὴν γὴν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ εἰς ἀλλήλους μετατεθῆναι.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM LIBRI PRIMI CAPITA.

Geographiae tractatio non eſt aliena a philoſophia. Homerus in poëmatibus multam geographiae cognitionem prodit. Qui prius geographiam tractaverunt, multa vel omiſerunt, vel confuſa, dubia, falſa, inter ſe diſſidentia tradiderunt. Pluribus argumentis Strabonem ſe recte ſic pronuntiaſſe demonſtrat, et totius terrae habitabilis diſpoſitionem ſummatim oculis ſubiicit. Coniecturae et exempla, quibus oſtenditur terrarum partes quamplurimas in maria verſas, et viciſſim.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Pag. 1. Τῆς τὲ φιλοσόφε πραγματείας εἶναι νομίζομε εἴπερ ἄλλην τινὰ, καὶ τὴν γεωγραφικὴν, ἣν νῦν προῃρήμεθα ἐπισκοπεῖν. Ὅτι δ' ὁ φαύλως νομίζομεν, ἐκ πολλῶν δῆλον. Οἵ τε γὰρ πρῶτοι θαρρήσαντες αὐτῆς ἅψασθαι, τοιοῦτοί τινες ὑπῆρξαν· Ὅμηρός, τε καὶ Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος, καὶ Ἑκαταῖος ὁ πολίτης αὐτοῦ, καθὼς καὶ Ἐρατοσθένης
pag. 2. φησί· καὶ Δημόκριτος δὲ, καὶ Εὔδοξος, καὶ Δικαίαρχος,

STRABONIS
GEOGRAPHICARVM RERVM
LIBER PRIMVS.

CAP. I.

Terrae deſcriptionem, quam in praeſentia inſtituimus, philoſopho non minus ulla alia re, quam is ſuae tractationis eſſe ducit, conſiderandam cenſemus. Quod nos haud abs re ſentire, multis argumentis liquet. Qui enim primi geographiam attingere auſi ſunt, philoſophi ii fuere: Homerum dico, Anaximandrum Mileſium, eiusque civem Hecataeum (ut Eratoſthenes etiam ait) item Democritum, Eudoxum, Dicaear-

χος, καὶ Ἔφορος, καὶ ἄλλοι πλείους· ἔτι δὲ οἱ μετὰ τούτους Ἐρατοσθένης τὲ καὶ Πολύβιος, καὶ Ποσειδώνιος, ἄνδρες φιλόσοφοι. Ἥτε πολυμάθεια, δι' ἧς μόνης ἐφικέσθαι τοῦδε τοῦ ἔργου δυνατὸν, οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν, ἢ τοῦ τὰ θεῖα καὶ [a] τὰ ἀνθρώπινα ἐπιβλέποντος· ὥνπερ τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην φασίν. Ὡς δ' αὔτως καὶ ἡ ὠφέλεια ποικίλη τὶς οὖσα, ἡ μὲν πρὸς τὰ πολιτικὰ, καὶ τὰς ἡγεμονικὰς πράξεις, ἡ δὲ πρὸς ἐπιστήμην τῶν τε οὐρανίων, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ θαλάττης ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ καρπῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἰδεῖν παρ' ἑκάστοις ἐστὶ, τὸν αὐτὸν ὑπογράφει ἄνδρα, τὸν φροντίζοντα τῆς περὶ τὸν βίον τεχνης, καὶ εὐδαιμονίας.

Ἀναλαβόντες δὲ καθέκαστον ἐπισκοπῶμεν τῶν εἰρημένων [b] ἔτι μᾶλλον. Καὶ πρῶτον, ὅτι ὀρθῶς ὑπειλήφαμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ὧν ἐστι καὶ Ἵππαρχος, ἀρχηγέτην εἶναι τῆς γεωγραφικῆς ἐμ-

 πειρίας

VARIANTES LECTIONES.

a) ἀνθρώπινα] ἀνθρώπεια Vat. A. Stroz. A. Venet. Casaub. Cod. Reg. b) ἔτι μᾶλλον] ἔτι δὲ μᾶλλον Casaub. Venet. A.

caearchum, Ephorum, aliosque complures: nec non iis aetate posteriores Eratosthenem, Polybium, Posidoniumque, homines et ipsos philosophos. Iam multarum rerum cognitio, qua sola hoc opus confici potest, non est nisi eius, qui divinas humanasque res contemplatur, quarum rerum scientia philosophiam definiunt. Tum utilitas quoque multiplex, quae partim ad negotia civilia actionesque principum virorum conducit, partim ad cognitionem coelestium, terrestrium, maritimorumque animantium, stirpium, frugum, atque aliarum rerum quae singulis visuntur locis, virum designat eum, cui vitae ars et beatitas curae sit.

Verum singula haec denuo orsi accuratius perpendamus: ac primo loco id, recte et a nobis, et a maioribus nostris, quos inter est etiam Hipparchus, existimatum fuisse, primum geographicae

πειρίας Ὅμηρον· ὃς ἀ μόνον ἐν τῇ κατὰ τὴν ποίησ
ἀρετῇ πάντας ὑπερβέβληται τὰς πάλαι, καὶ τὰ
ὕστερον, ἀλλὰ σχεδόν τι καὶ τῇ κατὰ τὸν βίον ἐμπει
ρίᾳ τὸν πολιτικόν· ἀφ' ἧς ἀ μόνον περὶ τὰς πράξει
ἐσπούδασεν ἐκεῖνος, ὅπως ὅτι πλείστας γνοίη καὶ
παραδώσῃ τοῖς ὕστερον ἐσομένοις· ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ
τὰς τόπους τάς τε καθ' ἕκαστα, καὶ τὰς κατὰ σύμπα-
σαν τὴν οἰκουμένην γῆν τε, καὶ θάλατταν. Οὐ γὰρ
ἂν μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῆς περάτων ἀφίκετο τῇ
μνήμῃ κύκλῳ περιιών. Καὶ πρῶτον μὲν τῷ ὠκεανῷ
περίκλυστον, ὥς περ ἐστὶν, [c] ἀπέφηνεν αὐτήν· ἔπειτα
δὲ τῶν χωρίων τὰ μὲν ὠνόμαζε, τὰ δὲ ὑπηνίττετο
τεκμηρίοις τισί· Λιβύην μὲν, καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ
Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς (οὓς εἰκὸς λέγειν τοὺς Τρωγλο-
δύτας Ἄραβας) ῥητῶς λέγων· τοὺς δὲ πρὸς ταῖς ἀνα-
τολαῖς καὶ δύσεσιν αἰνιττόμενος ἐκ τοῦ τῷ ὠκεανῷ
κλύ-

c) ἀπέφηνεν] ἀπέφαινεν Caſ. Strоz. B. Vat. A. B. Venet. A.

phicae peritiae autorem eſſe Homerum: qui non modo poëtica virtute omnes et priores et poſteriores ſuperavit, ſed fere etiam vitae civilis experientia: qua is adiutus, non in hoc modo operam dedit, ut actiones plurimas cognoſceret, easque ad poſteritatem transmitteret, ſed et in locorum, cum quae ſingularum ſunt regionum, tum totius quatenus incolitur, terrarum orbis marisque explorationem ac deſcriptionem idem impendit induſtriae. Absque enim hoc fuiſſet, nunquam ille in orbem rediens commemorando terrae ſitu, ad extremos usque eius fines pertigiſſet. Enimvero primo omnium terram, ita ut res habet, undiquaque oceano cinctam allui pronunciavit. Deinde regionum alias nominatim, alias certis quibusdam notis per ambages indicavit. Sic Libyam, Aethiopiam, Sidonios et Erembos, quos Troglodytas Arabes recte dixeris, nominatim appellat; qui vero ad ortum et occaſum ſolis habitant, eos per ambages indi-

cat,

κλύζεσθαι. [d] Ἐνθένδε γὰρ ἀνίσχοντα ποιεῖ τὸν ἥλιον καὶ δυόμενον εἰς τοῦτον· ὡς δὲ αὕτως καὶ τὰ ἄστρα·

Ἥλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούραις
Ἐξ ἀκαλαρρείταο βαθυῤῥόου ὠκεανοῖο.
Ἐν δ' ἔπεσ' ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν.

Καὶ τὰς ἀστέρας λελουμένους ἐξ ὠκεανοῦ λέγει.

Τῶν δ' ἑσπερίων ἀνδρῶν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐμφανίζει, καὶ τὴν εὐκρασίαν τοῦ περιέχοντος· πεπυσμένος, ὡς ἔοικε, [e] τὸν Ἰβηρικὸν πλοῦτον, ἐφ' ὃν καὶ Ἡρακλῆς ἐστράτευσε, καὶ οἱ Φοίνικες ὕστερον, οἵπερ καὶ κατέσχον τὴν πλείστην ἀρχήν· [f] μετὰ ταῦτα δὲ Ῥωμαῖοι. Ἐνταῦθα γὰρ αἱ τοῦ Ζεφύρου πνοαί. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Ἠλύσιον ποιεῖ πεδίον ὁ ποιητὴς, εἰς ὃ πεμφθήσεσθαι [g] τὸν Μενέλαόν φησιν ὑπὸ pag. 3.
τῶν θεῶν·

A 3 Ἀλλὰ

d) Ἐνθένδε] ἐντεῦθεν Bemb. Stroz. A. Vat. A. Venet. A. e) Ἰβηρικὸν πλοῦτον] Reg. Venet. rel. cum impreſſis Ἰβ. πλοῦν. f) μετὰ ταῦτα] μετὰ δὲ ταῦτα Bemb. Caſ. Stroz. A. Venet. g) τὸν Μενέλαόν φησιν] φησι τὸν M. Bemb. Stroz. A. Reg. Vat. uterque Venet.

cat, innuens ſcilicet eos oceano alli. Nam ſolem ex oceano oriri, et in eundem occidere ait, itemque ſtellas:

Iamque recens terras tangebat lumine Titan
Oceani liquidis placide ſubvectus ab undis.

Et

Fulgida Latoidae ſimul incidit oceano lux
Attraxitque nigram noctem. —

Aſtra quoque dicit lavari oceano.

Caeterum eorum, qui Occidentem incolunt, felicitatem etiam, bonamque aëris temperiem demonſtravit, quia procul dubio audiverat de Ibericis divitiis, quarum cauſſa Hercules expeditionem fecit, et poſtea temporis Phoenices, qui et ampliſſimo ſunt potiti imperio, ac tandem Romani. Ibi enim ſpirat Favonius, atque eo poëta collocat Elyſium campum, in quem a diis miſſum iri Menelaum fingit:

Sed

Ἀλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γα
Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅτι ξανθὸς Ῥαδάμαν-θος
Τῇ περ ῥηϊστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν·
Οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἄρ χειμὼν πολὺς, οὔτέ ποτ' ὄμβρο
Ἀλλ' αἰεὶ ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησι.

Καὶ αἱ τῶν μακάρων δὲ νῆσοι πρὸ τῆς Μαυρουσίας εἰσὶ τῆς ἐσχάτης πρὸς δύσιν, καθ' ὃ μέρος συντρέχει καὶ τὸ τῆς Ἰβηρίας [h] τὸ ταύτῃ πέρας. Ἐκ δὲ τῆς ὀνόματος δῆλον, ὅτι καὶ ταύτας ἐνόμιζον εὐδαίμονας, διὰ τὸ πλησιάζειν τοιούτοις χωρίοις.

Ἀλλὰ μὴν ὅτιγε καὶ Αἰθίοπες ἔσχατοι ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ, δηλοῖ· ὅτι μὲν ἔσχατοι,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Οὐ δὲ τῷ, διχθὰ δεδαίαται, φαύλως λεγομένῳ, ὡς δειχθήσεται ὕστερον· ὅτι δ' ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ·

Ζεὺς

h) τὸ ταύτῃ] τὸ ταύτης Reg. Stroz. uterque, Vat. a. B. Venet.

Sed te, qua terrae poſtremus terminus extat,
Elyſium ad campum coeleſtia numina mittent,
Quem Radamanthus habet, qua vita facillima longe
Ducitur. Haud campos Iupiter nive conſpuit illos,
Miſcetur gelidis neque tempeſtatibus aër,
Nulli imbres: tantum ſpirat lenis aura Favonii
Miſſaque ab oceano nimios demitigat aeſtus.

Fortunatorum inſulae etiam ante Mauruſiae fines occiduos ſitae ſunt, quam ad partem et Iberiae extrema occidua concurrunt. Ex nomine autem earum clarum eſt, eas quoque fortunatas ideo creditas fuiſſe, quod iſtis eſſent locis vicinae.

Porro Aethiopes ultimos ad oceanum eſſe docet: ultimos, hoc carmine:

Extremos hominum Aethiopes, geminisque diremtos
Partibus.

(Neque vanum eſt, quod dicit *geminis diremtos partibus*, ut infra demonſtrabitur). Ad oceanum autem eos habitare his innuit verſibus:

Nam-

Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα.

Ὅτι δὲ καὶ [i] ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἐσχατιὰ παρωκεανῖτις ἐστὶν, ἅπας ἠνίξατο εἰκὼν περὶ τῆς ἄρκτου·

Οὔπῃ δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν ὠκεανοῖο.

Διὰ μὲν γὰρ τῆς ἄρκτου, καὶ τῆς ἀμάξης, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· ἃ γὰρ ἂν τοσούτων ἀστέρων ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ περιφερομένων τῷ ἀεὶ φανερῷ, οἷον ἄμμορον εἶπε λοετρῶν ὠκεανοῖο. ὡς τ' ἀπειρίαν αὐτῆ καταγινώσκουσιν, ὡς μίαν ἄρκτον ἀντὶ δυοῖν εἰδότος· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν που, [k] τὴν ἑτέραν ἠγνοηθετῆσθαι· ἀλλ' ἀφ' ἧς οἱ Φοίνικες ἐσημειώσαντο, καὶ ἐχρῶντο [l] πρὸς τὸν πλοῦν, παρελθεῖν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν διάταξιν ταύτην· ὥσπερ καὶ τὸν Βερενίκης πλόκαμον, καὶ τὸν Κάνωβον, ἐχθὲς καὶ πρώην κατωνομασμέ-

i) ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις] ἡ πρὸς ἄρκτον Bemb. ἡ πρὸς ἄρκτον ταῖς ἄρκτοις Vat. B. k) ἠγνοηθετῆσθαι] μὴ ἠγνοητῆσθαι. Reg. ap. Montefalc. Venet. l) πρὸς τὸν πλοῦν] ἐπὶ τ. πλ. Caſ. Venet. Stroz. A.

Namque heſternus ad oceanum eſt iuſtoſque profectus
Iupiter Aethiopas, quorum convivia viſit.

Extremam quoque terrae verſus Septentriones oram oceano adiacere, verborum ambage ſignificavit, de urſa ſcribens:

Excluſa oceani prorſum eſt ſola iſta lavacris.

Nomine enim urſae et plauſtri, arcticum, hoc eſt Septentrionalem circulum notat. Neque eni.ᵉ. cum tot ſidera eodem in loco ſemper conſpicuo revolvantur, iſtam ſolam nunquam oceano lavari dixiſſet. Quapropter non iam imperitiae culpari debet, ut qui loco duarum urſarum unicam habuerit cognitam: cum probabile non ſit alterius quoque ſidus iam tum fuiſſe: ſed appareat ab eo tempore, quo id a Phoenicibus obſervatum et ad dirigendas navigationes uſurpatum fuit, eius ſideris inſtitutum etiam ad Graecos fuiſſe propagatum: quo modo etiam crinis Berenices, et Canopus ab his recepta ſunt, quibus nuper admodum ſunt facta

μασμένον· πολλὰς δ' ἔτι νῦν ἀνωνύμους ὄντας, καθάπερ καὶ Ἄρατός φησιν. Οὐδὲ Κράτης ἂν ὀρθῶς γράφει·

Οἷος δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν,

φεύγων τὰ μὴ φευκτά. Βελτίων δ' Ἡράκλειτος καὶ Ὁμηρικώτερος, ὁμοίως ἀντὶ τῆ ἀρκτικῆ, τὴν ἄρκτον ὀνομάζων. „[m] Ἠοῦς γὰρ καὶ ἑσπέρας τέρματα „ἡ ἄρκτος, καὶ ἀντίον τῆς ἄρκτω οὖρος αἰθρίης διός·" ὁ γὰρ ἀρκτικός ἐστι δύσεως καὶ ἀνατολῆς ὅρος, οὐχ ἡ
pag. 4. ἄρκτος. Διὰ μὲν δὴ τῆς ἄρκτω, ἣν καὶ ἅμαξαν καλεῖ, καὶ τὸν Ὠρίωνα δοκεύειν φησὶ, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· διὰ δὲ τῆ ὠκεανῆ τὸν ὁρίζοντα, εἰς ὃν, καὶ ἐξ ἧ, τὰς δύσεις, καὶ τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται. Εἰπὼν δὲ αὐτῆ στρέφεσθαι, καὶ ἀμοιρεῖν τῆ ὠκεανῆ, οἶδεν, ὅτι κατὰ σημεῖον τὸ ἀρκτικώτατον τῆ ὁρίζοντος γίνεται ὁ ἀρκτικός. Ἀκολάθως δὴ τάτῳ τὸ ποιητικὸν [n] ἁρμόσαντες, τὸν μὲν ὁρίζοντα ὀφείλομεν δέχεσθαι, τὸ

m) Ἠοῦς γὰρ] γὰρ deeſt in Codd. Reg. et Venet. n) ἁρμόσαντες] προσαρμόσαντες Venet.

facta nomina, nec non aliae multae ſtellae, quae adhuc carent nominibus, quod et Aratus fatetur. Ergo ne Crates quidem recte ſcripſit:

Oceani prorſum ſolus caret iſte lavacris:

fugiens id, quod fugiendum non erat. Melior Heraclitus ac Homero convenientior, qui itidem per urſam arcticum circulum intelligit. *Terminus enim* (inquit) *aurorae et veſperae eſt urſa: et e regione urſae aura eſt ſereni Iovis;* nimirum vero non urſa, ſed arcticus circulus, limes eſt ortus atque occaſus. Ergo urſae nomine, quam et plauſtrum vocat, et ab ea obſervari Orionem dicit, arcticum intelligit circulum: oceani autem, horizontem, in quem occaſus et e quo ortus fiant. Quod autem eodem in loco circumverti urſam et in oceano non mergi ait, eo indicat, ſe noviſſe, arcticum circulum ad id horizontis punctum deſcribi, quod ad ſeptemtrionem omnium magis accedit. His iam poëtae verba convenienter accommodantes, horizontis loco debemus ſumere id, quod in terra ocea-

no

ο τὸ ἐπὶ τῆς γῆς οἰκείως τῷ ὠκεανῷ· τὸν δ' ἀρκτικὸν, τῆς γῆς ἀπτόμενον, ὡς ἂν πρὸς αἴσθησιν κατὰ τὸ ἀκριβέστατον τῆς οἰκήσεως σημεῖον· ὥστε καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς, κλύζοιτ' ἂν τῷ ὠκεανῷ κατ' αὐτόν. ρ Καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ οἵδε τοὺς προσβορείους μάλιστα, εὖς ὀνομαζὶ μὲν οὐ δηλοῖ· (οὐδὲ γὰρ νῦν που κοινὸν αὐτοῖς ὄνομα κεῖται πᾶσι) τῇ διαίτῃ δὲ φράζει, Νομάδας αὐτοὺς ὑπογράφων καὶ ἀγαυοὺς ἱππημολγοὺς, γαλακτοφάγους ἀβίους τε.

Καὶ ἄλλως δ' ἐμφαίνει τὸ κύκλῳ περικεῖσθαι τῇ γῇ τὸν ὠκεανὸν, ὅταν οὕτω φησὶν ἡ Ἥρα·

Εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβην πείρατα γαίης,
Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν·

τοῖς γὰρ πέρασι πᾶσι συνῆφθη λέγει τὸν ὠκεανόν· q τὰ δὲ πέρατα κύκλῳ περίκειται· ἔν τε τῇ ὁπλο-

ο) τὸ ἐπὶ] τὸν ἐπὶ Caſaub. Cod. et Venet. p) Καὶ — μάλιστα] Sic omnes quos evolvi Codd. Perperam in editis: κατ' αὐτὸν δὲ, τοὺς ἀνθρώπους, οἵδε κ. τ. λ. q) τὰ δὲ πέρατα.] Sic omnes Codd. et Interpr. prior. Editi τὰ δὲ πέρατα ἔσχατα, quae vox margini Cod. Vat. B. recentiori manu adſcripta eſt.

no reſpondet, et ſub arctico circulo eam terrae partem intelligere debemus, quae ſenſus iudicio maxime ad ſeptemtrionem accedit; itaque ea pars terrae, ſi Homerico more loquaris, oceano alluetur. Praeterea maxime agnovit homines ſeptemtrionales, quos nominatim quidem non appellat, (cum ne hodie quidem commune iis univerſis nomen ſit impoſitum) ſed vitae degendae ratione eos deſcribit, Nomadas ipſos deſignans, quos et ſplendidos equarum mulctores, lacte veſcentes, et inculcos vocat.

Alias quoque oceano terram in orbem ambiri innuit, ita ſante Iunone:

Namque abeo fines terrae infpectura feracis,
Oceanumque Deum primordia —

omnibus finibus eius oceanum eſſe adiunctum dicens: fines autem circulo eam ambiunt. Et in armorum fabricatio-

ποιῖα τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος κύκλῳ περιτίθησι τ
ὠκεανὸν ἐπὶ τῆς ἴτυος. Ἔχεται δὲ τῆς αὐτῆς φιλ
πραγμοσύνης καὶ τὸ μὴ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὰς [r] πλημ
μυρίδας τὴ ὠκεανοῦ καὶ τὰς ἀμπώτεις, ἀψορρό
ὠκεανοῖο [s] λέγοντα· καὶ,

Τρὶς μὲν γὰρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ

καὶ γὰρ εἰ μὴ τρὶς, ἀλλὰ δὶς, τάχα τῆς ἱστορίας [t] παραπεσούσης, ἢ τῆς γραφῆς διημαρτημένης ἀλλ' ἦγε προαίρεσις τοιαύτη. καὶ τὸ ἐξ ἀκαλαρ
ρείταο δὲ, ἔχει τινὰ ἔμφασιν τῆς πλημμυρίδος ἐχέσης τὴν ἐπίβασιν πραεῖαν, καὶ οὐ τελέως ῥοώδη. Ποσει-
δώνιος δὲ καὶ ἐκ τῆ σκοπέλους λέγειν τοτὲ μὲν κα-
λυπτομένους, τοτὲ δὲ γυμνωμένους, καὶ ἐκ τῆ, ποτα-
μὸν φάναι τὸν ὠκεανὸν, εἰκάζει τὸ ῥοῶδες αὐτῆ τὸ
[v] ἐπὶ τὰς πλημμυρίδας ἐμφάνιζεσθαι· τὸ μὲν ἂν
πρῶ-

r) πλημμυρίδας] Sic mſcti libri; πλημμυρίας impreſſi. s) λέγοντα] λέγοντι Codd. omnes. t) παραπεσούσης] παραπεσόντος, Caſ. Bemb. Stroz. Reg. v) ἐπὶ τὰς πλ.] περὶ τας πλ. Venet.

brication, in ora clypei Achillis rotundi oceanus circumponitur. Ad eandem ſolertiam pertinent, quod affluxus et refluxus oceani non ignoravit, oceano refluentis appellationem tribuens, et ibi,

Terque die allidit fluctus, totiesque reſorbet.

Quod enim non ter, ſed bis aeſtus maris quotidie accidit, in eo aut aberravit a vero narratio, aut in ſcriptura mendum eſt: certe aeſtum maris voluit ſignificare poëta. Quin et id, quod oceanum leviter fluentem appellat, affluxum aeſtus marini exprimit, leniter accedentem, et non omnino impetuoſum. Poſidonius vehementiorem affluxum augeſcentis maris eo etiam innuiſſe Homerum putat, quod ſcopulos memoravit modo occultatos, modo detectos, et quod fluvii nomine oceanum affecit; quorum prius rectum

πρῶτον εὖ· τὸ δὲ δεύτερον οὐκ ἔχει λόγον. ὅτε γὰρ ποταμίῳ ῥεύματι [x] ἔοικεν ἡ τῆς πλημμυρίδος ἐπίβασις· πολὺ δὲ μᾶλλον ἡ ἀναχώρησις ἀ τοιαύτη. Ὅ, τε τῆ Κράτητος λόγος διδάσκει τὶ πιθανώτερον. βαθύῤῥουν μὲν γὰρ καὶ ἀψόῤῥοον λέγει, [ὁμοίως δὲ καὶ ποταμὸν] τὸν ὅλον ὠκεανὸν, λέγει δὲ καὶ μέρος τῆ ὠκεανῆ τὶ ποταμὸν, καὶ ποταμοῖο ῥόον, ἀ τῆ ὅλῃ, ἀλλὰ τῆ μέρει, ὅταν ἔτω [y] φησίν·

Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
Νηῦς, ἀπὸ δ' ἴκετο κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο·

ἀ γὰρ τὸν ὅλον, ἀλλὰ τὸν ἐν τῷ ὠκεανῷ τῆ ποταμῆ ῥόον μέρος ὄντα τῆ ὠκεανῆ (ὃν φησιν ὁ Κράτης ἀνάχυσίν τινα καὶ κόλπον ἐπὶ τὸν νότιον πόλον ἀπὸ τῆ χειμερινῆ τροπικῆ διήκοντα· τοῦτον γὰρ δύναιτ' ἄν τις ἐκλιπῶν, ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὠκεανῷ)· τὸν δὲ ὅλον ἐκλιπόντα

x) ἔοικεν — ἐπίβασις] Sic libri mſcti. vulgo ἔοικεν ἐπίβασις τῆς πλημμυρίδος. y) φησιν] φῇ Vat. A. B. Stroz. A.

reſtum eſt, poſterius nihil habet rationis. Nam neque incremento maris aqua ita accedit, ut curſui fluminis ea acceſſio ſit ſimilis: et receſſio adhuc etiam magis ei diſſimilis eſt. Cratetis expoſitio quippiam habet probabilius. Ait enim iſte, Homerum quidem totum oceanum profunde et retro fluentem nominare; fluvii autem et fluminis fluxus denominatione non totum oceanum, ſed partem eius inſignire. Igitur poëta verbis:

Navis ut oceano primum eſt egreſſa fluenta,
Atque maris vaſti tumidas devenit in undas,

non de toto oceano, ſed de fluminis in oceano decurſu, quod pars eſt oceani, loqui. Hoc Crates aeſtuarium et ſinum quendam eſſe putat, qui ab hyberno tropico usque ad polum pertineat: quem ſane egreſſus aliquis, adhuc poſſit eſſe in oceano; nullo autem modo fieri poteſt, ut e toto oceano egreſſus adhuc

πόντα ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὅλῳ, οὐχ οἷόν τε. Ὅμηρος δὲ γε ἄτω φησὶ,

. . . . . ποταμοῖο λίπεν ῥόον . . . .
. . . ἀπὸ δ' ἴκετο κῦμα θαλάσσης·

ἥτις οὐκ ἄλλη τίς ἐστιν, ἀλλὰ ὠκεανός. γίνεται δ' ἂν, ἐὰν ἄλλως δέχῃ, ἐκβὰς ἐκ τῆ ὠκεανοῦ, ἦλθεν εἰς τὸν ὠκεανόν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν μακροτέρας ἐστὶ διαίτης.

Ὅτι δὲ ἡ οἰκουμένη νῆσός ἐστι, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς αἰσθήσεως, καὶ τῆς πείρας ληπτέον. [z] πανταχῆ γὰρ ὁπῆ ποτ' οὖν ἐφικτὸν γέγονεν ἀνθρώποις ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς γῆς [a] προελθεῖν, εὑρίσκεται θάλαττα, ἣν δὴ καλοῦμεν ὠκεανόν. καὶ ὅπῃ [b] δὴ αἰσθήσει λαβεῖν οὐχ ὑπῆρξεν, ὁ λόγος δείκνυσι. Τὸ μὲν γὰρ ἑωθινὸν πλευρὸν τὸ κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ τὸ ἑσπέριον, τὸ κατὰ τοὺς Ἴβηρας, καὶ τοὺς Μαυρουσίους, περιπλεῖται πᾶν, καὶ ἐπὶ πολὺ τοῦτε Νοτίου μέρους, καὶ τοῦ Βορείου·

z) πανταχῆ γὰρ ὁπῆ] παντοχοῦ γὰρ ὁπῆ Reg. Venet. a) προελθεῖν] παρελθεῖν. Bemb. b) δὴ αἰσθήσει] δὲ τῇ αἰσθήσει Reg.

huc fit in toto. Homerus autem ita ait:

. . . . *fluvii eſt egreſſa fluentum* . . .
. . . . . *maris devenit in undas* . . . . .

quod mare non eſt niſi oceanus. Si itaque hunc locum aliter interpreteris, conficietur, ut oceano egreſſus oceanum dicatur intraſſe. Sed haec prolixioris ſunt diſputationis.

Caeterum terram, quae habitatur, eſſe inſulam, primo omnium ſenſu et experientia docemur. Ubicunque enim unquam conceſſum fuit hominibus ad fines usque terrae progredi, mare invenitur, quod oceanum nominamus; et ubi ſenſu hoc deprehendere non licuit, ratio idem demonſtrat. Latus enim orientale, quod eſt apud Indos, et occiduum, quod eſt iuxta Hiſpanos et Mauruſios, undiquaque circumnavigatur, et magna pars cum meridionalis, tum ſeptentrionalis

Βορείῳ· τὸ δὲ λειπόμενον, ἅπλων ἡμῖν μέχρι νῦν, τῷ μὴ συμμίξαι μηδένας ἀλλήλοις τῶν ἀντιπεριπλεόντων, ἢ πολύ, εἴτις συντίθησιν, ἐκ τῶν παραλλήλων διαστημάτων, τῶν ἐφικτῶν ἡμῖν. Οὐκ εἰκὸς δὲ, διθάλαττον εἶναι τὸ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικὸν, ἰσθμοῖς διειργόμενον ὅτῳ ϛενοῖς, τοῖς κωλύσι τὸν περίπλων· ἀλλὰ μᾶλλον σύῤῥουν, καὶ συνεχές. Οἵτε γὰρ περιπλεῖν [c] ἐπιχειρήσαντες, εἶτα ἀναϛρέψαντες, οὐχ ὑπὸ ἠπείρου τινὸς [d] ἀντιπιπτούσης καὶ κωλυούσης, τὸν ἐπέκεινα πλοῦν ἀναχρῆσθαι φασὶν, ἀλλὰ ὑπὸ ἀπορίας, καὶ ἐρημίας, ὀδὸν ἧττον τῆς θαλάττης ἐχούσης τὸν πόρον. Τοῖς τε πάθεσι τῦ ὠκεανῦ τοῖς περὶ τὰς ἀμπώτεις, καὶ τὰς πλημμυρίδας ὁμολογεῖ τῦτο μᾶλλον· πάντη γοῦν ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν τε μεταβολῶν ὑπάρχει, καὶ τῶν αὐξήσεων, καὶ μειώσεων,

c) ἐπιχειρήσαντες] ἐγχειρήσαντες. Vat. uterque. Venet. Stroz. A. d) ἀντιπιπτούσης καὶ κωλυούσης] Ita omnes quos vidi Codd. acc. Caſ. Reg. et Medic. ap. Gronov. In editis deſunt καὶ κωλυούσης.

trionalis lateris. Reliquum, quod huc usque nobis navigatum non eſt, quia nullum commercium inter nos et eos eſt, qui partes contrarias circumnavigarunt, non eſt multum; quod intelligitur, ſi quis utrinque inter ſe conferat intervalla eorum locorum, ad quae nobis pervenire licet. Veriſimile etiam non videtur, Atlanticum pelagum eſſe bimare, et anguſtis dirimi iſthmis, qui obſtent, ne navibus circumiri poſſit; multo contra eſt probabilius eum confluere in ſeſe, et eſſe continuum. Nam qui terram circumnavigare adgreſſi, ac deinde retrorſum converſi ſunt, ii haud obiectu terrae cuiusdam, quae navigationem impediret ulteriorem, ſed mari haud ſecius navigabili, ob penuriam rerum et ſolitudinem ſe retroactos aiunt. Haec noſtra ſententia melius congruit iis, quae oceano accidunt, fluxui nempe atque refluxui; ubique enim modus mutationum, incrementi, decrementi

σεων, ἢ ὁ πολὺ παραλλάττων· ὡς ἂν ὑφ' ἑνὸς πελαγους τῆς κινήσεως ἀποδιδομένης, καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας.

pag. 6. Ἵππαρχος δ' ὁ πιθανός ἐστιν, ἀντιλέγων τῇ δόξῃ ταύτῃ, ὡς ὕθ' ὁμοιοπαθοῦντος τοῦ ὠκεανοῦ [e] παντα-χοῦ, ὅτ' εἰ δοθείη τοῦτο ἀκολουθοῦντος αὐτῷ τοῦ σύρρουν εἶναι πᾶν τὸ κύκλῳ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικόν· πρὸς τὸ μὴ ὁμοιοπαθεῖν μάρτυρι χρώμενος Σελεύκῳ τῷ Βαβυλωνίῳ. Ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν πλείω λόγον περὶ τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ τῶν πλημμυρίδων εἰς Ποσειδώνιον ἀναβαλλόμεθα καὶ Ἀθηνόδωρον, ἱκανῶς διακρατήσαντας τὸν [f] περὶ τούτων λόγον· πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον λέγομεν, [g] ὅτι πρός τε τὴν ὁμοιοπάθειαν οὕτω βέλτιον [h] νομίσαι. τά τε ἑράνια συνέχοιτ' ἂν κρεῖττον ταῖς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεσιν, εἰ πλεῖον εἴη τὸ ὑγρὸν περικεχυμένον.

[i] Ὥσπερ δὲ τὰ ἔσχατα καὶ τὰ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης οἶδε, καὶ φράζει σαφῶς ὁ ποιητὴς, οὕτω καὶ τὰ

e) παντα χοῦ] παντελῶς Stroz. B. f) περὶ τούτων] περὶ τούτου Venet. g) ὅτι πρὸς] ὡς πρὸς omnes Codd. h) νομίσαι] νοήσαι Vat. B. Stroz. A. B. i) Ὥσπερ δὲ] Sic uterque Vat. et Caſaub. libri.

mentique idem eſt, aut non multum varians; quaſi motu iſto ab uno mari, unaque cauſſa profecto. Neque fidem meretur Hipparchus, qui eo hanc ſententiam impugnat, quod neque ubique eadem oceano accidant, neque ſi hoc detur, inde efficiatur Atlanticum mare in ſe refluere atque in orbem redire, et qui Seleuci Babylonii teſtimonio probare ſtudet, eadem oceano ubique non accidere. Nos vero maiorem quaeſtionis partem de oceano et aeſtu ad Poſidonium atque Athenodorum reiicimus, qui de his copioſe diſputaverunt. In praeſentia id modo dicimus: ſententia noſtra accidentium ſimilitudinem melius explicari. Coeleſtia quoque melius ali videntur, ſi humor copioſior circumfundatur.

Enimvero ſicut extrema et in orbem terrae circumdata novit Homerus atque perſpicue indicat, ita mare quoque

τὰ τῆς θαλάττης τῆς ἐντός. Περιέχει γὰρ ταύτην, ἀπὸ στηλῶν [k] ἀρξαμένῳ, Λιβύη τε, καὶ Αἴγυπτος, καὶ Φοινίκη· ἐξῆς δὲ ἡ πέριξ τῆς Κύπρου· εἶτα Σόλυμοι, καὶ Λύκιοι, καὶ Κάρες· μετὰ δὲ τούτους ἡ μεταξὺ Μυκάλης, καὶ τῆς Τρωάδος ἠϊών, καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι, ὧν ἁπασῶν μέμνηται· καὶ ἐφεξῆς τῶν περὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τὸν Εὔξεινον τὰ μέχρι Κολχίδος, καὶ τῆς Ἰάσονος στρατείας. Καὶ μὴν καὶ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον οἶδε, τοὺς Κιμμερίους εἰδώς, (ὠδήκει τὸ μὲν ὄνομα τῶν Κιμμερίων εἰδώς, αὐτοὺς δὲ ἀγνοῶν) οἳ κατ' αὐτὸν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ, μέχρις Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γὴν τὴν ἐκβοσπόρου πᾶσαν. Αἰνίττεται γοῦν καὶ τὸ κλίμα τῆς χώρας αὐτῶν, ζοφῶδες ὄν, καὶ ὡς φησίν·

Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέθων ἐπιλάμπεται ἀκτίνεσσιν, ...
Ἀλλ' [l] ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέταται.

Γνω-

k) ἀρξαμένῳ] ἀρξαμένη Caſaub. Vat. A. B. Stroz. A. B. Venet. A. l) ἐπὶ νὺξ] ἐπινὺξ libri Caſauboni.

que internum. Id, ſi a columnis ſumas initium, continent Africa, Aegyptus, et Phoenice: deinde terra quae Cyprum circumdat, tum Solymi, Lycii, Cares: poſtea litus quod eſt inter Mycalen et Troadem, inſulaeque ante id ſitae, quarum omnium mentionem facit: ſicut et eorum quae ſunt circa Propontidem et Euxinum usque ad Colchidem, et qua Iaſon expeditionem fecit. Cimmericum etiam Boſporum novit, ac Cimmerios ipſos, non nomen modo eorum, qui ipſius aetate aut paulo ante a Boſporo incurſiones in omnes ad Ioniam usque regiones fecerunt. Conſtitutionem quoque regionis, quam incolebant Cimmerii, per ambages ſignificat, caliginoſam ſcilicet: cum ita ſcribit:

Hos aër nebulaeque tegunt: neque ſplendidus unquam
Illuſtrat radiis [illos] *ex lumine Titan,*
Sed triſtes noctis ſeſe extendere tenebrae
Deſuper.

Iſtrum

Γνωρίζει δὲ καὶ τὸν Ἴστρον, μεμνημένος γε τῶν Μυσῶν ἔθνους Θρακίου παροικοῦντος τὸν Ἴστρον. Καὶ μὴν καὶ τὴν ἐξῆς [m] παραλίαν πᾶσαν οἶδε, Θρακίαν οὖσαν μέχρι Πηνείου· Παιονάς τε ὀνομάζων, καὶ Ἄθω, καὶ Ἀξιὸν, καὶ τὰς προκειμένας τούτων νήσους. Ἐξῆς δέ ἐστιν ἡ τῶν Ἑλλήνων παραλία, μέχρι Θεσπρωτῶν, ἧς ἀπάσης μέμνηται. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς Ἰταλίας ἄκρα οἶδε, Τεμέσην καλῶν, καὶ Σικελούς· καὶ τὰ τῆς Ἰβηρίας ἄκρα, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, ἣν ἀρτίως ἔφαμεν. Εἰ δέ τινα ἐν τοῖς μεταξὺ διαλείμματα φαίνεται, συγγνοίη τις ἄν· καὶ γὰρ καὶ ὁ γεωγραφῶν ὄντως πολλὰ παρίησι τῶν ἐν μέρει. Συγγνοίη δ' ἄν, καὶ εἰ μυθώδη τινὰ [n] προσπέπλεκται τοῖς λεγομένοις ἱστορικῶς, καὶ διδασκαλικῶς· καὶ γὰ δεῖ μέμφεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἀληθές ἐστιν, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης, ὅτι ποιητὴς πᾶς σχάζεται ψυχαγωγίας,

m) παραλίαν — οὖσαν] παραλίαν πᾶσαν Θρακίαν οὖσαν. Vat. A. Stroz. A. in reliquis πᾶσαν deeſt. n) προσπέπλεκται] περιπλέκεται Mss. Caſaub. Venet. Interpr. prior. προσπέπλαται Vat. B. Bemb.

Iſtrum quoque notat, mentionem faciens Myſorum, quae eſt gens Thracia Iſtrum accolens. Oram quoque maritimam, quae ſubſequitur, Thraciam nimirum ad Peneum usque memorat, Paeonas nominans, et Athon, et Axium, et ante haec ſitas inſulas. Sequitur ora Graeciae maritima usque ad Theſprotos, quam univerſam commemorat. Extrema etiam Italiae cognita habet, Temeſam nominans et Siculos; itemque Hiſpaniae fines, et eorum felicitatem, ut recens docuimus. Quod autem quaedam intervalla apparent in medio, id venia dignum eſt: cum is etiam, qui deſcribendam ſibi terram ex profeſſo ſumit, multa minuta praetermittat. Ignoſcendum quoque, neque culpandum eſt, quod iis, quae hiſtorice et ad docendum accommodate narrat, fabuloſa quaedam attexit. Non enim verum eſt, quod Eratoſthenes dicit, poëtam quem-

γίας, ἢ διδασκαλίας. τ' ἀναντία γὰρ οἱ φρονιμώτα- pag. 7.
τοι τῶν περὶ ποιητικῆς τι φθεγξαμένων, πρώτην τινὰ λέγουσι φιλοσοφίαν τὴν ποιητικήν. Ἀλλὰ πρὸς Ἐρατοσθένη μὲν αὖθις ἐρῶμεν διὰ πλειόνων· ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ πάλιν ἔσται λόγος.

Νυνὶ δὲ ὅτι μὲν Ὅμηρος τῆς ο γεωγραφίας ἦρξεν, εἰρήκειτω τὰ λεχθέντα. Φανεροὶ δὲ καὶ οἱ ἑπακολουθήσαντες αὐτῷ ἄνδρες ἀξιόλογοι, καὶ οἰκεῖοι φιλοσοφίας· ὧν τοὺς πρώτους μεθ' Ὅμηρον, δύο φησὶν Ἐρατοσθένης· Ἀναξίμανδρόν τε, Θαλοῦ γεγονότα γνώριμον καὶ πολίτην, καὶ Ἑκαταῖον τὸν Μιλήσιον· τὸν μὲν οὖν, ἐκδοῦναι πρῶτον γεωγραφικὸν πίνακα· τὸν δὲ Ἑκαταῖον καταλιπεῖν γράμμα, πιστεύμενον ἐκείνου εἶναι ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ γραφῆς.

Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δεῖ πρὸς ταῦτα p πολυμαθείας, εἰρήκασι συχνοί. Εὖ δὲ καὶ Ἵππαρχος ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένη διδάσκει, ὅτι παντὶ καὶ ἰδιώτῃ,

o) τῆς γεωγραφίας] Sic omnes Codd. vulgo τῆς γεωγραφικῆς. p) πολυμαθίας] φιλομαθίας Bemb.

quemque poſthabita ratione docendi, oblectationem venari. Contrarium enim prudentiſſimi eorum, qui de poëtica aliquid locuti ſunt, pronunciaverunt, quippe eam eſſe primam quandam philoſophiam. Sed alio loco plura contra Eratoſthenem diſſeremus, ubi et rurſus de poëta nobis ſermo erit.

Nunc haec dixiſſe ſufficiat, ut doceremus Homerum Geographiae eſſe principem. Illuſtres ſunt etiam, qui eum ſecuti ſunt, viri magni nomi-

nis et philoſophiae familiares. Quorum duos poſt Homerum primos Eratoſthenes ait fuiſſe, Anaximandrum Thâletis diſcipulum atque civem, et Hecataeum Mileſium: quorum ille primus Geographicam ediderit tabulam, hic ſcriptum reliquerit, cuius ipſum eſſe autorem ex caeteris eius ſcriptis probetur.

Iam id multi dixerunt, ad has res multiplici opus eſſe rerum cognitione. Praeclare etiam Hipparchus in iis, quae adverſus Eratoſthenem

τη, καὶ τῷ Φιλομαθῶντι τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας προσηκούσης, ἀδύνατον λαβεῖν, ἄνευ τῆς τῶν οὐρανίων καὶ τῆς τῶν ἐκλειπτικῶν τηρήσεων ἐπικρίσεως· οἷον Ἀλεξάνδρειαν τὴν q πρὸς Αἰγύπτῳ, πότερον ἀρκτικωτέρα Βαβυλῶνος ἢ νοτιωτέρα, λαβεῖν r οὐκ οἶόν τε ἀφ' ὁπόσον διάστημα, χωρὶς τῆς διὰ τῶν κλιμάτων ἐπισκέψεως. Ὁμοίως τὰς πρὸς ἕω s παρακεχωρηκυίας, ἢ πρὸς δύσιν μᾶλλον καὶ ἧττον, οὐκ ἄν γνοίη τις ἀκριβῶς, πλὴν ἢ διὰ τῶν ἐκλειπτικῶν ἡλίου καὶ σελήνης συγκρίσεων· ὅτος t δὲ δὴ τοιαῦτα φησιν.

Ἅπαντες ὅσοι τόπων ἰδιότητας λέγειν ἐπιχειροῦσιν, οἰκείως προσάπτονται, καὶ τῶν οὐρανίων, καὶ γεωμετρίας, σχήματα, u καὶ μεγέθη, καὶ ἀποστήματα, καὶ κλίματα δηλοῦντες, καὶ θάλπη, καὶ ψύχη, καὶ ἁπλῶς τὴν τοῦ περιέχοντος φύσιν. Ἐπεὶ καὶ οἶκον

q) πρὸς Αἰγύπτῳ] ita omnes Codd. Editi ἐν Αἰγύπτῳ. r) οὐχ' οἷον τε] οὐχ οἷος τε. Mss. Casaub. Bemb. Reg. Stroz. Venet. s) παρακεχωρηκυίας] προπαρακεχωρηκύας Reg. t) δὲ δὴ τοιαῦτα] οὕτως δὲ δὴ ταῦτα. Venet. ὁ δὲ δὴ Casaub. Bemb. γὲ δὴ τ. Casauboni coni. u) καὶ μεγέθη καὶ ἀποστήματα] Desunt in Venet. A.

scripsit, docet, neminem, cum illiteratum tum disciplinis deditum, absque cognitione rerum coelestium et defectuum solis ac lunae, ullo recto modo geographiae studium tractare posse. Verbi gratia, Alexandria, quae in Aegypto est, ad septemtrionesne an ad austrum magis Babylone inclinet, et ad quantum spatium, deprehendi non potest sine consideratione rationis climatum. Similiter quae versus orientem aut occidentem magis minusve sint sita, exacte sciri sine comparationibus Solis et Lunae eclipticis nequit.

Haec quidem ait Hipparchus. Quicunque locorum proprietates aggrediuntur explicare, praecipue utuntur rerum coelestium et geometriae cognitione, dum figuras, magnitudines, intervalla, et constitutionem locorum declarant, et frigus et aestum, et aëris temperiem. Si autem domum aedificaturus

ἢ κατασκευάζων οἰκοδόμος ταῦτα ἂν προορῷτο, καὶ πόλιν κτίζων ἀρχιτέκτων· μή τι γε ὅλην ἐπισκοπῶν τὴν οἰκουμένην ἀνήρ· πολὺ γὰρ τούτῳ προσῆκε μᾶλλον. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς μικροῖς χωρίοις, τὸ πρὸς ἄρκτους τι ἢ πρὸς νότον κεκλίσθαι, παραλλαγὴν ἐ πολλὴν ἔχει. ἐν δὲ τῷ παντὶ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης, πρὸς ἄρκτον μὲν τὸ μέχρι τῶν ὑςάτων ἐςὶ τῆς Σκυθίας, ἢ τῆς Κελτικῆς· μέχρι δὲ τῶν ὑςάτων Αἰθιόπων, τὰ πρὸς νότον· τοῦτο δὲ παμπολλὴν ἔχει διαφοράν. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρ' Ἰνδοῖς οἰκεῖν, [x] ἢ παρ' Ἴβηρσιν· ὧν τοὺς μὲν ἑώους μάλιςα, τοὺς δὲ ἑσπερίους, τρόπον δέ τινα καὶ ἀντίποδας ἀλλήλοις ὡμεν.

Πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτον ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων pag. 8.
ἀςέρων κινήσεως τὴν ἀρχὴν ἔχον, καὶ ἔτι τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, ἀναβλέπειν ἀναγκάζει πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα παρ' ἑκάςοις ἡμῶν, τῶν

x) ἢ παρ' Ἴβηρσιν] Sic omnes libri ſcripti; editi habent ἢ Ἰβήρεσιν.

rus faber et urbem condens architectus haec omnia proſpiciat: nonne et totum orbem animo concipiens vir, cui multo magis ea conveniunt? Nam in exiguis ſpatiis non magnam diverſitatem parit verſus ſeptemtrionem aut meridiem inclinatio. In univerſo autem terrae habitabilis circulo, in quo verſus ſeptemtrionem regiones dicuntur, quae usque ad extrema Scythiae vel Celticae, et verſus meridiem, quae usque ad ultimos Aethiopas ſunt; in eo permultum eſt diſcriminis. Itemque plurimum intereſt, apud Indos ne habitetur, an apud Hiſpanos: quorum alteros maxime orientales, maxime occidentales alteros, ac quodammodo hos illorum antipodas eſſe ſcimus.

Quae huius ſunt generis omnia, cum ſolis aſtrorumque reliquorum converſionem, nec non motum verſus centrum principii loco habeant, ſuſpicere nos ad coelum iubent, et ad ea quae in coelo unicuique noſtrum apparent: in quibus ſane magna

ἀρανίων· ἐν δὲ τούτοις ἐξαλλάξεις ὁρῶνται παμμεγ
θεις τῶν οἰκήσεων. Τίς ἂν οὖν διαφορὰς τόπων ἐ
τιθέμενος, καλῶς καὶ ἱκανῶς διδάσκοι, μὴ φροντίσα
τούτων μηδενὸς μηδ' ἐπὶ μικρόν; Καὶ γὰρ εἰ μὴ δυνα
τὸν, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην ἅπαντα ἀκρ
βῆν, διὰ τὸ εἶναι πολιτικωτέραν, τόγε ἐπὶ τοσοῦτ
ἐφ' ὅσον καὶ τῷ πολιτικῷ παρακολουθεῖν δυνατὸ
προσήκοι ἂν εἰκότως.

Ὁ δ' ἄτω μετεωρίσας ἤδη τὴν διάνοιαν, οὐδὲ τῆ
ὅλης ἀπέχεται γῆς. Φαίνεται γὰρ γελοῖον, εἰ τὴ
οἰκουμένην ὀλιχόμενος σαφῶς ἐξειπεῖν, τῶν μὲν ἀρα
νίων ἐτόλμησεν ἅψασθαι, καὶ χρήσασθαι πρὸς τὴ
διδασκαλίαν, τὴν δ' ὅλην γῆν, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη
μήθ' ὁπόση, μήθ' ὁποία τις, μήθ' ὅπου κειμένη τῷ
σύμπαντος κόσμου, μηθὲν ἐφρόντισε· μηδ', εἰ καθ'
ἓν μέρος οἰκεῖται μόνον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἢ κατὰ πλείω,
ἢ καὶ πόσα· ὡς δ' αὕτως, καὶ τὸ ἀοίκητον αὐτῆς
ποιόν τι, καὶ πόσον, καὶ διὰ τί. Ἔοικεν ἓν μετεωρολο-
γικῇ

magna admodum pro diverſitate habitationum conſpiciuntur diſcrimina. Quis ergo differentias locorum recte et ſufficienter docere atque explicare poſſit, horum omnium ne parumper quidem habita ratione? Etenim ſi inſtitutum hoc, utpote civilius, non fert horum omnium exactam indagationem, certe tantam convenit adhibere, quantam civilis homo poteſt conſequi.

Porro qui animum ſuum iam eo usque extulit, is nequaquam ab univerſae terrae deſcriptione ſe abſtinebit. Rediculum enim videtur, qui terram habitabilem accurate deſcribere cupiens, auſus ſit coeleſtia attingere iisque in docendo uti, eum nihil curare tota terra, cuius pars ea eſt, quam homines incolunt, quanta qualisve ſit, quove loco univerſi ſita: itemque unica tantum ſui parte, quae nobis obtigit, an pluribus locis ea inhabitetur, et quot ea ſint: rurſumque, id quod homines non incolunt, quale ac quantum ſit, et quamobrem deſertum. Proinde

appa-

γικῇ τοι πραγματείᾳ καὶ γεωμετρικῇ συνηφθαι τὸ τῆς γεωγραφίας εἶδος, τὰ ἐπίγεια τοῖς οὐρανίοις συνάπτον εἰς ἓν, ὡς ἐγγυτάτω ὄντα, ἀλλὰ μὴ διεστῶτα τοσοῦτον,

Ὅσον οὐρανὸς ἐστ' ἀπὸ γαίης.

Φέρε δὴ [y] τῇ τοσαύτῃ πολυμαθείᾳ προσθῶμεν τὴν ἐπίγειον ἱστορίαν, οἷον ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα χρήσιμα, ἢ δύσχρηστα φέρει γῆ τε καὶ θάλασσα. Οἶμαι γὰρ ἐναργὲς ἂν γενέσθαι μᾶλλον ὃ λέγω. Ὅτι δὲ, καὶ τὸ ὄφελος μέγα παντὶ τῷ παραλαβόντι τὴν τοιαύτην ἱστορίαν, ἔκ τε τῆς παλαιᾶς μνήμης δῆλον, καὶ ἐκ τοῦ λόγου. Οἱ γοῦν ποιηταὶ φρονιμωτάτους τῶν ἡρώων ἀποφαίνουσι, τοὺς ἀποδημήσαντας πολλαχῆ, καὶ πλανηθέντας· ἐν μεγάλῳ γὰρ τίθενται τὸ, πολλῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν ἄστεα, καὶ νόον γνῶναι. καὶ ὁ Νέστωρ σεμνύεται, διότι τοῖς Λαπίθαις ὡμίλησεν, ἐλθὼν μετάπεμπτος·

Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί.

y) τῇ τοσαύτῃ] τῇ τοιαύτῃ Venet.

apparet, geographicum hoc genus cum ſublimium rerum tractatione et Geometrica exercitatione coniunctum eſſe, terreſtria coeleſtibus ita adiungens, ac ſi viciniſſima inter ſe eſſent, neque tanto diſtarent intervallo,

A terra quantum ſublimis diſtat olympus.

Agedum huic tot rerum cognitioni hiſtoriam terreſtrem adiiciamus, animalium nempe, plantarum, et aliorum, quae terra marive ſive utilia ſive inutilia naſcuntur: ita enim evidentius fore puto, quod dixi. Magno autem uſui fore hanc hiſtoriam, quicunque eam ſibi paraverit, id cum ex antiquitatis memoria liquet, tum ratione conſtat. Etenim poëtae prudentiſſimos heroum pronunciant eos, qui multis peregrinationibus uſi ſunt, et varia loca pervagati: pro magno quippe ducunt,

Multorum vidiſſe hominum cum moribus urbes.

Et Neſtor gloriatur de eo, quod cum Lapithis conſueverit, veneritque ad eos accitus:

Longinqua e tellure procul, poſcentibus ipſis.

Item-

Καὶ ὁ Μενέλεως ὡσαύτως·

Κύπρον, Φοινίκην τὲ καὶ Αἰγυπ]ίους ἐπαληθεὶς,
Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς,
Καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι.

προσθεὶς καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς χώρας·

Τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.

Ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν·

Τῇ πλεῖσα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.

Καὶ

Αἰθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστην
Ἄνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν.

pag. 9. Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα παρασκευαί τινες εἰς φρόνησιν μεγάλαι, τῷ μαθεῖν τῆς χώρας τὴν φύσιν, καὶ ζώων καὶ φυτῶν ἰδέας· προσθεῖναι δὲ καὶ τὰ τῆς θαλάττης. Ἀμφίβιοι γὰρ τρόπον τινὰ ἐσμὲν, καὶ ἢ μᾶλλον χερσαῖοι, ἢ θαλάττιοι. Καὶ τὸν Ἡρακλέα

z) δ' ἀν' ἑκάστην] Haec eſt omnium Codd. lectio. In editis δ' ἐν ἑκάστῃ.

Itemque Menelaus:

Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios et Erembos
Et Libyen, ubi cornutos conſpeximus agnos.

Et addit naturam regionis:

Hic ter oves unum foetu ſolvuntur in annum.

Item de Thebis Aegypti:

Illic terra ſuos fundit largiſſima fructus.

Et

Centum urbem claudunt portae: per quamque ducenti
Arma viri currusque agitant. —

Haec omnia animum ad conſequendum prudentiam magnopere praeparant, dum is natura locorum, animalium ac plantarum cognoſcenda formatur: quibus addenda ſunt quoque marina. Vivimus enim fere duobus in elementis, neque terreſtres magis ſumus quam marini. Ac

κλέα εἰκὸς ἀπὸ τῆς πολλῆς ἐμπειρίας τὲ καὶ ἱστορίας λεχθῆναι·

Μεγάλων ἐπίστορα ἔργων.

Ἐκ δὲ δὴ τῆς παλαιᾶς μνήμης καὶ ἐκ τῦ λόγυ μαρτυρεῖται τὰ λεχθέντα ἐν ἀρχαῖς ὑφ' ἡμῶν. Διαφερόντως δ' ἐπάγεσθαι δοκεῖ μοὶ πρὸς τὰ νῦν ὁ λόγος ἐκεῖνος, διότι τῆς γεωγραφίας τὸ πλέον ἐστὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικάς. Χώρα γὰρ τῶν πράξεων ἐστὶ γῆ καὶ ἡ θάλαττα, ἣν οἰκῦμεν· τῶν μὲν μικρῶν, μικρὰ· τῶν δὲ μεγάλων, μεγάλη· [a] μεγίστη δ' ἡ σύμπασα, ἥνπερ ἰδίως καλῦμεν οἰκυμένην. ὥστε τῶν μεγιστῶν πράξεων αὕτη ἂν εἴη χώρα. Μέγιστοι δὲ τῶν στρατηλατῶν, ὅσοι δύνανται γῆς καὶ θαλάττης ἄρχειν, ἔθνη καὶ πόλεις [b] συνάγοντες εἰς μίαν ἐξυσίαν, καὶ διοίκησιν πολιτικήν. Δῆλον δ', ὅτι [c] ἡ γεωγραφικὴ πάσα ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνάγεται τὰς ἡγεμονικὰς, διατιθεῖσα ἠπείρυς, καὶ πελάγη, τὰ

B 4 μὲν

a) μεγίστη] μεγιστῶν libri Caſaub. et Reg. Interpr. b) συνάγοντες] συναγαγόντες Caſaub. e Codd. c) ἡ γεωγραφικὴ πάσα] Sic Venet. Reg. Ald. πᾶσιν Vat. A. B. Stroz. Editi πάσας.

Ac probabile eſt, Herculem ob multiplicem experientiam atque locorum luſtrationem appellatum eſſe:

Magnorum peritum operum. —

Quae initio diximus, iis et memoria vetuſtatis, et ratio fert teſtimonium. Magnum autem prae reliquis momentum adferre ad ea, quae nunc diſputamus, videtur ea ratio, quod Geographiae maxima pars ad civiles pertinet uſus. Quippe locus actionum eſt terra ac mare, quae incolimus, parvarum parvus, magnarum magnus, maximus autem univerſus habitatae terrae ambitus, ac proinde locus maximarum actionum. Imperatorum porro maximi ſunt, qui poſſunt terra marique imperare, gentibus ac urbibus unam ſub poteſtatem adminiſtrationemque civilem redactis. Unde liquet, Geographiae ſtudio imperatores vacare debere, cum ea deſcribat continentes ac maria, ſive mediterranea,

μὲν ἐντὸς, τὰ δὲ ἐκτὸς συμπάσης τῆς οἰκουμένης. πρὸς [d] τούτους δὲ ἡ διάθεσις, οἷς διαφέρει ταῦτα ἔχειν ἄτως, ἢ ἑτέρως, καὶ γνώριμα εἶναι, ἢ μὴ γνώριμα. Βέλτιον γὰρ ἂν διαχειρίζοιεν ἕκαστα, εἰδότες τὴν χώραν ὁπόση τις, καὶ πῶς κειμένη τυγχάνει, καὶ τινὰς διαφορὰς [e] ἔχουσα, τάς τ' ἐν τῷ περιέχοντι, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ. Ἄλλων δὲ κατ' ἄλλα μέρη δυναστευόντων, καὶ ἀπ' ἄλλης [f] ἑτίας καὶ ἀρχῆς τὰς πράξεις προχειριζομένων, καὶ ἐπεκτεινόντων τὸ τῆς ἡγεμονίας μέγεθος, ἐκ ἐπίσης δυνατὸν ἅπ' ἐκείνοις ἅπαντα γνωρίζειν, ἅτε τοῖς γεωγραφοῦσιν· ἀλλὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, πολὺ ἐν ἀμφοτέροις καθορᾶται τούτοις. Μόλις γὰρ τὸ ἐπίσης πάντ' εἶναι φανερὰ συμβαίη [g] τῆς συμπάσης οἰκουμένης ὑπὸ μίαν ἀρχὴν καὶ πολιτείαν ὑπηγμένης· ἀλλ' ἐδ' ἅτως· ἀλλὰ τὰ ἐγγυτέρω μᾶλλον ἂν γνωρίζοιτο· καὶ προσήκει ταῦτα διὰ πλειόνων ἐμφανίζειν, ἵν' εἴη γνώριμα· ταῦτα γὰρ καὶ τῆς

d) πρὸς τούτους] coni. Caſaub. quam recepi pro πρὸς τούτοις. e) ἔχουσα] ἴσχουσα ita omnes Codd. f) ἑτίας] Sane elegans lectio ed. Ald. et Baſil. In Codd. et Interpr. pr. αἰτίας. g) τῆς συμπάσης] τῆς πάσης Venet.

ranea, ſive orbem terrarum foris ambientia. Ad eos enim pertinet haec deſcriptio, quorum intereſt, haec eſſe illo vel alio modo, eſſe nota aut ignota. Singula enim rectius adminiſtraverint, qui loci quantitatem et ſitum bene teneant, et conſtitutionem aeris et ſoli bene ſciant. Iam cum alii alibi obtineant dominationem, diverſisque e patriis atque imperiis res gerere aggreſſi, fines ſuae ditionis proferant, fieri non poteſt, ut omnes vel ipſis vel geographis pari modo notae ſint; verum apud utrosque crebro alia aliis magis minusve viſuntur perſpecta. Vix enim, ac ne vix quidem omnia aequaliter nota eſſe poſſunt, etiamſi terrarum orbis unius ſub imperium redactus eſſet; ſed propinquiora ſemper ſint notiora neceſſe eſt. Et maximum ſtudium adhibendum eſt, ut haec innoteſcant: ſunt enim uſui noſtro propiora. Quare

τῆς χρείας ἐγγυτέρω ἐστίν. Ὡς τ' οὐκ ἂν εἴη θαυμαστὸν, εἰ ὁ μὲν ἄλλος ἄλλοις προσήκοι χωρογράφος, ἄλλος δὲ Αἰθίοψιν, ἄλλος δὲ Ἕλλησι, καὶ Ῥωμαίοις. τί γὰρ ἂν προσήκοι τῷ παρ' Ἰνδοῖς γεωγράφῳ, καὶ τὰ κατὰ Βοιωτοὺς ὅτῳ φράζειν, ὡς Ὅμηρος· pag. 10.

Οἵθ' Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα πετρήεσσαν,
Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε —

ἡμῖν δὲ προσήκει· τὰ δὲ [h] παρὰ Ἰνδοῖς ὅτῳ, καὶ τὰ καθ' ἕκαστα ἐκέτι· οὐδὲ γὰρ ἡ χρεία ἐπάγεται· μέτρῳ δὲ αὐτὴ μάλιστα τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας.

Καὶ τοῦτο καὶ ἐν μικροῖς μὲν δῆλόν ἐστιν, οἷον ἐν τοῖς κυνηγεσίοις. ἄμεινον γὰρ ἂν [i] θηρεύσειέ τις εἰδὼς τὴν ὕλην, ὁποία τις, καὶ πόση· καὶ στρατοπεδεύσας δὲ καλῶς ἐν χωρίῳ, τῷ εἰδότος ἐστὶ, καὶ ἐνεδρεύσας καὶ ὁδεύσας. Ἀλλ' ἐν τοῖς μεγάλοις ἐστὶ τηλαυγέστερον, ὅσῳ περ καὶ τὰ ἆθλα μείζω τὰ τῆς

h) παρὰ Ἰνδοῖς ὅτῳ] Lectio codd. Vat. A. B. Venet. Interpr. Caſ. vulgo π. Ἰ. ὅτῳ. i) θηρεύσειε] θηρεύσοι Vat. A. θηρεύσῃ Stroz. A. B. Vat. B. Venet.

Quare mirum non eſt, ſi alius certae regionis deſcriptor Indis conveniat, alius Aethiopibus, alius Graecis aut Romanis. Quid enim attineat Geographum, apud Indos qui ſit, etiam Boeotiam ita deſcribere, ut fecit Homerus:

Quique colunt Hyriam, ſaxoſumque Aulidis agrum,
Schoenumque, et Scolum. —

nobis vero convenit hoc: quae vero apud Indos ſunt, et apud ſingulos populos, hoc modo deſcribere nobis non conveniret: neque enim eo nos deducit ratio utilitatis, quae maxime huic ſolertiae modum praeſcribit.

Atque hoc etiam in exiguis rebus manifeſtum eſt, ut in venationibus. Nam commodius venabitur is, cui ſylvae qualitas ac quantitas fuerit nota: et ad caſtrorum inſidiarumve locationem, aut ad iter faciendum, loci peritia requiritur. Sed in maioribus hoc tanto eſt evidentius, quanto et maiora peritiae

ἐμπειρίας, καὶ τὰ σφάλματα ἐκ τῆς ἀπειρίας. Ὁ μέντοι [k] Ἀγαμέμνονος στόλος τὴν Μυσίαν, ὡς τὴν Τρωάδα πορθῶν, ἐπαλινδρόμησεν αἰσχρῶς. Πέρσαι δὲ, καὶ Λίβυες, τὰς πορθμὰς ὑπονοήσαντες εἶναι [l] τυφλὰς στενωπὰς, ἐγγὺς μὲν ἦλθον κινδύνων μεγάλων. Τρόπαια δὲ τῆς [m] ἀνοίας κατέλιπον· οἱ μὲν τὸν τῦ Σαλγανέως τάφον πρὸς τῷ Εὐρίπῳ τῷ Χαλκιδικῷ, τῦ σφαγέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν ὡς καθοδηγήσαντος φαύλως ἀπὸ Μαλεῶν ἐπὶ τὸν Εὔριπον [n] τὸν στόλον· οἱ δὲ τὸ τῦ Πελώρου μνῆμα, καὶ τότε διαφθαρέντος κατὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν. πλήρης τε ναυαγίων ἡ Ἑλλὰς ὑπῆρξε κατὰ τὴν Ξέρξε στρατείαν. Καὶ ἡ τῶν Αἰολέων δὲ, καὶ ἡ τῶν Ἰώνων ἀποικία, πολλὰ τοιαῦτα π]αίσματα παραδέδωκεν. Ὁμοίως δὲ, καὶ κατορθώματα ὅπε τι κατορθωθῆναι συνέβη παρὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν τόπων. καθάπερ ἐν τοῖς περὶ Θερμοπύλας στενοῖς ὁ Ἐφιάλτης λέγεται δείξας τὴν

k) Ἀγαμέμνονος] Sic in omnibus Codd. vulgo Ἀγαμεμνόνειος. l) τυφλὰς στενωπὰς] optimam coniecturam Casaub. in textum recepi. Scripti et editi τῦ πλῦ στενωπὰς. m) ἀνοίας] Interpr. prior legisse videtur ἀγνοίας; optime ut mihi videtur. n) τὸν στόλον] Sic quinque Casaub. Codd. et omnes quos evolvi, in editis τῦ στόλε est.

tiae praemia, et graviora imperitiae damna sunt proposita. Nam Agamemnonis quidem classis Mysiam veluti Troadem populans, turpiter retro cursum avertit: et Persae atque Afri traiectus freti putantes esse caeca vada, tantum non in magna pericula devenere. Suae quidem stultitiae monumenta reliquerunt. Persae, sepulchrum Salganei apud Euripum Chalcidicum ab ipsis occisi, quod male eos a Malea ad Euripum duxisset: nec non Afri tumulum Pelori, eandem ob causam interfecti. Et Bello Xerxico plena naufragiorum tabulis fuit Graecia. Aeolum quoque et Ionum colonia huiusmodi clades multas tulit. Contra res aliquoties praeclare sunt gestae peritia locorum: quemadmodum Ephialtes fertur in angustiis, quae

τὴν διὰ τῶν ὀρῶν ἀτραπὸν τοῖς Πέρσαις, ὑποχειρίους αὐτοῖς ποιῆσαι τοὺς περὶ Λεωνίδαν, καὶ δέξασθαι τοὺς βαρβάρους εἴσω Πυλῶν. Ἐάσας δὲ τὰ παλαιὰ, τὴν νῦν Ῥωμαίων στρατείαν ἐπὶ Παρθυαίους ἱκανὸν ἡγοῦμαι [o] τούτου τεκμήριον· ὡς δ' αὕτως τὴν ἐπὶ Γερμανοὺς, καὶ Κελτοὺς, ἐν ἕλεσι καὶ δρυμοῖς ἀβάτοις ἐρημίας τὲ τοπομαχόντων τῶν βαρβάρων, καὶ τὰ ἐγγὺς πόρρω ποιούντων τοῖς ἀγνοοῦσι, καὶ τὰς ὁδοὺς ἐπικρυπτομένων, καὶ τὰς εὐπορίας τροφῆς τε, καὶ τῶν ἄλλων.

Τὸ μὲν δὴ πλέον, ὥσπερ εἴρηται, πρὸς τὰς ἡγεμονικὰς βίους καὶ τὰς χρείας. [p] Ἔστι δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς Φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς τὸ πλέον [q] περὶ τὰς ἡγεμονικὰς βίους. σημεῖον δὲ, τὰς γὰρ τῶν πολιτειῶν διαφορὰς, ἀπὸ τῶν ἡγεμονικῶν διακρίνομεν· ἄλλην μὲν

o) τούτου] τούτων Vat. A. B. Venet. Reg. Caſ. p) Ἔστι δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς] Bemb. Stroz. uterque Vat. B. vulgo ἔστι δ. κ. q) περὶ τὰς ἡγεμονικὰς βίους] Sic Venet. et ex eo Interpr. prior. Vat. A. B. Bemb. Stroz.: τὸ πλέον ὥσπερ εἴρηται περὶ τὰς ἡγεμονικὰς βίους. Addunt impreſſi καὶ τὰς χρείας nullo aſſentiente Codice.

quae ſunt apud Thermopylas, Perſis demonſtrando per montes calle, Leonidam cum ſociis in manus tradidiſſe, barbarosque intra Pylas adduxiſſe. Et omiſſis antiquis, exiſtimo proximam Romanorum in Parthos expeditionem huic propoſito demonſtrando ſufficere: tum in Germanos et Celtas, cum barbari in paludibus et nemoribus inviis ac ſolitudinibus degentes, locorum natura ſe tuerentur, efficerentque, ut locorum ignaris procul remota viderentur, quae erant propinqua, itineraque occultarent, et alimentorum ac rerum aliarum copiam praeciderent.

Ergo, ut docuimus, Geographiae maior pars ad vitam et uſum Imperatorum refertur. Porro autem circa haec eadem magna philoſophiae moralis vel politicae pars verſatur. Hoc exinde probo, quod varias rerum publicarum formas a vario eas regendi modo appellamus; alium

pag. 11. μὲν ἡγεμονίαν τιθέντες τὴν μοναρχίαν, ἣν καὶ βασιλείαν καλοῦμεν· ἄλλην δὲ, τὴν ἀριστοκρατείαν· τρίτην δὲ, τὴν δημοκρατίαν. τοσαύτας δὲ καὶ τὰς πολιτείας νομίζομεν, ὁμωνύμως καλοῦντες ὡς ἂν ἀπ' ἐκείνων τὴν ἀρχὴν ἐχούσας τῆς εἰδοποιΐας. Ἄλλος γὰρ νόμος τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα, ἄλλος δὲ τὸ τῶν ἀρίστων, [r] καὶ τὸ τοῦ δήμου. Τύπος δὲ, καὶ σχῆμα πολιτείας ὁ νόμος. διὰ τοῦτο δὲ, καὶ τὸ δίκαιον εἶπόν τινες τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. Εἴπερ ἔν ἡ πολιτικὴ φιλοσοφία περὶ τοὺς ἡγεμόνας τὸ πλέον ἐστὶν, ἔστι δὲ καὶ ἡ γεωγραφία περὶ τὰς ἡγεμονικὰς χρείας, ἔχοι ἄν τί πλεονέκτημα [s] καὶ αὐτὴ παρὰ τοῦτο. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὸ πλεονέκτημα, πρὸς τὰς πράξεις.

Ἔχει δέ τινα καὶ θεωρίαν ἡ φαύλην ἡ πραγματεία, τὴν μὲν τεχνικήν τε καὶ μαθηματικὴν, καὶ φυσικήν· τὴν δὲ ἐν ἱστορίᾳ καὶ μύθοις κειμένην, ἡδὲν [t] ἔσι πρὸς τὰς πράξεις. οἷον εἴ τις λέγει τὰ περὶ τὴν Ὀδυσ-

r) καὶ τὸ τοῦ δήμου] καὶ ἄλλος τὸ τ. δ. coni. Casaub. s) καὶ αὐτὴ] Sic omnes Codd. vulgo καὶ αὐτό. t) ἔσι] ita praeter Bemb. omnes Codd. editi ἔσαν.

alium principatum ſtatuentes monarchiam, quae et regnum dicitur, aliam optimorum, aliam populi poteſtatem: totidemque reipublicae genera iudicamus, iisdemque ea nominibus afficimus, quod ab iis originem formae ſuae ducunt. Alia enim lex eſt mandatum regis, alia optimatum rogatio, alia plebis ſcitum: reipublicae itaque forma et figura lex eſt; ideoque ius quidam definierunt potentioris eſſe commodum. Si ergo philoſophia politica plerumque circa principes verſatur, geographia autem etiam conducit ad eorum utilitatem: hoc ipſo haec aliquam obtinet praeſtantiam prae illa, quae autem ad vitam pertinet activam.

Speculativam quoque doctrinam habet geographica tractatio minime contemnendam, partim artificioſam, et mathematicam et phyſicam, partim in hiſtoria et fabulis ſitam, quae ad agendum nihil

Ὀδυσσέως πλάνην καὶ Μενελάου, καὶ Ἰάσονος, εἰς φρόνησιν μὲν ἐδὲν ἂν συλλαμβάνειν δόξειεν, ἣν ὁ πράττων ζητεῖ, πλὴν εἰ καταμίσγοι καὶ τῶν γενομένων ἀναγκαίων τὰ παραδείγματα χρήσιμα· διαγωγὴν δ' ὅμως [u] πορίζοι ἂν ἐκ ἀνελεύθερον τῷ ἐπιβάλλοντι ἐπὶ τὰς τόπους τὰς παρασχόντας τὴν μυθοποιΐαν. [x] καὶ γὰρ τοῦτο ζητοῦσιν οἱ πράττοντες, διὰ τὸ ἔνδοξον, [y] καὶ τὸ ἡδύ, ἀλλ' ἐκ ἐπιπολύ· μᾶλλον γὰρ σπουδάζουσιν, ὡς εἰκὸς, περὶ τὰ χρήσιμα. διόπερ καὶ τῷ γεωγράφῳ τούτων μᾶλλον, [z] ἢ ἐκείνων, ἐπιμελητέον. Ὡς δ' αὕτως ἔχει καὶ περὶ τῆς ἱστορίας καὶ περὶ τῶν μαθημάτων· καὶ γὰρ τούτων τὸ χρήσιμον ἀεὶ μᾶλλον ληπτέον, καὶ τὸ πιστότερον.

Μάλιστα δὲ δοκεῖ, καθάπερ εἴρηται, γεωμετρίας τε καὶ ἀστρονομίας δεῖν, τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει. Καὶ

u) πορίζοι] Casaub. Vat. A. B. Venet. Stroz. χορίζοι. x) καὶ γὰρ τοῦτο] καὶ γὰρ καὶ τοῦτο coni. Casaub. y) καὶ τὸ ἡδύ] ἢ τὸ ἡδὺ Reg. apud Montefalc. in bibl. bibliothecarum. z) ἢ ἐκείνων] Secutus sum lect. Reg. Stroz. Venet. vulgo ἢ ἐκείνοις.

hil conferunt: ut si quis Ulyssis, Menelai, aut Iasonis errores recenseat, nihil is videbitur ad prudentiam parandam adferre adiumenti, quam in actione versans requirit, nisi sicubi eorum, quae ii perferre coacti sunt, utilia exempla admisceat; non illiberalem tamen delectationem praebet ei, qui ad ea venit loca, quae fabulis occasionem dederunt. Atque qui vitam agendo agunt, eas etiam cognoscere studeant, propter earum famam et iucunditatem; non autem multum temporis iis impendunt, sed, ut par est, utilia magis sectantur; sic quoque Geographus etiam utilia iucundis praeferre debet. Idem quoque de historia et mathematica cognitione iudicandum est, in quibus etiam, quod utilius et fide dignius est, praecipue captari debet.

Maxime autem videtur, id quod ante etiam monuimus, Geometria atque Astronomia indigere hoc institutum.

Ac

[a]Καὶ δεῖ μὲν ὡς ἀληθῶς· σχήματα γὰρ, καὶ κλίματα, καὶ μεγέθη καὶ τὰ ἄλλα τὰ τούτοις οἰκεῖα, ἐκ οἷόν τε λαβεῖν καλῶς, ἄνευ τῆς τοιαύτης μεθόδου. Ἀλλ', ὥσπερ τὰ περὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὅλης γῆς, ἐν ἄλλοις δεικνύουσιν, ἐνταῦθα δὲ ὑποθέσθαι δεῖ, καὶ πιστεῦσαι τοῖς ἐκεῖ δειχθεῖσιν. Ὑποθέσθαι δὲ καὶ σφαιροειδῆ μὲν τὸν κόσμον, σφαιροειδῆ δὲ καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς· ἔτι δὲ τούτων πρότερον, τὴν ἐπὶ τὸ μέσον τῶν σωμάτων φοράν. [b]αὐτὸ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστιν. εἰ ἄρα ἐπισημηνάμενοι ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ, οἷον ὅτι ἡ γῆ σφαιροειδὴς, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, πόρρωθεν [c]ὑπόμνησις· καὶ τὸ, ἕκαστον σῶμα ἐπὶ τὸ αὐτῷ

a) Καὶ δεῖ μὲν] In cod. Venet. μὲν deeſt. b) αὐτὸ μόνον — ἐγγύθεν] Hic locus corruptus ex codicibus ſanari non poteſt, iisdem vitiis, quibus impreſſa laborant exempla. correptis. Pro αὐτὸ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τ. κ. malim legere αὐτὸ μὲν ἢ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως, ἢ τῶν κ. deinde verbis, καὶ τὸ, ἕκαστον — νεύειν, quae ex margine textui inculcata videntur, ſemotis locum totum ita conſtituerim: αὐτὸ μὲν ἢ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστι. εἰ ἄρα, ἐπισημηναμένῳ (ſic cum Vat. ſcribo) ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ, οἷον ὅτι ἡ γῆ σφαιροειδὴς, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, πόρρωθεν ὑπόμνησις· ἐκ δὲ τῶν κατὰ πελάγη, καὶ τὸν ὑρανὸν φαινομένων, ἐγγύθεν. c) ὑπόμνησις] ἡ ὑπόμνησις Venet. A.

Ac plane ita res habet: figurae quippe, inclinationes, ac magnitudines aliaque his affinia ſine iſta methodo haberi nullo modo poſſunt. Sed velut totius terrae dimenſio alibi demonſtratur, ita hic pro certis ponuntur atque habentur, quae alibi ſunt demonſtrata. Sumitur hoc quoque, mundum eſſe globum, itemque globoſam terrae ſuperficiem: itemque ante haec, ferri corpora ad medium, quod unum ſenſu cognoſcitur, aut e communibus animi notionibus in promtu eſt. Ut paucis rem abſolvamus, exempli loco ſit globoſa terrae forma, quae ex latione corporum ad centrum e longinquo probatur; item, quod quodvis corpus ad centrum inclinat, quod e propinquo

αὐτῷ ἄρτημα νεύειν, ἐκ δὲ τῶν κατὰ πελάγη καὶ pag. 12.
τὸν ἠρανὸν Φαινομένων, ἐγγύθεν· καὶ γὰρ ἡ αἴσθησις ἐπιμαρτυρεῖν δύναται, καὶ ἡ κοινὴ ἔννοια. Φανερῶς γὰρ ἐπιπροσθεῖ τοῖς πλέουσιν ἡ κυρτότης τῆς θαλάττης, ὥς τε μὴ προσβάλλειν τοῖς πόρρωθεν [d] Φέγγεσι, τοῖς ἐπ' ἴσον ἐξηρμένοις τῇ ὄψει· ἐξαρθέντα γὰν πλέον τῆς ὄψεως ἐφάνη, καίτοι πλέον ἀποσχόντα αὐτῆς· ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὴ μετεωρισθεῖσα εἶδε τὰ κεκρυμμένα πρότερον. Ὅπερ δηλοῖ καὶ ὁ ποιητὴς· τοιοῦτον γάρ ἐστι καὶ τὸ·

Ὀξὺ μάλα προϊδὼν, μεγάλα ὑπὸ κύματος ἀρθείς.

Καὶ τοῖς προσπλέουσι δὲ αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἀπογυμνοῦται τὰ πρόσγαια μέρη, καὶ τὰ φανέντα ἐν ἀρχαῖς ταπεινὰ ἐξαίρεται μᾶλλον. Τῶν τε ἠρανίων ἡ περιφορὰ ἐναργής ἐστι καὶ ἄλλως, καὶ ἐκ τῶν γνωμονικῶν. ἐκ δὲ τούτων εὐθὺς ὑποτείνει καὶ ἡ ἔννοια, ὅτι ἐρριζωμένης ἐπ' ἄπειρον τῆς γῆς, οὐκ ἂν ἡ τοιαύτη περιφορὰ συνέβαινε.

d) φέγγεσι] φέγγεσι Mss. Caſaub. Bemb. Stroz. A. Vat. A.

pinquo ex iis, quae in coelo aut mari obſervantur, demonſtrari poteſt, cum et ſenſus teſtimonium ferre queat, et notitia communis. Etenim navigantibus curvitas maris perſpicue occurrit, ita ut viſu non attingant lumina ab ipſis longius remota, quae eadem cum oculis ipſorum altitudine emineant, altius autem viſu elata, conſpici poſſunt, etiam cum longius ab oculis removeantur. Quo pacto etiam oculi in altum ſublati ea cernunt, quae prius latebant. Quod etiam Poëta declaravit. Huc enim pertinet illud:

Elatus fluctu a magno prospexit acute.

Humiliora etiam navi ad litus accedentibus magis ſubinde magisque deteguntur, et quae initio depreſſa videbantur, magis iam paulatim attolluntur. Iam coeleſtium motus cum alias, tum ex umbrae rationibus eſt evidens. Atque ex his ſtatim intellectus hoc deprehendit, converſionem coeli fieri non poſſe, ſi terra radices ſuas in infinitum

συνέβαινε. Καὶ τὰ περὶ τῶν κλιμάτων δὲ, ἐν τῷ περὶ τῶν οἰκήσεων δείκνυται.

Νυνὶ δὲ ἐξ ἑτοίμου δεῖ λαβεῖν ἔνια, καὶ ταῦτ' ὅσα τῷ πολιτικῷ καὶ τῷ στρατηλάτῃ χρήσιμα. Οὔτε γὰρ ἄτω δεῖ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν θέσιν τῆς γῆς, ὡς τ' ἐπειδὰν γένηται κατὰ τόπους καθ' οὓς ἐξήλλακταί τινα τῶν φαινομένων τοῖς πολλοῖς ἐν τῷ οὐρανῷ, ταράσσεσθαι καὶ τοιαῦτα λέγειν·

Ὦ φίλοι, οὐ γὰρ τ' ἴδμεν ὅπη ζόφος, οὐδ' ὅπη ἠώς,
Οὐδ' ὅπη ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
Οὐδ' ὅπη ἀνιεῖται. —

ἔθ' ἕτως ἀκριβῶν ὡς τε τὰς πανταχῆ συναναστολάς τε καὶ συγκαταδύσεις, καὶ συμμεσουρανήσεις, καὶ ἐξάρματα πόλων, καὶ τὰ κατὰ κορυφὴν σημεῖα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τὰς μεταπτώσεις τῶν ὁρι-

ζόντων

tum extenderet. De climatibus ſermo erit in ſectione de habitationibus.

Nunc autem ex iis, quae in promptu habentur, accipienda quaedam ſunt, ea ſcilicet, quae civili ac exercitus ductori proſunt. Neque enim usque adeo ignarum eſſe decet rerum coeleſtium et ſitûs terrae, ut, cum in loca pervenerit, in quibus aliquid eorum, quae in coelo apparere ſolent, ab uſitato modo diſcrepet, tum animo perturbetur et in hanc ſententiam loquatur:

O ſocii, neque enim noctis quo cardine ſurgat
Caligo, vel qua roſeis aurora quadrigis
Vecta diem referat, praeceps uli lampada condat
Titan, qua curru terram ſupereve ſupino,
Novimus. —

Neque rurſus ita accurate omnia ſcrutari, ut quae ubicunque locorum ſimul exoriuntur, ſimul occidunt, ſimul ad medium coeli appellunt, quae polorum exaltationes, quae ſupra verticem ferantur *puncta*, et quae alia

id

ζόντων ἅμα, καὶ τῶν ἀρκτικῶν διαφέροντα * ἁπαντᾶ, τὰ μὲν πρὸς τὴν ὄψιν, τὰ δὲ καὶ τῇ φύσει, γνωρίζειν ἅπαντα. Ἀλλὰ τὰ μὲν μηδ' ὅλως φροντίζειν, πλὴν εἰ θέας φιλοσόφῳ χάριν· τοῖς δὲ πιστεύειν κἂν μὴ βλέπῃ, τὸ διατί· καὶ γὰρ τοῦτο τῶ φιλοσοφοῦντος μόνῳ· τῷ δὲ πολιτικῷ σχολῆς ὁ τοσαύτης μέτεσιν, ἢ ἐκ ἀεί. Οὐ μὴν ἀδ' ὅτως ὑπάρχειν ἁπλῶν δεῖ τὸν ἐντυγχάνοντα τῇ γραφῇ ταύτῃ, καὶ ἀργὸν, ὥς τε μηδὲ σφαῖραν ἰδεῖν, μηδὲ κύκλως ἐν αὐτῇ, τὰς μὲν παραλλήλως, τὰς δ' ὀρθίας πρὸς τούτους, τὰς δὲ pag. 13. λοξάς· μηδὲ τροπικῶν τε, καὶ ἰσημερινῶν, καὶ ζωδιακῶ θέσιν, δι' οὗ φερόμενος ὁ ἥλιος τρέπεται, καὶ διαφορὰς διδάσκει κλιμάτων τε καὶ ἀνέμων. Ταῦτα γὰρ καὶ τὰ περὶ τὰς ὁρίζοντας, καὶ τὰς ἀρκτικὰς, καὶ ὅσα ἄλλα κατὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν τὴν εἰς τὰ μαθήματα παραδίδοται, κατανοήσας τὶς ἄλλως, πῶς

e) ἁπαντᾶ] coni. Caſaub. quam Venet. Cod. confirmat. Reliqui ἅπαντα, inepte.

id genus mutatione horizontum iuxta atque arcticorum circulorum diverſa eveniunt, viſu alia percepta, alia per ipſius rei naturam cognita habeat. Sed haec partim prorſus ei ſunt omittenda, niſi philoſophiae contemplationis cauſa attingat: partim credenda philoſophis, etiam ſi cauſam ipſe non perſpiciat. Nam cauſas ſcire philoſophi ſolius eſt: civili homini tantum non eſt otii, aut certe non ſemper. Interim qui hoc opus leget, eum non eo usque rudem aut inertem eſſe oportet, ut neque ſphaeram' inſpiciat nusquam, neque circulos in ea deſcriptos, quorum alii ſe aequis inter ſe perpetuo intervallis ambiunt, alii in hos ad angulos rectos incidunt, alii per obliquum ducuntur: neque norit eorum ſitum, quibus ſtatio et in alteram mundi partem averſio Solis definitur, aut dies nocti aequatur, neque ſigniferum, per quem Sol decurrit, ſuisque converſionibus discrimina climatum et ventorum efficit. Qui enim haec, et quae de horizontibus, arcticis, aliisque rebus in prima mathematum inſti-

πῶς δύναται παρακολυθεῖν τοῖς λεγομένοις ἐνταῦθα; f ὅ, τε μήδ' εὐθεῖαν γραμμὴν, ἢ περιφερῆ, μὴ δὲ κύκλον εἰδὼς, μηδὲ σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν, ἢ ἐπίπεδον, μηδ' ἐν τῷ οὐρανῷ, μηδὲ τὰς ἐπ]ὰ τῆς μεγάλης ἄρκτου ἀστέρας καταμαθὼν, μηδ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων μηδὲν, ἢ οὐκ ἂν δέοιτο τῆς πραγματείας ταύτης, ἢ οὐχὶ νῦν, ἀλλ' ἐκείνοις ἐντυχὼν πρότερον, ὧν χωρὶς οὐκ ἂν εἴη γεωγραφίας οἰκεῖος.

Ἁπλῶς δὲ, κοινὸν εἶναι τὸ σύγγραμμα τοῦτο δεῖ, καὶ πολιτικὸν, καὶ δημωφελὲς ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὴν τῆς ἱστορίας γραφήν. Κἀκεῖ δὲ πολιτικὸν λέγομεν g οὐχὶ τὸν παντάπασιν ἀπαίδευτον, ἀλλὰ τὸν μετασχόντα τῆς τε ἐγκυκλίου, καὶ συνήθως ἀγωγῆς τοῖς ἐλευθέροις, καὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν· οὐδὲ γὰρ ἂν ὅτε ψέγειν δύναιτο καλῶς, ὅτ' ἐπαινεῖν, οὐδὲ κρίνειν ὅσα μνήμης ἄξια τῶν γεγονότων, ὅτῳ μηδὲν ἐμέλησεν ἀρετῆς, καὶ φρονήσεως, καὶ τῶν εἰς ταῦτα λόγων.

f) ὅ, τε μήδ'] ὃ δὲ μηδ' Venet., quod mihi non displicet. Reg. ὁ μήδ'. g) οὐχὶ τὸν] οὐχὶ δὲ τὸν Reg.

tutione traduntur, non recte intelligit, quomodo is assequatur ea, quae hic disputantur? et qui rectam, circumductamve lineam, qui circulum ignorat, et globosam superficiem, aut planiciem, et qui in ipso coelo neque septem stellas ursae maioris cognitas habet, neque harum rerum quicquam, is aut prorsus est ab hac tractatione alienus, aut in praesentia saltem: priusque ea discere debet, sine quibus ad geographiam non est aptus.

Omnino autem hunc commentarium communem oportet esse, et civilibus hominibus commodum, et in publicum utilem, quemadmodum et scriptionem historiae. Nam et hic civilem vocamus, non qui prorsum sit ineruditus, sed qui disciplina circulari et liberalibus ac philosophantibus usitata, sit institutus. Nam qui nullum virtuti ac prudentiae, ac iis quibus ista comparantur doctrinis studium impendit, is neque vituperare quicquam recte, neque laudare, neque iudicare poterit, quaenam facta sint digna memo-

λόγων. Οὕτως δὲ καὶ οἱ τὰς λιμένας καὶ τὰς περίπλους καλουμένας πραγματευθέντες, ἀτελῆ τὴν ἐπίσκεψιν ποιοῦνται, μὴ προσιθέντες ὅσα ἐκ τῶν μαθημάτων, καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων, [h] συνάπτειν προσῆκε. Διόπερ ἡμεῖς πεποιηκότες ὑπομνήματα ἱστορικὰ χρήσιμα, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν Φιλοσοφίαν, ἔγνωμεν προσθεῖναι καὶ τήνδε τὴν [i] σύνταξιν· ὁμοειδὴς γὰρ καὶ αὐτὴ, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς. Ἔτι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἐκεῖ [k] τὰ περὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας καὶ βίους τυγχάνει μνήμης, τὰ δὲ μικρὰ καὶ ἄδοξα παραλείπεται, [l] κἀνταῦθα δεῖ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ παραπέμπειν, ἐν δὲ τοῖς ἐνδόξοις, καὶ μεγάλοις, καὶ ἐν οἷς τὸ πραγματικὸν, καὶ [m] μνημόνευτον, καὶ ἡδὺ, διατρίβειν. Καθάπερ

h) συνάπτειν] Sic Henr. Scrimgerus in quodam codice se invenisse observat. optima lectio. vulgo ἃ συνάπτειν minus commode, quod Breguignius tamen defendit. i) σύνταξιν] τάξιν Vat. B Bemb. k) τὰ περὶ] τὰ μὲν περὶ Stroz. l) κἀνταῦθα δεῖ] Med. Cod. ap. Gronov. Reg. Vat. B. rel. ἐνταῦθα δὲ, praeter Stroz. A. qui κἀνταῦθα μὲν τὰ μικρὰ μὲν τὰ ἀφανῆ μὲν ἄδοξα habet. m) μνημόνευτον] εὐμνημόνευτον. Vat. utrique Venet. Stroz. Casaub.

memoria. Sic ii, qui portus et circumnavigationes quas vocant descripsere, imperfectam tractationem reliquerunt, non adiunctis quae e mathematis ac coelestium orbium doctrina erant annectenda. Quamobrem nos, postquam historicos composuimus commentarios, utiles, ut quidem arbitramur, ad moralem ac civilem philosophiam, hoc quoque opus addere statuimus: est enim eiusdem formae, et ad eosdem pertinet viros, maxime qui in aliquo sunt fastigio collocati. Tum quo modo ibi ea sola commemorantur, quae sunt illustrium virorum ac vitarum, exiguis ac ingloriis omissis: eodem hic parva et obscura praeterire intendimus; in claris autem et magnis, et in quibus ad actiones faciens aliquid memorabile, aut oblectationi aptum inest, immorari. Ac quem-

ad-

γε καὶ ἐν τοῖς κολοσσικοῖς ἔργοις, ἀ τὸ καθ' ἕκαστον ἀκριβὲς ζητῶμεν, ἀλλὰ τοῖς καθόλου προσέχομεν μᾶλλον, [n] ἢ εἴη καλῶς τὸ ὅλον· ἅτως κἂν τούτοις
pag. 14. ποιεῖσθαι δεῖ τὴν κρίσιν. κολοσσουργία γάρ τις καὶ αὕτη, τὰ μεγάλα φράζουσα πῶς ἔχει, [o] καὶ τὰ ὅλα πλὴν εἴτι κινεῖν δύναται, [p] ὅ, τι καὶ τῶν μικρῶν, τὸν Φιλειδήμονα καὶ τὸν πραγματικόν. [q]Ὅτι μὲν οὖν σπουδαῖον τὸ προκείμενον ἔργον, καὶ Φιλοσόφῳ [q] προσῆκον, ταῦτα εἰρήσθω.

ΚΕΦ. Β.

Εἰ δὲ πολλῶν προειπόντων ἐπιχειροῦμεν καὶ αὐτοὶ λέγειν περὶ τῶν αὐτῶν, ὅπως [a] μεμπτέοι, ἂν μὴ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον [b] διελεγχθῶμεν ἐκείνοις ἅπαντα λέ-

n) ἢ εἴη καλῶς] ἢ εἰ καλῶς Reg. εἰ καλῶς Vat. B. ἢ καλῶς Vat. A. Venet. Bemb. o) καὶ τὰ ὅλα] In editis καὶ τὰ ἄλλα. Meliorem lectionem praebent omnes Codd. Mſcti. Pro τὰ μεγάλα φράζουσα p. f. in Reg. Cod. ap. Montefalc. eſt φροντίζουσα. p) ὅτι καὶ τ. μ.] ὅτι deeſt in Reg q) προσῆκον] πρέπον Codd. Caſaub. Stroz. Vat. A. B. Venet. A. B. Reg.
a) μεμπτέοι] μεμπτέον Stroz. Venet. A. b) διελεγχθῶμεν] Sic Reg. Vat. A. B. vulgo διαλεχθῶμεν.

admodum in ſtatuarum ingentium operibus, non in ſingulis particulis exacta quaeritur ſubtilitas, ſed id magis perpendimus, totumne opus recte ſit confectum: ita hic quoque iudicium eſt faciendum. Eſt enim hoc quoque opus veluti colofſi cuiusdam ſtructura, in quo magna deſcribuntur, et univerſa; niſi exile quippiam occurrat, quod ipſum afficere ſcientiae cupidum rebusque agendis deditum poſſit. Atque haec quidem disputata ſint a nobis, ut conſtet inſtitutum a nobis opus praeclarum eſſe et philoſopho conveniens.

CAP. II.

Quod autem poſt multos, qui de his rebus ante nos dixerunt, eas aggredimur enarrare, ob id reprehendendi non ſumus, niſi convicti, nos omnia eodem modo

λέγοντες. Ὑπολαμβάνομεν δ' ἄλλων ἄλλο τι καταρθωσάντων, [c] πολὺ μέρος ἔτι τῷ ἔργῳ λείπεσθαι· πρὸς ὃς ἂν καὶ μικρὸν προσλαβεῖν δυνηθῶμεν, ἱκανὴ δεῖ τίθεσθαι πρόφασιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Καὶ γὰρ δὴ πολύ τι τοῖς νῦν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτεια, καὶ τῶν Παρθυαίων, τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας προσδέδωκε· καθάπερ τοῖς μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου στρατείαν, ὡς φησιν Ἐρατοσθένης. ὁ μὲν γὰρ [d] τῆς Ἀσίας πολλὴν ἀνεκάλυψεν ἡμῖν, καὶ τῶν βορείων τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρι τοῦ Ἴστρου· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἑσπέρια τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρις Ἄλβιος ποταμοῦ, τοῦ τὴν Γερμανίαν δίχα διαιροῦντος, τά τε πέραν τοῦ Ἴστρου, τὰ μέχρι Τύρα ποταμοῦ· τὰ δὲ ἐπέκεινα μέχρι Μαιωτῶν, καὶ τῆς εἰς Κόλχους τελευτώσης παραλίας, Μιθριδάτης ὁ [e] ἐπικληθεὶς Εὐπάτωρ ἐποίησε γνώριμα, καὶ οἱ ἐκείνου στρατηγοί· οἱ δὲ Παρθυαῖοι, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν, καὶ τὴν Βακτριανὴν, καὶ τὰς ὑπὲρ

c) πολὺ μέρος] Stroz. Vat. A. B. Venet. ἄλλο πολὺ μ. d) τῆς Ἀσίας πολλὴν] πολὺ τῆς Ἀσ. Caſaub. Stroz. Vat. A. e) ἐπικληθεὶς] κληθεὶς. Caſaub. Reg. Vat. A. B. Venet.

modo dixiſſe, ut alii. Caeterum cum alii alias partes bene tractaverint, cenſemus magnam tamen adhuc operis partem reſtare: ut ſatis iuſta conatus noſtri videatur fuiſſe occaſio, ſi prioribus vel exiguum aliquid adiiciamus. Etenim iis, qui hodie vivunt, multum notitiae attulit Romanorum et Parthorum imperium: ſicut et Alexandri expeditione multa innotuerunt, ut ait Eratoſthenes. Is enim magnam Aſiae partem nobis aperuit, et Europae regiones ſeptemtrionales ad Iſtrum usque omnes. Romani autem occidua Europae omnia usque ad Albim fluvium, qui Germaniam in duas partes dividit, et quae trans Iſtrum ſunt usque ad Tyram fluvium. Ulteriora autem usque ad Maeotidem lacum et oram maritimam, quae ad Colchos finitur, Mithridates cognomento Eupator nota reddidit, et duces eius. Parthi Hyrcaniam, Bactrianam et

τούτων δὲ Σκύθας, γνωριμωτέρους ἡμῖν ἐποίησαν, ἧττο γνωριζομένους ὑπὸ τῶν πρότερον· ὥς τε ἔχοιμεν ἄν τ λέγειν πλέον τῶν πρὸ ἡμῶν. Ὁρᾶν δὲ ἔστι τοῦτο μαλ λιστα ἐν τοῖς λόγοις τοῖς πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν· ἧττο μὲν [f] ἐκ τῶν πάλαι, μᾶλλον δὲ τοὺς μετ' Ἐρατοσθέ νη, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον· ὡς εἰκὸς ὅσῳ περ πολυμαθέ στεροι τῶν πολλῶν γεγόνασι, τοσούτῳ δυσελεγκτοτέρους εἶναι τοῖς ὕστερον, ἄν τι πλημμελῶς λέγωσιν. Εἰ δ' ἀναγκασθησόμεθά πῃ τοῖς αὐτοῖς ἀντιλέγειν, οἷς μάλιστα ἐπακολουθοῦμεν κατ' ἄλλα, δεῖ συγγνώμην ἔχειν. οὐ γὰρ πρόκειται πρὸς ἅπαντας ἀντιλέγειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν πολλοὺς ἐᾶν, οἷς μηδὲ ἀκολουθεῖν ἄξιον· [g] ἐκείνους δὲ διαιτᾶν, ὡς ἐν τοῖς πλείστοις κατορθωκότας ἴσμεν. ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἅπαντας φιλοσοφεῖν ἄξιον· πρὸς Ἐρατοσθένη δὲ καὶ Ποσειδώνιον, καὶ Ἵππαρχον, καὶ Πολύβιον, καὶ ἄλλους τοιούτους καλόν.

Πρό-

f) ἐκ τῶν πάλαι] τοῦς πάλαι Casaub. Vat. uterque Bemb. ἐκ τῷ πάλαι Stroz. Venet. g) ἐκείνους] ἐκείνοις Bemb. Stroz.

et Scythas ultra eam habitantes notiores nobis redegerunt, cum prioribus nobis minus essent noti. Habemus ergo, quod scribamus praeter ea, quae nobis aetate priores litteris mandaverunt. Idque praesertim conspicuum est in iis, quae contra illos disputamus, minus quidem saepe contra antiquos, praecipue autem contra Eratosthenem et eos, qui post hunc scripserunt: quos par est tanto severius redargui a posterioribus posse, sicubi peccaverunt, quanto maiore quam vulgus hominum doctrina fuerunt ac cognitione rerum praediti. Quod si aliquando cogemur iis ipsis contradicere, quos maxime alioqui sequimur, ignoscendum erit nobis. Neque enim statuimus contra omnes dicere, sed plerosque missos facere, ut qui digni non sint, quos sequare: de iis autem solis iudicium facere, quos pleraque novimus recte scripsisse. Nam ne philosophari quidem adversus omnes convenit: contra Eratosthenem autem, Posidonium, Hipparchum, et Polybium aliosque horum similes decet.

Primo

Πρώτιστον δ' ἐπισκεπτέον Ἐρατοσθένη, παρατιθέντας ἅμα καὶ τὴν Ἱππάρχου πρὸς αὐτὸν ἀντιλογίαν. Ἔστι δ' ὁ Ἐρατοσθένης οὐχ ὅτως εὐκατατρόχαστος, ὥστε μηδ' Ἀθήνας αὐτὸν ἰδεῖν φάσκειν, ὅπερ Πολέμων ἐπιχειρεῖ δεικνύναι· οὔτ' ἐπὶ τοσοῦτον πιστὸς, ἐφ' ὅσον παρεδέξαντό τινες, καί περ πλείστοις ἐντυχών, ὡς εἴρηκεν αὐτὸς, ἀγαθοῖς ἀνδράσιν. Ἐγένοντο γάρ, φησὶν ὁ Ἐρατοσθένης, ὡς οὐδέ ποτε κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὑφ' ἕνα περίβολον καὶ μίαν πόλιν, οἱ κατ' Ἀρίστωνα καὶ Ἀρκεσίλαον ἀνθήσαντες φιλόσοφοι. Οὐχ ἱκανὸν δ' οἶμαι τοῦτο, ἀλλὰ τὸ κρίνειν καλῶς, εἰς μᾶλλον [h] προσιτέον. ὁ δὲ, Ἀρκεσίλαον καὶ Ἀρίστωνα τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθησάντων κορυφαίους τίθησιν· Ἀπελλῆς τε αὐτῷ πολύς ἐστι καὶ Βίων, ὃν φησι [i] πρῶτον ἀνθινὰ περιβαλεῖν φιλοσοφίαν. ἀλλ' ὁμως πολλάκις [k] εἰπεῖν ἄν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, pag. 15.

h) προσιτέον] πιστέον αὐτῶν Bemb. Stroz. i) πρῶτον — φιλοσοφίαν] Sic Bembi liber. πρ. ἂν τινα πρ. φιλοσοφίαν Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo inepte πρ. θείαν τινὰ π. σοφίαν. k) εἰπεῖν ἂν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο] ε. ἄν τινα ε. α. τ. Vat. A. B. Stroz. Venet. Caſaub. Reg. ap. Monteſ.

Primo omnium excutiemus Eratoſthenem, ſimul ea proponentes, quae ab Hipparcho contra ipſum dicuntur. Non eſt autem Eratoſthenes adeo contemptu facilis, ut dicere liceat eum ne Athenas quidem vidiſſe, quod Polemo conatur oſtendere: neque rurſus tantum fidei meretur, quantum ei nonnulli deferunt, quanquam, ut ipſe ait, plurimos bonos viros audiverit. Fuerunt enim, inquit Eratoſthenes, eo tempore, ut nunquam alias, una in urbe intraque eadem moenia Ariſto, Arceſilaus, et qui cum his alii floruere philoſophi. Atqui hoc, ut arbitror, non ſatis eſt: ſed recte iudicandum eſt, cuinam ſit aſſentiendum. Is vero Ariſtonem et Arceſilaum principes eorum, qui ipſius floruerint aetate, facit; multusque eſt in Apelle praedicando et Bione, quem dicit primum vario orationis flore veſtiviſſe philoſophiam. Attamen ſaepe ſubit mihi de eo dicere:

Quid

Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ Βίων;

Ἐν αὐταῖς γὰρ ταῖς ἀποφάσεσι ταύταις, ἱκανὴν ἀσθένειαν ἐμφαίνει τῆς ἑαυτῦ γνώμης· ὃς τῦ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως γνώριμος γενόμενος Ἀθήνησι, τῶν μὲν ἐνεῖνον διαδεξαμένων οὐδενὸς μέμνηται· τοὺς δ' ἐκείνῳ διενεχθέντας, καὶ ὧν διαδοχὴ εὐδεμία σώζεται, τούτους ἀνθῆσαι φησὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον. Δηλοῖ δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκδοθεῖσα ὑπ' αὐτῦ πραγματεία, καὶ μελέται, καὶ εἴτι ἄλλο τοιῦτο, τὴν ἀγωγὴν αὐτῦ· διότι μέσος ἦν τῦ τε βλομένυ Φιλοσοφεῖν, καὶ τῦ μὴ θαῤῥοῦντος ἐγχειρίζειν ἑαυτὸν εἰς τὴν [l] ὑπόθεσιν ταύτην, ἀλλὰ μόνον μέχρι τῦ δοκεῖν προϊόντος· ἢ καὶ παράβασίν τινα ταύτην ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων πεποριςμένυ, πρὸς διαγωγὴν, ἢ καὶ παιδείαν. τρόπον δέ τινα καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἔςι τοιῦτος. ἀλλὰ ἐκείνα ἐάσθω. Πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπιχειρητέον, ὅσα [m] δύναιτ' ἂν ἐπανορθοῦν τὴν γεω-

l) ὑπόθεσιν] Sic lego cum Caſ. vulgo ὑποσχεσιν. m) δύναιτ' ἂν] Caſaub. coni. δυναίμεθ' ἂν vel δύναιτ' ἄν τις.

Quid tandem Bio de panno-ſo promet amictu?

Nam his ipſis in enunciatis ſatis magnam mentis imbecillitatem prodit, qui, cum Athenis Citienſem Zenonem noviſſet, nullam tamen eorum facit mentionem, qui illi ſucceſſerunt: adverſarios autem illius, et quorum ſucceſſio nulla ſupereſt, eos iſto floruiſſe ait tempore. Quae autem fuerint ſtudia Eratoſthenis, tractatio de bonis ab ipſo edita, et declamationes, aliaque ſimilia oſtendunt; medium ſcilicet eum tenuiſſe inter eum, qui philoſophari vellet, et eum, qui non auderet ſe el dare inſtituto: ſed eo duntaxat progrederetur, ut philoſophari putaretur, aut hanc quandam digreſſionem a circularibus reliquis diſciplinis ſibi vel animi vel eruditionis alicuius gratia pararet. In reliquis etiam quodammodo talis eſt. Verum iſta quidem omittantur. In praeſentia ea in manus ſumamus, quae ademendandam geographiam faciunt:

γεγραφίαν· καὶ πρῶτον ὅπερ ἀρτίως ὑπερεθέμεθα.

Ποιητὴν γὰρ ἔφη πάντα σχάζεσθαι ψυχαγωγίας, ἢ διδασκαλίας· τουναντίον δ' οἱ παλαιοὶ, φιλοσοφίαν τινὰ λέγουσι πρώτην τὴν ποιητικὴν, εἰσάγουσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων, καὶ διδάσκουσαν ἤθη, καὶ πάθη καὶ πράξεις, μεθ' ἡδονῆς. Οἱ δ' ἡμέτεροι, καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν εἶναι τὸν σοφόν· διὰ τοῦτο καὶ τὰς παῖδας αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρώτιστα διὰ τῆς ποιητικῆς παιδεύουσιν, ἢ ψυχαγωγίας χάριν δήπεθεν ψιλῆς, ἀλλὰ σωφρονισμοῦ· ὅπου γε καὶ οἱ μουσικοὶ [n] ψάλλειν, καὶ αὐλίζειν, καὶ λυρίζειν διδάσκοντες, [o] μεταποιοῦνται τῆς ἀρετῆς ταύτης· παιδευτικοὶ pag. 16.
γὰρ εἶναι φασὶ, καὶ ἐπανορθωτικοὶ τῶν ἠθῶν. Ταῦτα δ' ἢ μόνον παρὰ τῶν Πυθαγορείων ἀκήκειν ἐστὶ λεγόντων, ἀλλὰ καὶ Ἀριστόξενος οὕτως ἀποφαίνεται. καὶ Ὅμηρος δὲ τοὺς ἀοιδοὺς σωφρονιστὰς

C 5 εἴρηκε·

n) ψάλλειν — λυρίζειν] ψάλλειν καὶ λυρίζειν καὶ αὐλεῖν. Casaub. Reg. Vat. A. B. Venet. o) μεταποιοῦνται] ἀντιποιοῦνται Casaub. Vat. A. Stroz.

unt: idque primò repetamus, quod paullo ante huc reiecimus.

Ait ergo Eratosthenes, poëtam omnia ad delectandum dirigere, nihil ad docendum. Contra antiqui poëticam dixerunt primam quandam esse philosophiam, vitae a prima aetate formatricem, quae morum, affectuum, actionumque rationes nos voluptate comitante doceat. Quin etiam nostri solum sapientem esse poëtam affirmarunt. Atque ea de causa in Graecis urbibus pueri primo omnium poësi instituuntur: non sane nudae oblectationis causa, sed ut virtutem discant: quando musici etiam, qui psallere, tibia canere vel lyra docent, hoc ipsum praestare profitentur, morum se magistros ac formatores et correctores esse affirmantes. Neque hoc soli Pythagorei, sed et Aristoxenus idem enunciat. Homerus quoque cantoribus vitae

ad

εἴρηκε· καθάπερ τὸν τῆς Κλυταιμνήστρας φύλακα,

— ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν
Ἀτρεΐδης Τροίηνδε κιὼν εἴρυσθαι ἄκοιτιν.

Τόν τε Αἴγισθον ὑ πρότερον αὐτῆς περιγενέσθαι, πρὶν ἢ

Τὸν μὲν ἀοιδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην
Κάλλιπε . . . .
Τὴν δ' ἐθέλων ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν ὅνδε δόμονδε.

Χωρὶς δὲ τούτων ὁ Ἐρατοσθένης ἑαυτῷ μάχεται. Μικρὸν γὰρ πρὸ τῆς λεχθείσης ἀποφάσεως, P ἀρχόμενος τῶ περὶ τῆς γεωγραφίας λόγω, φησὶν ἅπαντας καταρχὰς φιλοτίμως ἔχειν, εἰς τὸ μέσον φέρειν τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἱστορίαν. Ὅμηρον γοῦν ὑπέρ τε τῶν Αἰθιόπων ὅσα ἐπύθετο q καταχωρίσαι εἰς τὴν ποίησιν, καὶ περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην· τὰ δὲ δὴ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰς σύνεγγυς τόπους, καὶ λίαν περιέργως ἐξενηνοχέναι, πολυτρήρωνα μὲν τὴν Θίσβην

p) ἀρχόμενος] ἀναρχόμενος Codd. omnes. q) καταχωρίσαι] Sic Vat. B. vulg. καταχωρήσαι.

ad modeſtiam formandae munus tribuit: ut cum de cuſtode Clytaemneſtrae ſcribit:

— *multis tutelam coniugis illi,*
Cum Troiam peteret, verbis mandarat Atrides.

neque ea Aegiſthum ante potitum,

Cantorem in vacuam quam deportavit adulter
Inſulam: ita aſſenſam proprias perduxit in aedes.

Praeter haec ipſe ſecum Eratoſthenes pugnat. Nam paulum ante dictam hanc ſententiam, exordiens orationem de geographia, iam inde ab initio omnes ait magno ſtudio hoc agere, ut hiſtoriam de ſitu terrae in medium proponant. Itaque Homerum et quae de Aethiopibus, Aegypto atque Africa auditu percepiſſet, ſuo poëmati inſeruiſſe: et Graeciam ac vicina loca nimis curioſe commemoraſſe, cuius generis ſint:

— *abundantemque columbis*
Thisben

Θίσβην λέγοντα, Ἁλίαρτον δὲ ποιήεντα, ἔσχατόωσαν δὲ Ἀνθηδόνα, Λίλαιαν δὲ πηγῆς ἐπὶ Κηφισσοῖο· καὶ ἀδεμίαν προσθήκην κενῶς ἀπορρίπτειν. Πότερον ἂν ὁ ποιῶν ταῦτα ψυχαγωγοῦντι ἔοικεν ἢ διδάσκοντι; διδάσκοντι, νὴ Δία. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔτως εἴρηκε. Τὰ δ' ἔξω τῆς αἰσθήσεως, καὶ ἔτος, καὶ οἱ ἄλλοι τερατολογίας μυθικῆς πεπληρώκασιν. Οὐκοῦν ἐχρῆν ἔτως εἰπεῖν, ὅτι ποιητὴς [r] πᾶς τὰ μὲν ψυχαγωγίας χάριν μόνον ἐκφέρει, τὰ δὲ διδασκαλίας; ὅθ' ἐπήνεγκεν ὅτι ψυχαγωγίας μόνον, διδασκαλίας δ' ἔ. Καὶ [s] προσεξεργάζεταί γε, πυνθανόμενος τί συμβάλλεται πρὸς ἀρετὴν ποιητῇ, πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἢ οἷα δὴ περιποιεῖν αὐτῷ τινὲς ἐβουλήθησαν; Τὸ μὲν οὖν ἅπαντα ζητεῖν περιποιεῖν αὐτῷ, [t] πρὸς ἐκπίπτοντος ἄν

r) πᾶς τὰ μὲν] in editis eſt πᾶς πάντα τὰ μὲν. Secutus ſum Venet. et Vat. libros. s) προσεξεργάζεται] Reg. Venet. Ald. Caſaub. libri προσεπεργάζεται. Caſaub. coni. προσεπεξεργάζεται, προσπεριεργάζεται coni. Toup. ad Longin. p. 282. t) πρὸς ἐκπίπτοντος] Sic Vat. A. B. Venet. vulg. προσεκπίπτοντος.

Thisben —
— herboſamque Haliartum;
— extremum tangentem
Anthedona litus.
— Cephiſſi poſitam ad fontesque Lilaeam.

neque omnino ullam fruſtra locis eum adiicere epitheton. Haec ergo qui facit, an delectare videtur, an vero docere? profecto docere hoc eſt. Verum de his ille ita ſcripſit. Quae vero extra noſtrum ſenſum ſita ſunt, cum ipſe tum alii portentis fabularum impleverunt. Igitur hoc erat dicendum potius, poëtam ſua vel ad ſolam oblectationem, vel ad docendum accommodare: is vero intulit, ſolam voluptatem ab eo quaeri, nullam haberi docendi rationem. Atque id ut confirmaret, quaerit, quid ad virtutem poëticae faciat peritum eſſe multorum locorum, artis militaris, agriculturae, oratoriae, aliarumve rerum, quas nonnulli poëtae adſcribere voluerunt. Sane qui conari velit omnia poëtae arrogare, eum non

ἄν τις θείη τῇ φιλοτιμίᾳ· ὡς ἄν εἴ τις, φησὶν ὁ Ἵππαρχος, Ἀττικῆς Εἰρεσιώνης κατηγορεῖν, καὶ ἃ μὴ δύναται φέρειν μῆλα καὶ ὄχνας, ἅτως ἐκείνῃ πᾶσι μάθημα, καὶ πᾶσαν τέχνην. τοῦτο μὲν δὴ ὀρθῶς [u] ἂν λέγοις, ὦ Ἐρατόσθενες· ἐκεῖνα δ' οὐκ ὀρθῶς· ἀφαιρεῖσθαι αὐτὸν τὴν τοσαύτην πολυμάθειαν, καὶ τὴν ποιητικὴν, γραώδη μυθολογίαν ἀποφαίνων, ἣ δέδοται πλάττειν, φησὶν, ὃ ἂν αὐτῇ φαίνηται ψυχα-
pag. 17. γωγίας οἰκεῖον. Ἆρα γὰρ οὐδὲ τοῖς ἀκροωμένοις τῶν ποιητῶν οὐδὲν συμβάλλεται πρὸς ἀρετήν; λέγω δὲ τὸ πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἅπερ ἡ ἀκρόασις, ὡς εἰκὸς, περιποιεῖ.

Ἀλλαμὴν ταῦτά γε πάντα ὁ ποιητὴς Ὀδυσσεῖ προσῆψεν, ὃν τῶν πάντων μάλιστα ἀρετῇ πάσῃ κοσμεῖ· ἅτος γὰρ αὐτῷ

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω.

οὗτος

u) ἂν λέγοις] ἄν λέγεις Caſaub. Vat. B. Venet.

non iniuria nimio erga illum ſtudio a vero aberrare iudicaris. Eſt enim, ut Hipparchus ait, perinde ac ſi, qui Eireſionae Atticae mala etiam ac pira, et alia quae ferre nequit, adeſſe dicat, ſi quis in poëta omnes diſciplinas atque artes requirat: itaque hactenus recte loqueris Eratoſthenes. Haec autem perperam, quod tantam multarum rerum cognitionem poëtae detrahis, et poëticam, fabulandi anilem quandam facultatem eſſe pronuncias, cui (uti tu loqueris) liceat delectandi cauſa fingere quae velit. An enim ne auditoribus quidem poëtarum quicquam ad virtutem conferet adiumenti, eſſe multorum locorum, rei militaris, agriculturae, oratoriae peritum, quae iſta auditione conſequuntur?

Atqui Homerus haec omnia Ulyſſi, quem prae caeteris aliis omni virtute exornat, attribuit. Hic enim ipſo referente

Multorum mores hominum cognovit et urbes.

is

ἔτος τε, ὁ

Εἰδὼς παντοίους τε δόλους, καὶ μήδεα πυκνά.

ἔτος δ' ὁ πτολίπορθος ἀεὶ λεγόμενος, καὶ τὸ Ἴλιον ἑλὼν

[x] Βυλῇ καὶ μύθοισι, καὶ ἠπεροπηΐδι τέχνῃ.
Τέτυ γ' ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο
Ἀμφὼ νοστήσαιμεν —

φησὶν ὁ Διομήδης. Καὶ μὴν ἐπίγε τῇ γεωργίᾳ σεμνύεται· καὶ γὰρ ἐν ἀμητῷ,

Ἐν ποίῃ δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,
Καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις. —

καὶ ἐν ἀρότῳ,

Τῷ κέ μ' ἴδοις εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην.

Καὶ ἆρ' Ὅμηρος μὲν ὅτω φρονεῖ περὶ τούτων; ἀρὰ δὲ πάντες οἱ πεπαιδευμένοι μάρτυρι χρῶνται τῷ ποιητῇ, ὡς ὀρθῶς λέγοντι, περὶ τὰ τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν εἰς φρόνησιν συντείνειν μάλιστα;

Ἡ

x) Βυλῇ — τέχνῃ] βυλῇ καὶ τέχνῃ ἠπεροπηΐδι καὶ μύθοις. Casaub.

is eſt

Conſilioque, dolis variisque inſtructus abunde.

is eſt, quem ſubinde *urbis everſorem* vocat, et qui Ilium cepit

Conſilio, verbisque, et vafrae fraudibus artis.

et

Hoc comite ex igni ſoſpes flagrante revertar,

inquit Diomedes. Idem Ulyſſes et de agricultura gloriatur: in meſſe quidem inquit:

Curva mihi viridi falx ſi tribuatur in herba,
Atque tibi ſimilis. —

et in aratione,

Tunc me continuum videas proſcindere ſulcum.

Nonne vero haec ita ſenſit Homerus? nonne eruditi omnes teſtimonio ipſius, tanquam recte diſſerentis, confirmant huiusmodi peritiam ad prudentiam plurimum conducere?

Iam

Ἡ δὲ ῥητορικὴ φρόνησίς ἐστι δήπου περὶ λόγους· ἣν ἐπιδείκνυται παρ' ὅλην τὴν ποίησιν Ὀδυσσεύς, ἐν τῇ διαπείρᾳ, ἐν ταῖς λιταῖς, ἐν τῇ πρεσβείᾳ, ἐν ᾗ φησίν·

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει,
Καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,
Οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

Τίς ἂν ὑπολάβοι τὸν δυνάμενον ποιητὴν εἰσάγειν ῥητορεύοντας [y] ἄλλους, καὶ στρατηγοῦντας, καὶ τ' ἄλλα ἐπιδεικνυμένους τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα, αὐτὸν εἶναι τῶν φλυάρων ἕνα, καὶ τῶν θαυματοποιῶν, γοητεύειν μόνον καὶ κολακεύειν τὸν ἀκροατὴν δυνάμενον, ὠφελεῖν δὲ μηδέν; [z] Πότερον δ' ὁδ' ἀρετὴν ποιητὸν λέγοιμεν ἂν ἠντινοῦν ἄλλην, ἢ τὴν μιμητικὴν τὸν βίον διὰ λόγων; πῶς ἂν ὃν μιμοῖτο ἄπειρος ὢν τοῦ βίου, καὶ ἄφρων; Οὐ γὰρ ὅτω φαμὲν τὴν τῶν ποιητῶν ἀρετὴν ὡς ἢ τεκτόνων, ἢ χαλκέων· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ὑδενὸς ἔχεται καλοῦ

y) ἄλλους] Libri Casaub. Stroz. uterque Venet. habent ἑτέρους. z) πότερον] πρότερον Bemb. Reg. Stroz.

Iam cum oratoria prudentia in oratione versetur, eam Ulysses per totam poësin exserit, ἐν τῇ διαπείρᾳ, ἐν ταῖς λιταῖς, ἐν τῇ πρεσβείᾳ, in qua de eo scribitur:

At simul emisit magnam de pectore vocem,
Hybernis fudit nivibusque simillima verba,
Eloquio iam nemo hominum certaris Ulyssi.

Quis vero unquam opinetur, poëtam, qui introducere possit homines artificiose differentes, et exercitus prudenter ductantes, aliaque virtutis officia obeuntes, ipsum de nugatoribus ac praestigiatoribus aliquem esse, qui tantum decipere praestigiis, et adulando mulcere auditorem, nihil autem ei utilitatis adferre possit? Nonne autem alia poëtae virtus nulla est, quam ut oratione vitam humanam imitatam exprimat? Qui autem id praestet, vitae ipse imperitus atque imprudens? Non enim eodem modo poëtae, quo fabrorum aut aerariorum praestantiam censemus: cum haec nihil hone-

καλῷ, καὶ σεμνῷ· [a] ἡ δὲ ποιητῷ συνέζευκται τῇ τῷ ἀνθρώπῳ· καὶ ἐχ οἷόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι ποιητὴν, μὴ πρότερον γενηθέντα ἄνδρα ἀγαθόν.

Τὸ δὲ δὴ καὶ τὴν ῥητορικὴν ἀφαιρεῖσθαι τὸν ποιητὴν, τελέως ἀφειδῶντος ἡμῶν ἐστι. τί γὰρ ἔτω pag. 18. ῥητορικὸν, ὡς Φράσις; τί δ' ἔτω ποιητικόν; τίς δ' ἀμείνων Ὁμήρῳ Φράσαι νὴ Δία; Ἀλλ' ἑτέρα Φράσις ἡ ποιητικὴ, [b] τῷ γε ἰδίῳ· καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ποιητικῇ, ἡ τραγικὴ, καὶ ἡ κωμικὴ. καὶ ἐν τῇ πεζῇ, ἡ ἱστορικὴ, καὶ ἡ δικανική. Ἆρα γὰρ ἓν ὁ λόγος ἐστὶ γενικὸς, ἢ εἴδη ὁ ἔμμετρος καὶ ὁ πεζός; ἢ λόγος μὲν, ῥητορικὸς δὲ λόγος, ἐκ ἔστι γενικὸς, καὶ Φράσις καὶ ἀρετὴ λόγου; Ὡς δ' εἰπεῖν, ὁ πεζὸς λόγος ὄγε κατεσκευασμένος, μίμημα τῆ ποιητικῆ ἐστι. πρώτιστα γὰρ ἡ ποιητικὴ κατασκευὴ παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, καὶ εὐδοκίμησεν· εἶτα ἐκείνην μιμούμενοι, λύσαντες τὸ μέτρον,

a) ἡ δὲ ποιητῷ] ἡ δὲ ποιητικὴ Bemb. b) τῷ γε ἰδίῳ] Sic Caſaub. Codd. et Bemb. vulg. τῷ γε ἰδίως.

honeſtum aut venerabile conſectetur, poëtae autem virtus hominis cum virtute ſit coniuncta, neque bonus fieri poſſit poëta, qui non prius vir bonus extiterit.

Is autem, qui rhetoricam poëtis adimit, plane nos deridet. Quid enim elocutione oratori, quid poëtae magis convenit? et quis Homero in eloquendo praeferendus? Sed, per Iovem, alia eſt dictio poëtica? Sed ut ſpecies ſolummodo diverſa; et in ipſa poëtica alia eſt dictio tragica, alia comica, ut in ſoluta aliam hiſtoricam, aliam forenſem ſtatuimus. Nonne autem oratio genus eſt, cuius ſpecies ſunt metrica et ſoluta oratio? Omnino oratio eſt genus, non autem rhetorica oratio, elocutio, virtus orationis. Imo, ut dicam quod res eſt, pedeſtris oratio, quae quidem ſit arte parata, poëſeos eſt imitatio. Primo enim omnium poëticus apparatus in medium prodiit, approbationemque meruit: poſt eum imitantes, men-

τερον, [c] τ' ἄλλα δὲ φυλάξαντες τὰ ποιητικὰ, συνεγραψαν οἱ περὶ Κάδμον, καὶ Φερεκύδην, καὶ Ἑκαταῖον· εἶτα οἱ ὕστερον, ἀφαιρεῖντες ἀεί τι τῶν τοιούτων εἰς τὸ νῦν εἶδος κατήγαγον, ὡς ἂν ἀπὸ ὕψους τινὸς καθάπερ ἄν τις καὶ τὴν κωμῳδίαν φαίη λαβεῖν τὴν σύστασιν ἀπὸ τῆς τραγῳδίας, καὶ τὸ κατ' αὐτὴν ὕψος καταβιβασθεῖσαν εἰς τὸ λογοειδὲς νυνὶ καλούμενον. Καὶ τὸ [d] ἀείδειν δὲ ἀντὶ τοῦ φράζειν τιθέμενον [e] πρὸς τοῖς πάλαι, ταυτὸ τοῦτο ἐκμαρτυρεῖ, διότι πρ[illegible] καὶ ἀρχὴ φράσεως κατεσκευασμένης καὶ ῥητορικῆς ὑπῆρξεν ἡ ποιητική. Αὕτη γὰρ προσεχρήσατο τῷ μέλει κατὰ τὰς ἐπιδείξεις· τοῦτο δ' ἦν ἡ ᾠδὴ λόγος μεμελισμένος· ἀφ' ἧς δὴ ῥαψῳδίαν τ' ἔλεγον, καὶ τραγῳδίαν, καὶ κωμῳδίαν. Ὥστ' ἐπειδὴ τὸ φράζειν πρώτιστα ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐλέγετο φράσεως, αὕτη δὲ μετ' ᾠδῆς, τὸ ἀείδειν αὐτοῖς τὸ αὐτὸ τῷ φράζειν

c) τ' ἄλλα δὲ] ἄλλα δὲ Venet. A. d) ἀείδειν] Sic omnes mſcti libri. in edit. ᾄδειν. e) παρὰ] Sic Caſaub. Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo minus recte περὶ.

menſura diſſoluta, reliquis poëticis conſervatis, ſua conſcripſerunt Cadmus, Pherecydes, atque Hecataeus: deinde poſteriores ſubinde aliquid tale ſubtrahentes, orationem ad hanc, qua nunc uſurpatur, formam deduxerunt, veluti de ſublimi quodam ſtatu; perinde ac ſi quis diceret, Comoediam eſſe a tragoedia procreatam, huius ſublimitate depreſſa usque ad eam formam, quae nunc proſae vocatur orationi ſimilis. Jam quod veteres vocabulo canendi pro voce dicendi uſi ſunt, hoc ipſum teſtatum facit, fontem et principium orationis artificioſae atque rhetoricae fuiſſe poëticam. Haec enim cum in publicum prodiret, cantum adhibuit; fuitque oda ſeu carmen non niſi oratio cantilenae accommodata, unde rhapſodiae, tragoedia, ac comoediae nomina ſunt facta. Itaque cum vocaculum *dicere* primo omnium de poëtica eſſet uſurpatum dictione, atque ipſa cum cantu eſſet coniuncta,

canere

ζοάζειν ὑπῆρξε παρ' ἐκείνοις. f καταχρησαμένων δ' αὐτῶν θατέρῳ καὶ ἐπὶ τῷ πεζοῦ λόγῳ, καὶ ἐπὶ θάτερον ἡ κατάχρησις διέβη. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πεζὸν λεχθῆναι τὸν ἄνευ τοῦ μέτρου λόγον, ἐμφαίνει τὸν ἀπὸ ὑψους τινὸς καταβάντα καὶ ὀχήματος εἰς τὸ ἔδαφος.

Ἀλλ' οὐδὲ τὰ συνέγγυς μόνον, ὥσπερ Ἐρατοσθένης εἴρηκε, καὶ τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ τῶν πόρρω πολλὰ λέγει καὶ δι' ἀκριβείας Ὅμηρος, καὶ μᾶλλόν γε τῶν ὕστερον μηθολογούντων· ὃ πάντα τεραστευόμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιστήμην ἀλληγορῶν, ἢ διασκευάζων, ἢ δημαγωγῶν, ἄλλα τε καὶ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· περὶ ἧς πολλὰ διαμαρτάνει, τούς τ' ἐξηγητὰς φλυάρους ἀποφαίνων, καὶ αὐτὸν τὸν ποιητήν· περὶ ὧν ἄξιον εἰπεῖν διὰ πλειόνων.

Καὶ πρῶτον, ὅτι τοὺς μύθους g ἀνελέξαντο οὐχ οἱ ποιηταὶ

f) καταχρησαμένων — θατέρῳ] καταχρησαμένη — θατέρου. Bemb. Reg. g) ἀνελέξαντο] ἀνεδέξαντο coni. Caſaub.

canere poëtis idem fuit ac *dicere* oratoribus; quorum cum alterum pedeſtri orationi accommodarent, alteri quoque ſuam ſignificationem propriam deſtinarunt. Quin et hoc ipſum, quod oratio verſu carens pedeſtris vocatur, oſtendit orationem a faſtigio quodam et vehiculo ad humum eſſe deductam.

Neque vero propinqua tantum et quae apud Graecos ſunt, ſicuti Eratoſthenes dixit, verum et longinqua etiam idque accurate Homerus, et accuratius quam qui poſt eum fabulas tractaverunt, deſcripſit: non monſtroſe omnia fingens, ſed ſcienter interdum alium ſenſum verbis occultans, aut exornans carmen, animosve hominum oblectando ducens, cum aliis in narrationibus, tum de Ulyſſis maxime erroribus: de qua re cum admodum erret Eratoſthenes, et interpretes nugatores appellans et ipſum poëtam, operae pretium eſt copioſius diſſerere.

Primo omnium, non poëtae modo fabulas ſibi delege-

pag. 19. ποιηταὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις πολὺ πρότερο καὶ οἱ νομοθέται τοῦ χρησίμου χάριν, βλέψαντες ε τὸ φυσικὸν πάθος τοῦ λογικοῦ ζώου· φιλειδήμα γὰρ ὁ ἄνθρωπος· προοίμιον δὲ τούτου τὸ φιλόμυθον ἐντεῦθεν οὖν ἄρχεται τὰ παιδία ἀκροᾶσθαι καὶ κοι νωνεῖν λόγων ἐπιπλεῖον. Αἴτιον δ' ὅτι καινολογία τίς ἐστιν ὁ μῦθος, οὐ τὰ καθεστηκότα φράζων, ἀλλ ἕτερα παρὰ ταῦτα· ἡδὺ δὲ τὸ καινὸν, καὶ ὃ μὴ πρό τερον ἔγνω τὶς· τοῦτο δ' αὐτό ἐστι καὶ τὸ ποιοῦν φιλει δήμονα. Ὅταν δὲ προσῇ καὶ τὸ θαυμαστὸν, καὶ τὸ τερατῶδες, ἐπιτείνει τὴν ἡδονὴν, ἥπερ ἐστὶ τοῦ μανθά νειν φίλτρον. Καταρχὰς μὲν οὖν ἀνάγκη τοιούτοις δελέασι χρῆσθαι· προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων μάθησιν ἄγειν, ἤδη τῆς διανοίας ἐῤῥωμένης, καὶ μηκέτι δεομένης κολάκων. Καὶ ἰδιώτης δὲ πᾶς καὶ ἀπαίδευτος τρόπον τινὰ παῖς ἐστι, [h] φιλομυθεῖ τε

h) φιλομυθεῖ] φιλομαθεῖ Vat. B. μυθολογεῖται Casaub.

runt, sed multo ante civitates ac legumlatores id fecere, utilitatis causa nimirum, et ad naturalem respicientes animalis ratione praediti affectionem. Cupidus enim cognitionis est homo: ad quam rem fabularum studium aditum ei parat: hinc namque incipiunt pueri audire, et magis magisque sermonibus auscultandis vacare. Causa est, quod fabula novarum quaedam rerum narratio est, non ea quae sunt, sed alia quaedam ab his diversa recensens: iucundum autem est, quod novum et adhuc ignotum narratur, atque hoc ipsum est, quod cognitionis studiosos efficit. Quod si admirabilia et portentosa fabulis admisceantur, augetur voluptas, quae quidem medicamenti instar discendi amorem ingenerat. Ab initio itaque necesse est hoc modo pueros inescari: progressu aetatis ad ipsarum rerum cognitionem sunt adducendi, confirmata iam intelligentia, neque opus habente oblectamentis. Quin etiam quicunque litterarum sunt et disciplinae rudes, pueri sunt quodammodo, itidemque fabulas amant:

τι ὡσαύτως· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ πεπαιδευμένος μετρίως· οὐδὲ γὰρ [i] οὗτος ἰσχύει τῷ λογισμῷ· πρόσεστι [k] δὲ καὶ τὸ ἐκ παιδὸς ἔθος. Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον ἡδύ, ἀλλὰ καὶ φοβερὸν, τὸ τερατῶδες, ἀμφοτέρων ἐστὶ χρεία τῶν εἰδῶν, πρός τε τὰς παῖδας, καὶ τὰς ἐν ἡλικίᾳ. Τοῖς τε γὰρ παισὶ προσφέρομεν τὰς ἡδεῖς μύθους εἰς προτροπήν· εἰς ἀποτροπὴν δὲ τὰς φοβερούς. ἥτε γὰρ Λάμια μῦθός ἐστι, καὶ ἡ Γοργὼ, καὶ ὁ Ἐφιάλτης, καὶ ἡ Μορμολύκη. Οἵ τε πολλοὶ τῶν τὰς πόλεις οἰκούντων εἰς μὲν προτροπὴν ἄγονται τοῖς ἡδέσι τῶν μύθων, ὅταν ἀκούσωσι τῶν ποιητῶν ἀνδραγαθήματα μυθώδη διηγουμένων· οἷον Ἡρακλέους ἆθλους, ἢ Θησέως, ἢ τιμὰς [l] παρὰ τῶν θεῶν νεμομένας, ἢ νὴ Δία ὀφῶσι γραφὰς, ἢ ξόανα, ἢ πλάσματα, τοιαύτην τινὰ περιπέτειαν ὑποσημαίνοντα μυθώδη· εἰς ἀποτροπὴ δὲ, ὅταν κολάσεις παρὰ θεῶν, καὶ φόβους,

i) ὅστις ἰσχύει] Sic Vat. A. B. Reg. Venet. ὅστις ἴσχ. Mediceus ap. Gronov. Editi ὅτ' ἰσχ. perperam. k) πρόσεστι δὲ] Codd. omnes, ed. πρόσ. γὰρ. l) παρὰ τῶν θεῶν] lectio omnium Mss. editi libri male περὶ τ. θ. habent.

amant: quod ipſum mediocriter eruditi etiam faciunt, nam neque ratio eorum firma eſt, atque conſuetudo a primis annis parta allicit. Porro cum fabularum monſtra non tantum delectandi, ſed et terrendi facultatem habeant, utrique generi uſus eſt et apud pueros et apud adultos. Nam pueris iucundas quidem proponimus fabulas, exhortandi gratia, terribiles autem ad deterrendum. Eſt enim eius generis Lamia, Gorgo, Incubus, Larva. Et in urbibus habitantes plerique iucundis fabulis ad honeſtatem excitantur, cum audiunt a poëtis fabuloſe res praeclare geſtas referri, Herculis puta aut Theſei labores, aut a Deis tributos honores: aut profecto cum huiusmodi fictos eventus picturis, ſtatuis, fictilibusve operibus expreſſos vident. Iidem avertuntur a vitiis, cum ſupplicia, terrores, minasve divinitus miſſas aut

ſer-

καὶ ἀπειλὰς ἢ διὰ λόγων, ἢ διὰ τύπων [m] ἀώρων τινῶν προσδέχωνται, ἢ καὶ πιστεύωσι περιπεσεῖν τινάς. Οὐ γὰρ ὄχλον τε γυναικῶν, καὶ παντὸς χυδαίου πλήθους ἐπαγαγεῖν λόγῳ δυνατὸν φιλοσόφῳ, καὶ [n] προσκαλέσασθαι πρὸς εὐσέβειαν, καὶ ὁσιότητα καὶ πίστιν, ἀλλὰ δεῖ καὶ διὰ δεισιδαιμονίας· τοῦτο δ' οὐκ ἄνευ μυθοποιΐας, καὶ τερατείας. Κεραυνὸς γὰρ, καὶ αἰγὶς, καὶ τρίαινα, καὶ λαμπάδες, καὶ δράκοντες, καὶ θυρσόλογχα τῶν θεῶν ὅπλα μῦθοι, καὶ πᾶσα θεολογία ἀρχαϊκή. ταῦτα δ' ἀπεδέξαντο οἱ τὰς πολιτείας κατασησάμενοι μορμολύκας τινὰς πρὸς τὰς
pag. 20. νηπιόφρονας. Τοιαύτης δὲ τῆς μυθοποιΐας ὔσης, καὶ καταχρεφούσης εἰς τὸ κοινωνικὸν, καὶ τὸ πολιτικὸν τοῦ βίου σχῆμα, καὶ τὴν τῶν ὄντων ἱστορίαν, οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὴν παιδικὴν ἀγωγὴν ἐφύλαξαν μέχρι τῶν τελείων ἡλικιῶν, καὶ διὰ ποιητικῆς ἱκανῶς [o] σωφρονίζεσθαι

m) ἀώρων] Mss. Caſaub. Bemb. Venet. ἀόρων; exinde Caſaub. legend. ἀώρων conſect. Rel. cum editis ἀορίστων. n) προσκαλέσασθαι] Sic legend. Caſaub. optime coniecit pro vulg. προκαλέσασθαι, adſtipulantibus ei Vat. B. et Planud. in excerpt. o) σωφρονίζεσθαι] σοφίζεσθαι Bemb.

ſermone, aut aliqua adſpectu horribili figura exponi audiunt, aut etiam credunt talia aliquibus eveniſſe. Fieri enim non poteſt, ut mulierum ac promiſcuae turbae multitudo Philoſophica oratione excitetur ducaturque ad religionem, pietatem, ac fidem: ſed ſuperſtitione praeterea ad hoc opus eſt, quae incuti ſine fabularum portentis nequit. Etenim fulmen, aegis, tridens, faces, angues, thyrſique deorum, atque univerſa priſca theologia, fabulae ſunt, receptae a civitatum autoribus, quibus veluti larvis inſipientum animos terrerent. Proinde fabularum fictio cum talis res ſit, ac in ſocietatem, vitaeque formam civilem, et verarum cognitionem rerum deſinat: veteres inſtitutionem puerilem usque ad perfectam aetatem produxerunt, poëticam formandis ad virtutem omnis aetatis

νίζεσθαι πᾶσαν ἡλικίαν ὑπέλαβον. Χρόνοις δ' ὕστερον ἡ τῆς ἱστορίας γραφὴ, καὶ ἡ νῦν φιλοσοφία παρελήλυθεν εἰς μέσον. Αὕτη μὲν ἂν πρὸς ὀλίγους, ἡ δὲ ποιητικὴ δημωφελεστέρα, καὶ θέατρα πληρῶν δυναμένη· ἡ δὲ δὴ τῶ Ὁμήρῳ ὑπερβαλλόντως. Καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἱστορικοὶ, καὶ φυσικοὶ, μυθογράφοι.

Ἅτε δὴ πρὸς τὸ παιδευτικὸν εἶδος ἀναφέρων τὺς μύθους ὁ ποιητὴς, ἐφρόντισε πολὺ μέρος τἀληθῶς· ἐν δ' ἐτίθει καὶ ψεῦδος· τὸ μὲν ἀποδεχόμενος, τῷ δὲ ἀγωγῶν, καὶ στρατηγῶν τὰ πλήθη.

Ὡς δ' ὅτε τὶς χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνήρ·

ἕτως ἐκεῖνος ταῖς ἀληθέσι περιπετείαις προσεπετίθει μῦθον, ἡδύνων καὶ κοσμῶν τὴν φράσιν· πρὸς δὲ τὸ αὐτὸ τὸ τέλος τῶ ἱστορικῶ, καὶ τῶ τὰ ὄντα λέγοντος, βλέπων. Οὕτω δὴ τόν τε Ἰλιακὸν πόλεμον γεγονότα παραλαβὼν, ἐκόσμησε ταῖς μυθοποιΐαις, καὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην ὡσαύτως. Ἐκ μηδενὸς δὲ ἀλη-

tis moribus ſufficere exiſtimantes. Poſterioribus demum temporibus hiſtoriae ſcriptio, et qua hodie utimur philoſophia in medium prodierunt. Verum haec ipſa ad paucos pertinet: poëtica in publicum utilior eſt, quae etiam theatra implere valet: et maxime omnium Homerica poëſis. Et quidem primi etiam hiſtorici ac naturae rerum deſcriptores fabulas ſcripſerunt.

Enimvero poëta fabulas ad morum formationem referens, veritatis magna ex parte rationem habuit, interdum tamen etiam mendacio adhibito: veritatem quidem amplectens, mendacio autem demulcens ac gubernans ducis inſtar multitudinem. Et,

Vt faber argento cum circumfunderet aurum:

ſic ille veris eventis fabulas adiecit, dictionem ita condiens ac ornans, interim, qui vera narranti eſt propoſitus, eum ipſe quoque ad finem reſpiciens. Hoc modo Iliacum ille bellum, rem nimirum geſtam, ſumſit, ac fabularum commentis exornavit, itemque Ulyſſis errores. Non enim

ϑῦς ἀναπτειν καινὴν τερατολογίαν, ὐχ Ὁμηρικόν-
p προσπίπτει γὰρ, ὡς εἰκὸς, ὡς πιθανώτερον, ἂν ὕτω
τὶς ψεύδοιτο, εἰ καταμίσγοι τὶ καὶ αὐτῶν τῶν ἀλη-
ϑινῶν· ὅπερ καὶ Πολύβιός φησι περὶ τῆς Ὀδυσσέως
πλάνης ἐπιχειρῶν· τοιῦτο δ' ἐστὶ καὶ τὸ,

Ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

Οὔτε γὰρ πάντα, ἀλλὰ πολλὰ εἶπε, καὶ ἂν ἦν ἐτύ-
μοισιν ὁμοῖα. q Ἔλαβεν οὖν παρὰ τῆς ἱστορίας τὰς
ἀρχάς. Καὶ γὰρ τὸν Αἴολον r δυνασεῦσαί φησι τῶν
περὶ τὴν Λιπάραν νήσων, καὶ τῶν περὶ τὴν Αἴτνην,
καὶ Λεοντίνην Κύκλωπας, καὶ Λαισρυγόνας ἀξένους
τινάς· διὸ καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμὸν ἀπροσπέλασα
εἶναι τοῖς τότε· καὶ τὴν Χάρυβδιν, καὶ τὸ Σκύλλαιον
ὑπὸ λησῶν κατέχεσθαι· ὕτω δὲ καὶ τὰς ἄλλας τῶν
ὑπὸ Ὁμήρε λεγομένων ἐν ἄλλοις τόποις ἱσορῦμεν·
ὕτω δὲ καὶ τὰς Κιμμερίας εἰδὼς οἰκοῦντας τὸν Κιμμερι-
κὸν

p) προσπίπτει] πρόσπιπτει Mss. Caſaub. Bemb. Venet. q) Ἔλαβεν οὖν] ἔλαβον οὖν Vat. A. B. Venet. r) δυνασεῦσαι φησι] Caſaub. conj. δ. φασι, quod non probo.

enim Homericum eſt nova ſabularum portenta proferre, quae a nullo vero dependeant. Veriſimilius nimirum ſonat, ſi quis ita mentitur, ut vera falſis admiſceat: id quod de Ulyſſis erroribus differens etiam Polybius affirmat. Tale eſt etiam hoc,

Sic falſa eſt veris affinia multa locutus.

Non enim omnia falſa dixit, ſed multa modo dixit: alioqui ea veris ſimilia non fuiſſent. Accepit ergo principia ſuae poëſeos ex hiſtoria, quae tradit: Aeolum inſulis Liparae adiacentibus imperaſſe: ac circa Aetnam et Leontinorum regionem Cyclopes incoluiſſe, et Laeſtrygonas quosdam inhoſpitales, ita loca freto vicina tum temporis inacceſſa fuiſſe: Charybdin quoque et Scyllaeum a latronibus fuiſſe inſeſſa, eodemque modo alibi alios habitaſſe, quorum Homerus meminit. Atque ita cum noſſet Cimmerios verſus ſeptentrionem habitare ad Boſporum Cimmerium, loco caliginoſo,

κὸν βόσπορον πρὸς Βορρᾶν, καὶ ζοφώδη, s) μετήγαγεν οἰκείως εἰς σκοτεινόν τινα τόπον τὸν καθ' ἅδην, χρήσιμον ὄντα πρὸς τὴν μυθοποιΐαν τὴν ἐν τῇ πλάνῃ. Ὅτι δ' οἶδεν αὐτὰς, οἱ χρονογράφοι δηλοῦσιν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον, ἢ κατ' αὐτὸν ἀναγράφοντες.

Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς Κόλχους εἰδὼς, καὶ τὸν Ἰάσονος πλοῦν τὸν εἰς Αἶαν, καὶ τὰ περὶ Κίρκης καὶ Μηδείας μυθευόμενα, καὶ ἱστορούμενα περὶ τῆς φαρμακείας, καὶ τῆς ἄλλης ὁμοιοτροπίας, συγγενείας τὰ ἔπλασε t) τῶν ὕστω διωκισμένων, τῆς μὲν ἐν τῷ μυχῷ pag. 21.
τοῦ Πόντου, τῆς δ' ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ ἐξωκεανισμὸν ἀμφοῖν. u) τάχα καὶ τοῦ Ἰάσονος μέχρι τῆς Ἰταλίας πλανηθέντος· δείκνυται γάρ τινα σημεῖα, καὶ περὶ τὰ Κεραύνια ὄρη, καὶ περὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ ἐν τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ, καὶ ταῖς πρὸ τῆς Τυρρηνίας νήσοις, τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν πλάνης σημεῖα. Προσέδοσαν

s) μετήγαγεν οἰκείως] Ita libri Mss. omnes. vulg. μετηγ. εἰς σκοτ. τ. τόπον, οἰκείως τὸν καθ' ἅδην perperam. t) τῶν ὕστω διωκισμ.] τῶν ὄντως διωκισμ. Venet. u) τάχα καὶ] τάχα δὲ καὶ Reg.

ginoſo, tranſtulit eos opportune in tenebricoſum locum, inferis finitimum, et fabulis de Ulyſſis peregrinatione aptum. Quod autem eos noverit, ex eo liquet, quia vel eius aetate, vel paulo ante ipſum natum, Cimmeriorum excurſionem annalium ſcriptores referunt.

Sic cum Colchos noſſet, et Iaſonis ad Aeam navigationem, et quae de Circe ac Medea feruntur fabulae, et hiſtoriae de earum veneficiis ac reliqua morum ſimilitudine, cognatas eas inter ſe finxit (cum quidem longiſſime eſſent diſſitae, alteraque earum in receſſu ponti, altera in Italia habitaret) et utramque in oceano exteriore collocavit. Fortaſſe autem ipſe Iaſon ad Italiam uſque evagatus eſt; quaedam enim apud Ceraunios montes, circum Adriam, in Poſeidoniata ſinu, et inſulis, quae Tyrrheniae ſunt oppoſitae, monſtrantur indicia peregrinationis Argonauticae.

δέ τι, καὶ αἱ Κυάνεαι, ἄσπερ Συμπληγάδας καλοῦσι πέτρας τινὲς, τραχὺν ποιοῦσαι τὸν διάπλουν, τὸν διὰ τοῦ [x] Βυζαντικοῦ στόματος· ὡς τε παρὰ μὲν τὴν Αἶαν [y] ἡ Λιαία, παρὰ δὲ τὰς Συμπληγάδας αἱ Πλαγκταί· καὶ ὁ δι' αὐτῶν πλοῦς τοῦ Ἰάσονος πιθανὸς ἐφάνη· παρὰ δὲ τὴν Σκύλλαν, καὶ τὴν Χάρυβδιν, ὁ διὰ τῶν σκοπέλων πλοῦς. Ἁπλῶς δ' οἱ τότε τὸ πέλαγος τὸ ποντικὸν ὥσπερ ἄλλον τινὰ ὠκεανὸν ὑπελάμβανον, καὶ τοὺς πλέοντας ἐκεῖσε ὁμοίως ἐκτοπίζειν ἐδόκουν, ὥσπερ τοὺς ἔξω στηλῶν ἐπιπολὺ προϊόντας· καὶ γὰρ μέγιστον τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνομίζετο, καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἐξοχὴν ἰδίως πόντον προσηγόρευον, ὡς ποιητὴν τὸν Ὅμηρον. Ἴσως ἂν καὶ διὰ τοῦτο μετήνεγκε τὰ ἐκ τοῦ Πόντου πρὸς τὸν ὠκεανὸν ὡς εὐπαράδεκτα, διὰ τὴν κατέχουσαν δόξαν. Οἶμαι δὲ καὶ τῶν Σολύμων τὰ ἄκρα τοῦ Ταύρου τὰ περὶ τὴν Λυκίαν ἕως Πισιδίας κατασχόν-

x) Βυζαντικοῦ] Reg. Βυζαντιακοῦ. y) ἡ Αἰαίη] Vat. B. Venet. rel. Αἴη.

nauticae. Contulerunt huc aliquid etiam Cyaneae, quae ſaxa quidam Symplegadas appellant, et quae aſperam exhibent navigantibus per fauces Byzantias navigationem. Ut enim ex Aea Aeaea, ita ex Symplegadibus, per quas Iaſonis iter verisimile habitum eſt, Planctae originem ceperunt; et ex iis, quae de Scylla et Charybdi cognita erant, finxit poëta navigationem per iſtos ſcopulos. Omnino autem iſta aetate mare Ponticum pro oceano quodam ſecundo habebatur, et qui eo navigaſſent, non minus procul ab hominibus diceſſiſſe putabantur, quam qui procul extra columnas Herculis eſſent profecti: maximum enim marium noſtrorum putabatur, ideoque ob excellentiam ponti nomen ei eſt impoſitum, ſicut ob praeſtantiam poëtae appellatione Homerus intelligitur. Itaque fortaſſis Pontica ad oceanum tranſtulit, ut qui ea ob receptam opinionem facile approbatum iri exiſtimaret. Item cum Solymi altiſſima Tauri iuga a Lycia ad Piſidiam usque tenerent, et cacumina verſus meri-

τασχόντων τὰ ὑψηλότατα, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ὑπερβολὰς ἐπιφανεστάτας παρεχόντων τοῖς ἐντὸς τοῦ Ταύρου, καὶ μάλιστα τοῖς περὶ τὸν πόντον, καθ' ὁμοιότητά τινα καὶ τούτους ἐξωκεανισθῆναι· φησὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ πλέοντος ἐν τῇ σχεδίᾳ·

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν κρείων Ἐνοσίχθων
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδε. —

Τάχα δὲ καὶ τοὺς μονομμάτους Κύκλωπας ἐκ τῆς Σκυθικῆς ἱστορίας μετενήνοχε· τοιούτους γάρ τινας τοὺς Ἀριμασπούς φασιν, οὓς ἐν τοῖς Ἀριμασπείοις ἔπεσιν ἐξεδέδωκεν Ἀριστέας ὁ [z] Προκοννήσιος.

Δεῖ δὲ ταῦτα προτεθέμενον σκοπεῖν, τί λέγουσιν οἱ φήσαντες περὶ Σικελίαν ἢ Ἰταλίαν γενέσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ τὴν πλάνην καθ' Ὅμηρον, ἢ μὴ γενέσθαι· ἔστι γὰρ ἀμφοτέρως τοῦτο δέξασθαι καὶ [a] βέλτιον, καὶ χεῖρον. Βέλτιον μὲν ἄν ἄνω δέχηται, ὅτι πεισθεὶς ἐκεῖ τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ γε-

 νέσθαι,

z) Προκοννήσιος] Προικοννήσιος Mss. Caſ. Vat. B. Venet.
a) βέλτιον] κρεῖττον Bemb. Stroz. Vat. A. B. Venet.

meridiem ſita admodum conſpicua eſſent iis, qui intra Taurum habitant, maxime circa pontum: ſimilitudine quadam eos quoque ultra oceanum poſuit. Sic enim loquitur de Ulyſſe rate vebente:

Aſt illum Aethiopum rediens Neptunus ab oris
E Solymis longe conſpexit montibus. —

Fortaſſis etiam unoculos iſtos Cyclopes e Scythica tranſtulit hiſtoria: tales enim ferunt eſſe Arimaſpos quosdam, quos in Arimaſpeis carminibus edidit Ariſteas Proconneſius.

His ita poſitis, conſiderandum eſt, quid dicant, qui Ulyſſem, ita ut Homerus ſcripſit, ad Siciliam atque Italiam evagatum fuiſſe aſſerunt, quique negant: in utramque enim partem recte ac ſecus ſentire licet. Recte, ſi quis ita Homero aſſentiatur, ut qui pro certo habens eo perveniſſe Ulyſſem, hoc verum argumen-

νέσθαι, λαβὼν ἀληθῆ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ποιητικῶς διεσκεύασε· τοῦτο γὰρ οἰκείως ἂν λέγοιτο περὶ
pag. 22. αὐτοῦ. καὶ ὐ μόνον γε περὶ Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς Ἰβηρίας ἔστιν εὑρεῖν ἴχνη τῆς ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων πλειόνων. Χεῖρον δὲ, ἐάν τις καὶ τὴν διασκευὴν ὡς ἱστορίαν δέχηται, ἐκείνου ὠκεανὸν, καὶ ᾅδην, καὶ ἡλίου βόας, καὶ [b] παρὰ θεαῖς ξενίας, καὶ μεταμορφώσεις, καὶ μεγέθη Κυκλώπων, καὶ Λαιστρυγόνων, καὶ μορφὴν Σκύλλης, καὶ διασήματα πλοῦ, καὶ ἄλλα πλείω τοιαῦτα τερατογραφοῦντος φανερῶς. Οὔτε δὲ πρὸς τοῦτον ἄξιον ἀντιλέγειν, ὅτῳ φανερῶς καταψευδόμενον τοῦ ποιητοῦ, καθάπερ ὐδ', εἰ φαίη, τοῦτον τὸν τρόπον γενέσθαι τὸν εἰς Ἰθάκην κατάπλουν τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ τὴν μνηστηροφονίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ συστᾶσαν μάχην τοῖς Ἰθακησίοις πρὸς αὐτόν· ὅτε πρὸς τὸν δεξάμενον οἰκείως προσπλέκεσθαι δίκαιον.

Ὁ Ἐρατοσθένης δὲ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἀποφάσεις

b) παρὰ θεαῖς] Vat. A. B. Reg. Med. rel. et ed. ἐπὶ τ. Ξ.

gumentum ſumtum poëtice tractaverit: id enim de eo proprie dici poteſt: neque circa Italiam modo, ſed et usque ad Hiſpaniae extrema invenire licet veſtigia ipſius errorum, aliorumque plurium. Perperam, ſi quis commenta etiam eius pro hiſtoria putet, oceanum ſcilicet, inferos, ſolis boves, hoſpitia a deabus praebita, formarum permutationes, vaſta Cyclopum et Laeſtrygonum corpora, formam Scyllae, ſpatia navigationis, aliaque id genus multa, quae Homerus perſpicue finxit, portentoſa. Qui haec poëtae affingit, non magis dignus eſt contra quem diſputes, quam ſi quis aſſeveraret Ulyſſem ita Ithacam revectum eſſe, procos occidiſſe, pugnam cum Ithacenſibus in agro conſeruiſſe, uti ea Homerus deſcripſit: neque vero cum eo litigandum eſt, qui convenienter poëtae dicta accipit.

Eratoſthenes autem utrique

φάσις ἀπήντηκεν ὐκ εὖ. πρὸς μὲν τὴν δευτέραν, ὅτι πειρᾶται διαβάλλειν τὰ φανερῶς ψευδῆ, καὶ ὐκ ἀξία λόγυ, διὰ μακρῶν· πρὸς δὲ τὴν πρωτέραν, ποιητήν τε ἅπαντα ἀποφήνας φλύαρον, καὶ μήτε τόπων ἐμπειρίαν, μήτε τεχνῶν [c] πρὸς ἀρετὴν συντείνειν νομίσας· τῶν τε μύθων, τῶν μὲν ἐν τόποις ὑ πεπλασμένοις πεφημισμένων, οἷον ἐν Ἰλίῳ, καὶ Πηλίῳ καὶ Ἴδῃ· τῶν δὲ ἐν πεπλασμένοις, καθάπερ ἐν οἷς αἱ Γοργόνες, ἢ ὁ Γηρυόνης. ταύτης φησὶ τῆς ἰδέας εἶναι καὶ τὰς κατὰ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην λεγομένας· τὰς δὲ μὴ πεπλάσθαι λέγοντας, ἀλλ' ὑποκεῖσθαι, ἐξ αὐτῶ τῶ μὴ συμφωνεῖν ἐλέγχεσθαι ψευδομένας· τὰς γὰρ Σειρῆνας, τὰς μὲν ἐπὶ τῆς Πελωριάδος καθιδρύειν, τὰς δὲ ἐπὶ τῶν Σειρηνυσσῶν, πλείυς ἢ δισχιλίυς διεχυσῶν σταδίυς· εἶναι δ' αὐτὰς σκόπελον τριπόρυφον, διείργοντα τὴν Κύμαιον καὶ Ποσειδωνιάτην κόλπον. Ἀλλ' ὐδὲ ὁ σκόπελος ὗτος ἐστὶ τρικόρυφος, ὐδ' ὅλως κορυφᾶται πρὸς ὕψος· ἀλλὰ [d] ἀγκών τις ἔγκει-

c) πρὸς ἀρετὴν] πρὸς ἀρετὴν ποιητῶ. Casaub. coni. d) ἀγκών] κόλπος Venet.

que effato non recte occurrit. Posteriori, quod ea, quae perspicue sunt falsa neque verbis digna, conatur multis refellere: priori, dum omnem poëtam nugatorem esse, et neque locorum neque artium peritiam ad virtutem conducere pronunciat, cumque fabulae aliae locis non fictis adscribantur, ut Ilio, Pelio, Idae: aliae fictis, ut Gorgones, Geryones. Huius ille generis ait esse eas etiam, quae de Ulyssis erroribus narrantur: et qui non ficta ista, sed ut verum assumtum argumentum dicunt, eorum mendacium ipsa ipsorum dissensione detegi: nam Sirenes ab aliis ad Peloriadem collocari, ab aliis apud Sirenusas, duobus amplius stadiorum millibus dissitas; esse autem eas scopulum tricipitem, qui Cumanum sinum a Posidoniate distinguat. Ast neque scopulus iste trivertex est, neque omnino in altum

[e] ἔγκειται μακρὸς, καὶ στενὸς ἀπὸ τῶν κατὰ Σύρρεντον χωρίων ἐπὶ τὸν κατὰ Καπρίας πορθμὸν, ἐπὶ θάτερα μὲν τῆς ὀρεινῆς, τὸ τῶν Σειρήνων ἱερὸν ἔχων, ἐπὶ θάτερα δὲ, πρὸς τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ νησίδια τρία προκείμενα, ἔρημα, πετρώδη, ἃ καλοῦσι [f] Σειρῆνας· ἐπ' αὐτῷ δὲ τῷ πορθμῷ τὸ Ἀθήναιον, ὥπερ ὁμωνυμεῖ καὶ ὁ ἀγκὼν αὐτός.

Ἀλλ' ἅτ', εἰ μὴ συμφωνοῦσιν οἱ τὴν ἱστορίαν τῶν τόπων παραδιδόντες, εὐθὺς ἐκβάλλειν δεῖ τὴν σύμπασαν ἱστορίαν· ἀλλ' ἔστ' ὅτε καὶ [g] πιστοῦσθαι τὸ καθόλου μᾶλλόν ἐστιν. Οἷον τὶ λέγω, ζητουμένου, εἰ κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν ἡ πλάνη γέγονε· καὶ εἰ αἱ Σειρῆνες ἐνταῦθά που λέγονται. ὁ μὲν δὴ φήσας ἐν τῇ Πελωριάδι, πρὸς τὸν ἐν ταῖς Σειρήναις διαφωνεῖ·
pag. 23. ἀμφότεροι δὲ πρὸς τὸν περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν λέγοντα οὐ διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μείζω πίστιν παρέχουσιν

e) ἔγκειται] πρόκειται Mss. Caſaub. f) Σειρῆνας] omnes Codd. vulgo Σειρηνίδας. g) πιστοῦσθαι] πιστοῦσθαι Mss. Caſ. Venet.

altum extollitur cacumen, ſed a Surrento vicinis locis usque ad fretum, quod eſt iuxta Capreas, cubito ſimilis quidam terrae flexus interiacet, ab altera montani lateris parte Sirenum fanum habens, ab altera ad Poſidoniatem ſinum, tres exiguas inſulas deſertas ac ſaxoſas, quae vocantur Sirenae, et ad fretum ipſum Minervae templum, a quo nomen habet etiam ille cubitus.

Enimvero non, ſi, qui hiſtoriam locorum tradidere, non conſentiunt, ideo tota illico abiicienda eſt hiſtoria: quinimo nonnunquam univerſae hiſtoriae fidem conciliare iſta ex diſſenſione licet. Verbi gratia, ſi quaeratur, an vagando ad Italiam et Siciliam pervenerit Ulyſſes, et utrum circum ea loca Sirenes ponantur: is, qui eas in Peloriade ponit, ab eo diſcrepat, qui eas in Sirenis collocat, uterque autem ab hoc non diſſentit, qui circa Italiam et Siciliam eas habitaſſe dicit, ſed eius dictum eo probabilius ambo

χασιν, ὅτι καί περ μὴ τὸ αὐτὸ χωρίον [h] φράζοντες, ἴσως ἀπ' ἐκβεβήκεσάν γε τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ Σικελίαν. Ἐὰν δὲ προσθῇ τις, ὅτι ἐν Νεαπόλει Παρθενόπης δείκνυται μνῆμα μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἔτι πλείων προσεγένετο πίστις, καίτοι τρίτα τινὸς λεχθέντος τὰ τόπα τάτα. ἀλλ' ὅτι ἐν τάτῳ τῷ κόλπῳ τῷ ὑπὸ Ἐρατοσθένους λεχθέντι Κυμαίῳ, ὃν ποιοῦσιν αἱ Σειρῆνας, καὶ ἡ Νεάπολις ἵδρυται, βεβαιοτέρως πιστεύομεν τὸ περὶ τάτας τὰς τόπους γεγονέναι τὰς Σειρῆνας· ὅτε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀκριβῶς ἕκαστα πυθέσθαι, ὅθ' ἡμεῖς παρ' ἐκεῖνα ζητᾶμεν τὸ ἀκριβές. ἃ μὲν οὖν ὅτως ἔχομεν ὡς ὑπολαμβάνειν, καὶ μηδὲν πεπυσμένον [i] περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, μήθ' ὅπα μήθ' ὅπως [k] γένοιτο, ῥαψῳδεῖν.

Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσίοδον μὲν εἰκάζει πεπυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, ὅτι κατὰ Σικελίαν καὶ

h) φράζοντες] λέγοντες Mss. Caſ. Stroz. Vat. A. i) περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης] Ὀδυσσέως deeſt in Reg Venet. k) γένοιτο] γένηται Reg. e prima manu, Stroz. γεγένηται Reg. a recent. manu.

ambo faciunt, quod, quamvis de loco non conſentiant, tamen ab Italia aut Sicilia non diceſſerunt. Quod ſi quis addat, Neapoli monumentum monſtrari Parthenopes, quae una Sirenum fuit, is adhuc amplius fidei conciliaverit, quamquam tertium hunc locum memoret: ſed quod eo in ſinu, quem Eratoſthenes Cumanum nominat, quem Sirenuſae faciunt, etiam ſita eſt Neapolis, ideo firmius credimus circum ea loca Sirenas fuiſſe. Nam neque poëtam omnia accuratiſſime exploraſſe puto, neque nos ab eo exactam diligentiam hoc loco requirimus: non tamen ita ſumus affecti, ut ſuſpicemur iſta eum compoſuiſſe nihil compertum de Ulyſſis peregrinatione, ubi locorum, et quomodo eam obiverit.

Porro Eratoſthenes Heſiodum coniicit, cum is inaudiviſſet de Ulyſſis ad Italiam ac Siciliam adventu, fidemque opinio-

καὶ Ἰταλίαν γεγένηται, πιστεύσαντα τῇ [l] δόξῃ, μόνον τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένων μεμνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ Αἴτνης, καὶ Ὀρτυγίας τῆς πρὸς Συρακούσαις νησίου καὶ Τυρρηνῶν· Ὅμηρον δὲ μή τε εἰδέναι ταῦτα, μήτε βούλεσθαι ἐν γνωρίμοις τόποις ποιεῖν τὴν πλάνην. Πότερον οὖν Αἴτνη μὲν, καὶ Τυρρηνία γνώριμα, Σκύλλαιον δὲ, καὶ Χάρυβδις, καὶ Κίρκαιον, καὶ Σειρηνοῦσαι, ἀ πάνυ; ἢ καὶ Ἡσιόδῳ μὲν [m] ἔπρεπε μὴ Φλυαρεῖν, ἀλλὰ ταῖς κατεχούσαις δόξαις ἀκολουθεῖν Ὁμήρῳ δὲ [n] πᾶν ὅ τι ἂν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτ]αν ἴῃ κελαδεῖν; Χωρὶς γὰρ τῶν λεχθέντων [o] περὶ τῆς πρεπούσης Ὁμήρῳ μυθοποιΐας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγραφέων τῶν ταῦτα θρυλλούντων, καὶ τὸ τῆς κατὰ τοὺς τόπους ἐπιχωριαζούσης φήμης διδάσκειν δύναται, διότι

l) τῇ δόξῃ] τῇ δόξῃ ταύτῃ Reg. Vat. A. B. Venet. Ald. Baſ. m) ἔπρεπε] ἐπέπρεπε Mss. Caſ. Venet. n) πᾶν ὅτι ἂν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἴῃ] Sic Caſ. h. l. reſtituit. πᾶν ὅτι ἂν ἐπισυμβαίνῃ, κε ῥῆμα γλῶτταν ἴῃ. Edit. πᾶν ὅτι ἂν ἐπὶ κ' ἐρύμην γλ. εἴῃ Vat. A. Stroz. Reg. ἐπὶ ἐρύμαν γλ. Bemb. ὅτι ἂν κερύμαν γλ. Venet. o) περὶ τῆς πρεπούσης] In Mss. Caſaub. Vat. A. B., Reg. Interpr. περὶ τοῦ τόπου τῆς πρ. forte in antiquioribus exempl. extabat περὶ τοῦ τόπου, ut Breguiguius ad h. l. obſervat.

opinioni ei adhiberet, non eorum modo feciſſe mentionem, quae ab Homero referuntur, ſed et Aetnae, Ortygiae, quae exigua iacet ante Syracuſas inſula, et Tyrrhenorum: Homerum autem neque cognita iſta habuiſſe, neque errores Ulyſſis voluiſſe locis illuſtribus adſcribere. Quid ergo? Aetna et Tyrrhenia nobilia ſunt, Scyllaeum, Charybdis, Circaeum, Sirenuſae obſcura? et Heſiodum decuit non nugari, ſed receptas ſequi opiniones, Homerum quicquid in buccam veniret effutire? Atqui praeter ea, quae de dignis Homero fabularum commentis diximus, cum ſcriptorum multitudo eadem perhibentium, tum fama, quae iis in locis obtinuit, docere poteſt, haec

non

ρ διότι ταῦτα ἀ ποιητῶν πλάσματά ἐστιν, ἀλλὰ συγγραφέων, ἀλλὰ γεγενημένων ἴχνη, καὶ προσώπων, καὶ πράξεων.

Καὶ Πολύβιος δ' ὀρθῶς ὑπονοεῖ τὰ περὶ τῆς πλάνης. τὸν γὰρ Αἴολον, τὸν προσημαίνοντα τὰς ἔκπλους ἐν τοῖς κατὰ τὸν πορθμὸν τόποις ἀμφιδρόμοις ὄσι καὶ δυσέκπλοις διὰ τὰς παλιρροίας, ταμίαν τε εἰρῆσθαι τῶν ἀνέμων, καὶ βασιλέα νενομίσθαι φησί· καθάπερ Δαναὸν μὲν, τὰ ὑδρεῖα τὰ ἐν Ἄργει παραδείξαντα, Ἀτρέα δὲ, τῷ ἡλίῳ τὸν ὑπεναντίον τῷ ἐφανῷ δρόμον, μάντεις τε, καὶ ἱεροσκοπημένους ἀποδείκνυσθαι βασιλέας· τούς θ' ἱερέας τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Χαλδαίους, καὶ μάγους, σοφίᾳ τινὶ διαφέροντας p. 24.
τῶν ἄλλων, ἡγεμονίας καὶ τιμῆς τυγχάνειν παρὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν· ὕτω δὲ καὶ τῶν θεῶν ἕνα ἕκαστον τῶν χρησίμων τινὸς εὑρετὴν γενόμενον, τιμᾶσθαι. Ταῦτα δὲ προοικονομησάμενος, οὐκ ἐᾷ τὸν Αἴολον ἐν μύθου σχή-

ρ) διότι] Sic Vat. A. B. Bemb. ὅτι Stroz. Venet. ed. Ald.

non eſſe poëtarum aut ſcriptorum figmenta, ſed veſtigia vita functorum hominum ac rerum geſtarum.

Et Polybius quoque recte interpretatur ea, quae de erroribus Ulyſſis Homerus habet. Aeolum nempe, qui praediceret, quomodo per fretum navigari poſſet, cum iis locis ob affluxum ac refluxum maris curſus difficulter teneri, fretumque ſuperari queat, ventorum promum dictum fuiſſe ac regem: quemadmodum Danaus, quod Argis puteorum foſſionem docuiſſet, et Atreus, quod ſolis curſum coeli converſioni renitentis docuiſſet, vatesque et ſacrorum inſpectores reges ſunt creati. Et apud maiores noſtros ſacerdotibus Aegyptiorum, Chaldaeis, Magisque ſapientia alios ſuperantibus honores et imperia ſunt delata; atque ita etiam unusquisque deorum honores reperit eo, quod aliquid utile excogitaſſet. His Polybius principio disputationis conſtitutis, non patitur Aeolum pro fabula omni-

σχήματι ἀκούεσθαι, οὐδ' ὅλην τὴν Ὀδυσσέως πλάνην ἀλλὰ μικρὰ μὲν προσμεμυθεύσθαι, καθάπερ καὶ τῷ Ἰλιακῷ πολέμῳ· τὸ δ' ὅλον περὶ Σικελίας καὶ τῷ ποιητῇ πεποιῆσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις συγγραφεῦσιν, ὅσοι τὰ περιχώρια λέγουσι τὰ περὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Οὐκ ἐπαινεῖ δὲ οὐδὲ τὴν τοιαύτην τοῦ Ἐρατοσθένους ἀπόφασιν, διότι φησὶ τότ' ἂν εὑρεῖν τινα, πᾶ Ὀδυσσεὺς πεπλάνηται, ὅταν εὕρῃ τὸν σκυτέα τὸν συῤῥάψαντα τὸν τῶν ἀνέμων ἀσκόν. Καὶ τοῦτο δ' οἰκείως εἰρῆσθαι τοῖς συμβαίνουσι περὶ τὸ Σκύλλαιον, καὶ τὴν θήραν τῶν γαλεωτῶν τὸ ἐπὶ τῆς Σκύλλης.

Αὐτοῦ δ' ἰχθυάα σκόπελον περιμαιμώωσα,
Δελφῖνάς τε, κύνας τε, καὶ εἴποθι μεῖζον ἕλησι
Κῆτος. —

Τοὺς γὰρ θύννους ἀγεληδὸν φερομένους παρὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὰν [q] ἐμπέσωσι καὶ κωλυθῶσι τῆς Σικελίας ἅψασθαι, περιπίπτειν τοῖς μείζοσι τῶν ζώων, οἷον δελ-

q) ἐμπέσωσι] ἐκπέσωσι Bemb.

omnino accipi, aut universam Ulyssis peregrinationem: sed pauca quaedam figmenta eis, ut et bello Iliaco, esse annexa ait; reliqua omnia de Sicilia et poëtam vere scripsisse et historicos, qui Italiae ac Siciliae vicina loca descripserunt. Neque vero Eratosthenis probat sententiam, qui tum demique pronunciat inventurum aliquem, ad quae loca vagando delatus fuerit Ulysses, cum invenerit sutorem, qui utrem ventorum consuit. Porro quae de Scylla dixerit Homerus, docet convenire venationi galeotarum, quae exercetur apud Scyllaeum.

Hic circum rupem crebro ruit impete Scylla,
Delphinos, captansque canes, et si cubi maior
Bellua sese offert. —

Etenim thynnos, cum gregatim praeter Italiam feruntur, postquam in fretum inciderunt et Siciliam attingere prohibentur, incidere in maiores belluas, ut delphinos, canes,

δελφίνων, καὶ κυνῶν, καὶ ἄλλων κητωδῶν· ἐκ δὲ τῆς θήρας αὐτῶν παιένεσθαι τοὺς γαλεώτας, ἃς καὶ ξιφίας λέγεσθαι καὶ κύνας φασί. [r] Συμβαίνειν γὰρ ταυτὸ ἐνθάδε, καὶ κατὰ τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων, ὅπερ ἐπὶ πυρὸς, καὶ ὕλης ἐμπιπραμένης· ἀθροιζόμενα γὰρ τὰ θηρία φεύγειν τὸ πῦρ, ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ βορὰν γίνεσθαι τοῖς κρείττοσι.

Ταῦτα δ' εἰπὼν διηγεῖται τὴν τῶν γαλεωτῶν θήραν, ἣ συνίσταται περὶ τὸ Σκύλλαιον· σκοπὸς γὰρ ἐφέστηκε κοινὸς τοῖς ὑφορμοῦσιν ἐν δικώποις σκαφιδίοις πολλοῖς, δύο καθ' ἕκαστον σκαφίδιον· καὶ ὁ μὲν ἐλαύνει, ὁδ' ἐπὶ τῆς πρώρας ἕστηκε δόρυ ἔχων, σημήναντος τοῦ σκοποῦ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ γαλεώτου· φέρεται δὲ τὸ τρίτον μέρος ἔξαλον τὸ ζῶον· συνάψαντος δὲ τοῦ σκάφους, ὁ μὲν ἔπληξεν ἐκ χειρός· εἶτ' ἐξέσπασεν ἐκ τοῦ σώματος τὸ δόρυ χωρὶς τῆς ἐπιδορατίδος. ἀγκιστρώδης τε γάρ ἐστι, καὶ χαλαρῶς ἐνήρμο-

r) Συμβαίνειν] Sic Mss. Caſaub. Vat. A. B. Stroz. Reg. rel. cum ed. συμβαίνει.

canes, et alia cetis ſimilia. Ex horum venatione pingues reddi galeotas, quos etiam Xiphias et canes dici aiunt. Id enim ibi uſu venire et ad Nili aliarumque aquarum adſcenſus, quod ſit ſylva incenſa: nam animalia dum ignem aquamve agmine facto fugiunt, praeda fiunt robuſtioribus.

His dictis narrat Galeotarum venationem, quae apud Scyllaeum habetur. In lembis, qui duobus remis agitantur, complures bini feruntur propter navium ſtationem: alter eorum lembum agit, alter haſta armatus in prora ſtat. Iis omnibus communis in ſpecula eſt explorator, qui adventum galeotae indicet: tertia ſui parte galeota ſupra mare ſolet eminere: quem cum lembus attigit, comminus ille haſtam eius corpori impingit, evellitque relicta in corpore eius cuſpide, quae hamata eſt, et dedita opera

s ἐνήρμοσαι τῷ δόρατι ἐπίτηδες· καλώδιον δ' ἔχει μακρὸν ἐξημμένον· τοῦτ' ἐπιχαλῶσι τῷ τρωθέντι, ἕως ἂν t κάμῃ σφαδάζον, καὶ ὑποφεύγον· τότε δ' ἕλκουσιν ἐπὶ τὴν γῆν, ἢ εἰς τὸ σκάφος ἀναλαμβάνουσιν, ἐὰν μὴ μέγα εἴη τελέως τὸ σῶμα. κἂν ἐκπέσῃ δὲ εἰς τὴν θάλατταν τὸ δόρυ, οὐκ ἀπόλωλεν· ἔστι γὰρ πηκτὸν ἔκ τε δρυὸς, καὶ ἐλάτης· ὥστε βαπτιζομένου τοῦ δρυίνου βάρει, μετέωρον εἶναι τὸ λοιπὸν, καὶ εὐανάληπτον. u συμβαίνειν δέ ποτε καὶ τιτρώσκεσθαι διὰ τοῦ σκα-
pag. 25. φιδίου τὸν κωπηλάτην, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ξίφους τῶν γαλεωτῶν, καὶ τὸ τὴν ἀκμὴν τοῦ ζώου συαγρώδη εἶναι, καὶ τὴν θήραν. Ἐκ τε δὴ τῶν τοιούτων εἰκάζοι τις ἄν, φησὶ, περὶ Σικελίαν γενέσθαι τὴν πλάνην κατὰ τὸν Ὅμηρον, ὅτι τῇ Σκύλλῃ προσῆψε τὴν τοιαύτην θήραν, ἢ μάλιστ' ἐπιχώριός ἐστι τῷ Σκυλλαίῳ· καὶ ἐκ τῶν περὶ τῆς Χαρύβδεως λεγομένων ὁμοίων τοῖς τοῦ πορθμοῦ πάθεσι. τὸ δὲ

Τρὶς

s) ἐνήρμοσαι] ἐνηρμόσθη Casaub. Vat. A B. ἐνήρμοσθαι Venet. Stroz. t) κάμῃ] κάμνῃ Vat. A. B. Stroz. Venet. u) συμβαίνειν] Sic omnes libri Mss. ed. συμβαίνει.

leviter haſtili praefigitur. Ab ea dependet longus funiculus, quem laxant bellua vulnerata, donec palpitando ac ſubterfugiendo defatigetur: tum ad terram educunt, aut in lembum imponunt, niſi omnino vaſto ſit corpore. Haſtile etiamſi in mare excidat, non perit: eſt enim compactum ex quercu et abiete, ut, cum pondere pars querna mergitur, reliquum in ſublimi extet ac recipi facile poſſit. Nonnunquam etiam remex per ipſum lembum vulnerari ob magnitudinem gladii galeotae, et vim belluae; cuius et impetus et venatio aprorum ſimilis eſt. Ex his, inquit, coniicere aliquis poſſit, de Homeri ſententia Ulyſſem ad Siciliam evagatum fuiſſe, cum is Scyllae hanc venationem adſcribat, quae maxime familiaris eſt apud Scyllaeum: nec non ex iis, quae Charybdi eveniunt, ſimilia eorum, quae freto accidunt. Illud autem

Ter-

Τρὶς μὲν γὰρ τ' ἀνίησιν,
ἀντὶ τῦ δὶς, γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα, ἢ ἱστορικόν.

Καὶ τὰ ἐν τῇ Μήνιγγι δὲ, τοῖς περὶ τῶν Λωτοφάγων εἰρημένοις [x] συμφωνεῖν. Εἰ δέ τινα μὴ συμφωνεῖ, μεταβολὰς αἰτιᾶσθαι δεῖ, ἢ ἄγνοιαν, ἢ καὶ ποιητικὴν ἐξουσίαν, ἢ συνέσηκεν ἐξ ἱστορίας, καὶ διαθέσεως, καὶ μύθυ. Τῆς μὲν ὖν ἱστορίας ἀλήθειαν εἶναι τέλος, ὡς ἐν νεῶν καταλόγῳ τὰ ἑκάστοις τόποις συμβεβηκότα λέγοντος τῦ ποιητῦ· τὴν μὲν πετρήεσσαν, τὴν δὲ ἐσχατόωσαν πόλιν, ἄλλην δὲ πολυτρήρωνα, τὴν δ' ἀγχίαλον· τῆς δὲ διαθέσεως, [y] ἐνέργειαν εἶναι τὸ τέλος· ὡς ὅταν μαχομένυς εἰσάγῃ· μύθυ δὲ, ἡδονὴν, καὶ ἔκπληξιν. Τὸ δὲ πάντα πλάττειν, ἐ πιθανὸν, ἀδ' Ὁμηρικόν. τὴν γὰρ ἐκείνυ ποίησιν φιλοσόφημα πάντας νομίζειν, ἐχ ὡς Ἐρατοσθένης φησὶ, κελεύων μὴ κρίνειν πρὸς τὴν διάνοιαν τὰ ποιή-

 ματα,

x) συμφωνεῖν] Mss. Caſaub. Vat. A. B. Venet. rel. et ed. συμφωνεῖ. y) ἐνέργειαν] ἐνάργειαν coni. Xylandri, cui ſuffragatur Caſaub.

Terque die allidit fluctus — pro bis poſitum, errore vel ſcribae vel hiſtoriae ait factum.

Iam quae Meningis ſunt, ea cum narratione de Lotophagis conſentire. Quod ſi quae non congruunt, cauſam mutationis exiſtimandam eſſe aut ignorationem, aut licentiam poëticam, quae conſtat ex hiſtoria, dispoſitione, et fabula. Hiſtoriae proinde finem eſſe veritatem: ideo poëtam in recenſione navium ſingulis ſua propria locis attribuiſſe, dum aliam urbem ſaxoſam, aliam in extremo ſitam, aliam columbis abundantem, aliam mari vicinam appellat. Finem diſpoſitionis eſſe efficaciam, ut cum pugnantes introducit. Fabulae, voluptatem et terrorem. Omnia autem confingere neque conſentaneum, neque Homericum eſſe: nam Homeri poëma omnes ſcriptum eſſe philoſophicum cenſent: ſecus quam Eratoſtheni viſum, qui negat poëmata ad rationis principia iudicari debere,

ματα, μήδ' ἱστορίαν ἀπ' αὐτῶν ζητεῖν. Πιθανώτερόν τε τὸ,

Ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

ἐν βραχεῖ διαστήματι δέχεσθαι, (οἱ γὰρ ὀλοοὶ οὐκ εὐθύδρομοι) ἢ ἐξωκεανίζειν, ὡς ἂν ἠρίων πνεόντων συνεχῶς. Συνθεὶς δὲ τὸ διάστημα τὸ ἐκ Μαλεῶν ἐπὶ στήλας, σταδίων δισμυρίων, καὶ δισχιλίων πεντακοσίων, εἰ (φησὶ) τοῦτο θείημεν ἐν ταῖς ἐννέα ἡμέραις διηνύσθαι ἰσοταχῶς; ἑκάστης ἂν ἡμέρας ὁ πλοῦς συμβαίνοι σταδίων δισχιλίων πεντακοσίων. Τίς ἂν ἰσόρηκεν ἐκ Λυκίας ἢ Ῥόδου δευτεραῖόν τινα ἀφιγμένον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὄντος τοῦ διαστήματος σταδίων τετρακισχιλίων; Πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζητοῦντας, πῶς τρὶς εἰς Σικελίαν ἐλθὼν, οὐδ' ἅπαξ διὰ τοῦ πορθμοῦ πέπλευκεν Ὀδυσσεὺς, ἀπολογεῖται· διότι καὶ οἱ ὕστερον ἔφευγον ἅπαντες τὸν πλοῦν τοῦτον.

Τοιαῦτα

bere, neque in poëmatibus quaeri hiſtoriam ullam. Sane probabilius eſt hunc locum:

Inde novem totis iactabat multa diebus
Venti vi dira non vnius —

de non longo itinere exponi, (venti enim diri ſeu pernicioſi non faciunt ad curſum rectum tenendum,) quam extra Oceanum hoc temporis ſpatio navigatum fuiſſe comminiſci, perinde ac ſi ſecundis uſus ille eſſet ventis. At Polybius, ſupputato quod eſt a Maleis ad Herculis columnas ſpatio XXII millium ac IↃ ſtadiorum, ſi (inquit) hoc eum novem his diebus aequali in ſingulos portione ponamus confeciſſe, quotidie eum navigaſſe bis mille ac quingenta ſtadia conſequetur. Atqui, inquit, quis unquam perhibuit, e Lycia aut Rhodo aliquem biduo Alexandriam navigio eſſe pervectum, quod non ultra quatuor mil. ſtad. eſt intervallum? Iis etiam, qui quaerunt, cur Ulyſſes, cum ter in Siciliam advenerit, ne ſemel quidem tamen dicatur per fretum navigaſſe, reſponder, poſteriores quoque ab hac navigatione omnes ſibi caviſſe.

Haec

Τοιαῦτα μὲν εἴρηκεν. Ἔστι δὲ τ' ἄλλα μὲν εὖ λεγόμενα· ὅταν δ' [z] ἀνασκευάζῃ τὸν ἐξωκεανισμὸν, καὶ πρὸς ἀκριβῆ μέτρα τὸν τῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀνάγῃ καὶ διαστήματα, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς [a] ἀνωμαλίας. Ἅμα μὲν γὰρ παρατίθησι τὰ τῶ ποιητῶ ἔπη·

Ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,
ἅμα δ' ἐπικρύπ]εται· καὶ γὰρ ταῦτα τῶ ποιητῶ·

Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
Νηῦς. —

καὶ τὸ·

Νήσῳ ἐν Ὠγυγίῃ, ὅθι τ' ὀμφαλός ἐστι θαλάσσης.

Καὶ ὅτι ἐνταῦθα οἰκεῖ Ἄτλαντος θυγάτηρ. καὶ τὸ περὶ τῶν Φαιάκων·

Οἰκέομεν δ' ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ
Ἔσχατοι· ἀ δέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

Ταῦτα γὰρ πάντα φανερῶς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελά-

z) ἀνασκευάζῃ] Sic Caſaub. Mss. Reg. Stroz. Venet. ὅτ' ἂν ἀνασκευάζῃ Vat. A. B. ed. ἀναγκάζῃ. a) ἀνωμαλίας] Caſaub. Vat. A. B. Venet. ἀνομολογίας.

Haec ille, et alia quoque recte. Cum autem refutare conatur Oceani ingreſſum, eumque ad accuratam dierum intervallorumque rationem revocat, omnino iniquе agit. Simul enim et citat poëtae verſus:

Inde novem totis iactabat multa diebus
Venti vi dira non unius —

et ſimul alia ſupprimit. Sunt enim et haec poëtae:

Navis ut Oceani primum eſt egreſſa fluenta,

et

Inſula in Ogygia, maris hic medioximus umbo eſt,

ubi et filiam Atlantis ait habitare. Item de Phaeacibus:

Extremique hominum maris ad vada ſalſa ſeorſim
Degimus, ac nobiscum nemo negotia miſcet.

Haec enim manifeſto in Atlantico fi&ta mari monſtrantur:

γει πλαττόμενα δηλῶται. ὁ δὲ ταῦτ' ἐπικρυπτόμενος, τὰ φανερῶς λεγόμενα ἀναιρεῖ. τοῦτο μὲν οὖν οὐκ εὖ. Τὸ δὲ περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγονέναι τὴν πλάνην, ὀρθῶς, καὶ ὑπὸ τῦ ποιητῦ βεβαιῦται. Ἐπεὶ τίς ἔπεισε ποιητὴς, ἢ συγγραφεὺς, Νεαπολίτας μὲν λέγειν μνῆμα Παρθενόπης τῆς Σειρῆνος; τοὺς δὲ ἐν Κύμῃ, καὶ Δικαιαρχίᾳ καὶ Βεσυβίῳ, Πυριφλεγέθοντα, καὶ Ἀχερουσίαν λίμνην, καὶ νεκυομαντεῖον τὸ ἐν τῷ Ἀόρνῳ, καὶ Βάϊον, καὶ Μισηνὸν τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινάς; ἔτω δὲ καὶ τὰ περὶ Σειρηνούσας, καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμὸν, καὶ Σκύλλαν, καὶ Χάρυβδιν, καὶ Αἴολον· ἅπερ ὅτ' ἀκριβῶς ἐξετάζειν δεῖ, ὅτ' ἄῤῥιζα καὶ ἀνέστια ἐᾶν, ἀληθείας μηδὲν προσαπτόμενα, μήθ' ὠφελείας ἱστορικῆς.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὑπονοήσας τοῦτο ὁ Ἐρατοσθένης, ὑπολάβοι τις ἂν (φησὶ) τὸν ποιητὴν βέλεσθαι μὲν ἐν τοῖς προσπεριοῖς τόποις τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ ποιεῖν· ἀποσῆναι δ' ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων, τὰ μὲν ἐκ ἀκρι-

tur: quibus ille diſſimulatis ea, quae perſpicue dicta ſunt, refellit, male id quidem. Recte autem hoc, circa Siciliam et Italiam vagatum eſſe Ulyſſem, et ab ipſo hoc confirmatur poëta. Quis autem poëta aut ſcriptor perſuaſiſſet Neapolitanis, ut monimentum Parthenopae Sirenis iactarent: Cumanis, Dicaearchae et ad Veſuvium degentibus, ut Pyriphlegethontem, lacum Acheruntum, et oraculum defunctorum in Aorno, tum Baium ac Miſenum quosdam de Ulyſſis comitibus memorarent? Eodemque modo res habet de Sirenuſis, iis quae circa fretum ſunt, de Scylla, Charybdi, et Aeolo: quae neque ad vivum reſecanda ſunt, neque ita relinquenda, ut radicis ac fundamenti expertia, quae neque cum veritate quicquam neque cum utilitate hiſtorica habeant commune.

Quod ipſum ipſe ſubodoratus Eratoſthenes, ſuſpicari, inquit, aliquis poſſit poëtam voluiſſe errores Ulyſſis occidentalibus regionibus adſcribere, ſed deſciviſſe ab iis, quae erant pro veris ponenda,

ἀκριβῶς πεπυσμένον, τὰ δὲ ὐδὲ προελόμενον ἔτως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ δεινότερον καὶ τὸ τερατωδέστερον ἕκαστα ἐξάγειν. Τῦτο μὲν αὐτὸ εὖ· τὸ δ', οὗ χάριν τῦτ' [b] ἐποίησε, κακῶς δεξάμενος· οὐ γὰρ φλυαρίας, ἀλλ' ὠφελείας χάριν. Ὡς τε δίκαιόν ἐστιν ὑπέχειν λόγον καὶ περὶ τῦτο, καὶ διότι φησὶ τὰ πόρρω τερατολογεῖσθαι μᾶλλον διὰ τὸ εὐκατάψευστον. πολλοστὸν γὰρ μέρος ἐστὶ τὰ πόρρω τερατολογύμενα τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐγγὺς τῆς Ἑλλάδος· οἷα δὴ τὰ κατὰ τοὺς Ἡρακλέους ἄθλους, καὶ Θησέως, καὶ τὰ ἐν Κρήτῃ καὶ Σικελίᾳ [c] μυθολογούμενα, καὶ ταῖς ἄλλοις νήσοις, καὶ τὰ περὶ τὸν Κιθαιρῶνα καὶ Ἑλικῶνα καὶ Παρνασσὸν καὶ Πήλιον, καὶ τὴν Ἀττικὴν ὅλην, καὶ Πελοπόννησον· ὐδείς τε ἐκ τῶν μύθων ἄγνοιαν αἰτιᾶ- pag. 27.
ται τῶν μυθοποιῶν. Ἔτι δὲ, ἐπεὶ οὐ πάντα μυθεύεσιν, ἀλλὰ πλείω προσμυθεύσι, καὶ μάλιστα Ὅμηρος, ζητῶν τί οἱ παλαιοὶ προσμυθεύσιν, ὃ ζητεῖ,

b) ἐποίησε] libri fere omnes Mss. ἐποίει. c) μυθολογύμενα] Mss. Medic. et Venet. μυθευόμενα.

da, partim quod ea non accurate cognoviſſet, partim quod non, uti erant, ſed portentoſius et terribilius quaeque efferre inſtituiſſet. Recte quidem pronunciavit, quid ille, ſed cur fecerit, male interpretatus eſt: non enim nugari Homerus, ſed prodeſſe voluit. Itaque et hoc nomine merito culpandus Eratoſthenes, et quod eum de remotis potiſſimum ait fabulas finxiſſe monſtroſas, quod de iis mentiri eſſet expeditius. Etenim quae de longinquis ſunt apud poëtam fabulae, perexiguá ſunt eorum pars, quae de ipſa Graecia et vicinis Graeciae locis fabulae habent, ut de Herculis et Theſei laboribus, de actis in Creta, Sicilia, aliisque inſulis, de Cithaerone, Helicone, Parnaſſo, Pelio, totaque Attica et Peloponneſo. Neque quisquam ob fabulas ſcriptores earum ignorationis accuſat. Praeterea cum non omnia fingant poëtae, ſed multa fabuloſa veris adfingant, Homerus inprimis: Eratoſthenes, dum quaerit, quasnam antiqui fabulas addide-

εἰ τὰ [d] προσμυθευόμενα ὑπῆρξεν, ἢ ἐστίν· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον, οἷς προσμυθεύεται τόποις ἢ προσώποις περὶ ἐκείνων ζητεῖ τἀληθές. οἷον τὴν Ὀδυσσέως πλάνην, εἰ γέγονε, καὶ πῦ.

Τὸ δ' ὅλον ἐκ εὖ, τὸ τὴν Ὁμήρου ποίησιν εἰς ἓν συνάγειν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ποιητῶν, εἴς τε τἄλλα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νῦν προκείμενα, τὰ τῆς γεωγραφίας, καὶ μηδὲν αὐτῷ πρεσβεῖον ἀπονέμειν. Καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, τόν γε Τριπτόλεμον [e] τῦ Σοφοκλέους, ἢ τὸν ἐν ταῖς Βάκχαις τὰῖς Εὐριπίδου πρόλογον ἐπελθόντα, καὶ παραβαλόντα τὴν Ὁμήρου περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιμέλειαν, ῥᾴδιον εἶναι θέσθαι τὴν ἐπιβολὴν, ἢ τὴν διαφοράν. Ὅπου γὰρ χρεία τάξεως ὧν μέμνηται τόπων, φυλάττει τὴν τάξιν, ὁμοίως μὲν τῶν Ἑλληνικῶν, ὁμοίως δὲ τῶν ἄπωθεν.

Ὄσσαν ἐπ' Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ' Ὄσσῃ
Πήλιον εἰνοσίφυλλον. — Καὶ

d) προσμυθευόμενα] Sic omnes libri Mss. male ed. προμυθευόμενα. e) τῦ Σοφοκλ.] τὸ Σοφ. Reg.

diderint, non disquirit, an quae afficta ſunt extiterint nec ne: ſed in iis magis exquirit veritatem, quae ille locis perſonisve affingit: ut utrum Ulyſſes vagatus ſit, et ubinam locorum.

Illud vero totum eſt vitioſum, quod Homeri reliquorumque poëtarum ſcripta eodem omnia habet in numero, et cum in aliis, tum in his etiam, quae nunc tractamus, Geographicis nihil praeſtantiae adſcribit Homero. Nam, absque caetera eſſent, ſaltem qui Sophoclis Triptolemum, aut prologum Baccharum Euripidis legeret, cumque iis Homeri induſtriam in terrarum ſitu deſcribendo compararet, facile, quantum alter alteri praeſtaret, poterat cognoſcere. Ubi enim ordo requiritur locorum, quae commemorantur, ordinem Homerus ſervavit, non minus in remotorum, quam in Graecanicorum mentione.

Conari magno ſunt Oſſam imponere Olympo
Frondoſum celſaeque imponere Pelion Oſſae.

et

Καὶ τὰ,

Ἥρη δ' ἀίξασα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο,
Πιερίην δ' ἐπιβᾶσα καὶ Ἡμαθίην ἐρατεινὴν,
Σεύατ' ἐφ' ἱπποπόλων Θρηκῶν ὄρεα νιφόεντα.
Ἔξ Ἀθόω δ' ἐπὶ Πόντον. —

Καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ, τὰς μὲν πόλεις οὐκ ἐφεξῆς λέγει· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον· τὰ δὲ ἔθνη ἐφεξῆς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄπωθεν·

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς,
Αἰθιόπας θ' ἱκέμην, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβούς,
Καὶ Λιβύην. —

Ὅπερ καὶ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται. Οἱ δ', ἐφ' ὧν τάξεως χρεία, ὁ μὲν τὸν Διόνυσον ἐπιόντα τὰ ἔθνη φράζων, ὁ δὲ τὸν Τριπτόλεμον τὴν κατασπειρομένην γῆν, τὰ μὲν πολὺ διεῤῥῶτα συνάπτουσιν ἐγγὺς, τὰ δὲ συνεχῆ διασπῶσι·

Λυκῶν δὲ Λυδῶν τὰς πολυχρύσους γύας,
Φρυγῶν τε, Περσῶν θ' ἡλιοβλήτους πλάκας,

et

Protulit excelsi Iuno de vertice Olympi,
Atque a Pieria Emathiae per rura profecta
Thracicios montes accessit diva nivosos:
Hinc ab Atho pontum petiit. —

Et in navium enumeratione, urbes quidem ordine non refert: neque enim erat necesse: nationes autem serie memorat recta. Itemque de longinquis:

Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios, et Erembos,
Et Libyam. —

quod et Hipparchus annotavit. Illi vero, ubi ordo requirebatur, Euripides Bachum, ut obierit varias gentes, narrantem introducens, Sophocles Triptolemum terras a se consitas, longe divulsa coniungunt, et cohaerentia divellunt.

Lydorum abundans auro peragravi solum,
Phrygiamque, et sole calentia plana Persidis,

Et

Βάκτρειά τε τείχη, τήν τε δύσχειμον χθόνα
Μήδων ἐπελθών, Ἀραβίαν τ' εὐδαίμονα.

Τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Τριπτόλεμος ποιεῖ. Κἂν τοῖς κλίμασι δὲ κἂν τοῖς ἀνέμοις διαφαίνει τὸ πολυμαθὲς τὸ περὶ τὴν γεωγραφίαν Ὅμηρος, ἐν ταῖς τοποθεσίαις
pag. 28. λέγων ἅμα καὶ ταῦτα πολλαχῇ·

Αὕτη δὲ χθαμαλὴ παναπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται
Πρὸς ζόφον· αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε.

Καὶ

. . . . . Δύω δὲ τὰ οἱ θύραι εἰσίν·
Αἱ μὲν πρὸς Βορέαν . . . . .
Αἱ δ' αὖ πρὸς Νότον.

Καὶ

Εἴτ' ἐπὶ δέξι' ἴωσι πρὸς ἠῶθ' ἠελίοιό τε,
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον.

Καὶ μὴν τὴν ἄγνοιάν γε τῶν τοιούτων, τελείαν ἡγεῖται σύγχυσιν τῶν ἁπάντων.

Ὦ φίλοι, ἀ γάρ τ' [f]ἴδμεν, ὅπη ζόφος, ἠδ' ὅπη ἠώς,
Οὐ

f) ἴδμεν] ἴσμεν Caſ. Stroz. Vat. B. Venet.

Et Bactra, Medorumque frigidam plagam,
Et Arabiam felicem. —

Eodemque modo Triptolemus. Sed et commemorandis locorum naturis ac ventis, Homerus magnam Geographiae demonſtrat peritiam, in deſcriptione locorum ea ſimul indicans.

Illa humilis, ſed in extremo
iacet inſula ponto
Obſcuris obverſa plagis: nam
ſolis ad ortum
Auroramque aliae ſpectant. —

et

. . . . *Portae geminae, Boream aſpicit illa,*
Illa Notum . . . .

et

Sive illae dextra volitant Titanis ad ortum
Auroramque, petunt laeva
ſeu parte tenebras.

Et quidem horum ignorationem, ſupremam omnium confuſionem iudicat.

*O ſocii, neque enim ne*ſ*cio*
quo cardine ſurgat
Cali-

Οὐ δ' ὅπη ἠέλιος. —

Καὶ ταῦθα δ' εἰπόντος εὖ τῷ ποιητῇ,

Βορέης καὶ Ζέφυρος τότε θρῄκηθεν ἄητον·

ἐπὶ εὖ δεξάμενος ὁ αὐτὸς συκοφαντεῖ, ὡς καθόλου λέγοντος, ὅτι ὁ Ζέφυρος ἐκ Θράκης πνεῖ, ἐκείνου λέγοντος δὲ καθόλου, ἀλλ' ὅταν κατὰ τὴν Θρακίαν θάλασσαν συμπέσωσι περὶ τὸν Μέλανα κόλπον αὐτῇ τῇ Αἰγαίᾳ μέρος ὄντα. ἐπιστροφὴν γὰρ λαμβάνει πρὸς νότον ἀκρωτηριάζουσα ἡ Θράκη, καθ' ἃ συνάπτει τῇ Μακεδονίᾳ, καὶ προσπίπτουσα εἰς τὸ πέλαγος, τοὺς Ζεφύρους ἐντεῦθεν πνέοντας ἀποφαίνει τοῖς ἐν Θάσῳ, καὶ Λήμνῳ, καὶ Ἴμβρῳ, καὶ Σαμοθράκῃ, καὶ τῇ περὶ αὐτὰς θαλάττῃ, καθάπερ καὶ τῇ Ἀττικῇ ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν· ἀφ' ὧν καὶ Σκίρωνες καλοῦνται οἱ Ζέφυροι, καὶ μάλιστα οἱ ἀργέσται. Οὐκ ἐνόησε δὲ τοῦτο Ἐρατοσθένης, ὑπενόησε δ' ὅμως. αὐτὸς γὰρ ἐξηγεῖται τὴν ἐπιστροφὴν, ἣν λέγω, τῆς χώρας· ὡς καθό-

Caliga, vel qua roſeis aurora quadrigis etc.

Praeterea cum id quoque recte ſit a poëta dictum:

Cum Zephyro Boreas Thracum de finibus acer
Spiraret —

non recte id accipiens Eratoſthenes calumniatur, quaſi Homerus in univerſum pronunciarit Favonium e Thracia ſpirare: quod ille non dicit, ſed tum demum, cum venti hi concurrunt ad Melanem ſeu nigrum ſinum Thracii maris, quod Aegaei pars eſt. Nam Thracia, qua Macedoniae committitur, in mare procurrens verſus Auſtrum flectitur; eoque fit, ut Zephyri inde videantur ſpirare Thaſo, Lemno, ac Imbro, et Samothracae, ac mari quo alluuntur: ſicut et Atticae ſpirare videntur a Scironiis ſaxis, unde etiam Zephyri Sciriones vocantur, maximeCauri. Id non ſenſit Eratoſthenes, eſt tamen ſuſpicatus. Ipſe enim eam, quam dixi, Thraciae inclinationem refert: cum-

καθόλυ ἂν δέχεται, εἶτ' ἀπειρίαν αἰτιᾶται τῦ ποιητ
ὡς τῦ Ζεφύρυ μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πνέοντος, καὶ τ
Ἰβηρίας, τῆς δὲ Θρᾴκης ἐκεῖσε μὴ διατεινύσης. Πότ
ρον ἂν τὸν Ζέφυρον ἀγνοεῖ ἀπὸ ἑσπέρας πνέοντα
ἀλλ' ὅταν ἅτω φῇ, φυλάττει. τὴν οἰκείαν αὐτῦ τάξι

Σὺν δ' Εὖρος τε Νότος τε πέσον Ζέφυρός τε δυσαὴς
Καὶ Βορέης. —

Ἢ τὴν Θρᾴκην ἐκ οἶδε μὴ προσπίπτυσαν πέραν τῶ
Παιονικῶν, καὶ Θετταλικῶν ὀρῶν; Ἀλλὰ καὶ ταύτης
τὴν ἑφεξῆς κατὰ τὰς Θρᾴκας εἰδὼς, καὶ κατονομά-
ζων τήν τε παραλίαν καὶ τὴν μεσόγαιαν, Μάγνητας
μέν τινας, καὶ Μαλιεῖς, καὶ τὰς ἑφεξῆς Ἕλληνας
καταλέγει μέχρι Θεσπρωτῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς
Παίοσι τὰς ὁμόρυς Δόλοπας, καὶ Σελλὰς περὶ Δωδώ-
νην μέχρις Ἀχελώυ· Θρακῶν δ' οὐ μέμνηται περαι-
τέρω. Εὐεπιφόρως δὲ ἔχει πρὸς τὴν g ἐγγυτάτω
καὶ

g) ἐγγυτάτω] ἐγγυτάτην Caſ. Reg. Venet.

cumque verba poëtae abſolute de Zephyro ab occaſu ſpirante acciperet, imperitiae eum arguit, eo quod ab occaſu et Iberia ſpiret is ventus, quo Thracia non pertinet. Quaſi vero neſciverit ab occaſu flare Favonium Homerus, qui ſuum ei proprium locum in his verſibus adſcripſit:

Una Eurusque, Notusque ruunt, Zephyrusque maligno
Flamine, tum Boreas. —

Aut quaſi neſciverit Thraciam non protendi ultra Paeonicos et Theſſalicos montes. At vero ille quae poſt Thraces ordine ſequuntur gentes et maritimas et mediterraneas novit, ac nominatim expreſſit: Magnetum quosdam, Malienſes aliosque deinceps Graecos usque ad Theſprotos: item finitimos Paeonibus Dolopes, et Sellos circa Dodonam usque ad Acheloum: Thraces autem ultra non commemoravit. Proximum quoque et notiſſimum ſibi mare

καὶ γνωριμωτάτην ἑαυτῷ θάλατταν, ὡς καὶ ὅταν [h] φησί·

Κινήθη δ' ἀγορὴ ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης pag. 29.
Πόντῳ Ἰκαρίοιο . . . .

Εἰσὶ δέ τινες, οἵ φασι δύο τὰς κυριωτάτας εἶναι ἀνέμους, Βορέαν καὶ Νότον· τὰς δὲ ἄλλας, κατὰ μικρὰν ἔγκλισιν διαφέρειν· τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν Εὖρον, χειμερινῶν δὲ Ἀπηλιώτην· δύσεων δὲ θερινῶν μὲν, Ζέφυρον, χειμερινῶν δὲ, Ἀργέστην. Τὸ δὲ δύο εἶναι τὰς ἀνέμους ποιοῦνται μάρτυρας, Θρασυάλκην τε, καὶ τὸν ποιητὴν αὐτὸν, [i] τῷ τὸν μὲν Ἀργέστην τῷ νότῳ προσνέμειν·

Ἀργέσταο Νότοιο. —

Τὸν δὲ Ζέφυρον τῷ Βορέᾳ·

Βορέης καὶ Ζέφυρος τώ τε Θρήκηθεν ἄητον.

Φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, μηδένα ἔτως παραδεδωκέναι τὰς ἀνέμους τῶν γνωρίμων περὶ ταῦτα, οἷον Ἀριστοτέλη,

h) φησί] φῇ sic omnes Codd. Mss. Casaub. a reliquis τῷ abest.

i) τῷ τὸν] Sic lego cum

mare libenter nominat, ut in his:

Concio tunc undae velut exagitata marinae est
Icarii pelagi. —

Sunt etiam, qui duos praecipuos ventos faciunt Boream ac Austrum, a quibus reliqui parva differant inclinatione, Eurus ab aestivo ortu, Subsolanus ab hyberno, Favonius ab occasu aestivo, ab hyberno Caurus. Atque duos esse ventos confirmant cum Thrasyalcis testimonio, tum ipsius poëtae, qui Caurum Austro adscribit:

Argestae Austri —

et Favonium Borea,

Cum Zephyro Boreas Thracum de finibus acer
Spirantes. —

Caeterum Posidonius ait neminem de ventis hoc modo disseruisse eorum, qui his rebus claruerunt, Aristoteles nimi-

λη, Τιμοσθένη, Βίωνα τὸν ἀστρολόγον· ἀλλὰ τὸν μ
ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν, Καικίαν, τὸν δὲ τέτῳ κα
διάμετρον ἐναντίον Λίβα, ἀπὸ δύσεως ὄντα χειμε
νῆς· πάλιν δὲ τὸν μὲν ἀπὸ χειμερινῆς ἀνατολῆ
Εὖρον· τὸν δ' ἐναντίον, Ἀργέστην. τὰς δὲ μέσα
Ἀπηλιώτην, καὶ Ζέφυρον. Τὸν δὲ ποιητὴν δυσα
μὲν Ζέφυρον λέγειν, τὸν ὑφ' ἡμῶν καλούμενον Ἀργέστη
[k] λίγα δὲ πνέοντα Ζέφυρον, τὸν ὑφ' ἡμῶν Ζέφυρον
Ἀργέστην δὲ Νότον, τὸν Λευκόνοτον· ἔτος γὰρ ὀλίγα
τὰ νέφη ποιεῖ, τῶ λοιπῶ νότῳ ὅλῳ Εὔρῳ πως ὄντως·

Ὡς δ' ὁπότε Ζέφυρος νέφεα ςυφελίξῃ
Ἀργέςαο νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων.

Τὸν γὰρ δυσαῆ Ζέφυρον νῦν λέγει, ὃς εἴωθε διασκιδνάναι τὰ ὑπὸ τῶ Λευκονότῳ συναγόμενα ἀσθενῆ ὄντα, ἐπιθέτως τῶ νότῳ νῦν Ἀργέςῃ λεγομένῳ. Ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἀρχῇ τῶ πρώτῳ τῶν γεωγραφικῶν εἰρημένα, τοιαύτην τινὰ τὴν ἐπανόρθωσιν ἔχει.

Ἐπι-

k) λίγα δὲ πνέοντα] Sic Bemb. Vat. B. rel. et ed. λίβα, male.

nimirum, Timoſthenes, Bio aſtrologus: ſed eos ventum, qui ab ortu flat aeſtivo, Caeciam perhibere, qui ei e regione eſt oppoſitus, et ab occaſu flat hyberno, Africum: qui ab ortu hyberno, Eurum, et ei oppoſitum Caurum: medios Subſolanum et Favonium. A poëta autem Favonium violenter ſpirantem vocari eum, qui nobis eſt Caurus: graviter ſpirantem Favonium, eum qui nobis eſt Favonius: Auſtrum Caurum, Leuconotum, ſive album Auſtrum, qui paucas facit nubes, cum reliquus Auſter totus fere ſit Eurus.

Ac veluti nubes Zephyrus cum diſſipat acer,
Argeſtae pulſans violentis flatibus Auſtri.

Nam Zephyrum violenter ſpirantem hic dicit, qui ſolet diſſipare imbecilles nubes a Leuconoto coactas, atque hic epitheto Auſtri appellatur Argeſtes. Haec ſane initio primi Geographicorum libri dicta, huiusmodi emendationem ſunt conſecuta.

Porro

Ἐπιμένων δὲ τοῖς περὶ Ὁμήρου ψευδῶς ὑπολη-
φθεῖσι καὶ ταῦτα φησὶν, ὅτι οὐδὲ τὰ τοῦ Νείλου
στόματα οἶδε πλείω ὄντα, οὐδ' αὐτὸ τοὔνομα· Ἡσίο-
δος δὲ οἶδε, μέμνηται γὰρ. Τὸ μὲν οὖν ὄνομα εἰκὸς
μή πω λέγεσθαι κατ' αὐτόν· τὰ δὲ στόματα εἰ μὲν
ἦν ἀφανῆ, καὶ ὀλίγοις γνώριμα, ὅτι πλείω καὶ οὐχ
ἕν, δοίη τις ἂν οὐ πεπῦσθαι αὐτόν. εἰ δὲ τῶν κατ'
Αἴγυπτον τὸ γνωριμώτατον, καὶ παραδοξότατον, καὶ
μάλιστα πάντων μνήμης ἄξιον καὶ ἱστορίας ὁ ποταμὸς
καὶ ἦν, καὶ ἐστὶν, ὡς δ' αὔτως αἱ ἀναβάσεις αὐτοῦ καὶ
τὰ στόματα, τίς ἂν ἢ τοὺς ἀγγέλλοντας αὐτῷ ποτα-
μὸν Αἰγύπτιον, καὶ χώραν, καὶ Θήβας Αἰγυπτίας, pag. 30.
καὶ Φάρον, ὑπολάβοι μὴ γνωρίζειν ταῦτα, ἢ [1] γνω-
ρίζοντας μὴ λέγειν, πλὴν εἰ μὴ διὰ τὸ γνώριμον;
Ἔτι δ' ἀπιθανώτερον, εἰ τὴν μὲν Αἰθιοπίαν ἔλεγε,
καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς, καὶ τὴν ἔξω θάλασσαν,
καὶ τὸ διχθὰ δεδάσθαι τοὺς Αἰθίοπας, τὰ δ' ἐγ-
γὺς

1) γνωρίζοντας] γνωρίζοντα. Cas. Mss. Vat. A. B.

Porro autem perseverans in semel concepta de Homero falsa opinione, id quoque dicit, ignorasse eum, plurane essent Nili ostia, adeoque ipsum Nili nomen: Hesiodum vero nosse, qui et mentionem eius fecerit. Ac nomen quidem aetate Homeri nondum fuisse, probabile est. Ostia autem si obscura fuerunt, paucisque notum, an plura uno essent, concedi potest nihil de iis Homerum inaudivisse. Si vero omnium, quae in Aegypto sunt rerum nobilissima, maximeque et admiratione et memoratu digna et cognitione, et olim fuit, et nunc est fluvius ille, eiusque exundatio et ostia: quisnam suspicetur eos, qui Homero de flumine Aegyptio, regione ea, Thebis Aegyptiis, et Pharo retulerunt, ista aut ignorasse, aut cum cognita haberent, nihil de iis indicasse? nisi si ut rem notam ea praeterierunt. Id vero minus adhuc verisimile est, viciniora et nota ignorasse Homerum, qui de Aethiopia, Sidoniis, Erembis, oceano, et bipartitis Aethiopibus

γὺς καὶ γνώριμα μή. Εἰ δὲ μὴ ἐμνήσθη τούτων, τοῦτο σημεῖον τῷ ἀγνοεῖν· ὁ δὲ γε τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἐμνήσθη, οὐδὲ πολλῶν ἄλλων· ἀλλὰ μᾶλλον τὰ λίαν γνώριμα ὄντα φαίη τις [m] δόξειν οὐκ ἀξιμνήμης εἶναι πρὸς τοὺς εἰδότας.

Οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ τοῦτο προφέρουσιν αὐτῷ τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Φαρίας, ὅτι φησὶ πελαγίαν, ὡς καὶ ἄγνοιαν λέγοντι. τοὐναντίον γάρ, κἂν μαρτυρίῳ χρήσαιτό τις τούτῳ πρὸς τὸ μὴ ἀγνοεῖσθαι μηδὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ περὶ τῶν εἰρημένων ἀρτίως περὶ τὴν Αἴγυπτον [n] γνοίης δ' ἂν ὅτως. Ἀλαζὼν γὰρ δὴ πᾶς ὁ πλάνης αὐτοῦ διηγούμενος. τούτων δ' ἦν καὶ ὁ Μενέλαος, ὃς ἀναβεβηκὼς μέχρις Αἰθιόπων, ἐπέπυστο τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τὴν χοῦν ὅσην ἐπιφέρει τῇ χώρᾳ καὶ τὸν πρὸ τῶν στομάτων πόρον, ὅσον ἤδη προσχώσας τῇ ἠπείρῳ προσέθηκεν, ὥς τε εἰκότως ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ τὴν ὅλην Αἴγυπτον τοῦ ποταμοῦ δῶρον λέγε-

m) δόξειν οὐκ ἄξ.] μὴ δόξειν ἀξ. omnes Mss. δόξαι coni. Casaub. n) γνοίης] Reg. γνοίη.

pibus mentionem fecerit. Quod autem ostiorum Nili non meminit, id non certum est argumentum, quod ea ignoraverit; nam et patriam suam, et multa alia reticuit: sed ideo potius iudicasse ea memoratu indigna videri potest, quod nimis essent nota.

Non recte etiam ignorationem ei obiiciunt, quod insulam Phariam mari cingi dixit. Etenim contra id testimonii loco esse potest, nihil eum istorum, quae de Aegypto nuper dixi, ignorasse, quod hinc patet. Quicunque suas peregrinationes narrant, inflate illi solent omnia iactare: qualis etiam Menelaus, qui, cum usque ad Aethiopas adscendisset, inaudiverat de Nili exundatione, et quantum is terrae regioni illi apponeret, et quod traiectum, qui est ante fauces, iam aggere aggesto fere cum continente coniunxisset: ut non iniuria Herodotus totam Aegyptum fluvii donum dixerit,

λέγεσθαι· καὶν εἰ μή τε τὴν ὅλην, τήν γε ὑπὸ τῷ Δέλτα, τὴν κάτω χώραν προσαγορευομένην. Ἱστόρησε δὲ καὶ τὴν Φάρον πελαγίαν οὖσαν τὸ παλαιόν· προσεψεύσατο δὴ καὶ τὸ πελαγίαν εἶναι, καίπερ μηκέτι πελαγίαν οὖσαν. ὁ δὲ ταῦτα διασκευάζων, ὁ ποιητὴς ἦν· ὥστ' ἐκ τούτων εἰκάζειν, ὅτι καὶ τὰς ἀναβάσεις ἤδει, καὶ τὰ στόματα τῆ Νείλῳ.

Ἡ δ' αὐτὴ ἁμαρτία καὶ περὶ τῆ ἀγνοεῖν τὸν ἰσθμὸν τὸν μεταξὺ τῆ Αἰγυπτίᾳ πελάγους καὶ τῆ Ἀραβίᾳ κόλπου, καὶ περὶ τοῦ ψευδῶς λέγεσθαι·

Αἰθίοπας, τοὶ δίχθα δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Καὶ γὰρ τοῦτο ἐκείνου λέγοντος καλῶς, ἐπιτιμῶσιν [o]οἱ ὕστερον οὐκ εὖ. [p]Τοσοῦτον γὰρ δεῖ τοῦτ' ἀληθὲς εἶναι τὸ ἀγνοεῖν Ὅμηρον τὸν ἰσθμὸν τοῦτον, ὥστε ἐκεῖνον μὲν φημὶ μὴ εἰδέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποφαίνεσθαι ἄντικρυς· τοὺς δὲ γραμματικοὺς μηδὲ λέγον-

o) *οἱ ὕστερον*] Sic Mss. Bemb. Medic. Vat. A. B. rel. et ed. *οἱ ὕστερου.* p) *Τοσοῦτον*] *τοσοῦτου* Mss. Caſ. Reg. Venet.

xerit, et ſi non totam, eam ſaltem, quae infra Delta ſita, inferior Aegyptus nominatur. Cognovit etiam Pharum priscis temporibus in alto ſitam fuiſſe: itaque eam adhuc in alto poſitam eſſe mentitus eſt, quanquam ſuo tempore minime remota a litore eſſet. Poëta autem is eſt, qui Menelaum ita loquentem inducit: itaque hinc coniici poteſt, adſcenſiones quoque ei et oſtia Nili nota fuiſſe.

Idem error eſt, quod ignotum fuiſſe Homero aiunt iſthmum, qui inter mare Aegyptium eſt et ſinum Arabicum, ac falſum eſſe illud:

Extremos hominum Aethiopas, geminisque diremtos
Partibus. —

Nam cum recte hoc Homerus dixerit, poſteri iniuria reprehendunt. Tantum enim abeſt, ut vere dicatur ignotum Homero fuiſſe iſthmum illum: ut affirmem non notum modo ei fuiſſe illum, ſed et diſerte commemoratum; grammaticos autem

λέγοντος ἐκείνῳ αἰσθάνεσθαι, ἀπὸ Ἀριστάρχου καὶ Κράτητος [q] ἀρξαμένους τῶν κορυφαίων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ταύτῃ. Εἰπόντος γὰρ τοῦ ποιητοῦ,

Αἰθίοπας, τοὶ δίχθα δεδαίαται [r] ἔσχατοι ἀνδρῶν,

περὶ ἐπιφερομένῳ ἔπει διαφέρονται. ὁ μὲν Ἀρίσταρχος γράφων·

Οἱ μὲν δυσομένῳ Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Ὁ δὲ Κράτης,

Ἢ μὲν δυσομένῳ Ὑπερίονος, ἢ δ' ἀνιόντος.

pag. 31. οὐδὲν διαφέρον πρὸς τὴν ἑκατέρου ὑπόθεσιν, οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν. Ὁ μὲν γὰρ ἀκολουθῶν τοῖς μαθηματικῶς λέγεσθαι δοκοῦσι, τὴν διακεκαυμένην ζώνην κατέχεσθαι φησὶν ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ· παρ' ἑκάτερον δὲ ταύτης εἶναι τὴν εὐκρατὸν, τήν τε καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἐπὶ θάτερον μέρος. Ὥσπερ οὖν οἱ παρ' ἡμῖν Αἰθίοπες οὗτοι λέγονται οἱ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμένοι παρ' ὅλην τὴν οἰκουμένην ἔσχατοι τῶν ἄλλων παροικοῦντες

q) ἀρξαμένους] deeſt in Caſ. Reg. Venet. ἀρξαμένοις coni. Caſaub. r) ἔσχατοι ἀνδρῶν] ἐσχ. ἄλλων Venet.

tem verba ipſius non intellexiſſe, ab Ariſtarcho et Cratete, ut praeſtantiſſimis hac ſcientia, ſumto initio. Nam de eo, qui ſequitur, poëtae verſu diſſentiunt ipſi. Ariſtarchus enim ſcribit:

Partibus: hi qua ſol cadit, et qua tollitur illi.

At Crates,

Partibus, et qua ſol cadit, et qua tollitur ortus.

cum quidem ad inſtitutum utriusque nihil interſit, utro modo legatur. Hic enim ea ſequens, quae mathematice videntur dici, torridam zonam ab oceano contineri, ab utroque autem huius zonae latere eſſe temperatam, cum noſtram, tum quae in altera mundi eſt parte. Sicut ergo a nobis ii dicuntur Aethiopes, qui verſus meridiem ſiti totius habitatae terrae in extremo ad oceanum accolunt: ita

κεῖτες τὸν ὠκεανόν· οὕτως οἴεται δεῖν καὶ πέραν τοῦ ὠκεανοῦ νοεῖσθαι τινὰς Αἰθίοπας ἰσχάτους τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ, παροικοῦντας τὸν αὐτὸν τοῦτον ὠκεανόν. διττοὺς δὲ εἶναι, καὶ δίχθα δεδάσθαι ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ. [s] Προσκεῖσθαι δὲ τὸ,

[t] Ἡ μὲν δυσομένη Ὑπερίονος, ἡ δ' ἀνιόντος,

ὅτι τῷ Ζωδιακῷ κατὰ κορυφὴν ὄντος ἀεὶ τῷ ἐν τῇ γῇ Ζωδιακῷ, τότε δ' ἂν ἐκβαίνοντος ἔξω ταῖν Αἰθιοπίαιν ἀμφοῖν τῇ λοξώσει, ἀνάγκη καὶ τὴν πάροδον τὸ ἡλίῳ πᾶσαν ἐν τῷ πλάτει τούτῳ νοεῖσθαι, καὶ τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις συμβαίνειν ἐνταῦθα ἄλλοις ἄλλας, καὶ κατ' ἄλλα, ἢ ἄλλα σημεῖα. Εἴρηκε μὲν ὅτως, ἀστρονομικώτερον νομίσας. ἦν δὲ καὶ ἁπλούστερον εἰπεῖν αὐτὸ σώζοντα τὸ ὅτω διῃρῆσθαι δίχα τὰς Αἰθίοπας, ὡς εἴρηται· ὅτι ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δύσεως, ἐφ' ἑκάτερα παροικοῦσι τῷ ὠκεανῷ

 Αἰθίο-

s) Προσκεῖσθαι] ita Mss. Caſ. Bemb. vulgo προσκεῖσθαι. t) ἡ μὲν δ. — ἡ δ' ἀνιόντος] Sic recte Vat. A. Reg. Venet. rel. et edit. οἱ μὲν — οἱ δὲ.

ita putat etiam trans oceanum alios cogitandos eſſe quosdam Aethiopas, oceanum accolentes, et extremos eorum, qui in altera zona temperata habitent: eos ergo geminos eſſe, et bifariam diviſos. Illud autem

Partibus et qua Sol cadit,
et qua tollitur ortus,

adiectum eſſe, quod, cum Zodiacus coeleſtis ſemper directe immineat terreſtri, neque is ſua obliquatione utramque excedat Aethiopiam, neceſſe eſt totam ſolis converſionem intra illud ſpatium intelligi, ſolemque ibi aliis aliter, et diverſis punctis ſurgere atque cadere. Hic ergo ita diſſerit, ratus Aſtronomiae eſſe hoc magis conſentaneum: poterat autem etiam ſimplicius dici, ita ut nihilominus hoc teneretur, ita bifariam diviſos eſſe Aethiopes, ut ab ortu ſolis usque ad occaſum utrinque ad oceanum

Αἰθίοπες. Τί ἂν διαφέρει πρὸς τὸν νῦν, τοῦτο ἢ ἄλλως εἰπεῖν, ὥσπερ αὐτὸς γράφει, ἢ ὡς Ἀρίσταρχος;

Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Καὶ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ καὶ πρὸς δύσιν καὶ πρὸς ἀνατολὴν ἑφ' ἑκάτερα τοῦ ὠκεανοῦ οἰκεῖν. Ὁ δ' Ἀρίσταρχος ταύτην μὲν ἐκβάλλει τὴν ὑπόθεσιν· δίχθα δὲ μεμερισμένους οἴεται λέγεσθαι τοὺς καθ' ἡμᾶς Αἰθίοπας, τοὺς τοῖς Ἕλλησι πρὸς μεσημβρίαν ἐσχάτους. τοῦτους δὲ μὴ μεμερίσθαι δίχα, ὥστε εἶναι δύο Αἰθιοπίας, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολήν, τὴν δὲ πρὸς δύσιν· ἀλλὰ μίαν μόνην, τὴν πρὸς μεσημβρίαν κειμένην τοῖς Ἕλλησιν, ἰδρυμένην δὲ κατ' Αἴγυπτον. τοῦτο δὲ ἀγνοοῦντα τὸν ποιητὴν, ὥσπερ καὶ τἆλλα, ὅσα εἴρηκεν Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ νεῶν [u] καταλόγου δευτέρῳ, καταψεύσασθαι τῶν τόπων τὰ μὴ ὄντα.

Πρὸς μὲν οὖν Κράτητα μακροῦ λόγου δεῖ, καὶ ἴσως οὐδὲν ὄντος πρὸς τὰ νῦν. Ἀριστάρχου δὲ τοῦτο μὲν ἐπαι-

u) καταλόγου] recepi emend Cl. Heynii ad Apollod. p. 1101. pro vulg. καταλόγῳ.

num habitent. Quid ergo ad ſententiam refert vel ita ſcribere, ut ipſe, vel ut Ariſtarchus:

Partibus: hi qua Sol cadit,
et qua tollitur illi.

Hoc enim eſt eos utrinque ad oceanum verſus et orientem et occidentem habitare. At Ariſtarchus, reiecto eo, quod Crates ponit, noſtros Aethiopes, qui reſpectu Graeciae verſus meridiem habitant ultimi, bifariam diviſos accipit; non ita tamen dirimi exiſtimat, ut duae ſint Aethiopiae, una verſus orientem, altera verſus occidentem ſita, ſed unam tantum eſſe vult, quae Graecis eſt verſus meridiem et Aegypto adiacens: et poëtam, cum id ignoraret, ſicut et alia, quae Apollodorus libro de recenſione navium ſecundo refert, finxiſſe de locis falſa.

Enimvero contra Cratetem longa opus eſt diſputatione, et ad inſtitutum fortaſſis nihil faciente. In Ariſtarcho autem

ἐπαινῶμεν, διότι τὴν Κρατήτειον ἀφεὶς ὑπόθεσιν, δεχομένην πολλὰς ἐνστάσεις, περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Αἰθιοπίας ὑπονοεῖ γεγονέναι τὸν λόγον· τὰ δ' ἄλλα ἐπισκοπῶμεν. Καὶ πρῶτον, ὅτι καὶ αὐτὸς μικρολογεῖται μάτην περὶ τῆς γραφῆς. καὶ γὰρ ἂν ὡς p. 32. ἐτέρως γράφηται, δύναται ἐφαρμόττειν τοῖς νοήμασιν αὐτῦ. τί γὰρ διαφέρει λέγειν, ἢ ἔτως, δύο καθ' ἡμᾶς εἰσὶν Αἰθίοπες, οἱ μὲν πρὸς ἀνατολὰς, οἱ δὲ πρὸς δύσεις· ἢ οὕτως, καὶ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πρὸς δύσεις; Ἔπειθ' ὅτι ψευδῆς προῖσταται δόγματος. Φέρε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀγνοεῖν μὲν τὸν ἰσθμὸν, τῆς δὲ κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας μεμνῆσθαι, ὅταν φῇ

Αἰθίοπας, τοὶ δίχθὰ δεδαίαται.

Πῶς ἦν, ὁ δίχθὰ δεδαίαται ἔτω, ἀλλ' ἀγνοῶν ἔτως εἶπεν ὁ ποιητής; πότερ' ὅδ' ἡ Αἴγυπτος, ὅδ' οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῦ Δέλτα ἀρξάμενοι μέχρι πρὸς Συήνην, ὑπὸ τῦ Νείλυ δίχα διήρηνται,

Οἱ μὲν δυσομένυ Ὑπερίονος, οἵ δ' ἀνιόντος.

tem id quidem laudemus, quod Cratetis propoſito repudiato, quod multis modis refelli poteſt, de noſtra Aethiopia ſuſpicatur locutum eſſe poëtam: caetera vero conſideremus. Primo omnium ipſe quoque fruſtra de ſcriptura ſcrupuloſe differit: nam etiam ſi altera relinquatur, congruere ea ſententiae ipſius poteſt. Quid enim intereſt, five dicas, gemini ſunt ſecundum nos Aethiopes, alii verſus occaſum, alii verſus ortum; aut ſic, Nam et verſus ortum, et verſus occaſum? Deinde falſae autor ſit opinionis. Fingamus enim poëtam ignoraſſe iſthmum, et feciſſe Aethiopiae mentionem eius, quae eſt poſt Aegyptum, iſtis verbis,

Aethiopas geminis diviſos partibus. —

Quid ergo? nonne et ſic bifariam diviſi ſunt? an poëta id ignorans hoc dixit? nonne Aegyptus et Aegyptii, initio a Delta ſumto, ad Syenem usque in duas partes dividuntur,

Quarum haec ſurgentem ſpectet ſolem, illa cadentem?

Quid

Τί δ' ἄλλο [x] ἡ Αἴγυπτός ἐστι πλὴν ποταμία νῆσος, ἣν ἐπικλύζει τὸ ὕδωρ; αὕτη δ' ἐφ' ἑκάτερα τῷ ποταμῷ κεῖται, πρὸς ἀνατολὴν, καὶ δύσιν. Ἀλλὰ μὴν ἡ Αἰθιοπία ἐπ' εὐθείας ἐστὶ τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ παραπλησίως ἔχει πρός τε τὸν Νεῖλον, καὶ τὴν [y] ἄλλην φύσιν τῶν τόπων. καὶ γὰρ καὶ αὕτη [z] στενή τέ ἐστι, καὶ μακρὰ, καὶ ἐπίκλυστος. τὰ δ' ἔξω τῆς ἐπικλύστε ἔρημά τε, καὶ ἄνυδρα, καὶ σπανίως οἰκεῖσθαι δυνάμενα, τὰ μὲν πρὸς ἕω, τὰ δὲ πρὸς δύσιν κεκλιμένα. Πῶς ἂν ἐχὶ καὶ δίχα διήρηται; ἢ τοῖς μὲν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ Λιβύης διαιρῶσιν, ἀξιόλογον τῶν ὅριον ἐφάνη ὁ Νεῖλος, μῆκος μὲν ἀνατείνων ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν πλειόνων, ἢ μυρίων σταδίων, πλάτος δὲ, ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνειν μυριάνδρους (ὧν μεγίστη [a] ἐστὶν ἡ Μερόη, τὸ βασίλειον καὶ ἡ μητρόπολις τῶν Αἰθιόπων.) αὐτὴν δὲ τὴν Αἰθιοπίαν οὐχ ἱκανὸς ἦν διαιρεῖν

x) ἡ Αἴγυπτος] ἡ κάτω Αἴγ. coni. Caſaub. y) ἄλλην] ὅλην Bemb. Vat. A. B. z) στενὴ τέ ἐστι καὶ μ.] Sic reſcripſi ex Caſ. Stroz. Venet. pro vulg. στενὴ καὶ μ. a) ἐστὶν] deeſt in Vat. utroque et Venet.

Quid autem aliud eſt Aegyptus, quam fluvialis inſula, quam aqua inundat? atque ipſa ſita eſt ab utraque fluvii parte verſus ortum et occaſum. At vero Aethiopia directe poſt Aegyptum iacet, eodemque prorſus modo ſecatur a Nilo, et natura locorum cum Aegypto prorſus congruit: nam et ipſa itidem arcta eſt, in longum porrecta, et aquis irrigua: ac quae extra irriguam ſunt, deſerta ſunt, aquae expertia, rarisque locis habitationi commoda, partim verſus ortum, alia verſus occaſum. Quomodo ergo non erit Aethiopia bifariam diviſa? Quid? Nilus idoneus terminus iis videri potuit, qui Aſiam ab Africa dipeſcunt, quippe qui verſus meridiem ad ſtadia amplius ccıɔɔ ſe porrigat, ea autem ſit latitudine, ut ampliſſimas quoque et multis hominum millibus habitatas inſulas includat: quarum maxima eſt Meroë, regia et praecipua Aethiopum urbs? atque idem fluvius non ſufficiet ad dividendam

ρεῖν δίχα; Καὶ μὴν οἵ γε ἐπιτιμῶντες τοῖς τὰς ἠπείρους τῷ ποταμῷ διαιρεῖσι, τῶν ἐγκλημάτων τοῦτο μέγιστον [b] προφέρουσιν αὐτοῖς, ὅτι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν διασπῶσι· καὶ ποιοῦσι τὸ μέν τι μέρος ἑκατέρας αὐτῶν Λιβυκὸν, τὸ δ' Ἀσιατικόν· ἢ εἰ μὴ βάλονται τοῦτο, ἢ ὡ διαιροῦσι τὰς ἠπείρους, ἢ ὡ τῷ ποταμῷ.

Χωρὶς δὲ τούτων ἔστι καὶ ἄλλως διαιρεῖν τὴν Αἰθιοπίαν. Πάντες γὰρ οἱ παραπλεύσαντες τῷ ὠκεανῷ τὴν Λιβύην, οἵτε ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν στηλῶν, μέχρι ποσοῦ προελθόντες, εἶτα ἀνεχρέψαν, ὑπὸ πολλῶν ἀτοπιῶν κωλυόμενοι· ὥστε καὶ πίστιν κατέλιπον τοῖς πολλοῖς, ὡς τὸ μεταξὺ διείργοιτο ἰσθμῷ. Καὶ μὴν σύρρους ἡ πᾶσα Ἀτλαντικὴ θάλασσα, καὶ μάλιστα ἡ κατὰ μεσημβρίαν· ἅπαντες δὲ ὅτι τὰ τελευταῖα χωρία, ἐφ' ἃ πλέοντες ἦλθον, Αἰθιοπικὰ προσηγόρευσαν, καὶ ἀπήγγειλαν ὅτως.

b) προφέρουσιν] περιφέρουσιν Stroz.

dendam in duas portiones Aethiopiam? Imo qui reprehendunt hos, qui continentes amne dividunt, id maximum iis erratum obiiciunt, quod divellant Aegyptum et Aethiopiam, et utriusque aliam in Africa, aliam in Asia partem ponant; aut si hoc nolunt, vel non dividunt continentes, vel non fluvio dividunt.

Praeter haec alio etiam modo Aethiopiam distinguere licet. Quicunque enim in oceano Africae oram praetervecti sunt, sive a rubro mari, sive a columnis Herculis inita navigatione aliquousque progressi, deinde retro abierunt, multis prodire vetiti incommoditatibus, apud multosque eam opinionem confirmarunt, medium isthmo aliquo dividi. Atqui totum Atlanticum mare in se coit, maxime quod est versus meridiem. Quotquot autem navigarunt, finem suae navigationis loca Aethiopica nominaverunt itàque renunciaverunt.

pag. 33. Τί ἂν ἄλογον, εἰ καὶ Ὅμηρος ὑπὸ τοιαύτης ἀκοῆς ἀχθεὶς δίχα διήρει, τὰς μὲν πρὸς ἀνατολὴν λέγων, τοὺς δὲ πρὸς δύσιν; τῶν μεταξὺ δ' γινωσκομένων, εἴτε εἰσὶν, εἴτε μὴ εἰσίν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλην τινὰ ἱστορίαν παλαιὰν εἴρηκεν Ἔφορος, ἣ οὐκ ἄλογον ἐντυχεῖν καὶ Ὁμήρου. λέγεσθαι γάρ φησιν ὑπὸ τῶν Ταρτησσίων Αἰθίοπας τὴν Λιβύην ἐπελθόντας μέχρι δύσεως, τοὺς μὲν αὐτῇ μεῖναι, τοὺς δὲ καὶ τῆς παραλίας κατασχεῖν πολλήν· τεκμαίρεται δὲ ἐκ τῶ καὶ Ὁμήρου εἰπεῖν οὕτως,

Αἰθίοπας, τοὶ δίχθα δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Ταῦτα δὲ δὴ πρὸς τὸν Ἀρίσταρχον λέγοι ἄν τις, καὶ πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ, καὶ ἄλλα τούτων ἐπιεικέστερα, ἀφ' ὧν τὴν πολλὴν ἄγνοιαν ἀφαιρήσεται τοῦ ποιητοῦ. Φημὶ γὰρ κατὰ τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δόξαν, ὥσπερ τὰ πρὸς Βορρᾶν μέρη τὰ γνώριμα ἑνὶ ὀνόματι Σκύθας ἐκάλουν, ἢ Νομάδας, ὡς Ὅμηρος, ὕστερον

verunt. Quid ergo eſt abſurdi, ſi Homerus quoque hac fama ductus Aethiopes bifariam diviſit, orientales alios, alios occiduos faciens: cum de iis, quae in medio ſunt, non conſtet, habiteturne an ſecus? Caeterum Ephorus aliam quoque hiſtoriam refert veterem, de qua inaudiviſſe Homerum non eſt rationi adverſum. Narrari ait a Gaditanis, Aethiopes cum Libyam usque ad occaſum peragraſſent, ibi manſiſſe eorum quosdam, quosdam etiam maritimae orae bonam occupaſſe partem: atque inde colligit Homerum etiam dixiſſe:

Extremos hominum Aethiopes geminisque diremtos
Partibus. —

Proinde et haec contra Ariſtarchum eiusque ſecutos opinionem dicere licet, et alia his adhuc magis probabilia, itaque tantam ignorationem a poëta amoliri. Nam de priſcorum Gra corum ſententia hoc dico, quod, ſicut notae verſus ſeptentrionem gentes uno prius nomine omnes vel Scythae vel Nomades (ut ab

Home-

ὕστερον δὲ καὶ τῶν πρὸς ἑσπέραν γνωσθέντων, Κελτοὶ, καὶ Ἴβηρες, ἢ συμμίκτως Κελτίβηρες, καὶ Κελτοσκύθαι προσηγορεύοντο, ὑφ' ἓν ὄνομα τῶν καθέκαστα ἰδίων ταττομένων διὰ τὴν ἄγνοιαν· ὅτω τὰ μεσημβρινὰ πάντα, Αἰθιοπίαν καλεῖσθαι, τὰ πρὸς ὠκεανῶ. Μαρτυρεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα. Ὅ, τε γὰρ Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ τῷ λυομένῳ φησὶν ὅτω·

Φοινικόπεδόν τ' ἐρυθρᾶς ἰερὸν
Χεῦμα θαλάσσης,
Χαλκοκέραυνόν τε παρ' ὠκεανῷ
Λίμναν [c] παντοτρόφων Αἰθιόπων,
Ἵν' ὁ παντεπόπτας ἡέλιος
Αἰεὶ χρῶτ' ἀθάνατον,
Καμάτου δ' ἵππων θερμαῖς
Ὕδατος μαλακοῦ [d] προχοαῖς ἀναπαύει.

Παρ' ὅλον γὰρ τὸ μεσημβρινὸν κλίμα, τῦ Ὠκεανοῦ

c) παντοτρόφων] παντοτροφῶν Mss. Caſ. Venet. d) προχοαῖς ἀναπαύει] προχοαὶς τ' ἀναπ. Reg. ap. Monteſ. Vat. uterque. Venet.

Homero) appellabantur, ac poſtea temporis cognitis regionibus occiduis Celtae, Iberi aut mixto nomine Celtiberi ac Celtoſcythae dici coeperunt, cum prius ob ignorationem ſingulae gentes uno omnes nomine afficerentur: ita, quae ad oceanum verſus meridiem ſita ſunt, omnia Aethiopiae appellatione fuiſſe notata. Haec teſtimoniis comprobari poſſunt. Sic enim loquitur Aeſchylus Prometheo ſoluto:

Marisque fluctus cernes puniceos rubri
Sacrum fluentum, et aereo
quae fulmine
Palus ad oceanum percellitur
ſita
Omnigenûm Aethiopum, qua
Sol cuncta qui videt.
Identidem immortale corpus
abluit,
Reficitque mollibus undis
ſudantes equos.

Oceanus enim, cum per totum meridionalem tractum eun-

ταύτην πρὸς τὸν ἥλιον ἴσχοντος τὴν χρείαν, καὶ τὴν σχέσιν, παρ' ὅλην καὶ τοὺς Αἰθίοπας [c] αὐτῷ φαίνεται. Ὁ, τ' Εὐριπίδης ἐπὶ τῷ Φαέθοντι τὴν Κλυμένην φησὶ

— δοθῆναι Μέροπι τῆς δ' ἄνακτι γῆς·
Ἣν ἐκ τεθρίππων ἁρμάτων πρώτην χθόνα
Ἥλιος ἀνίσχων χρυσέᾳ βάλλει φλογί.
Καλῶσι δ' αὐτὴν γείτονες μελάμβροτοι,
Ἑῴ φαεννὰν ἡλίῳ θ' ἱπποςάσεις.

Νῦν μὲν δὴ κοινὰς ποιεῖται τὰς ἱπποςάσεις τῇ τε ἠοῖ, καὶ τῷ ἡλίῳ· ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς πλησίον αὐτάς φησι εἶναι τῇ οἰκήσει τῇ Μέροπος. καὶ ὅλῃ γε τῇ δραμα-
pag. 34. τικῇ τοῦτο παραπέπλεκται· ἡδὴ πᾶ τῆς κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας ἴδιον ὄν, μᾶλλον δὲ τῆς παρ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα διηκούσης παραλίας.

Μηνύει δὲ καὶ Ἔφορος τὴν παλαιὰν περὶ τῆς Αἰθιοπίας δόξαν, ὅς φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Εὐρώπης λόγῳ

c) αὐτῷ] Secutus ſum emendationem Caſ. edit. Xyl. αὐτὸν. Mss. et Ald. Baſil. αὐτῶν.

eundem ſitum ad ſolem habeat, illique eundem uſum praebeat, Aethiopes quoque per totum illum tractum ſe porrigere poëta credidiſſe videtur. Et Euripides in Phaëthonte Clymenen ait

Meropi datam regi terrae illius,
Quam, cum quadrigis tellurem ſuperat ſuis
Primum aurea flamma Sol almus percutit.
Et eam nigra vicina gens cute praedita
Aurorae vocat ac ſolis ſtabulum lucidi.

Quo quidem loco ſtabulum equis aurorae et ſolis idem aſcribit; in ſequentibus autem vicinum id facit aedibus Meropis: atque in tota illa fabula id eſt attextum, non ſane ad Aethiopiam eam, quae eſt poſt Aegyptum, pertinens peculiariter, ſed ad eam oram maritimam, quae per totum meridianum tractum porrigitur.

Ephorus quoque antiquam de Aethiopia opinionem refert, cum in libro de Europa indicat, caeli ac terrae locis

λόγῳ, τῶν περὶ τὸν ἀρκτὸν καὶ τὴν γῆν τόπων, εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένων, τὸ πρὸς τὸν Ἀπηλιώτην, Ἰθάκης ἔχειν· πρὸς Νότον δὲ Αἰθίοπας· πρὸς Δύσιν δὲ Κελτάς· [f] πρὸς δὲ Βορρᾶν ἄνεμον Σκύθας· προστιθησι δ', ὅτι μειζων ἡ Αἰθιοπία ἢ ἡ Σκυθία. Δοκεῖ γάρ, φησι, τὸ τῶν Αἰθιόπων ἔθνος παρατείνειν ἀπ' ἀνατολῶν χειμερινῶν μέχρι δυσμῶν· ἡ Σκυθία δ' ἀντίκεισται τούτῳ. Ὅτι δ' ὁ ποιητὴς ὁμόλογος τούτοις, καὶ ἐκ τῶνδε δῆλον, ὅτι ἡ μὲν Ἰθάκη κεῖται

Πρὸς ζόφον (ὅπερ ἐστὶ πρὸς ἄρκτον) αἱ δέ τ' ἄνευθε
πρὸς ἠῶ τ', ἠέλιόν τε·

Ὅλον τὸ νότιον πλευρὸν ἅπτω λέγων· καὶ ἔτι, ὅταν φῇ·

Εἴτ' ἐπὶ δέξι' ἴωσι πρὸς ἠῶτ' ἠέλιόν τε,
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερά, τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Καὶ πάλιν·

Ὦ φίλοι, ἤ γάρ τ' ἴδμεν, ὅπη ζόφος, ἠδ' ὅπη ἠώς,
Οὐδ'

f) πρὸς δὲ Βορρᾶν] Sic lego cum Medic. Stroz. Venet. in rel. ſcriptis et edit. particula δὲ deeſt.

cis in quatuor diductis partes, eam, quae eſt verſus Subſolanum, habitari ab Indis: quae verſus Auſtrum, ab Aethiopibus: quae verſus occaſum, a Celtis: Aquiloni obiectam a Scythis: additque Aethiopiam Scythia eſſe maiorem. Videtur enim, inquit, gens Aethiopum protendi ab ortu hyberno usque ad occaſum: eique oppoſita eſt Scythia. His conſentire poëtam, vel inde liquet, quod Ithaca ipſo autore ſpectat

Obſcuris obverſa plagis, nam ſolis ad ortum
Auroramque aliae ſpectant.—

Tenebras autem ſeptentrionem intelligit: ſolem ac auroram dicens, totum meridionale dicit latus. Rurſum:

Sive illae dextra volitant Titanis ad ortum,
Auroramque, petunt laeva ſeu parte tenebras.

Et alibi:

O ſocii, neque enim, noctis quo cardine ſurgat

Caligo

Οὐδ' ὅπη ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
Οὐδ' ὅπη ἀνιεῖται. —

περὶ ὧν λέγεται καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἰθάκης λόγοις σαφέστερον. Ὅταν ἄν φῇ·

Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
Χθιζὸς ἔβη, —

κοινότερον [g] λεκτέον, καὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν καθ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα τεταγμένον, καὶ τοὺς Αἰθίοπας· ᾧ γὰρ ἂν τόπῳ τοῦδε τοῦ κλίματος [h] προσβάλλοις τὴν διάνοιαν, καὶ ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ ἔσῃ, καὶ ἐπὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ. ὕτω δὲ λέγει καὶ τὸ,

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν,
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν. —

ἴσον τῷ, ἀπὸ μεσημβρινῶν τόπων· Σολύμους λέγων ἐν τοῖς ἐν τῇ Πισιδίᾳ, ἀλλ', ὡς ἔφην πρότερον, πλάσας τινὰς ὁμωνύμους τοὺς ἀναλόγως ἔχοντας πρὸς τε τὸν

g) λεκτέον] Caſ. coni. δεκτέον. h) προσβάλλοις] προσβάλῃς Venet. Reg.

Caligo, vel qua roſeis auriga quadrigis
Vecta diem referat, praeceps ubi lampada condat
Titan, qua curru terram ſupereve ſupino,
Novimus. —

De quibus apertius dicitur, ubi de Ithaca ſermo inſtituitur. Quando itaque dicit:

Namque heſternus ad oceanum eſt iuſtosque profectus
Iuppiter Aethiopas, quorum convivia viſit:

communius hoc eſt accipiendum, de oceano videlicet totum meridionalem alluente tractum, et Aethiopas: ad quemque enim iſtius tractus locum adverteris cogitationem, ad oceanum eris et in Aethiopia. In hunc ſenſum id quoque dicit:

Aſt hunc Aethiopum rediens Neptunus ab oris
Eminus e Solymis conſpexit montibus. —

quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet, a meridionalibus locis. Non enim loquitur de Solymis, qui ſunt in Piſidia: ſed (ſicut ſupra dixi) fingit iis quosdam cognomines, qui eundem habeant reſpectum ad

τὸν πλέοντα ἐν τῇ σχεδίᾳ, καὶ τὰς ἐκεῖ μεσημβρινὰς, ἃς ἂν Αἰθίοπας, ὡς οἱ Πισιδικοὶ πρός τε τὸν Πόντον καὶ τὰς ὑπὲρ τῆς Αἰγύπτου Αἰθίοπας. Οὕτω δὲ καὶ τὸν περὶ τῶν γεράνων λόγον κοινὸν ποιούμενος φησίν·

Αἵ τ' ἐπεὶ ἂν χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον,
Κλαγγῇ ταί γε [i] πέτονται ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοάων, pag. 35.
Ἀνδράσι Πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι.

Οὐ γὰρ ἐν μὲν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ὁρᾶται φερομένη ἡ γέρανος ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ Ἰβηρίαν ὁδαμῶς, ἢ τοῖς κατὰ τὴν Κασπίαν καὶ Βακτριανήν· κατὰ πᾶσαν ἂν τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τὸ ὠκεανὸ παρατείνοντος, ἐφ' ἅπασαν δὲ καὶ χειμοφυγόντων, δέχεσθαι δεῖ καὶ τὸν Πυγμαίους μεμυθευμένους κατὰ πᾶσαν. Εἰ δ' οἱ ὕστερον τὸν Αἰθίοπας ἐπὶ τὸν κατ' Αἴγυπτον μόνους μετήγαγον, καὶ τὸν περὶ τῶν Πυγμαίων λόγον, ὁδὸν ἂν

i) πέτονται] ποτῶνται Lib. Caſ. Vat. A. B. Stroz. πέτωνται Venet.

ad rate vectum Ulyſſem, et eos qui iſtis in locis verſus meridiem habitant, ac ſunt Aethiopum inſtar, qui eſt Piſidicorum ad Pontum et Aethiopas ultra Aegyptum incolentes. Hoc modo etiam de gruibus amplificavit orationem:

Quae ſimul ac fugere imbres hyememque nivalem,
Cum magno oceani clangore feruntur ad undas,
Pygmaeis pugnamque viris caedesque ferentes.

Neque enim a Graecia tantum verſus meridiem volant grues, ſed etiam ex Italia, Hiſpania, Caſpia aut Bactriana. Cum itaque oceanus totam meridionalem alluat oram, et eam undiquaque grues hyemis evitandae cauſa petant, intelligendum eſt fingi ab Homero hoc, Pygmaeos ad totam illam oram habitare. Quod autem poſteri Aethiopas eos ſolos vocarunt, qui ſupra Aegyptum degunt, itemque narrationem de Pygmaeis ad eos aſti ingunt, id ad antiqua nihil attinet.

ἂν εἴη πρὸς τὰ πάλαι. Καὶ γὰρ Ἀχαιοὺς καὶ Ἀργείους ἁπάντας μὲν νῦν φαμὲν τοὺς στρατεύσαντας ἐπὶ Ἴλιον· Ὅμηρος δὲ καλεῖ πάντας. Παραπλήσιον δέ ἐστιν, ὃ λέγω καὶ περὶ τῶν δίχα διῃρημένων Αἰθιόπων, ὅτι δεῖ δέχεσθαι τοὺς παρ' ὅλην τὴν ὠκεανῖτιν διατείνοντας ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος, μέχρι ἡλίου δυομένου. Οἱ γὰρ ἕτω λεγόμενοι Αἰθίοπες δίχα διῄρηνται φυσικῶς τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, ὡς ἂν μεσημβρινῷ κύκλου τμήματι ἀξιολόγῳ, ποταμῷ δίκην ἐν μήκει σχεδόν τι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐπὶ τοῖς μυρίοις· πλάτει δ' ἐπὶ πολὺ τῶν χιλίων μείζονι, τῷ μεγίστῳ· πρόσεστι δὲ τῷ μήκει, καὶ τὸ τὸν μυχὸν τοῦδε τοῦ κόλπου διέχειν τῆς κατὰ Πηλούσιον θαλάσσης, τριῶν ἢ τεττάρων ἡμερῶν, ἣν ἐπέχει ὁ ἰσθμός. Καθάπερ οὖν οἱ χαριέστεροι τῶν διαιρούντων τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης, ὅρον εὐφυέστερον ἡγοῦνται τοῦτον τῶν ἠπείρων ἀμφοῖν τὸν κόλπον, ἢ τὸν Νεῖλον· τὸν μὲν γὰρ διήκειν παρ' ὀλίγον παντελῶς ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν· τὸν δὲ Νεῖλον πολλαπλάσιον ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ διέχειν, ὥστε μὴ

tinet. Nam hodie non omnes populi, qui in expeditione ad Ilium fuere, Achaeorum aut Argivorum nomine intelliguntur, quod tamen omnibus iis tribuit Homerus. Simile eſt, quod de Aethiopibus bifariam diviſis dixi, eſſe intelligendos ſcilicet eos, qui accolunt per totam oram oceani a ſolis ortu usque ad eius occaſum. Nam ſic dicti Aethiopes natura ſunt a ſe invicem divulſi ſinu Arabico, qui, quaſi non parva circuli meridiani pars, in morem fluminis ad ſtadia fere quindecim millia porrigit, latitudine maxima ſtadia CIↃ non excedente. Longitudini id quoque accedit, quod intimus eius ſinus receſſus a mari Peluſiaco itinere tridui aut quatridui abeſt, iſthmo interiecto. Quemadmodum igitur elegantiores eorum, qui Aſiam ab Africa dividunt, pro confinio commodiore utriusque continentis habent ſinum, quam Nilum, quippe quod ille propemodum ab uno mari ad alterum omnino penetrat, cum Nilus ab oceano multis partibus longius abſit, ideoque

μὴ διαιρεῖν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης· τοῦτον ὑπολαμβάνω τὸν τρόπον κἀγὼ τὰ μεσημβρινὰ μέρη πάντα καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, δίχα διηρῆσθαι νομίσαι τὸν ποιητὴν τῷ κόλπῳ τούτῳ. Πῶς ἂν ἠγνόει τὸν ἰσθμὸν, ὃν οὗτος ποιεῖ πρὸς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος;

Καὶ γὰρ δὴ καὶ τελέως ἄλογον, εἰ τὰς μὲν Αἰγυπτίας Θήβας ἥδει σαφῶς, αἳ διέχουσι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης σταδίους μικρὸν ἀπολείποντας τῶν πεντακισχιλίων· τὸν δὲ μυχὸν τὸν Ἀραβίου κόλπου μὴ ἥδει, μηδὲ τὸν ἰσθμὸν τὸν κατ' αὐτὸν, πλάτος ἔχοντα οὐ πλειόνων ἢ χιλίων σταδίων. Πολὺ δ' ἂν ἀλογώτερον δόξειεν, εἰ τὸν μὲν Νεῖλον ἥδει ὁμωνύμως τῇ τοσαύτῃ χώρᾳ λεγόμενον, τὴν δ' αἰτίαν μὴ ἐώρα τούτου· μάλι- pag. 36.
στα γὰρ ἂν προσπίπτοι τὸ ῥηθὲν ὑφ' Ἡροδότου, διότι δῶρον ἦν ἡ χώρα τοῦ ποταμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἠξιοῦτο τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. Ἄλλως τε τῶν παρ' ἑκάστοις ἰδίων ταῦτ' ἐστὶ γνωριμώτατα, ἃ καὶ παραδοξίαν ἔχει τινὰ, καὶ ἐν τῷ φανερῷ πᾶσιν ἐστί· τοιοῦτον δ' ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ

que Aſiam univerſam ab Africa non dirimat: ita ego exiſtimo poëtam cenſuiſſe eodem modo meridionalem totum tractum univerſi terrae habitatae orbis in duas eſſe ab hoc ſinu diviſum partes. Qui ergo ignoraverit iſthmum, quem is ſinus cum Aegyptio mari conſtituit? Etenim plane abſurdum eſt credere, perſpicue ei fuiſſe notas Thebas Aegyptias, a noſtro mari ſtadiis paulo paucioribus MD diſſitas: ignotum aut intimum receſſum Arabii ſinus et iſthmum apud eum, cuius latitudo non eſt maior CIↃ ſtadiis.

Multo etiam abſurdius id videri poſſit, noviſſe Homerum Nilum Aegypto cognominem tantae regioni, cauſam autem huius rei ignoraſſe. Maxime autem occurreret Herodoti dictum, donum eſſe fluvii Aegyptum ideoque hoc eum nomine dignatum fuiſſe. Alioquin etiam eorum, quae ſingulis ſunt locis peculiaria, haec omnium ſunt notiſſima, quae et rari aliquid habent, et omnibus ſunt conſpicua: qua-

lis

τοῦ Νείλου ἀνάβασις, καὶ ἡ πρόσχωσις τῆ πελάγους. Καὶ καθάπερ οἱ προσαχθέντες πρὸς τὴν Αἴγυπτον ὁδὸν πρότερον ἱστοροῦσι περὶ τῆς χώρας, ἢ τὴν τῆ Νείλου φύσιν, διὰ τὸ τὰς ἐπιχωρίους μήτε καινότερα τοῦτων λέγειν ἔχειν πρὸς ἄνδρας ξένους, μήτ' ἐπιφανέστερα περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς· (τῷ γὰρ ἱστορήσαντι περὶ τῆ ποταμοῦ, κατάδηλος καὶ ἡ χώρα πᾶσα γίνεται, ὁποία τίς ἐστιν) οὕτω καὶ οἱ πόρρωθεν ἀκούοντες ὁδὸν πρότερον ἱστοροῦσι τούτου. [k] Προσίθητι δὲ τούτῳ, καὶ τὸ Φιλείδημον, καὶ τὸ Φιλέκδημον τῆ ποιητῆ, ὅπερ αὐτῷ μαρτυροῦσιν, ὅσοι τὸν βίον ἀναγράφουσι· καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ λαμβάνεται τῶν ποιημάτων πολλὰ παραδείγματα τῆ τοιούτου. Οὗτος μὲν οὖν ἐκ πλειόνων ἐλέγχεται, καὶ εἰδὼς, καὶ λέγων ῥητῶς τὰ ῥητὰ, [l] καὶ σιγῶν τὰ λίαν ἐκφανῆ, ἢ ἐπιθέτως λέγων.

Θαυμάζειν δὲ δεῖ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Σύρων, πρὸς οὓς νῦν ἡμῖν ὁ λόγος, εἰ μηδ' ἐκείνου λέγοντος τὰ

k) Προσίθητι] Sic ſcribo cum Caſaub. vulgo προστίθησιν. l) καὶ σιγῶν — λέγων] Ita Stroz. Vat. A. B. Venet., optime. rel. Mss. et ed. καὶ σιγῶν· τὰ δὲ λίαν ἐκφανῆ ἐπιθέτως λέγων.

lis eſt etiam Nili adſcenſio, ac maris ingeſto terrae aggere complanatio. Et quemadmodum, qui ad Aegyptum appellunt, de nihilo prius in regione ea docentur, quam de Nili natura, quod Aegyptii neque quicquam magis inauditum peregrinis, neque illuſtrius ſuarum aliquid rerum habent: (nam qui de Nili natura edoctus eſt, ei totius regionis qualitas ſit manifeſta) ita et qui procul inde remoti audiunt de Aegypto, primo omnium de Nilo inaudiunt. Huc accedit etiam diſcendi ac peregrinandi ſtudium Homeri, quod vitae ipſius ſcriptores faciunt teſtatum, et ex ipſis poëmatibus multa eius ſumi poſſunt documenta. Ita multis argumentis convincitur, Homero nota et ab eo commemorata fuiſſe diſerte, quae eſſanda eſſent, alia eum tacuiſſe nimis manifeſta, aut impoſitis aliis appellationibus extuliſſe.

Mirari autem oportet Aegyptios ac Syros, contra quos iam nunc dicimus, quod non in-

τὰ παρ' αὐτοῖς ἐπιχώρια [m] συνιῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἀγνοιαν αἰτιῶνται, ἢ αὐτὰς ἐνόχας δείκνυσιν ὁ λόγος. Ἁπλῶς δὲ τὸ μὴ λεγειν, ἢ τῦ μὴ εἰδέναι σημεῖον ἐστὶν· οὐδὲ γὰρ τὰς τροπὰς τῦ Εὐρίπυ λέγει, οὐδὲ τὰς Θερμοπύλας, οὐδ' ἄλλα πλείω τῶν γνωρίμων παρὰ τοῖς Ἕλλησιν· οὐ μὴν ἠγνόησεν, ἀλλὰ καὶ λέγει· οὐ σχεῖ δὲ τοῖς ἐθελοκωφοῦσιν, ὥστε ἐκείνυς αἰτιατέον. Ὁ ποιητὴς τοίνυν διϊπετέας καλεῖ τοὺς ποταμοὺς, οὐ τοὺς [n] χειμάῤῥυς μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντας ἁπλῶς, ὅτι πληξῆνται πάντες ἀπὸ τῶν ὁμβρίμων ὑδάτων. Ἀλλὰ τὸ κοινὸν, ἐπὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν ἴδιον γίνεται. Ἄλλως γὰρ ἂν τὸν χειμάῤῥυν ἀκύοι τις διϊπετῆ, καὶ ἄλλως τὸν ἀένναον· ἐνταῦθα δὲ διπλασιάζει πως ἡ ἐξοχή. καὶ καθάπερ εἰσί τινες ὑπερβολαὶ ἐπὶ ὑπερβολαῖς, ὡς τὸ, κυφότερον εἶναι φελλῦ σκιᾶς, δειλότερον δὲ λαγῶ Φρυγὸς, ἐλάττω δ' ἔχειν γῆν τὸν ἀγρὸν

m) συνιῶσιν] συνιῶσιν Reg. Vat. A. B. Mid. Baſ. n) χειμάῤῥυς μόνον.] χειμ. μόνος Strab. et paullo inf. pro ἁπλῶς legitur κοινῶς in omnibus Msstis praeter Bemb.

intelligunt Homerum ea dicentem, quae in ipſorum ſunt patria, et ignorantiam ei obiiciunt, cuius ipſos culpam ſuſtinere oſtendemus. Omnino autem praeterire aliquid, non eſt certum ignorantiae indicium: nam neque Euripi converſiones Homerus, neque Thermopylas neque alia multa apud Graecos nota commemoravit, quae tamen non ignoraret; imo etiam commemorat, ſed non apparet hoc iis, qui ultro ſurdi eſſe volunt, ideoque ipſi ſunt culpandi. Sane poëta fluvios appellat ab Iove delapſos non torrentes modo, ſed omnes in univerſum, quod omnes imbribus implentur. Sed quod omnibus commune eſt, id alicui ob praeſtantiam proprie attribuitur. Nam alio modo quis intelligeret torrentem ab Iove delapſum, aliter perennem fluvium; hic vero exceſſus quodammodo duplicatur. Et ſicuti quaedam ſunt hyperbolarum hyperbolae, ut cum dicimus aliquid ſuberis umbra eſſe levius, aut Phrygio aliquem lepore timidiorem, aut poſſidere fundum

ἀγρὸν ἐπιστολῆς Λακωνικῆς· ἔτως ἐξοχὴ ° ἐπὶ ἐξοχῆς συντρέχει ἐπὶ τῷ διίπετῆ τὸν Νεῖλον λέγεσθαι. Ὁ μὲν γὰρ χειμάρρους ὑπερβέβληται τὰς ἄλλας ποταμὸς, τῷ διίπετης εἶναι· ὁ δὲ Νεῖλος καὶ τοὺς χειμάρρους, ἐπὶ τοσοῦτον πληρέμενος καὶ πλήθυς καὶ χρόνυ. Ὥστ' ἐπεὶ καὶ γνώριμον ἦν τὸ πάθος τῷ ποταμῷ τῷ
pag. 37. ποιητῇ, P ὡς παραμεμυθεύμεθα, καὶ κέχρηται τῷ ἐπιθέτῳ τούτῳ κατ' αὐτῷ, ἐκ ἄλλως δεκτέον ἢ ὡς εἰρήκαμεν. Τὸ δὲ πλείοσι ῥόμασιν ἐκδιδόναι, κοινὸν καὶ πλειόνων· ὥστε ἐκ ἄξιον μνήμης ὑπέλαβε, καὶ ταῦτα πρὸς εἰδότας· καθάπερ ὐδ' Ἀλκαῖος, καίτοι φήσας ἀφῖχθαι καὶ αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον. Αἱ δὲ προσχώσεις καὶ ἐκ τῶν ἀναβάσεων μὲν δύνανται ὑπονοεῖσθαι, καὶ ἐξ ὧν δὲ εἶπε περὶ τῆς Φάρυ. Ὁ γὰρ ἱστορῶν ἔτω περὶ τῆς Φάρυ, q μᾶλλον δὲ ἡ κοινὴ Φήμη,

o) ἐπὶ ἐξοχῆς] ἐπ' ἐξοχῇ Stroz. p) ὡς — τῷ ἐπιθέτῳ] In edit. extat: ὡς παραμεμυθήμεθα καὶ κέχρηται ἐπὶ τῷ διίπετὴς τῷ ἐπιθέτῳ. Secutus ſum Mss. Caſ. Reg. Venet. A. B. Stroz. q) μᾶλλον — Φήμη] Vulgarem lect. tuentur omnes Codd. Caſaubono locus depravatus viſus eſt, qui nihil tamen e ſuo promit, quo ſanetur: id quod Breguignius poſſe fieri putavit leviſſima mutatione artic. ἡ in partic. ἤ. Absque Codd ope aliquid in hoc l. mutare mihi religio eſto.

epiſtola Laconica minorem: ita quod Nilus iſta appellatione afficitur, in eo excellentiae exceſſus concurrit. Nam torrens amplius quam reliqua flumina augetur, et labitur pluviis aquis: Nilus ipſos torrentes eo ipſo ſuperat, tanta copia aquae tam longo turgens tempore. Itaque cum hoc fluvii accidens poëtae notum fuerit, ſicut contra aliorum opinionem docuimus, et ei attribuit hoc epitheton; aliter id quam expoſuimus accipiendum non eſt. Quod autem Nilus pluribus oſtiis in mare effluit, id ei cum aliis pluribus eſt commune fluminibus: ideoque id mentione dignum, praeſertim apud ſcientes, Homerus non putavit: ſicut ne Alcaeus quidem, tametſi is in Aegyptum ſe veniſſe dicat. Aggeſtiones autem et ex adſcenſionibus intelligi poſſunt, et ex iis quae de Pharo narrat. Quae enim ipſe, aut potius communis fama de Pharo, enarrat,

φήμη, διότι μὲν τότε τοσοῦτον ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ὅσον φησὶ δρόμον νεὼς ἡμερήσιον, οὐκ ἂν εἴη διατεθρυλλημένη ἐπὶ τοσοῦτον ἐψευσμένως· ὅτι δ' ἡ ἀνάβασις, καὶ αἱ προσχώσεις τοιαῦταί τινες, κοινότερον πεπύσθαι εἰκὸς ἦν· ἐξ ὧν συνθεὶς ὁ ποιητὴς, ὅτι πλέον ἢ τότε ἀφειστήκει τῆς γῆς ἡ νῆσος, κατὰ τὴν Μενελάου παρουσίαν, προσέθηκε παρ' ἑαυτῷ πολλαπλάσιον διάστημα τῷ μυθώδους χάριν. Αἱ δὲ μυθοποιίαι οὐκ ἀγνοίας χάριν· σημεῖα γὰρ δή που. οὐδὲ γὰρ τὰ περὶ τῶ Πρωτέως, καὶ τῶν Πυγμαίων, οὐδ' αἱ τῶν φαρμάκων δυνάμεις, οὐδ' εἴτι ἄλλο τοιοῦτον οἱ ποιηταὶ πλάττουσι· οὐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῶν τοπικῶν λέγεται, ἀλλ' ἡδονῆς καὶ τέρψεως χάριν. Πῶς οὖν καὶ ἄυδρον ὄσαν ὕδωρ φησὶν ἔχειν;

Ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ὅθεν τ' ἐπὶ νῆας ἔΐσας
Ἐς πόντον βάλλουσιν ἀφυσσάμενοι μέλαν ὕδωρ.

Αλλ' ὅτε τὸ ὑδρεῖον ἐκλείπειν ἀδύνατον, ὅτε τὴν ὑδρείαν ἐκ τῆς νήσου γενέσθαι φησὶν, ἀλλὰ τὴν ἀναγωγὴν

enarrat, hanc nempe inſulam tanc temporis diurnae navigationis ſpatio a continente fuiſſe diſſitam, ea tantam mendacii ſuſpicionem movere non debuiſſent; cum probabile videtur, eum quae vulgo de aſcenſionibus et aggeſtionibus Nili credebantur inaudiviſſe; unde ratiocinatus inſulam ſub Menelai adventum longius quam ſuo tempore a continente abfuiſſe, de ſuo multis partibus veritatem excedens intervallum addidit, ut fabuloſe rem narraret. At fabulae non ignorationis cauſa finguntur: quod vel ex eo deprehendere poſſis, quod quae de Proteo, de Pygmaeis, de efficacitate venenorum et alia id genus poëtae fingunt, non ob ignorationem locorum ea comminiſcuntur, ſed delectandi cauſa. Quomodo ergo Pharum aquae expertem, aqua praeditam dicit?

Commodus eſt in ea portus, unde in mare naves
Propellunt celeres lymphis nigricantibus hauſtis.

Nimirum neque hoc fieri nequit, ut puteum aqua deficiat, neque ex ipſa inſula aquam peti affirmat, ſed imponi

γωγὴν μόνην, διὰ τὴν τῦ λιμένος ἀρετὴν, τὸ δ' ὕδωρ ἐκ τῆς περαίας ἀρύσασθαι παρῆν· ἐξομολογημένου πως τῦ ποιητῦ δι' ἐμφάσεως, ὅτι πελαγίαν εἶπεν πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν καὶ μυθοποιΐαν.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ [r] περὶ τῆς πλάνης τῦ Μενελάου λεχθέντα συνηγορεῖν δοκεῖ τῇ ἀγνοίᾳ τῇ περὶ τοὺς τόπους ἐκείνους, βέλτιον ἴσως ἐστὶ, τὰ ἐν τοῖς ἔπεσι τούτοις ζητούμενα προεκθεμένους, ἅμα ταῦτά τε [s] διασεῖλαι, καὶ περὶ τῦ ποιητῦ ἀπολογήσασθαι καθαρώτερον. Φησὶ δὲ πρὸς Τηλέμαχον ὁ Μενέλαος θαυμάσαντα τὸν τῶν βασιλείων κόσμον·

Ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν, καὶ πόλλ' ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην ἐν νηυσὶ, καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον
Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους, ἐπαληθεὶς,
Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβούς,
Καὶ Λιβύην. —

Ζητῦσι

r) περὶ τῆς πλάνης τῦ Μεν.] π. τ. πλ. τῆς M. Venet. recte. s) διατεῖλαι] διατῆσαι Caſ. Reg. Venet.

poni tantum in naves ob portus commoditatem, et licebat ex oppoſita continente aquam haurire; quod quodammodo videtur faſſus eſſe poëta, his innuens verbis, quod inſulam mari cinctam dicit non vere, ſed exceſſus et fabulandi cauſa.

Quoniam autem ea, quae de Menelai peregrinatione differuit, videntur confirmare locorum iſtorum ignorationem, fortaſſis praeſtiterit, nos, quae in verſibus iſtis quaeruntur, prius exponere, itàque ſimul et diſtinctius illa explicare, et poëtam clarius defendere. Menelaus ergo Telemachum regiae ornatum admirantem ſic alloquitur:

Multa etenim paſſus, et per loca multa vagatus
Has ego opes octavo adduxi navibus anno:
Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios et Erembos,
Et Lybiam. — .

Quae-

Ζητῶσι δὲ, πρὸς τίνας ἦλθεν Αἰθίοπας, πλέων ἐξ pag. 38.
Αἰγύπ]ȣ· (ἔτε γὰρ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ οἰκοῦσι τινὲς Αἰθίοπες, ἔτε [t] τῷ Νείλȣ τὰς καταῤῥάκτας ἦν διελθεῖν ναυσὶ·) τίνες τε οἱ Σιδόνιοι· οὐ γὰρ οἵ γε ἐν Φοινίκῃ· οὐ γὰρ ἂν τὸ γένος [u] προθεὶς, τὸ εἶδος [x] ἐπήνεγκε· τίνες τε οἱ Ἐρεμβοί· καινὸν γὰρ τὸ ὄνομα. Ἀριστόνικος μὲν οὖν ὁ καθ' ἡμᾶς γραμματικὸς ἐν τοῖς περὶ τῆς Μενελάȣ πλάνης, πολλῶν ἀναγέγραφεν ἀνδρῶν ἀποφάσεις περὶ ἑκάστȣ τῶν ἐκκειμένων κεφαλάκων· ἡμῖν δ' ἀρκέσει κἂν ἐπιτέμνοντες λέγωμεν. Οἱ μὲν δὴ πλεῦσαι φήσαντες εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, οἱ μὲν περίπλȣν τὸν διὰ Γαδείρων μέχρι τῆς Ἰνδικῆς εἰσάγȣσιν· ἅμα καὶ τὸν χρόνον τῇ πλάνῃ συνοικειοῦντες, ὃν φησιν, ὅτι ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον· οἱ δὲ διὰ τȣ̃ ἰσθμȣ̃, τȣ̃ κατὰ τὸν Ἀραβίον κόλπον· οἱ δὲ διὰ τῶν διωρύγων τινός.

t) τῷ Νείλῳ] Ita ex Caſ. Bemb. Vat. A. B. reſcripſi pro τῷ Νείλῳ. u) προθεὶς] Sic Caſ. Reg. Stroz. Venet. rel. et ed. προσθεὶς. x) ἐπήνεγκε] ἐπήγαγε, Caſ. Stroz.

Quaerunt autem, ad quos Aethiopas venerit, cum ex Aegypto navigaret: (neque enim in noſtro mari habitant aliqui Aethiopes, neque navibus per catarractas Nili potuit vehi) tum qui Sidonii: non enim intelligi poteſt de iis, qui ſunt in Phoenicia: neque enim genere poſito, ſpeciem intuliſſet. Item qui fuerint Erembi: nam hoc nomen eſt novum. Proinde Ariſtonicus, noſtrae aetatis Grammaticus, in iis quae de erroribus Menelai commentatus eſt, multorum de ſingulis propoſitis quaeſtionibus ſententias expoſuit. Nobis ſatis erit compendio referre. Itaque eorum, qui navigaſſe Menelaum in Aethiopiam confirmant, alii circumnavigaſſe eum per Gades usque ad Indiam dicunt, tempus etiam peregrinationi accommodantes, quod octavo anno ſe rediiſſe dicit: alii per iſthmum, qui eſt ad Arabicum ſinum: alii per aliquam foſſarum.

Οὔτε δ' ὁ περίπλους ἀναγκαῖος, ὃν Κράτης εἰσάγει· οὐχ ὡς ἀδύνατος εἶναι, (καὶ γὰρ οὐδ' ἡ Ὀδυσσέως πλάνη ἀδύνατος) ἀλλ' ὅτι οὔτε πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς μαθηματικὰς χρήσιμος, ἔτε πρὸς τὸν χρόνον τῆς πλάνης. καὶ γὰρ ἀκούσιοι διατριβαὶ κατέσχον αὐτὸν ὑπὸ δυσπλοίας, φήσαντα, ὅτι ἀπὸ ἑξήκοντα νεῶν πέντε ἐλείφθησαν αὐτῷ, καὶ ἑκούσιοι χρηματισμῷ χάριν· φησὶ γὰρ ὁ Νέστωρ·

Ὡς ὁ μὲν, ἔνθα πολὺν βίοτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων
Ἠλᾶτο ξὺν νηυσί, —

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς.

Ὁ τε διὰ τῦ ἰσθμῦ πλῦς ἢ τῶν διωρύγων, λεγόμενος μὲν ἠκύετο ἂν ἐν μύθῳ σχήματι· μὴ λεγόμενος δὲ, περιττῶς καὶ ἀπιθάνως εἰσάγοιτο ἄν. Ἀπιθάνως δὲ λέγω, ὅτι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὐδεμία ἦν διώρυξ· τὸν δὲ ἐπιχειρήσαντα ποιῆσαι Σέσωστριν, ἀποστῆναί φασι μετεωροτέραν ὑπολαβόντα τὴν τῆς θαλάττης ἐπιφάνειαν. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὁ ἰσθμὸς ἦν πλώϊμος. ἀλλ' εἰκάζει

farum. Sed neque circumnavigatio, quam Crates introducit, neceſſaria eſt: non quod impoſſibilis ſit, (nam ne Ulyſſis quidem errores impoſſibiles ſunt) ſed quia neque ad mathematicorum poſitiones congruit, neque ad tempus errorum. Nam et invito morae ſunt iniectae, eſtque difficultate navigandi detentus: ſicut ipſe dicit, de LX navibus quinque tantum Menelao ſuiſſe relictas: et ſponte etiam moras traxit pecuniae colligendae cauſa. Sic enim Neſtor:

Sic tunc multa ſuis cum navibus ille vagatus
Ingentes cumulavit opes, aurumque coegit,
Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus.

Et navigatio per iſthmum ſeu foſſam ſi ab ipſo poëta fuiſſet commemorata, acciperetur ut fabula: cum autem a poëta non dicatur, otioſe et contra fidem veri introducitur. Contra fidem dico, quod ante bellum Troianum nulla fuit foſſa: et Seſoſtrim, qui conatus fuit iſthmum perfodere, deſtitiſſe ab incepto ferunt, cum maris ſuperficiem eſſe ſublimiorem ſuſpicaretur. Atqui ne iſthmus quidem navigabilis fuit: et

Erato-

εἰκάζει δ' Ἐρατοσθένης οὐκ εὖ· μὴ γάρ πω τὸ ἐκρηγμα τὸ κατὰ τὰς στήλας γεγονέναι νομίζει· ὥστε ἐνταῦθα συνάπτειν τὴν ἔξω θάλατταν τῇ ἐντὸς, καὶ καλύπτειν τὸν ἰσθμὸν μετεωροτέραν οὖσαν. τὸ δ' ἐκρήγματος γενομένου ταπεινωθῆναι, καὶ ἀνακαλύψαι τὴν γῆν, τὴν κατὰ τὸ Κάσιον, καὶ τὸ Πηλούσιον, μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς. Τίνα οὖν ἔχομεν ἱστορίαν περὶ τοῦ ἐκρήγματος τούτου, διότι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὔπω ὑπῆρχεν; Ἴσως δ' ὁ ποιητὴς ἅμα μὲν τὸν Ὀδυσσέα p. 39. ταύτῃ διεκπλέοντα εἰς τὸν ὠκεανὸν [y] πεποίηκεν, ὡς ἤδη ἐκρήγματος γεγονότος, ἅμα δὲ εἰς τὴν ἐρυθρὰν τὸν Μενέλαον, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ναυτολεῖ, ὡς ἔπω γεγονότος. ἀλλὰ καὶ τὸν Πρωτέα εἰσάγει λέγοντα αὐτῷ·

Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσι. —

Πεῖρα δέ; καὶ ὅτι ἐσπέριόν τινα λέγει τόπον τοῦτον ἔσχατον, ὁ Ζέφυρος [z] παρατεθεὶς δηλοῖ·

y) πεποίηκεν et p. p. ναυτολεῖ] Hac omnium Mss. lectione sanum reddidi locum. Editi πεποιηκὼς et ναυτολῶν, male, iudice quoque Casaub. z) παρατεθεὶς] Reg. Stroz. παρατιθεὶς.

Eratosthenes id non recte coniectura colligit. Censet enim nondum fuisse terram apud Herculis columnas perruptam, itaque apud isthmum hunc mare externum cum mediterraneo coivisse, cumque altius isthmo esset, eum intexisse: postmodo cum apud Gades mare internum erupisset, subsedisse id, ac terram iuxta Casium, Pelusium, usque ad Rubrum mare detexisse. At qua historia confirmabitur, rupturam illam Troiano esse bello posteriorem? An Homerus Ulyssem ea in oceanum evectum scribit, ut ruptura ista iam tum facta, et ex Aegypto naves Menelai in Rubrum mare deportat, ut ruptura ista nondum existente? Quin et Proteum inducit poëta, sic Menelao dicentem:

Sed te, qua terrae postremus terminus extat,
Elysium ad campum coelestia numina mittent.

Et qualis sit locus, nempe ultimus versus occidentem, Zephyri adiecta mentio declarat;

— *sem-*

Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησι. —

Ταῦτα γὰρ αἰνίγματος πλήρη. —

Εἰ δ' οὖν καὶ σύρρυτον ποτὲ ὑπάρξαντα τὸν ἰσθμὸν τοῦτον ὁ ποιητὴς ἱστορήκει, πόσῳ μείζονα ἂν ἔχοιμεν πίστιν τῷ, τὰς Αἰθίοπας διχθὰ διῃρῆσθαι, πορθμῷ τηλικούτῳ διειργομένους; Τίς δὲ καὶ χρηματισμὸς παρὰ τῶν ἔξω, καὶ κατὰ τὸν ὠκεανὸν Αἰθιόπων; [a] Καίτοι γὰρ θαυμάζουσι τὸ κόσμῳ τῶν βασιλείων οἱ περὶ Τηλέμαχον τὸ πλῆθος, ὅ ἐστι

Χρυσῷ τ' ἠλέκτρῳ τε καὶ ἀργύρῳ ἠδ' ἐλέφαντος.

τούτων δ' ἀδενὸς πλὴν ἐλέφαντος εὐπορία παρ' ἐκείνοις ἐστὶν, ἀπορωτάτοις τῶν ἁπάντων οὔσι τοῖς πλείστοις, καὶ νομάσι. Νὴ Δία, ἀλλ' ἡ Ἀραβία προσῆν, καὶ [b] τὰ μέρη τῆς Ἰνδικῆς· τούτων δ' ἡ μὲν εὐδαίμων κέκληται μόνη τῶν ἁπασῶν· τὴν δὲ, εἰ καὶ μὴ ὀνομαστὶ καλοῦσιν, οὕτως ὑπολαμβάνουσί γε, καὶ ἱστοροῦσιν, ὡς

a) Καίτοι γὰρ] Ἀλλὰ μὲν γὰρ. Venet. Reg. b) τὰ μέρη τῆς Ἰνδικῆς] optima lectio cod. Reg. quam Breguign. quoque recepit. Vulgo τὰ μέχρι τ. Ἰ.

— *semper lenis aura Favoni*
Spirat ab oceano. —

Haec enim ſunt plena obſcurarum quaeſtionum. —

Quod ſi aliquando mari tectum iſthmum illum noverat Homerus, quanto facilius credemus Aethiopes bifariam diviſos fuiſſe, tanto freto diſiunctos? At quid opum potuerit ab exterioribus, et ad oceanum habitantibus Aethiopibus conſequi Menelaus? Miratur enim Telemachus multitudinem ornamentorum regiae, quae erant

Ex ebore, electroque, auro, argentoque parata.

Atqui horum nullius, praeter ebur, copia eſt apud Aethiopes, plerosque pauperrimos, et incertis vagantes ſedibus. Verum hoc eſt mehercule. Sed proxima erat Arabia, et regiones quaedam Indiae: de his ſola omnium Arabia vocatur felix: India quanquam hoc nomine non afficitur, tamen creditur et perhibe-

εἰς εὐδαιμονεςάτην. Τὴν μὲν ἂν Ἰνδικὴν οὐκ οἶδεν Ὅμηρος, εἰδὼς δὲ ἐμέμνητο ἄν· τὴν δ' Ἀραβίαν, ἣν εὐδαίμονα προσαγορεύουσιν οἱ νῦν, τότε δ' οὐκ ἦν πλουσία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἄπορος, καὶ ἡ πόλις αὐτῆς, σκηνιτῶν ἀνδρῶν. ὀλίγη δ' ἡ ἀρωματοφόρος, δι' ἣν καὶ τοῦτο τοὔνομα [e] εὕρετο ἡ χώρα, διὰ τὸ καὶ τὸν φόρτον εἶναι τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν σπάνιον καὶ τίμιον. Νυνὶ μὲν ἂν εὐπορῶσι καὶ πλουτῶσι διὰ τὸ καὶ τὴν ἐμπορίαν εἶναι πυκνὴν καὶ δαψιλῆ· τότε δ' οὐκ εἰκός. Αὐτῶν δὲ χάριν τῶν ἀρωμάτων ἐμπόρῳ μὲν καὶ καμηλίτῃ γένοιτ' ἄν τις ἐκ τῶν τοιούτων φορτίων εὐπορία. Μενελάῳ δὲ λαφύρων, ἢ δωρεῶν ἔδει παρὰ βασιλέων καὶ δυναςῶν, ἐχόντων τὲ ἃ δώσουσι, καὶ βουλομένων διὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶ καὶ εὔκλειαν. Οἱ μὲν ἂν Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ πλησίον Αἰθίοπες, καὶ Ἄραβες, ἔθ' ὕτω τελέως ἄβιοι, ὅτ' ἀνήκοοι τῆς τῶν Ἀτρειδῶν δόξης, καὶ μάλις α διὰ τὴν κατόρθωσιν

e) εὕρετο] εὕρετο Mss. Caſ. Bemb.

hibetur eſſe feliciſſima. Indiam quidem non norat Homerus: erat enim facturus alioqui mentionem. Arabia, quam nunc vocant felicem, illis temporibus dives non erat, ſed inops, et ab habitantibus in tabernaculis colebatur hominibus. Quae aromata fert, unde nomen regioni, quod aromatum merces in noſtris regionibus rara eſt et in pretio, exigua eſt regio. Ac noſtra quidem aetate Arabes copia rerum et diviſiis abundant, quia aſſidua eſt et copioſa negotiatio: tunc autem ita eos habuiſſe, probabile non eſt. Iam quod ad ipſa attinet aromata, mercator ſane et camelum agens, copiam aliquam poterat huiusmodi mercium comportare; Menelao autem opus erat ſpoliis, aut donis regum ac principum, qui et haberent, quod largirentur, et darent ob ſplendorem ac gloriam eiŭs. Enimvero Aegyptii, iisque propinqui Aethiopes et Arabes, neque omnino ab omni cultu alieni erant, neque nulla ad eos de Atridis fama peruenerat, maxime bello

pag. 40. τῆ Ἰλιακῆ πολέμῳ, ὥστ' ἐλπὶς ἦν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας· καθάπερ ἐπὶ τῆ θώρακος τῆ Ἀγαμέμνονος λέγεται·

Τόν ποτε οἱ Κινύρης δῶκε ξεινήϊον εἶναι·
Πεύθετο γὰρ Κύπρονδε μέγα κλέος. —

Καὶ δὴ καὶ τὸν πλείω χρόνον τῆς πλάνης, λεκτέον μὲν ἐν τοῖς κατὰ Φοινίκην, καὶ Συρίαν, καὶ Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην γενέσθαι, καὶ τὰ περὶ Κύπρον χωρία, καὶ ὅλως τὴν καθ' ἡμᾶς παραλίαν, καὶ τὰς νήσους. καὶ γὰρ ξένια παρὰ τούτοις, καὶ τὸ βία, καὶ τὸ ἐκ λεηλασίας [d] πορίζεσθαι, καὶ μάλιστα παρὰ τῶν συμμαχησάντων τοῖς τρωσὶν, ἐντεῦθεν ἦν. Οἱ δ' ἐκτὸς καὶ πόρρω βάρβαροι ἀδεμίαν τοιαύτην ὑπηγόρευον ἐλπίδα. Εἰς ὃν τὴν Αἰθιοπίαν ἀφῖχθαι λέγεται ὁ Μενέλαος, [e] ἀχ ὅτι μέχρι τῶν ὅρων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ· τάχα μὲν γὰρ καὶ πλησιαίτεροι ἦσαν ταῖς Θήβαις

d) πορίζεσθαι] πορίσασθαι Reg. e) ὐχ ὅτι] Hanc praviſſimam lectionem profitentur omnes Mss. Caſaub. eam ita emendare voluit: ὐχ ὅτι τῷ ὄντι εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἦκεν, ἀλλ' ὅτι κ. τ. λ. Minori apparatu forte pro ὐχ ὅτι ſcribi poſſet τοῦτ' ὅτι, quod in verſione expreſſi.

bello ab iis Troiano confecto: itaque ſperare Menelaus ab iis munera poterat. Sic etiam de thorace Agamemnonis ſcribitur:

Quem Cinyra hoſpitii pignus donaverat olim
In Cypro magni de fama factus Atridae
Certior. —

Proinde maius peregrinationis tempus conſumtiſſe Menelaum dicemus in Phoenicia, Syria, Aegypto, Africa, et locis Cypro vicinis, omninoque apud oram noſtram maritimam inſulasque. Nam inde et hoſpitalia munera, et praeda ac vi extorta dona maxime ab iis, qui opem Troianis tulerant, conſequi poterat. Ad oceanum autem habitantes longeque diſſiti barbari talem ſpem ei nullam oſtendebant. In Aethiopiam ergo veniſſe dicitur Menelaus, id eſt usque ad terminos eius, qui attingunt Aegyptum. Fortaſſis enim ea tempeſtate fines

Θήβαις οἱ τότε ὅροι. ἀλλὰ καὶ οἱ νῦν πλησίον εἰσὶν, οἱ κατὰ Συήνην καὶ τὰς Φίλας· ὧν ἡ μὲν τῆς Αἰγύπτ]ου ἐστὶν, αἱ δὲ Φίλαι κοινὴ κατοικία τῶν Αἰθιόπων καὶ τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ ἂν εἰς Θήβας ἀφιγμένος, εἰ καὶ μέχρι τῶν ὅρων ἀφῖκτο, ἢ καὶ περαιτέρω τῶν Αἰθιόπων, καὶ ταῦτα τῇ βασιλικῇ ξενίᾳ χρώμενος, εὐδὲν ἄλογον. Οὕτω δὲ καὶ Κυκλώπων εἰς γαῖαν ἀφῖχθαι φησὶν ὁ Ὀδυσσεὺς, μέχρι τῦ σπηλαίυ προεληλυθὼς ἀπὸ θαλάττης· ἐπ' ἰσχατιᾶς γὰρ ἰδρύσθαί πυ λέγει. Καὶ εἰς Αἰολίαν δὲ, καὶ Λαιστρυγόνας, καὶ τὰς ἄλλας [f] τόπυς, ὅπυ ποτὲ καθωρμίσατο, ἐκεῖσε φησὶν ἀφῖχθαι. Καὶ ὁ Μενέλαος ἂν ἔτως εἰς Αἰθιοπίαν ἦκεν, ἔτω δὲ καὶ εἰς Λιβύην, ὅτι προσίσχε τόποις τισίν· ἀφ' ἃ καὶ ὁ κατὰ τὴν Ἀρδανίαν λιμὴν, τὴν ὑπὲρ Παραιτονίυ, Μενέλαος καλεῖται.

Εἰ δὲ Φοίνικας εἰπὼν, ὀνομάζει καὶ Σιδονίυς, τὴν μητρόπολιν αὐτῶν, σχήματι συνήθει χρῆται, ὡς,

. . . Τρῳάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε.

Καὶ

f) τόπυς] abeſt e Stroz. Vat. A. B. Venet.

fines propius Thebas erant, ſed et hodie propinqui ſunt ad Syenem et Philas: quarum illa Aegypti eſt, hae communis Aethiopum Aegyptiorumque habitatio. Cum ergo Menelaus Thebas pervenerit, non abſurdum eſt dicere, ipſum favore regis vel in Aethiopiam ipſam vel ad eius ſolummodo fines perveniſſe. Sic etiam in terram Cyclopum ſe dicit veniſſe Ulyſſes, a mari usque ad ſpeluncam progreſſus, quam in extremo ſitam fuiſſe ait. In Aeoliam quoque, et ad Laeſtrygones, et alia in loca, ad quae aliquando appulit, ſe veniſſe perhibet. Hoc igitur modo etiam Menelaus in Aethiopiam venit, et in Africam quoque, ubi quibusdam locis naves applicuit; unde etiam portus, qui ad Ardaniam eſt ſupra Paraetonium, Menelaus nominatur.

Quod autem Phoenicia appellata Sidonios nominat, principem ſcilicet Phoeniciae urbem, figura utitur ſibi familiari, ut

Ad claſſem Teucros addaxit et Hectora ſaevum.

Et,

Καὶ

Οὐ γὰρ ἔτ' Οἰνῆος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν.
Οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην, θάνε δὲ ξανθὸς Μελέαγρος.

Καὶ

Ἴδην δ' ἵκανεν . . . . καὶ Γάργαρον.

Καὶ

Οἵ δ' Εὔβοιαν ἔχον . . . .
Χαλκίδα τ' Εἰρέτριάν τε.

Καὶ Σαπφὼ·

Ἤ σε Κύπρος, ἢ Πάφος ἢ Πάνορμος.

Καίτοι καὶ ἄλλό τι ἦν τὸ ποιῆσαν, καίπερ ἤδη μνησθέντα τῆς Φοινίκης, ἰδίως πάλιν καὶ τὴν Σιδόνα [g] συγκαταλέξαι. Πρὸς μὲν γὰρ τὸ τὰ ἐφεξῆς ἔθνη καταλέξαι, ἱκανῶς εἶχεν ὅτως εἰπεῖν·

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαλήθεις
Αἰθιόπας θ' ἱκόμην. —

Ἵνα

g) συγκαταλέξαι. Πρὸς μὲν] In omnibus Mss. ut in editis legitur συγκαταλέξαι, φησὶν ὅπερ ζητοῦσιν ἔνιοι. Πρὸς μὲν. Reiecci φησὶν — ἔνιοι, quae nullum idoneum ſenſum praebent, et e margine in textum migrata ſunt.

Et,

Iam tum magnanimus cum natis clauſerat Oeneus
Extremam vitae lucem et flavo Meleagro.

Rurſum

Idam pervenere et Gargaron. —

Et

Nec non Euboeae cultores —
Cives Chalcidis, Eretriaeque —

Sic etiam Sappho:

Seu te Cyprus habet, ſeu Paphus, aut Panormus.

quanquam alia ratione inductus videtur Homerus, qui, Phoenice iam commemorata, tamen ſeorſim Sidoniam nominaret. Nam ad gentes ordine recenſendas, ſatis erat dixiſſe:

Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii. —

Sed

h) Ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδη- pag. 42.
μίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας· καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν, εἴτε καὶ παραλαβεῖν εὐτεχνίαν, καὶ τὸ τὴν Ἑλένην προξενῶσθαι τοῖς ἀνθρώποις μετὰ Ἀλεξάνδρου· διόπερ παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ τοιαῦτα ἀποκείμενα λέγει·

Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, ἃς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἤγαγε Σιδονίηθεν ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον·
Τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγε —

Καὶ

h) Ἵνα δ' ἐμφήνῃ — Ἀλεξάνδρου] Editi hoc modo h. l. exhibent: Ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας, καὶ ἧς καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν, εἴτε καὶ παραλαβεῖν εὐτυχίας, καὶ τὸ τὴν Ἑλένην προξενῶσθαι κ. τ. λ. nec melius Codices, qui tamen voc. καὶ ἧς non agnoſcunt. Caſaub. magno impendio locum depravatum ita ſanum reddere tentat: Ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν καὶ παραλαβεῖν εὐτυχίας, καὶ ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτεχνίας. Ἐμφαίνει δὲ καὶ τὸ τὴν Ἑλένην κ. τ. λ. Faciliori modo rem abſolviſſe mihi videtur Gronov. in animadv. ad Strab. p. 156. cuius emendationem, praeunte Breguignio in textum aſſumere haud dubitavi.

Sed ut oſtenderet, ſe etiam aliquamdiu apud Sidonios fuiſſe peregrinatum, propter rerum ſecundarum quibus utebantur famam: commodum ei fuit tum id in memoriam revocare, tum praeſtantiam ipſorum in artibus commemorare, et quod Helena cum Alexandro iam ante eorum uſa erat, hominum hoſpitio. Itaque et apud Alexandrum multa eorum opera recondita dicuntur:

Hic inerant varii pepli, muliebria texta:
Sidonias namque ipſe Paris per caerula ſecum
Duxerat Iliacam famoſa Sidone ad urbem,
Tyndarida adducens Helenam. —

et

Καὶ παρὰ τῷ Μενελάῳ· λέγει γὰρ πρὸς Τηλέμαχον·

Δώσω τοὶ κρητῆρα τετυγμένον· ἀργύρεος δὲ
Ἔστιν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται,
Ἔργον δ' Ἡφαίστοιο· πόρεν δὲ ἐφαίδιμος ἥρως
Σιδονίων βασιλεὺς, ὅθ' ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψε
Κεῖσέ με νοστήσαντα. —

Δεῖ δὲ δέξασθαι πρὸς ὑπερβολὴν εἰρημένον τὸ Ἡφαίστου ἔργον, ὡς λέγεται Ἀθηνᾶς ἔργα τὰ καλὰ, καὶ Χαρίτων, καὶ Μουσῶν. ἐπεὶ ὅτι γε [i] οἱ Σιδόνιοι ἦσαν καλλίτεχνοι, δηλοῖ τὸν [k] κρατῆρα ἐπαινῶν, ὃν ὁ Εὔνεως ἔδωκεν ἀντὶ Λυκάονος· φησὶ γὰρ·

— κάλλει ἐνίκα πᾶσαν ἐπ' αἶαν
Πολλὸν, ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ ἤσκησαν,
Φοίνικες δ' ἄγον ἄνδρες. —

Περὶ δὲ τῶν Ἐρεμβῶν πολλὰ μὲν εἴρηται· πεθανώτατοι δ' εἰσὶν οἱ νομίζοντες τὰς Ἄραβας λέ-

i) οἱ Σιδόνιοι] ita Vat. A. B. vulgo οἱ ἄνδρες. k) τὸν κρατῆρα — αἶαν] Vat. B. et Bemb. τὸν κρατῆρα τῦ Εὔνεω ἐπαινῶν, ὃν καὶ φησὶν ὑπὸ Σιδονίων ἀσκηθέντα νικᾶν τῷ κάλλει πᾶσαν ἐπ' αἶαν.

et apud Menelaum, qui ita Telemachum alloquitur:

Crateram tibi donabo, mira arte paratam
Argento ex ſolido, labia undique circuit aurum.
Mulciber hanc fecit: dono mihi ſplendidus heros
Olim rex Sidonum, redeuntem tempore quo me
Hoſpitio excepit, dederat. —

Intelligendum eſt autem hyperbolice vocari opus Vulcani, ſicut praeſtantia opera Minervae, Gratiis, et Muſis adſcribuntur. Nam egregios artifices fuiſſe Sidonios, oſtendit craterem laudans, quem pro redimendo Lycaone dederat Euneus:

— *aliis longe praeſtantior ille*
Omnibus, hunc etenim ſubtilis laudibus artis
Illuſtres Sidones docto fecere labore,
Navibus advexere ſuis Poeni. —

Iam de Erembis multa ſunt dicta. Omnium autem hi vero ſimillima, qui Arabes ſigni-

λέγεσθαι. Ζήνων δ' ὁ ἡμέτερος καὶ γράφει οὕτως·

Αἰθιόπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους Ἄραβάς τε.

Τὴν μὲν οὖν γραφὴν οὐκ ἀνάγκη κινεῖν παλαιὰν οὖσαν· αἰτιᾶσθαι δὲ βέλτιον τὴν τοῦ ὀνόματος μετάπτωσιν, πολλὴν καὶ ἐπιπολαίαν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Ἀμέλει δὲ καὶ ποιοῦσι τινὲς παραγραμματίζοντες. Ἄριστα δ' ἂν δόξειεν εἰπεῖν ὁ Ποσειδώνιος, κἀνταῦθα ἀπὸ τῆς τῶν ἐθνῶν συγγενείας καὶ κοινότητος ἐτυμολογῶν. Τὸ γὰρ τῶν Ἀρμενίων ἔθνος, καὶ τὸ τῶν Σύρων, καὶ τῶν Ἀράβων, πολλὴν ὁμοφυλίαν ἐμφαίνει κατά τε τὴν διάλεκτον, καὶ τοὺς βίους, καὶ τοὺς τῶν σωμάτων χαρακτῆρας, καὶ μάλιστα καθὸ πλησιόχωροι εἰσί. Δηλοῖ δ' ἡ Μεσοποταμία ἐκ τῶν τριῶν συνεστῶσα τούτων ἐθνῶν· μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἡ ὁμοιότης διαφαίνεται. Εἰ δέ τις παρὰ τὰ κλίματα γίνεται διαφορὰ τοῖς [1] προσβορέοις ἐπιπλέον, πρὸς τοὺς μεσημβρινοὺς, καὶ τούτοις πρὸς μέσους τοὺς ὅρους, ἀλλ' ἐπικρα-

1) προσβορέοις] προσβόῤῥοις Cas. Stroz. Vat. A. B. Venet.

significari putant. Et Zeno quidem noster ita scribit Homericum versum:

Aethiopes adii, tum Sidonios, Arabesque.

Sed scripturam mutare, cum sit vetusta, non est necesse. Culpanda est potius nominis mutatio, quae frequens est et usitata omnibus gentibus: quod et quidam faciunt, qui circa etymologiam versantur. Optime omnium existimo Posidonium hic quoque a gentium cognatione et communitate interpretationem vocum ducere. Nam Armeniorum, Syrorum, et Arabum multum cognationis prae se ferunt nationes, sermone, vita, corporum forma, maxime ubi degunt in vicinia. Idque ostendit Mesopotamia ex tribus his conflata populis: maxime enim in his similitudo est illustris. Quod si qua est varietas pro eo atque aliae partes aliis magis ad septentrionem aut meridiem vergunt, aut in medio sunt sitae: nihilominus tamen communis affe-

ἐπικρατεῖ γε τὸ κοινόν. [m] Καὶ οἱ Ἀσσύριοι δὲ, καὶ οἱ Ἀρια-
pag. 42. νοὶ, καὶ οἱ Ἀρμένιοι παραπλησίως πως ἔχουσι, καὶ πρὸς
τούτους, καὶ πρὸς ἀλλήλους. [n] Εἰκάζει γὲ δὴ καὶ τὰς τῶν
ἐθνῶν τούτων κατονομασίας ἐμφερεῖς ἀλλήλαις εἶναι.
τοὺς γὰρ ὑφ' ἡμῶν Σύρους καλουμένους ὑπ' αὐτῶν τῶν
Σύρων [o] Ἀρμενίους, καὶ Ἀραμμαίους καλεῖσθαι· τούτῳ
δ' ἐοικέναι τοὺς Ἀρμενίους, καὶ τοὺς Ἄραβας, καὶ Ἐρεμ-
βοὺς, τάχα τῶν πάλαι Ἑλλήνων οὕτω καλούντων τοὺς
Ἄραβας· ἅμα καὶ τῇ ἐτύμῳ συνεργοῦντος πρὸς τοῦτο.
ἀπὸ γὰρ τῆς εἰς τὴν ἕραν ἐμβαίνειν [p] τοὺς Ἐρέμβους
ἐτυμολογοῦσιν οὕτως οἱ πολλοὶ, ὃς [q] μεταλαβόντες οἱ
ὕστερον, ἐπὶ τὸ σαφέστερον, Τρωγλοδύτας ἐκάλεσαν·
οὗτοι δέ εἰσιν Ἀράβων [r] οἱ ἐπὶ θάτερον μέρος τῆς Ἀρα-
βίας κόλπου κεκλιμένοι, τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ καὶ Αἰθιο-
πίᾳ. Τούτων δ' εἰκὸς μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν, καὶ
πρὸς

m) Καὶ οἱ Ἀσσύριοι] Venet. Mss. pro Ἀσσύριοι habet Σύριοι, et Ἀριμάνιοι pro Ἀρμένιοι; καὶ οἱ Ἀριανοὶ autem non agnoscit. In Cas. et Stroz. Mss. Ἀραμμαῖοι loco Ἀρμένιοι, rel. ut in ed. n) Εἰκάζει γὲ δὴ] Hanc omnium Mss. lectionem assumsi in textum pro εἰκάζειν δὲ δεῖ edit. o) Ἀρμενίους] Non sincera mihi videtur haec lectio. p) τοὺς Ἐρέμβους] Sic legendum esse iam monuit Casaub. vulg. τοὺς Τρωγλοδύτας. q) μεταλαβόντες] coni. Casaub. μεταβαλόντες, quod non probo. r) οἱ ἐπὶ θάτερον μέρος] οἱ ἐπὶ θατέρῳ μέρει. Bemb. Stroz. Vat. A. B.

affectio obtinet. Assyrii quoque, Ariani, et Armenii inter se atque istorum sunt assimiles. Coniicit exinde Posidonius, harum gentium nomina esse affinia: qui enim a nobis Syri dicuntur, ab ipsis Syris Aramaeos vocari; idque Armeniis, Arabibus, et Erembis convenire, quo forte nomine veteres Graeci Arabes vocasse videntur, ipsa nominis explicatione iuvante. Nam Eremborum nomen multi a ἕραν ἐμβαίνειν deducunt, quos posteriores apertiore vocabulo Troglodytas appellaverunt. Sunt autem ii Arabes, qui ad alterum latus sinus Arabici vergunt, quod est ad Aegyptum et Aethiopiam. Horum meminisse poëtam proba-

πρὸς τούτους ἀφῖχθαι λέγειν τὸν Μενέλαον, καθ' ὃν τρόπον εἴρηται καὶ πρὸς τοὺς Αἰθίοπας· τῇ γὰρ Θηβαΐδι καὶ ἄλλοι πλησιάζουσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐργασίας οὐδὲ χρηματισμοῦ χάριν τούτων ὀνομαζομένων, (οὐ πολὺ γὰρ ἦν τοῦτο) ἀλλὰ τοῦ [u] μήκους τῆς ἀποδημίας καὶ τοῦ ἐνδόξου. ἔνδοξον γὰρ [x] τοσοῦτον ἐκτοπίσαι. Τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ,

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.

Καὶ τὸ,

— Ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν, καὶ πολλ' ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην. —

Ἡσίοδος δ' ἐν καταλόγῳ φησὶ·

Καὶ κούρην [y] Ἀράβοιο, τὸν Ἑρμάων ἀνάκτητα
Γείνατο καὶ Θρονίη κούρη Βήλοιο ἄνακτος.

Οὕτω

s) πρὸς τούτους ἀφῖχθαι] Secutus ſum lectionem omnium Cod. vulg. πρὸς τούτους εἰκὸς ἀφ. t) πρὸς τοὺς Αἰθίοπας] Ita legendum eſſe pro vulg. πρὸς τούτους εἰκὸς Αἰθ. iam Caſ. vidit, cuius coni. omnibus Mſstis confirmatur. u) τοῦ μήκους τῆς ἀποδ.] Sic omnes Codd. vulgo τοῦ μ. καὶ τ ἀπ. x) τοσοῦτον] τὸ τοσοῦτον Stroz. y) Ἀράβοιο] Ita Mss. vulg. Ἀράβαιο.

probabile eſt, et dixiſſe, ad eos Menelaum perveniſſe, quomodo etiam ad Aethiopes: (nam hi quoque Thebaidi ſunt vicini) non negociationis aut quaeſtus cauſa nominatos, qui multus eſſe non potuit, ſed ob longitudinem peregrinationis et gloriationem. Eſt enim glonoſum tam procul a patria receſſiſſe. Atque eiusmodi ſunt et haec:

Multorum ille hominum mentes cognovit et urbes.

Et

Multa etenim perpeſſus ego haec, multumque vagatus
Adduxi. —

Porro Heſiodus in catalogo ſic ſcribit:

Et filiam Arabi, quam Mercurius pacificus
Genuit et Thronia filia Beli regis.

Οὕτω δὲ καὶ Στησίχορος λέγει. Εἰκάζειν ἂν ἔστιν, ὅτι ἀπὸ τότε καὶ ἡ χώρα Ἀραβία ἤδη τότε ὠνομάζετο· κατὰ δὲ τὰς ἥρωας τυχὸν ἴσως οὔπω.

Οἱ δὲ πλάττοντες Ἐρεμβοὺς ἴδιόν τι ἔθνος Αἰθιοπικὸν, καὶ ἄλλο Κηφήνων, καὶ τρίτον Πυγμαίων, καὶ ἄλλα μυρία, ἧττον ἂν πιστεύοιντο· πρὸς τῷ μὴ ἀξιοπίστῳ, καὶ σύγχυσίν τινα ἐμφαίνοντες τῶ μυθικοῦ καὶ ἱστορικοῦ σχήματος. Ὅμοιοι δ' εἰσὶ τούτοις καὶ οἱ Σιδονίους ἐν τῇ κατὰ Πέρσας θαλάττῃ διηγούμενοι, ἢ ἄλλοθί που τῶ ὠκεανοῦ, καὶ τὴν τοῦ Μενελάου πλάνην ἐξωκεανίζοντες, καὶ τοὺς Φοίνικας δὲ ὁμοίως. Τῆς δ' ἀπιστίας αἴτιον οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, τὸ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλοις τοὺς λέγοντας. Οἱ μὲν γὰρ καὶ τοὺς Φοίνικας καὶ τοὺς Σιδονίους τοὺς καθ' ἡμᾶς ἀποίκους εἶναι τῶν ἐν τῷ ὠκεανῷ φασι, προσιθέντες καὶ διὰ τὶ Φοίνικες ἐκαλοῦντο, ὅτι καὶ ἡ θάλαττα ἐρυθρά· οἱ δ' ἐκείνους τούτων. Εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὴν Αἰθιοπίαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Φοινίκην μετάγουσι, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀνδρο-

Itaque etiam Steſichorus loquitur. Unde coniecturam facere licet, ab Arabo tunc Arabiae nomen inditum fuiſſe, quod Heroum aetate nondum extiterit.

Qui autem fingunt Erembos eſſe Aethiopicam quandam gentem peculiarem, aliamque Cephaenum, et tertiam Pygmeorum, aliaque innumera, ii eo minus fidei merentur, quod praeterquam, quod incredibilia proferunt, etiam hiſtoriae formam cum fabulae confundunt ſpecie. Similes eorum ſunt, qui Sidonios in Perſico mari ponunt, aut alicubi in oceano, itemque Phoenices, ac qui Menelaum in oceanum evectum fingunt. Cauſa, cur iis non credi debeat, non leviſſima eſt, quod invicem contraria dicunt. Alii enim Sidonios et Phoenices noſtros, colonos eorum referunt, qui in oceano habitant, addentes eos Phoenices a puniceo colore vocari, quod mare ſit rubrum: alii illos noſtrorum colonos eſſe volunt. Neque deſunt, qui Aethiopiam in noſtram Phoenicen transferunt, et quae de Andromeda narran-

tur

δερμέδων ἐν Ἰόππῃ συμβῆναί φασιν· ὃ δήπου κατ' p. 43.
ἄγνοιαν τοπικὴν καὶ τούτων λεγομένων, ἀλλ' ἐν μύθου μᾶλλον σχήματι· καθάπερ καὶ τῶν παρ' Ἡσιόδῳ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ προφέρει ὁ Ἀπολλόδωρος, οὔθ' ὃν τρόπον παρατίθησι τοῖς Ὁμήρου ταῦτα, εἰδώς. Τὰ μὲν γὰρ Ὁμήρου, τὰ περὶ τὸν Πόντον καὶ τὴν Αἴγυπτον παρατιθησιν, ἄγνοιαν αἰτιώμενος, ὡς λέγειν μὲν τὰ ὄντα βουλόμενος, μὴ λέγοντος δὲ τὰ ὄντα, ἀλλὰ τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα κατ' ἄγνοιαν. Ἡσιόδου δ' οὐκ ἄν τις αἰτιάσαιτο ἄγνοιαν, ἡμίκυνας λέγοντος, καὶ μακροκεφάλους, καὶ Πυγμαίους· οὐδὲ γὰρ αὐτῷ Ὁμήρου ταῦτα μυθεύοντος, ὧν εἰσὶ καὶ ἄλλοι οἱ Πυγμαῖοι· οὐδ' Ἀλκμᾶνος στεγανόποδας ἰσορροῦντος, οὐδ' Αἰσχύλου κυνοκεφάλους, καὶ στερνοφθάλμους, καὶ μονομμάτους. Ὅπου γε οὐδὲ τοῖς πεζῇ συγγράφουσιν ἐν ἱστορίας σχήματι, προσέχομεν περὶ πολλῶν, [z] κἂν μὴ ἐξομολογῶνται τὴν μυθογραφίαν· φαίνεται γὰρ εὐθὺς, ὅτι μύ-

H 2 θους

z) κἂν μὴ ἐξομολογῶνται] Ita legit Ill. Heyne ad Apollodor. p. 1101. pro vulg. ἐὰν μὴ ἐξ. Caſaub. legendum exiſtimat ἐξομόσωνται, quod non probo.

tur, apud Ioppen eveniſſe tradunt: quae ſane non ob ignorationem locorum dicuntur, ſed fabulae potius praetextu. Sicut et apud Heſiodum ſunt et alios talia, quae Apollodorus proferens neſcit, quomodo ea cum Homericis componat. Nam de Ponto et Aegypto ab Homero ſcripta proferens, inſcitiae eum culpat, qui voluerit quidem vera dicere, ſed ignoratione lapſus falſa pro veris dixerit. At enim Heſiodo nemo ignorationem obiecerit, ſemicanes nominanti, et Longicipites, et Pygmaeos: (nam haec fabulae, ut eſt Pygmaeorum, Homero quoque vitio non dantur): neque Alcmani latipedes, neque Aeſchylo canicipiets et pectoroculatos, et unoculos; quid? quod ne proſa quidem oratione ſcribentibus animum advertimus multa narrantibus ſub hiſtoriae ſpecie, etiamſi non fateantur ſe fabulas ſcribere. Statim enim apparet eos fabulas

θυς παραπλέπουσιν ἐκόντες, ἐκ ἀγνοίᾳ τῶν ὄντω ἀλλὰ πλάσει τῶν ἀδυνάτων, τερατείας καὶ τέρψε χάριν. [a δοκοῦσι δὲ κατ' ἄγνοιαν, ὅτι μάλιστα κ πιθανῶς τὰ τοιαῦτα μυθεύουσι περὶ τῶν ἀδήλων κ τῶν ἀγνοουμένων.] Θεόπομπος δὲ ἐξομολογεῖται Φ σας, ὅτι καὶ μύθους ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐρεῖ κρεῖττον, ὡς Ἡρόδοτος, καὶ Κτησίας, καὶ Ἑλλάνικος, καὶ τὰ Ἰνδικὰ συγγράψαντες.

Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ὠκεανοῦ παθῶν εἴρηται μὲν μύθου σχήματι· καὶ γὰρ τούτου ἐχάζεσθαι δ τὸν ποιητήν. Ἀπὸ γὰρ τῶν ἀμπωτέων καὶ τῶν πλημ μυρίδων ἡ Χάρυβδις αὐτῷ μεμύθευται, ἐδ' αὐτ παντάπασιν Ὁμήρου πλάσμα ὅσα, ἀλλ' ἀπὸ τῶ ἱστορουμένων περὶ τὸν Σικελικὸν πορθμὸν διεσκευασμένη Εἰ δὲ δὶς τῆς παλιρροίας γινομένης καθ' ἑκάστην ἡμέ ραν καὶ νύκτα, ἐκεῖνος τρὶς εἴρηκε·

Τρὶς μὲν γὰρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ, λέγοιτ'

a) Verba uncis inclusa pro Scholio e margine in textum translato habeo.

bulas admiscere non ob verorum ignorationem, sed delectationis causa monstra et alia, quae esse non possunt, fingentes. [Videntur autem vel maxime ignoratione ducti de obscuris et ignotis tam probabiliter fabulari.] Theopompus quidem diserte profitetur se in historia fabulas narraturum rectius quam fecerint Herodotus, Ctesias, Hellanicus, et Indicarum rerum scriptores.

Caeterum de oceani accidentibus dictum est sane sub fabulae habitu: id enim sectari poëtam decuit. Nam ab affluxu et refluxu figmentum Charybdis repetiit, quae ne ipsa quidem omnino est Homeri commentum, sed ex iis adornata, quae de freto Siculo narrantur. Cum autem bis singulis diebus naturalibus ista eveniant, Homerus ter fieri dixit:

Terque die allidit fluctus, totiesque resorbet;

id

λέγοιτ' ἂν καὶ ὅτως. Οὐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῆς ἱστορίας ὑπολητέον γενέσθαι τοῦτο, ἀλλὰ τραγῳδίας χάριν καὶ φόβου, ὃν ἡ Κίρκη πολὺν τοῖς λόγοις προσίθησιν, ἀποτροπῆς χάριν, ὥστε καὶ τὸ ψεῦδος παραμίγνυσθαι. Ἐν αὐτοῖς γοῦν τοῖς ἔπεσι τούτοις [b] εἴρηκεν ἡ Κίρκη·

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ
Δεινὸν, μὴ σύ γε κεῖθι τύχοις ὅτε ῥοιβδήσειε·
Οὐ γάρ κεν ῥύσαιτό σ' ὑπ' ἐκ κακοῦ ἀδ' Ἐνοσίχθων.

Καὶ μὴν παρέτυχέ τε τῇ ἀναροιβδήσει ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ ἐκ ἀπώλετο, ὥς φησιν αὐτός·

Ἡ μὲν ἀνερροίβδησε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ· pag. 44
Αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ μακρὸν ἐρινεὸν ὑψόσ' ἀερθεὶς
Τῷ προσφὺς ἐχόμην ὡς νυκτερίς. —

Εἶτα περιμείνας τὰ ναυάγια, καὶ λαβόμενος πάλιν αὐτῶν σώζεται. ὥστ' ἐψεύσατο ἡ Κίρκη· ὡς οὖν τοῦτο, κἀκεῖνο τὸ, τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, ἀντὶ

b) εἴρηκεν ἡ Κίρκη·] εἰρ. μὲν ὅτως ἡ K. Reg. Stroz.

id quoque poteſt excuſari. Non enim ignoratione hiſtoriae dictum ſuſpicari debes, ſed tragicae amplificationis cauſa et metus incutiendi. Nam Circe in ſua oratione multum terroris addit avertendi cauſa, et mendacium etiam admiſcet. Sic enim iisdem in verſibus Circe:

Terque die allidit fluctus, totiesque reſorbet
Horrendum: cave ſis ibi tu ſorbente Charybdi;
Nam neque Neptunus poſſet tibi ferre ſalutem.

Atqui et interfuit Ulyſſes iſti reſorptioni, et evaſit, ut ipſe ait:

Illa quidem canas rurſum ſorpſit maris undas.
Aſt ego procerae ſumma amplexus caprifici
Sublimis, ramo ceu noctua, prorſus adhaeſi.

Deinde praeſtolatus tabulas naufragii, easque rurſus arripiens, evaſit. Mentita eſt ergo Circe, ut hic, ita in eo etiam, quod ter dixit fieri id, quod bis tantum fiebat: praeſertim

τοῦ δὶς· ἅμα καὶ τῆς ὑπερβολῆς τῆς τοιαύτης συν θους πᾶσιν οὔσης, τρισμακαρίους, καὶ τρισαθλίους λ. γόντων. Καὶ ὁ ποιητὴς·

Τρισμάκαρες Δαναοί. —

καὶ

Ἀσπασίη τρίλλιστος. —

καὶ

Τριχθά τε καὶ τετραχθά.

Ἴσως δ' ἄν τις καὶ ἀπὸ τῆς [c] ὥρας τεκμήραιτο, ὅτι ὑπαινίττεταί πως τὸ ἀληθές· μᾶλλον γὰρ ἐφαρμόττοι [d] τῷ δὶς γενέσθαι τὴν παλίῤῥοιαν, κατὰ τὸν συνάμφω χρόνον, τὸν ἐξ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἢ τῷ τρὶς, τοσοῦτον χρόνον μεῖναι τὰ ναυάγια ὑποβρύχια, ὀψὲ δὲ [e] ἀναβληθῆναι ποθοῦντι, καὶ συνεχῶς προϊσχομένῳ τοῖς κλάδοις·

Νωλεμέως δ' ἐχόμην, ὄφρ' ἐξεμέσειεν ὀπίσω
Ἰστὸν καὶ τρόπιν αὖθις, ἐελδομένῳ δέ μοι ἦλθεν

Ὄψ'

c) ὥρας] Sic Bemb. rel. cum edit. χώρας. d) τῷ δὶς γενέσθαι] Sic Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo τὸ δὶς γ. Casaub. coni. πρὸς τὸ δὶς γ. e) ἀναβληθῆναι] ἀνακληθῆναι Reg. minus recte.

sertim cum etiam usitata sit admodum haec hyperbola, cum ter beatos, ter miseros dicant: et Homerus ipse:

— *Argivi terque quaterque beati.*

et

Grata, ter exoptata —

et

Terque quaterque —

Ex ipso sane tempore collegerit aliquis Homerum veritatem sub involucro significasse. Nam reciprocationem fluctuum bis tantum in diem accidisse magis quadrat ad id, quod tanto tempore sub aquis morata sunt naufragii frusta et sero eiecta Ulysse ea desiderante, et continenter ramis adhaerente:

Vi tenui summa, dum malus, dumque carina
Insano pelagi rursum evomerentur ab aestu,

Quae

Ὄψ', ἦμος τ' ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη,
Κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν.
Καὶ τότε δή μοι [f] δῦρα Χαρύβδιος ἐξεφαάνθη.

Πάντα γὰρ ταῦτα χρόνου τινὸς ἔμφασιν ἀξιολόγου διδῶσι, καὶ μάλιστα τὸ τὴν ἑσπέραν ἐπιτεῖναι, καὶ μὴ κακῶς εἰπόντα, ἦνικα ὁ δικαστὴς ἀνίσταται, ἀλλ' ἦνικα κρίνων νείκεα πολλὰ, ὥστε βραδύναι πλέον τι. Καὶ ἄλλως δὲ ἡ πιθανὴν ἂν ὑπέτεινε τῷ ναυαγίῳ τὴν ὑπαλλαγὴν, εἰ πρὶν ἀποσπασθῆναι πολὺ, καὶ αὐτίκα εἰς τὸ πίσω παλίρρους μετέπιπτεν.

Ἀπολλόδωρος δὲ ἐπιτιμᾷ Καλλιμάχῳ, συνηγορεῖν τοῖς περὶ Ἐρατοσθένη, διότι, καίπερ γραμματικὸς ὤν, παρὰ τὴν Ὁμηρικὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸν ἐξωκεανισμὸν τῶν τόπων, [g] περὶ οὓς τὴν πλάνην φράζει, [h] Γαῦδον καὶ Κόρκυραν ὀνομάζει. Ἀλλ' εἰ μὲν μηδα-

f) δῦρα] δῦρα Bemb. g) περὶ ὧς] Vestigia huius lectionis, quam suadet Ill. Heyne ad Apollodor. p. 1104. inveniuntur in Reg. et Venet. Mss. qui περὶ ὧ habent. Breguignius legit περὶ ὧν. h) Γαῦδον] In libris Msstis et ed. ante Casaub. Καῦδον est.

Quae mihi sera tamen votis persaepe petita
Tempore sunt oblata illo, quo sole cadente
Tum disceptatis multorum litibus aedes
Ad proprias coenamque foro solet ire relicto
Iudex: tum mihi ligna gravi emersere Charybdi.

Haec omnia ostendunt non exiguum tempus significari: maxime quod vesperam intendi iam coepisse ait; neque simpliciter dicit: quando iudex surgit; sed addit: disceptatis litibus multis; ut moratum aliquantum intelligas. Alioquin etiam probabilis parum futura erat narratio de evitato naufragio, si, ante quam longe natasset, rursus refluxu undarum esset retro avulsus.

Caeterum Apollodorus, Eratosthenem defendens, Callimachum reprehendit, quod, tametsi grammaticus esset, tamen et contra Homeri institutum, et locorum in oceano ab hoc expositorum, ad quae Ulysses pervenerit, Caudum is ac Corcyram nominaverit. Quod si Ulysses omni-

μὴ γέγονεν ἡ πλάνη, ἀλλ' ὅλον πλάσμα ἐστὶν Ὁμήρου τοῦτο, ὀρθὴ ἡ ἐπιτίμησις· ἢ, εἰ γέγονε μὲν, περὶ ἄλλους δὲ τόπους, δεῖ λέγειν εὐθὺς, καὶ περὶ τίνας, ἐπανορθούμενον ἅμα τὴν ἄγνοιαν. μή τε δὲ ὅλως πλάσματος εἶναι πιθανῶς λεγομένου, [i] καθάπερ ἐπιδείκνυμεν, μήτ' ἄλλων τόπων κατὰ πίστιν μείζω δεικνυμένων, ἀπολύοιτ' ἂν τῆς αἰτίας ὁ Καλλίμαχος.

pag. 45. Οὐδ' ὁ Σκήψιος δὲ Δημήτριος εὖ, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἀπολλοδώρῳ τῶν ἁμαρτιῶν ἐνίων αἴτιος ἐκεῖνος κατέστη. Πρὸς γὰρ Νεάνθη τὸν Κυζικηνὸν φιλοτιμοτέρως ἀντιλέγων, εἰπόντα, ὅτι οἱ Ἀργοναῦται πλέοντες εἰς Φᾶσιν τὸν ὑφ' Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ὁμολογούμενον πλοῦν, ἱδρύσαντο τὰ τῆς Ἰδαίας μητρὸς ἱερὰ [k] ἐπὶ Κύζικον, ἀρχὴν φησι μηδ' εἰδέναι τὴν εἰς Φᾶσιν ἀποδημίαν τοῦ Ἰάσονος Ὁμήρου. Τοῦτο δ' οὐ μόνον τοῖς ὑφ' Ὁμήρου λεγομένοις μάχεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑφ' αὐτοῦ. Φησὶ γὰρ τὸν Ἀχιλλέα Λέσβον μὲν πορθῆσαι καὶ

i) καθάπερ] καθὼς Caſ. Venet. k) ἐπὶ Κύζικον] περὶ Κ. Reg.

omnino vagatus non eſt, ſed tota res ab Homero conficta, merito reprehendit hominem: aut ſi ille vagatus eſt, ſed ad alia loca delatus, ea loca ſtatim commemoranda erant, errorque corrigendus. Nunc neque probabiliter dici poſſit rem totam eſſe commentitiam, quemadmodum oſtendimus, neque maiori fide alia loca commemorentur, liberandus ſane hoc crimine eſt Callimachus.

Non recte etiam Demetrius Scepſius, ſed et errorum quorundam cauſam Apollodoro is praebuit. Nam contra Neanthem Cyzicenum maiore contentione diſputans, qui dixerat Argonautas, cum navigarent ad Phaſin, (quae ſit ab Homero et aliis teſtibus confirmata navigatio) Idaeae matris templa, quae ſunt circa Cyzicum, fundaviſſe: omnino de Iaſonis peregrinatione ad Phaſin Homero nihil quicquam fuiſſe cognitum ait. Id vero non Homeri modo, ſed ipſius quoque Demetrii dictis repugnat. Ait enim Achillem Lesbum et alia loca populatum, a Lemno

et

καὶ ἄλλα χωρία, Λήμνῳ δ' ἀποσχίσθαι καὶ τῶν πλησίον νήσων, διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἰάσονα καὶ τὴν πρὸς τὸν υἱὸν Εὐνήων συγγένειαν, τότε τὴν νῆσον κατέχοντα. Πῶς ἂν ὁ ποιητὴς τοῦτο μὲν ἤδει, διότι συγγενεῖς ἢ ὁμοεθνεῖς, ἢ γείτονες, ἢ ἄλλως ὁπωσοῦν οἰκεῖοι ὑπῆρχον, ὅ, τε Ἀχιλλεὺς, καὶ ὁ Ἰάσων, (ὅπερ ἐδαμόθεν ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τῆ Θετταλῆς ἀμφοτέρους εἶναι συνέβαινε, καὶ τὸν μὲν Ἰώλκιον, τὸν δ' ἐκ τῆς Φθιώτιδος Ἀχαιΐδος ὑπάρχειν) τοῦτο δ' ἠγνόει, πόθεν ἦλθε τῷ Ἰάσονι Θετταλῷ, καὶ Ἰωλκίῳ ὑπάρχοντι, ἐν μὲν τῇ πατρίδι μηδεμίαν καταλιπεῖν διαδοχήν· Λήμνου δὲ κατασῆσαι κύριον τὸν υἱόν; καὶ Πελίαν μὲν ἤδει καὶ τὰς Πελιάδας, καὶ τὴν ἀρίστην αὐτῶν Ἄλκησιν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς

Εὔμηλον τὸν ὑπ' Ἀδμήτῳ τέκε δῖα γυναικῶν
Ἄλκησις Πελίαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη.

Τῶν δὲ περὶ τὸν Ἰάσονα συμβάντων καὶ τὴν Ἀργὼ καὶ τὰς Ἀργοναύτας, τῶν μὲν ὁμολογουμένων παρὰ πᾶσιν, ἀνήκοος ἦν; ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ τὸν παρ'

et vicinis inſulis abſtinuiſſe ob cognationem cum Iaſone et Euneo eius filio, qui tunc Lemnum tenebat. Quomodo ergo poëta ſciebat Achillem et Iaſonem ſive cognatos ſive gentiles ſive vicinos ſive quocunque tandem modo familiares fuiſſe? (quod aliunde fieri non potuit, niſi quod uterque Theſſalus fuit, alter Iolcius, alter ex Achaia Phthiotide) illud vero ignorabat, unde Iaſoni contigiſſet Iolcio, ut, cum domi nullam reliquiſſet poſteritatem, filius eius Lemnum obtineret? Scilicet Peliam Homerus norat et eius filias, earumque praeſtantiſſimam,

Alceſtidem, et filium eius Eumelum,
Natarum Peliae quem praeſtantiſſima forma
Alceſtis tulit Admeto praeclara marito.

Quae autem Iaſoni eveniſſent et Argo navi ac Argonautis, et ab omnibus pro confeſſis habentur, de iis nihil acceperat? ſed navigationem ab

Aeeta

Αἰήτᾳ πλῶν ἔπλαττεν, ἀρχὴν μηδεμίαν ἐξ ἱστορίας λαβών;

Ὡς μὲν γὰρ ἅπαντες λέγουσιν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ὁ πλοῦς ἐπὶ Φᾶσιν ἔχει πιθανόν τι, τῷ Πελίᾳ στείλαντος, καὶ ἡ ἐπάνοδος, καὶ ἡ ἐν τῷ παράπλῳ νήσων ὅση ἐπικράτεια. Καὶ νὴ Δία ἡ ἐπιπλέον γενηθεῖσα πλάνη, καθάπερ καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ καὶ τῷ Μενελάῳ, ἐκ τῶν ἔτι νῦν δεικνυμένων [l] καὶ πεπιστευμένων ἐστὶν, ἐκ τῆς Ὁμήρου φωνῆς. [m] Ἥτε γὰρ Αἶα δείκνυται περὶ Φᾶσιν πόλις· καὶ ὁ Αἰήτης πεπίστευται βασιλεῦσαι τῆς Κολχίδος, καὶ ἔστι τοῖς ἐκεῖ τοῦτ' ἐπιχώριον τοὔνομα. ἥτε Μήδεια φαρμακὶς ἱστορεῖται, καὶ ὁ πλοῦτος τῆς ἐκεῖ χώρας, ἐκ τῶν χρυσείων καὶ ἀργυρίων καὶ σιδηρείων, καὶ δικαίαν τινὰ ὑπαγορεύει πρόφασιν τῆς στρατείας, καθ' ἣν καὶ Φρίξος πρότερον ἔστειλε τὸν πλοῦν τοῦτον· καὶ ἔστιν ὑπομνήματα τῆς ἀμφοῖν στρατείας, τό, τε Φρίξιον, τὸ ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς τε Κολχίδος καὶ τῆς Ἰβηρίας· καὶ τὰ Ἰασόνεια

l) καὶ πεπιστευμένων] Sic omnes Codd. Mss. in ed. καὶ deeſt. Forte Strabo ſcripſit πεπιστευμένη ἐστιν καὶ ἐκ τῆς κ. τ. λ. m) Ἥτε γὰρ] Sic Venet. in rel. γὰρ deeſt.

Aeeta in oceano confinxerat, nullo ex hiſtoria petito principio?

Omnium quidem conſenſu illa expeditio in Phaſin iuſſu Pelei inſtituta, reditus, et occupatio quarundam inſularum inter navigandum, veriſimilis eſt; et Iaſonis errores, eo, quo modo Ulyſſis et Menelai itinera, noſtro etiam tempore probantur, monumentis fide dignis et Homeri carminibus. Nam et Aea urbs ad Phaſin oſtenditur, et Aeetam Colchidis regem fuiſſe pro certo habetur, idque nomen ea in regione ulitate geritur; et Medeae veneficae hiſtoria extat, et divitiae iſtarum regionum ex auri, argenti, ferrique metallis iuſtam eius expeditionis cauſam oſtendunt, quae etiam Phrixum antea ad eandem impulerat navigationem. Extantque utriusque navigationis monumenta, Phrixium in confinio Colchidis et Iberiae, et Iaſonia paſſim

σύνεια πολλαχῇ καὶ τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῆς Μηδείας, καὶ τῶν πλησιχώρων αὐταῖς τόπων δείκνυται. Καὶ μὴν καὶ περὶ Σινώπην καὶ τὴν ταύτης παραλίαν, καὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον μέχρι τῶν p. 46. κατὰ τὴν Λῆμνον τόπων λέγεται πολλὰ τεκμήρια τῆς τε Ἰάσονος στρατείας καὶ τῆς Φρίξου· τῆς δ' Ἰάσονος, καὶ τῶν ἐπιδιωξάντων Κόλχων, μέχρι τῆς Κρήτης, καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ τῆ Ἀδρίᾳ· ὧν ἔνια καὶ ὁ Καλλίμαχος ἐπισημαίνεται, τό, τε μὲν,

Αἰγλήτην Ἀνάφην τε Λακωνίδι γείτονα Θήρῃ

λέγων. ἀρχόμενος

— Ὡς ἥρωες ἀπ' Αἰήταο Κυταίῃ,
Αὖθις ἐς ἀρχαίαν ἔπλεον [n] Αἱμονίην.

[o] τό, τε δὲ περὶ τῶν Κόλχων·

Οἱ μὲν ἐπ' Ἰλλυρικοῖο πόρου σχάσαντες ἐρετμά,
Λᾶα παρὰ ξανθῆς Ἀρμονίης ὄφιος
Ἄστυρον

n) Αἱμονίην] Sic Reg. rel. Ἀρμονίην male. o) τό, τε δὲ] ita Var. A. Stroz.

sim in Armenia, Media et finitimis locis. Quin et circa Sinopen eiusque oram maritimam, Propontidem, Hellespontum usque ad Lemnum, multa perhibentur Iasonis et Phrixi expeditionum indicia: tum Iasonis et insequentium eum Colchorum, usque ad Cretam, et Italiam atque Adriam, quorum nonnulla Callimachus notavit, ut:

Aeglesem Anaphen Spartanae proxima Theras:

initio narrans:

Aesam ut linquens heroum turba Cytaeum
Rursus ad antiquam naviget Aemoniam.

et de Colchis:

Secessum maris Illyrici simul ac tetigerunt,
Finem remigio mox statuere suo.
Harmonie dirumque ubi serpentem induit olim,
Ad laevam sedes, constituere sibi:
Atque urbem fecere, suo quae nomine fertur
Astyron

Ἄστυρον ἐκτίσσαντο, τὸ μὲν Φυγάδων τὶς ἐνίσπος
Γραικὸς, ἀτὰρ κείνων γλῶσσ' ὀνόμηνε Πόλας.

Τινὲς δὲ καὶ τὸν Ἴστρον ἀναπλεῦσαι φασὶ μέχρι πολλῆς τὰς περὶ τὸν Ἰάσονα, οἱ δὲ καὶ μέχρι τῆ Ἀδρίᾳ. οἱ μὲν κατὰ ἄγνοιαν τῶν τόπων, οἱ δὲ καὶ ποταμὸν Ἴστρον ἐκ τῆ μεγάλης Ἴστρης τὴν ἀρχὴν ἔχοντα ἐκβάλλειν εἰς τὸν Ἀδρίαν φασί· τὰ δὲ ἐκ ἀπιθάνως ἐδ' ἀπίστως λέγοντες.

Τοιαύταις δή τισιν ἀφορμαῖς ὁ ποιητὴς χρησάμενος, τὰ μὲν ὁμολογεῖ τοῖς ἱστορημένοις· προσμυθεύει δὲ τούτοις, ἔθος τι φυλάττων καὶ κοινὸν καὶ ἴδιον. Ὁμολογεῖ μὲν, ὅταν Αἰήτην ὀνομάζῃ, καὶ τὸν Ἰάσονα, καὶ τὴν Ἀργὼ λέγῃ, καὶ [p] παρὰ τὸν Αἰήτην πλάττῃ, καὶ τὸν Εὐνήων ἐν Λήμνῳ καθιδρύῃ· καὶ ποιεῖ τῷ Ἀχιλλεῖ Φίλην τὴν νῆσον, καὶ παρὰ τὴν Μήδειαν, τὴν Κίρκην φαρμακίδα ποιεῖ,

Αὐτο-

p) παρὰ τὸν Αἰήτην πλάττῃ] Strez. A. B. παρὰ τὴν Αἶαν. Caſ. coni. παρὰ τῆ Αἰήτᾳ πλήσειαν πλάττῃ. Forte καὶ τὸν παρὰ τὴν Αἶαν πλεῖν.

Aſtyron, ac proprias compoſuere domos.
Nomen ab exulibus Graeco ſermone notatur,
Aſt illam dicit Colchica lingua Polas.

Quidam etiam bonam Iſtri partem adverſo flumine ſubvectos Iaſonem cum ſuis autumant, nonnulli usque ad Adriam: alii ignoratione locorum decepti, alii Iſtrum quendam fluvium e magno illo ortum Iſtro in mare Adriaticum exire aiunt, alia non abſurda aut a fide veri aliena dicentes.

Huiusmodi ergo occaſionibus uſus poëta in quibusdam cum hiſtoria conſentit, quaedam etiam affingit, morem ſervans et communem et ſuum. Cum hiſtoria conſentit, quando Aeetam nominat, et Iaſonem, et Argo, et occaſione Aeae fingit et in Lemno Euneum collocat, eamque inſulam Achilli amicam facit, et imitatione Medeae, Circen veneficam facit:

Aeeae

Αὐτοκασιγνήτην ὀλοόφρονος Αἰήταο.

Προσμυθοποιεῖ δὲ τὸν ἐξωκεανισμὸν τὸν κατὰ τὴν πλάνην συμβάντα, τὴν ἀπ' ἐκείνου τοῦ πλοῦ. ἐπεὶ καὶκεῖνος, ὑποκειμένων μὲν τούτων, εὖ λέγεται,

Ἀργὼ πασιμέλουσα,

ὡς ἐν γνωρίμοις τόποις καὶ εὐανδρεῦσι τῆς ναυτολίας γενομένης. Εἰ δ', ὥσπερ ὁ Σκήψιός φησι παραλαβὼν μάρτυρα Μίμνερμον, ὃς ἐν τῷ ὠκεανῷ ποιήσας τὴν οἴκησιν τοῦ Αἰήτου, πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἐκτὸς πεμφθῆναί φησιν ὑπὸ τοῦ Πελίου τὸν Ἰάσονα, καὶ κομίσαι τὸ δέρας, ὅτ' ἂν ἐπὶ τὸ δέρας ἐκεῖσε πομπὴ πιθανῶς λέγοιτο εἰς ἀγνῶτας καὶ ἀφανεῖς τόπους· ὃ δ' ὁ δι' ἐρήμων καὶ ἀοίκων, [q] καὶ καθ' ἡμᾶς τοσοῦτον ἐκτετυπισμένων πλοῦς, ὅτ' ἔνδοξος, ὅτε πασιμέλων·

Οὐδ' ὁπόταν μετὰ κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς Ἰήσων pag. 47.
Ἐξ Αἴης, τελέσας ἀλγινόεσσαν ὁδὸν,
Ὑβριστῇ

q) καὶ καθ' ἡμᾶς] Sequor Stroz. Venet. rel. καὶ τῶν καθ' ἡμ.

Aeetae immani praeſtantis mente ſororem.

Affingit autem egreſſum in oceanum, qui evenerit in illa peregrinatione. Sed et hoc iſtis poſitis bene dicitur:

Quae magni cunctis facta eſt mortalibus Argo.

quod nimirum navigatio illa fuit in locis nobilibus, et ubi praeſtantes incolerent. Si vero, quod Scepſius vult teſte Mimnermo uſus, in oceano habitavit Aeetas exterior verſus orientem, eoque miſſus eſt a Pelia Iaſon ad vellus adlerendum: profecto neque veriſimilis eſt illa velleris cauſa miſſio ad ignota et obſcura loca, neque navigatio per deſerta et inculta tamque a nobis procul remota vel glorioſa potuit eſſe, vel cuius omnes haberent homines rationem.

Nec ruſilum ex Aea portans ſatus Aeſone vellus,
Difficile undoſum per mare merſus iter,

In-

Ὕβριςῆ Πελίῃ τελέων χαλεπῆρες ἄεθλον,
[r] Οὐδ' ἂν ἐπ' ὠκεανῷ καλὸν ἵκοντο ῥόον.

Καὶ ὑποβὰς,

Αἰήταο πόλιν, τόθι τ' ὠκέος ἠελίοιο
Ἀκτῖνες χρυσέῳ κείαται ἐν θαλάμῳ,
Ὠκεανῷ παρὰ χείλεσ', ἵν' ᾤχετο θείος Ἰήσων.

ΚΕΦ. Γ.

Οὐδὲ τοῦτ' εὖ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἀνδρῶν ἐκ ἀξίων μνήμης ἐπιπλέον μέμνηται, τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ πιστεύων, καὶ μάρτυσι χρώμενος αὐτοῖς, οἷον Δαμάστῃ καὶ τοιούτοις ἄλλοις. Καὶ γὰρ εἴ τι λέγουσιν ἀληθὲς, οὐ μάρτυσί γε ἐκείνοις χρηστέον περὶ αὐτῷ, οὐδὲ πιστευτέον διὰ τοῦτο· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν μόνον τῷ τοιούτῳ τρόπῳ χρηστέον, οἳ πολλὰ μὲν εἰρήκασιν εὖ, πολλὰ δὲ καὶ [s] παραλελοίπασιν, ἢ οὐχ

r) Οὐδ' ἂν] Casaub. coni. εὖτ' ἂν. s) παραλελοίπασιν] περιλελοίπασιν Cas. Vat. B. Venet.

Iniuſti iuſſu Peliae certamen obivit,
Praemiaque aerumnis parta tulit gravibus,
Fortis ad oceani pervenit pulcra fluenta.

ac deinde:

Aeetae muros: celeres Hyperionis illic
Auratis recubant in thalamis radii
Litus ad oceani, qua divus vectus Iaſon.

CAP. III.

Id quoque non recte Eratoſthenes, quod crebram facit hominum memoria indignorum mentionem, modo reprehendens, modo eorum utens teſtimoniis, ut Damaſtae et aliis ſimilibus. Nam etſi aliquid ii veri dicunt, tamen iis id teſtibus comprobandum, aut propter ipſos credendum non eſt: hoc modo tantum autoritate praeditis viris utendum, qui multa recte tradiderunt, multa etiam omiſerunt, aut non ſatis explicarunt, neque mendaciis

τύχ ἱκανῶς ἐξεῖπον, οὐδὲ διεψευσμένως. Ὁ δὲ Δαμάστῃ χρώμενος μάρτυρι, οὐδὲν διαφέρει τὸ καλοῦντος μάρτυρα τὸν Βεργαῖον, ἢ τὸν Μεσσήνιον Εὐήμερον, καὶ τοὺς ἄλλους, οὓς αὐτὸς εἴρηκε διαβάλλων τὴν Ὀλυμπίαν. [t] Καὶ τούτῳ δ' ἕνα τῶν λήρων αὐτὸς λέγει, τὸν μὲν Ἀράβιον κόλπον λίμνην [u] ὑπολαμβάνοντος εἶναι. Διότιμον δὲ τὸν Στρομβίχου, πρεσβείας Ἀθηναίων ἀφηγούμενον, διὰ τοῦ Κύδνου ἀναπλεῦσαι ἐκ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὸν Χοάσπιν ποταμὸν, ὃς παρὰ τὰ Σοῦσα ῥεῖ, καὶ ἀφικέσθαι τεσσαρακοσταῖον εἰς Σοῦσα· ταῦτα δ' αὐτῷ διηγήσασθαι αὐτὸν τὸν Διότιμον. εἶτα [x] θαυμάζειν, εἰ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγριν ἦν δυνατὸν [y] διακόψαντα τὸν Κύδνον εἰς τὸν Χόασπιν ἐκβαλεῖν.

Οὐ μόνον δὲ ταῦτ' ἄν τις ἐπισημήναιτο, ἀλλ' ὅτι καὶ περὶ τῶν τόπων οὐδὲ καθ' ἑαυτόν πω γνώριμα εἶναί φησι τὰ καθ' ἕκαστα ἀκριβολογούμενα, καὶ κελεύσας ἡμῖν μὴ ῥαδίως τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν, καὶ τὰς αἰτίας διὰ

t) καὶ τούτῳ] Sic legendum puto cum Medic. et Reg. et edit. Breguignii. καὶ τούτων Vat. B. Editi καὶ τοῦτον. u) ὑπολαμβάνοντος] ita omnes Codd. edit. ὑπολαμβάνειν. x) θαυμάζειν] θαυμάζει Stroz. Vat. A. B. Venet. y) διακόψαντα] Sic lego cum Caſ. Vat. A. B. Venet. vulgo διακύψαντα.

ciis depravarunt. Is autem Damaſten producens teſtem, nihil ab eo differt, qui teſtem citat Bergaeum aut Meſſenium Evemerum aliosve, quos ipſe nominat, eorum traducens futilitatem. Atque de eius nugis unum ipſe exemplum refert, quod ſinum Arabicum exiſtimaverit eſſe paludem. Item, Diotimum Strombichi filium, ducem legationis Athenienſium, e Cilicia adverſo fluvio Cydno in Choaſpin fluvium navigaſſe, qui Suſa alluit, ac XL dierum ſpatio Suſa perveniſſe: idque ipſum ſibi narraſſe Diotimum. Deinde mirari ſe ait, ſi Cydnus Euphratem ac Tigrin potuit ſecare, et in Choaſpin exire.

Non haec tantum notari poſſunt, ſed id quoque, quod ne ſua quidem aetate ſatis conſtare ait notitiam eorum locorum, de quibus ſingulis accurate eſt traditum: iubensque non facile quibusvis credere

διὰ μακρῶν ἀποδοὺς, δι' ἃς οὐδὲ πιστευτέον, [z] οἷον τ
τῶν κατὰ τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἀδρίαν αὐτὸς ἐπίστ
τοῖς τυχοῦσι. Τοιγάρτοι τὸν μὲν Ἰσσικὸν κόλ
ἐπίστευσεν ἐωθινώτατον τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάτ
σημεῖον, τῷ κατὰ Διοσκουριάδα τὴν ἐν τῷ τῷ Πό
μυχῷ σχεδόν τι καὶ τρισχιλίοις σταδίοις ἐωθινωτέ
ὄντος, καὶ κατ' αὐτὸν, ἐκ τῆ σταδιασμῷ ὃν φησί
τε Ἀδρίᾳ καὶ τὰ ἀρκτικὰ καὶ τὰ ἔσχατα διεξι
ἐδενὸς ἀπέχεται μυθώδους. Πεπίστευκε δὲ καὶ πε
τῶν ἔξω στηλῶν Ἡρακλείων πολλοῖς μυθώδεσι, Κέρ
τε νῆσον καὶ ἄλλους τόπους ὀνομάζων, τοὺς μηδαμ
νυνὶ δεικνυμένους, περὶ ὧν μνησθησόμεθα καὶ ὕστερο
pag. 48. Εἰπών τε τοὺς ἀρχαιοτάτους πλεῖν καὶ κατὰ λῃστεία
ἢ ἐμπορίαν, μὴ πελαγίζειν δὲ, ἀλλὰ παρὰ γῆν, κα
θάπερ τὸν Ἰάσονα, ὅνπερ καὶ μέχρι τῆς Ἀρμενίας
καὶ Μηδίας ἐκ τῶν Κόλχων στρατεῦσαι, ἀφέντα τὰς
ναῦς, ὕστερόν φησι τὸ παλαιὸν ἔτε τὸν Εὔξεινον θαλ-
ττεῖν

z) οἷον περὶ] ita omnes Codd. in editis, μεθ' ὃ λέγει περὶ κ. τ. λ.

dere, eiusque sententiae prolixe rationes reddens, post ipse de Ponto et Adria proxime cuique credidit. Itaque ergo Illicum sinum nostrorum marium omnium maxime versus orientem situm credidit: cum, quod est ad Dioscuriadem in imo Ponti secessu situm mare, fere tribus stadiorum millibus sit orienti vicinius, vel ex ab ipso tradita stadiorum dimensione Adriaeque partes septentrionales et extremas enarrans, nihil fabularum praetermittat. Multis quoque fabulosis de iis, quae sint extra columnas Herculis, fidem adhibuit, Cernam insulam nominans aliaque loca, quae hodie nullibi extant, quae et postea commemorabimus. Cumque dixisset priscos navigasse et praedatum et mercatum, non ut in altum eveherentur, sed tantum litus legerent, ut et Iaso, qui relictis navibus terra expeditionem e Colchis in Armeniam et Mediam usque fecerit: postea inquit, antiquitus neque Euxinum mare, neque iuxta Africam, aut Syriam

ῥεῖν τινὰ πλεῖν· ὅτε παρὰ Λιβύην, καὶ Συρίαν, καὶ Κιλικίαν. Εἰ μὲν οὖν τοὺς πάλαι, τοὺς πρὸ τῆς ἡμετέρας λέγει μνήμης, ἀδὲν ἐμοὶ μέλει λέγειν περὶ ἐκείνων, ἆρ' εἰ ἔπλεον, ἆρ' εἰ μή. Εἰ δὲ περὶ τῶν μνημονευομένων, ἐκ ἂν ὀκνήσαι τὶς εἰπεῖν, ὡς οἱ παλαιοὶ μακροτέρας ὁδοὺς φανοῦνται καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν τελέσαντες τῶν ὕστερον, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λεγομένοις· οἷον Διόνυσος, καὶ Ἡρακλῆς, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰάσων· ἔτι δ' οἱ ὑπὸ τῦ ποιητῦ λεγόμενοι, Ὀδυσσεὺς καὶ Μενέλαος. Καὶ Θησέα δὲ καὶ Πειρίθων μακρὰς εἰκός ἐστι στρατείας ὑπομείναντας, καταλιπεῖν δόξαν περὶ ἑαυτῶν, ὡς εἰς ᾅδου καταβάντας· τοὺς δὲ Διοσκύρους ἐπιμελητὰς τῆς θαλάσσης λεχθῆναι, καὶ σωτῆρας τῶν πλεόντων. Ἥ τε Μίνω θαλαττοκρατία θρυλλεῖται, καὶ ἡ Φοινίκων ναυτιλία· οἵ καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἡρακλείων στηλῶν ἐπῆλθον, καὶ πόλεις ἔκτισαν κἀκεῖ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Λιβύης παραλίας μικρὸν τῶν Τρωϊκῶν ὕστερον. Αἰνείαν δὲ, καὶ Ἀντή-

riam, aut Ciliciam quenquam navigare auſum. Qui ſi per priscos intelligit eos, qui ante noſtram fuerunt memoriam, nihil me attinet de iis dicere, navigarintne an non navigarint. Sin de iis loquitur, quorum ad nos perlata eſt memoria, equidem nihil verear dicere antiquos longiora terra marique confeciſſe itinera quam poſteros, ſiquidem hiſtoriis fides adhibenda eſt. Perhibentur enim Bacchus, Hercules, et ipſe Iaſon: tum ab Homero commemorati Ulyſſes et Menelaus. Theſeum quoque et Pirithoum probabile eſt propterea, quod longinquas fecerint expeditiones, hanc de ſe opinionem in animis hominum reliquiſſe, quod ad inferos deſcenderint: eademque de cauſa Caſtores maris eſſe procuratores dictos, ac navigantium ſervatores. Vulgatum eſt etiam ſermonibus Minois in mare imperium, et Phoenicum navigatio, qui etiam extra columnas Herculis progreſſi ſunt, ibique et in media Africae ora maritima urbes condiderunt paulo poſt Troiani

Ἀντήνορα καὶ Ἐνετὸς, καὶ ἁπλῶς τὸς ἐκ τῦ Τρωϊκῦ πολέμυ πλανηθέντας εἰς πᾶσαν τὴν οἰκυμένην, ἄξιον μὴ τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων νομίσαι; Συνέβη γὰρ δὴ [a] τοῖς τότε Ἕλλησιν, ὁμοίως καὶ τοῖς βαρβάροις διὰ τὸν τῆς στρατείας χρόνον, ἀποβαλεῖν τά τε ἐν οἴκῳ, καὶ τῇ στρατείᾳ πορισθέντα· ὥστε μετὰ τὴν τῦ Ἰλίυ καταστροφὴν τύς τε νικήσαντας ἐπὶ λῃσείαν τραπέσθαι διὰ τὰς ἀπορίας, καὶ [b] πολλῷ μᾶλλον τὸς ἡττηθέντας, καὶ περιγενομένυς ἐκ τῦ πολέμυ. καὶ δὴ καὶ πόλεις ὑπὸ τύτων πλεῖσαι κτισθῆναι λέγονται κατὰ πᾶσαν τὴν ἔξω τῆς Ἑλλάδος παραλίαν· ἔστι δ' ὅπυ καὶ τὴν μεσόγαιαν.

Εἰπὼν δὲ καὶ αὐτὸς ὁπόσον προῦβη τὰ τῆς οἰκυμένης εἰς γνῶσιν τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, καὶ κατ' αὐτὸν ἤδη, [c] μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸν περὶ [d] τῦ σχήματος ἤδη λόγον, οὐχὶ περὶ τῦ τῆς οἰκυμένης, ὅπερ ἦν οἰκειότερον

a) τοῖς τότε Ἕλλησιν] τοῖς νε Ἑλλ. Caſ. Vat. A. B. Venet. b) πολλῷ μᾶλλον] πολὺ μ. Caſ. Stroz. Vat. A. B. Venet. c) μεταβέβηκεν] καὶ μεταβέβ. Stroz. d) τῦ σχήματος ἤδη λόγον] ἤδη abeſt e Med. Reg.

belli tempora. Aeneam quoque, Antenorem, et Henetos, atque in univerſum eos, qui a bello Troiano per totum orbem terrarum diſperſi vagatique ſunt, nonne aequum eſt inter priſcos recenſeri? Uſu venit enim iſtius belli tempore cum Graecis tum barbaris, ut et quae domi poſſidebant, amitterent, et quae bello adepti eſſent: itaque everſo Ilio et victores ob inopiam praedationibus ſeſe dederunt, et multo magis victi, qui illi bello fuiſſent ſuperſtites. Atque adeo urbes ab his plurimae feruntur conditae per omnem, quae extra Graeciam eſt, oram maritimam, et aliquae etiam mediterraneae.

Deinde Eratoſthenes, poſtquam diſſeruit quantum ſit profectum in terrae habitatae cognitione eorum aetate, qui poſt Alexandrum fuerunt, ſuorumque adeo aequalium, tranſit ad diſputationem de figura terrae, in qua, non de habitata, quod magis ad hanc tracta-

τερον τῷ περὶ αὐτῆς λόγῳ, ἀλλὰ τὸ τῆς συμπάσης γῆς. Δεῖ μὲν γὰρ καὶ τοῦτο μνησθῆναι, μὴ ἀτάκτως δέ. Εἰπὼν οὖν, ὅτι σφαιροειδὴς ἡ σύμπασα, οὐχ ὡς ἐκ τόρνου δὲ, ἀλλ' ἔχει τινὰς ἀνωμαλίας, ἐπιφέρει τὸ πλῆθος τῶν ἐν μέρει μετασχηματισμῶν αὐτῆς, οἱ συμβαίνουσιν ἔκ τε ὕδατος, καὶ πυρὸς, καὶ σεισμῶν, καὶ ἀναφυσημάτων, καὶ ἄλλων τοιούτων· ὀδ' ἐνταῦθα τὴν τάξιν Φυλάττων. Τὸ μὲν γὰρ σφαιροειδὲς περὶ ὅλην τὴν γῆν ἀπὸ τῆς τοῦ ὅλου τάξεως συμβαίνει· οἱ δὲ τοιοῦτοι μετασχηματισμοὶ τὴν μὲν ὅλην γῆν οὐδὲν ἐξαλλάττουσιν· ἐν γὰρ τοῖς μεγάλοις ἐναφανίζεται τὰ ὕτω μικρά· τῆς δὲ οἰκουμένης διαθέσεις ἑτέρας καὶ ἑτέρας τινὰς ἀπεργάζονται, καὶ τὰς προσεχεῖς αἰτίας ἄλλας καὶ ἄλλας ἔχουσι. pag. 49.

Μάλιστα δὲ Φησὶ τὴν ζήτησιν παρασχεῖν, πῶς ἐν δισχιλίοις καὶ τρισχιλίοις ἀπὸ θαλάττης σταδίοις κατὰ τὴν μεσόγαιαν ὀρῶνται πολλαχοῦ [e] κόχλων καὶ

I 2 ὀστρέων,

e) κόχλων] κόγχων Reg. idem p. p. χηραμύδων pro χηραμίων.

tractationem pertinebat, ſed de univerſae terrae figura agit. Oportebat quidem huius quoque mentionem facere, ſed non confuſe. Poſtquam ergo dixit totam terram eſſe globi forma, non ut torno facti, ſed qui habeat quasdam inaequalitates: infert multitudinem ſingularum mutationum, quae formae eius accidunt, ab aqua, igne, concuſſionibus, exhalationibus, aliisque ſimilibus, ne hic quidem obſervato ordine. Univerſi quippe diſpoſitio efficit, ut terra tota globi ſit forma; huiusmodi autem mutationes, figurae totius terrae qualitatem non mutant, cum in magnis tam exigua ad nihilum redigantur; in habitata tamen terra iſtae mutationes aliquam efficiunt varietatem, habentque alias atque alias proximas cauſas.

Id autem ait maxime quaeſtionem movere, quomodo in mediterraneis a mari ad duo vel tria ſtadiorum millia diſſitis inveniatur multis locis concharum oſtreorumque et che-

ὀστρέων, καὶ χηραμίδων πλῆθος, καὶ λιμνοθάλαττα καθάπερ φησὶ περὶ τὸ ἱερὸν τῦ Ἄμμωνος, καὶ τὴ ἐπ' αὐτῷ ὁδὸν τρισχιλίων σταδίων οὖσαν· πολλὴ γὰρ εἶναι χύσιν ὀστρέων, ἄλας τε καὶ νῦν ἔτι εὑρίσκεσθαι πολλὰς, ἀναφυσήματά τε θαλάττης εἰς ὕψος ἀναβάλλειν· πρὸς ᾧ καὶ ναυάγια θαλαττίων πλοίων δείκνυσθαι, ἃ ἔφασαν διὰ τῦ χάσματος ἐκβεβρᾶσθαι· καὶ ἐπὶ [f] σηλιδίων ἀνακεῖσθαι δελφῖνας, ἐπιγραφὴν ἔχοντας Κυρηναίων θεωρῶν. Ταῦτα δ' εἰπὼν τὴν Στράτωνος ἐπαινεῖ δόξαν τῦ φυσικῦ, καὶ ἔτι Ζάνθυ τῦ Λυδῦ. Τῦ μὲν Ξάνθυ λέγοντος, ἐπὶ Ἀρταξέρξυ γενέσθαι μέγαν αὐχμὸν, ὥστ' ἐκλιπεῖν ποταμὺς, καὶ λίμνας καὶ φρέατα· αὐτὸν δὲ εἰδέναι πολλαχῆ πρόσω ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐκ λίθυς τὸ κογχυλιώδεις, καὶ τὰ κτενώδεα, καὶ χηραμίδων τυπώματα, καὶ λιμνοθάλασσαν ἐν Ἀρμενίοις, [h] καὶ ἐν Ματτιηνοῖς, καὶ ἐν Φρυγίᾳ τῇ κάτω· ὧν ἕνεκα πείθεσθαι

f) σηλιδίων] τυλιδίων Caſ. Reg. Vat. A. B. g) λίθυς τὸ κογχυλιώδεις] λίθυς τε καὶ κογχ. Vat. A. B. λίθων τε κογχυλιώδη Bemb. Vat. A. Reg. Venet. h) καὶ ἐν Ματτιηνοῖς] abeſt e Venet.

cheramidum multitudo, tum lacus aqua ſalſa ſtagnantes: ſicuti, ait, circa Ammonis templum, et iter quod ad illud ducit, longum tria ſtadiorum millia, multum eſſe oſtreorum diffuſum, ſalisque etiamnum inveniri multum, et maris in altum reiici exſufflationes, ibidemque in mari fractarum navium oſtendi fruſta, quae maris motu ferantur, eſſe iecta, et in columnulis eſſe poſitos delphinas cum hac inſcriptione, Cyrenaeorum ad ſolenne ſpectaculum miſſorum. His dictis, Stratonis phyſici laudat ſententiam, et Xanthi Lydi. Xanthus dixerat, Artaxerxis aetate ingentem fuiſſe ſiccitatem, adeo ut defecerint paludes, flumina, et putei; vidiſſe autem ſe paſſim procul a mari lapides conchylii formam referentes, aut pectinum, aut cheramidum effigies; tum marinum lacum in Armenia et Mattienis, inque Phrygia inferiori; quas ob eau-

θεσθαι τὰ πεδία ποτὲ θάλατταν γενέσθαι. Τοῦ δὲ Στράτωνος ἔτι μᾶλλον ἁπτομένου τῆς αἰτιολογίας, ὅτι φησὶν οἴεσθαι τὸν Εὔξεινον μὴ ἔχειν πρότερον τὸ κατὰ Βυζάντιον στόμα, τοὺς δὲ ποταμοὺς βιάσασθαι καὶ ἀνοῖξαι, τοὺς εἰς αὐτὸν ἐμβάλλοντας· εἶτ' ἐκπεσεῖν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Τὸ δ' αὐτὸ συμβῆναι καὶ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὸν κατὰ στήλας ἐκραγῆναι πόρον, πληρωθείσης ὑπὸ τῶν ποταμῶν τῆς θαλάττης· κατὰ δὲ τὴν ἔκρυσιν ἀνακαλυφθῆναι τὰ τεναγώδη πρότερον. Φέρει δ' αἰτίαν, πρῶτον μὲν, ὅτι τῆς ἔξω θαλάττης καὶ τῆς ἐντὸς τοὔδαφος ἕτερόν ἐστιν· ἔπειθ' ὅτι καὶ νῦν ἔτι ταινία τις ὕφαλος διατέτακεν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην· [i] ὡς ἂν μὴ pag. 50.
μιᾶς οὔσης πρότερον, τῆς τὲ ἐντὸς, καὶ τῆς ἐκτός. Καὶ βραχύτατα μὲν εἶναι τὰ περὶ τὸν Πόντον· τὸ δὲ

i) ὡς ἂν μὴ μιᾶς οὔσης] Sic cum Casaub. et Seidelio ad Eratosth. Fragm. p. 41. correxi h. l. in scriptis et ed. part. neg. μὴ deest. Quidam vir doctus in Allgem. deutschen Bibl. vol. IIIC. p. 527. scribi mavult: ὡς ἂν μιᾶς οὔσης πρότερον γῆς τὸ ἔντος, quod non probo.

causas sibi persuasum esse campos istos aliquando fuisse mare. Strato autem ad causae explicationem magis accedens, existimare se ait Euxinum mare caruisse aliquando exitu, qui est ad Byzantium; sed flumina, quae in id effunduntur, vi eum aperuisse, itaque aquam in Propontidem et Hellespontum erupisse. Idem nostro quoque mari accidisse; nam in eo quoque apud columnas fretum perrupisse, mari a fluminibus repleto, eaque effusione aquae detecta esse loca prius palustria. Causam autem affert, primum quod externi maris aliud est solum quam interni; deinde quod etiamnum terra quaedam fasciae instar in longum porrecta sub mari ab Europa in Africam protenditur, quia nimirum prius mare externum atque internum non fuerint unum. Pontum porro esse omnium minime altum,

Κρητικὸν, καὶ Σικελικὸν, καὶ Σαρδῶον πέλαγος, σφόδρα βαθέα· τῶν γὰρ ποταμῶν πλείστων, καὶ μεγίστων, ῥεόντων ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ τῆς ἀνατολῆς, ἐκεῖνο μὲν ἰλύος πληροῦσθαι, τὰ ἄλλα δὲ μένειν βαθέα. διὸ καὶ γλυκυτάτην εἶναι τὴν Ποντικὴν θάλατταν, τάς τ' ἐκρύσεις γίνεσθαι εἰς ἃς τόπους ἐγκέκλιται τὰ ἐδάφη. [k] Δοκεῖν δὲ κἂν χωσθῆναι τὸν Πόντον ὅλον εἰς ὕστερον, ἂν μένωσιν αἱ ἐπιῤῥύσεις τοιαῦται. καὶ γὰρ νῦν ἤδη τεναγίζειν τὰ ἐν ἀριστερᾷ τῷ Πόντῳ, τό τε Σαλμυδησσὸν, καὶ τὰ καλούμενα Στήθη ὑπὸ τῶν ναυτικῶν τὰ περὶ τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν. Τάχα δὲ καὶ τὸ τοῦ Ἄμμωνος ἱερὸν πρότερον ἐπὶ τῆς θαλάττης ὂν, ἐκρύσεως γενομένης νῦν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖσθαι. [l] Εἰκάζειν τε, καὶ τὸ μαντεῖον εὐλόγως ἐπιτοσοῦτον γενέσθαι ἐπιφανές τε καὶ γνώριμον [m] ἐπὶ θαλάττῃ ὂν· τόν τε ἐπίπολὺ οὕτως ἐκτοπισμὸν ἀπὸ τῆς θαλάττης,

k) Δοκεῖν] Sic poſtulante contextu ſcripſi, conf. Codd. praeter Reg. omnibus, pro δοκεῖ edit. l) Εἰκάζειν] ita omnes libri Mss. quos vidi. Reg. cum ed. εἰκάζει. m) ἐπὶ θαλάττῃ] ἐπὶ θαλάττης Caſ. Stroz. Vat. A. B. Venet.

altum, profundiſſima Creticum, Siculum, Sardoumque maria. Cum enim maximi ac plurimi fluvii a ſeptentrione et ortu fluant, Pontum coeno impleri, caetera autem maria manere profunda, ideoque dulciſſimam eſſe Ponti aquam, fierique effluxus iis locis, ubi inclinatur fundus. Putat quoque fore, ut, ſi huiusmodi affluxus fluviorum perduret, aliquando totus Pontus aggere oppleatur terrae: nam iam nunc in paludem converſam eſſe ſiniſtram Ponti partem, ubi eſt Salmydeſſus, et quae Stethe, id eſt pectora, a nautis vocantur circa Iſtrum, et Scytharum deſertum. Fortaſſis etiam Ammonis templum aliquando in mari iacuiſſe, quod nunc maris effluxu facto ſit in media terra: ac coniicere ſe, oraculum illud optima ratione tam illuſtre ac celebre factum eſſe, quod in mari eſſet ſitum, neque eius gloriam probabile eſſe tantam potuiſſe exiſte-

λάττης, ἐκ εὐλογον [n] ποιεῖν τὴν νῦν ὖσαν ἐπιφάνειαν καὶ δόξαν. Τήν τε Αἴγυπτον τὸ παλαιὸν θαλάττῃ κλύζεσθαι, μέχρι τῶν ἑλῶν τῶν περὶ τὸ Πηλούσιον, καὶ τὸ Κάσιον ὄρος, καὶ τὴν Σερβωνίδα λίμνην· ἔτι γῆν καὶ νῦν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τῆς ἁλμυρίδος ὀρυττομένης, ὑφάμμους, καὶ [o] κογχυλιώδεις εὑρίσκεσθαι τὰς βόθρους, ὡς ἂν τεθαλαττωμένης τῆς χώρας, καὶ τὰ τόπα παντὸς τὰ περὶ τὸ Κάσιον, καὶ τὰ Γέρρα καλούμενα, τεναγίζοντος, ὥστε συνάπτειν τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ· ἐνδύσης δὲ τῆς θαλάττης ἀνακαλυφθῆναι, μεῖναι δὲ τὴν Σερβωνίδα λίμνην· εἶτ' ἐκραγῆναι καὶ ταύτην, ὥστε ἑλώδη γενέσθαι. Ὡς δ' αὕτως καὶ τῆς [p] Ἁλμυρίδος λίμνης τὰς αἰγιαλὰς, θαλάττης μᾶλλον ἢ ποταμῷ προσοικένας. Τὸ μὲν ἂν ἐπικλύζεσθαί ποτε πολὺ μέρος τῶν ἠπείρων ἐπὶ καιρούς τινας καὶ πάλιν ἀνακαλύπτεσθαι, δοίη τις ἄν· ὡς δ' αὕτως

n) ποιεῖν] ποιεῖ Bemb. Reg. Stroz. Venet. male. o) κογχυλιώδεις] κοχλιώδεις Caſ. Vat. A. p) Ἁλμυρίδος] Caſaub. coni. τῆς Μύρδος, adprob. Seidel. lib. cit. p. 43. Praefero ſententiam Breguignii, iuxta cuius mentem verſ. emendavi.

exiſtere, quanta nunc eſt, ſi tam longe fuiſſet a mari diſſitum. Sed et Aegyptum priſcis temporibus mari fuiſſe inundatam usque ad paludes quae ſunt apud Peluſium, et ad Caſium montem, ac Serbonidem lacum. Nam etiamnum, quando ſalſugo in Aegypto effoditur, foſſas arenoſas et conchyliis refertas inveniri, nimirum regione mari olim tecta, et locis, quae circa Caſium ſunt, et Gerra, palude oppletis, ac ea cum rubro mari connexis: poſt, mari recedente, ea fuiſſe detecta loca, et manſiſſe lacum Serbonidem, qui ipſe poſtea ita eruperit, ut paludis naturam induerit. Similiter etiam ripas lacus Halmyris littori maris quam fluvii eſſe ſimiliores. Enimvero multas continentis terrae partes aliquandiu aquis tectas, rurſumque inde retectas fuiſſe, concedat aliquis: itemque terram fundis

καὶ τὸ τοῖς ἐδάφεσιν ἀνώμαλον εἶναι τὴν γῆν ἅπασαν, τὴν νῦν ὕφαλον· καθάπερ γε νὴ Δία καὶ τὴν ἔξαλον, ἐν ᾗ οἰκοῦμεν, τοσαύτας δεχομένην, ὅσας αὐτὸς Ἐρατοσθένης εἴρηκε μεταβολάς. Ὡς τε πρός γε τὸν Ξάνθυ λόγον ἡδὲν ἂν ἔχοι τις προσφέρειν ἄτοπον.

Πρὸς δὲ τὸν Στράτωνα λέγοιτ' ἄν, ὅτι πολλῶν αἰτίων ὄντων, ἀφεὶς ταῦτα, τὰ μὴ ὄντα αἰτιᾶται. Πρώτην γὰρ αἰτίαν φησὶν, ὅτι τῆς ἐντὸς θαλάττης καὶ τῆς ἐκτὸς οὐ ταυτὸν τὸ ἔδαφος καὶ ὁ βυθός.
pag. 51. Πρὸς γὰρ τὸ μετεωρίζεσθαι ταύτην καὶ ταπεινοῦσθαι, καὶ ἐπικλύζειν τόπους τινὰς, καὶ ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῶν, ᾧ τοῦτό ἐστιν αἴτιον, ἄλλα καὶ ἄλλα ἐδάφη, τὰ μὲν ταπεινότερα εἶναι, τὰ δὲ ὑψηλότερα. ἀλλὰ τὸ, τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν μετεωρίζεσθαι, ποτὲ δ' αὖ ταπεινοῦσθαι, καὶ συνεξαίρειν, ἢ συνενδιδόναι τὸ πέλαγος· ἐξαρθὲν μὲν γὰρ ἐπικλύσαι ἄν, ταπεινωθὲν δὲ ἀναδράμοι ἂν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν. Εἰ γὰρ οὕτω, [q] δείσει πλεονασμῷ τῆς θαλάττης αἰφνιδίῳ

q) δείσει πλεονασμῷ] Sic omnes Codd. praeter Reg. vulgo δείσει καὶ πλ.

dis ſuis inaequalem eſſe, quae nunc aqua integitur; atque adeo eam etiam, quae ſupra mare extat et a nobis habitatur, tot obnoxiam quot Eratoſthenes dixit mutationibus. Itaque Xanthi ratio non poteſt ullo labefactari abſurdo.

Adverſus Stratonem autem dici poteſt, quod, cum multae ſint verae cauſae, iis omiſſis falſam ipſe propoſuerit. Principem enim cauſam eſſe ait, quod maris interni, h. e. Ponti, atque externi, h. e. Propontidos, non idem eſt ſolum eademque profunditas. Quod enim hoc attollitur aut ſubſidit, et vel inundat quaedam loca, vel ab iis recedit, eius rei cauſa non eſt quod alia aliis ſola humiliora ſunt aut altiora; ſed quod idem ſolum modo attollitur, modo deprimitur, ſimulque etiam vel attollitur vel ſubſidit mare: itaque vel exundat, vel in ſuum redit locum. His enim poſitis neceſſe erit ut ſubito maris

διὰ γενομένην τὴν ἐπίκλυσιν συμβαίνειν, καθάπερ ἐν ταῖς πλημμυρίσιν ἢ ταῖς ἀναβάσεσι τῶν ποταμῶν, τοτὲ μὲν ἐπενεχθέντος ἐτέρωθεν, τοτὲ δ' αὐξηθέντος τοῦ ὕδατος. Ἀλλ' οὔθ' αἱ αὐξήσεις ἀθρόαι καὶ αἰφνίδιοι [r] γίνονται, οὔθ' αἱ πλημμυρίδες τοσοῦτον ἐπιμένουσι χρόνον, οὐδ' ἄτακτοί εἰσιν, οὔτε κατὰ τὴν [s] ἡμετέραν ἐπικλύζουσι θάλατταν, οὐδ' ὅπου ἔτυχε. Λοιπὸν οὖν αἰτιᾶσθαι τὸ ἔδαφος, ἢ τὸ τῇ θαλάττῃ ὑποκείμενον, ἢ τὸ ἐπικλυζόμενον· μᾶλλον δὲ τὸ ὕφαλον. πολὺ γὰρ εὐκινητότερον, καὶ [t] μεταβολὰς θάττους δέξασθαι δυνάμενον τὸ ἔνυγρον· καὶ γὰρ τὸ πνευματικὸν τὸ πάντων αἴτιον τῶν τοιούτων πλέον ἐνταῦθα. Ἀλλ' ὡς ἔφην τῶν τοιούτων ἀπεργαστικόν ἐστι παθῶν, τὸ αὐτὰ τὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν ἐξαίρεσθαι, ποτὲ δὲ ὑφίζησιν λαμβάνειν· ὃ τὸ, [u] τὰ μὲν εἶναι ὑψηλὰ, τὰ δὲ ἧττον. Ὁ δὲ τοῦτο λαμβάνει, νομίζων ὅπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν συμβαίνει, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς

I 5 θα-

r) γίνονται] δύνανται Bemb. Reg. Venet. s) ἡμετέραν θαλ.] Sequor emend. Caſaub. vulgo ἑτέραν ἐπ. t) μεταβολὰς θάττους] μεταβ. θαλάσσης Bemb. Vat. B. u) τὰ μὲν εἶναι ὑψ.] ita omnes Codd. vulgo τὰ μὲν μᾶλλον εἶναι ὑψ.

maris incremento eluvies fieret, ut in aeſtus exundatione fit, et adſcenſione fluminum, ab altera ibi parte aquis translaris, hic auctis. Atqui neque incrementa conſertim et ſubito accidunt, neque aeſtu maris eruptiones tantum durant temporis, neque nullo fiunt ordine, neque ſecundum noſtram mare fiunt, neque quibusvis in locis. Reſtat, ut cauſam adſcribamus ſolo, ſive quod mari ſubeſt, ſive quod inundatur; potius tamen ei, quod mari ſubeſt. Hoc enim multo eſt mobilius, et quod ob humiditatem celerius mutari poſſit. Ventis enim, huiusmodi omnium rerum cauſae, ibi eſt maior vis. Sed, ſicuti dixi, cauſa horum efficiens accidentium eſt, quod eadem ſola alias attolluntur, alias ſubſidunt, non quod alia aliis ſunt altiora, quod Strato ſumſit, putans rem ut in fluminibus, ita etiam in mari habere,

θαλάττης ἁπαντᾷν· τὸ, ἀπὸ τῶν μετεώρων τόπων εἶναι τὴν ῥύσιν. Οὐδὲ γὰρ ἂν τῷ κατὰ Βυζάντιον ῥᾷ τὸ ἔδαφος ἠτιᾶτο, λέγων ὑψηλότερον τὸ τῷ Εὐξείνῳ, ἢ τὸ τῆς Προποντίδος, καὶ τῷ ἐξῆς πελάγει, ἅμα καὶ αἰτίαν προσιθεὶς· ἀπὸ γὰρ τῆς ἰλύος τῆς ἀπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένης πληροῦσθαι τὸν βυθὸν, καὶ βραχὺν γίνεσθαι· διὰ τοῦτο δὲ ῥεῖν καὶ εἰς τὰ ἐκτός. τὸν δ' αὐτὸν λόγον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν θάλατταν συμπᾶσαν [x] μεταφέρει πρὸς τὴν ἐκτὸς, ὡς καὶ ταύτης μετεωρότερον τὸ ἔδαφος ποιήσης [y] τῷ ὑποκειμένῳ τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει· καὶ γὰρ αὕτη ἐκ πολλῶν ποταμῶν πληροῦται, καὶ τὴν ὑποσάθμην τῆς ἰλύος δέχεται τὴν ἀνάλογον. Ἐχρῆν οὖν καὶ τὸν εἴσρουν ὅμοιον γίνεσθαι τῷ κατὰ Βυζάντιον τὸν κατὰ στήλας καὶ τὴν Κάλπην. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν [z] ἐῶμεν· ἐρῶσι γὰρ κἀκεῖ τοῦτο συμβαίνειν, περισπᾶσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ἀμπώτεων, καὶ τῶν πλημμυρίδων, καὶ ἐπικρύπτεσθαι. Ἐκεῖνο

x) μεταφέρει] μεταφέρειν Caſ. Reg. Venet. y) τῷ ὑποκειμένῳ] Sic optime emendavit Breguignius h. l. vulgo τὸ ὑποκείμενον. z) ἐῶμεν] ἐῶ. Stroz. Vat. A.

re, nimirum fluxum fieri a ſublimioribus partibus. Alias maris fluxum, qui apud Byzantium fit, non imputaſſet ſolo, ſublimius eſſe dicens Euxini ſolum, quam Propontidis, aut quod proxime ſequitur maris, ſimul etiam cauſam addens: nempe fundum impleri a limo quem illabentia ingerunt flumina, fierique brevem, ideoque aquam extra profluere; atque hanc cauſam ad univerſum noſtrum mare externi reſpectu transfert, quod nimirum hoc quoque ſublimius effecerit ſolum id quod Atlantico mari ſubiacet: quippe multis impleri fluminibus, ac certa proportione reſpondentem conſequitur limi ſubſidentiam. Atqui oportebat hoc pacto influxum maris, qui apud columnas Herculis et Calpen fit, ſimilem eſſe ei, qui eſt apud Byzantium. Verum hoc miſſum facio; dicent enim ibi quoque idem evenire, ſed avelli reciprocatione maris atque occultari.

Hoc

Ἐκεῖνο δὲ πυνθάνομαι, τί ἐκώλυε, πρὶν ἀνεωγέναι τὸ στόμα τὸ κατὰ Βυζάντιον, ταπεινότερον ὂν τὸ τῆ Εὐξείνῳ ἔδαφος τῆ τῆς Προποντιδος καὶ τῆς ἐξῆς θαλάττης, πληρωθῆναι ὑπὸ τῶν ποταμῶν, εἴτε θάλατταν ὄσαν καὶ πρότερον, εἴτε λίμνην, [a] καὶ μείζω τῆς Μαιώτιδος; Εἰ γὰρ τοῦτο συγχωροῖτο, προσερήσομαι καὶ τοῦτο· ἆρά γε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐκείνη καὶ τοῦ τῆς Προποντίδος οὐχ ὅτως εἶχεν, ὥς τε μέχρι μὲν ἡ αὐτὴ ἦν μὴ βιάζεσθαι πρὸς τὴν ἔκρυσιν διὰ τὴν pag. 52. ἐξίσης ἀντέρεισιν καὶ θλίψιν· ἐπειδὴ δὲ ὑπερεπόλασεν ἡ ἐντὸς, βιάσασθαι καὶ ἀπεράσαι τὸ πλεονάζον· ἐκ δὲ τούτου γίνεσθαι σύρρυσιν τὸ ἔξω πέλαγος τῷ ἐντὸς, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἐκείνῳ λαβεῖν, εἴτε θαλαττίῳ εἴτε λιμναίῳ μὲν πρότερον ὄντι, θαλαττίῳ δὲ ὕστερον, διὰ τὴν μίξιν καὶ τὴν ἐπικράτειαν. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτο δώσουσιν, ἡ μὲν ἔκρυσις οὐκ ἂν κωλύοιτο, [b] ἡ νῦν·

a) καὶ μείζω] καὶ abeſt e Mss. Vat. A. B. Venet. b) ἡ νῦν] Sic Stroz. Vat. A. B. Venet. Interpr. prior. vulgo male ἢ νῦν.

Hoc autem quaero: Quid impediebat, antequam apertae ſunt apud Byzantium maris fauces, quin fundus Euxini, cum eſſet humilior fundo Propontidis et maris quod deinceps eſt, impleretur affluxu fluminum, ſive mare id eſt, ſive lacus Maeotide maior? Si enim hoc concedatur, id porro quaeram, an non iſtius aquae, et aquae Propontidis ſuperficies ita erant affectae, ut, quamdiu eaedem manebant, non cogeretur aqua ad effluxum, cum ex aequo ſe invicem ſuſtinerent ac premerent ſuperficies? Poſtquam autem interior eſt facta elatior, ibi demum vi erupit, atque quod abundabat evomuit: quo factum eſt, ut exterius cum interno confluere mare, eandemque cum eo ſuperficiem nanciſceretur, ſive marina fuit eius aqua, ſive lacuſtris prius, deinde ob mixturam et maris vim ſuperiorem marina. Nam ſi id quoque dabunt, hodie quoque effluxus nunquam prohibebitur, neque a ſuperiore ſolo,

νῦν· οὐκ ἀπὸ ὑπερτέρου δὲ ἐδάφους, οὐδὲ ἐπικλινοῦς, ὅπερ ἠξίου Στράτων.

Ταυτὰ δὲ μεταφέρειν καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν, καὶ τὴν ἐκτὸς, μὴ ἐν τοῖς ἐδάφεσι, καὶ ταῖς [c] ἐπικλίσεσιν αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆ ἔκρυ τιθεμένους, ἀλλ' ἐν τοῖς ποταμοῖς· ἐπεὶ οὐκ ἀπίθανον, κατ' αὐτοὺς, οὐδ' εἰ τὴν ὅλην θάλατταν τὴν ἡμετέραν, λίμνην πρότερον εἶναι συνέβαινε, πληρουμένην ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ἐπιπολάσασαν ἐκπεσεῖν ἔξω διὰ τῶν κατὰ τὰς Ἡρήλας στενῶν, ὡς [d] ἐκ καταῤῥακτῶν, [e] ἐπαυξομένην ἀεὶ, καὶ μᾶλλον τὴν θάλατταν σύῤῥυσιν γενέσθαι ὑπ' αὐτῆς τῷ χρόνῳ, καὶ συνδραμεῖν εἰς μίαν ἐπιφάνειαν, ἐκθαλαττωθῆναι δὲ διὰ τὴν ἐπικράτειαν. Οὐ φυσικὸν δ' ὅλως, ὅτε τοῖς ποταμοῖς εἰκάζειν τὴν θάλατταν· οἱ μὲν γὰρ φέρονται κατὰ ἐπικλινὲς ῥεῖθρον, ἡ δὲ ἀκλινὴς ἔστηκεν. Οἱ δὲ πορθμοὶ ῥευματίζονται κατ' ἄλλον τρόπον· ὁ διὰ τὸ τὴν ἰλὺν τὴν ἐκ τῶν

c) ἐπικλίσεσιν] ita Vat. B. Venet. vulgo ἐπικλύσεσιν. d) ἐκ καταῤῥακτῶν] ἐκ καταῤῥακτου omnes libri ſcripti. e) ἐπαυξομένην ἀεὶ] ἐπ. δὲ ἀεὶ καὶ μᾶλλον. coni. Caſaub.

ſolo, neque ab inclinato, quod voluit Strato.

Haec transferri poſſunt et ad totum noſtrum mare, et ad externum, ita ut non in fundis et inclinationibus eorum cauſam effluxus quaeramus, ſed in fluminibus. Nam ipſorum quoque ſententia id abſurdum non eſt, ne ſi totum quidem mare noſtrum olim lacus fuit, qui a fluminibus impletus, turgente ſuperficie per anguſtias apud Calpen eruperit veluti per catarractas, ac magis magisque auctus cum mari, ſucceſſu temporis magis ſubinde confluxerit, et in unam concurrerit ſuperficiem, ac qualitate maris praevalente ipſe quoque maris naturam induerit. Omnino autem philoſophiae naturali conſentaneum non eſt, mare fluviis conferre, cum hi fluxu ferantur declivi, maris contra nulla ſit declivitas. Et fretorum inundatio ab alia cauſa dependet, non ab eo, quod in-

τῶν ποταμῶν προσχῶν τὸν τῦ πελάγυς βυθόν. Ἡ γὰρ πρόσχωσις περὶ αὐτὰ συνίσταται τὰ στόματα τῶν ποταμῶν· οἷον περὶ μὲν τὰ τῦ Ἴστρυ, τὰ λεγόμενα Στήθη· καὶ ἡ Σκυθῶν ἐρημία, καὶ ὁ Σαλμυδησσὸς, καὶ ἄλλων χειμάρρων συνεργόντων πρὸς τῦτο. περὶ δὲ τὰ τῦ Φάσιδος ἡ Κολχικὴ παραλία, διάμμος, καὶ ταπεινὴ, καὶ μαλακὴ ὅσα. περὶ δὲ τὸν Θερμώδοντα, καὶ τὸν Ἶριν ὅλη Θεμίσκυρα, τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον, καὶ τῆς Σιδηνῆς τὸ πλέον· ὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἅπαντες γὰρ μιμῦνται τὸν Νεῖλον, ἐξηπειρῦντες τὸν πρὸ αὐτῶν [f] πόρον· οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον. ἧττον μὲν, οἱ μὴ πολλὴν καταφέροντες τὴν ἰλύν· μᾶλλον δὲ, οἱ πολλήν τε, καὶ μαλακόγειον χώραν ἐπιόντες, καὶ χειμάρρυς δεχόμενοι πολλύς· ὧν ἐστὶ καὶ ὁ Πύραμος, ὁ τῇ Κιλικίᾳ πολὺ μέρος προσθείς· ἐφ' ᾧ καὶ λόγιον ἐκπέπ]ωκέ τι τοιῦτον·

Ἔσσεται ἐσσομένοις, ὅτε Πύραμος εὐρυοδίνης pag. 53.
Ἠιόνα προχέων ἱερὴν ἐς Κύπρον ἵκηται.

Ἐκ

f) πόρον] πόντον Bemb. Vat. B.

ingeſto a fluviis coeno fundum pelagi exaggeret. Iſtae nempe terrae aggeſtiones ad ipſa fiunt fluviorum oſtia: ſicut Stethe quae ad Iſtri oſtia dicuntur, et Scytharum deſertum, et Salmydeſſus: alii quoque torrentes ad id operam ſuam conferunt: ad Phaſidis exitum maritima Phaſidis ora, arenoſa humilis ac mollis: ad Thermodontem et Irin tota Themiſcyra, campus Amazonum, et maior pars Sidenes: itaque etiam alii fluvii. Omnes enim Nilum imitantur, continenti adiungendo obiectum oſtiis ſuis fretum, alii magis, alii minus: minus, qui non multum coeni deferunt; magis qui multum, et qui per molles transeunt agros, ac multos excipiunt torrentes. Qualis eſt etiam Pyramus, qui Ciliciae magnam adiecit partem: de quo etiam tale editum eſt oraculum:

Iſthaec evenient, voſtis quo Pyramus undis
Tempore, profuſo continget litore Cyprum.

Na-

Ἐκ μέσων γὰρ τῶν τῆς Καταονίας πεδίων ἐνεχθεὶς πλωτὸς, καὶ [g] διεκπεσὼν διὰ τῶν τοῦ Ταύρου στενῶν εἰς τὴν Κιλικίαν, ἐκδίδωσιν εἰς τὸν πρὸ ταύτης τε καὶ τῆς Κύπρου πόρον.

Αἴτιον δὲ τοῦ μὴ [h] φθάνειν τὴν χῦν εἰς τὸ πέλαγος προϊοῦσαν τὴν ὑπὸ τῶν ποταμῶν κάτω φερομένην, τὸ τὴν θάλατταν ἀνακόπτειν αὐτὴν εἰς τὰπίσω, παλιρροοῦσαν φύσει. Ἔοικε γὰρ τοῖς ζώοις, καὶ καθάπερ ἐκεῖνα συνεχῶς ἀναπνεῖ τε καὶ ἐκπνεῖ· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αὐτὴ, ἐξ αὐτῆς τε καὶ εἰς ἑαυτὴν συνεχῶς παλινδρομικήν τινα κινουμένη κίνησιν. [i] Δῆλον δὲ τῷ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἑστῶτι κατὰ τὴν κυμάτωσιν· ἅμα γὰρ κλύζονται οἱ πόδες καὶ γυμνοῦνται, καὶ πάλιν κλύζονται, καὶ τοῦτο συνεχῶς. τῷ δὲ κλύδωνι καὶ κῦμα ἐπιτρέχει, [k] κἂν γαληνότατον ᾖ ἐπιφερόμενον ἔχει τινὰ βίαν πλείω, καὶ ἀπορρίπτει πᾶν τὸ ἀλλότριον εἰς τὴν γῆν,

— Πολ-

g) διεκπεσὼν] διεκπεσάμενος Bemb. Reg. Stroz. A. B. Venet. Vat B. h) φθάνειν] Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo φάνειν male. i) Δῆλον δὲ] Sic lego cum Caſaub. vulgo δηλοῖ δὲ. k) κ' ἂν γαληνοτ.] ὃ κἂν γαλ. coni. Caſaub.

Navigabilis enim ille ex mediis Cataoniae campis effunditur, ac delatus per Tauri anguſtias in Ciliciam, in fretum, quod inter hanc et Cyprum eſt, exit.

Quod autem terra, quae a fluminibus defertur, non ulterius in mare progreditur, in cauſa eſt, quod mare ſuapte natura refluens eam retro relidit. Sicut enim animalia continenter ſpirant atque expirant, ita et mare eodem modo in ſeipſum atque e ſeipſo reciprocum quendam abſque intermiſſione patitur motum. Itaque in litore ſtans aliquis ad alluvionem maris, ſentire eum poteſt; ſimul enim et aqua teguntur pedes, et nudantur, et rurſum teguntur, idque continenter. Cum fluctuatione quoque unda fertur, quae etſi placidiſſima ſit, vim tamen habet quandam maiorem, et omnia aliena in terram reiicit:

— mul-

— Πολλὸν δὲ παρὲξ ἄλα φῦκος ἔχευε.

Μᾶλλον μὲν ἂν ἐν ἀνέμῳ συμβαίνει τοῦτο· ἀλλὰ καὶ ἐν νηνεμίᾳ, καὶ ἐν ἀπογαίοις πνεύμασιν. ὁδὲ γὰρ ἦτ]ον ἐπὶ γῆν φέρεται τὸ κῦμα ὑπεναντίως τῷ ἀνέμῳ, ὡς ἂν ἰδίαν τινὰ τῆς θαλάττης κίνησιν συγκινούμενον [l] αὐτῷ. τοιοῦτο δὲ καὶ τὸ,

— Ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας

Κυρτὸν ἐὸν κορυφῶται, ἀποπ]ύει δ' ἁλὸς ἀχνην.

Καὶ τὸ,

Ἠιόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω.

Ἡ μὲν οὖν ἔφοδος τοῦ κύματος ἔχει τινὰ βίαν, ὥς τ' ἀπωθεῖσθαι τὸ ἀλλότριον. Καὶ δὴ καὶ κάθαρσίν τινα τῆς θαλάττης ταύτην φασὶ, καθ' ἣν καὶ τὰ νεκρὰ σώματα καὶ τὰ ναυάγια εἰς γῆν ἐκνυμαίνεται. Ἡτ' ἀναχώρησις οὐκ ἔχει τοσαύτην βίαν, ὥστε νεκρὸν, ἢ ξύλον ἢ τὸ κουφότατον φελλὸν ὑπὸ τοῦ κύματος εἰς γῆν ἀναβληθῆναι· [m] ὅτε δ' ἐκ τῶν πλησίον

l) αὐτῷ] Sic lego cum Caſaub. vulgo vitioſe αὐτῇ. m) ὅτε δ' ἐκ τῶν] Optimam emendationem Breguignii recepi. vulgo ὅτε δὲ καὶ τῶν.

— *multamque extra mare propulit algam.*

Magis quidem hoc fit, flante vento, ſed tamen etiam in malacia, et ſpirantibus a terra ventis; nihilominus enim tum fluctus quaſi adverſans vento ad terram fertur, utpote qui proprium maris motum comitetur. Huc pertinet illud quoque:

— extremaque litora circum
Tollitur incurvus, rorem maris et ſpuis alti.

Item:

Eructante ſalo raucam dant litora vocem.

Undae igitur acceſſio vim habet quandam, ita ut aliena repellat. Atque hanc quidem maris quandam appellant purgationem, qua et cadavera et naufragiorum fragmina ad terram egeruntur. Receſſio autem non habet tantum virium, ut cadaver, lignum aut leviſſimum ſuber, quod fluctus in terram ejecit, e vicinis locis

σίον αὐτῇ τόπων εἰς τὸ πέλαγος προσπεσεῖν ὑπολειφθέντων ὑπὸ τῦ κύματος. Οὕτω δὴ καὶ τὴν χῦν, καὶ τὸ σὺν αὐτῇ τεθολωμένον ὕδωρ ἐκκυμαίνεσθαι συμβαίνει, καὶ τῦ βάρυς ἅμα συνεργῦντος, ὥς τε θᾶττον κατενεχθῆναι πρὸς τὴν γῆν κάτω, πρὶν εἰς τὸ πρόσω πελαγίσαι. Καὶ γὰρ ἡ τῦ ποταμῦ βία παύεται, μικρὸν προελθῦσα τῦ στόματος. Οὕτω μὲν ἂν ἐνδέχεται προσχωσθῆναι τὸ πέλαγος πᾶν, ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν ἀρξάμενον, ἂν συνεχεῖς ἔχῃ τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἐπιῤῥύσεις. Τῦτο δ' ἂν συμβαίη, κἂν τῦ Σαρδονίυ πελάγυς ὑποθώμεθα βαθύτερον τὸν Πόντον, ὅπερ λέγεται τῶν ἀναμετρηθέντων βαθύτατον πε-
pag. 54. χιλίων ὀργυιῶν, ὡς Ποσειδώνιός φησι.

Τὴν μὲν ἂν τοιαύτην αἰτιολογίαν ἧττον ἄν τις ἀποδέξαιτο· μᾶλλον δ' ἀπὸ τῶν φανερωτέρων, καὶ τῶν καθ' ἡμέραν τρόπον τινὰ ὁρωμένων, ἀναπλέον τὸν λόγον. Καὶ γὰρ κατακλυσμοὶ, καὶ σεισμοὶ, καὶ ἀναφυσήματα, καὶ ἀποιδήσεις τῆς ὑφάλυ γῆς, μετεωρι-

n) Σαρδονίυ] Σαρδωνίυ Reg.

cis relictis ab unda, in mare revehatur. Sic itaque pulverem quoque, et aquam cum eo turbatam fluctibus ad terram contingit eiici, adiuvante etiam gravitate, ut celerius deorsum ad terram subsidant, quam in altum propelli ut possint; vis enim fluvii vel modice ultra ostia progressa desinit. Hac ergo ratione totum mare ingesto limo tegi poterit, facto a litoribus initio, si continentes habeat amnium affluxus; poteritque id evenire, si Pontum Sardoo mari profundiorem ponamus, quod ubi profundissimum est CIↃ ulnarum altitudine praeditum inventum esse mensura, Posidonius perhibet.

Talem ergo causarum explicationem fortassis minus aliquis probet. Praestet itaque rationem petere ex iis quae manifestiora sunt, et quotidie quodammodo cernuntur. Nam diluvia, terrae motus, eruptiones flatuum, et tumores subiti terrae in mari latentis, mare quoque extol-

ἐκρήγνυσι καὶ τὴν θάλατταν· αἱ δὲ συνιζήσεις ταπεινοῦσιν αὐτήν. Οὐ γὰρ μύδροι μὲν ἀνενεχθῆναι δύνανται, καὶ μικραὶ νῆσοι, μεγάλαι δ' οὔ· ἐδὲ νῆσοι μὲν, ἤπειροι δ' οὔ. ὁμοίως δὲ καὶ συνιζήσεις, καὶ μικραὶ, καὶ μεγάλαι γένοιντ' ἂν, εἴπερ καὶ τὰ χάσματα, καὶ καταπόσεις χωρίων, καὶ κατοικιῶν, ὡς ἐπὶ Βούρας τε, καὶ Βιζώνης καὶ ἄλλων πλειόνων ° ὑπὸ σεισμῶν γενέσθαι φασί· καὶ τὴν Σικελίαν ἐδέν τι μᾶλλον ἀπορρῶγα τῆς Ἰταλίας εἰκάζοι τὶς ἄν, ἢ ἀναβληθεῖσαν ὑπὸ τῦ Αἰτναίου πυρὸς ἐκ βυθοῦ, συμμεῖναι· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς Λιπαραίων νήσους καὶ Πιθηκούσας.

Ὅδ' ὅτως ἡδύς ἐστιν, ᵖ καίπερ μαθηματικὸς ὤν, ἐδὲ τὴν Ἀρχιμήδους βεβαιοῖ δόξαν· ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐν τοῖς περὶ τῶν ὀχυμένων, παντὸς ὑγροῦ καθεστηκότος καὶ μένοντος τὴν ἐπιφάνειαν σφαιρικὴν εἶναι, σφαίρας ταὐτὸ κέντρον ἐχούσης τῇ γῇ. Ταύτην γὰρ τὴν δόξαν ἀπο-

o) ὑπὸ σεισμῶν] ὑπὸ σεισμῦ Caſ. Var. B. Venet. p) καίπερ μαθηματικὸς] vulgo καὶ. Mſs. Caſ. Reg. καὶ μὴ.

extollunt: ſubſidentesque in ſe eaedem terrae faciunt ut mare demittatur. Non enim maſſae quidem, et exiguae inſulae efferri e mari poſſunt, magnae non poſſunt, aut inſulae poſſunt, continentes non poſſunt: et ſubſidere etiam tam magna, quam parva poſſunt: quando hiatus etiam, abſorptaeque habitationes et urbes, ut Bura, Bizona, aliaeque plures terrae motibus abſorbtae feruntur, et Siciliam nihilo magis fruſtum ab Italia abruptum iudicari poteſt, quam vi Aetnei ignis rurſum e profundo proiectam ita cohaeſiſſe: itemque inſulas Liparaeorum et Pithecuſas.

Eratoſthenes autem adeo venuſtus eſt, ut tametſi mathematicum ſe profiteatur, tamen Archimedis repudiet ſententiam, qui in libro de iis quae vehuntur pronunciat, omnis humidi quod conſiſtat ac permaneat ſuperficiem eſſe ſphaericam, eiusque ſphaerae idem eſſe quod terrae centrum: quam ſententiam ap-

ἀποδέχονται πάντες οἱ μαθημάτων πως ἁψάμενοι. Ἐκεῖνος δὲ τὴν ἐντὸς θάλατταν, καίπερ μίαν οὖσαν, ὡς φησιν, ἃ νομίζει ὑπὸ μίαν ἐπιφάνειαν τετάχθαι, ἀλλ' [q] οὐδὲ τοῖς σύνεγγυς τόποις. Καὶ μάρτυράς γε τῆς τοιαύτης ἀμαθίας ἀρχιτέκτονας ἄνδρας ποιεῖται· καίτοι τῶν μαθηματικῶν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μέρος τῆς μαθηματικῆς ἀποφηναμένων. Φησὶ γὰρ καὶ Δημήτριον διακόπτειν ἐπιχειρῆσαι τὸν τῶν Πελοποννησίων ἰσθμὸν, πρὸς τὸ παρασχεῖν διάπλουν τοῖς στόλοις· κωλυθῆναι δ' ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων ἀναμετρησάντων καὶ ἀπαγγειλάντων μετεωροτέραν τὴν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ θάλατταν τῆς κατὰ Κεγχρέας εἶναι. ὥστε εἰ διακόψει τὸ μεταξὺ χωρίον, ἐπικλυσθῆναι ἂν ἅπαντα τὸν περὶ Αἴγιναν πόρον, καὶ [r] τὴν Αἴγιναν, καὶ αὐτὰς τὰς πλησίον νήσους, καὶ μηδὲ τὸν διάπλουν ἂν γενέσθαι χρήσιμον. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς εὐρίπους ῥοώδεις εἶναι, μάλιστα δὲ τὸν κατὰ Σικελίαν

q) οὐδὲ τοῖς] οὐδ' ἐν τοῖς Bemb. quod mihi non displicet. r) τὴν Αἴγιναν] τὴν αὐτὴν Αἴγ. Venet.

probant omnes, qui mathematica attigerunt. At noſter mare internum, quamquam ſit unicum ipſo etiam teſte, ſub una ſuperficie conſtitutum eſſe negat, etiam in propinquis locis, et huius ſuae inſcitiae teſtes laudat architectos, cum tamen architecturam quoque partem mathematum eſſe mathematici dicant. Dicit enim et Demetrium conantem iſthmum Peloponneſiacum discindere, ut tranſitum claſſibus aperiret, prohibitum fuiſſe ab architectis, dimenſis, et renunciantibus, mare quod eſt in ſinu Corinthiaco celſius eo eſſe, quod ad Cenchreas: itaque ſi intercapedinem horum divideret, fore ut quidquid eſt ad Aeginae traiectum ſitum, et ipſa adeo Aegina vicinaeque inſulae aquis obruerentur, illaque per iſthmum navigatio eſſet futura inutilis. Hanc eandem ob cauſam Euripos quoque eſſe fluctuoſos: maxime Siculum fretum, quod

λίαν ποῤθμὸν, ὃν φησιν ὁμοιοπαθεῖν ταῖς κατὰ τὸν ὠκεανὸν πλημμυρίσι τε καὶ ἀμπώτεσι· δίς τε γὰρ μεταβάλλειν τὸν ῥῦν ἑκάστης ἡμέρας καὶ νυκ]ὸς, καθάπερ τὸν ὠκεανὸν, δὶς μὲν πλημμυρεῖν, δὶς δὲ ἀναχωρεῖν. Τὴν μὲν ἂν πλημμυρίδα δεῖ ὁμολογεῖν τὴν ἐκ τῆ Τυῤῥηνικῆ πελάγυς εἰς τὸ Σικελικὸν κατα- pag. 55.
φερομένην, ὡς ἂν ἐκ μετεωροτέρας ἐπιφανείας, ᵃ ὃν δὴ καὶ κατιόντα ὀνομάζεσθαι, ὁμολογεῖν δ' ὅτι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄρχεταί τε καὶ παύεται καθ' ὃν αἱ πλημμυρίδες. ἄρχεται μὲν γὰρ περὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης καὶ τὴν δύσιν· λήγει δ' ὅταν συνάπ]ῃ τῇ μεσυρανήσει ἑκατέρᾳ, τῇ τε ὑπὲρ γῆς καὶ τῇ ὑπὸ γῆς· τῇ τε ἀμπώτει τὸν ἐναντίον ἐξιόντα καλεῖσθαι, ταῖς μεσυρανήσεσι τῆς σελήνης ἀμφοτέραις ἐναρχόμενον, καθάπερ αἱ ἀμπώτεις, ταῖς δὲ συνάψεσι ταῖς πρὸς τὰς ἀνατολὰς καὶ δύσεις παυόμενον.

Περὶ μὲν οὖν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων εἰρήκασιν ἱκανῶς Ποσειδώνιός τε καὶ Ἀθηνόδωρος.

K 2

a) ὃν δὴ] ὃν δεῖ Venet.

quod eodem quo oceanum modo aeſtibus agitari dicit; bis enim quotidie mutare fluctum, ſicut et oceanus quavis die ac nocte bis exundat atque in ſe refluit. Exundationem quidem fatendum eſt, aquis a Tyrrheno mari ad Siculum tanquam a ſublimiore ſuperficie delatis fieri: atque hic aeſtus deſcendens nominatur; fatendum etiam, eodem eum tempore incipere atque deſinere, quo maris affluxus; incipit enim oriente atque occidente Luna, deſinit, cum ea ad medium coeli ſive ſupra ſive infra terram applicat: itemque refluxus eius freti eſt, quem contra abeuntem vocant, qui utroque Lunae ad medium coeli appulſu init ſicut mare reſorbitio, et ceſſat Luna oriente vel occidente.

Caeterum de maris hac aeſtuatione ſufficiunt, quae a Poſidonio ſunt et Athenodoro dicta.

δωρος. Περὶ δὲ τῆς τῶν ποροθμῶν παλιρροίας, ἔχόν-
των καὶ αὐτῶν φυσικώτερον λόγον, [t] κατὰ τὴν νῦν
ὑπόθεσιν τοσοῦτον εἰπεῖν ἀπόχρη, ὅτι οὐδὲ εἷς τρόπος
τοῦ ῥοώδεις εἶναι τὰς ποροθμὰς, ὅγε κατ' εἶδος· ὁ γὰρ
ἂν ὁ μὲν Σικελικὸς δὶς ἑκάστης ἡμέρας μετέβαλλεν,
ὡς οὗτός φησιν, ὁ δὲ Χαλκιδικὸς ἑπτάκις, ὁ δὲ κατὰ
Βυζάντιον οὐδὲ μετέβαλλεν, [u] ἀλλὰ διετέλει τὸν ἔκροον
ἔχων μόνον, τὸν ἐκ τοῦ Ποντικοῦ πελάγους εἰς τὴν Προ-
ποντίδα· ὡς δὲ Ἵππαρχος ἱστορεῖ καὶ μονάς ποτε ἐπισ-
χεῖτο. Οὔτ' εἰ τρόπος εἷς εἴη, ταύτην ἂν ἔχοι τὴν
αἰτίαν ἣν φησιν ὁ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἡ ἐφ' ἑκάτερα
θάλαττα ἄλλην καὶ ἄλλην ἐπιφάνειαν ἔχει· οὐδὲ γὰρ
ἐπὶ τῶν ποταμῶν τοῦτο γένοιτ' ἂν, εἰ μὴ καταῤῥάκτας
ἔχοιεν· ἔχοντες δὲ οὐ παλιῤῥοοῦσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ταπει-
νότερον ἀεὶ φέρονται. Καὶ τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ
κεκλιμένον εἶναι τὸ ῥεῦμα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

Πελά-

t) κατὰ τὴν νῦν ὑποθ.] Sic Reg. Stroz. Venet. Interpr. in rel. Mss. et ed. τὸ νῦν deeſt. u) ἀλλὰ διετέλει] vulg. ἀλλ' ἢ διετ. Caſaub. abiicit vocem ἀλλὰ; praetuli emend. Breguignii.

dicta. De fretorum autem fluxu ac refluxu, cum ipſi quoque magis phyſicam cauſam habeant, hoc pro inſtituto noſtro dixiſſe ſufficiet, non unum eſſe in univerſum modum aeſtus fretis omnibus: alioqui non Siculum bis quotidie mutaretur, ſicut ipſe fieri fatetur, Chalcidicum ſepties, Byzantinum nunquam; id enim ſolum ſemper e Pontico mari in Propontidem effluxum habet: et Hipparcho ſi credimus, aliquando etiam ſubſtitit. Neque vero, ſi omnium eſſet fretorum eadem ratio, ab hac cauſa id penderet quam Eratoſthenes ponit, nempe quod alia atque alia eſſet marium quae utrinque ſunt ſuperficies. Nam ne fluminibus quidem hoc accideret, niſi ea haberent catarractas: quae autem hoc habent, non viciſſim refluunt, ſed ad humiliora identidem loca deferuntur: idque evenit, quia fluxus eorum inclinatus eſt, et inclinata ſuperficies.

Πελάγους δὲ τίς ἂν φαίη κεκλιμένην ἐπιφάνειαν; καὶ μάλιστα κατὰ τὰς σφαιροποιούσας ὑποθέσεις τὰ τέσσαρα σώματα, ἃ δὴ καὶ στοιχεῖα φαμὲν· [x] ὥστ' οὐχ ὅτι παλιρροοῦντας, ἀλλ' οὐδὲ καθεστῶτας, καὶ μένοντας, συρροίας μὲν ἐν αὐτοῖς ἔσης, μὴ μιᾶς δὲ ἐπιφανείας, ἀλλὰ τῆς μὲν ὑψηλοτέρας, τῆς δὲ ταπεινοτέρας. Οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ γῆ κατὰ ἕξιν ἐσχημάτισται στερεὰ οὖσα, ὥστε καὶ κοιλάδας [y] ἔχειν συμμενούσας, καὶ ἀναστήματα, οὕτω καὶ τὸ ὕδωρ· ἀλλ' αὐτῇ τῇ κατὰ τὸ βάρος ῥοπῇ τὴν ὄχησιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιεῖται, καὶ τοιαύτην λαμβάνει τὴν ἐπιφάνειαν οἵαν ὁ Ἀρχιμήδης φησίν.

Ἐπιφέρει δὲ τοῖς περὶ τῆ Ἄμμωνος καὶ τῆς Αἰγύπτου ῥηθεῖσιν, ὅτι δοκοίη καὶ τὸ Κάσιον ὄρος περικλύζεσθαι θαλάττῃ, καὶ πάντα τόπον, ὅπου νῦν τὰ καλούμενα Γέρρα, καθ' ἕκαστά τε τεναγίζειν συνάπτον- pag. 56.
τα τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ, συνελθούσης δὲ τῆς θα-

x) Ὥστ' οὐχ ὅτι παλιρροοῦντας] Casaub. legendum censet ὥστ' οὐχ ὅτι παλιρροοῦντας οἷόν τε εἶναι. y) ἔχειν] ἔχει Venet.

ficies. Quis autem dixerit pelagi declivem esse superficiem? maxime qui ea supposita sequatur, quibus quatuor elementa sphaerica esse traduntur. Cum itaque non refluant fluvii, immo ne quidem consistant et maneant, propter fluendi vim quae illis inest, non unam habeant superficiem, sed altiorem et depressiorem necesse est. Non enim sicut terra habitu suo formae est solidae, ita ut cavernas etiam habeat permanentes, itemque eminentes quasdam partes: ita etiam aqua. Sed ipso suae gravitatis momento per terram fertur, eamque superficiem nanciscitur, quam ei Archimedes adscribit.

Porro iis, quae de Ammone et Aegypto dicta sunt, addit credere se Casium quoque montem mari fuisse tectum, et omnia ea loca ubi nunc sunt Gerra, in paludibus fuisse contiguis mari rubro, mari autem coeunte esse detecta.

Am-

λάσσης ἀποκαλυφθῆναι. Τὸ δὲ τεναγίζειν τὸν λεχθέντα τόπον συνάπτοντα τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ, ἀμφίβολόν ἐστιν· ἐπειδὴ τὸ συνάπτειν, σημαίνει καὶ τὸ σύνεγγυς, καὶ τὸ ψαύειν, ὥστε, εἰ ὕδατα εἴη, σύρρυν εἶναι θάτερον θατέρῳ. Ἐγὼ μὲν ἂν δέχομαι, καὶ τὸ συνεγγίζειν τὰ τενάγη τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ, ἕως ἀκμὴν ἐκέκλειστο τὰ κατὰ τὰς στήλας στενά· ἐκραγέντων δὲ, τὴν ἀναχώρησιν γενέσθαι, ταπεινωθείσης τῆς ἡμετέρας θαλάττης διὰ τὴν κατὰ τὰς στήλας ἔκρυσιν. Ἵππαρχος δὲ ἐκδεξάμενος τὸ συνάπτειν ταυτὸν τῷ σύρρυν γενέσθαι τὴν ἡμετέραν θάλατταν τῇ ἐρυθρᾷ διὰ τὴν πλήρωσιν, αἰτιᾶται τί δή ποτε ἐχὶ τῇ κατὰ τὰς στήλας ἐκρύσει, μεθισαμένη ἐκεῖσε ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα, [z] συμμεθισᾷ καὶ τὴν σύρρυν αὐτῇ γενομένην τὴν ἐρυθράν, [a] ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ διέμεινεν ἐπιφανείᾳ, μὴ ταπεινωμένη· καὶ γὰρ κατ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη τὴν ἐκτὸς θάλατταν ἅπασαν σύρρυν

z) συμμεθισᾷ] συμμεθιστῶσαι. Reg. Venet. a) ἀλλ' ἐν τῇ] ἐμὶ ἐν τῇ Reg. Venet.

Ambiguum vero eſt, quod dicitur iſta loca paludibus tecta cum rubro mari fuiſſe contigua; nam contiguum et propinquum ſignificat, et contingere: ut, ſiquidem aquae fuerunt, intelligantur confluxiſſe invicem. Atque ego quidem ita accipio, paludes iſtas dicere eum, prope ad mare rubrum acceſſiſſe, dum adhuc occluſae fuerunt apud columnas anguſtiae: quibus perruptis, effluxu per eas mare noſtrum ſubſediſſe, et ſicutas eſſe paludes. At Hipparchus contiguum eſſe ita intelligit, quaſi ob repletionem mare noſtrum cum rubro confluxiſſet: reprehendensque Eratoſthenem, quaerit aperto per columnas freto ſi noſtrum mare effluxerit, cur non ſimul etiam rubrum mare, quod cum noſtro fuerit continuum, effluxerit, ſed eandem retinuerit ſuperficiem, neque ſubſederit: cum ipſius quoque Eratoſthenis de ſententia externum mare totum

ξὺν εἶναι, ὥς τε καὶ τὴν ἑσπέριον καὶ τὴν ἐρυθρὰν μίαν θάλατταν εἶναι. Τοῦτο δ' εἰπὼν, ἐπιφέρει τὸ ἀκόλουθον τὸ, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν, τήν τε ἔξω στηλῶν θάλατταν, καὶ τὴν ἐρυθρὰν, καὶ ἔτι [b] τὴν ταύτῃ γεγονυῖαν σύῤῥῆξιν.

Ἀλλ' ἀπ' εἰρηκέναι τοῦτο [c] φησὶν Ἐρατοσθένης, τὸ, σύῤῥῆξιν γεγονέναι κατὰ τὴν πλήρωσιν τῇ ἐρυθρᾷ· ἀλλὰ συνεγγίσαι μόνον· οὐτ' ἀκολουθεῖν τῇ μιᾷ καὶ συνεχεῖ θαλάττῃ, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν· ὥσπερ οὐδὲ τὴν καθ' ἡμᾶς, καὶ νὴ Δία τὴν κατὰ τὸ Λέχαιον, καὶ τὴν περὶ Κεγχρεάς. Ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν λόγῳ· εἰδὼς οὖν τὴν δόξαν αὐτῷ τοιαύτην, ἰδίᾳ τι πρὸς αὐτὸν λεγέτω, καὶ μὴ ἐξ ἑτοίμου λαμβάνετω, ὡς ἄρα ὁ φήσας μίαν εἶναι τὴν ἔξω θάλατταν, σύμφησι καὶ ὅτι μία ἐστὶν αὐτῆς ἡ ἐπιφάνεια.

b) τὴν ταύτῃ] τὴν ταύτην. Reg. c) φησὶν] φήσειεν coni. Caſaub.

tum confluat, itaque et occiduum et rubrum mare unum ſint. His dictis hoc concludit, eandem eſſe altitudinem maris, quod eſt extra columnas rubri, unumque cum altero confluxiſſe.

Atqui Eratoſthenes negabit ſe hoc dixiſſe, mare noſtrum cum rubro ob repletionem confluxiſſe, ſed tantum prope ad id acceſſiſſe: negabit ſequi unum et continuum mare eandem habere altitudinem atque ſuperficiem, ſicut ne noſtrum quidem, atque adeo id quod eſt apud Lechaeum et Cenchreas, unica vult contineri ſuperficie. Quod cum ipſe annotaverit Hipparchus in disputatione ſua contra illum, opinionemque illius habeat cognitam, de ſuo aliquid opponat potius, non hoc arripiat tanquam in promptu ſitum, eum qui ait externum mare eſſe continuum dare etiam hoc unicam eſſe eius ſuperficiem.

Prae-

Ψευδῆ δ' εἶναι φήσας τὴν ἐπὶ τοῖς δελφίσιν ἐπιγραφὴν Κυρηναίων θεωρῶν, αἰτίαν ἀποδίδωσιν οὐ πιθανήν· ὅτι ἡ μὲν τῆς Κυρήνης κλίσις ἐν χρόνοις φέρεται μνημονευομένοις, τὸ δὲ μαντεῖον ἀδὲις μέμνηται ἐπὶ θαλάττῃ ποτὲ ὑπάρξαν. Τί γὰρ εἰ μηδεὶς μὲν ἱστορεῖ, ἐκ δὲ τῶν τεκμηρίων ἐξ ὧν εἰκάζομεν παράλιόν ποτε τὸν τόπον γενέσθαι, οἵ τε δελφῖνες ἀνετέθησαν, καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἐγένετο ἐπὶ Κυρηναίων θεωρῶν; Συγχωρήσας δὲ τῷ μετεωρισμῷ τὸ ἐδάφος συμμετεωρισθεῖσαν καὶ τὴν θάλατταν ἐπικλύσαι
pag. 57. τὰς μέχρι τοῦ μαντείου τόπους, πλέον τῶν τρισχιλίων σταδίων ἀπὸ θαλάττης διέχοντας, ὑ συγχωρεῖ τὸν μέχρι τοσούτου μετεωρισμὸν, ὥστε καὶ τὴν Φάρον ὅλην καλυφθῆναι, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Αἰγύπτου· ὥσπερ οὐχ ἱκανοῦ ὄντος τοῦ τοσούτου ὕψους καὶ ταῦτα ἐπικλύσαι. Φήσας δὲ, εἴπερ ἐπεπλήρωτο ἐπὶ τοσοῦτον ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα πρὶν τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ τὰς στήλας γενέσθαι, ἐφ' ὅσον εἴρηκεν ὁ Ἐρατοσθένης, χρῆναι καὶ τὴν Λιβύην πᾶσαν, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς

Praeterea falsi arguens inscriptionem delphinorum de theoris Cyrenaeis, causam haud probabilem affert: scilicet quo tempore Cyrene sit condita, memoriae esse proditum, oraculum autem illud maritimum aliquando fuisse, a nemine commemorari. Quid enim, si nemo id narrat, sed tamen inter indicia ex quibus locum eum fuisse aliquando maritimum, delphinorum ista dedicatio habetur et de Cyrenaeis inscriptio? Concedens porro

furſum elato fundo, furſum attolli quoque potuiſſe mare et aquis obruere locum usque ad oraculum, qui ultra tria ſtadiorum millia occupat: tamen tantam elevationem non admittit, quae Pharum totam et multa Aegypti loca poſſit obtegere: quali vero tanta altitudo non ſufficiat his quoque obruendis. Dicit deinde, ſi mare antequam fretum ad columnas perrumperet intumuit in tantum, quantum Eratoſthenes ait, neceſſario et totam Africam et multas

Euro-

τῆς Ἀσίας κεκαλύφθαι πρότερον, τούτοις ἐπιφέρει, διότι καὶ ὁ Πόντος τῷ Ἀδρίᾳ σύῤῥους ἂν ὑπῆρξε κατά τινας τόπους· ἅτε δὴ τοῦ Ἴστρου ἀπὸ τῶν [d] κατὰ τὸν Πόντον σχιζομένου, καὶ ῥέοντος εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν, διὰ τὴν θέσιν τῆς χώρας. Ἀλλ' οὔτ' ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον μερῶν ὁ Ἴστρος τὰς ἀρχὰς ἔχει, ἀλλὰ τ' ἀναντία ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀδρίου ὀρῶν· ὥστ' εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν ῥεῖ, ἀλλ' εἰς τὸν Πόντον μόνον· σχίζεταί τε πρὸς αὐτοῖς μόνον τοῖς στόμασι. Κοινὴν δέ τινα τῶν πρὸ αὐτοῦ τισὶν ἄγνοιαν ταύτην ἠγνόηκεν, ὑπολαβοῦσιν εἶναί τινα ὁμώνυμον τῷ Ἴστρῳ ποταμὸν, ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀδρίαν ἀπεσχισμένον αὐτοῦ· ἀφ' οὗ καὶ τὸ γένος Ἴστρων, δι' ὃ φέρεται, λαβεῖν τὴν προσηγορίαν· καὶ τὸν Ἰάσονα ταύτῃ ποιήσασθαι τὸν ἐκ τῶν Κόλχων ἀνάπλουν.

Πρὸς δὲ τὴν ἀθαυμασίαν τῶν τοιούτων μεταβολῶν, οἵας ἔφαμεν αἰτίας εἶναι τῶν ἐπικλύσεων, καὶ τῶν τοιούτων παθῶν οἷα εἴρηται, τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν,

d) κατὰ τὸν Πόντον σχιζομένου] κ. τ. Π. τόπων σχιζ. Strozz. Vat. A. B. Venet.

Europae Aſiaeque partes fuiſſe prius inundatas: hisque addit, Pontum quoque cum Adria debuiſſe quibusdam locis confluere, eo quod Iſter a Ponticis partibus diviſus, in utrumque dictorum marium effluat, ob poſitum locorum. Atqui neque Ponticis e partibus Iſter oritur, ſed contra a montibus ultra Adriam ſitis: neque in utrumque exit mare, ſed in ſolum Pontum, et finditur ad oſtia demum ſua. Communis autem hic ei cum aetate prioribus nonnullis eſt error, qui putaverunt eſſe quendam fluvium Iſtro cognominem, qui in Adriam exeat ab illo divulſus, ab eoque denominari gentem Iſtros per quos defluit, eoque Iaſonem e Colchis navigaſſe.

Quo minus autem admiratio iſtarum mutationum, quas diximus eſſe diluviorum cauſas, dubium reddat, et eorum quae accidiſſe diximus Siciliae,

καὶ τὰς Αἰόλε νήσυς, [e] καὶ ἐπὶ Πιθηκύσας, ἄξιον παραθεῖναι καὶ ἄλλα πλείω τῶν ἐν ἑτέροις τόποις ὄντων, ἢ γενομένων ὁμοίων τύτοις. ἀθρόα γὰρ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα πρὸ ὀφθαλμῶν τεθέντα, παύσει τὴν ἔκπληξιν. ([f] Εἰ δὲ τὸ ἀληθὲς ταράττει τὴν αἴσθησιν, καὶ δείκνυσι ἀπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων, καὶ τῦ βίυ παντός) οἷον εἴ τις [g] λέγει τὰς περὶ Θήραν καὶ Θηρασίαν νήσυς ἱδρυμένας ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης καὶ Κυρηναίας, (ὧν ἡ Θήρα μητρόπολίς ἐςι τῆς Κυρήνης) καὶ τὴν Αἴγυπ]ον, καὶ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος τοιαῦτα. Ἀνὰ μέσον γὰρ Θήρας καὶ Θηρασίας ἐκπεσῦσαι φλόγες ἐκ τῦ πελάγυς ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας, ὥςτε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλασσαν, ἀνεφύσησαν κατ' ὀλίγον ἐξαιρομένην ὡς ἂν ὀργανικῶς, καὶ συντεθειμένην ἐκ μύδρων

e) καὶ ἐπὶ Πιθηκύσας] καὶ Πιθ. omisso ἐπὶ. Reg. Vat. A. B. f) Εἰ δὲ] Sic lego pro vulg. Νυνὶ δὲ. In Mss. ita haec verba leguntur: παυσει τὴν ἔκπληξιν νῦν· εἰ δε. Andreas Schott in obſ. Human. l. III. c. 35. pro ἀληθὲς ſuadet ἀμαθὲς legi. F. totus locus uncis incluſus nil eſt niſi gloſſema, e margine in textum incuria librariorum migratum. g) λέγει τὰς] Sic Reg. Vat. A. B. Edit. vet. vulgo τὰς deeſt.

liae, Aeoli inſulis, et Pithecuſis: alia quoque conferenda his ſunt, quae aliis in locis ſunt aut fuerunt horum ſimilia. Haec enim exempla confertim ante oculos poſita, tollent haeſitationem. (Si autem ipſa veritas ſtuporem incutit, eo oſtenditur quam ſimus naturalium effectorum totiusque vitae imperiti). Verbi gratia, ſi quis memoret inſulas circa Theram et Therafiam ſitas, in freto quod eſt inter Cretam et Cyrenem (quarum Thera eſt mater Cyrenes coloniae ex ea deductae) et Aegyptum et multas Graeciae partes. Nam medio inter Theram et Therafiam loco e mari flammae emicuerunt per dies quatuor, adeo ut totum ferveret atque arderet mare: eaeque paulatim elatam veluti inſtrumentis quibusdam atque e maſſis

μύδρων νῆσον, ἐπέχυσαν δώδεκα σταδίων τὴν περίμετρον. μετὰ δὲ τὴν παύλαν τῶ πάθους, ἐθάρρησαν πρῶτοι Ῥόδιοι θαλαττοκρατοῦντες ἐπιπροσπλεῦσαι τῷ τόπῳ, καὶ Ποσειδῶνος Ἀσφαλίῳ ἱερὸν ἱδρύσασθαι κατὰ τὴν νῆσον. Ἐν δὲ τῇ Φοινίκῃ φησὶ pag. 58.
Ποσειδώνιος γενομένου σεισμῶ καταποθῆναι πόλιν ἱδρυμένην ὑπὲρ Σιδόνος, καὶ αὐτῆς δὲ Σιδόνος σχεδόν τι τὰ δύο μέρη πεσεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀθρόως, ὥστε μὴ πολὺν φθόρον ἀνθρώπων γενέσθαι. Τὸ δ' αὐτὸ πάθος καὶ ἐπὶ τὴν Συρίαν ὅλην διέτεινε, μετρίως δέ πως· διέβη δὲ καὶ ἐπί τινας νήσους τάς τε Κυκλάδας καὶ τὴν Εὔβοιαν· ὥστε τῆς Ἀρεθούσης (ἔστι δ' ἐν Χαλκίδι κρήνη) τὰς πηγὰς ἀποτυφλωθῆναι· συχναῖς δ' ἡμέραις ὕστερον ἀναβλύσαι κατ' ἄλλο στόμιον· μὴ παύεσθαι δὲ σειομένην τὴν νῆσον κατὰ τὰ μέρη, πρὶν ἢ χάσμα γῆς ἀνοιχθὲν ἐν τῷ [h] Ληλάντῳ πεδίῳ, πηλῶ διαπύρῳ ποταμὸν ἐξήμεσε.

Πολλῶν

h) Ληλάντῳ] Λιλάντῳ Vat. A. B. Gemiſt. Pleth.

maſſis compoſitam inſulam ediderunt, ambitu XII ſtadiorum. Poſtquam illud incendium ceſſavit, primi omnium Rhodii tunc maris imperium tenentes auſi ſunt ad locum iſtum navibus accedere, et fanum Neptuno Aſphalio in iſta inſula ponere. In Phoenicia ſcribit Poſidonius terrae motu facto urbem abſorptam fuiſſe ſupra Sidonem ſitam, ipſiusque Sidonis corruiſſe fere beſſem, non confertim tamen, eoque non magnam hominum cladem accidiſſe. Id autem mali totam Syriam, mediocriter tamen, pervaſit, et attigit inſulas quasdam de Cycladibus: et in Euboea ita ſe exeruit, ut fontes Arethuſae, quae in Chalcide eſt, obturati fuerint, qui fons multis poſt diebus alia erupit ſcaturigine: neque ante deſiit inſula per partes concuti, quam hiatus terrae in Lelanto campo apertus fluvium luti igniti evomuit.

Cum

Πολλῶν δὲ συναγωγὰς ποιησαμένων τοιαύτας, ἀρκέσει τὰ ὑπὸ τῦ Σκηψίυ Δημητρίυ συνηγμένα, οἰκείως παρατεθέντα. Μνησθεὶς γὰρ τῶν ἐπῶν τούτων·

Κρηνῶ δ' ἵκανον καλλιῤῥόω· ἐνθάδε πηγαὶ
Δοιαὶ ἀναΐσσυσι Σκαμάνδρυ δινήεντος.
Ἡ μὲν γὰρ θ' ὕδατι λιαρῷ, —
Ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ,

ὀκ ἐᾷ θαυμάζειν, εἰ νῦν ἡ μὲν τῦ ψυχρῦ ὕδατος μένει πηγὴ, ἡ δὲ τῦ θερμῦ ὀχ ὁρᾶται. δεῖν γάρ φησιν αἰτιᾶσθαι τὴν [i] ἔκθλιψιν τῦ θερμῦ ὕδατος. Μιμνήσκεται δὲ πρὸς ταῦτα τῶν ὑπὸ Δημοκλέυς λεγομένων, σεισμύς τινας μεγάλυς, τὰς μὲν πάλαι περὶ Λυδίαν γενομένυς καὶ Ἰωνίαν, μέχρι τῆς Τρωάδος ἰσορρέντος, ὑφ' ὧν καὶ κῶμαι κατεπόθησαν, καὶ Σίπυλος κατεσράφη, κατὰ τὴν Ταντάλυ βασιλείαν, καὶ ἐξ ἑλῶν λίμναι ἐγένοντο, τὴν δὲ Τροίαν ἐπέκλυσε κῦμα. Ἡ δὲ Φάρος

i) ἔκθλιψιν] ἔκλειψιν Gemiſt. Pleth.

Cum autem multi huiusmodi collegerint exempla, nobis ſufficient convenienter appoſita ea, quae collegit Demetrius Sceplius. Mentionem enim cum feciſſet horum verſuum:

Ad fontes geminos tumidi venere Scamandri:
Quorum alter calidam fundit lympham —
Alterius glaciem calidis aqua ſolibus aequat
Frigore. —

admirari nos vetat, quod nunc frigidae fons manet, calidae autem periit: pro cauſa enim accipiendam ait calidae aquae eliſionem. Praeterea commemorat ea quae a Democle narrantur, terrae nimirum quosdam ingentes motus, qui olim in Lydia fuerunt et Ioniam usque ad Troadem, quibus et pagi ſunt abſorpti, et Sipylus everſa regnante Tantalo, et ex paludibus lacus magni facti, Troiamque fluctus inunda-

Φάρος ἡ κατ' Αἴγυπτον ἦν ποτε πελαγία· νῦν δὲ τρόπον τινὰ χερρόνησος γέγονεν· ὡς δ' αὕτως καὶ Τύρος καὶ Κλαζομεναί. Ἡμῶν δ' ἐπιδημούντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ, περὶ Πηλούσιον καὶ τὸ Κάσιον ὄρος μετεωρισθὲν τὸ πέλαγος, ἐπέκλυσε τὴν γῆν καὶ νῆσον ἐποίησε τὸ ὄρος· ὥστε πλωτὴν γενέσθαι τὴν παρὰ τὸ Κάσιον ὁδὸν, τὴν ἐς Φοινίκην. Οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν, οὐδ' εἴ ποτε διαστὰς ὁ ἰσθμὸς ἢ ἴζημα λαβὼν ὁ διείργων τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ἀποφανεῖ πορθμὸν, καὶ σύῤῥουν ποιήσει τὴν ἐκτὸς θάλατταν τῆς ἐντὸς, καθάπερ ἐπὶ τῶ κατὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας πορθμῶ συνέβη. Εἴρηται δὲ περὶ τῶν τοιούτων τινὰ καὶ ἐν ἀρχαῖς τῆς πραγματείας, ἃ δεῖ συμφέρειν εἰς ἓν, καὶ τὴν πίστιν ἰσχυρὰν κατασκευάζειν, τῶν τε τῆς φύσεως ἔργων, καὶ τῶν ἄλλων γινομένων μεταβολῶν.

Τόν τε Πειραιᾶ νησιάζοντα πρότερον, καὶ πέραν τῆς ἀκτῆς κείμενον, οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι· ὑπεναντίως δ' [k] ὁ Λευκὰς Κορινθίων τὸν ἰσθμὸν διακοψάν- pag. 59.

k) ὁ Λευκὰς] ἡ Λευκὰς Med. Vat. B.

undavit. Pharus quoque Aegyptia olim procul a littore ſita fuit, quae nunc eſt quodam modo facta peninſula: ſic et Tyrus et Clazomenae. Nobis autem Alexandriae, quae ad Aegyptum eſt, peregrinantibus, mare circa Peluſium et Caſium montem elatum terram inundavit, et montem inſulae in morem ambivit, ita ut via a Caſio monte in Phoeniciam fuerit navigabilis. Nihil igitur mirabile, ſi aliquando iſthmus, qui mare Aegyptium a rubro diſtinguit, ruptus aut ſubſidens fretum efficiet, faciet-que, ut externum mare cum interno confluat, ſicut ad fretum apud Herculis columnas evenit. De his dicta ſunt etiam nonnulla operis initio, quae ſunt in unum conferenda, fidesque operum naturae et aliarum mutationum iis corroboranda.

Piraeeum quoque olim inſulam fuiſſe, et ultra litus ſitum, inde nomen habere aiunt. Contra, Leucas inſula facta eſt Corinthiis iſthmum ex-

κοψάντων, νῆσος γέγονεν, ἀκτὴ πρότερον οὖσα· περὶ ταύτης γάρ φησι λέγειν τὸν Λαέρτην·

Οἷος Νήρικον εἷλον εὐκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀκτὴν Ἠπείροιο· —

Ἐνταῦθα μὲν δὴ διακοπαὶ χειρότμητοι γεγόνασιν· ἀλλαχόθι δὲ προσχώσεις, ἢ γεφυρώσεις, καθάπερ ἐπὶ τῆς πρὸς Συρακόσαις νήσου, νῦν μὲν γέφυρά ἐστιν ἡ συνάπτουσα αὐτὴν πρὸς τὴν ἤπειρον· πρότερον δὲ χῶμα, ὥς φησιν Ἴβυκος, λογαίου λίθου, ὃν καλεῖ ἐκλεκτόν. Βῦρα δὲ, καὶ Ἑλίκη, ἡ μὲν ὑπὸ χάσματος, ἥδ' ὑπὸ κύματος ἠφανίσθη. Περὶ Μεθώνην δὲ τὴν ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ, ἑπτὰ σταδίων τὸ ὕψος ἀνεβλήθη γενηθέντος ἀναφυσήματος φλογώδους, μεθ' ἡμέραν μὲν ἀπρόσιτον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ καὶ τῆς θειώδους ὀδμῆς, νύκτωρ δ' εὐώδες, ἐκλάμπον πόῤῥω, καὶ θερμαῖνον, ὥστε ζεῖν τὴν θάλατταν ἐπὶ σταδίους πέντε, θολερὰν δ' εἶναι καὶ ἐπὶ εἴκοσι σταδίους, προσχωσθῆναι δὲ πέτραις ἀποῤῥώξι, πύργων οὐκ ἐλάττοσιν. ὑπὸ δὲ τῆς

excindentibus; de hac enim ait Laërtam loqui:

Qualis eram, quando munitam Nericon urbem
Litore in Epiri cepi. —

In his manu hominum diviſiones factae ſunt. Alibi autem aggerationes, aut pontium ſtructurae: ſicut hodie pons eſt, inſulam quae ante Syracuſas iacet cum continente coniungens: prius autem agger lecti (ut ait Ibycus) lapidis, quem vocat electum. Bura autem et Helice, altera hiatu, altera fluctibus eſt deleta. Circa Methonam porro in ſinu Hermionico terra altitudine ſeptem ſtadiorum egeſta eſt a flammoſa quadam efflatione: locusque is interdiu inacceſſus eſt ob calorem et ſulfureum odorem; noctu autem bene fragrat, procul-que effulget et calefacit, adeo, ut mare ferveat per ſtadia quinque, et turbidum ſit usque ad XX, aggerque ſaxorum praeruptorum in eo exiſtat turrium magnitudini non ceden-

τῆς Κωπαΐδος λίμνης ἥ τε Ἄρνη κατεπόθη, καὶ Μίδεια, ἃς ὠνόμακεν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ καταλόγῳ·

Οἵ τε πολυσταφύλου Ἄρνην ἔχον, οἵ τε Μίδειαν.

Καὶ ὑπὸ τῆς Βιστωνίδος δὲ καὶ τῆς νῦν Ἀφνίτιδος λίμνης ἐοίκασι [l] κατακεκλύσθαι πόλεις τινὲς Θρακῶν· (οἱ δὲ, καὶ Τρηρῶν ὡς συνοίκων τοῖς Θραξὶν ὄντων.) καὶ ἡ πρότερον δὲ [m] Ἀρτεμίτα λεγομένη μία τῶν Ἐχινάδων νήσων, ἤπειρος γέγονε. Καὶ ἄλλας δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀχελῶον νησίδων τὸ αὐτὸ πάθος [n] φησὶ παθεῖν, ἐκ τῆς ὑπὸ τῷ ποταμῷ προσχώσεως τῷ πελάγους. συγχῶνται δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ, ὡς Ἡσίοδος φησί. Καὶ Αἰτωλικαὶ δὲ ἄκραι τινές εἰσι νησίζουσαι πρότερον· καὶ ἡ Ἀστερία ἤλλακται, ἣν Ἀστερίδα φησὶν ὁ ποιητὴς·

Ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα.
Ἀστερὶς ἠ μεγάλη, λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
Ἀμφίδυμοι. —

νυνὶ

l) κατακεκλύσθαι] Vat. B. Bemb. κατακεκαλύφθαι. m) Ἀρτεμίτα] Sic Strоz. Ἀρτεμητα Reg. Venet. vulg. Ἀρτεμία. n) φησὶ] f. φασὶ cum vet. Interpr.

cedentium. A Copaide etiam lacu Arne abſorpta eſt et Midea, quas in recenſione navium nominavit poëta:

Et *qui viſiferam colit Arnen,*
quique Mideam.

Et a Biſtonide lacu, et ab eo, qui nunc Aphnetis dicitur, videntur quaedam urbes Thracum diluvio extinctae: alii Trerum urbes dicunt, ut qui inter Thraces habitarint. Artemita quoque una Echinadum inſularum quondam, continens facta eſt: idemque ait accidiſſe aliis quibusdam circa Acheloum inſulis, mari aggeſtu fluminis complanato; reliquas etiam aggere aggeſto continenti adiungi Heſiodus ait. Sunt et Aetolica quaedam promontoria, quae inſulae fuerunt olim. Mutata eſt etiam Aſteria, quam Aſteridem vocat Homerus:

At ſaxoſa iacet medio quaedam inſula ponto
Aſteris, et duplices habet haud ingens ea portus.

nunc

νυνὶ δ' οὐδ' ἀγκυροβόλιον εὐφυὲς ἔχει. Ἐν τε τῇ Ἰθάκῃ οὐδέν ἐστιν ἄντρον τοιοῦτον, οὐδὲ Νυμφαῖον, οἷόν φησιν Ὅμηρος. Βέλτιον δὲ αἰτιᾶσθαι μεταβολὴν ἢ ἄγνοιαν, ἢ κατάψευσιν τῶν τόπων κατὰ τὸ μυθῶδες. τοῦτο μὲν δὴ ἀσαφὲς ὄν, ἐῶ ἐν κοινῷ σκοπεῖν.

pag. 60. Ἡ δὲ Ἄντισσα νῆσος ἦν πρότερον, ὡς Μύρσιλός φησι· ° τῆς Λέσβου καλουμένης πρότερον Ἴσσης, καὶ τὴν νῆσον Ἄντισσαν καλεῖσθαι συνέβη· νῦν δὲ τῆς Λέσβου πόλις ἐστίν. Οἱ δὲ καὶ τὴν Λέσβον τῆς Ἰδης ἀπερρωγέναι πεπιστεύκασι· καθάπερ τὴν Προχύτην καὶ τὴν Πιθηκοῦσαν τὴ Μισηνῇ, τὰς δὲ Καπρέας τῇ Ἀθηναίᾳ, τὴν Σικελίαν δὲ τῆς Ῥηγίνης, τὴν Ὄσσαν δὲ τῷ Ὀλύμπῳ. Γεγόνασι δὲ καὶ περὶ ταῦτα τοιαῦται μεταβολαί. Καὶ ὁ Λάδων δὲ ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐπέσχέ ποτε τὸ ῥεῦμα. Δῦρις δὲ τὰς Ῥαγάδας, τὰς κατὰ Μηδίαν, ὀνομᾶσθαί φησιν ὑπὸ σεισμῶν ῥαγείσης τῆς περὶ τὰς Κασπίας πύλας γῆς, ὥς τε ἀνατραπῆναι πόλεις συχνὰς, καὶ κώμας, καὶ ποταμὼς ποικίλως μετα-

o) τῆς Λέσβου] Casaub. coni. τῆς γὲ Λέσβου.

nunc ne anchora quidem in ea commode potest iaci. Nullum quoque in Ithaca hodie antrum aut nympharum domicilium est quale, Homerus descripsit. Praestat autem in his mutationem pro causa accipi, quam ignorationem aut fabulosa de locis mendacia poëtae adscribere: verum hoc, ut incertum, in medio relinquo.

Antissa insula pridem fuit, ut Myrsilus ait, quod tum Lesbi nomen Issa esset, ita appellata: nunc eadem urbs est Lesbi. Sunt qui Lesbum ab Ida abruptam credunt, ut Prochytam et Pithecusam a Miseno, Capreas ab Athenaeo, a Rhegio Siciliam, Ossam ab Olympo. Ladon quoque Arcadiae fluvius fluxum aliquando suum inhibuit. Et Duris Rhagades, quae in Media sunt, nomen inde habere ait, quod terrae motibus rupta fuerit terra apud Caspias portas, complures-que everſae urbes et pagi, ac fluviorum variae incide-

rint

μεταβολὰς δέξασθαι. Ἴων δὲ περὶ τῆς Εὐβοίας φησὶν ἐν Ὀμφάλῃ [p] Σατυροῖς·

Εὐβοῖδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπου κλύδων
Βοιωτίας ἐχώρισ' ἀκτῆς, [q] ἐκτεμὼν
Προβλῆτα πορθμόν. —

Δημήτριος δ' ὁ Καλατιανὸς τὰς [r] καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ποτὲ γενομένας σεισμὰς διηγούμενος, τῶν τε Λιχάδων νήσων καὶ τῆ Κηναίᾳ τὰ πολλὰ καταδῦναι φησὶ, τά τε θερμὰ τὰ ἐν Αἰδηψῷ καὶ Θερμοπύλαις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπισχεθέντα πάλιν ῥυῆναι· τὰ δ' ἐν Αἰδηψῷ καὶ καθ' ἑτέρας ἀναῤῥαγῆναι πηγάς. Ὠρεῖ δὲ τὸ πρὸς θαλάττῃ τεῖχος, καὶ τῶν οἰκιῶν περὶ ἑπτακοσίας συμπεσεῖν. Ἐχίνου τε καὶ [s] Φαλάρων καὶ Ἡρακλείας τῆς Τραχῖνος, τῶν μὲν πολὺ μέρος πεσεῖν· Φαλάρων δὲ καὶ ἐξ ἐδάφους [t] ἀνατραπῆναι τὸ

p) Σατυροῖς] Sic Medic. Caſaub. coni. Σατυρικῇ. vulgo inepte Σατυρείοις. q) ἐκτεμὼν Προσβλῆτα πορθμόν.] In omnibus Codd. et Ed. haec verba ita leguntur: ἐκτέμνων Πρὸς Κρήτα πορθμόν. quae optime emendavit Rich. Bentlei in Epiſt. ad Millium p. 57. r) καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα] Venet. καθ' ὅλην τὴν εἰκουμένην. s) Φαλάρων] Sic Caſaub. Reg. Venet. vulgo Φαλάρνα. t) ἀνατραπῆναι] ἀνατραφῆναι Venet.

rint mutationes. De Euboea quoque Ion ſic in fabula ſatyrica Omphale:

Euboea rura fluctus Euripi levis
Boeotum ademit litori, excindens fretum
Proiectum. —

Demetrius porro Calatianus terrae motus, qui ab antiquis temporibus per Graeciam totam acciderunt, enumerans, Lichadum inſularum et Cenaei multas partes demerſas narrat, et thermas, quae ſunt Aedepſi atque in Thermopylis, per triduum retentas, rurſum fluxiſſe, ita quidem, ut Aedepſanae aliis eruperint fontibus. Orei murum maritimum et domos ad CCC corruiſſe, Echini, Phalari et Heracleae Trachiniae magnam concidiſſe partem, Phalarum funditus everſam.

τὸ κτίσμα. παραπλήσια δὲ συμβῆναι καὶ Λαρισσαίοις· καὶ Σκαρφείαν ἐκ θεμελίων ἀναῤῥιφῆναι, καὶ καταδῦναι σώματα χιλίων καὶ ἑπτακοσίων οὐκ ἐλάττω, Θρονίους δ' ὑπὲρ ἥμισυ τούτων. κῦμά τε ἐξαρθὲν τριχῆ, τὸ μὲν πρὸς Σκάρφην ἐνεχθῆναι καὶ Θρόνιον, τὸ δὲ πρὸς Θερμοπύλας· ἄλλο δὲ εἰς τὸ πεδίον, ἕως τῆ Φωκικῆ Δαφνοῦντος. πηγάς τε ποταμῶν ξηρανθῆναι πρὸς ἡμέρας τινὰς· τὸν δὲ Σπερχειὸν ἀλλάξαι τὸ ῥεῖθρον, καὶ ποιῆσαι τὰς ὁδοὺς πλωτάς· τὸν δὲ Βοάγριον κατ' ἄλλης ἐνεχθῆναι φάραγγος· καὶ Ἀλόπης δὲ καὶ Κύνου καὶ Ὀπούντος πολλὰ καταβλαβῆναι μέρη. Οἶον δὲ τὸ ὑπερκείμενον φρούριον πᾶν ἀνατραπῆναι. Ἐλατείας δὲ τῆ τείχους καταῤῥαγῆναι μέρος. περὶ δὲ Ἄλγωνον θεσμοφορίων ὄντων, πέντε καὶ εἴκοσι παρθένους ἀναδραμούσας εἰς πύργον τῶν ἐλλιμενίων κατὰ θέαν, πεσόντος τῆ πύργου, πεσεῖν καὶ αὐτὰς εἰς τὴν θάλασσαν. Λέγεσι δὲ καὶ
pag. 61. τῆς Ἀταλάντης τῆς πρὸς Εὐβοίᾳ, τὰ μέσα, ῥήγματος γενομένου, διάπλουν δέξασθαι, μεταξὺ καὶ τῶν πεδίων

Similia eveniſſe Larienſibus et Lariſſaeis, Scarphiam e fundamentis ſubrutam, et demerſos homines ciɔiɔcc non pauciores, Throniorum dimidiam partem horum, et amplius. Fluctum excitatum trifariam, cuius una pars ad Scarphen et Thronium delata, altera ad Thermopylas, tertia in campum usque ad Daphnuntem Phocidis: fontes fluminum per aliquot dies fuiſſe ſiccatos: Sperchium alveo mutato vias reddidiſſe navigabiles: Boagrium per aliam decurriſſe convallem: Alopes, Cyni et Opuntis multas partes laeſas. Oeum autem caſtellum, quod ſupra urbem ſitum fuit, totum everſum, partem muri Elateae concidiſſe: et apud Algonum cum Thesmophoria agerentur, xxv. virgines in turrim in portu ſitam ſpectandi cauſa accurriſſe, ac ruina turris in mare decidiſſe. Ferunt et Atalantam, quae eſt iuxta Euboeam, ruptura accidente mediam navibus perviam redactam, campos quosdam

ad

πεδίων ἔνια καὶ μέχρι εἴκοσι σταδίων ἐπικλυσθῆναι, καὶ τριήρη τινὰ ἐκ τῶν νεωρίων ἐξαιρεθεῖσαν ὑπερπεσεῖν τὰ τείχη.

Προσιθέασι δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μεταστάσεων μεταβολὰς ἐπιπλέον τὴν ἀθαυμασίαν ἡμῖν κατασκευάζειν ἐθέλοντες, ἣν ὑμνεῖ Δημόκριτος, καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι πάντες· παράκειται γὰρ τῷ ἀθαμβεῖ, καὶ ἀταράχῳ, καὶ ἀνεκπλήκτῳ. Οἷον Ἰβήρων μὲν τῶν ἑσπερίων εἰς τὰς ὑπὲρ τὰ Πόντου, καὶ τῆς Κολχίδος τόπους μετῳκισμένων, [u] ὃς καὶ ὁ Ἀράξης, ὥς φησιν Ἀπολλοδώρος, ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ὁρίζει· Κῦρος δὲ μᾶλλον, καὶ τὰ ὄρη τὰ Μοσχικά· Αἰγυπτίων δ' εἴς τε Αἰθίοπας καὶ Κόλχους· Ἑνετῶν δ' ἐκ Παφλαγονίας ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν. ἅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐθνῶν συνέβη, Ἰώνων τε, καὶ Δωριέων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ Αἰολέων. καὶ Αἰνιᾶνες οἱ νῦν Αἰτωλοῖς ὅμοροι, περὶ τὸ [x] Δώτιον ᾤκουν, καὶ τὴν Ὄσσαν μετὰ [y] Περραιβῶν·

L 2 ad

u) ὃς καὶ ὁ Ἀράξης] Sic Caſaub. legit. Medic. et Gemiſt. Pleth. ὃς κ' ὁ Ἀράξης. rel. et Ed. perperam Χαράξης. x) Δώτιον] Sic Breguignius et Thyrwhitt in Coniectur. in Strab. p. 3. legunt pro vulg. Δάτιον, quod omnes Codd. tuentur. y) Περραιβῶν] Strvz. Πελλαιβῶν.

ad xx etiam ſtadia usque inundatos, et triremem quandam e navali ablatam ſupra muros decidiſſe.

His mutationes addantur peregrinatione gentium conſecutae, ad maiorem admirationis vacuitatem parandam: quam, quia ſtupore ac perturbationibus liberat, valde praedicavit Democritus, aliique Philoſophi. Ut quod liberi occidentales in loca ultra Pontum et Colchidem commigrarunt, quos etiam Araxes, ut ait Apollodorus, ab Armenia ſeparat: verius autem Cyrus et Moſchici montes: Aegyptii in Aethiopiam et ad Colchos: Heneti e Paphlagonia ad Adriam. Quae eadem Graecis quoque evenerunt gentibus, Ionibus, Doribus, Achaeis, Aeolibus: et Aenianes Aetolis nunc finitimi, ad Dotium habitaverunt et Oſſam inter Perrhaebos:

βῶν· καὶ αὐτοὶ δὲ Περραιβοὶ μετανάσται τινές. Πλήρης δὲ ἐστὶ τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ἡ νῦν ἐνεστῶσα πραγματεία· τινὰ μὲν ἄν καὶ πρόχειρα τοῖς πολλοῖς εἰσίν. αἱ δὲ τῶν Καρῶν, καὶ Τρήρων, καὶ Τευκρων μετανάστάσεις, καὶ Γαλατῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν ἡγεμόνων οἱ ἐπιπολὺ ἐκτοπισμοὶ, Μάδυός τε τοῦ Σκυθικοῦ, καὶ Τεαρκῶ τοῦ Αἰθίοπος, καὶ Κώβα τοῦ [a] Τρῆρος, καὶ Σεσώστριος, καὶ Ψαμμιτίχου τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Περσῶν τῶν ἀπὸ Κύρου μέχρι Ξέρξου, οὐχ ὁμοίως ἐν ἑτοίμῳ πᾶσιν εἰσίν. Οἱ τε Κιμμέριοι, οὓς καὶ [a] Τρήρωνας ὀνομάζουσιν, ἢ ἐκείνων τὶ ἔθνος, πολλάκις ἐπέδραμον τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Πόντου, καὶ τὰ συνεχῆ αὐτοῖς, ποτὲ μὲν ἐπὶ Παφλαγόνας, ποτὲ δὲ καὶ Φρύγας ἐμβαλόντες· ἡνίκα Μίδαν αἵμά τι ταύρου πιόντα φασὶν ἀπελθεῖν εἰς τὸ χρεών. Λύγδαμις δὲ [b] τοὺς αὐτοῦ ἄγων, μέχρι Λυδίας καὶ Ἰωνίας ἦλασε, καὶ Σάρδεις εἷλεν· ἐν Κιλικίᾳ δὲ διεφθάρη. Πολλάκις δὲ καὶ οἱ Κιμμέριοι καὶ οἱ Τρῆρες

a) Τρῆρος] Sic Venet.; Reg. Τρηρὸς. vulgo Τρώος. a) Τρήρωνας] Τρῆρας Stroz. Vat. A. B. Venet. b) τοὺς αὐτοῦ] τοὺς αὐτοὺς Caſaub. coni.

bos: ſed et ipſi Perrhaebi peregrini ſunt. Atque noſtrum inſtitutum refertum eſt huiusmodi exemplis. Quaedam horum in promptu ſunt omnibus. Migrationes autem Carum, Trerum, Teucrorum, Galatarum, ducumque longinquae peregrinationes, Madyis Scythae, Tearco Aethiopis, Cobi e Trerum gente, Seſoſtris ac Pſammitichi Aegyptiorum, Perſarum a Cyro usque ad Xerxem, non itidem omnibus notae ſunt. Ac Cimmerii quos et Trerones appellant, aut quaedam eorum natio, ſaepe incurſiones fecerunt in dextram Ponti partem et iis contigua, modo in Paphlagoniam, alias in Phrygiam irrumpentes: quando etiam Midas tauri poto ſanguine obiit. Lygdamis vero ſuos ducens usque ad Lydiam et Ioniam eſt progreſſus, ac Sardes cepit, periit in Cilicia. Saepe autem Cim-

Τρῆρες ἐποιήσαντο τὰς τοιαύτας ἐφόδους· τὺς δὲ Τρῆρας καὶ Κῶβον ὑπὸ Μάδυος τὸ τελευταῖον ἐξελαθῆναί φασι τῦ τῶν Κιμμερίων βασιλέως. Ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς ἅπασαν κοινῆ τὴν περίοδον τῆς γῆς ἔχοντα οἰκεῖαν ἱστορίαν.

Ἐπάνιμεν δ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἀφ' ὧν παρέβημεν. Τῦ γὰρ Ἡροδότυ μηδένας Ὑπερβορέους εἶναι φήσαντος, μηδὲ γὰρ Ὑπερνοτίους λέγοι ἄν, φησὶν εἶναι [c] τὴν ἀπόδειξιν ὁμοίαν ὁ Ἐρατοσθένης τῷ σοφίσματι τύτῳ, εἴ τις λέγοι μηδένας εἶναι ἐπιχαιρεκάκυς, μηδὲ γὰρ ἐπιχαιραγάθυς· κατὰ τύχην τε εἶναι καὶ Ὑπερνοτίους· pag. 62. κατὰ γῆν τὴν Αἰθιοπίαν μὴ [d] ἐπιπνεῖν νότον, ἀλλὰ καὶ κατωτέρω. Θαυμαστὸν δ' εἰ καθ' ἕκαστον κλίμα πνέοντος ἀνέμυ, καὶ πανταχῦ τῦ ἀπὸ μεσημβρίας νότυ προσαγορευμένυ, ἔστι τὶς οἴκησις ἐν ᾗ τῦτο μὴ συμβαίνει. Τἀναντίον γὰρ ὁ μόνον Αἰθιοπία ἔχοι ἄν

c) τὴν ἀπόδειξιν ὁμοίαν] In Mss. et ed. τὴν ἀπόδειξιν, νῦν ὁμοίαν. Delevi coni. copul. νῦν, autore Caſaub. Eleganter Tyrwhitt. l. c. p. 4. totum locum ita refinxit: μηδὲ γὰρ Ὑπερνοτίους· γελοῖαν φησὶν εἶναι κ. τ. λ. d) ἐπιπνεῖν] πνεῖν Reg. Vat. A. B. Venet.

Cimmerii et Treres huiusmodi fecerunt incurſiones: ac Treras et Cobum tandem a Madye Cimmeriorum rege expulſos aiunt. Atque haec dicta ſunt hoc loco, quorum hiſtoriae proprie ad totius terrae ambitum in univerſum pertinent.

Referat nunc ſe eo noſtra unde egreſſa eſt oratio, et perſequamur ſequentia. Dixerat Herodotus nullos eſſe Hyperboreos, nam ne Hypernotios quidem eſſe. Id argumentum Eratoſthenes ſimile ait eſſe cavillo iſti, quo negantur eſſe qui malis alienis gaudeant, quia non ſint qui bonis alienis gaudeant: fortaſſis etiam eſſe Hypernotios; nam in Aethiopia et locis adhuc inferioribus non ſpirare Auſtrum. Atqui mirum eſt, cum in quovis climate ventus ſpiret, et ubique is qui flat a meridie Auſter vocetur, eſſe aliquam habitationem huius expertem. Contra enim non modo Aethiopia

τὸν καθ' ἡμᾶς νότον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτέρω πᾶσα μέχρι τῆ ἰσημερινῆ. Εἰδ' ἄρα τι τῆ Ἡροδότῳ, τοῦτ' ἐχρῆν ἀντιᾶσθαι, ὅτι τὰς Ὑπερβορέους τούτους ὑπέλαβε [e] λέγεσθαι, παρ' οἷς ὁ Βορέας οὐ πνεῖ. καὶ γὰρ εἰ οἱ ποιηταὶ μυθικώτερον οὕτω φασὶν, [f] οἱ γ' ἐξηγούμενοι, τὸ ὑγιὲς ἂν ἀκούσαιεν, Ὑπερβορέους τοὺς βορειοτάτους φασὶ λέγεσθαι· ὅρος δὲ τῶν μὲν βορείων ὁ πόλος, τῶν δὲ νοτίων ὁ ἰσημερινὸς, καὶ τῶν ἀνέμων δ' ὁ αὐτὸς ὅρος. Ἐξῆς δὲ λέγει πρὸς τοὺς φανερῶς πεπλασμένα καὶ ἀδύνατα λέγοντας· τὰ μὲν γὰρ ἐν μύθου σχήματι, τὰ δ' ἱστορίας· περὶ ὧν οὐκ ἄξιον μεμνῆσθαι, οὐδ' ἐκεῖνον ἐχρῆν ἐν ὑποθέσει τοιαύτῃ φλυάρους σκοπεῖν. Ἡ μὲν οὖν πρώτη διέξοδος αὐτῷ τῶν ὑπομνημάτων τοιαύτη.

ΚΕΦ.

e) λέγεσθαι] γενέσθαι Bemb. Stroz. Vat. B. f) οἱ γ' ἐξηγούμενοι] ita Bemb. Stroz. Vat. A. B. vulgo οἱ τ' ἐξηγ.

pia noſtrum ſentit Auſtrum, ſed et ſuperiores omnes usque ad aequinoctialem regiones. Quod cum ita ſit, id in Herodoto erat reprehendendum, quod eos exiſtimavit vocari Hyperboreos, apud quos non ſpiret Boreas. Nam tametſi fabuloſius poëtae iſta dicunt, atque eorum interpretes, id tamen audiendum erat, quod eſt rectius: ſcilicet Hyperborei, ut aiunt, ii dicuntur, qui maxime ſunt omnium ſeptentrionales: porro ſeptentrionalium terminus eſt polus, meridionalium aequinoctialis, idemque eſt ventorum terminus. Secundum haec Eratoſthenes disputat contra eos, qui perſpicue falſa et impoſſibilia dixerunt, ſive fabulae, ſive hiſtoriae forma: quae quidem indigna ſunt mentione, neque ipſum in tractatione talis materiae decebat nugas referre. Haec ergo eſt primi eius commentariorum explicatio.

CAP.

ΚΕΦ. Δ.

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ πειρᾶται διόρθωσίν τινα ποιεῖσθαι τῆς γεωγραφίας, καὶ τὰς ἑαυτοῦ [g] λέγει ὑπολήψεις· πρὸς ἃς πάλιν εἴ ἔστι τις ἐπανόρθωσις, πειρατέον προσφέρειν. Τὸ μὲν οὖν τὰς μαθηματικὰς ὑποθέσεις ἄγειν καὶ φυσικὰς, εὖ λέγεται· καὶ ὅτι εἰ σφαιροειδὴς ἡ γῆ καθάπερ καὶ ὁ κόσμος περιοικεῖται, καὶ τ' ἄλλα τὰ τοιαῦτα. Εἰ δὲ τηλικαύτη, ἡλίκην αὐτὸς εἴρηκεν, [h] οὐχ ὁμολογοῦσιν. Οἱ ὕστερον δ' ἐπαινοῦσι τὴν ἀναμέτρησιν· ὅμως δὲ πρὸς τὴν σημείωσιν τῶν κατὰ τὰς οἰκήσεις ἑκάστας φαινομένων προσχρῆται τοῖς διαστήμασιν ἐκείνοις Ἵππαρχος, ἐπὶ τοῦ διὰ Μερόης καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Βορυσθένους μεσημβρινοῦ μικρὸν παραλλάττειν φήσας παρὰ τὴν ἀλήθειαν. Καὶ περὶ τοῦ σχήματος δ' ἐν τοῖς ἑξῆς

g) λέγει] Sic praeter Reg. omnes Codd. et Interpr. prior. vulgo λέγειν. h) οὐχ ὁμολογοῦσιν — ἐπαινοῦσι] Caſaub ita legendum ſuadet: οὐχ ὁμολογοῦσιν οἱ ὕστερον· οἱ δ' ἐπαινοῦσι κ. τ. λ. forte legi poſſet: οὐχ ὁμολ. οἱ ὕστερον· ἐπαινοῦσι δὲ —

CAP. IV.

Secundo libro quandam molitur Geographiae correctionem, et ſuas proponit ſententias: quibus ipſis an aliqua poſſit adhiberi emendatio, tentandum eſt. Id quidem recte dicitur, quod mathematica et phyſica poſtulata ſint uſurpanda: et quod terra per orbem inhabitetur, liquidem ſicut totum univerſum, ipſa quoque globi habeat figuram; aliaque id genus. Utrum vero ea ſit, quam ipſe ponit, quantitas, non convenit inter ſcriptores. Poſteriores quidem dimenſionem eius laudant: tamen Hipparchus ad annotanda, quae ſecundum habitationes diverſa in rebus coeleſtibus obſervantur, adhibens ab eo tradita intervalla, in Meroës, Alexandrae et Boryſtenis meridiano eum non nihil ait a vero deviaſſe. Deinceps de figura pluribus diſſerit, ac demonſtrans terram

διὰ πλειόνων· καὶ δεικνὺς, ὅτι σφαιροειδὴς καὶ ἡ γῆ σὺν τῇ ὑγρᾷ φύσει, καὶ ὁ οὐρανὸς, ἀλλοτριολογεῖν ἂν δόξειεν· ἀρκεῖ γὰρ τὸ ἐπὶ μικρὸν.

Ἐξῆς δὲ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζων φησὶν, ἀπὸ μὲν Μερόης [i] ἐπὶ τὸν διὰ αὐτῆς μεσημβρινὸν
pag. 63. μέχρι Ἀλεξανδρείας εἶναι μυρίους· ἔνθεν δὲ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον περὶ ὀκτακισχιλίους ἑκατὸν σταδίους· εἶτ' εἰς Βορυσθένη πεντακισχιλίους· εἶτ' ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν διὰ Θούλης (ἣν φησι Πυθέας ἀπὸ μὲν τῆς Βρεταννικῆς ἐξ ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχειν πρὸς ἄρκτον, ἐγγὺς δ' εἶναι τῆς πεπηγυίας θαλάττης) ἄλλους ὡς μυρίους χιλίους πεντακοσίους. Ἐὰν οὖν ἔτι προσθῶμεν ὑπὲρ τὴν Μερόην ἄλλους τρισχιλίους τετρακοσίους, ἵνα καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων νῆσον ἔχωμεν, καὶ τὴν κιναμωμοφόρον, καὶ τὴν Ταπροβάνην, ἔσεσθαι σταδίους τρισμυρίους ὀκτακισχιλίους.

Τὰ μὲν οὖν ἄλλα διαστήματα δεδόσθω αὐτῷ· ὡμολόγηται γὰρ ἱκανῶς. τὸ δ' ἀπὸ τοῦ Βορυσθένους ἐπὶ

i) ἱκὶ τοῦ] Sic optime Cod. Med. vulgo ἀπὸ τοῦ.

ram unà cum aquae elemento globum conſtituere, ſicut coelum, extra propoſitum vagari videtur. Haec enim paucis expedire oportuit.

Porro latitudinem terrae definiens iuxta meridiani circulum qui Meroën transit, a Meroë pronuntiat usque ad Alexandrinum eſſe CCIↃↃ ſtadia: inde ad Hellespontum ad VIII CIↃ atque C ſtadia: hinc ad Boryſthenem IↃↃ, deinde ad circulum qui per Thulen transit (quam Pytheas a Britannia inſula ait ſex dierum navigationem abeſſe verſus ſeptentrionem, vicinam congelato mari) alia CCICↃ CIↃ IↃ ſtadia. Quod ſi adhuc addamus ultra Meroën alia III CIↃ CCCC ſtadia, ut etiam Aegyptiam inſulam, Cinnamomiferam regionem, ac Taprobanam complectamur, fore in univerſum ſtadia XXXVIIIes millia.

Ac reliqua ſane intervalla, quia ſatis de iis convenit, concedamus ita habere. Quis autem mentis compos intervallum, quod a Boryſthene ad

ἐπὶ τὸν διὰ Θούλης κύκλον, τίς ἂν δοίη νῦν ἔχων; ὅ τε γὰρ ἱστορῶν τὴν Θούλην Πυθέας ἀνὴρ ψευδέστατος ἐξήτασται· καὶ οἱ τὴν Βρεταννικὴν καὶ Ἰέρνην ἰδόντες, οὐδὲν περὶ τῆς Θούλης λέγουσιν, ἄλλας νήσους λέγοντες μικρὰς περὶ τὴν Βρεταννικήν. [k] Αὕτη δὲ ἡ Βρεταννικὴ τὸ μῆκος [l] ἴση πώς ἐστι τῇ Κελτικῇ παρεκτεταμένη, τῶν πεντακισχιλίων ὀλίγῳ μείζων σταδίων, καὶ τοῖς ἄκροις τοῖς ἀντικειμένοις ἀφοριζομένη. Ἀντίκειται γὰρ ἀλλήλοις τά τε ἑῷα ἄκρα τοῖς ἑῴοις, καὶ τὰ ἑσπέρια τοῖς ἑσπερίοις· καὶ τά γε ἑῷα ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστὶ μέχρις ἐπόψεως, τό τε Κάντιον, καὶ αἱ τοῦ Ῥήνου ἐκβολαί. Ὁ δὲ πλειόνων ἢ δισμυρίων ἀποφαίνει τὸ μῆκος τῆς νήσου, καὶ τὸ Κάντιον ἡμερῶν τινων πλοῦν ἀπέχειν τῆς Κελτικῆς φησι. Καὶ τὰ περὶ τὰς Ὠσιαίους δὲ, καὶ τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου τὰ μέχρι Σκυθῶν, πάντα κατέψευσται τῶν τόπων. Ὅστις δὲν περὶ τῶν γνωριζομένων τόπων τοσαῦτα ἔψευσται, σχολῇ γ' ἂν

k) Αὕτη δὲ ἡ Βρ.] Sic lego cum Caſaub. Mſs. αὕτη τε ἡ Βρ. vulgo αὕτη τε καὶ ἡ Βρ. l) ἴση πως] ἴσως πως Reg.

ad Thulen ponit, pro vero iudicabit? cum et Pytheas, qui Thules hiſtoriam retulit, homo mendaciſſimus ſit inventus, et qui Iberniam et Britanniam viderunt, nihil de Thule dicant, ſed alias quasdam parvas circa Britanniam inſulas commemorent. Et ipſa Britannia longitudine fere aequalis eſt Celticae iuxta porrectae, non amplius ɔɔɔ ſtadiorum, atque extremitatibus oppoſitae regionis definitur. Opponuntur enim invicem orientales orientalibus, atque occiduae occidentalibus: adeoque orientales propinquae invicem ſunt, ita, ut altera ab altera conſpici poſſit, Cantium inquam et Rheni oſtia. At ille inſulam xx ſtadiorum millibus longiorem facit, aitque Cantium aliquot dierum navigatione abeſſe a Celtica. De Oſtiaeis etiam, et quae trans Rhenum ſunt ad Scythiam usque locis, omnia falſa perhibuit; ut qui tam multa de iis mentitus ſit quae nota ſunt omnibus, non facile videatur de

iis

ἂν περὶ τῶν ἀγνοουμένων παρὰ πᾶσιν ἀληθεύειν δύναιτο.

Τὸν δὲ διὰ τῆ Βορυσθένους παράλληλον, τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ διὰ τῆς Βρεταvικῆς εἰκάζουσιν Ἵππαρχός τε καὶ ἄλλοι, ἐκ τῆ τὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ τὸν διὰ Βυζαντίου, τῷ διὰ Μασσαλίας· ὃν γὰρ λόγον εἴρηκε τῆ ἐν Μασσαλίᾳ γνώμονος πρὸς τὴν σκιὰν, τὸν αὐτὸν καὶ Ἵππαρχος κατὰ τὸν ὡμώνυμον καιρὸν εὑρεῖν ἐν τῷ Βυζαντίῳ φησίν. ἐκ Μασσαλίας δὲ εἰς μέσην τὴν Βρεταvικὴν ὁ πλέον ἐστὶ τῶν πεvταπισχιλίων σταδίων. ἀλλὰ μὴν ἐκ μέσης τῆς Βρεταvικῆς ὁ πλέον τῶν τετρακισχιλίων προελθὼν, εὕροι ἂν οἰκήσιμον ἄλλως πως (τῆτο δ' ἂν εἴη τὸ περὶ τὴν Ἱέρvην·) ὥς τε τὰ ἐπέκεινα εἰς ἃ ἐκτοπίζει τὴν Θούλην, ἀκέτ' οἰκήσιμα. Τίνι δ' ἂν καὶ στοχασμῷ λέγοι τὸ ἀπὸ τῆ διὰ Θούλης ἕως τῆ διὰ Βορυσθένους μυρίων καὶ χιλίων πεvτακοσίων, ἐχ ὁρῶ.

Διαμαρτὼν δὲ τῆ πλάτους, ἠvάγκασται καὶ τῆ μήκους ἀστοχεῖv. Ὅτι μὲv γὰρ πλέον ἢ διπλάσιον τὸ γνώ-

iis vera traditurus, quae ab omnibus ignorantur.

Iam parallelum qui per Boryſthenem transit, eundem eſſe cum Britannico Hipparchus aliique inde coniiciunt, quod idem parallelus eſt Byzantii ac Maſſiliae: nam quam Eratoſthenes umbrae ad gnomonem rationem Maſſiliae adſcripſit, eandem ſe ſub eiusdem nominis tempus Byzantii obſervaſſe Hipparchus ſcribit. Iam a Maſſilia in mediam Britanniam non amplius eſt ιοο ſtadiis. Atqui e Britannia media non amplius ιv ſtadiorum progreſſus millia, terram inveniet, quae vix habitari poſſit (et haec erit circa Hiberniam,) ut ulteriora iſta, in quae ille Thulen reiicit, non iam habitari poſſint. Qua etiam ductus coniectura dixerit inter Thules et Boryſthenis circulum ccιɔɔ ac cιɔιɔ ſtadia intereſſe, non video.

Caeterum a latitudine aberrans, neceſſario etiam in longitudine deſignanda eſt allucinatus. Nam cognitam longitudinem cognita latitudine

γνώριμον μῆκος ἐστὶ τῆ γνωρίμῳ πλάτει, ὁμολόγουσι καὶ pag. 64.
οἱ ὕστερον καὶ τῶν ἄλλων οἱ χαριέστατοι· λέγω δὲ ἀπὸ τῶν
ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς ἐπὶ τὰ ἄκρα [m] τῆς Ἰβηρίας, καὶ
ἀπὸ τῆ Αἰθιόπων ἕως τῆ κατὰ Ἱέρνην κύκλω. Ὁρίσας δὲ
τὸ λεχθὲν πλάτος, τὸ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων Αἰθιόπων
μέχρι τῆ διὰ Θούλης, ἐκτείνει πλέον ἤδη τὸ μῆκος, ἵνα
ποιήσῃ πλέον ἢ διπλάσιον τῆ λεχθέντος πλάτους.
Φησὶ δ' ἔν, τὸ μὲν τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τῆ Ἰνδῆ ποταμῆ
τὸ στενώτατον, σταδίων μυρίων ἑξακισχιλίων· τὸ γὰρ
ἐπὶ τὰ ἀκρωτήρια τεῖνον, τρισχιλίοις εἶναι μεῖζον· τὸ
δὲ ἔνθεν ἐπὶ Κασπίας πύλας, μυρίων τε καὶ τετρα-
κισχιλίων· εἶτ' ἐπὶ τὸν Εὐφράτην μυρίων· ἐπὶ δὲ τὸν
Νεῖλον ἀπὸ τῆ Εὐφράτη πενταμισχιλίων· ἄλλας δὲ
χιλίους καὶ [n] τριακοσίους μέχρι Κανωβικῆ στόματος·
εἶτα μέχρι τῆς Καρχηδόνος μυρίους τρισχιλίους πεντα-
κοσίους· εἶτα μέχρι στηλῶν ὀκτακισχιλίους τὰ λάχιστον·
ὑπεραί-

m) τῆς Ἰβηρίας καὶ ἀπὸ τῆ Αἰθ.] In Mstis et Ed. τῆς Ἰβ. τῆ Αἰθ. Emendavi h. l. iuxta ſententiam Caſaub. n) τριακοσίους] Sic ex ipſo Strabone Lib. XVII. p. 1140. ed. Almelov. monente quoque Goſſellino in *Géographie des Grecs analyſée* p. 13. ſcripſi pro πεντακοσίους vulg.

dine duplo eſſe ampliorem, cum poſteriores, tum reliquorum etiam elegantiſſimus quisque confitetur: ab extremis Indiae usque ad ultimos Hispaniae fines longitudinem, ab extremis Aethiopibus usque ad Thulen latitudinem dico. Hanc ille poſtquam definiit, longitudinem porro extendit, ut amplius dupla eius ad latitudinem efficiat proportionem. Itaque inquit, Indiam usque ad Indum fluvium, ubi eſt arctiſſima, porrigi per XVI ſtadiorum millia: quae ad extremas pertinent partes, tribus ſtadiorum millibus amplius: inde ad Caſpias usque portas, XIV millia: hinc ad Euphratem CCIↃↃ: ab hoc ad Nilum IↃↃ: rurſum usque ad Canopicum oſtium CIↃ CCC: atque hinc Carthaginem usque XIIIIes millia: indeque ad columnas Herculis VIII minimum millia: ſummam ergo

ὑπεραίρειν δὲ τῶν ἑπτὰ μυριάδων [o] ὀκτακοσίοις. δεῖν δὲ ἔτι προσθεῖναι τὸ ἐκτὸς Ἡρακλείων στηλῶν κύρτωμα τῆς Εὐρώπης, ἀντικείμενον μὲν τοῖς Ἰβηρσι, προπεπτωκὸς δὲ πρὸς τὴν Ἑσπέραν, ὐκ ἔλαττον σταδίων τρισχιλίων· καὶ τὰ ἀκρωτήρια τά τε ἄλλα καὶ τὸ τῶν Ὠστιδαμνίων, ὃ καλεῖται [p] Κάλβιον, καὶ τὰς κατὰ τοῦτο νήσους, ὧν τὴν ἐσχάτην Οὐξισάμην φησὶ Πυθέας ἀπέχειν ἡμερῶν τριῶν πλοῦν. Ταῦτα δ' εἰπὼν, τὰ τελευταῖα ὐδὲν πρὸς τὸ μῆκος συντείνοντα προσέθηκε τὰ περὶ τῶν ἀκρωτηρίων, καὶ τῶν Ὠστιδαμνίων, καὶ τῆς Οὐξισάμης, καὶ ὧν φησὶ νήσων· ταῦτα γὰρ [q] πάντα προσάρκτιά ἐστι, καὶ Κελτικὰ, καὶ ὐκ Ἰβηρικὰ, μᾶλλον δὲ Πυθέου πλάσματα. Προστίθησι τοῖς εἰρημένοις τοῦ μήκους διαστήμασιν, ἄλλους σταδίους δισχιλίους μὲν πρὸς τῇ δύσει, δισχιλίους δὲ πρὸς τῇ ἀνατολῇ, ἵνα σώσῃ [r] τὸ πλέον ἢ ἥμισυ τοῦ μήκους τὸ πλάτος εἶναι.

Παρα-

o) ὀκτακοσίοις] ὀκτακοσίους Vat. A. B. p) Κάλβιον] Κάβλιον Reg. Stroz. Vat. A. B. q) πάντα — ἐστι] πάντα φησι προσάρκτια, Vat. A B Venet. r) τὸ πλέον ἢ ἥμισυ] ita Vat. A. B. vulg. τὸ πλεον ἥμισυ. Casaub coni. οὐ πλέον ἢ ἥμισυ. Forte leg. τὸ πλ. ἢ ἥμ. τὸ μήκος τοῦ πλάτους· ut existimat quoque Breguignius.

ergo fieri stadiorum LXXer millium et octingentorum: addendam vero adhuc esse Europae curvitatem extra columnas, quae Hispanis opposita vergit ad occasum, non minor tribus stadiorum millibus, et extremitates cum alias, tum Ostidamniorum, quod appellatur Calbium, eique adiacentes insulas, quarum ultimam Uxisamam Pytheas ait abesse tridui navigatione. Haec ille differens, ultima ista nihil ad longitudinem pertinentia adiecit de promontoriis, et Ostidamniis et Uxisama, ac quas memorat insulis: atque haec versus septentrionem sita, et Celtica sunt, non Hispanica, imo Pytheae potius sunt figmenta. Deinde ad haec longitudinis spatia alia duo stadiorum millia occidenti, totidem orienti adiicit, ut latitudinem longitudinis non aequare semissem teneat.

Pluri-

Παραμυθούμενος δ' ἐπὶ πλέον, ὅτι κατὰ Φύσιν ἐστὶ τὸ ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν διάστημα μεῖζον λέγειν· [s] κατὰ Φύσιν φησὶν εἶναι ἀπὸ τῆς ἕω πρὸς τὴν ἑσπέραν μακροτέραν εἶναι τὴν οἰκουμένην, [t] .... καθάπερ εἰρήκαμεν, ὡς οἱ μαθηματικοί [u] φασι, κύκλον συνάπτειν, συμβάλλουσαν ἑαυτὴν ἑαυτῇ· ὥστ' εἰ μὴ τὸ μέγεθος τῆ Ἀτλαντικῆ πελάγους ἐκώλυε, κἂν πλεῖν ἡμᾶς ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν διὰ τῆ αὐτῆ παραλλήλου, τὸ λοιπὸν μέρος παρὰ τὸ λεχθὲν διάστημα, ὑπὲρ τὸ τρίτον μέρος ὂν τῆ ὅλου κύκλου· εἶπερ ὁ διὰ Θινῶν ἐλάττων ἐστὶν εἴκοσι μυριάδων· pag. 65. ὅπου πεποιήμεθα τὸν εἰρημένον σταδιασμὸν ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς εἰς τὴν Ἰβηρίαν .... Οὐδὲ ταῦτα ἂν εὖ λέγει· οὗτος γὰρ ὁ λόγος [x] τὰ μὲν περὶ τῆς εὐκράτου, καὶ καθ'

s) κατὰ φύσιν φησὶν] Sic omnes Codd. in edit. φησὶν deeſt. t) .... καθάπερ εἰρήκαμεν] Caſaub. ſupplendum cenſet τὴν γὰρ μεγάλην θαλάττην, καθάπερ κ. τ. λ. Seidel. V. C. vero in Fragm. Eratoſth. p. 75. τὴν γὰρ ἔξω θαλάττην, καθάπερ — u) φασὶ] ita vet. Interpr. vulgo φησι. x) τὰ μὲν περὶ τῆς εὐκράτου] ita Stroz. Vat. A. B. Venet. vulg. τὰ τῆς μὲν περὶ τ. ε. Totum locum autem Seidel. l. c. p. 76. ita reſtituere tentat: οὗτος γὰρ ὁ λόγος, τὰ μὲν περὶ τῆς εὐκράτου, καὶ καθ' ἡμᾶς ζώνης, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη ἐστί, γένοιτ' ἂν κατὰ τοὺς μαθηματικούς· περὶ δὲ τῆς οἰκουμένης συμπαραβαλεῖν, ποῖόν τι χρὴ πόσον μέρος τῆς ὅλης γῆς ἐστὶ, τοῦτο οὐκέτι τῷ γεωγράφῳ.

Pluribus deinde verbis perſuadere nititur natura ita eſſe comparatum, ut intervallum ab ortu ad occaſum reliquo ſit maius: id quoque addit, terrae habitatae eandem eſſe naturam, ut ab oriente in occidentem longius ſit intervallum .... ſicut et ante diximus circulum ſcribere, uti mathematici loqui ſolent, atque in ſe redire. Itaque, niſi Atlantici maris obſtaret magnitudo, poſſe nos navigare per eundem parallelum ex Hiſpania in Indiam, id quod reliquum eſt ultra dictam diſtantiam, quod totius circuli trientem excedit: ſiquidem circulus per Thinas ductus minor eſt ducentis milliaribus, ubi nos ſtadia dimenſi ſumus ex India in Hiſpaniam. .... Neque haec recte dicit. Namque hoc argumentum de temperata, ſeu noſtra

καθ' ἡμᾶς ζώνης λέγοιτ' ἂν κατὰ τὰς μαθηματικὰς, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη ἐστι. περὶ δὲ τῆς οἰκουμένης, ... καλοῦμεν γὰρ οἰκουμένην ἣν οἰκοῦμεν καὶ γνωρίζομεν· ἐνδέχεται δὲ ἐν τῇ αὐτῇ εὐκράτῳ ζώνῃ καὶ δύο οἰκουμένας εἶναι, [y] ἢ καὶ πλείους, εἰ καὶ μάλιστα ἐγγὺς τοῦ διὰ Θινῶν κύκλου τοῦ διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους γραφομένου. Πάλιν δὲ ἐπιμένων τῇ περὶ τοῦ σφαιροειδῆ τὴν γῆν εἶναι ἀποδείξει τῆς αὐτῆς ἐπιτιμήσεως ἂν τυγχάνοι. Ὡς δ' αὕτως καὶ πρὸς τὸν Ὅμηρον ἀπαύεται περὶ τῶν αὐτῶν διαφερόμενος.

Ἐξῆς δὲ περὶ τῶν ἠπείρων εἰπὼν γεγονέναι πολὺν λόγον, καὶ τὰς μὲν τοῖς ποταμοῖς διαιρεῖν αὐτὰς, τῷ τε Νείλῳ καὶ τῷ Ταναΐδι, νήσους ἀποφαίνοντας· τὰς δὲ τοῖς ἰσθμοῖς, τῷ τε μεταξὺ τῆς Κασπίας καὶ τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, καὶ τῷ μεταξὺ τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ τοῦ Ἐκρήγματος· τοὺς δὲ χερρονήσους αὐτὰς λέγειν· οὐχ ὁρᾶν φησι, πῶς ἂν εἰς πράγματα κατα-

y) ἢ νὴ πλείους] ita lego cum Reg. Venet. vulgo ἀεὶ καὶ πλ.

noſtra zona, cuius pars terra habitata eſt, mathematicis relinquendum eſt. De terra habitata autem .... habitatam nempe appellamus eam terram, quam inhabitamus et notam habemus. Poſſunt autem in eadem temperata zona vel duae habitatae terrae eſſe, immo et plures, praeſertim proxime ad circulum qui per Thinas et Atlanticum mare deſcribitur. Rurſum deinde inſiſtens demonſtrationi de terrae forma, quam globum referre ait, eandem meretur reprehenſionem. Itemque, quod nullum finem facit Homerum iisdem de rebus impugnandi.

Deinde oſtendit varias de continentium diſtinctione ſententias fuiſſe, alios eas fluviis diviſiſſe Nilo ac Tanai, itaque inſulas effeciſſe: alios iſthmis, qui ſunt inter Caſpium ac Ponticum mare, et inter rubrum mare ac Ecregma: alios eas pro peninſulis habere. Ad haec ille ait ſe non videre, quomodo ea quaeſtio

ad

[1] κατασρέφοιτο ἡ ζήτησις αὕτη, ἀλλὰ μόνον ἔριν διαιτώντων μᾶλλον κατὰ Δημόκριτον εἶναι. μὴ ὄντων γὰρ ἀκριβῶν ὅρων καθάπερ Κολυττοῦ καὶ Μελίτης (ἢ ὅσων τηλῶν ἢ περιβόλων,) τοῦτο μὲν ἔχειν φάναι ἡμᾶς, ὅτι, τοῦτο μέν ἐστι Κολυττὸς, τοῦτι δὲ Μελίτη, τοὺς ὅρους δὲ μὴ ἔχειν εἰπεῖν. Διὸ καὶ [2] συμβαίνειν κρίσεις πολλάκις περὶ χωρίων τινῶν· καθάπερ Ἀργείοις μὲν καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ Θυρέας, Ἀθηναίοις δὲ καὶ Βοιωτοῖς περὶ Ὠρωπῦ. [b] Ἄλλως τε τοὺς Ἕλληνας τὰς τρεῖς ἠπείρους ὀνομάσαι, οὐκ εἰς τὴν οἰκουμένην ἀποβλέψαντας, ἀλλ' εἴς τε τὴν σφετέραν, καὶ τὴν ἀπαντικρὺ τὴν Καρικήν, ἐφ' ἣ νῦν Ἴωνες καὶ οἱ ἐξῆς· χρόνῳ δὲ ἐπιπλέον προϊόντας ἀεὶ καὶ πλειόνων γνωριζομένων χωρῶν, εἰς τοῦτο κατασρέψαι τὴν διαίρεσιν. Πότερον ἂν οἱ πρῶτοι διορίσαντες τὰς τρεῖς, ἵνα ἀπὸ τῶν

1) κατασρέφοιτο] Reg. Venet. Interpr. prior κατασρέφοι. Ald Basil. κατασρέφοιο. 2) συμβαίνειν κρίσεις] Sic optime Bemb. Vat. A. B. vulgo συμβαίνει κρίσις. b) Ἄλλως τε] In Mss. Stroz. Vat. A. B. Venet. leguntur ante ista verba: καὶ τοιαῦτά τινα ἐπιπολῶν διατρέπει καὶ αὐτὰ ὡς οὐκ ὀρθῶς ἐνθύντα.

ad rem pertineat, ſed eam tantum eſſe hominum altercantium litem, ſecundum Democriti illud. Non poſſe enim praeciſe eas diſtingui, cum non poſſint certi termini nominari, ut columnae verbi gratia aut moenia, quo modo inter Colyttum et Meliten diſtinguimus, atque hoc eſſe Colyttum illud Melitam pronunciamus. Eandem cauſam eſſe, quod ſaepe de quibusdam locis orta eſt controverſia, ut Argivis ac Spartanis de Thyrea, Athenienſibus ac Boeotis de Oropo. Ipſos vero alioqui Graecos tres continentes ea occaſione nominaſſe, non reſpectu terrae habitatae, ſed ſuae et eius, quae oppoſita eſt, Caricae nimirum, in qua nunc Iones ac caeterae gentes degunt: ſucceſſu deinde temporis paulatim eos ulterius progreſſos, plures regiones cognoviſſe, tandemque in iſta ſubſtitiſſe diviſione. Utrum ergo ii, qui principes trium continentium diviſionem inſtituerunt (ut a primis ordi-

τῶν ἐσχάτων ἄρξωμαι διαιτῶν τὴν ἔριν μὴ κατὰ Δημόκριτον, ἀλλὰ κατ' αὐτὸν, οὗτοι ἦσαν οἱ πρῶτοι τὴν σφετέραν ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης τῆς τῶν Καρῶν διορίσαι ζητοῦντες; ἢ ἄτοι μὲν τὴν Ἑλλάδα ἐπενόουν μόνην, καὶ τὴν Καρίαν, καὶ τὴν ὀλίγην τὴν συνεχῆ; ἄτε δ'
pag. 66. Εὐρώπην, ἄτε Ἀσίαν, ἄτε Λιβύην ὡσαύτως; οἱ δὲ λοιποὶ ἐπιόντες ὅσην ἱκανοὶ ἐπιγράψαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἐπίνοιαν, ἄτοί εἰσιν οἱ εἰς τρία [c] μέρη διαιροῦντες; πῶς ἂν ὁ τῆς οἰκουμένης ἐποιοῦντο διαίρεσιν; τίς δὲ τρία μέρη λέγων, καὶ καλῶν ἤπειρον ἕκαστον τῶν μερῶν, ὁ προσεπινοεῖ τὸ ὅλον ὃ τὸν μερισμὸν ποιεῖται; [d] εἰδ' ἐπινοεῖ μὲν μὴ τὴν οἰκουμένην, μέρος δέ τινος τὸν μερισμὸν αὐτῆς ἐποιεῖτο, τίνος ἄν τις μέρους τῆς οἰκουμένης μέρος εἶπε τὴν Ἀσίαν, ἢ τὴν Εὐρώπην, ἢ ὅλως ἤπειρον; Ταῦτα γὰρ εἴρηται παχυμερῶς.

Ἔτι

c) μέρη] abeſt e Venet. d) εἰδ' ἐπινοεῖ μὲν μὴ τὴν οἰκ.] Secutus ſum lect. Reg. Mss. in rel. τὸ μὴ deeſt.

ordiar, litemque non ſecundum Democritum, ſed ipſum Eratoſthenem disceptem) iſti erant, qui primo ſuam terram ab oppoſita Carum terra diſtinguere voluere? an potius ſolam illi ad Graeciam et Cariam, paucaque ei contigua reſpexerunt, neutiquam vero ad Europam, Aſiam et Africam? reliqui autem ad terram habitabilem reſpicientes quantam deſcribere valuerunt, ii demum auctores ſunt huius in tres partes diviſionis? Iam quomodo non inſtituerunt ii terrae habitatae partitionem? Quis autem eſt qui tres ſtatuat partes, et partium unamquamque continentis nomine appellet, qui non prius totum animo conceperit cuius partitionem aggreditur? Quod ſi autem non reſpexit ad totam habitabilem terram, ſed tantummodo partem eius aliquam dividere inſtituit, ſcire velim, cuius partis terrae habitatae Aſia, Europa, aut denique continens pars ſit. Haec ergo pingui Minerva dixit.

Illud

Ἔτι δὲ παχυμερέστερον τὸν Φήσαντα μὴ ὁρᾶν εἴς τι πραγματικὸν [e] καταστρέφοι τὸ τὰς ὄρους ζητεῖν, παραθεῖναι τὸν Κολυττὸν καὶ τὴν Μελίτην, εἶτ' εἰς τ' ἀναντία περιτρέπεσθαι. Εἰ γὰρ οἱ περὶ Θορίας καὶ Ὠρωπῶ πόλεμοι διὰ τὰς τῶν ὅρων ἀγνοίας ἀπέβησαν, εἰς πραγματικόν τι καταστρέφον, τὸ διαχωρίζειν τὰς χώρας [f] ἢ τοῦτο λέγει, ὡς ἐπὶ μὲν τῶν χωρίων, καὶ νὴ Δία τῶν καθ' ἕκαστα ἐθνῶν πραγματικὸν, τὸ διορίζειν ἀκριβῶς, ἐπὶ δὲ τῶν ἠπείρων περιττόν. Καίτοι, οὐδὲ ἐνταῦθα ἧττον ἂδὲν· γένοιτο γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τούτων ἡγεμόσι μεγάλοις ἀμφισβήτησις· τῷ μὲν ἔχοντι τὴν Ἀσίαν, τῷ δὲ τὴν Λιβύην, ὁποτέρᾳ δ' ἐστὶν ἡ Αἴγυπτος, δηλονότι ἡ κάτω λεγομένη τῆς Αἰγύπτου χέρα. Κατάνας δέ τις τοῦτο διὰ τὸ σπάνιον, ἄλλως φατέον διαιρεῖσθαι τὰς ἠπείρους κατὰ μέγαν διορισμὸν, καὶ πρὸς τὴν οἰκουμένην ὅλην ἀναφερόμενον· καθ'

e) καταστρέφοι] Sic Vat. A. Stroz. καταστρέφειν Reg Vat. B. Venet. f) ἢ τοῦτο λέγει] Sic Vat. A. Venet. Interpr. prior. rel. λέγειν.

Illud adhuc rudius, quod is ipſe, qui ait ſe non videre quomodo ad ullam rem conducere poſſit terminorum indagatio, Colyttum producit et Melitam, ac deinde in contrarium avertitur. Si enim de Thyrea et Oropo bella ob finium ignorationem orta ſunt, nimirum diſtinctio locorum pertinebit ad res gerendas: niſi fortaſſis dicat, loca, atque adeo ſingulis hoc in gentibus, diſtinguere, id quidem ad negotia tractanda facere, totam autem habitatam terram in continentes dividere, hoc eſſe rem ſupervacaneam. Atqui nihil minus hic eſt: nam ſummis imperatoribus eam ob rem poſſit controverſia nasci, ut, ſi alter Aſiam poſſideat, Africam alter, ad utrum pertineat inferior, quae vocatur, Aegyptus. Caeterum hoc omiſſo, ut quod ſit rarum, dicendum eſt, aliàs diviſas eſſe continentes magnae diviſionis ratione, quae totam habitatam terram reſpiciat, propter quam ne id quidem cu-

καθ' ὃν οὐδὲ τούτου φροντιστέον, εἰ οἱ τοῖς ποταμοῖς διορίσαντες ἀπολείπουσί τινα χωρία ἀδιόριστα, τῶν ποταμῶν μὴ μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ διηκόντων· τὰς μὲν δὴ νήσους ὡς ἀληθῶς ἀπολειπόντων τὰς ἠπείρους.

g Ἐπὶ τέλει δὲ τοῦ ὑπομνήματος οὐκ ἐπαινέσας τοὺς δίχα διαιροῦντας ἅπαν τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος εἴς τε Ἕλληνας καὶ βαρβάρους· καὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ παραινοῦντας, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ὡς φίλοις χρῆσθαι, τοῖς δὲ βαρβάροις ὡς πολεμίοις· βέλτιον εἶναι φησὶν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διαιρεῖν ταῦτα. πολλοὺς γὰρ καὶ τῶν Ἑλλήνων εἶναι κακοὺς, καὶ τῶν βαρβάρων ἀστείους, καθάπερ Ἰνδοὺς καὶ Ἀρειανοὺς· ἔτι δὲ Ῥωμαίους καὶ Καρχηδονίους, οὕτω θαυμαστῶς πολιτευομένους. διόπερ τὸν Ἀλέξανδρον ἀμελήσαντα τῶν παραινούντων, ὅσους οἷόν τ' ἦν ἀποδέχεσθαι τῶν εὐδοκίμων ἀνδρῶν, καὶ
pag. 67. εὐεργετεῖν. Ὥσπερ δι' ἄλλο τι τῶν οὕτω διελόντων τοὺς μὲν ἐν ψόγῳ, τοὺς δ' ἐν ἐπαίνῳ τιθεμένων, ἢ διότι

g) Ἐπὶ τέλει δὲ] ita Cas. Venet. Vat. A. in edit. ἐπὶ τέλει δὲ φησι.

randum sit, quod qui fluviis ea in re utuntur, quaedam loca sua divisione non comprehendunt, quia fluvii non usque ad oceanum pertingant, et continentes, quasi veras insulas disterminent.

In fine commentarii autem improbans eorum sententiam, qui universum genus humanum in duas dividunt partes, videlicet in Graecos et barbaros, et qui Alexandro suaserunt, ut Graecos pro amicis, barbaros pro hostibus haberet, inquit rectius virtute et malitia eos dividi: nam et multos Graecorum esse malos, et de barbaris laude dignos, ut Indos, ut Arianos, itemque Romanos et Carthaginenses, quorum in magna sunt admiratione respublicae: itaque etiam Alexandrum istis admonitoribus valere iussis, quoscunque posset nancisci viros egregios, amplexum fuisse et beneficiis ornasse. Quasi vero qui ita homines distribuerunt, aliosque vituperio, alios laude dignos iudicaverunt, alio respexerint,

διότι τοῖς μὲν ἐπικρατεῖ τὸ νόμιμον καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ παιδείας καὶ λόγων οἰκεῖον, τοῖς δὲ ταναντία. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος οὖν οὐκ ἀμελήσας τῶν παραινούντων, ἀλλ' ἀποδεξάμενος τὴν γνώμην, τὰ ἀκόλουθα, οὐ τὰ ἐναντία ἐποίει, πρὸς τὴν διάνοιαν σκοπῶν τὴν τῶν ἑπεσθαλκότων.

rint, quam quod apud hos leges, civilitas, inſtitutio, et certa ratio agendi omnia, in uſu eſſent, apud illos negligerentur. Itaque etiam Alexander conſilium hoc nequaquam ſprevit, ſed probans hanc ſententiam, et ad conſilium eorum, qui ſic ſuaſerant, reſpiciens, non diverſum ab eo, ſed quae ei conſectaria erant, fecit.

ΤΩΝ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ λέξιν προβαλλόμενος τὰ Ἐρατοσθένους, διαιτᾷ καὶ διελέγχει, ὅσα μὴ ὀρθῶς εἴρηται καὶ διαγέγραπται· καὶ Ἱππάρχου δὲ τῶν πολλῶν μιμνήσκεται ἐπιλαμβανόμενος. Καὶ ἐπὶ τέλει ἔκθεσις σύντομος, καὶ τρόπον τινὰ σύνοψις τῆς ὅλης πραγματείας, τουτέστι τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας.

CAPITA LIBRI SECVNDI GEOGRAPHICORVM STRABONIS.

In ſecundo libro, Eratoſthenis ſententiam ad verbum proponens, diiudicat et arguit, quaecunque non recte dicta et deſcripta ſunt: complura etiam Hipparchi commemorat ac reprehendit. Brevis demum expoſitio, et quodammodo ſynopſis totius operis, hoc eſt geographicae cognitionis

ΣΤΡΑ-

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τῶν γεωγραφικῶν, καθιστάμενος τὸν τῆς οἰκουμένης πίνακα, γραμμῇ τινι διαιρεῖ ὀρθῇ, ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν παραλλήλῳ τῇ ἰσημερινῇ γραμμῇ. Πέρατα δ' αὐτῆς τίθησι, πρὸς δύσει μὲν τὰς Ἡρακλείους στήλας· ἐπ' ἀνατολῇ δὲ τὰ ἄκρα καὶ ἔσχατα ὄρη, τῶν ἀφοριζόντων ὀρῶν τὴν πρὸς ἄρκτον τῆς Ἰνδικῆς πλευράν. γράφει δὲ τὴν γραμμὴν ἀπὸ στηλῶν διά τε τῦ Σικελικῦ πορθμῦ, καὶ

STRABONIS
GEOGRAPHICARVM RERVM
LIBER SECVNDVS.

CAP. I.

Tertio commentario rerum geographicarum Eratoſthenes tabula totius habitatae terrae conſtituta, linea quadam eam in duas dividit partes, quae aequaliter ubique ab aequatore diſtita ad ortum ab occaſu porrigitur. Fines eius lineae facit, ad occaſum columnas Herculis, ad ortum extremas partes eorum montium, qui verſus ſeptentrionem latus Indiae definiunt; deſcribit autem lineam iſtam a columnis per ſretum Siculum,

et

τῶν μεσημβρινῶν ἄκρων τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀττικῆς, καὶ μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου. Μέχρι μὲν δὴ δεῦρο διὰ τῆς θαλάττης φησὶν εἶναι τὴν λεχθεῖσαν γραμμὴν καὶ τῶν παρακειμένων ἠπείρων. καὶ γὰρ αὐτὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν οὕτως
pag. 68. ἐπὶ μῆκος τετάσθαι μέχρι τῆς Κιλικίας· εἶτα ἐπ' εὐθείας πως [a] ἐκβάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ὀρεινὴν τοῦ Ταύρου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς. Τὸν γὰρ Ταῦρον [b] ἐπ' εὐθείας τῇ ἀπὸ στηλῶν θαλάττῃ τεταμένον, δίχα τὴν Ἀσίαν διαιρεῖν ὅλην ἐπὶ μῆκος· τὸ μὲν αὐτῆς μέρος βόρειον ποιοῦντα, τὸ δὲ νότιον· ὡσθ' ὁμοίως καὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ διὰ Θινῶν ἰδρύσθαι παραλλήλου, καὶ τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι δεῦρο θάλατταν.

Ταῦτα δ' εἰπών, οἴεται δεῖν διορθῶσαι τὸν ἀρχαῖον γεωγραφικὸν πίνακα. πολὺ γὰρ ἐπὶ τὰς ἄρκτους παραλλάττειν τὰ ἑωθινὰ μέρη τῶν [c] ὀρῶν κατ'

a) ἐκβάλλεσθαι] ἐμβάλλεσθαι Venet. b) ἐπ' εὐθείας] Sic lego cum Caſaub. pro ἀπ' εὐθείας. c) τῶν ὀρῶν] Sic Vat. A. Venet. rel. et ed. ὄρων.

et extremitates meridiem ſpectantes Peloponneſi atque Atticae, usque ad Rhodum et ſinum Iſſicum. Atque hactenus quidem dictam lineam ait per mare et oram continentis adiacentis duci: quippe totum noſtrum mare ſic in longitudinem extendi usque ad Ciliciam, deinde vero ad rectam pene lineam porrigi pone Tauri montana usque ad Indiam: etenim Taurum ad lineam e regione maris quod a columnis Herculis incipit poſitum, totam Aſiam in duas partes ſecundum longitudinem dividere, ita ut una ſeptentrioni, altera Auſtro obvertatur. Itaque ſimiliter eum in parallelo per Thinas ducto ſitum eſſe, ac mare quod eo usque a columnis pertinet Herculeis.

His expoſitis, veterem geographicam tabulam corrigi debere pronunciat; nam montes orientales iuxta hanc tabulam nimium verſus ſeptentrio-

κατ' αὐτὸν, [d] συνεπισπᾶσθαι δὲ καὶ τὴν Ἰνδικὴν ἀρκτικωτέραν ἤδη γενομένην. Πίςιν δὲ τούτȣ φέρει μίαν μὲν τοιαύτην· ὅτι τὰ τῆς Ἰνδικῆς ἄκρα τὰ μεσημβρινώτατα ὁμολογȣ̃σι πολλοὶ τοῖς κατὰ Μερόην ἀνταίρειν τόποις, ἀπό τε τῶν ἀέρων καὶ τῶν ȣ̓ρανίων τεκμαιρόμενοι· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰ βορειότατα τῆς Ἰνδικῆς τὰ πρὸς τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι, Πατροκλῆς ὁ μάλιςα πιςεύεσθαι δίκαιος, διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ διὰ τὸ μὴ ἰδιώτης εἶναι τῶν γεωγραφικῶν, φησὶ ςαδίȣς μυρίȣς καὶ πεντακισχιλίȣς· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸν διὰ Θινῶν παράλληλον τοσȣ̃τόν πως ἔςιν· ὥςτε τῆς Ἰνδικῆς τὰ προσάρκτια μέρη συνάπτοντα τοῖς Καυκασίοις ὄρεσιν εἰς τȣ̃τον τελευτᾷν τὸν κύκλον.

Ἄλλην δὲ πίςιν φέρει τοιαύτην, ὅτι τὸ ἀπὸ τȣ̃ Ἰσσικȣ̃ κόλπȣ διάςημα ἐπὶ τὴν θάλατταν τὴν Ποντικὴν τρισχιλίων πως ἐςὶ ςαδίων πρὸς ἄρκτον ἰόντι καὶ

d) συνεπισπᾶσθαι] συνεσπᾶσθαι sic praeter Reg. omnes Codd.

trionem declinasse, simulque ipsam etiam Indiam in eandem partem plus aequo esse avulsam. Fidem dictis hac ratione nititur facere, quod extremos Indiae versus meridiem terminos plerique fatentur Meroae oppositos, ab aëris et rerum coelestium observatione coniecturam ducentes: inde autem, usque ad septentrioni maxime propinquas partes Indiae, quae sunt ad Caucasios montes, Patroclem (cum ob autoritatem, tum quod rerum geographicarum nequaquam fuerit rudis, fide apprime dignum) stadia numerare ccɪɔɔɪɔɔ. atqui a Meroës parallelo usque ad eum, qui per Thinas transit, esse spatium idem: proinde in hunc desinere septentrionales Indiae fines, qui sunt ad Caucasios montes.

Alio quoque utitur argumento, intervallum ab Issico sinu ad mare Ponticum pergenti versus septentrionem et

τὰς περὶ [e] Ἀμισὸν ἢ Σινώπην τόπους· ὅσον καὶ τὸ πλάτος τῶν ὀρῶν λέγεται. ἐκ δὲ Ἀμισοῦ πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν φερομένῳ πρῶτον μὲν ἡ Κολχὶς ἐστιν, ἔπειτα ἡ [f] ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν ὑπέρθεσις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ἡ ἐπὶ Βάκτρα καὶ τοὺς ἐπέκεινα Σκύθας ὁδὸς δεξιὰ ἔχοντι τὰ ὄρη· αὕτη δ' ἡ γραμμὴ διὰ Ἀμισοῦ πρὸς δύσιν ἐκβαλλομένη διὰ τῆς Προποντίδος ἐστὶ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. ἀπὸ δὲ Μερόης ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον οὐ πλείους εἰσὶ τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων σταδίων, ὅσοι καὶ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ πλευροῦ τῆς Ἰνδικῆς πρὸς τὰ περὶ τοὺς Βακτρίους μέρη, προστεθέντων τρισχιλίων τοῖς μυρίοις καὶ πεντακισχιλίοις, ὧν οἱ μὲν τοῦ πλάτους ἦσαν τῶν ὀρῶν, οἱ δὲ τῆς Ἰνδικῆς.

Πρὸς δὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Ἵππαρχος ἀντιλέγει διαβάλλων τὰς πίστεις. οὔτε γὰρ Πατροκλέα πιστὸν εἶναι, δυοῖν ἀντιμαρτυρόντων αὐτῷ Δημάχου τε καὶ

e) Ἀμισὸν] Ita Med. Reg. Vat. B. Venet. edit. antiqq. vulgo Ἀμισσὸν. f) ἐπὶ τὴν Ὑρκ.] Mss. Med. Reg. Venet. edit. antiqq. ὑπὸ.

et quae circa Amiſum ſunt et Sinopen loca, ſtadiorum eſſe ter mille circiter, quanta etiam montium perhibeatur latitudo. Ab Amiſo autem verſus ortum aequinoctialem proficiſcenti primum Colchidem adiri, deinde montana quae ſunt usque ad mare Hyrcanum: ab his deinceps ad Bactra et ulteriores Scythas, montibus ad dextram ſitis iter fieri: hanc eſſe lineam eandem cum ea quae ab Amiſo verſus occaſum per Propontidem ducitur et Helleſpontum: iam a Meroë ad Helleſpontum non eſſe amplius XIIX ſtadiorum millibus, quot etiam ſunt a meridionali Indiae latere usque ad Bactrianos, accedentibus tribus millibus ad XV iſta millia, quorum haec erant latitudo montium, illa Indiae.

Hanc ſententiam impugnans Hipparchus, argumenta haec culpat. Negat enim Patroclem fidem mereri, contra quem duo ſint teſtimonium ferentes Deimachus et Me-

καὶ Μεγασθένης, οἱ καθ' οὓς μὲν τόπους δισμυρίων pag. 69.
εἶναι σταδίων τὸ διάστημά φασι τὸ ἀπὸ τῆς κατὰ μεσημβρίαν θαλάττης, καθ' οὓς δὲ καὶ τρισμυρίων. g Τύτους γε δὴ τοιαῦτα λέγειν, καὶ τὰς ἀρχαίας πίνακας τύτοις ὁμολογεῖν. Ἄπιθανον δήπυ νομίζει τὸ μόνῳ δεῖν πιστεύειν Πατροκλεῖ, h παρέντας τοσῦτον ἐπιμαρτυρῦντας αὐτῷ, καὶ διορθῦσθαι παρ' αὐτὸ τῦτο τὰς ἀρχαίας πίνακας· ἀλλὰ μὴ ἐᾷν ἔτως, ἕως ἄν τι πιστότερον περὶ αὐτῶν γνῶμεν.

Οἶμαι δὴ πολλὰς ἔχειν εὐθύνας τῦτον τὸν λόγον. Πρῶτον μὲν ὅτι πολλαῖς μαρτυρίαις ἐκείνῳ χρησαμένῳ, μιᾷ φησὶ τῇ Πατροκλέους αὐτὸν χρῆσθαι. Τίνες ἂν ὦσαν οἱ φάσκοντες τὰ μεσημβρινὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην; τίνες δ' οἱ τὸ ἀπὸ Μερόης διάστημα μέχρι τῦ διὰ Θινῶν παραλλήλυ τοσῦτον λέγοντες; τίνες δὲ πάλιν οἱ τὸ τῶν ὀρῶν πλάτος ἢ τὸ ἀπὸ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὴν Ἀμισὸν τὸ αὐτὸ τῦτο λέγοντες; τίνες δὲ οἱ ἀπὸ Ἀμισοῦ διὰ Κόλχων καὶ τῆς

M 5 Ὑρκα-

g) Τύτους γε δή] Τύτους μὲν Vat. B. h) παρέντας τοσῦτον] Caſaub. coni. παρ. τὰς τοσῦτον.

Megaſthenes, qui intervallum a mari meridionali quibusdam locis xxes, aliquibus etiam xxxes mille ſtadiorum affirment eſſe; cum his conſentire veteres etiam tabulas: et videtur ei abſurdum, velle ſoli Patrocli contra iſtos teſtes credere, et ex ipſius nutu veteres corrigere tabulas: neque id fieri patitur, niſi certius aliquid hac de re cognoverimus.

Quam ego eius orationem multas mereri reprehenſiones exiſtimo. Primum quod eum multis uſum teſtimoniis, ſolius Patroclis uſum teſtimonio ait. Qui ergo erant, qui extrema Indiae meridionalia Meroae oppoſita dixerunt? qui a Meroës parallelo usque ad eum, qui per Thinas ducitur, ea eſſe quantitate ſpatium affirmarunt? qui montium latitudinem ſive a Cilicia ad Amiſum iter tantum eſſe perhibuerunt? qui ab Amiſo per Colchos et Hyrcaniam

Ὑρκανίας μέχρι Βακτρίων καὶ τῶν ἐπέκεινα εἰς τὴν ἑῴαν θάλατταν καθηκόντων, ἐπ' εὐθείας τὲ εἶναι λέγοντες, καὶ ἐπ' ἰσημερινὰς ἀνατολὰς καὶ πρὸς τὰ ὄρη ἐν δεξιᾷ ἐχόντων αὐτά; ἢ πάλιν τὸ ἐπὶ τὴν δύσιν ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ, διότι ἐπὶ τὴν Προποντίδα ἐστὶ καὶ τὸν Ἑλλήσποντον; Ταῦτα γὰρ ὁ Ἐρατοσθένης λαμβάνει πάντα, ὡς καὶ ἐμαρτυρέμενα ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς τόποις γενομένων, ἐντετυχηκὼς ὑπομνήμασι πολλοῖς, [i] ὧν ηὐπόρει, βιβλιοθήκην ἔχων τηλικαύτην, ἡλίκην αὐτὸς Ἵππαρχος φησί.

Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τῶ Πατροκλέους πίστις ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν σύγκειται, τῶν βασιλέων τῶν πεπιστευκότων αὐτῷ τηλικαύτην ἀρχὴν, τῶν ἑπακολουθησάντων αὐτῷ, τῶν ἀντιδοξάντων, ὡς αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος κατονομάζει· οἱ γὰρ κατ' ἐκείνων ἔλεγχοι πίστεις [k] τῶν ὑπὸ τούτω λεγομένων εἰσίν. Οὐδὲ τῶτο δὲ ἀπίθανον τῶ Πατροκλέους, ὅτι φησὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ συστρατεύσαν-

i) ὧν εὐπορεῖ] Casaub. coni. ὧν ηὐτόρει. k) τῶν ἐπὶ τούτω] Sic lego praevio Casaub. in Mss. et ed. τῶν deest.

caniam ad Bactra et ulteriores regiones usque ad orientale mare tractum in eadem linea esse versus ortum aequinoctialem montibus ad dextram sitis cum eo quod per Propontidem et Hellespontum ducitur versus occasum? Nam haec omnia sumit Eratosthenes, ut testimonio eorum qui istis in locis fuerunt comprobata, cum multos ipse legerit commentarios, copia eorum instructus, ut qui tantam possideret bibliothecam, quantam ei fuisse ipse scribit Hipparchus.

Iam ipsius Patroclis fides multis nititur testimoniis: regum scilicet qui ei tantum commiserunt imperium, et eorum qui vel ipsius sententiam secuti sunt, vel contrarium senserunt, quos ipse nominat Hipparchus: quibus enim ii refelluntur, his fides Patrocli sententiae paratur. Id quoque alienum a vero videri non debet, quod Patrocles ait, eos qui Alexandro

τεύσαντας ἐπιδρομάδην ἱστορῆσαι ἕκαστα, αὐτὸν δὲ Ἀλεξάνδρου ἀκριβῶσαι, ἀναγραψάντων τὴν ὅλην χώραν τῶν ἐμπειροτάτων αὐτῷ· τὴν δ' ἀναγραφὴν αὐτῷ δοθῆναί φησιν ὕστερον ὑπὸ Ξενοκλέους τοῦ γαζοφύλακος.

Ἔτι φησὶν ὁ Ἵππαρχος ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι αὐτὸν τὸν Ἐρατοσθένη διαβάλλειν τὴν τοῦ Πατροκλέους πίστιν, ἐκ τῆς πρὸς Μεγασθένη διαφωνίας περὶ τοῦ μήκους τῆς Ἰνδικῆς τοῦ κατὰ τὸ βόρειον πλευρόν. τοῦ μὲν Μεγασθένους λέγοντος σταδίων μυρίων [1] ἑξακισχιλίων, τοῦδε Πατροκλέους χιλίοις λείπειν φαμένου· ἀπό γάρ τινος ἀναγραφῆς σαθμῶν ὁμηθέντα, τοῖς μὲν ἀπιστεῖν διὰ τὴν διαφωνίαν, ἐκείνῃ δὲ προσέχειν. Εἰ οὖν διὰ τὴν διαφωνίαν ἐνταῦθα ἄπιστος ὁ pag. 70. Πατροκλῆς, καί τοι παρὰ χιλίους σταδίους τῆς διαφορᾶς οὔσης, πόσῳ χρὴ μᾶλλον ἀπιστεῖν ἐν οἷς παρὰ ὀκτακισχιλίους ἡ διαφορὰ ἐστὶ, πρὸς δύο καὶ ταῦτα ἄνδρας

1) ἑξακισχιλίων] Sic ex ipſo Strabone L. XV. cum Caſaub. lego pro τετρακισχιλίων vulg.

dro comites expeditionis fuerunt obiter tantum ſingula cognoviſſe: Alexandrum vero ipſum accurate omnia indagaſſe, cum ei regionum deſcriptiones a peritiſſimis traderentur: atque hanc deſcriptionem ſibi poſtea temporis exhibitam eſſe ait a Xenocle gazae praefecto.

Addit Hipparchus libro ſecundo, ipſum Eratoſthenem Patrocli fidem derogare, quod is a Megaſthene diſſenſerit in longitudine lateris Indiae ſeptentrionalis annotanda, quod, quam Megaſthenes XVI. millibus ſtadiorum definit, Patrocles mille ſtadia ſummae ei detrahit: ac Eratoſthenem dicere, ſe occaſione ductum cuiusdam diurnorum itinerum ac ſtadiorum annotationis, a qua Patrocles discrepet, Megaſtheni aſſentiri. Quod ſi hic fidem Patrocles non mereatur, quod CIↃ tantum ſtadiis ab altero diſſentit: quanto magis fidem ei denegandam, diſſentienti de octo ſtadiorum millibus a duo-

ἄνδρας συμφωνοῦντας ἀλλήλοις; τῶν μὲν λεγόντων τὸ τῆς Ἰνδικῆς πλάτος σταδίων δισμυρίων, τῶ δὲ μυρίων καὶ δισχιλίων;

Ἐροῦμεν δ' ὅτι ὁ ψιλὴν τὴν διαφωνίαν ἠτιάσατο, ἀλλὰ συγκρίνων πρὸς τὴν ὁμολογίαν καὶ τὴν ἀξιοπιστίαν τῆς ἀναγραφῆς τῶν σταθμῶν. Οὐ θαυμαστὸν δὲ εἰ πιστῶ γίνεταί τι πιστότερον, καὶ εἰ τῷ αὐτῷ ἐν ἑτέροις μὲν πιστεύομεν, ἐν ἑτέροις δ' ἀπιστοῦμεν, ὅταν παρά τινος τεθῆ τι βεβαιότερον. Γελοῖόν τε τὸ τὴν παρὰ πολὺ διαφωνίαν ἀπιστοτέρας ποιεῖν νομίσαι τὰς διαφωνοῦντας· τοὐναντίον γὰρ ἐν τῷ παρὰ μικρὸν συμβαίνειν τοῦτο μᾶλλον ἔοικε. παρὰ μικρὸν γὰρ ἡ πλάνη συμβαίνει μᾶλλον ὁ τοῖς τυχοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλέον τι τῶν ἑτέρων φρονοῦσιν· ἐν δὲ τοῖς παρὰ πολὺ, ὁ μὲν τυχὼν ἁμάρτοι ἄν, ὁ δ' ἐπιστημονικώτερος ἧττον ἂν τοῦτο πάθοι· διὸ καὶ πιστεύεται ἧττον.

Ἅπαντες μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς γράψαντες, ὡς [m] ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολόγοι γεγόνασι, καθ' ὑπερ-

m) ἐπὶ τὸ πολὺ] ἐπὶ πολὺ Vat. A. B.

duobus iisque conſentientibus, cum hi dicant Indiae latitudinem eſſe xx millia ſtadiorum, Patrocles XII?

Hic reſpondebimus, non ob ſolam diſſenſionem culpatum fuiſſe Patroclem, ſed comparatam eius ſententiam cum conſenſione et autoritate annotationis ſtadiorum. Neque vero mirum, eſſe aliquid credibile alio credibilius, aut eidem alia in re fidem adhiberi, in alia derogari, ubi ab alio firmius aliquid aſſertur. Ridiculum quoque eſt, quod diſſentientes eo minus putat fidei mereri, quo magis discrepant: contra enim in parvis diſſenſionibus id potius uſu venire videtur. In minutioribus enim errare contingit non vulgares modo, ſed et eos qui plus caeteris ſapiunt: in multum habentibus discriminis ſcientior non perinde facile aberraverit atque rudis, ideoque illi facilius creditur.

Sane quicunque de India ſcripſerunt, pleraque mentiti ſunt: prae reliquis Daimachus,

ὑπερβολὴν δὲ Δηΐμαχος· τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης, Ὀνησίκριτός τε καὶ Νέαρχος, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι παραψελλίζοντες ἤδη· καὶ ἡμῶν δ' ὑπῆρξεν ἐπιπλέον κατιδεῖν ταῦτα, ὑπομνηματιζομένοις τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις. Διαφερόντως δ' ἀπιστεῖν ἄξιον Δηΐμάχῳ τε καὶ Μεγασθένει. ἔστι γάρ εἰσιν οἱ τὺς ἐνωτοκοίτας καὶ τὺς ἀστόμους καὶ ἄρρινας ἱστορῦντες, μονοφθάλμους τε καὶ μακροσκελεῖς καὶ ὀπισθοδακτύλους· [n] ἀνεκαίνισαν δὲ καὶ τὴν Ὁμηρικὴν τῶν Πυγμαίων γερανομαχίαν, τριςπιθάμους εἰκόντες. ἔστι δὲ καὶ τὺς χρυσωρύχους μύρμηκας, καὶ Πάνας σφηνοκεφάλους, ὄφεις τε καὶ βοῦς καὶ ἐλάφους σὺν κέρασι καταπίνοντας· περὶ ὧν ἕτερος τὸν ἕτερον ἐλέγχει, ὅπερ καὶ Ἐρατοσθένης φησίν. Ἐπέμφθησαν μὲν γὰρ εἰς τὰ Παλίμβοθρα, ὁ μὲν Μεγασθένης πρὸς Ἀνδρόκοττον, ὁ δὲ Δηΐμαχος πρὸς Ἀλλιτροχάδην τὸν ἐκείνου υἱὸν κατὰ πρεσβείαν· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀποδημίας κατέλιπον τοιαῦτα, ὑφ'

n) ἀνεκαίνισαν] Sic Vat. A. B. Reg. vulgo ἐνεκαίνισαν.

chus, proxime Megaſthenes, Oneſicritusque et Nearchus aliique tales, iam nonnihil etiam balbutientes, quod nobis plenius perſpicere contigit, cum de rebus Alexandri faceremus commentarium. Praecipue autem fides Daimacho eſt et Megaſtheni deroganda. Hi enim ſunt qui in auribus cubantes, ore, naribus carentes, unoculos, longipedes, digitis retro averſis praeditos referunt: renovarunt etiam Homericam Pygmaeorum pugnam, trium ſpithamárum iis ſtaturam adlignantes: iidem narrant formicas aurum effodere: eſſe quosdam Panas capita cunei forma habentes, ſerpentes etiam, qui boves et cervos cum cornibus deglutiant; atque de his alter alterum redarguit, ut ait Eratoſthenes. Miſſi enim fuerunt legati Palimbothra, Megaſthenes ad Androcotum, Daimachus ad filium eius Allitrochadem, talesque ſuarum peregrinationum commentarios nescio qua de cauſa reliquerunt.

ὑφ' ἧς δή ποτε αἰτίας προαχθέντες. Πατροκλῆς δὲ ἥτικα τοιοῦτος· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ μάρτυρες οὐκ ἀπίθανοι, οἷς κέχρηται ὁ Ἐρατοσθένης.

o ... Εἰ γὰρ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Βυζαντίου μεσημβρινὸς ὀρθῶς εἴληπται, καὶ ὁ διὰ τῆς Κιλικίας καὶ
pag. 71. Ἀμισοῦ ὀρθῶς ἂν εἴη εἰλημμένος· φαίνεται γὰρ τὸ παράλληλον ἐκ πολλῶν, ὅταν μηδετέρως ἡ σύμπτωσις ἀπελέγχηται.

... Ὅ, τε ἐξ Ἀμισοῦ πλοῦς ἐπὶ τὴν Κολχίδα, ὅτι ἐστὶν ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολὴν, καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐλέγχεται, καὶ ὥραις, καὶ καρποῖς, καὶ ταῖς ἀνατολαῖς αὐταῖς· ὡς δ' αὕτως καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Κασπίαν ὑπέρβασις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ὁδὸς μέχρι Βάκτρων. Πολλαχοῦ γὰρ ἡ ἐνάργεια, καὶ τὸ ἐκ πάντων συμφωνούμενον, ὀργάνου πιστότερόν ἐστιν· ἐπεὶ καὶ ὁ αὐτὸς Ἵππαρχος τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι τῆς Κιλικίας γραμμὴν, ὅτι ἐστὶν ἐπ' εὐθείας, καὶ ὅτι ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολὴν, οὐ πᾶσαν ὀργανικῶς καὶ γεωμετρικῶς ἔλαβεν· ἀλλ' ὅλην

o) Hic non pauca deeſſe videntur.

querunt. Patrocles vero minime eorum ſimilis eſt, neque reliqui leves ſunt teſtes, quibus utitur Eratoſthenes.

... Nam ſi meridianus, qui per Rhodum et Byzantium ducitur, recte eſt aſſumtus, recte etiam habebit is qui per Amiſum et Ciliciam transit: etenim eos eandem inter ſe usquequaque obtinere diſtantiam multis obſervationibus conſtat, cum neuter in alterum incidat.

.... Iam ab Amiſo in Colchos navigari verſus ortum aequinoctialem, et ventis deprehenditur, et anni temporibus, et fructibus, et ipſis Solis exortibus: itemque transitus ad Caſpium mare, et via deinceps ad Bactra usque idem indicat. Saepe enim evidentia, et omnium conſenſus plus fidei quam inſtrumentum meretur: quando ipſe etiam Hipparchus lineam, quae ab Herculis columnis ad Ciliciam pertinet, rectam eſſe et verſus ortum aequinoctialem docens, non totum id inſtrumentis et rationibus geometricis confecit, ſed de eo toto, quod eſt

a co-

ολη τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι πορθμοῦ τοῖς πλέουσιν ἐπίστευσεν. Ὥστ' οὐδ' ἐκεῖνος p εὖ λέγει τὸ, ἐπειδὴ οὐκ ἐχομεν λέγειν οὔθ' ἡμέρας μεγίστης πρὸς τὴν βραχυτάτην λόγον, οὔτε γνώμονος πρὸς σκιὰν ἐπὶ τῇ παροικίᾳ τῇ ἀπὸ Κιλικίας μέχρις Ἰνδῶν· οὐδ' εἰ ἐπὶ παραλλήλου γραμμῆς ἔστιν ἡ λόξωσις, ἔχομεν εἰπεῖν· ἀλλ' ἐᾶν ἀδιόρθωτον, λοξὴν φυλάξαντες, ὡς οἱ ἀρχαῖοι πίνακες περιέχουσι. Πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι τὸ μὴ ἔχειν εἰπεῖν ταυτόν ἐστι τῷ ἐπέχειν· ὁ δ' ἐπέχων οὐδ' ἑτέρωσε ῥέπει· ἐᾶν δὲ κελεύων, ὡς οἱ ἀρχαῖοι, ἐκεῖσε ῥέπει. Μᾶλλον δ' ἂν τἀκόλουθον ἐφύλαττεν, εἰ συνεβούλευε μηδὲ γεωγραφεῖν ὅλως· οὐδὲ γὰρ τῶν ἄλλων ὀρῶν τὰς θέσεις, οἷον Ἄλπεων καὶ τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Θρακίων καὶ Ἰλλυρικῶν καὶ Γερμανικῶν ὅτως ἔχομεν εἰπεῖν. Τίς δ' ἂν ἡγήσαιτο πιστοτέρους τῶν ὕστερον τοὺς παλαιοὺς τοσαῦτα πλημμελήσαντας περὶ

p) εὖ λέγει τὸ,] ita cum Caſaub. lego. Mss. εὐλογεῖ, edit. εὐλογεῖτο.

a columnis usque ad fretum, navigantibus credidit. Itaque ne ille quidem recte pronunciat, quia diei longissimae ab brevissimam non possumus nominare proportionem, neque umbrae ad gnomonem in montanis a Cilicia usque in Indiam regionibus; ne hoc quidem nos afferere posse, quod obliquatio ea fiat in linea aequaliter undique diffita: sed debeamus eam absque ulla emendatione obliquam relinquere, sicut eam habent antiquae tabulae. Primo enim non habere quod dicas, idem est atque cohibere affirmationem; qui autem cohibet affirmationem, is in neutram partem inclinat: at qui iubet ita haec relinqui, ut habent antiqui, is quidem eo inclinat. Deinde id quod ex hoc consequebatur verius dixisset, si consuluisset, omnino supersedendum terrae descriptione; nam in definiendo situ quoque aliorum, ut Alpium, Pyrenaeorum, Thraciorum, Illyricorum et Germanicorum montium eodem modo laboratur. Quis autem credat recentioribus fide digniores esse antiquos, quorum

περὶ τὴν πινακογραφίαν, ὅσα ὁ διαβέβληκεν Ἐρατοσθένης, ὧν οὐδενὶ ἀντείρηκεν Ἵππαρχος;

Καὶ τὰ ἑξῆς δὲ πλήρη μεγάλων ἀποριῶν ἐστίν. Ὅρα γάρ, εἰ τοῦτο μὲν ὁ κινοίη τὶς τὸ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς τὰ μεσημβρινὰ ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, μηδὲ τὸ διάστημα τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸ στόμα τὸ κατὰ τὸ Βυζάντιον, ὅτι ἔστι περὶ μυρίους σταδίους καὶ ὀκτακισχιλίους· ποιοῖ δὲ τρισμυρίων τὸ ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Ἰνδῶν μέχρι τῶν ὀρῶν, ὅσα ἂν συμβαίη ἄτοπα. Τὸ πρῶτον μὲν γὰρ εἴπερ ὁ αὐτός ἐστι παράλληλος ὁ διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Μασσαλίας (καθάπερ εἴρηκεν Ἵππαρχος πιστεύσας Πυθέᾳ) ὁ δ' αὐτὸς καὶ μεσημβρινός ἐστιν, ὁ διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Βορυσθένους, ὅπερ καὶ αὐτὸς δοκιμάζει ὁ Ἵππαρχος· δοκιμάζει δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Βυζαντίου διάστημα ἐπὶ τὸν Βορυσθένη σταδίους εἶναι τρισχιλίους ἑπτακοσίους· τοσ-
pag. 72. τοι ἂν εἶεν καὶ οἱ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὸν διὰ Βορυσθένους παράλληλον, ὅς γε διὰ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτι-

rum tot extant in tabulae deſignatione errata, ab Eratoſthene iure reprehenſa, ab Hipparcho autem non refutata.

Sed et quae ſequuntur, plena ſunt magnarum perplexitatum. Adverte enim animum, ſi quis non convellat id quod dicitur, extremas Indiae verſus meridiem partes oppoſitas eſſe Meroae, neque hoc, Meroën a ſaucibus Byzantiis XVIII millibus ſtadiorum diſtare: XXX ſtadiorum millia intereſſe a meridionalibus Indiae partibus montes ſi dicat, quam multa ſequantur abſurda. Primo enim, ſi idem parallelus eſt qui per Byzantium cum eo qui per Maſſiliam ducitur, quod Hipparchus Pytheam ſecutus tradidit: et idem meridianus per Byzantium et Boryſthenem transit, ut idem Hipparchus ſentit, qui et ſtadia numerat a Byzantio ad Boryſthenem CIↃ CIↃ CIↃ IↃCC: totidem ergo erunt etiam a Maſſilia ad parallelum qui per Boryſthenem tranſit, et qui per Celticae partes oceano

κεανίτιδος ἂν εἴη· τοσοῦτος γάρ πως διελθόντες συνάπτουσι τῷ ὠκεανῷ.

Πάλιν δ' ἐπεὶ τὴν κινναμωμοφόρον, ἐσχάτην ὄσμεν οἰκουμένην πρὸς μεσημβρίαν, καὶ καθ' Ἵππαρχον αὐτὸν ὁ δι' αὐτῆς παράλληλος, ἀρχὴ τῆς εὐκράτου τῆς οἰκουμένης ἐστὶ, καὶ διέχει τὸν ἰσημερινὸν περὶ ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους σταδίους. Ἐπεὶ ἂν φησὶν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τὸν διὰ Βορυσθένους διέχειν τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους σταδίους, εἶεν ἂν λοιποὶ οἱ ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον εἰς τὸν διὰ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος, στάδιοι δισμύριοι πεντακισχίλιοι διακόσιοι. Ὁ δέ γε ἀπὸ τῆς Κελτικῆς πρὸς ἄρκτον πλοῦς ἔσχατος λέγεται παρὰ τοῖς νῦν ὁ ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, ἐπέκεινα μὲν ὄντων τῆς Βρεττανικῆς, ἀθλίως δὲ διὰ ψύχος οἰκουμένην· ὥστε τὰ ἐπέκεινα νομίζειν ἀοίκητα. Οὐ πλέον δὲ τῆς Κελτικῆς τὴν Ἰέρνην διέχειν φασὶ τῶν πεντακισχιλίων· ὥστε περὶ τρισμυρίους εἶεν ἂν ἢ μικρῷ πλείους οἱ πάντες οἱ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζοντες.

Φέρε

no contiguas ducendus eſſet: tanto enim conſecto ſpatio ad oceanum pervenitur.

Rurſus quoniam Cinamomiferam regionem ultimam terrae habitabilis verſus meridiem novimus, et ſecundum etiam Hipparchum parallelus per eam transiens initium eſt temperatae plagae, diſtans ab aequinoctiali ad VIII CIↃ IↃCCC ſtadia; cum ergo dicat ab aequinoctiali Boryſthenicum abeſſe XXXIV CIↃ ſtadia: reliqua erunt ab eo circulo qui torridam zonam a temperata dirimit ad eum qui per Boryſthenem et Celticam oceano confinem transit, ſtadia XXV CIↃ CC. Porro extrema navigatio a Celtica verſus ſeptentrionem noſtra aetate dicitur eſſe in Hiberniam, quae ultra Britanniam ſita, aegre ob frigus incolitur, ita ut quae ulterius ſunt habitari non poſſe exiſtimentur. At Hiberniam non amplius IↃC ſtadiis a Celtica abeſſe perhibent: ita tota terrae habitatae latitudo XXX ſtadiorum millibus, aut non multo ampliore ſtadiorum numero definietur.

Φέρε δὴ τὴν ἀνταίρουσαν τῇ κιναμωμοφόρῳ καὶ ἐπὶ τὰ αὐτὰ παραλλήλῳ πρὸς ἕω κειμένην ὑποβῶμεν. αὕτη δέ ἐστιν ἡ περὶ τὴν Ταπροβάνην· ἡ δὲ Ταπροβάνη πεπίστευται σφόδρα ὅτι τῆς Ἰνδικῆς πρόκειται πελαγίᾳ, μεγάλη νῆσος πρὸς Νότον· μηκύνεται δὲ ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν πλέον ἢ πεντακισχιλίους σταδίους, ὥς φασιν, ἐξ ἧς καὶ ἐλέφαντα κομίζεσθαι πολὺν εἰς τὰ τῶν Ἰνδῶν ἐμπόρια, καὶ χελώνια, καὶ ἄλλον φόρτον. Ταύτῃ δὴ τῇ νήσῳ πλάτος προσεθὲν τὸ ἀνάλογον τῷ μήκει, καὶ διάρμα τὸ ἐπ' αὐτὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, τῶν μὲν τρισχιλίων σταδίων ἂν ἐλαττον ποιήσειε διάστημα, ὅσον ἦν τὸ ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς οἰκουμένης εἰς Μερόην, εἴπερ μέλλει τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τῇ Μερόῃ· πιθανώτερον δ' ἐστὶ καὶ πλείους τῶν τρισχιλίων τιθέναι. Εἰ δὴ τοῦτο προσθείη τις τοῖς τρισμυρίοις, οἷς φησιν ὁ Δηΐμαχος μέχρι τῆς εἰς Βακτρίους καὶ Σογδιανοὺς ὑπερθέσεως, ἐκπέσοι ἂν πάντα τὰ ἔθνη ταῦτα τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς εὐκράτου. Τίς ἂν ἂν θαρρήσειε ταῦτα λέγειν, ἀκούων καὶ τῶν πάλαι

Agedum, ad oppoſitam Cinamomiferae et ſub eodem parallelo verſus orientem ſolem ſitam regionem transeamus: ea autem eſt Taprobana. Pro certo creditum eſt hanc magnam inſulam in alto verſus meridiem ante Indiam iacere, porrigique verſus Aethiopiam amplius 1000 ſtadiis, ex eaque in Indorum emporia importari multum eboris, teſtudinum, aliasque merces. Huic ergo inſulae ſi latitudo addatur longitudini congruens, et traiectus in eam ex India, intervallum erit non minus ſtadiis ter mille, quantum a fine habitatae terrae ad Meroën: ſiquidem extremitates Indiae e regione Meroae ſitae ſint: probabilius autem eſt, tribus ſtadiorum millibus aliquid addere. Hoc ſi nunc addatur triginta iis ſtadiorum millibus, quae usque ad Bactrios et Sogdianos porrigi Daimachus ait: omnes iam iſtae gentes extra habitabilem ac temperatam terrae partem collocabuntur. Quis autem hoc dicere auſit, qui et veteres et recentes audiat prae-

πάλαι καὶ τῶν νῦν τὴν εὐκρασίαν καὶ τὴν εὐκαρπίαν λεγόντων; πρῶτον μὲν τὴν τῶν προσβόρων Ἰνδῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ Ὑρκανίᾳ καὶ τῇ Ἀρίᾳ, καὶ ἐξῆς τῇ τε Μαργιανῇ καὶ τῇ Βακτριανῇ. Ἅπασαι γὰρ αὗται προσεχεῖς μέν εἰσι τῇ βορείῳ πλευρᾷ τῆς Ταύρου, καὶ ἥγε Βακτριανὴ, καὶ πλησιάζει τῇ εἰς Ἰνδὰς ὑπερθέσει· τοσαύτη δ' εὐδαιμονία κέχρηνται, ὥστε πάμπολύ τι ἀπέχειν τῆς ἀοικήτου. Ἐν μέν γε τῇ Ὑρκανίᾳ τὴν ἄμπελον μετρητὴν οἶνον φέρειν φασὶ· τὴν δὲ συκῆν μεδίμνους ἑξήκοντα· τὸν δὲ σῖτον ἐκ τοῦ ἐκπεσόντος καρποῦ τῆς καλάμης πάλιν φύεσθαι· ἐν δὲ τοῖς δένδρεσι σμηνουργεῖσθαι, καὶ τῶν φύλλων ἀποῤῥεῖν μέλι· ὅπερ γίνεσθαι μὲν καὶ τῆς Μηδείας ἐν τῇ Ματτιανῇ, καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐν τῇ Σακασηνῇ καὶ τῇ Ἀραξήνῃ. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἐπίσης θαυμαστὸν· εἴπερ εἰσὶ νοτιώτεραι τῆς Ὑρκανίας, καὶ εὐκρασίᾳ διαφέρουσαι τῆς ἄλλης χώρας· ἐκεῖ δὲ μᾶλλον. Ἐν δὲ τῇ Μαργιανῇ τὸν πυθμένα φασὶν εὑρίσκεσθαι

q) ἐκπεσόντος] πεσόντος Mss. Caſ. r) Σακασηνῇ — Ἀραξήνῃ] ita ſcripſi cum Caſaub. vulgo Σακασίνῃ — Ἀραξίνῃ.

praedicare temperiem et fertilitatem primum Indiae verſus ſeptentrionem ſitae, tum Hyrcaniae, Ariae, ac deinceps Margianae atque Baſtrianae? Hae omnes regiones contiguae ſunt ſeptentrionali lateri Tauri, adeoque Baſtriana montanis ad Indiam porrectis eſt propinqua: tanta autem earum eſt ubertas, ut plurimum abſint ab ſoli inhabitabilis natura. In Hyrcania ferunt vitem vini metretam, ficum medimnos LX. ferre: frumentum ex ſemine, quod ex ſpicis decidit, renasci, alvearia in arboribus confici, et mel a foliis defluere: hoc ipſum et in Mediae fieri regione, quae dicitur Mattiana, et in Sacaſina atque Araxina Armeniae. Verum in his id non ita mirum eſt, cum propius ab auſtro abſint quam Hyrcania, et temperie reliquam praeſtent regionem: in illa magis eſt mirum iſta fieri. In Margiana imum vitis truncum

τῆς ἀμπέλου πολλάκις δυοῖν ἀνδρῶν ὀργυίαις περίληπτον· τὸν δὲ βότρυν δίπηχυν. Παραπλησίαν δέ λέγουσι καὶ [s] τὴν Ἀρίαν· εὐοινία δὲ καὶ ὑπερβάλλειν· ἐν ᾗ γε καὶ εἰς τριγένειαν παραμένειν ἐν ἀπεττωτοις ἄγγεσι τὸν οἶνον. πάμφορον δ' εἶναι καὶ τὴν Βακτριανὴν, πλὴν ἐλαίου, πλησίον τῇ Ἀρίᾳ παρακειμένην.

Εἰ δὲ καὶ ψυχρὰ μέρη τῶν τόπων τούτων ἐστὶν, ὅσα ὑψηλὰ καὶ ὀρεινὰ, οὐδὲν δεῖ θαυμάζειν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς κλίμασι τὰ ὄρη ψυχρά ἐστι, καὶ καθόλου τὰ μετέωρα εὐάφη κἂν πεδία ᾖ. Τῆς γὰρ Καππαδοκίας τὰ πρὸς τῷ Εὐξείνῳ πολὺ βορειότερά ἐστι τῶν πρὸς τῷ Ταύρῳ· ἀλλ' ἡ μὲν [t] Βαγαδανία, πεδίον ἐξαίσιον μεταξὺ πίπτον τῶν τε Ἀργαίου ὄρους καὶ τῶν Ταύρου, σπάνιον [u] εἴτι που τῶν καρπίμων δένδρων φύσει, καίπερ νοτιώτερον τῆς Ποντικῆς θαλάττης σταδίοις τρισχιλίοις· τὰ δὲ τῆς Σινώπης προάστεια καὶ τῆς

s) τὴν Ἀρίαν] τὴν Ἀρίαν χώραν. Strab. A. t) Βαγαδανία] Caſaub. coni. Βαγαδαονία. u) εἴτι που] εἴ που τι Caſ. Vat. A. B. Venet.

cum inveniri aiunt ſaepe, qui duabus viri ulnis contineatur: uvam bicubitalem. Ariam aiunt parem huic eſſe, vini autem proventu etiam ſuperiorem: quippe vinum in vaſis non picatis etiam per tres aetates durare. Bactrianam quoque Ariae proximam omnium rerum, demto oleo, feracem eſſe.

Neque mirum videri debet, ſi qua iis in regionibus loca ſunt frigida, ſublimia nimirum et montana: nam in meridionalibus quoque climatibus montes frigidi ſunt, atque in univerſum ſola editiora, quanquam plana ſint. Etenim Cappadociae partes quae ad Euxinum pertingunt mare, multo magis verſus ſeptentriones inclinant quam quae ſunt ad Taurum: Bagadania tamen quae eſt ingens planities inter Argaeum et Taurum montes ſita, perraro ullam producit frugiferam arborem, quamvis tribus ſtadiorum millibus meridiei quam Euxinus pontus vicinior. At Sinopes ſuburbia

et

τῆς Ἀμισῦ καὶ τῆς [x]Φαναροίας τὸ πλέον ἐλαιόφυτά ἐστι. Καὶ τὸν Ὦξον δὲ τὸν ὁρίζοντα τὴν Βακτριανὴν ἀπὸ τῆς Σογδιανῆς, ὕτω φασὶν εὔπλων εἶναι, ὥς τε τὸν Ἰνδικὸν φόρτον ὑπερκομισθέντα εἰς αὐτὸν, ῥαδίως εἰς τὴν Ὑρκανίαν κατάγεσθαι, καὶ τὰς ἑφεξῆς τόπους μέχρι τοῦ Πόντου διὰ τῶν ποταμῶν.

Τίν' οὖν τοιαύτην εὕροις εὐδαιμονίαν περὶ Βορυσθένη καὶ τὴν Κελτικὴν τὴν παρωκεανῖτιν; ὅπου μηδὲ φύεται ἄμπελος, ἢ μὴ τελεσφορεῖ· ἐν δὲ τοῖς νοτιωτέροις τούτων, καὶ ἐπιθαλαττίοις, καὶ τοῖς κατὰ Βόσπορον [y]τελεσφορεῖ μὲν, ἐν μικροκαρπίᾳ δὲ· καὶ τοῦ χειμῶνος κατορύττεται. Οἱ δὲ πάγοι παρ' αὐτοῖς τοιοῦτοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῷ σώματι τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος, ὥστ' ἐν χωρίῳ, ἐν ᾧ χειμῶνος ὁ τοῦ Μιθριδάτου στρατηγὸς ἐνίκησε τοὺς βαρβάρους ἱππομαχῶν ἐπὶ τῷ πάγῳ, τοὺς αὐτοὺς καταναυμαχῆσαι θέρους, λυθέντος τοῦ πάγου. Ὁ δ' Ἐρατοσθένης καὶ τοῦτο τὸ γράμμα pag. 74.

x) *Φαναροίας*] *Φαναρείας* Vat. B. y) *τελεσφορεῖ μὲν*] recepi *τὸ μὲν* auctoric. Caſaub. quod in ſcript. et edit. deeſt.

et Amiſi, ac Phanaroeae maior pars oleas ferunt. Oxum quoque fluvium, qui Bactrianam a Sogdiana dividit, adeo commodum navigationi perhibent eſſe, ut in eum deportatae Indicae merces facile in Hyrcaniam, reliquasque deinceps ad Pontum ſitas regiones per fluvios devehantur.

Quam huic ſimilem felicitatem poſſis invenire ad Boryſthenem aut Celticam oceano contiguam, ubi aut nulla nascitur vitis, aut fructum non perfert? in iis autem partibus quae magis ad meridiem inclinant et ad mare, ac ad Bosporum, perferuntur quidem fructus, ſed exigui, et hyeme defodiuntur. Iam in faucibus Maeotidis paludis huiusmodi cogitur glacies, ut quo loco Mithridatis legatus barbaros in glacie ſuperavit equeſtri praelio, eodem deinde eos aeſtate ſoluta glacie devicerit navali pugna. Profert Eratoſthenes etiam hanc inſcriptionem aereae

προφέρεται τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ, τῶν Παντικαπαιέων ἐπὶ τῇ ῥαγείσῃ χαλκῇ ὑδρίᾳ διὰ τὸν πάγον·

Εἴ τις ἄρ' ἀνθρώπων μὴ πείθεται οἷα παρ' ἡμῖν
Γίνεται, εἰς τήνδε γνώτω ἰδὼν ὑδρίαν·
Ἣν ἔχ ὡς ἀνάθημα θεῷ καλὸν, ἀλλ' ἐπίδειγμα
Χειμῶνος μεγάλου θῆχ' ἱερεὺς Στράτιος.

Ὅπου ἂν δὲ τοῖς ἐν Βοσπόρῳ συγκριτέον τὰ ἐν τοῖς διαριθμηθεῖσι τόποις, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐν Ἀμισῷ καὶ Σινώπῃ (καὶ γὰρ ἐκείνων εὐκρατοτέρους ἄν εἴποι τις) σχολῇ γ' ἂν παραβάλλοιτο τοῖς κατὰ Βορυσθένη, καὶ τοῖς ἐσχάτοις Κελτοῖς. μόλις γὰρ ἂν ταυτοκλινεῖς [z] εἶεν τοῖς κατ' Ἀμισὸν, καὶ Σινώπην, καὶ Βυζάντιον, καὶ Μασσαλίαν, οἳ τὸ Βορυσθένους καὶ τῶν Κελτῶν ὡμολόγηνται νοτιώτεροι σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ἑπτακοσίοις.

Οἱ δέ γε περὶ Δημαχον, τοῖς τρισμυρίοις ἐὰν προσλάβωσι τὸ ἐπὶ τὴν Ταπροβάνην καὶ τὰς ὄρους τῆς διά-

z) ταυτοκλινεῖς εἶεν τοῖς] Sic Stroz. A. rel. et edit. τ. ἂν τοῖς.

aereae hydriae prae gelu ruptae, quae repoſita fuit in Aeſculapii fano apud Panticapaeum:

Si quis forte hominum non credit qualia apud nos
Fiant, hanc noscat conſpiciens hydriam:
Antiſtes poſuit Stratius, non muneris ergo,
Sed certum immenſi frigoris indicium.

Quando igitur ea quae in enumeratis fiunt locis neque cum incolis Bospori comparanda ſunt, neque Amiſo et Sinopae, (horum enim regionem illis temperatiorem diceret aliquis) nullo utique modo comparari poſſint cum iis qui ad Bosporum accolunt, et extremis Celtis. Vix enim ii, qui ſtadiis III CIↃ IↃCC longius verſus meridiem ſiti ſunt quam Boryſthenis accolae et Celtae, eundem ſitum obtinere affirmantur cum Amiſo, Sinopa, Byzantio, et Maſſilia.

Porro Daimachus ſi ad XXX ſtadiorum millia addat intervallum quod eſt usque ad Taprobanam et fines zonae torri-

διακεκαυμένης, ἃς ὀκ ἐλάττως τῶν τετρακισχιλίων σταδίων, ἐκτοπιοῦσιν τά τε Βάκτρα καὶ τὴν Ἀρίαν εἰς τοὺς ἀπέχοντας τόπους τῆς διακεκαυμένης σταδίους τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, ὅσους ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ Βορυσθένη φησὶν εἶναι ὁ Ἵππαρχος. ἐκπεσοῦνται ἄρα εἰς τοὺς βορειοτέρους τοῦ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς, σταδίοις ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, ὅτους νοτιώτερος ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς τοῦ ὁρίζοντος κύκλου τὸν διακεκαυμένην καὶ τὸν εὔκρατον· ὃν φαμὲν διὰ τῆς κιννα μωμοφόρου Ἰνδικῆς μάλιστα γράφεσθαι. Ἡμεῖς δέ γε ἐπιδείκνυμεν μέχρι τῆς Ἰέρνης νήσου οἰκήσιμα ὄντα τὰ ὑπὲρ τὴν Κελτικήν, ἅπερ ὁ πλείων τῶν πεντακισχιλίων ἐστίν. ὅτος δ' ἀποφαίνει ὁ λόγος τῆς Ἰέρνης ἔτι βορειότερον εἶναί τινα κύκλον οἰκήσιμον σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις. Ἔστι δὲ Βάκτρα καὶ [a] τὰ τοῦ στόματος τῆς Κασπίας θαλάσσης, [b] εἴ τε Ὑρκανίας πάμπολύ τι ἀρκτικώτερα· ὅπερ τοῦ μυχοῦ

a) καὶ τὰ τοῦ στόματος] ita lego cum Interpr. et Caſaub. vulgo καὶ τοῦ στόμ. Breguignius legit καὶ τὸ στόμα. b) εἴ τε] Sic Reg. Vat. A. vulgo εἰς τε.

torridae, quod non minus IVCIↃ ſtadiorum ponendum eſt, Bactra et Ariam ſuis mota locis reiiciet in ea loca, quae abſunt a zona torrida ſtadiis XXXIVCIↃ, quot ſtadiis diſtare Boryſthenem ab aequinoctiali ait Hipparchus. Excident igitur in loca quae verſus ſeptentrionem et Boryſthene et Celtica ſtadiis diſtant VIIICIↃIↃCCC: quot ſtadiis aequinoctialis, verſus meridiem, abeſt a circulo eo, qui torridam plagam a temperata dirimit, quem per cinnamomiferam potiſſimum deſcribi Indiam dicimus. Nos autem oſtendimus quae ultra Celticam ſunt aegre usque ad Hiberniam habitari, non amplius IↃↃ ſtadiis. Haec autem computatio pronunciat eſſe adhuc alium circulum habitabilem, ab Hibernia verſus ſeptentrionem ſitum ſtadiis IIICIↃIↃCCC. Sunt autem Bactra et regiones ad oſtium Caſpii ſive Hyrcani maris admodum ſeptemtrionalio-

τῆς Κασπίας καὶ τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ Μηδικῶν ὀρῶν διέχει περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους, καὶ δοκεῖ τῆς αὐτῆς παραλίας μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἀρκτικώτερον εἶναι σημεῖον, καὶ περίπλουν ἔχειν [c] ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς δυνατὸν, ὡς φησιν ὁ τῶν τόπων ἡγησάμενος τούτων Πατροκλῆς. Ἔτι τοίνυν ἡ Βακτριανὴ χίλια στάδια ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἐκτείνεται· τὰ δὲ τῶν Σκυθῶν πολὺ μείζω ταύτης ἐπέκεινα χώραν νέμεται, καὶ τελευτᾷ πρὸς τὴν βόρειον
pag. 75. θάλατταν, νομαδικῶς μὲν, ζῶντα δ' ὅμως. Πῶς ἂν εἴπερ καὶ αὐτὰ τὰ Βάκτρα [d] ἤδη τῆς οἰκουμένης ἐκπίπτει; εἴη ἂν τὸ διάστημα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς βορείας θαλάττης τῇ διὰ Βάκτρων ὀλίγῳ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων. ταῦτα δὴ [e] προστεθέντα τῷ ἀπὸ τῆς Ἰέρνης ἐπὶ τὰ βόρεια σταδιασμῷ, ποιεῖ τὸ πᾶν διὰ τῆς ἀοικήτου διάστημα ἐπὶ τῶν διὰ τῆς Ἰέρνης σταδιασμοῦ, σταδίων ἑπτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων·

c) ἀπὸ τῆς Ἰνδ.] ita Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. Interpr. pr. vulgo διὰ τ. Ἰ. d) ἤδη τῆς οἰκουμ.] ita libri Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. in ed. ἤδη deeſt. e) προστεθέντα] προσταττόντα Venet.

naliores, quod oſtium ab intimo ſeceſſu Caspii maris et Armeniacis ac Medicis montibus circiter VI CIↃ ſtadiis diſtat: videturque eius orae maritimae usque ad Indiam punctum eſſe ſeptentrionibus proximum: ac poſſe inde ad Indiam circumnavigari, ut aſſerit Patrocles, qui iſtis praefuit locis. Iam Bactriana ſtadiis CIↃ verſus ſeptentriones porrigitur: Scythae ultra longe ampliorem occupant regionem, quae mari ſeptentrionali terminatur, et vivunt ſane, quanquam incertis vagentur ſedibus. Qui ergo? cum ipſa etiam Bactra extra habitatam terram ſita ſint? erit enim intervallum a Caucaſo per Bactra usque ad mare ſeptentrionale ſtadiorum plus paulo IV CIↃ. Haec adiecta numero ſtadiorum ab Hibernia verſus aquilonem, totum per non habitabilem terram ſpatium cum ſtadiorum per Hiberniam numero, ſtadiorum VII CIↃ IↃCCC ſum-

ποσίων· εἰ δὲ ἐάσειέ τις τὰς τετρακισχιλίους σταδίους, [f] αὐτά τε τὰ πρὸς τῷ Καυκάσῳ μέρη τῆς Βακτριανῆς, ἔσται βορειότερα τῆς Ἱέρνης σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, τῆς δὲ Κελτικῆς καὶ τῆ Βορυσθένης ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις.

Φησὶ δέ γε ὁ Ἵππαρχος [g] κατὰ τὸν Βορυσθένην καὶ τὴν Κελτικὴν, ἐν ὅλαις ταῖς θερειναῖς νυξὶ παραυγάζεσθαι τὸ φῶς τῆ ἡλίῳ περιϊσάμενον ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν· ταῖς δὲ χειμερειναῖς τροπαῖς πλεῖστον μετεωρίζεσθαι τὸν ἥλιον ἐπὶ πήχεις ἑνδέκα· ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τῆς Μασσαλίας ἑξακισχιλίοις καὶ τριακοσίοις (ὃς ἐκεῖνος μὲν ἔτι Κελτὸς ὑπολαμβάνει, ἐγὼ δ' οἶμαι Βρεττανὸς εἶναι βορειοτέρους τῆς Κελτικῆς, [h] σταδίοις δισχιλίοις πεντακοσίοις) πολὺ μᾶλλον τοῦτο συμβαίνειν· ἐν δὲ ταῖς χειμερειναῖς ἡμέραις ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις ἓξ· τέτταρας δ' ἐν τοῖς ἀπέχουσι Μασσαλίας ἐννακισχιλίους σταδίους

f) αὐτά τε] αὐτά γε coni. Caſaub. g) κατὰ τὸν Βορυσθένην] ὑπὲρ τὰς Βρεττανικὰς Planud. in excerpt. h) σταδίοις δισχιλίοις πεντακ] ita Caſ. Reg. Vat. B. σταδίοις πεντακοσίοις πρὸς τοῖς δισχιλίοις Vat. A. σταδ. δὲ δισχιλ. Venet.

ſummam conficiet. Quod ſi quis IV CIↃ illa ſtadia omittat, ipſae partes Baƈtrianae ad Caucaſum ſitae ultra Hiberniam verſus ſeptentriones inclinabunt III CIↃ IↃCCC ſtadiis, ultra Celticam et Boryſthenem VIII CIↃ IↃCCC.

Praeterea Hipparchus tradit ad Boryſthenem, inque Celtica totis noƈtibus aeſtivis ſolem lucere, et ambire ab occaſu in ortum, ſub brumam autem ſolem non attolli ultra IX cubitos: idque multo magis evenire apud eos, qui a Maſſilia VI CIↃ CCC ſtadiis abſunt, (quos ille ipſos quoque Celtas eſſe putat, ego autem Britannos, verſus ſeptentrionem a Celtica ſtadiis II CIↃ IↃ remotos.) Ibi enim hibernis diebus ſolem ad cubitos ſex elevari: ad quatuor, apud eos qui a Maſſilia abſunt IX CIↃ C ſtadiis:

καὶ ἑκατόν· ἐλάττους δὲ τῶν τριῶν ἐν τοῖς ἐπέκεινα, οἳ καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον πολὺ ἂν εἶεν ἀρκτικώτεροι τῆς Ἰέρνης. Οὗτος δὲ Πυθέα πιστεύων, κατὰ τὰ νοτιώτερα τῆς Βρεττανικῆς τὴν οἴκησιν ταύτην τίθησι, καὶ φησιν εἶναι τὴν μακροτάτην ἐνταῦθα ἡμέραν, ὡρῶν ἰσημερινῶν δέκα ἐννέα, ὀκτωκαίδεκα δὲ ὅπου τεττάρας ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις· ὃς φησιν ἀπέχειν τῆς Μασσαλίας ἐννακισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους· ὥστ' οἱ νοτιώτατοι τῶν Βρεττανῶν βορειότεροι τούτων εἰσίν. Ἤτοι ἂν ἐπὶ τὰ αὐτὰ παραλλήλῳ εἰσὶ τοῖς πρὸς τῷ Καυκασίῳ [i] Βακτρίοις, ἢ ἐπί τινος πλησιάζοντος· εἴρηται γὰρ ὅτι κατὰ τὰς περὶ Δήμαχον συμβήσεται βορειοτέρους εἶναι τῆς Ἰέρνης τοὺς πρὸς τῷ Καυκασίῳ Βακτρίους, σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις· προστεθέντων δὲ τούτων τοῖς ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Ἰέρνην, γίνονται μύριοι δισχίλιοι πεντακόσιοι. Τίς ἂν ἰσόρηκεν ἐν τοῖς ἐκεῖ τόποις, λέγω δὲ τοῖς περὶ Βάκτρα, τοῦτο τὸ μῆκος τῶν μεγίστων ἡμερῶν, ἢ τὸ ἔξαρμα τῆ ἡλίῳ

i) Βακτρίοις] Βάκτροις Caſ. Vat. A. B. Venet.

diis: intra tres, apud ulterius diſſitos, qui etiam ſecundam noſtram computationem longe magis ſunt ſeptentrionales quam Hibernia. At iſte Pytheae fidem adhibens, eum ſitum collocat in partibus Britanniae auſtro propinquioribus, atque ibi longiſſimam diem horarum aequinoctialium XIX: XVIII autem ubi ſol ad IV cubitos aſſurgit, quos a Maſſilia abeſſe dicit IXCIOC ſtadiis. Quo efficitur Britannos, qui omnium maxime ad meridiem accedunt, ſeptentrioni eſſe quam iſti ſint viciniores. Ergo vel in eodem erunt parallelo cum Baſtriis ad Caucaſum ſitis, vel in aliquo propinquo: docuimus enim quod iuxta Daimachum Baſtrii iſti ſtadiis IIICIOICCC propiores ſunt ſeptentrioni quam Hibernia: quibus ſi addantur quotquot ſunt a Maſſilia in Hiberniam, conficientur CCIOC CIO CIO IO. Quis ergo iis in locis (de Baſtriis loquor), obſervavit iſtam maximarum dierum lon-

ἡλίῳ τὸ κατὰ τὰς μεσημβρινήσεις ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς; ὀφθαλμοφανῆ γὰρ πάντα ταῦτα ἰδιώτῃ, καὶ ἐ δεόμενα μαθηματικῆς σημειώσεως· ὥστε συνέγραψαν πολλοὶ καὶ τῶν παλαιῶν τῶν τὰ Περσικὰ pag. 76. ἱστορούντων, καὶ τῶν ὕστερον μέχρι καὶ εἰς ἡμᾶς. Πῶς δ' ἂν ἡ λεχθεῖσα εὐδαιμονία τῶν τόπων, ὡμολόγητο τοῖς τοιούτοις ἐν τῷ ἠρινῷ Φαινομένοις; Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων δῆλον, ὡς καὶ [k] σοφῶς ἀντιλέγει πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ἰσοδυναμούντων τῶν ζητουμένων, λαμβάνοντος πρὸς τὸ ἀποδεῖξαι τὸ ζητούμενον.

Πάλιν δ' ἐκείνῳ τὸν Δημάχον ἰδιώτην ἐνδείξασθαι βουλομένου καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων· οἴεσθαι γὰρ τὴν Ἰνδικὴν μεταξὺ κεῖσθαι τῆς τε Φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, καὶ τῶν τροπῶν τῶν χειμερινῶν, Μεγασθένει τε [l] ἀντιλέγειν φήσαντι ἐν τοῖς νοτίοις μέρεσι τῆς Ἰνδικῆς τάς τε ἄρκτους ἀποκρύπτεσθαι καὶ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν·

k) σοφῶς] Sic Vat. A. B. Venet. Interpr. pr. vulgo σοφὸς.
l) ἀντιλέγειν] ita omnes Codd. vulgo ἀντιλέγει.

longitudinem, aut ſolis altitudinem in medio coeli brumae tempore verſantis? haec enim oculis omnium etiam litteraturae omnis rudium expoſita ſunt, neque mathematica opus habent deſignatione: itaque multi utique ea conſcripſiſſent, et veterum qui res Perſicas tradiderunt, et usque ad noſtram aetatem ſubſecutorum. Et quomodo ea regionum iſtarum, quam expoſui, fertilitas cum iis conveniret quae in coelo fieri cernerentur? Ex iis itaque, quae disputata ſunt, liquet, quam dode Hipparchus Eratoſthenis ſententiam reſellat, argumentis aeque obſcuris quam illud de quo quaeſtio eſt, cum ad demonſtrationem id ipſum adhibeat quod quaeritur.

Rurſum Eratoſthenes Daimachum rudem et harum rerum imperitum conatur oſtendere, ut qui putarit Indiam inter aequinoctium autumnale et brumam eſſe ſitam, et Megaſthenem reprehenderit, qui in auſtrinis Indiae partibus Urſas occidere, et umbras diverſam in partem cadere dixiſſet: horum

πίπτειν· μηδέτερον γὰρ τούτων μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς συμβαίνειν. [m] Ταῦτα δὴ φάσκοντος ἀμαθῶς λέγεσθαι. τό, τε γὰρ τὴν φθινοπωρινὴν τῆς ἐαρινῆς διαφέρειν οἴεσθαι κατὰ τὴν διάστασιν τὴν πρὸς τὰς τροπὰς, ἀμαθὲς, τοῦ τε κύκλου τοῦ αὐτοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἀνατολῆς· τοῦ τε διαστήματος τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τροπικοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, ὧν μεταξὺ τίθησι τὴν Ἰνδικὴν ἐκεῖνος, δειχθέντος ἐν τῇ ἀναμετρήσει πολὺ ἐλάττονος τῶν δισμυρίων σταδίων, συμβῆναι ἂν καὶ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅπερ αὐτὸς νομίζει, οὐχ ὅπερ ἐκεῖνος· δυοῖν μὲν γὰρ ἢ καὶ τριῶν μυριάδων ὄσαν τὴν Ἰνδικὴν, οὐδὲ πεσεῖν μεταξὺ τοσούτου διαστήματος· ὅσον δ' αὐτὸς εἴρηκε, πεσεῖν ἄν. Τῆς δ' αὐτῆς ἀγνοίας εἶναι καὶ τὸ μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς ἀποκρύπτεσθαι φάσκειν τὰς ἄρκτους, μηδὲ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν· ὅτε γε καὶ πεντακισχιλίοις προελθόντι ἀπ' Ἀλεξανδρείας, εὐθὺς συμβαίνειν ἄρχεται.

Ταῦτα

m) Ταῦτα δὴ] ita lego cum Casaub. vulgo ταῦτα δὲ.

rum enim neutrum ullibi in India fieri, esseque haec indocte dicta: indocti enim esse dicere, autumnale aequinoctium alio modo distare a tropicis quam vernum, cum idem sit circulus et ortus: et cum intervallum terrestris tropici ab aequinoctiali (inter quos ille ponat Indiam) in dimensione compertum sit multo minus xx stadiorum millibus: ex sententia Daimachi non illius, sed suum propositum concludi: Indiam scilicet quae viginti aut etiam xxx millia stadiorum aequet, non posse isto intervallo comprehendi: comprehensum iri autem si ea quantitas Indiae assignetur, quam ipse tradat. Eiusdem quoque esse ignorationis, quod neget in ulla Indiae parte occidere Ursas, aut umbras in diversam cadere partem: cum ea statim ab Alexandria ad ccc stadia progressis evenire incipiant.

Haec

Ταῦτα δὴ [n] εἰπόντος, εὐθύνει πάλιν οὐκ εὖ ὁ Ἵππαρχος, πρῶτον ἀπὸ τῦ χειμερινῦ τροπικῦ τὸν θερινὸν δεξάμενος· εἶτ' οὐκ οἰόμενος δεῖν μάρτυρι χρῆσθαι μαθηματικῶν ἀναστρολογήτῳ ἀνθρώπῳ· ὥσπερ τῦ Ἐρατοσθένους προηγουμένως τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἐγκρίνοντος, ἀλλ' ὡ κοινῷ τινι ἔθει χρωμένου πρὸς τὸς ματαιολογοῦντας. Εἷς γάρ τις τῶν πρὸς τὸς ματαίως ἀντιλέγοντας ἐλέγχων ἐστὶν, ὅταν αὐτὴν τὴν ἐκείνων ἀπόφασιν ὁποία ποτε ἔστι, δείξωμεν ἡμῖν συνηγοροῦσαν.

Νυνὶ μὲν ὖν ὑποθέμενοι τὰ νοτιώτατα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, ὅπερ εἰρήκασι πολλοὶ, καὶ πεπιστεύκασιν, ἐπεδείξαμεν τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἵππαρχος οὐδὲν ἀντειπὼν τῇ ὑπο- [pag. 77.
θέσειν ταύτῃ νυνὶ, μετὰ ταῦτα ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι ὡ συγχωρεῖ, σκεπτέον καὶ τῦτον τὸν λόγον. Φησὶ τοίνυν, [o] ἀνταιρόντων ἀλλήλοις ἐπὶ τῦ αὐτῦ παραλ-

n) εἰπόντος] ita Medic. Mss. vulgo εἰπόντας. o) ἀντειρόντων ἀλλ. ἐπὶ] Caſ. coni. ἀντ. ἀλλ. τῶν ἐπὶ.

Haec dicentem rurſum non recte reſellit Hipparchus, primum ab hyberno tropico aeſtivum accipiens: deinde abſurdum iudicans, quod de rebus mathematicis teſtimonium profertur hominis aſtrologiae rudis: quaſi vero Eratoſthenes in eo teſtimonio potiſſimam collocarit confirmationis vim, ac non potius communem vana dicentes refutandi morem tenuerit. Nam e rationibus futiliter contradicentes reſellendi haec quoque una eſt, cum ipſorummet ſententiam, qualis qualis ea eſt, oſtendimus nobiscum facere.

Hactenus ergo eo, quod multi tradidere ac credidere, tanquam vero poſito, nempe auſtro propinquiſſimas Indiae partes e regione Meroae ſitas eſſe, oſtendimus quae abſurda conſequantur. Quoniam autem Hipparchus, qui in praeſentia hanc propoſitionem non impugnat, in ſecundo commentario eam negat, conſideremus agedum etiam hoc argumentum. Ait ergo, quae in eodem ſita paral-

παραλλήλων κειμένων, ἐπειδὰν τὸ μεταξὺ ᾖ μέγα διάστημα, μὴ δύνασθαι γνωσθῆναι αὐτὸ τοῦτο, ὅτι εἰσὶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου οἱ τόποι, ἄνευ τῆς τῶν κλιμάτων συγκρίσεως τῆς κατὰ θάτερον τὸν τόπον. Τὸ μὲν οὖν κατὰ Μερόην κλίμα, Φίλωνά τε τὸν συγγράψαντα τὸν εἰς Αἰθιοπίαν πλοῦν ἱστορεῖν, ὅτι πρὸ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς θερινῆς τροπῆς κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἥλιος· λέγειν δὲ καὶ τοὺς λόγους τοὺς γνώμονος πρός τε τὰς τροπικὰς σκιὰς καὶ τὰς ἰσημερινάς· αὐτόν τε Ἐρατοσθένη συμφωνεῖν ἔγγιστα τῷ Φίλωνι· τὸ δ' ἐν τῇ Ἰνδικῇ κλίμα μηδένα ἱστορεῖν, μηδ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη. Εἰ δὲ δὴ καὶ αἱ ἄρκτοι ἐκεῖ ἀμφότεραι, ὡς οἴονται, ἀποκρύπτονται, πιστεύοντες τοῖς περὶ Νέαρχον, μὴ δυνατὸν εἶναι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖσθαι τήν τε Μερόην, καὶ ταῦτα τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς. Εἰ μὲν τοίνυν περὶ τῶν ἄρκτων ἀμφοτέρων ὅτι ἀποκρύπτονται συναποφαίνεται τοῖς εἰποῦσιν Ἐρατοσθένης, πῶς περὶ τοῦ ἐν τῇ Ἰνδικῇ

parallelo e regione invicem iacent, ſi magnum ſit inter ea intervallum, hoc ipſum cognosci non poſſe, quod ea ſint eodem in parallelo ſita, niſi utriusque loci inclinationes inter ſeſe comparentur. Ac Meroës quidem clima ſive inclinationem a Philone, eo qui navigationem in Aethiopiam conſcripſit, obſervatam fuiſſe eam, quod XLV diebus ante aeſtivum ſolſtitium ei loco ſol ſupra verticem immineat: ab eodem etiam rationes gnomonis ad umbras ſolſtitiorum et aequinoctiorum traditas, et ipſum Eratoſthenem proxime ad Philonis accedere ſententiam. Indiae autem clima neque ab ullo alio, neque ab ipſo Eratoſthene exponi: quod ſi utraque Urſa ibi occidat, ut iſti tradant Nearchum ſecuti, non poſſe in eodem parallelo iacere Meroën et iſtas Indiae extremitates. At vero ſi Eratoſthenes ſuffragatur iis, qui utramque urſam occultari dixerunt, quî dici recte poteſt

Ἰνδικῇ κλίματος ὐδεὶς ἀποφαίνεται, ὐδ' αὐτὸς Ἐρατοσθένης; ὅτος γὰρ ὁ λόγος περὶ τῦ κλίματός ἐστιν. Εἰ δ' ὐ συναποφαίνεται, ἀπηλλάχθω τῆς αἰτίας. Οὐ συναποφαίνεται δέ γε, ἀλλὰ τῦ Δηϊμάχυ φήσαντος, μηδαμῦ τῆς Ἰνδικῆς μήτ' ἀποκρύπτεσθαι τὰς ἄρκτυς, μήτ' ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς, ἅπερ ὑπείληφεν ὁ Μεγασθένης, ἀπειρίαν αὐτῦ καταγινώσκει· τὸ συμπεπλεγμένον νομίζων ψεῦδος, ἐν ᾧ ὁμολογημένως καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον, τό γε μὴ ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς ψεῦδος ἐμπέπλεκται. Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῇ Μερόῃ ἀνταίρει, τῆς γε Συήνης νοτιώτερα εἶναι τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς συγχωρῶν φαίνεται.

Καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς δὲ περὶ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρῶν, ἢ ταυτὰ λέγει τοῖς ἐξελεγχθεῖσιν ὑφ' ἡμῶν, ἢ λήμμασι προσχρῆται ψευδέσιν, ἢ ἐπιφέρει τὸ μὴ ἀκολυθῦν. Οὔτε γὰρ τῷ, ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Θάψακον εἶναι σταδίυς τετρακισχιλίυς ὀκτακοσίυς, ἐνθεῦτεν δὲ πρὸς

potest neminem, ac ne ipsum quidem Eratosthenem de Indiae situ quicquam pronunciasse? nam ista quidem de climate profecto est oratio. Quod si is non suffragatur, utique absolvendus est hoc crimine. Et quidem non suffragatur: sed cum Deimachus dixisset, nulla in parte Indiae vel occidere ursas, vel in alteram partem recidere umbras, quae fuerunt Megasthenis opiniones, imperitiae eum damnat, ac mendacium vero connexum illud iudicat, in quo, vel Hipparcho iudice, manifesto mendacium de non cadentibus in diversam partem umbris est implicatum: nam si extremae Indiae partes non opponuntur Meroae, tamen austro quam Syene viciniores esse illas videtur concedere.

Sed et deinceps iisdem de rebus disputans Hipparchus, aut eadem cum iis, quae iam refutavimus, dicit, aut falsa assumit, aut infert id quod non est consequens. Neque enim quod a Babylone ad Thapsacum stadia sunt IV CIↃ IↃCCC, indeque versus

πρὸς τὴν ἄρκτον ἐπὶ τὰ Ἀρμένια ὄρη [p] χιλίους ἑκατὸν, ἀκολουθεῖ τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινῦ ἐπὶ τὰ ἀρκτικὰ ὄρη πλείους εἶναι τῶν ἑξακισχιλίων· ὅτε τὸ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὰ ὄρη χιλίων
pag. 78. καὶ ἑκατὸν φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλ' εἶναί τι λοιπὸν ἀκαταμέτρητον· ὥςθ' ἡ ἐξῆς ἔφοδος ἐκ μὴ διδομένυ λήμματος ἂν ἐπεραίνετο. Οὔτ' ἀπεφήνατο δὲ δαμῦ Ἐρατοσθένης τὴν Θάψακον τῆς Βαβυλῶνος πρὸς ἄρκτυς κεῖσθαι πλείοσιν ἢ τετρακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις.

Ἐξῆς δὲ συνηγορῶν ἔτι τοῖς ἀρχαίοις πίναξιν, ἃ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῦ Ἐρατοσθένυς προφέρεται περὶ τῆς τρίτης σφραγίδος, ἀλλ' ἑαυτῷ κεχαρισμένως πλάττει τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἀνατροπὴν εὐφυῆ. Ὁ μὲν γὰρ ἀκολουθῶν τῇ θέσει τῇ προειρημένῃ τῦ τε Ταύρυ καὶ τῆς ἀπὸ στηλῶν θαλάττης, διελὼν τῇ γραμμῇ ταύτῃ τὴν οἰκυμένην δίχα, καὶ καλέσας τὸ μὲν

p) χιλίους] Caſ. coni. διςχιλίους, ita quoque infra pro χιλίων leg. cenſet διςχιλίων, adprob. Breguignio.

ſus ſeptentrionem ad Armenios usque montes ſtadia CIↃCC, ex eo ſequitur, a Babylone in meridiano per eam ducto ad montes ſeptentrionales ſtadia eſſe IↃↃ CIↃ amplius: neque dicit Eratoſthenes a Thapſaco ad montes eſſe CIↃCC ſtadia, ſed reſtare aliquid adhuc non dimenſum. Itaque argumentum, quod ſubiicitur, ab eo ductum quod datum aut conceſſum minime fuit, nihil efficit: neque dixit usquam Eratoſthenes, Thapſacum a Babylone verſus Aquilonem amplius IVCIↃIↃ ſtadiis abeſſe.

Deinceps Hipparchus adhuc patrocinans antiquis tabulis non ea profert quae Eratoſthenes dixit de tertio ſigillo, ſed ſibi ipſi ad gratiam confingit ſententiam ad refellendum opportunam. Nam Eratoſthenes ea ſequens, quae eum poſuiſſe docuimus de Tauro, et mari quod a columnis Herculis fluit, cum huius lineae ope terram habitatam in duas eſſet partitus portiones, quarum unam

ſep-

μὲν βόρειον μέρος, τὸ δὲ νότιον, πειρᾶται καὶ τούτων ἑκάτερον πάλιν τέμνειν εἰς τὰ δυνατὰ μέρη· καλεῖ δὲ ταῦτα σφραγίδας· καὶ δὴ τῷ νοτίῳ μέρει πρώτην εἰποῦσα σφραγῖδα τὴν Ἰνδικήν, δευτέραν δὲ τὴν Ἀριανήν, ἐχούσας τι εὐπερίγραφον, ἴσχυσεν ἀμφοτέρων ἀποδοῦναι ἢ καὶ μῆκος καὶ πλάτος· τρόπον δέ τινα καὶ σχῆμα ὡς ἂν γεωμετρικός. τὴν μὲν γὰρ Ἰνδικὴν, ἐμβεβλῆσθαι φησὶ, διὰ τὸ τῶν πλευρῶν τὰς μὲν θαλάττῃ κλύζεσθαι τῇ τε νοτίῳ καὶ τῇ ἑῴᾳ, μὴ πάνυ κολπώδεις ἠιόνας ποιούσῃ· τὰς δὲ λοιπὰς, τὴν μὲν τῷ ὄρει, τὴν δὲ τῷ ποταμῷ· κἀνταῦθα τῷ εὐθυγράμμῳ σχήματος [q] ὑπό τι σωζομένου. τὴν δ' Ἀριανὴν ὁρῶν τὰς γε τρεῖς πλευρὰς ἔχουσαν εὐφυεῖς πρὸς τὸ ἀποτελέσαι παραλληλόγραμμον σχῆμα, τὴν δ' ἑσπέριον οὐκ ἔχων σημείοις ἀφορίσαι διὰ τὸ ἐπαλλάττειν ἀλλήλοις τὰ ἔθνη, γραμμῇ τινι ὅμως δηλοῖ τῇ ἀπὸ Κασ-

q) καὶ μῆκος] καὶ deeſt in Venet. r) ὑπό τι σωζομένου] ita leg. iudicat Cal Mss. Reg. Vat. A. B. Venet. et edit. antiqq. ὑπεστισωζομένου, Xylander ὑποσωζομένου.

ſeptentrionalem vocat, alteram Meridionalem: conatur harum utramque demuo in partes, quas res ferret, diducere, quas ipſe ſigilla nominat. At cum auſtrinae partis primum ſigillum conſtituiſſet Indiam, ſecundum Arianam, quae non incommode circumſcribi poſſunt, utriusque et longitudinem valuit, et latitudinem perhibere, figuramque etiam quodammodo, ut geometriae gnarus. Indiam enim rhombi ait ſimilem eſſe, quod laterum eius alia mari alluuntur auſtrino et orientali, cuius non admodum ſinuoſa ſunt litora, reliqua, monte unum, alterum flumine clauduntur, atque ita rectilinea quodammodo conſtat figura. Arianam autem videns tria quidem latera ad conſtituendum parallelogrammum habere apta, occiduum autem latus punctis definiri non poſſe, quod gentes iſtae viciſſim permixtae habitant: linea tamen illud indicat, quae a

Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Καρμανίας τελευτώσῃ, τὰ συνάπτοντα πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον· ἑσπέριον μὲν ἂν καλεῖ τοῦτο τὸ πλευρὸν, ἑῷον δὲ τὸ παρὰ τὸν Ἰνδὸν· παραλλήλα δ' ἀ λέγει. ἀδὲ τὰ λοιπὰ, τό, τε τῷ ὄρει γραφόμενον καὶ τὸ τῇ θαλάττῃ, ἀλλὰ μόνον, τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον.

Οὕτω δ' ὁλοσχερεῖ τινι τύπῳ τὴν δευτέραν ἀποδιδὰς σφραγῖδα, [s] πολὺ ταύτης ὁλοσχερέστερον ἀποδίδωσι τὴν τρίτην σφραγῖδα κατὰ πλείους αἰτίας. Πρώτην μὲν τὴν λεχθεῖσαν, ὅτι οὐκ εὐκρινῶς ἀφώρισαι ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Καρμανίαν, ἣ τις κοινή ἐστι τῇ τρίτῃ, πρὸς τὴν ἐς δευτέραν σφραγῖδα πλευρὰν· ἔπειθ' ὅτι εἰς τὸν νότιον πλευρὰν ὁ Περσικὸς ἐμπίπτει κόλπος, ὅπερ καὶ αὐτός φησιν· ὥστ' ἠνάγκασαι τὴν ἐκ Βαβυλῶνος λαβεῖν γραμμὴν, ὡς
pag. 79. ἂν εὐθεῖαν τινὰ διὰ Σούσων καὶ Περσεπόλεως μέχρι τῶν ὅρων τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, ἣ δυνατὸς ἦν

s) πολὺ ταύτης] h. v. desunt in omnibus Codd. Mſstis quos vidi.

Caspiis portis ad extremitates Carmaniae pertinet Perſicum attingentes ſinum: hoc latus occiduum vocat, orientale id, quod eſt ad flumen Indum: aequaliter autem ea invicem undique diſtare non ait, ut neque reliqua duo montanum et maritimum, contentus alterum ſeptentrionale, alterum meridionale appellaſſe.

Hoc pacto ſecundum ſigillum non exactiſſima complexus forma, multo etiam rudius tertium ſigillum deſcribit, pluribus quidem de cauſis. Prima eſt, quam iam retulimus, quod non ſatis diſtincte linea definitur a Caspiis portis ad Carmaniam, quae tertio ſigillo communis eſt cum latere ad ſecundum pertinente ſigillum. Deinde quod in latus meridionale Perſicus incidit ſinus, quod ipſe etiam dicit: itaque coactus fuit lineam e Babylone rectam educere tanquam per Suſa et Perſepolin usque ad fines Carmaniae et Perſiae, qua pote-

ἦν εὑρεῖν μεμετρημένην ὁδὸν, σταδίων ὅσαν τὴν ὅλην μικρῷ πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων· ἣν νότιον μὲν καλεῖ πλευρὰν, παράλληλον δ' ἐ λέγει τῇ βορείῳ. Δῆλον δ' ὅτι καὶ ὁ Εὐφράτης, ᾧ τὸ ἑσπέριον ἀφορίζει πλευρὸν, σύνεγγύς ἐστιν εὐθεία γραμμῇ· ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ῥυεὶς, εἶτ' ἐπιστρέφει πρὸς ἕω, καὶ πάλιν πρὸς νότον μέχρι τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς. Δηλοῖ δὲ τὸ μὴ εὐθύπορον τῷ ποταμῷ, φράζων τὸ σχῆμα τῆς Μεσοποταμίας, ὃ ποιοῦσι συμπίπτοντες εἰς ἕν, ὅ, τε Τίγρης καὶ ὁ Εὐφράτης, ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον, ὡς φησι. Καὶ μὴν τὸ ἀπὸ Θαψάκου μέχρι τῆς Ἀρμενίας, οὐδὲ πᾶν μεμετρημένον ἔχει τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τὸ ἀφοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου· ἀλλά φησι τὸ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μέρος καὶ τοῖς ἀρκτικοῖς ὄρεσι μὴ ἔχειν πόσον ἐστὶ, διὰ τὸ ἀμέτρητον εἶναι. Διὰ δὴ πάντα ταῦτα, τυπωδῶς φησὶν ἀποδιδόναι τὴν τρίτην μερίδα· καὶ γὰρ καὶ

ε) ἀπὸ τῶν ὀρῶν.] Ε. ἀπὸ τῶν ἄρκτων.

poterat iter dimenſum invenire, ſtadiorumque linea fiebat paulo plus IX CID quam et meridionale vocat latus, neque parallelum ſeptentrionali lateri dicit. Manifeſtum porro eſt Euphratem etiam, quo occiduum deſcribit latus, rectae lineae ſimilem non eſſe: quippe is a montibus verſus meridiem fluens, inde ad orientem flectitur, rurſumque verſus auſtrum fertur, usque dum in mare effluit: et obliquitatem fluvii ipſe indicat, ubi figuram Meſopotamiae, quam conſtituunt in unum confluentes Tigris et Euphrates, adſimilem ait eſſe navigio, ut ipſe loquitur. Iam ſpatium quod a Thapſaco usque ad Armeniam eſt, non totum habet dimenſum latus occiduum, quod ab Euphrate definitur: ait enim ſe non habere quanta ſit portio quae eſt ad Armeniam et montes ſeptentrionales, quia eius menſura non extet. Ob haec ergo omnia, tertiam partem fatetur ſe rudi deformatione conceptam proponere: nam inter-

τὰ [u] διαστήματά φησιν ἐκ πολλῶν συνάγειν τῶν τὰς καθμὰς πραγματευσαμένων· τινὰς καὶ ἀνεπιγράφους [x] καλεῖ. Ἀγνωμονεῖν δὴ δόξειεν ἂν ὁ Ἵππαρχος πρὸς τὴν τοιαύτην ὁλοσχέρειαν γεωμετρικῶς ἀντιλέγων, ἐν ᾗ χάριν [y] εἰδέναι δεῖ τοῖς καὶ ὁπωσοῦν ἀπαγγείλασιν ἡμῖν τὴν τῶν τόπων φύσιν.

Ὅταν δὲ δὴ, μηδ' ἐξ ὧν ἐκεῖνος λέγει, λαμβάνῃ τὰς γεωμετρικὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας, ἐκφανέστερον ἂν τὸ φιλότιμον καταμηνύοιτο. Ὁ μὲν δὴ ἕτως φησὶ τὴν τρίτην μερίδα τυπωδῶς ἀποδιδόσθαι, μυρίων σταδίων ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην· κατὰ μέρος δὲ διαιρῶν ὡς ἀναγεγραμμένην εὗρε τὴν μέτρησιν, ἕτω τίθησιν, ἔμπαλιν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ποιησάμενος, καὶ τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως αὐτοῦ. Μέχρι μὲν δὴ τοῦ Τίγριδος, ὅπου Ἀλέξανδρος διέβη, σταδίους [z] δισχιλίους καὶ

u) διαστήματά φησιν] ita Venet. et Interpr. pr. vulgo διαστήματα ἃ φησιν. x) καλεῖ] Sic ſcribo cum Caſ. vulgo καλεῖν. y) εἰδέναι δεῖ] in quibusdam Mss. et ed. deeſt verb. δεῖ, quod recepi ex Reg. Vat. A. B. Venet. z) δισχιλίους] Sic recte Caſaub. leg. cenſet. vulgo χιλίους.

tervalla quoque, ſe ait ex multorum ſcriptis annotaſſe, qui dimenſiones literis mandarint, quorum quaedam incerti auctoris eſſent. Videtur itaque iniquus eſſe Hipparchus, qui contra hanc craſſam et confuſiorem deſcriptionem geometrice diſputat, cum hac in re gratiae ſint habendae iis, qui vel uteunque locorum nobis indicaverunt naturam.

Apertius etiam ſuum contendendi ſtudium prodit, dum non ex dictis Eratoſthenis ſumit geometricas hypotheſes, ſed ſibi ipſi eas confingit. Atque ille quidem hoc modo rudi figura tertiam partem eſſe delineatam ait, CCIↃↃ ſtadiis a portis Caſpiis usque Euphraten. Per partes deinde dimenſionem, uti deſcriptam reperit, referens, facto iterum ab Euphrate et eius apud Thapſacum traiectu initio, usque ad Tigrin, quo loco Alexander transiit, ſtadia ſcribit XI CIↃ CCCC inde

ad

καὶ τετρακοσίους γράφει· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς ἑξῆς τόπους διὰ Γαυγαμήλων καὶ τῆ Λύκῳ καὶ Ἀρβήλων καὶ Ἐκβατάνων, ἣ Δαρεῖος ἐκ τῶν Γαυγαμήλων ἔφυγε μέχρι Κασπίων πυλῶν, τὰς μυρίας ἐκπληροῖ, τριακοσίοις μόνον πλεονάσας. τὸ μὲν δὴ βόρειον πλευρὸν ἄτω καταμετρεῖ· ὁ παράλληλον τοῖς ὄρεσι θεὶς, ὁδὸς τῇ διὰ σηλῶν καὶ Ἀθηνῶν καὶ Ῥόδου γραμμῇ· ἡ γὰρ Θάψακος πολὺ τῶν ὀρῶν ἀφέστηκε, συμπί-π]ει δὲ καὶ τὸ ὄρος καὶ ἡ ἀπὸ Θαψάκου ὁδὸς ἐπὶ τὰς Κασπίους πύλας· καὶ τάγε [a] προσάρκτια μέρη [b] τῶ ὄρους, ταῦτ' ἐστίν.

Ἀποδὰς δὲ τὸ βόρειον ἄτω πλευρὸν, τὸ δὲ νότιον, pag. 80.
φησὶ, παρὰ μὲν τὴν θάλατταν ὁκ ἔστι λαβεῖν, διὰ τὸ τὸν Περσικὸν ἐμπίπ]ειν κόλπον· ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ διὰ Σύσων, καὶ Περσεπόλεως καὶ τῶν ὁρίων τῆς τε Περσίδος καὶ τῆς Καρμανίας, σταδίους εἶναι [c] ἐννακισχιλίους καὶ διακοσίους· νότιον μὲν λέγων, παράλ-

ληλον

a) προσάρκτια] πρὸς ἄρκτους Caſ. Vat. A. B. b) τῶ ὄρους] has voces tollendas cenſet Caſaub. c) ἐννακισχιλίους καὶ διακοσίους] ita omnes Codd. in edit. κϑ' διακ. deſunt.

ad ſubſequentia loca per Gaugamela, Lycum, Arbela, et Ecbatana, quâ Darius a Gaugamelis fugit, usque ad Caspias portas. CCIↃↃ implet, ſuperadditis duntaxat CCC. Sic ergo dimetitur latus ſeptentrionale, non id aequaliter undique a montibus abeſſe ponens, neque a linea, quae a columnis per Athenas et Rhodum ducitur: nam Thapſacus longe abeſt a montibus: iterque a Thapſaco ad portas Caspias incidit in montes. Hae ergo ſunt partes montis verſus ſeptentrionem ſitae.

Expoſito ad hunc modum ſeptentrionali latere, auſtrinum ait iuxta mare non poſſe deſcribi, quia Perſicus incidit ſinus: a Babylone autem per Suſa et Perſepolin ac Perſidis et Carmaniae confinia, ſtadiorum eſſe IX millia et CC: idque latus vocat auſtrinum, non tamen aequali-

λλον δ' ὁ λέγων τῷ βορείῳ τὸ νότιον. Τὴν δὲ διαφωνίαν τὸ μήκους φησὶ συμβαίνειν, τῷ τε βορείῳ τεθέντος πλευρᾷ καὶ τῷ νοτίῳ, διὰ τὸ τὸν Εὐφράτην μέχρι τινὸς πρὸς μεσημβρίαν ῥέοντα πρὸς τὴν ἕω πολὺ ἐγκλίνειν.

Τῶν δὲ [d] πλαγίων πλευρῶν τὴν ἑσπερίαν λέγει πρῶτον· ἣν ὁποία τίς ἐστιν, εἴτε μία, εἴτε δύο, ἐν μέσῳ πάρεστι σκοπεῖν. Ἀπὸ γὰρ τῆς κατὰ Θάψακον, φησὶ, διαβάσεως παρὰ τὸν Εὐφράτην, εἰς μὲν Βαβυλῶνα σταδίους εἶναι τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ πόλιν Τερηδόνα τρισχιλίους· τὰ δ' ἀπὸ Θαψάκου [e] πρὸς ἄρκτους, μέχρι μὲν τῶν Ἀρμενίων πυλῶν καταμεμετρῆσθαι, καὶ εἶναι ὡς χιλίους καὶ ἑκατόν· τοὺς δὲ διὰ Γορτυναίων καὶ Ἀρμενίων μηκέτι· διὸ δὴ παραλείπεσθαι αὐτούς. Τὸ δὲ πρὸς ἕω πλευρᾷ, τὸ μὲν διὰ τῆς Περσικῆς κατὰ μῆκος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς ὡς ἐπὶ Μηδίαν καὶ τὰς ἄρκτους, οὐκ ἔλαττον εἶναι δοκεῖ τῶν ὀκτακισχιλίων.

d) πλαγίων] Sic Caſaub. legit vulgo perperam πελαγίων.
e) πρὸς ἄρκτους] πρὸς τὰς ἄρκτ. Stroz. Vat. A. B.

qualiter identidem a boreali diſtans. Diſcrepantiam vero longitudinis horum laterum inde nasci ait, quod Euphrates cum aliquandiu verſus meridiem fluxit, valde poſtea verſus ortum labitur.

De transverſalibus lateribus occiduum priore loco exponit, quod quale, et unicum ne ſit an duo, in medio ad conſiderandum eſt propoſitum. Nam a traiectu, qui eſt apud Thapſacum iuxta Euphratem usque ad Babylonem, ſtadia numerat IV CIↃ IↃCCↃ: hinc usque ad oſtia Euphratis et urbem Teredonem III CIↃ: a Thapſaco verſus ſeptentrionem usque ad portas Armenias ſpatium dimenſum ait eſſe, circiter CIↃC: id vero quod per Gortynaeos et Armenios eſt, non item: ideoque id eſſe omiſſum. Orienti obverſum latus, quod in longum per Perſiam a Rubro mari verſus Mediam et ſeptentriones ducitur, videtur non brevius eſſe

μισχιλίων· ἀπὸ δέ τινων ἀκρωτηρίων, καὶ ὑπὲρ τὰς ἑπτακισχιλίους· τὸ δὲ λοιπὸν διὰ τῆς Παραιτακηνῆς καὶ Μηδίας ἐπὶ Κασπίους πύλας ὡς τρισχιλίων· τὸν δὲ Τίγριν ποταμὸν καὶ τὸν Εὐφράτην, ῥέοντας ἐκ τῆς Ἀρμενίας πρὸς μεσημβρίαν, ἐπειδὰν παραμείψωνται τὰ τῶν Γορτυναίων ὄρη, κύκλον μέγαν περιβαλλομένους, καὶ ἐμπεριλαβόντας χώραν πολλὴν τὴν Μεσοποταμίαν, ἐπιστρέφειν πρὸς χειμερινὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν μεσημβρίαν, πλέον δὲ τὸν Εὐφράτην. γενόμενον δὲ τοῦτον ἔγγιον ἀεὶ τοῦ Τίγριδος, κατὰ τὸ Σεμιράμιδος διατείχισμα, καὶ κώμην καλουμένην Ὦπιν, διασχόντα ταύτης ὅσον διακοσίους σταδίους, καὶ ῥέοντα διὰ Βαβυλῶνος, ἐκπίπτειν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον· γίνεται δή, φησὶ, τὸ σχῆμα τῆς Βαβυλωνίας καὶ Μεσοποταμίας, ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον. Ὁ μὲν δὴ Ἐρατοσθένης τοιαῦτ' εἴρηκε.

Περὶ δὲ τῆς τρίτης σφραγίδος, καὶ ἄλλα μὲν τινὰ ἁμαρτήματα ποιεῖ, περὶ ὧν ἐπισκεψόμεθα· ἃ δὲ Ἵππαρχος προφέρει αὐτῷ, ἃ πάνυ· σκοπῶμεν

esse stadiorum octo millibus, a quibusdam vero promontoriis etiam superare novem millia: reliquum per Paraetacenam et Mediam ad Caspias portas, ad III CIↃ. Porro Tigrin et Euphratem fluvios ex Armenia versus meridiem labentes, postquam Gortynaeorum praeteriuerunt montes, magnum circulum includere, amplamque in eo regionem Mesopotamiam comprehendere: inde hybernum ortum et meridiem versus eos ferri, Euphratenque magis altero: eum semper Tigridi vicinum iuxta murum Semiramidis et pagum Opim, intervallo stadiorum ab eo pago CↃ per Babylonem defluere, et in sinum exire Persicum: aitque figuram Babyloniae et Mesopotamiae fieri similem navigio. Haec Eratosthenes tradidit.

De tertio sane sigillo alia quaedam sunt eius errata, quae considerabimus. Quae vero ei obiicit Hipparchus, non admodum recte habent: sed

δ' ἀ λέγει. Βυλόμενος γὰρ βεβαιῶν τὸ ἐξαρχῆς, ὅτι δ' μεταθετέον τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ νοτιώτερα ὥσπερ Ἐρατοσθένης ἀξιοῖ, σαφὲς ἂν γενέσθαι τοῦτο μάλιστα
pag. 81. φησὶν ἐξ ὧν αὐτὸς ἐκεῖνος προσφέρεται· Τὴν γὰρ τρίτην μερίδα κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν εἰπόντα ἀφορίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην γραμμῆς σταδίων μυρίων ὄντης· μετὰ ταῦτα ἐπιφέρειν, ὅτι τὸ νότιον πλευρὸν τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς τὰς ὄρεις τῆς Καρμανίας, μικρῷ πλείόνων ἐστὶν ἢ ἐννακισχιλίων· τὸ δὲ πρὸς δύσει πλευρὸν ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐστὶν εἰς Βαβυλῶνα, τετρακισχίλιοι ὀκτακόσιοι σάδιοι, καὶ ἐξῆς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τρισχίλιοι· τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ Θαψάκου, τὸ μὲν ἀπομετρεῖσθαι μέχρι χιλίων ἑκατὸν, τὸ λοιπὸν δ' ἀκέτι. Ἐπεὶ τοίνυν φησὶ τὸ μὲν βόρειόν ἐστι πλευρὸν τῆς τρίτης μερίδος ὡς μυρίων· ἡ δὲ τούτων παράλληλος ἀπὸ Βαβυλῶνος εὐθεία, μέχρι ἀνατολικοῦ πλευροῦ, συνελογίσθη μικρῷ πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων

sed perpendamus quid dicatur. Volens Hipparchus confirmare initio propositum illud, non esse (quod voluit Eratosthenes) Indiam in partes meridiei viciniores reponendam, id ait maxime ex his manifestum fore, quae ille ipse tradat. Tertiam enim partem cum dixisset quod ad latus septentrionale attinet definiri a linea, quae ducitur a Caspiis portis ad Euphraten, longitudine ccIↃↃ stadiorum: inferre eum deinde, austrinum latus a Babylone ad fines Carmaniae, paulo amplius IX stadiorum millibus continere: occiduum autem a Thapsaco secundum Euphraten ad Babylonem IVCIↃIↃCCC stadia continere, atque hinc usque ad ostia esse IIICIↃ stadia: quae versus septentrionem a Thapsaco sunt, usque ad CIↃC stadia dimensa esse, reliqua non item. Quoniam ergo, inquit, tertiae partis latus septentrionale stadiorum est circiter ccIↃↃ, et recta linea ab hac ubique aequaliter dissita, quae a Babylone ducitur usque ad orientale latus, paulo maior IX millibus stadiorum supputando inventa est:

con-

λίων· δῆλον ὅτι ἡ Βαβυλὼν, ὑ πολλῷ πλειόσιν ἢ χιλίοις σαδίοις ἐσὶν ἀνατολικωτέρα τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως.

Ἐρῦμεν δ' ὅτι, εἰ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μεσημβρινῆς εὐθείας ἐπ' ἀκριβὲς ἐλαμβάνοντο αἵ τε Κάσπιοι πύλαι, καὶ οἱ ὅροι τῶν Καρμανίων καὶ Περσῶν, πρὸς ὀρθάς τε ἤγοντο ἀπὸ τῆς λεχθείσης μεσημβρινῆς εὐθείας, ἥ τε ἐπὶ Θάψακον, καὶ ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα, συνεβαινεν ἂν τῦτο. ἡ γὰρ προσεκβαλλομένη τῇ διὰ Βαβυλῶνος μέχρι τῆς διὰ Θαψάκυ εὐθείας μεσημβρινῆς, ἴση ἂν ἦν πρὸς αἴσθησιν, ἢ παρισός γε τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον· ὥστε τῇ ὑπεροχῇ ἐγίνετ' ἂν ἀνατολικωτέρα ἡ Βαβυλὼν τῆς Θαψάκυ, ἣ ὑπερέχει ἡ ἐκ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον, τῆς ἐκ τῶν Καρμανίων ὅρων εἰς Βαβυλῶνα. Ἀλλ' ὅτε τὴν διορίζυσαν γραμμὴν τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τῆς Ἀριανῆς ἐπὶ μεσημβρινῦ κειμένην εἴρηκεν Ἐρατοσθένης, ὐδὲ τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ

conſtat Babylonem CIↃ, non multo pluribus ſtadiis orienti eſſe propiorem quam eſt transitus apud Thapſacum.

Ad hoc dicemus, ſiquidem praeciſe in eadem linea recta meridiana ſumerentur portae Caspiae, et fines Carmaniae ac Perſiae, atque ab ea linea meridiana ad perpendiculum educerentur lineae ad Thapſacum et Babylonem, fore ut iſtud eveniret; nam linea quae educeretur iuxta lineam quae per Babylonem usque ad meridianam Thapſaci lineam protenditur, utique ad ſenſum aut aequalis, aut admodum aequali propinqua eſſet collata cum linea quae eſt a portis Caspiis ad Thapſacum: itaque tanto intervallo Babylon Thapſaco eſſet orientalior, quanto excedit linea a Caspiis portis ad Thapſacum lineam, a finibus Carmaniae ad Babylonem extentam. Atqui neque lineam quae definit occiduum latus Arianae in meridiano ſitam dixit Eratoſthenes, neque eam quae a Caspiis portis ad Thapſacum

Θάψακον, πρὸς ὀρθὰς τῇ διὰ τῶν Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῷ ὄρει γραφομένην, πρὸς ἣν ἡ ἐπὶ Θάψακον γωνίαν ποιεῖ, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου κατηγμένη, ἀφ' οὗ καὶ ἡ τοῦ ὄρους γραμμή· εἶθ' ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ τῆς Καρμανίας ἠγμένη παράλληλος εἴρηται τῇ ἐπὶ Θάψακον ἠγμένῃ· εἰ δὲ παράλληλος ἦν, [f] μὴ πρὸς ὀρθὰς δὲ τῇ διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, οὐδὲν ἂν ἐγίνετο πλέον πρὸς τὸν συλλογισμόν.

Ὁ δὲ ταῦτα λαβὼν ἑξ ἑτοίμου, καὶ δείξας, ὡς φέρεται, διότι ἡ Βαβυλὼν κατὰ Ἐρατοσθένη Θαψάκου ἀνατολικωτέρα ἐστὶ, μικρῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις,
pag. 82. πάλιν ἄλλο πλάττει λῆμμα ἑαυτῷ πρὸς τὴν ἐξῆς ἀπόδειξιν, καὶ φησὶν, ἐὰν ἐννοηθῇ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ μεσημβρίαν εὐθεῖα ἀγομένη, καὶ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ ταύτην κάθετος, τρίγωνον ὀρθογώνιον ἔσεσθαι, συνε-

f) μὴ πρὸς ὀρθὰς δὲ τῇ μεσημβρινῇ] ita Conſtant. Lascaris legit in ſuo Cod. Caſaub. μὴ πρὸς ὀρθὴν δὲ τῇ. vulgo μὴ ὀρθὴν δὲ τῶν — μεσημβρινήν.

cum ad angulos rectos inſiſtere meridiano Caſpiarum portarum: ſed magis eam quae monte deſcribitur, ad quam linea ad Thapſacum pertinens angulum facit, ab eodem ducta ſigno, a quo etiam montis linea. Neque lineam a Carmania ad Babylonem ductam lineae ad Thapſacum ductae aeque diſtantem eſſe dictum fuit: neque ſi fuiſſet, et non tamen Caſpiarum portarum meridiano ad rectos angulos inſiſteret, id ad argumenti concluſionem erat facturum.

At Hipparchus iſta quaſi in promtu ſita ſumens, atque, ut putat, oſtendens Babylonem de ſententia Eratoſthenis paulo pluribus CIↃ ſtadiis orienti quam Thapſacum eſſe propinquiorem, aliud rurſum ſibi fingit aſſumtum ad inſequentem demonſtrationem: aitque, ſi imaginatione concipiatur recta linea a Thapſaco verſus meridiem ducta, perpendicularisque in eam a Babylone demiſſa, fore triangulum rectangulum, quod com-

συνεστηκὸς, ἐκ τε τῆς ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Βαβυλῶνα τεινούσης πλευρᾶς, καὶ τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος καθέτου ἐπὶ τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἠγμένης, καὶ αὐτῆς τῆς διὰ Θαψάκου μεσημβρινῆς. Τούτου δὲ τοῦ τριγώνου τὴν μὲν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ, τὴν ἀπὸ Θαψάκου εἰς Βαβυλῶνα τίθησιν, ἥν φησι τετρακισχιλίων ὀκτακοσίων εἶναι· τὴν δ' ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμμὴν κάθετον, μικρῷ πλειόνων ἢ χιλίων, ὅσον ἦν ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἐπὶ Θάψακον πρὸς τὴν μέχρι Βαβυλῶνος. ἐκ δὲ τούτων καὶ τὴν λοιπὴν τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν συλλογίζεται, πολλαπλάσιον οὖσαν τῆς λεχθείσης καθέτου. Προστίθησι δὲ ταύτῃ τὴν ἀπὸ Θαψάκου πρὸς ἄρκτον ἐκβαλλομένην μέχρι τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, ἧς τὸ μὲν ἔφη μεμετρῆσθαι Ἐρατοσθένης, καὶ εἶναι χιλίων ἑκατὸν, τὸ δ' ἀμέτρητον ἐᾷ. οὗτος δ' ἐπὶ τοὐλάχιστον ὑποτίθεται χιλίων, ὥστε τοῦ συνάμφω δισχιλίων καὶ ἑκατὸν γίνεσθαι· ὃ προσθεὶς τῇ ἐπ' εὐθείας πλευρᾷ τοῦ τριγώνου

comprehendatur a linea a Thapſaco ad Babylonem tendente, et ea quae a Babylone ad perpendiculum in meridianam Thapſaci lineam agitur, ipſaque Thapſaci linea meridiana. Huius trianguli latus recto angulo oppoſitum facit lineam a Thapſaco ad Babylonem porrectam, cui longitudinem aſſignat ſtadiorum IV CIↃ IↃCCC: perpendiculari a Babylone in meridianam Thapſaci, paulo amplius CIↃ, quanto excedebat linea ad Thapſacum eam quae eſt usque ad Babylonem: atque ex his etiam reliquum latus quod angulum rectum conficit, ſupputat, cuius aliquota pars ſit iſta perpendicularis. Huic adiicit lineam a Thapſaco usque ad montes Armenios porrectam, cuius partem ait Eratoſthenes dimenſam eſſe ſtadiorum CIↃ C, omittitque id, cuius nondum eſt explorata menſura. Hipparchus ponit id eſſe ad minimum CIↃ ſtadiorum, ut ſimul ſint CIↃ CIↃ C ſtadia. Hoc ergo addens trianguli lateri quod ad lineam rectam ei adiungitur usque ad perpendicu-

τριγώνου μέχρι τῆς καθέτου [g] τῆς ἐκ Βαβυλῶνος πολλῶν χιλιάδων λογίζεται διάστημα τὸ ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, καὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου μέχρι τῆς ἐκ Βαβυλῶνος καθέτου, ἥτις ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλου ἵδρυται· Τὸ δέ γε ἀπὸ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου ἐπὶ τὸν διὰ Βαβυλῶνος δείκνυσιν οὐ μεῖζον ὂν σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων· ὑποτεθέντος τοῦ μεσημβρινοῦ παντὸς τοσούτων σταδίων ὅσον Ἐρατοσθένης φησίν. Εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν ἦν τὰ ὄρη τὰ Ἀρμένια καὶ τὸ τοῦ Ταύρου ἐπὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου ὡς Ἐρατοσθένης ἀλλὰ πολλαῖς χιλιάσι σταδίων ἀρκτικώτερα κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον. Ἐνταῦθα δὴ πρὸς τὸ τοῖς ἀνεσκευασμένοις λήμμασι προχρῆσθαι, πρὸς τὴν τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου τάξιν, καὶ τοῦτο λαμβάνει πρὸς τὸ μὴ διδόμενον, τὸ τὴν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ γωνίᾳ τὴν ἀπὸ Θαψάκου γραμμὴν εὐθεῖαν εἶναι μέχρι Βαβυλῶνος ἐν σταδίοις τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις. Παρά

g) τῆς ἐκ Βαβυλ.] ita Vat. A. B. Reg. Caſ. Venet. vulgo τῆς Βαβυλ.

dicularem a Babylone demiſſam, multorum millium ſupputat intervallum ab Armeniis montibus et parallelo Athenarum usque ad cathetum e Babylone, quae in Babylonis parallelo inſiſtit. A parallelo autem qui per Athenas ducitur ad eum qui per Babylonem, oſtendit non amplius eſſe ſtadiis CIↃ CIↃ CCCC, poſito toto meridiano tot ſtadiorum, quot affirmat Eratoſthenes. Quod ſi ita eſt, Armenii montes et Taurus non erunt in parallelo Atheniensi, quod voluit Eratoſthenes, ſed multis ſtadiorum millibus verſus ſeptentriones vergent, ſecundum hunc ipſum. Hoc loco praeterquam quod ſumtionibus utitur refutatis ad trianguli rectanguli conſtitutionem, iſtud quoque ſumit ad id quod conceſſum non eſt, lineam quae recto angulo ſubtenditur rectam a Thapſaco ad Babylonem usque ſtadiis conſtare IV CIↃ IↃCCC: nam hanc viam Era-

Παρά τε γὰρ τὸν Εὐφράτην φησὶν εἶναι τὴν ὁδὸν ταύτην ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν σὺν τῇ Βαβυλωνίᾳ, μεγάλῳ κύκλῳ περιέχεσθαι λέγων ὑπό τε τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος· τὸ πλέον δὲ τῆς περισχῆς ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου [h] συμβαίνειν φησίν· ὥςθ' ἡ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Βαβυλῶνα εὐθεῖα [i] ὅτ' ἂν παρὰ pag. 83.
τὸν Εὐφράτην, εἴη, ὅτ' ἂν τοσούτων σταδίων, ὀλίγου δεῖν ἐγγύς. Ἀνατέτραπται ἂν ὁ συλλογισμός. Καὶ μὴν εἴρηταί γε ὅτι οὐχ οἷόν τε δυοῖν δεδομένων γραμμῶν ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν κατάγεσθαι, τὴν μὲν ἐπὶ Θάψακον, τὴν δ' ἐπὶ τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη τὰ κατάλληλα τῇ Θαψάκῳ, ἀπέχοντα τῆς Θαψάκου τὰ λάχιστον κατ' αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον δισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους, ἀμφοτέρας παραλλήλους εἶναι καὶ ἀλλήλαις, καὶ τῇ διὰ Βαβυλῶνος, ἣν νότιον πλευρὰν Ἐρατοσθένης ἐκάλεσεν. Ἐκεῖνος μὲν ἂν οὐκ ἔχων καταμεμετρημένην εἰπεῖν τὴν παρὰ τὰ ὄρη ὁδὸν, τὴν δ' ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ

h) συμβαίνειν] Mss. Caſ. Stroz. Vat. A. Venet. vulgo συμβαίνει. i) ὅτ' ἂν παρὰ] Sequor coni. Tyrwhit. p. 4. vulgo ὅταν, male.

Eratoſthenes ait eſſe iuxta Euphratem, ac Meſopotamiam cum Babylonia contineri magno circulo ab Euphrate et Tigri: maiorem tamen partem ab Euphrate circuiri. Ergo recta linea a Thapſaco ad Babylonem neque iuxta Euphratem ducatur, ſummam hanc non modo non aequabit, ſed et magno erit intervallo minor. Haec ergo Hipparchi ratiocinatio ſubverſa eſt. Et quidem dictum eſt fieri non poſſe datis duabus lineis a Caſpiis portis, quarum una ad Thapſacum, altera ad Armeniae montes e regione Thapſaci ſitos, indeque minimum diſſitos (ipſo Hipparcho autore) ſtadiis bis mille ac centum, deducatur, eae ut inter ſe aequaliter undiquaque diſtent, item paralleli ſint ad lineam quae eſt per Babylonem ducta, quam meridionale latus vocat Eratoſthenes. Ille igitur cum iter montanum quantum eſſet exprimere non poſſet, lineae autem a Thapſaco ad Caſpias portas men-

ἐπὶ Κασπίας πύλας, ταύτην εἶπε, καὶ προσέθηκε τὸ, ὡς τυπωδῶς εἰπεῖν· ἄλλως τε τῷ βουλομένῳ τὸ μῆκος εἰπεῖν τῆς μετὰ τὴν Ἀριανὴν μέχρι Εὐφράτου χώρας, ὃ πολὺ διέφερε ταύτην ἢ ἐκείνην καταμετρεῖν· Ὁ δ' ὡς παρακλήλας ὑπακούων λέγεσθαι, τελέως ἂν δόξειε καταγινώσκειν παιδικὴν ἀμαθίαν τ' ἀνθρώπου. Ταῦτα μὲν οὖν δεῖ ἐᾶν ὡς παιδικά.

Ἃ δ' ἄν τις αἰτιάσαιτο τῷ Ἐρατοσθένους τοιαῦτά ἐστι. Καθάπερ γὰρ ἡ κατὰ μέλος τομὴ, τῆς ἄλλως κατὰ μέρος διαφέρει, (διότι ἡ μὲν κατὰ μέλη λαμβάνει περιγραφὴν ἔχοντα φυσικὴν, ὁρθώσει τινὶ καὶ τύπῳ σημειώδει, καθ' ὃ καὶ τοῦτο εἴρηται,

Τὸν δὲ διαμμελεΐζει ταμών —

ἡ δ' ὁδὲν ἔχει τοιοῦτον·) χρώμεθα δ' οἰκείως ἑκατέρᾳ τὸν καιρὸν, καὶ τὴν χρείαν σκοπῶντες· ὥστως ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν, δεῖ μὲν τομὰς ποιῆσαι τῶν μερῶν, τὰ καθ' ἕκαστα ἐπιόντας· μιμεῖσθαι δὲ τὰς κατὰ μέλος τομὰς

mensuram cognitam haberet, hanc posuit, addiditque, ut crassa Minerva loquar; cum alias mensuram indicaturi spatii, quod est ab Ariana usque ad Euphratem non multum interesset utrius lineae dimensionem haberet. Qui autem eas lineas pro aequaliter distantibus ab eo positas accipit, is plane videtur hominem puerilis ignorantiae insimulare. Haec igitur utpote puerilia, missa faciamus.

Quae vero Eratosthenis vitio dari possunt, talia sunt. Quemadmodum enim sectio in membra differt a tributione in partes: (quod illa nimirum circumscriptionem quandam habet naturalem, certaque forma et punctis suis definitam, unde et illud Poëtae est:

Illum scindendo verum in sua membra resolvens:

haec nihil tale habet) utimur autem utraque tempestive, ratione habita opportunitatis ac necessitatis: ita in rebus geographicis, sane in partes faciendae sunt divisiones, dum singula persequimur, magis tamen sectiones

τομὰς μᾶλλον, ἢ τὰς ὡς ἔτυχε. τὸ γὰρ σημειῶδες καὶ τὸ εὐπεριόριστον ἐκεῖθεν λαβεῖν ἐστι, ὃ χρείαν ἔχει ὁ γεωγράφος. Εὐπεριόριστον δὲ, ὅταν ἢ ποταμοῖς, ἢ ὄρεσιν, ἢ θαλάττῃ δυνατὸν ᾖ, καὶ ἔθνει δὲ, ἢ ἔθνεσι, καὶ μεγέθει ποσῷ, καὶ σχήματι, ὅπερ τοῦτο δυνατόν. Πανταχοῦ δὲ, ἀντὶ τοῦ γεωμετρικῶς τὸ ἁπλῶς καὶ ὁλοσχερῶς ἱκανόν. Μέγεθος μὲν οὖν ἱκανόν ἐστιν, ἂν τὸ μέγιστον εἴπῃς μῆκος καὶ πλάτος· ὡς τῆς οἰκουμένης, ἑπτὰ μυριάδων εἰ τύχοι μῆκος, πλάτος δ' ἔλαττον ἢ ἥμισυ μικρῷ τοῦ μήκους. Σχῆμα δ', ἂν τὶ τῶν γεωμετρικῶν τινὶ σχημάτων εἰκάσῃς, ἴσως τὴν Σικελίαν τριγώνῳ· ἢ τῶν ἄλλων [k] γνωρίμων τινὶ σχημάτων, οἷον τὴν Ἰβηρίαν [l] βύρσῃ, τὴν Πελο- pag. 84.
πόννησον πλατάνου φύλλῳ· ὅσῳ δ' ἂν μεῖζον ᾖ τὸ τεμνόμενον, τοσῷδε καὶ ὁλοσχερεστέρας πρέποι ἂν ποιεῖσθαι τὰς τομάς.

Ἡ

k) γνωρίμων] γνωρίμῳ τινὶ Mss. Caſ. Venet. l) βύρσῃ] βύρσῃ βόος, τὴν δὲ Βρεττανικὴν τὴν μείζονα πώλῳ, τὴν δὲ Πελοπ. Planud.

nes in membra ſunt imitandae, quam quae in qualescunque partes fiunt: ex illis enim puncta ſeu termini poſſunt ſumi, quibus unumquodque commode circumſcribatur, quae res geographo eſt opus. Facile autem circumſcribitur quaedam regio, ſi definiri poſſit fluminibus, montibus, mari, gente, populis, magnitudine (ubi hoc licet) ac figura certa: ubique autem loco geometricae praeciſionis, ſimplicior atque rudior ratio ſufficiet. Nam magnitudo ſatis videbitur expreſſa, ſi maximam longitudinem ac latitudinem dixeris: ut terrae habitatae longitudinem (verbi gratia) LXX millia, latitudinem paulo ſemiſſe longitudinis minorem. Figura, ſi quid geometricae alicui compares figurae, ut (exempli gratia) Siciliam triangulo: aut formae alicuius rei notae, ut Hiſpaniam tergori, Peloponeſum folio platani. Caeterum quanto maius eſt id quod dividitur, tanto etiam grandiora fieri ſegmenta par eſt.

Porro

Ἡ μὲν οὖν οἰκουμένη [m] δίχα διήρηται, τῷ τε Ταύρῳ καὶ τῇ ἐπὶ στήλας θαλάττῃ· [n] καλῶς εἰς τὰ τῆ βορείᾳ καὶ τῆ νοτίᾳ μέρης. Καὶ ἡ μὲν Ἰνδικὴ περιώρισται πολλοῖς· καὶ γὰρ ὄρει καὶ ποταμῷ καὶ θαλάττῃ, καὶ ἑνὶ ὀνόματι, ὡς ἔθνος ἑνὸς ἔθνης· ὥστε καὶ τετράπλευρος ὀρθῶς λέγεται, καὶ ῥομβοειδής. ἡ δ' Ἀριανὴ ἧττον μὲν τὸ εὐπερίγραφον ἔχει, διὰ τὸ τὴν ἑσπερίαν πλευρὰν συγκεχύσθαι· διώρισται δ' ὅμως ταῖς τε τρισὶ πλευραῖς ὡς ἂν εὐθείαις· καὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἂν ἑνὸς ἔθνης. Ἡ δὲ τρίτη σφραγὶς τελέως ἀπερίγραφός ἐστιν, ὅπως γε ἀφορισθεῖσα· ἥτε γὰρ κοινὴ πλευρὰ αὐτῇ τε καὶ τῇ Ἀριανῇ συγκέχυται ὡς προείρηται. καὶ ἡ νότιος πλευρὰ ἀργότατα εἴληπται· ἥτε περιγράφει τὴν σφραγῖδα, διὰ μέσης τὲ αὐτῆς βαδίζουσα, καὶ πολλὰ μέρη ἀπολείπουσα πρὸς νότον· [o] ἥτε μῆκος ὑπογράφει τὸ μέγιστον· τὸ γὰρ προσάρκτιον πλευρὸν

m) δίχα] abeſt e Venet. n) καλῶς εἰς τὰ τῆ βορείᾳ καὶ τῆ νοτίᾳ] Ita Dreguignius optime h. l. ope Med. Cod. reſtituit. in rel. Mss. et Ed. καλῶς καὶ τῆ νοτίᾳ. o) ἥτε μῆκος] ita Tyrwhit. l. c. p. 5. e coni. vulgo ἣ τὸ.

Porro terra habitabilis recte diviſa eſt, Tauro monte, et mari ad columnas in duas partes, borealem et auſtrinam. Atque India quidem multis finibus circumſcripta eſt, monte, fluvio, mari, uno nomine, ut gens unius gentis, quare quadrilatera, et rhombi ſimilis recte dicitur. Ariana minus commode circumſcribitur, eo quod latus occiduum cum aliis eſt confuſum, definita tamen eſt tribus lateribus tanquam rectis, et nomine, ut unius gentis. Tertium autem ſigillum plane circumſcriptione caret. Nam et latus quod ei commune eſt cum Ariana, confuſum eſt ut diximus: et meridionale latus negligentiſſime expreſſum eſt, quippe neque ſigillum eo includitur, cum per id medium tranſeat, et quia multas verſus meridiem partes relinquit: neque longitudinem maximam deſcribit: nam ſeptentrionale latus maius

πλευρὸν μεῖζον· ὥθ' ὁ Εὐφράτης ἐσπέριόν ἐστι πλευρὸν, οὐδ' εἰ ἐπ' εὐθείας ῥέοι· τῶν ἄκρων αὐτῷ μὴ ἐπὶ τῷ αὐτῷ μεσημβρινῷ κειμένων. τί γὰρ μᾶλλον ἑσπέριον, ἢ νότιον; Χωρὶς δὲ τούτων ὀλίγης δεῖσης τῆς ἐπὶ θάλατταν λοιπῆς τὴν Κιλίκιον καὶ τὴν Συριακὴν, τὸ μὴ μέχρι δεῦρο [p] προάγειν δεῖν τὴν σφραγίδα, οὐ πιθανὸν, τῆς τε Σεμιράμιδος καὶ τοῦ Νίνου Σύρων λεγομένων· ὧν τῆς μὲν ἡ Βαβυλὼν κτίσμα καὶ βασίλειον· τοῦ δὲ Νῖνος, ὡς ἂν μητρόπολις τῆς Συρίας· καὶ τῆς διαλέκτου δὲ μέχρι νῦν διαμενούσης τῆς αὐτῆς, τοῖς τε ἐκτὸς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῖς ἐντός. Τὰ ἐνταῦθα μέντοι τοιοῦτῳ διασπᾶν μερισμῷ ἔθνος γνωριμώτατον, καὶ τὰ μέρη συνάπτειν τοῖς ἀλλοεθνέσιν, ἥκιστα ἂν πρέποι. Οὐδὲ γὰρ ὑπὸ μεγέθους ἀπηναγκάσθαι λέγοι ἄν. καὶ γὰρ τὸ μέχρι θαλάττης, οὐ μήν πω ἂν ἐξισάζοιτο τῇ Ἰνδικῇ· ἀλλ' οὐδὲ τῇ Ἀριανῇ, προσλαβὸν καὶ τὸ [q] μέχρι τῶν ὄρων τῆς εὐδαίμονος Ἀρα-

p) προάγειν δεῖν] ita lego pro vulg. προάγειν δυοῖν. q) μέχρι τῶν ὄρων] ita lego cum Casaub. pro vulg. μ. τ. ἐρῶν.

maius est: neque Euphrates occiduum latus conficit, ne si rectam quidem flueret ad lineam: cum eius extrema non sint in eodem meridiano, qui ergo magis occiduum, quam australinum faceret latus? Absque etiam his, cum paulum restet terrae vsque ad mare Cilicium et Syrium, quod sigillum non vsque ad ista producit, consentaneum non est: cum et Semiramis et Ninus Syri dicantur, quorum illa Babylonem condidit et regiam habuit, ille Ninum, quae prima urbs (sic metropolin liceat exprimere) Syriae censetur: cumque eadem adhuc lingua utantur extra, intraque Euphratem. Proinde hic gentem nobilissimam tanta intercapedine divellere, partesque eius peregrinis adiungere nationibus, minime convenit. Neque enim dicere potest se magnitudine coactum esse: etsi enim usque ad mare producatur nunquam aequabit Indiam, ac ne Arianam quidem, adsumtis etiam quae supersunt vsque ad fines felicis

Ἀραβίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ὥστε πολὺ κρεῖττον ἦν μέχρι δεῦρο προελθεῖν, τῆς τρίτης [r] εἰπόντα σφραγίδος, τοσαύτῃ προσθήκῃ τῇ μέχρι τῆς Συριακῆς θαλάττης, τὸ μὲν νότιον πλευρὸν [s] οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνος εἶπεν ἔχον, οὐδ' ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Καρμανίας εὐθὺς τὴν δεξιὰν παραλίαν εἰσπλέοντι [t] παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Εὐφράτου, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ὁρίοις τῆς Μεσήνης καὶ τῆς Βαβυλωνίας συνάπτον, ἥπερ ἐστὶν ἀρχὴ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ διορίζοντος τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης ἠπείρου, εἶτ' ἐφεξῆς αὐτὸν τοῦτον [u] διεξιὸν διήκοντα μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ Πηλουσίου, καὶ
pag. 85. ἔτι τοῦ Κανωβικοῦ στόματος τοῦ Νείλου· τοῦτο μὲν τὸ νότιον πλευρόν· τὸ δὲ λοιπὸν ἑσπέριον, τὴν ἀπὸ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος μέχρι τῆς Κιλικίας παραλίαν.

Τετάρτη δ' ἂν εἴη σφραγὶς ἡ συνεχοῦσα ἔκ τε τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, καὶ τῆς Αἰγύ-

r) εἰπόντα] Sic Breguignius quem ſequor. vulgo εἰπόντας. s) οὐχ ὥσπερ] Mss. Caſ. Venet. vulgo οὐχ ὅπερ. t) παρὰ τὸν Περσικὸν κ.] ita Mss. Caſ. Venet. vulgo γὰρ τ. Π. κ. u) διεξιὸν] Mss. Bemb. Caſ. vulgo δεξιὸν.

Arabiae et Aegypti. Erat itaque multo melius eo vsque progredi, et facto hoc additamento usque ad Syriacum mare, tertii ſigilli auſtrale latus definire non ſecundum illius ſententiam, neque ad lineam rectam, ſed ſtatim a Carmania ora maritima, quae per Perſicum ſinum ad Euphratis oſtia naviganti ad dextram eſt, ac deinceps progredi ad contiguum finibus Meſtenes et Babyloniae, ubi iſthmus incipit, qui felicem Arabiam a reliqua continente dirimit, tum denique per hunc iſthmum producere, usque ad intimum Arabici ſinus, Peluſium et Canopicum Nili oſtium: hoc erit latus meridionale; reliquum occiduum a Canopico oſtio vsque ad Ciliciae oram.

Quartum ſigillum conſtabit Arabia felice, ſinu Arabico, tota

Αἰγύπτου πάσης, καὶ τῆς Αἰθιοπίας. ταύτης δὲ τῆς μερίδος, μῆκος μὲν ἔσται τὸ ἀφοριζόμενον, ὑπὸ δυοῖν μεσημβρινῶν· ὁ μὲν γὰρ γράφεται διὰ τοῦ δυσμικωτάτου σημείου, τοῦ ἐπ' αὐτῆς, ὁ δὲ διὰ τοῦ ἑωθινωτάτου· πλάτος δὲ, τὸ μεταξὺ δυοῖν παραλλήλων· ὧν ὁ μὲν γράφεται διὰ τοῦ βορειοτάτου σημείου, ὁ δὲ διὰ τοῦ νοτιωτάτου· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀνωμάλων σχημάτων ἐφ' ὧν πλευραῖς ὁ δυνατὸν ἀφορίσαι πλάτος καὶ μῆκος, οὕτω τὸ μέγεθος ἀφοριστέον. Καθόλου δὲ νοητέον, ὅτι οὐχ ὡσαύτως λέγεται μῆκος καὶ πλάτος, ἐπὶ ὅλου καὶ μέρους· ἀλλ' ἐφ' ὅλου μὲν τὸ μεῖζον διάστημα καλεῖται μῆκος, τὸ δ' ἔλαττον, πλάτος· ἐπὶ μέρους δὲ μῆκος μὲν τὸ παράλληλον τῷ τοῦ ὅλου μήκει [x] τμῆμα ἐκείνου ὁπότερον ἂν ᾖ μεῖζον, κἂν τὸ ληφθὲν διάστημα ἐν τῷ πλάτει μεῖζον ᾖ τοῦ ληφθέντος ἐν τῷ μήκει διαστήματος. Διὸ καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν μηκυνομένης, ἀπὸ δὲ ἄρκτων ἐπὶ νότον πλατυνομένης,

x) τμῆμα ἐκείνου] Tyrwhit. l. c. p. 5. corr. ἐκείνου. Forte leg. τὸ παράλληλον τῷ τοῦ ὅλου ἐκείνου μήκει τμῆμα.

tota Aegypto et Aethiopia. Huius partis longitudo continebitur duobus meridianis, quorum unus per occaſui alter per ortui proximum eius punctum deſcribetur: latitudo inter duas parallelos, quarum una per ſeptentrioni, altera per meridiei viciniſſimum punctum ducatur. Nam in figuris quae inaequalibus inter ſe lineis includuntur, cum lateribus longitudo et latitudo accurate finiri non poſſunt, magnitudo hac ratione eſt definienda. In univerſum autem intelligendum eſt, non eodem modo longitudinem et latitudinem in toto atque in parte dici: nam longius ſpatium in toto appellatur longitudo, brevius latitudo: in parte autem longitudo eſt id latus, quod aequali intervallo iuxta totius longitudinem porrigitur lineam nulla habita ratione maioris ſpatii, etiamſi maior ſit latitudo. Ergo cum terrae orbis, quantum eius habitatur, ab ortu verſus occaſum in longum protendatur, a ſeptentrionibus autem verſus auſtrum dilatetur, longitudo

καὶ τῷ μὲν μήκει ἐπὶ παραλλήλῳ τινὸς τῷ ἰσημερινῷ γραφομένῳ, τῷ δὲ πλάτει [y] ἐπὶ μεσημβρινῷ, δεῖ καὶ τῶν μερῶν λαμβάνεσθαι, μήκη μὲν τὰ παράλληλα τῷ μήκει τμήματα [z] αὐτῆς, πλάτη δὲ τὰ τῷ πλάτει. οὕτω γὰρ ἂν ἄμεινον ὑπογράφοιτο, πρῶτον μὲν τὸ μέγεθος τῆς οἰκουμένης ὅλης· ἔπειτα δὲ καὶ ἡ διάθεσις καὶ τὸ σχῆμα τῶν μερῶν, καθ' ἃ μὲν ἀπολείπειν, καθ' ἃ δὲ πλεονάζειν φαινομένων τῇ τοιαύτῃ παραθέσει.

Ἐρατοσθένης δὲ τὸ μὲν τῆς οἰκουμένης λαμβάνει μῆκος ἐπὶ τῆς διὰ Στηλῶν καὶ Κασπίων πυλῶν, καὶ Καυκάσου γραμμῆς, ὡς ἂν εὐθείας· τὸ δὲ τῆς τρίτης μερίδος, ἐπὶ τῆς διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ Θαψάκου· τὸ δὲ τῆς τετάρτης, ἐπὶ τῆς διὰ Θαψάκου καὶ Ἡρώων πόλεως, [a] μέχρι τῆς παραλίας τῆς μεταξὺ τῶν στομάτων τοῦ Νείλου, ἀνάγκη καταρρέφειν εἰς τὰς περὶ Κάνωβον καὶ Ἀλεξάνδρειαν τόπους· ἐνταῦθα γάρ ἐστὶ τὸ

y) ἐπὶ μεσημβρινῷ] In Codd. ἐπὶ μεσημβρίαν ᾗ, Xyl. ſuſtulit partic. negantem; rectius Tyrwhittus l. c p. 6. ex lect. Msstorum ἐπὶ μεσημβρινῷ reſtituit. z) αὐτῆς] Ita Tyrwhitt. l. c. vulgo αὐτοῦ. a) μέχρι — τῆς μεταξὺ] ita Mss. Caſ. Venet. Vat. A. B. Stroz. vulgo μέχρι τῆς μεταξὺ.

gitudoque circulo qui ſit aequinoctiali parallelus deſcribatur, latitudo in ipſo meridiano notetur: partium quoque longitudines ſumi debent, portiones totius longitudini parallelae, et latitudines latitudini: ſic enim rectius exprimi poterit cum totius habitatae terrae magnitudo, tum partium diſpoſitio ac figura, quae hac comparatione inſtituta in quibusdam excedi, in quibusdam excedere videbuntur.

At Eratoſthenes longitudinem terrae habitatae in lineis, quam ipſe rectam putat, ſumit. quae per columnas, portas Caſpias, et Caucaſum ducatur: tertii autem ſigilli, in ducta per Caſpias portas et Thapſacum: quarti, in ducta per Thapſacum et Heroum urbem, quam porrectam usque ad oſtia Nili neceſſe eſt finiri in locis Canopo et Alexandriae vicinis, ibi

τὸ ἔσχατον στόμα τὸ καλούμενον Κανωβικόν τε καὶ Ἡρακλεωτικόν. Εἴτ' οὖν ἐπ' εὐθείας ἀλλήλοις τὰ μήκη τίθησιν, εἴθ' ὡς ἂν γωνίαν ποιοῦντα κατὰ Θάψακον· ἀλλ' ὅτι γε ὁ παράλληλον ὁδέτερον τῷ τῆς οἰκουμένης μήκει, Φανερὸν ἐστιν ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκεν αὐτός. Τὸ μὲν γὰρ τῆς οἰκουμένης μῆκος διὰ τῶ Ταύρε γράφει, καὶ τῆς ἐπ' εὐθείας μέχρι σηλῶν θαλάττης, κατὰ γραμμὴν τὴν διὰ τῶ Καυκάσε καὶ Ῥόδε καὶ Ἀθηνῶν· ἀπὸ δὲ Ῥόδε εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸν δι' αὐτῶν μεσημβρινόν, [b] ὁ πολὺ ἐλάττους φησὶ τῶν τετρακισχιλίων εἶναι σταδίων· ὥστε τοσοῦτον καὶ οἱ παράλληλοι διέχοιεν ἂν ἀλλήλων, ὅ, τε διὰ Ῥόδε καὶ ὁ δι' Ἀλεξανδρείας. ὁ δ' αὐτὸς πῶς ἐστι τούτῳ, ὁ διὰ τῆς Ἡρώων πόλεως, ἢ νοτιώτερός γε τούτε· ὡς δ' ἡ συμπίπτουσα γραμμὴ τούτῳ γε τῷ παραλλήλῳ καὶ τῷ διὰ Ῥόδε καὶ Κασπίων πυλῶν, εἴτ' εὐθεῖα, εἴτε κεκλασμένη, οὐκ ἂν εἴη παράλληλος ὁδετέρα. pag. 86.

 Οὐκ

b) ὁ πολὺ ἐλάττους] in Mss. part. negans deeſt.

ibi enim ultimum eſt oſtium, quod Canopicum et Heracleoticum dicitur. Proinde ſive longitudines iſtas in eadem ponat recta linea, ſive lineae hae apud Thapſacum faciant angulum: id quidem ex eius ipſius verbis liquet, neutram harum longitudinum aequaliter ab orbis habitati longitudine diſtare. Longitudinem enim hanc deſcribit in recta linea, quae Taurum, mare ad columnas, Caucaſum, Rhodum, et Athenas tangat. Iam a Rhodo Alexandriam usque, ſecundum ductum per haec loca meridianum, non multo minus quatuor ſtadiorum millibus eſſe ait: tantum ergo intervallum erit inter parallelos Rhodi et Alexandriae, cum hoc autem fere idem eſt is qui per Heroum urbem ducitur, aut meridiem verſus magis vergit: quo efficitur, lineam quae incidit in hunc parallelum, et eum qui per Rhodum et Caſpias portas agitur, ſive recta eſt ea ſive fracta, neutrius reſpectu parallelum

Οὐκ εὖ γοῦν λαμβάνεται τὰ μήκη· οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ αἱ διαβόρειοι λαμβάνονται μερίδες.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸν Ἵππαρχον πρότερον ἐπανιόντες, τὰ ἑξῆς ἴδωμεν. Πάλιν γὰρ πλάσας ἑαυτῷ λήμματα, γεωμετρικῶς ἀνασκευάζει τὰ ὑπ' ἐκείνου τυπωδῶς λεγόμενα. Φησὶ γὰρ αὐτὸν λέγειν τὸ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς μὲν Κασπίους πύλας διάστημα σταδίων ἑξακισχιλίων ἑπτακοσίων· εἰς δὲ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας καὶ Περσίδος πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων· ὅπερ ἐπὶ γραμμῆς κεῖται πρὸς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς εὐθείας ἀγομένης· γίνεσθαι δὲ ταύτην κάθετον ἐπὶ τὴν κοινὴν πλευρὰν τῆς τε δευτέρας καὶ τῆς τρίτης σφραγίδος· ὥστε κατ' αὐτὸν συνίστασθαι τρίγωνον ὀρθογώνιον, ὀρθὴν ἔχοντα τὴν πρὸς τοῖς ὅροις τῆς Καρμανίας, καὶ τὴν ὑποτείνουσαν εἶναι ἐλάττω μιᾶς τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν ς ἐχουσῶν. δεῖν οὖν τὴν Περσίδα τῆς δευτέρας ποιεῖν σφραγίδος. Πρὸς ταῦτα δ' εἴρηται, ὅτι οὔθ' ἡ ἐκ Βαβυ-

ς) ἐχουσῶν] vulgo ἔχουσαν. Mss. Cas. περιεχουσῶν.

allelum esse. Non ergo longitudines recte accipiuntur, nihiloque rectius particulae latitudinum adversus boream porrectae.

Sed nos prius ad Hipparchum reversi, ea quae sequuntur inspiciamus. Rursum enim argumenta sibi ipse fingens, ea quae Eratosthenes crassius dixerat, rationibus geometricis refellere conatur. Ait enim, Eratosthenis sententia, a Babylone ad portas Caspias intervallum esse stadiorum ιϽϽ cιϽ ιϽ cc: ad fines Carmaniae et Persidis amplius novem millibus, quod situm sit in recta linea versus ortum aequinoctialem ducta, quae ad angulos rectos insistat lineae ei quae commune est latus secundi et tertii sigilli: itaque ex eius sententia fieri triangulum rectangulum, cuius rectus angulus ad fines Carmaniae pertineat, et latus ei subtentum altero eorum quae eum includunt sit minus: ergo Persidem secundo sigillo debere adscribi. Adversus haec dictum est, neque lineam quae

Βαβυλῶνος εἰς τὴν Καρμανίαν ἐπὶ παραλλήλῳ λαμβάνεται, ἔνθ' ἡ διορίζουσα εὐθεῖα τὰς σφραγίδας μεσημβρινὴ εἴρηται· ὥστ' οὐδὲν εἴρηται πρὸς αὐτόν· οὐδὲ τὸ ἐπιφερόμενον. Εἰρηκότος γὰρ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς μὲν Βαβυλῶνα τὰς λεχθέντας, εἰς Σοῦσα δὲ σταδίους εἶναι τετρακισχιλίους ἐνακοσίους, ἀπὸ δὲ Βαβυλῶνος τρισχιλίους τετρακοσίους· πάλιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁρμηθεὶς ὑποθέσεων, ἀμβλυγώνιον τρίγωνον συνίστασθαί φησι πρός τε ταῖς Κασπίοις πύλαις καὶ Σούσοις καὶ Βαβυλῶνι, τὴν ἀμβλεῖαν ἔχον γωνίαν πρὸς Σούσοις, τὰ δὲ τῶν πλευρῶν μήκη τὰ ἐκκείμενα· εἶτ' ἐπιλογίζεται, διότι συμβήσεται κατὰ τὰς ὑποθέσεις ταύτας, τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἐπὶ τῇ διὰ Βαβυλῶνος καὶ Σούσων παραλλήλῳ δυσμικωτέραν ἔχειν τὴν κοινὴν τομὴν τῆς κοινῆς τομῆς τῇ αὐτῇ παραλλήλῳ, καὶ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν pag. 87.
καθηκούσης εὐθείας ἐπὶ τὰς ὄρους τὰς τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, πλείοσι τῶν τετρακισχιλίων καὶ τετρακοσίων· σχεδὸν δή τι πρὸς τὴν διὰ Κασπίων

quae a Babylone in Carmaniam ducitur, paralleli loco ſumi: neque meridianam appellatam eſſe eam lineam, quae ſigilla diſtinguit: nihil ergo contra eum dictum eſt, ne id quidem quod infertur. Cum enim dixerit a Caspiis portis ad Babylonem tot eſſe quot docuimus ſtadia, ad Suſa autem ιϗϗ, demtis c, et a Babylone ιιι ϡ ϡ cccc rurſum ab iisdem profectus poſitionibus, triangulum ait obtusangulum conſtitui ad Caspias portas, Suſa, et Babylonem, cuius recto maior angulus Suſis inſiſtat, laterum ea longitudine manente, quae expoſita fuit. Inde ratiocinatur, his poſitis conſequens fore, meridianam lineam, quae per Caspias portas agitur, in parallelo per Babylonem et Suſa transeunte communem interſectionem magis verſus occidentem ſitam habituram ea interſectione eiusdem paralleli et rectae a Caspiis portis ad fines Carmaniae Perſidisque deductae lineae, amplius quatuor millibus ſtadiorum et ſtadiis cccc, ac fere ad Caspiarum por-

πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἡμίσειαν ὀρθῆς ποιεῖν γωνίαν τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ τῶν ὄρων τῆς τε Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος· καὶ νεύειν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέσα τῆς τε μεσημβρίας καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς· ταύτῃ δ' εἶναι παράλληλον τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, ὥστε καὶ τοῦτον ἀπὸ τῶν ὀρῶν οὐκ ἐπὶ μεσημβρίαν ῥεῖν, ὡς φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλὰ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς, καθάπερ ἐν τοῖς ἀρχαίοις πίναξι καταγέγραπται. Τίς ἂν συγχωρήσει τὸ νῦν συσταθὲν τρίγωνον ἀμβλυγώνιον εἶναι, μὴ συγχωρῶν ὀρθογώνιον εἶναι τὸ περιέχον αὐτό; τίς δ' ἐπὶ παραλλήλῳ κειμένην τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Σοῦσα μίαν τῶν τὴν ἀμβλεῖαν περιεχουσῶν, τὴν ὅλην μὴ συγχωρῶν τὴν μέχρι Καρμανίας; τίς δὲ τῷ Ἰνδῷ παράλληλον τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὰς ὄρους τῆς Καρμανίας; ὧν χωρὶς κενὸς ἂν εἴη ὁ συλλογισμός. Χωρὶς δὲ τούτων, κἀκεῖνος εἴρηκεν, ὅτι ῥομβοειδές ἐστι τὸ σχῆμα τῆς Ἰνδικῆς· καὶ καθάπερ ἡ ἑωθινὴ

portarum meridianam lineam dimidium recti anguli conficere eam quæ per portas Caspias, ac fines Carmaniae et Perſidis: eamque inclinare in medium inter meridiem et ortum aequinoctialem, ab eaque undiquaque aequaliter diſſitum eſſe Indum fluvium: itaque et hunc non verſus meridiem a montibus fluere, ut Eratoſthenes dicit, ſed inter meridiem atque ortum aequinoctialem, ſicut in vetuſtis tabulis fuit deſcriptum. Quis autem concedet triangulum nunc conſtitutum, eſſe obtusangulum, non concedens id quod ipſum continet eſſe rectangulum? quis in parallelo ſitam lineam a Babylone ad Suſa ductam concedet unam eſſe earum quae obtuſum angulum includunt, totam non concedens eam, quae eſt usque ad Carmaniam? quis Indo parallelum eſſe eam, quae a Caſpiis portis ad fines Carmaniae ducitur? ſine quibus vana eſt ratiocinatio. Praeter haec ille etiam dixit Indiae figuram eſſe rhombi ſimilem: et ſicut orientale latus valde eſt verſus

ἐωθινὴ πλευρὰ περιέσπασται πολὺ πρὸς ἕω, καὶ μάλιστα τῷ ἐσχάτῳ ἀκρωτηρίῳ, ὅ καὶ πρὸς μεσημβρίαν προπίπτει πλέον παρὰ τὴν ἄλλην ἠϊόνα, ἕτω καὶ ἡ παρὰ τὸν Ἰνδὸν πλευρά.

Πάντα δὲ ταῦτα λέγει [d] γεωμετρικῶς ἐλέγχων, ὐ πιθανῶς. Ταῦτα δὲ καὶ αὐτὸς ἐπενίγκας ἑαυτῷ ἀπολύεται, φήσας, εἰ μὲν παρὰ μικρὰ διαστήματα ὑπῆρχεν ὁ ἔλεγχος, συγγνωναι ἂν ἦν· ἐπειδὴ δὲ παρὰ χιλιάδας σταδίων φαίνεται διαπίπτων, ὐκ εἶναι συγγνωστά· καίτοι ἐκεῖνόν γε καὶ παρὰ τετρακοσίους σταδίους αἰσθητὰ ἀποφαίνεσθαι τὰ παραλλάγματα, ὡς ἐπὶ τῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλυ καὶ τῦ διὰ Ῥόδυ. Ἔστι δὲ τὸ πρὸς αἴσθησιν ὐχ ἁπλῦν. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν πλάτει μεῖζονι, τὸ δ' ἐλάττονι. [e] μείζονι μὲν εἰ αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστευόμεν ἢ καιροῖς ἢ κράσεσιν

 ἀέρων

d) γεωμετρικῶς] Sustuli part. negantem ὐ, quae sensum turbavit licet contra Mss. ὡς γεωμ. Breg. e) μείζονι — κράσεσιν] Restitui h. l. ad mentem Salmas. in Exerc. Plin.: ed. Traiect. p. 467. 3 qui vulgo ita se habet: μείζονι μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστευομένη καιροῖς ἢ κρ — τῶν κλιμάτων κράσιν. — Cod. Reg. teste Breguignio pro πιστευομένη καιροῖς habet πιστεύομεν ἐν κ.

versus ortum circumductum, maxime ultimo promontorio quod et magis versus meridianum vergit quam reliquum litus: ita et latus iuxta Indum.

Haec omnia profert geometricis non verisimilibus argumentis utens. Atque haec inferens, ipse sua dissolvit ita loquens: si error in exiguis deprehenderetur, ignoscipoterat: quia autem aliquot stadiorum millibus aberratur, venia dari non potest illi, qui diversitatem etiam ad cccc stadia sentiri posse pronunciat, ut in parallelo qui per Athenas et qui per Rhodum ducitur. Quae autem ad sensus attinent, non uno modo percipiuntur, sed alia ratione in maiori, alia in minori spatio. In maiori quidem, de climatum temperamento ipsi oculo iudice credimus, aut

ἀέρων πρὸς τὴν τῶν κλιμάτων κρίσιν· ἐλάττονι δ' ἂν, δι' ὀργάνων γνωμονικῶν, ἢ διοπτρικῶν. Ὁ μὲν δι' Ἀθηνῶν παράλληλος, γνωμονικῶς ληφθεὶς καὶ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Καρίας, εἰκότως ἐν σταδίοις τοσούτοις αἰσθητὴν ἐποίησε τὴν διαφοράν. Ὁ δ' ἐν πλάτει μὲν τρισχιλίων σταδίων μήκει δὲ καὶ τετρακισμυρίων ὄρους, πελάγους δὲ τρισμυρίων λαμβάνων τὴν ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἰσημερινὰς ἀνατολὴν γραμμήν, καὶ τὰ
pag. 88 ἐφ' ἑκάτερα τὸ μέρος, τὰ μὲν νότια ὀνομάζων, τὰ δὲ βόρεια, καὶ ταῦτα πλινθία καλῶν καὶ σφραγίδας· νοείσθω πῶς καὶ ταῦτα λέγει, καὶ πλευρὰ τὰ μὲν ἀρκτικὰ, τὰ δὲ νότια· καὶ πῶς τὰ μὲν ἑσπέρια, τὰ δὲ ἑωθινά· καὶ τὸ μὲν παραπολὺ διαμαρτανόμενον παρορῶν, ὑπεχέτω λόγον· δίκαιον γὰρ· τὸ δὲ παρὰ μικρὸν ὀδὲ παριδὼν ἐλεγκτέος ἐστίν. Ἐνταῦθα δ' ὁδοτέρως αὐτῷ προσάγεταί τις ἔλεγχος. ὅτε γὰρ τῶν ἐν τοσούτῳ πλάτει γεωμετρικὴ τις δύναιτ' ἂν εἶναι

f) ὄρους] vulgo ὄρυς. g) δύναιτ' ἂν εἶναι] ita lego cum Casaub. in script. et ed. εἶναι deest.

aut fructibus, aut temperamentis aëris, in minori autem gnomica adhibemus instrumenta, et dioptrica. Parallelus igitur ductus per Athenas gnomonice observatus, itemque qui per Rhodum et Cariam ducitur, probabiliter tot stadiorum intercapedinem sensui obiecissent. Qui autem in latitudine ter mille, et longitudine XL millium per montes, et XXX millium per mare ducit lineam ab occasu ad ortum aequinoctialem, et in utramque eius partem alia meridionalia, alia septentrionalia appellat, eaque iterum in laterculos et sigilla dividit; is videat, quomodo dicat et haec, et latera haec septentrionalia, illa austrina, et quomodo haec occidua, illa orientalia; idemque ea praetermittens in quibus magnum est erratum, rationem reddat, id enim par est: exigua autem etiam si eum fugerint, refutandus non est. Enimvero hîc neutro modo is hominem redarguit: nam neque de tanta latitudine demonstratio potest geometrica dari: neque

εἶναι ἀπόδειξις· ὥστ' ἐν οἷς ἐπιχειρεῖ γεωμετρεῖν, ὁμολογουμένοις χρῆται λήμμασιν, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας.

Βέλτιον δὲ περὶ τῆς τετάρτης [h] λέγειν μερίδος· προσίθησι δὲ καὶ [i] τὸ τῇ φιλαιτίᾳ καὶ τῷ μένοντος ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὑποθέσεων ἢ τῶν παραπλησίων. Τοῦτο μὲν γὰρ ὀρθῶς ἐπιτιμᾷ, διότι μῆκος ὀνομάζει τῆς μερίδος ταύτης τὴν ἀπὸ Θαψάκου μέχρις Αἰγύπτου γραμμήν· ὥσπερ εἴ τις παραλληλογράμμου τὴν διάμετρον μῆκος αὐτοῦ φαίη. Οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖται ἥ τε Θάψακος, καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτου παραλία, ἀλλ' ἐπὶ διεστώτων πολὺ ἀλλήλων· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ διαγώνιός πως ἄγεται καὶ λοξὴ ἡ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Αἴγυπτον. Τὸ δὲ θαυμάζειν πως ἐθάρρησεν εἰπεῖν ἑξακισχιλίων σταδίων, τὸ ἀπὸ Πηλουσίου εἰς Θάψακον, πλειόνων ὄντων ἢ ἑπτακισχιλίων, οὐκ ὀρθῶς. Λαβὼν γὰρ δι' ἀποδείξεως μέν, ὅτι ὁ διὰ Πηλουσίου παράλληλος τοῦ διὰ Βαβύ-

h) λέγειν] λέγει coni. Tyrwhitt. p. 6. l. c. i) τὸ τῇ φιλαιτίᾳ] Ms. Reg. in rel. voc. τὸ deeſt.

neque ubi geometrice agere vult, ſumtionibus utitur in confeſſo ſitis, ſed ipſe ſibi eas fingit.

Praeſtat autem de quarta dicere parte, ubi prioribus vitiis adiicit culpandi ſtudium, inque eisdem aut ſimilibus hypotheſibus permanſionem. Id quidem merito reprehendit, quod Eratoſthenes longitudinem appellat huius partis lineam a Thapſaco ad Aegyptum pertinentem: quod perinde ſit, ac ſi quis parallelogrammi diametrum, eius figurae longitudinem appellet. Non enim in eodem parallelo iacent Thapſacus et Aegypti ora maritima, ſed in valde invicem diſtantibus: inque ſpatio inter hos interveniente quaſi ad angulum et obliqua ducitur a Thapſaco ad Aegyptum linea. Id autem non recte, quod miratur qui auſus fuerit dicere Thapſacum Peluſio diſtare ſex millibus ſtadiorum, cum diſtet amplius ſeptem millibus. Demonſtrans enim Peluſianum parallelum a Baby-

Βαβυλῶνος πλείοσιν ἢ δισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις νωτιώτερός ἐστι, κατ' Ἐρατοσθένη δὲ (ὡς οἴεται) διότι τῦ διὰ Βαβυλῶνος ὁ διὰ τῆς Θαψάκυ ἀρκτικώτερος τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις σταδίοις, [k] συμπίπτειν φησὶ πλείυς τῶν ἑπτακισχιλίων. Πῶς ἂν κατ' Ἐρατοσθένη δείκνυται ἡ τοσαύτη ἀπόστασις τῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλυ ἀπὸ τῦ διὰ Θαψάκυ [l] ζητῶ· ὅτι μὲν γὰρ ἀπὸ Θαψάκυ ἐπὶ Βαβυλῶνα τοσῦτόν ἐστιν, εἴρηκεν ἐκεῖνος· ὅτι δὲ καὶ ἀπὸ τῦ δι' ἑκατέρυ παραλλήλυ ἐπὶ τὸ διὰ θατέρυ, ὐκ εἴρηκεν. ὧδε γάρ, ὅτι ἐπί τ' αὐτῦ μεσημβρινῦ ἐστιν ἡ Θάψακος καὶ ἡ Βαβυλών. Τἀναντία γὰρ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἔδειξε, κατ' Ἐρατοσθένη πλείοσιν ἢ δισχιλίοις σταδίοις συμβαίνειν ἀνατολικωτέραν εἶναι τὴν Βαβυλῶνα τῆς Θαψάκυ. Ἡμεῖς τε παρατίθεμεν τὰς Ἐρατοσθένυς ἀποφάσεις, ἐν αἷς τὸν Τίγριν καὶ τὸν Εὐφράτην ἐγκυκλῦσθαι τήν τε Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ τὸ πλέον γε τῆς ἐγκυκλώσεως τὸν Εὐφράτην

k) συμπίπτειν] ita Caſaub. συμπίπτει vulgo. l) ζητῶ] ita lego cum Xylandro et Caſaub. vulgo ζητῶν.

Babylonio verſus meridiem amplius CIↃ CIↃ IↃ ſtadiis vergere: ſecundum Eratoſthenem autem (vt opinatur) Babylonio Thapſacenum ſeptentrionaliorem eſſe quater mille et IↃ CCC ſtadiis: conficiuntur, inquit, ſtadia millibus ſeptem plura. Haec parallelorum diſtantia quomodo ex Eratoſthenis ſententia oſtendatur, quaero. Id quidem hic dixit, tantam eſſe Babylonis a Thapſaco diſtantiam: ſed parallelos horum locorum tantundem diſtare, et Thapſacum et Babylonem in eodem eſſe meridiano, non dixit. Contra enim ipſe Hipparchus demonſtravit, ſecundum Eratoſthenem eſſe Babylonem Thapſaco amplius CIↃ CIↃ ſtadiis orientaliorem. Et nos adducimus Eratoſthenis pronunciata, in quibus eſt, Tigri et Euphrate ambiri Meſopotamiam et Babyloniam, ita ut Euphrates maiorem circularis iſtius ambitionis partem conficiat. Eum

φράτην ποιεῖν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν ῥέοντα, ἐπιστρέφειν πρὸς τὰς ἀνατολὰς, ἐκπίπτειν δὲ ἐπὶ μεσημβρίαν. Ἡ μὲν ἂν ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ pag. 89. τῶν ἄρκτων ὁδὸς, [m] ὡς μεσημβρινῆ τινός ἐστιν· ἡ δ' ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς ἐπιστροφὴ, καὶ ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα, ἔκνευσίς τε ἐστὶν ἀπὸ τῆ μεσημβρινῆ, καὶ ἐκ ἐπ' εὐθείας, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἐγκύκλωσιν. Τὴν δέ γε ὁδὸν εἴρηκε τετρακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σταδίων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ Θαψάκε, παρὰ τὸν Εὐφράτην προσθεὶς, καθάπερ ἐπίτηδες, τῆ μήτινα εὐθεῖαν αὐτὴν δέξασθαι καὶ μέτρον τῆ μεταξὺ δυοῖν παραλλήλων διαστήματος. Μὴ διδομένε δὲ τέτε, κενὸν ἐστι καὶ τὸ ἐφεξῆς δείκνυσθαι δοκῦν, ὅτι συνιστάμενε ὀρθογωνίε τριγώνε πρός τε Πηλσίῳ καὶ Θαψάκῳ καὶ τῇ τομῇ τῆ τε διὰ Θαψάκε παραλλήλε, καὶ τῆ διὰ Πηλσίε μεσημβρινῆ, μία τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν ἡ ἐπὶ τῆ μεσημβρινῆ μείζων ἔσαι τῆς ὑπὸ τὴν ὀρθὴν τῆ ἀπὸ

m) ὡς μεσημβρινῆ] ὡς ἂν μ. Vat. A. B. Ald.

Eum enim a ſeptentrione profluentem verſus orientem converti, et verſus meridiem effluere. At quod a ſeptentrione verſus meridiem fluit, id quidem ſecundum meridianum aliquem fieri poteſt. Sed illa verſus ortum averſio et verſus Babylonem, declinatio iam eſt a meridiano, neque in recta linea permanſio, propter modo dictum ambitum. Iter quoque a Thapſaco Babylonem IVCIↃ et IↃↃↃ ſtadiorum eſſe dixit, data opera addens iuxta Euphratem, ne quis linea recta hoc iter confici poſſe credat, idque menſuram intervalli inter duos parallelos putet. Quo negato, vanum iam eſt deinceps demonſtrare velle, conſtituto rectangulo triangulo ad Peluſium et Thapſacum et interſectionem Thapſaceni paralleli cum Peluſiaco meridiano, unum eorum quae rectum angulum faciunt laterum, nempe quod eſt in meridiano, longius eſſe eo quod recto ſubtenditur angulo, ductum a Tha-

ἀπὸ Θαψάκου εἰς Πηλούσιον. Κενὸν δὲ καὶ τὸ συνάπτον τούτῳ ἀπὸ μὴ συγχωρουμένου λήμματος κατασκευαζόμενον. Οὐ γὰρ δὴ δίδοται τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὸν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὸν εἶναι διάστημα τετρακισχιλίων σταδίων ὀκτακοσίων. ἐλήλεγκται γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐκ τῶν μὴ συγχωρουμένων ὑπ' Ἐρατοσθένους κατεσκευακότα τοῦτο τὸν Ἵππαρχον. ἵνα δ' ἀνίσχυρον ᾖ τὸ ὑπὸ ἐκείνου διδόμενον, λαβὼν τὸ εἶναι πλείους ἢ ἐννακισχιλίους ἐκ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἐκ Κασπίων πυλῶν ἔτως ἀγομένην γραμμὴν ὡς ἐκεῖνος εἴρηκεν ἐπὶ τὰς ὄρους τῆς Καρμανίας, ἐδείκνυε τὸ αὐτό.

Οὐ τοῦτο δ' ἦν λεκτέον πρὸς τὸν Ἐρατοσθένη, ἀλλ' ὅτι τῶν ἐν πλάτει λεγομένων καὶ μεγεθῶν καὶ σχημάτων, εἶναί τι δεῖ μέτρον· καὶ ὅπου μὲν μᾶλλον, ὅπου δὲ ἧττον συγχωρητέον. Ληφθέντος γὰρ τοῦ τῶν ὀρῶν πλάτους τῶν ἐπὶ τὰς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς ἐκτεινομένων τρισχιλίων σταδίων, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ τῆς θαλάττης τῆς μέχρι τηλῶν, μᾶλλον ἄν τις συγχωρήσειεν

Thapſaco ad Peluſium. Vanum eſt et id argumentum quod huic annectitur, concluſum ex propoſitione non conceſſa. Nequaquam enim datum hoc eſt, a Babylone vsque ad Caſpiarum portarum meridianum eſſe ſpatium ſtadiorum IVCIↃIↃCCC. Demonſtravimus enim Hipparchum id confeciſſe ex iis, quae non conceſſit Eratoſthenes. Ut autem invalidum ſit quod ab eo datum eſt, ſumens amplius novem ſtadiorum millibus a Babylone eſſe ad lineam quae ſic ducitur a Caſpiis portis ad fines Carmaniae, ut ille dixit, idem demonſtravit.

At enim non hoc fuit obiiciendum Eratoſtheni: ſed id, quod magnitudinum et figurarum etiam late ſumtarum, oporteat eſſe aliquam menſuram, et alicubi magis, alicubi minus concedendum. Si enim ſumatur latitudo montium qui ad ortum aequinoctialem porriguntur ſtadia ter mille, ſimiliterque maris usque ad portas Herculis,

ρήσειεν ὡς ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς ἐξετάζεσθαι τὰς παραλλήλως [n] ἐκείνης ἐν τῷ αὐτῷ πλάτει ἀγομένας, ἢ τὰς συμπιπτούσας· καὶ τῶν συμπιπτουσῶν τὰς ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ πλάτει τὴν σύμπτωσιν ἐχούσας, ἢ τὰς ἐκτός. ὡσαύτως καὶ διϊσαμένας μέχρι τοῦ μὴ ἐκβαίνειν τοῦ πλάτους ἢ τὰς ἐκβαινούσας· καὶ τὰς ἐν μείζονι μήκει μᾶλλον, ἢ τὰς ἐν ἐλάττονι. καὶ γὰρ ἡ ἀνισότης τῶν μηκῶν συγκρύπτοιτ' ἂν μᾶλλον, καὶ ἡ ἀνομοιότης τῶν σχημάτων· οἷον ἐν τῷ πλάτει τοῦ Ταύρου παντὸς καὶ τῆς μέχρι στηλῶν θαλάττης, ὑποκειμένων τρισχιλίων σταδίων, [o] νοεῖται ἔτι παραλληλόγραμμον χωρίον, τὸ περιγράφον τό, τε ὄρος ἅπαν καὶ τὴν λεχθεῖσαν θάλατταν. Ἐὰν ἓν διέλῃς εἰς πλείω παραλληλόγραμμα τὸ μῆκος, καὶ τὴν διάμετρον ὅλην τε τούτου λάβῃς καὶ τῶν μερῶν, ῥᾴδιον ἂν ἡ τοῦ ὅλου διάμετρος ἡ αὐτὴ λογισθείη παράλληλός τε καὶ ἴση τῇ κατὰ τὸ μῆκος πλευρᾷ, ἥπερ ἡ ἐν τοῖς μερέσι. pag. 90.

n) ἐκείνης ἐν τῷ] legendum putat Caſaub. ἐκείνοις τὰς ἐν τῷ. o) νοεῖται ἔτι] νοεῖταί τι Tyrwhitt. l. c.

culis, facilius concedat quispiam, eius parallelos in una latitudine ductas veluti una eademque linea examinari, quam eas qui invicem incidunt: interque ipſas incidentes eas quae in ea ipſa concurrunt latitudine, quam quae extra: itemque diſtantes eo usque, ut latitudinem non excedant, quam exeuntes: et quae in maiori longitudine potius, quam quae in minori. Etenim ſic inaequalitas longitudinem atque figurarum facilius celari poſſit. Verbi gratia in latitudine Tauri totius et maris usque ad columnas Herculis, ſi ponantur tria ſtadiorum millia, intelligitur adhuc figura parallelis contenta lineis, quae circumſcribat totum illum montem et dictum mare. Quod ſi ergo longitudinem in plura dividas parallelogramma, diametrumque cum totius tum partium accipias: facilius ſane totius diameter eadem reputabitur parallelus et aequalis lateri longitudinis, quam partium diame-

μερέσι· καὶ ὅσῳ γ' ἂν ἧττον ᾖ τὸ παραλληλόγραμμον τὸ ληφθὲν ἐν μέρει, τοσῷδὲ μᾶλλον τοῦτ' ἂν συμβαίνοι. ἥτε γὰρ λοξότης τῆς διαμέτρου ἧττον ἀπελέγχεται, καὶ ἡ ἀνισότης τοῦ μήκους ἐν τοῖς μεγάλοις· ὥστ' οὐδ' ἂν ὀκνήσειας ἐπ' αὐτῶν τὴν διάμετρον εἰπεῖν μῆκος τοῦ σχήματος. Ἐὰν δ' ἦν τὴν διάμετρον λοξώσῃς μᾶλλον, ὥς τε ἐκπεσεῖν ἔξω τῶν πλευρῶν ἑκατέρας, p ἢ τῆς γε ἑτέρας, οὐκ ἂν ὁμοίως ἔτι ταῦτα συμβαίνοι· τοιοῦτον δή τι λέγω τὸ μέτρον τῶν ἐν πλάτει λεγομένων. Ὁ δ', ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν, τὴν μὲν δι' αὐτῶν τῶν ὀρῶν λαμβάνων, ὡς ἂν ἐπὶ ταὐτὸ παραλλήλως μέχρι σηλῶν ἀγομένην, τὴν δ' ἀπονεύσασαν εἰς Θάψακον εὐθὺς ἔξω πολὺ τῶν ὀρῶν· καὶ πάλιν ἐκ Θαψάκου προσεκβάλλων ἄλλην μέχρις Αἰγύπτου τοσοῦτον ἐπιλαμβάνουσαν πλάτος, εἶτα τῷ μήκει τῷ ταύτης καταμετρῶν τὸ τοῦ χωρίου μῆκος, διάμετρον τετραγώνου καταμετρεῖν δὴ δόξειε τὸ τοῦ τετραγώνου μῆκος. Ὅταν δὲ μὴ διάμετρος ᾖ, ἀλλὰ κεκλα-

p) ἢ τῆς γε ἑτέρας] desunt in Venet.

diameter; et quanto minus erit particulare parallelogrammum, tanto id magis eveniet: nam et obliquitas diametri, et inaequalitas longitudinis minus arguitur in magnis, ut in his non vercaris diametrum figurae longitudinem appellare. Si ergo diametrum magis adhuc obliques, ut vel extra utrumque vel extra alterum omnino latus excidat, non iam eodem modo ista continget. Haec est mea sententia de mensura eorum quae late dicuntur. Cum vero Eratosthenes, qui lineam a Caspiis portis per montes ductam, in eodem parallelo usque ad columnas sumit, aliam a montibus statim ad Thapsacum excurrentem, et rursum aliam a Thapsaco ad Aegyptum protensam, quae tantam complectatur latitudinem, assumit, et deinde huius longitudine metitur figurae longitudinem; sane longitudinem quadrangularis diametri metiri videtur. Quando autem non fuerit diameter, sed fracta

κεκλασμένη ἡ γραμμὴ, πολὺ μᾶλλον ἂν δόξειε πλημμελεῖν. κεκλασμένη γάρ ἐστιν ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν διὰ Θαψάκου πρὸς τὸν Νεῖλον ἀγομένη. Πρὸς μὲν Ἐρατοσθένη ταῦτα.

Πρὸς δὲ τὸν Ἵππαρχον κἀκεῖνο, ὅτι ἐχρῆν ὡς κατηγορίαν πεποίηται τῶν ὑπ' ἐκείνου λεχθέντων, ἕτω καὶ ἐπανόρθωσίν τινα ποιήσασθαι τῶν ἡμαρτημένων· ὅπερ ἡμεῖς ποιοῦμεν. ἐκεῖνος δὲ εἰ καί που τούτου πεφρόντικε, κελεύει ἡμᾶς τοῖς ἀρχαίοις πίναξι προσέχειν, δεομένοις παμπόλλου τινὸς μείζονος ἐπανορθώσεως ἢ ὁ Ἐρατοσθένους πίναξ προσδεῖται. Καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δ' ἐπιχείρημα τῆς αὐτῆς ἔχεται μοχθηρίας. Λαμβάνει γὰρ ἐν λήμματι τὸ ἐκ τῶν μὴ διδομένων κατασκευασθὲν, ὡς ἠλέγξαμεν ἡμεῖς, ὅτι Θαψάκου Βαβυλὼν ἀνατολικωτέρα ἐστὶν ἢ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις· ὥστ' εἰ καὶ πάνυ συνάγεται τὸ πλείοσιν ἢ δισχιλίοις καὶ τετρακοσίοις σταδίοις ἀνατολικωτέραν αὐτὴν εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους, ὅτ' ἐπὶ τὴν τοῦ Τίγριδος διάβασιν, ἢ Ἀλέξαν-

fracta linea, multa magis videbitur peccare. Fracta enim eſt linea quae a Caſpiis portis per Thapſacum ad Nilum ducitur. Atque haec contra Eratoſthenem.

Adverſus Hipparchum autem hoc etiam, quod oportebat eum, ſicut ab illo dicta reprehendit, ita et correctionem aliquam erratorum adferre, ſicut nos fecimus. Hic vero, ſicubi eius rei rationem habuit, iubet nos veteribus tabulis intentos eſſe, quae multo maiore quam Eratoſthenis tabula correctione opus habent. Tum argumentatio, quam infert, eodem laborat vitio. Sumit enim pro fundamento id quod ex non conceſſis concluſerat, ut iam arguimus, Thapſaco Babylonem orientaliorem eſſe non amplius CIↃ ſtadiis. Nam, ut maxime ex Eratoſthenis verbis concludi poſſit, orientaliorem eſſe amplius CIↃ CIↃ CCCC ſtadiis, quando iter breviſſimum a Thapſaco ad Ty-

pag. 91. Ἀλέξανδρος διέβη, ἀπὸ Θαψάκου ἐστὶ σύντομος σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων. ὁ δὲ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης ἐγκυκλωσάμενοι τὴν Μεσοποταμίαν, τέως μὲν ἐπ' ἀνατολὰς φέρονται, εἶτ' ἐπιστρέφουσι πρὸς νότον, καὶ πλησιάζουσι τότε ἀλλήλοις τε ἅμα, καὶ Βαβυλῶνι· ὀδὲν ἄτοπον συμβαίνει τῷ λόγῳ. Πλημμελεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ ἑξῆς ἐπιχειρήματι, ἐν ᾧ συνάγειν βάλεται, ὅτι τὴν ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Κασπίους πύλας ὁδὸν, ἣν μυρίων σταδίων Ἐρατοσθένης εἴρηκεν, οὐκ ἐπ' εὐθείας ἀναμεμετρημένην ὡς ἐπ' εὐθείας παραδίδωσι, τῆς εὐθείας πολὺ ἐλάττονος οὔσης. Ἡ δ' ἔφοδός ἐστιν αὐτῷ τοιαύτη. Φησὶν εἶναι καὶ κατ' Ἐρατοσθένη τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν, τόν τε διὰ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος, καὶ τὸν διὰ Κυανέων· διέχειν δὲ τοῦτον τὸν διὰ Θαψάκου ἑξακισχιλίους τριακοσίους σταδίους· τὰς δὲ Κυανέας τοῦ Κασπίου ὄρους ἑξακισχιλίους ἑξακοσίους, ὧ κεῖται κατὰ τὴν ὑπέρθεσιν τὴν ἐπὶ τὸ Κάσπιον πέλαγος ἐκ Κολχίδος· ὥστε παρὰ τριακοσίους σταδίους, τὸ ἴσον εἶναι διάστημα ἀπὸ τοῦ διὰ Κυανέων μεσημβρινοῦ ἐπί τε Θάψα-

gris transitum, qua Alexander transiit, totidem ſit ſtadiorum: ac Tigris et Euphrates elauſa circulo Meſopotamia aliquandiu verſus orientem lapſi, inde ad auſtrum converſi ſibi invicem et Babyloni appropinquant: nihil abſurdum conſequitur. Delinquit etiam proxime inſequenti ratiocinatione, qua conatur concludere, viam a Thapſaco ad Caspias portas, quam ccıɔɔ ſtadiorum Eraroſthenes ait, ab eo tanquam rectam lineam perhiberi hac menſura, cum res ſecus habeat, rectaeque ſit multo minor quantitas. Rem ſic aggreditur. Ait de ſententia Eratoſthenis eundem meridianum per Canopicum oſtium et Cyaneas transire, eumque a Thapſaceno diſtare ıɔɔ cıɔ ccc ſtadia: porro a Cyaneis ad Caspium montem, qui ſitus eſt qua ex Colchide ad mare Caspium transſcenditur, ſtadia eſſe ıɔɔ cıɔ ıɔc. ergo demtis ccc ſtadiis eandem eſſe diſtantiam a Cyanearum meridiano ad Tha-

Θάψακον καὶ ἐπὶ τὸ Κάσπιον· τρόπον δέ τινα ἐπὶ τῷ αὐτῷ μεσημβρινῷ κεῖσθαι, τήν τε Θάψακον καὶ τὸ Κάσπιον· τούτῳ δ' ἀκολουθεῖν, τὸ ἀφιστάναι ἴσον τὰς Κασπίους πύλας, Θαψάκῳ δὲ καὶ τῷ Κασπίῳ, πολὺ ἐλάττους ἀφεστάναι τῶν μυρίων, ὅσους φησὶν ἀφεστάναι Ἐρατοσθένης τῆς Θαψάκου· ἄρα πολὺ ἐλάττους ἢ μυρίους ἀφεστάναι τὰς ἐπ' εὐθείας. κυκλοφορίαν ἄρα εἶναι τὰς μυρίους, [q] ἃς λογίζεται ἐκεῖνος ἐπ' εὐθείας ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον. Ἐρῶμεν δὲ πρὸς αὐτὸν, ὅτι τῷ Ἐρατοσθένει ἐν πλάτει λαμβάνοντος εὐθείας, ὅπερ οἰκεῖόν ἐστι γεωγραφίας· ἐν πλάτει δὲ καὶ τὰς μεσημβρινὰς, καὶ τὰς [r] ἐπὶ μεσημβρινὴν ἀνατολὴν, ἐκεῖνος γεωμετρικῶς αὐτὸν εὐθύνει, καὶ ὡς ἂν δι' ὀργάνων λάβοι τις τούτων ἕκαστον· οὐδὲ αὐτὸς δι' ὀργάνων, ἀλλὰ μᾶλλον στοχασμῷ λαμβάνων καὶ τὸ πρὸς ὀρθὰς καὶ τὸ παρ-

q) ἃς λογίζεται] in omnibus Codd. et ed. τὸ ἃς deeſt, quod ſenſu poſtulante cum Tyrwhitt. ſupplevi. r) ἐπὶ μεσημβρινὴν ἀνατολὴν] Bemb. Venet. ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀ.

Thapſacum et montem Caspium, quodammodo autem ſub meridiano eodem iacere Thapſacum et Caspium: huius conſequens eſſe, aequali intervallo abeſſe Caspias portas a Thapſaco et Caspio, ſed multo minus CCIↃↃ ſtadiorum, quam diſtantiam a Thapſaco Eratoſthenes tradiderit. Ergo rectae lineae a portis Caspiis ad Thapſacum multo eſſe breviorem quantitatem CCIↃↃ ſtadiis, atque ea ad ambitum quendam pertinere, quae ille de recto itinere intellexit. Cui nos reſpondemus, Eratoſthenem, qui more geographico rectas lineas, meridianos, et lineas, quae ad ortum aequinoctialem ducuntur, rudi Minerva ſumſerit, ab ipſo geometrica ſubtilitate examinari, ac veluti ſi mathematicis inſtrumentis eas lineas exploratas poſuiſſet: cum quidem ipſe etiam Hipparchus non inſtrumentis iis, ſed coniectura in parallelis et rectos angulos conficientibus lineis ponendis uſus ſit.

Atque

ἀλλήλας. ἓν μὲν δὴ τοῦτο ἁμάρτημα. Ἕτερον δὲ τὸ, μηδὲ τὰ κείμενα παρ' ἐκείνῳ διαστήματα τίθεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, μηδὲ πρὸς ἐκεῖνα τὸν ἔλεγχον προσάγεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ πλαττόμενα. Διόπερ πρῶτον μὲν ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος ἐπὶ Φάσιν εἰπόντος σταδίων ὀκτακισχιλίων, [s] καὶ προσθέντος τὰς εἰς Διοσκουριάδα, ἐντεῦθεν δ' ἑξακοσίας· τὴν δ' ἀπὸ Διοσκουριάδος εἰς τὸ Κάσπιον ὑπέρθεσιν ἡμερῶν πέντε, εἴ τις κατ' αὐτὸν Ἵππαρχον εἰκάζεται λέγεσθαι pag. 92 ὅσον χιλίων σταδίων· ὥστε τὴν σύμπασαν κατ' Ἐρατοσθένη κεφαλαιοῦσθαι ἐννακισχιλίων ἑξακοσίων. Αὐτὸς δ' οὖν τέτμηκε καὶ φησὶν· ἐκ μὲν Κυανέων εἰς Φᾶσιν πεντακισχιλίους ἑξακοσίους, εἰς δὲ Κάσπιον ἐνθένδε ἄλλους χιλίους· ὥστ' ἀ κατ' Ἐρατοσθένη συμβαίνοι ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πως μεσημβρινοῦ τό, τε Κάσπιον εἶναι καὶ τὴν Θάψακον· ἀλλ' κατ' αὐτόν. Φέρε δ' οὖν κατ' Ἐρατοσθένη· Πῶς οὖν τοῦτῳ ἕπεται τὸ

s) καὶ προσθέντος — ἑξακοσίας] Casaub. legit, καὶ πρ. τὰς εἰς Διοσκουριάδα ἐντεῦθεν· εἶναι δὲ ἑξακοσίους.

Atque hoc unum eſt peccatum. Alterum, quod neque poſita ab illo intervalla ponit, neque ad ea ſuas refutationes accommodat, ſed ad ſua ipſius figmenta. Ergo primum cum is ab oſtio Ponti Euxini dicat ad Phaſin eſſe octo millia ſtadiorum, addatque, nimirum usque ad Dioscuriadem, inde alia ιοc ſtadia: transitum porro a Dioscuriade ad Caspium quinque dierum, ſi quis ſecundum ipſum Hipparchum coniiciat, dici circiter cιɔ ſtadiorum: tota ſumma ſecundum Eratoſthenem erit ſtadiorum ιx cιɔ ιɔc. Hipparchus vero partitus rem: a Cyaneis (inquit) ad Phaſin ſtadia ſunt ιɔc ιɔc: inde alia cιɔ ad Caspium. Non ergo Eratoſthenes, ſed Hipparchus autor eſt Caspium et Thapſacum ſub eodem fere eſſe meridiano. Sed eſto hanc eſſe Eratoſthenis ſententiam. Quomodo ergo ſequitur inde, lineam

τὸ, τὴν ἀπὸ τῆ Κασπίᾳ ἐπὶ Κασπίας πύλας ἴσην εἶναι τῇ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον;

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι ἀναλαβὼν πάλιν τὴν αὐτὴν ζήτησιν τὴν περὶ τῶν ὀρῶν τῶν κατὰ τὸν Ταῦρον, περὶ ὧν ἱκανῶς εἰρήκαμεν, μεταβαίνει πρὸς τὰ βόρεια μέρη τῆς οἰκουμένης· εἶτ' ἐκτίθεται [c] τὰ ῥηθέντα ὑπὸ τῆ Ἐρατοσθένους περὶ τῶν μετὰ τὸν Πόντον τόπων· ὅτι φησὶ τρεῖς ἄκρας ἀπὸ τῶν ἄρκτων καθήκειν. μίαν μὲν, [u] ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος, δευτέραν δὲ τὴν Ἰταλικὴν, τρίτην δὲ τὴν Λιγυστικὴν· ὑφ' ὧν πόλπους ἀπολαμβάνεσθαι τόν τε Ἀδριατικὸν καὶ τὸν Τυρρηνικόν. Ταῦτα δὲ ἐκθέμενος καθόλου, πειρᾶται τὰ καθέκαστα περὶ αὐτῶν λεγόμενα ἐλέγχειν γεωμετρικῶς μᾶλλον ἢ γεωγραφικῶς. Ἔστι δὲ τοσοῦτο τῶν ἁμαρτανομένων ἐν αὐτοῖς ὑπὸ τῆ Ἐρατοσθένους τὸ πλῆθος, καὶ ἔτι Τιμοσθένους τῆ τὰς λιμένας συγγράψαντος (ὃν ἐπαινεῖ μὲν ἐκεῖνος μάλιστα τῶν ἄλλων· διαφωνῶν δ' ἐλέγχεται πρὸς αὐτὸν

c) τὰ ῥηθέντα] τὰ λεχθέντα. Stroz. Vat. A. B. u) ἐφ' ἧς] ἀφ' ἧς Stroz. Vat. A. B.

lineam a Caspio ad Caspias portas aequalem esse eius, quae ad idem punctum a Thapsaco ducitur?

In secundo autem commentario repetens eandem quaestionem de montibus ad Taurum, de quibus dictum est satis, transgreditur ad septentrionales mundi partes. Deinde exponit ea quae Eratosthenes dixit de locis post Pontum, nimirum quod is dicat a septentrione tria porrigi promontoria: unum, in quo est Peloponnesus, alterum Italicum, tertium Liguscicum, quibus includantur sinus Adriaticus et Tyrrhenus. Haec in genere exposita, singulatim conatur refellere, geometrice magis quam geographice. Tanta est autem erratorum Eratosthenis iis in rebus multitudo, ac praeterea Timosthenis (eius qui portuum descriptionem edidit quem ille prae reliquis omnibus laudat, convincitur autem plurimum ab eo dissentire,

πλεῖστα) ὥστ' οὐκ ἄξιον ἡγοῦμαι διαιτᾶν, ὅτ' ἐκείνους ἐπὶ τοσοῦτον διαμαρτάνοντας τῶν ὄντων, οὔτε τὸν Ἵππαρχον. Καὶ γὰρ οὗτος τὰ μὲν παραλείπει τῶν ἡμαρτημένων, τὰ δ' οὐκ ἐπανορθοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει μόνον ὅτι ψευδῶς ἢ μαχομένως εἴρηται. Αἰτιάσαιτο μὲν γὰρ ἂν ἴσως καὶ τοῦτο τις, ὅτι φησὶν ἄκρας τρεῖς τῆς Εὐρώπης· μίαν μὲν τιθεὶς, τὴν ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος· ἔχει γάρ τι πολυσχιδές. Καὶ γὰρ τὸ Σήνιον ἀκρωτηριάζει ὁμοίως τῇ Λακωνικῇ, ὑ πολὺ ἧττον μεσημβρινώτερον ὂν τῷ Μαλέᾳ, καὶ κόλπον ἀπολαμβάνον ἀξιόλογον· καὶ ἡ Θρᾳκία Χερρόνησος ἀπολαμβάνει πρὸς τὸ Σήνιον τόν τε Μέλανα κόλπον καὶ τὰς ἐφεξῆς τὰς Μακεδονικάς. Εἰ δ' ἦν παρίημεν τοῦτο, καὶ τῶν διασημάτων τὰ πλεῖστα φανερῶς ψευδογραφήμενα, ἐλέγχει τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων ὑπερβάλλουσαν, καὶ ὑ δεομένην γεωμετρικῶν ἐλέγχων· ἀλλὰ φανερῶν, καὶ αὐτόθεν ἐκμαρτυρεῖσθαι δυνα-

pag. 93. μένων· οἷον ὅτι ἐξ Ἐπιδάμνου πρὸς τὸν Θερμαῖον κόλπον

sentire) ut neque horum disceptare cauſam putem eſſe operae pretium, tanto ſpatio a veritate aberrantium, neque de Hipparcho ſententiam ferre. Nam hic quoque partem errorum praeteriens, quaedam non corrigit, tantum arguit ut falſo aut repugnanter dicta. Etenim fortaſſis haud iniuria quispiam id quoque culpet, quod tria eſſe ait Europae promontoria, inter haec unum id ponens, in quo iacet Peloponneſus; hoc enim in multas finditur partes. Nam Sunium non minus in mare procurrit quam Laconica, et exiguo eſt quam Malea ſeptentrionalius, et ſinum facit non contemnendum: et Thraciae Cherroneſus verſus Sunium conficit ſinum qui Melas vocatur, et reliquos deinceps Macedonios. Verum his praeteritis, intervallorum deſignationes pleraeque palam falſae, arguunt incredibilem locorum ignorationem, nihil opus habentem geometricis refutationibus, ſed apertis, et rei ipſius teſtimonio confirmatis. Verbi gratia: quod cum ab Epidamno ad Thermaicum ſi-

num

κόλπον ἡ ὑπέρβασις ἐστι πλειόνων ἢ [x] δισχιλίων σταδίων· ὁ δ' ἐννακοσίων φησὶν· ἐκ δὲ Ἀλεξανδρείας εἰς Καρχηδόνα ὑπὲρ μυρίους καὶ τρισχιλίους, ὑ πλείους ὄντας τῶν ἐννακισχιλίων· εἴπερ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ μεσημβρινῷ κατὰ τοῦτον, τῇ μὲν Ἀλεξανδρείᾳ Καρία καὶ Ῥόδος· τῇ δὲ Καρχηδόνι ὁ πορθμός. Πάντες γὰρ ὁμολογοῦσι [y] πλειόνων εἶναι τὸν ἐκ Καρίας ἐπὶ πορθμὸν πλοῦν σταδίων πεντακισχιλίων· ὅ, τε μεσημβρινὸς ἐν μεγάλῳ μέν τινι διαστήματι λαμβανόμενος δοθείη ἂν ὁ αὐτὸς εἶναι τῷ τοσοῦτον δυσμικωτέρῳ πρὸς τὸν ἑωθινώτερον ὅσον ἡ Καρχηδὼν ἐστὶ τοῦ πορθμοῦ πρὸς δύσει μᾶλλον· ἐν δὲ τρισχιλίοις σταδίοις ἔχει καταφανῆ τὸν ἔλεγχον. Ὁ δὲ καὶ τὴν Ῥώμην τιθεὶς ἐπὶ τ' αὐτοῦ μεσημβρινοῦ, τὴν τοσοῦτον καὶ Καρχηδόνος δυσμικωτέραν, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς τῶν τόπων

x) δισχιλίων] τρισχιλίων Caſ. Venet. y) πλειόνων εἶναι — πεντακισχιλίων] Codd. Caſ. μὴ πλειόνων π. τ. λ. Vat. P. Stroz. Venet. ἢ πλ. Caſaub. legit μὴ πλ. — ἐννακισχιλίων. adprob. Goſſellin. l. c. p. 63.

num terreſtris tranſitus ſit amplius bis mille ſtadiorum, ille nongentorum dixit, et ab Alexandria ad Carthaginem ſtadia numeravit plura tredecim millibus, cum non ſint ſuper novem millia: ſiquidem illo autore Caria et Rhodus ſub eodem quo Alexandria ſunt, rurſusque fretum Siculum et Carthago ſub eodem meridiano. In confeſſo enim eſt apud omnes, navigationem a Caria ad fretum excedere ſtadia 1000: et meridianus, ſi de magno intervallo agitur, concedatur ſane idem eſſe cum occidentaliori reſpectu orientalioris, quanto Carthago eſt quam fretum occidentalior; in tribus autem millibus ſtadiis error manifeſtus fit. Quod autem Romam quoque ſub eodem collocat meridiano, quae tanto ſpatio eſt Carthagine occidentalior, ſummam oſtendit eius locorum ignoratio-

ἀπειρίας, καὶ τούτων καὶ τῶν ἐφεξῆς πρὸς δύσιν μέχρι στηλῶν.

Ἱππάρχῳ μὲν δὴ μὴ γεωγραφοῦντι, ἀλλ' ἐξετάζοντι τὰ λεχθέντα ἐν τῇ γεωγραφίᾳ τῇ Ἐρατοσθένους, οἰκεῖον ἦν ἐπὶ πλέον τὰ καθ' ἕκαστα εὐθύνειν. Ἡμεῖς δ' ἐν οἷς μὲν κατορθοῖ, τὸ πλέον δ' ἐστὶν ὅπου καὶ πλημμελεῖ, τὸν καθόλου οἰκεῖον λόγον ὠήθημεν δεῖν προσάγειν, τὰ μὲν ἐπανορθοῦντες· ὑπὲρ ὧν δ' ἀπολυόμενοι τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας ὑπὸ τῆς Ἱππάρχου, καὶ αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον [z] συνεξετάζομεν ὅπου τι φιλαιτίως εἴρηκεν. Ἐν δὲ τούτοις ὁρῶντες ἤδη τὸν μὲν τελέως παραπαίοντα, τὸν δὲ δικαίως ἐπικαλοῦντα, ἀρκεῖν ὑπολαμβάνομεν ἂν ἐν αὐτῇ τῇ γεωγραφίᾳ τὰ ὄντα λέγοντες ἐπανορθῶμεν [a] αὐτόν. Ἐφ' ὧν γὰρ συνεχῆ καὶ ἐπιπολάζοντά ἐστι τὰ ἁμαρτανόμενα, κρεῖττον μηδὲ μεμνῆσθαι· πλὴν εἰ σπάνιόν τι καὶ καθόλου. ὅπερ πειρασόμεθα ποιεῖν ἐν

z) συνεξετάζομεν] συνεξετάζοντες Caſ. coni. a) αὐτὸν] ita lego, ut referatur ad Eratoſthenem. vulgo αὐτὴν.

rationem, tum horum, tum eorum quae ſunt verſus occaſum usque ad columnas.

Enimvero Hipparcho, ut qui non ſcriberet geographiam, ſed examinaret ea, quae Eratoſthenes in ſua geographia ſcripſiſſet, familiare fuit plerumque ſingula reprehendere. Nos autem exiſtimavimus, ubi is vera tradit, plerumque etiam ubi, quod crebrius ſolet, errat, ſingulatim ſuas eſſe adferendas rationes corrigendis aliis, aliis contra Hipparchi reprehenſionem defendendis: ipſo etiam iuxta Hipparcho excutiendo, ubi quid ſtudio culpandi dixit. In his autem videntes illum plane delirantem, hunc iuſte incuſantem, ſufficere rati ſumus, ſi in ipſa tractatione geographiae res uti ſe habent exponentes, eius ſententiam emendemus. Ubi enim crebro ſunt et in promtu ſita errata, expedit eorum nullam niſi raro et in univerſum fieri mentionem: quod in ſingulis facere conabimur.

ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα. Καὶ νῦν δ' εἰρήσθω, ὅτι καὶ Τιμοσθένης καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ οἱ ἔτι τούτων πρότεροι τελέως ἠγνόουν τά τε Ἰβηρικὰ καὶ τὰ Κελτικά· μυρίῳ δὲ μᾶλλον τὰ Γερμανικὰ καὶ τὰ Βρεττανικά· ὡς δ' αὕτως τὰ τῶν Γετῶν καὶ Βαστάρνων. Ἐπιπολὺ δ' ἀγνοίας ἐτύγχανον ἀφιγμένοι, καὶ τῶν κατ' Ἰταλίαν, καὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ τὸν Πόντον, καὶ τῶν ἐφεξῆς μερῶν τῶν προσαρκτικῶν· εἰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἴσως φιλαίτια. Τῷ γὰρ Ἐρατοσθένει ἐπὶ τῶν πόρρω διεσκοτῶν τὰ παραδεδομένα φάσκοντος ἐρεῖν διαστήματα, μὴ διϊσχυριζομένῳ δὲ, καὶ λέγοντος ὡς παρέλαβε, προσιθέντος δ' ἔστιν ὅπου τὰ ἐπ' εὐθείας μᾶλλον καὶ ἧττον, ἃ δεῖ προστάγειν τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον τοῖς μὴ ὁμολογουμένοις πρὸς ἄλληλα διαστή- pag. 94.
μασιν· ὅπερ ποιεῖν πειρᾶται ὁ Ἵππαρχος, ἔν τε τοῖς πρότερον λεχθεῖσι, καὶ ἐν οἷς τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν μέχρι Βακτρίων καὶ τῶν ἐπέκεινα ἐθνῶν ἐκτίθεται διαστήματα· καὶ ἔτι τὰ ἀπὸ Κολχίδος ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν

nabimur. Atque in praesentia id a nobis sit dictum, et Timosthenem, et Eratosthenem, et qui eos aetate antecesserunt, plane ignaros fuisse Hispanicarum, Gallicarumque rerum: ac multis modis magis Germanicarum, Britannicarum, Geticarum, Bastarnicarumque. Magna etiam ignoratione praediti fuerunt rerum Italicarum, Adriaticarum, Ponticarum, aliarumque deinceps septentrionalium. Tametsi hoc quidem videri potest reprehendendi studio dictum. Cum enim dicat Eratosthenes se eorum quae procul dissita sunt ab aliis tradita intervalla referre, neque affirmet quicquam, sed uti acceperat ea referat, addens aliquando ad rectam lineam ista magis minusve congruere, non sunt refellenda accuratius ea quae pro certis non ponuntur intervalla, quod facere tentavit Hipparchus, cum in his quae retulimus, tum ubi ille Hyrcaniae a Bactria et ulterioribus gentibus exponit distantiam, porroque a Colchide usque ad mare Caspium.

νίαν θάλατταν. Οὐ γὰρ ὁμοίως ἐπί τε τούτων ἐξεταστέον αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἠπειρῶτιν πάλιν καὶ τὰς ἄλλας τὰς ὕτω γνωρίμους τόπους· ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τούτων γεωμετρικῶς, ὅπερ ἔφην, ἀλλὰ γεωγραφικῶς μᾶλλον. Αἰτιασάμενος δ' ἄν τινα τῶν Αἰθιοπικῶν ἐπὶ τέλει τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματος τῶν πρὸς τὴν Ἐρατοσθένους γεωγραφίαν πεποιημένων· ἐν τῷ τρίτῳ φησὶ, τὴν μὲν πλείω θεωρίαν ἔσεσθαι μαθηματικὴν, ἐπὶ ποσὸν δὲ καὶ γεωγραφικήν· οὐδ' ἐπὶ ποσὸν μέντοι δοκεῖ μοι ποιήσασθαι γεωγραφικὴν, ἀλλὰ πᾶσαν μαθηματικὴν, διδόντος καὶ τῷ Ἐρατοσθένους τὴν τοιαύτην πρόφασιν. Πολλαχῇ γὰρ ἐκπίπτει πρὸς τὸ ἐπιστημονικώτερον τῆς προκειμένης ἱστορίας· ἐκπεσὼν δὲ, οὐκ ἀκριβεῖς, ἀλλ' ὀλοσχερεῖς ποιεῖται τὰς ἀποφάσεις· τρόπον τινὰ ἐν μὲν τοῖς γεωγραφικοῖς μαθηματικὸς, ἐν δὲ τοῖς μαθηματικοῖς γεωγραφικὸς ὤν· ὥστε πρὸς ἄμφω δίδωσιν ἀφορμὰς τοῖς ἀντιλέγουσιν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ ὑπομνήματι καὶ δικαίας

pium. Non enim eodem modo fuit de his in eum inquirendum, atque de continente terra aliisque ita notis locis quae perhibuit; quanquam ne hic quidem geometrice examinandus fuit, ſed (ut dixi) geographice potius. Porro Hipparchus cum Eratoſthenem ſub finem ſecundi eorum quos contra eius geographiam ſcripſit commentarii de quibusdam Aethiopicis reprehendiſſet, in tertio ait maiorem partem disputationis fore mathematicam, non nihil tamen etiam geographicam. Mihi autem, ne aliqua quidem ex parte videtur eam feciſſe geographicam, ſed totam mathematicam, praebente ei etiam anſam Eratoſthene. Is enim ſaepe delabitur ad ea, quae ſcientiae magis ſint propria, quam inſtitutae geographicae tractationis: delapſusque eo non accuratas, ſed rudes et craſſas profert concluſiones, et, quodammodo in geographicis mathematice, in mathematicis geographice ſe gerens, utrobique occaſionem reprehenſoribus praebet. In hoc praecipue commentario cum ipſe, tum

δικαίας καὶ ἄτος, καὶ ὁ Τιμοσθένης· ὥστ' ἐᾶ' ἡμῖν καταλείπεται συνεπισκοπεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπὸ τῦ Ἱππάρχυ λεχθεῖσιν.

ΚΕΦ. Β.

Ἴδωμεν δὲ καὶ Ποσειδώνιον, ἃ φησὶν ἐν τοῖς περὶ ὠκεανῦ· δηκεῖ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὰ πολλὰ γεωγραφεῖν, τὰ μὲν οἰκείως, τὰ δὲ μαθηματικώτερον. Οὐκ ἄτοπον ἂν ἔνια καὶ τῶν ὑπὸ τύτυ λεγομένων διαιτῆσαι· τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ὡς ἂν ὑποπίπτῃ μέτρυ τινὸς ἐχομένυ. Ἔστιν ἔν τι τῶν πρὸς γεωγραφίαν οἰκείων, τὸ τὴν γῆν ὅλην ὑποθέσθαι σφαιροειδῆ, καθάπερ καὶ τὸν κόσμον· καὶ τὰ ἄλλα παραδέξασθαι τὰ ἀκόλυθα τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· τύτων δ' ἐστὶ καὶ τὸ πεντάζωνον αὐτὴν εἶναι.

Φησὶ δὴ ὁ Ποσειδώνιος τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως ἀρχηγὸν γενέσθαι Παρμενίδην· ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν

tam Timosthenes occasionem reprehendendi tam iustam dederunt, ut ab Hipparcho dictis contenti nobis necesse non sit, ea accuratius expendere.

CAP. II.

Videamus iam nunc quae Posidonius dicat in opere de oceano, in quo videtur multa geographica tradere, partim instituto proprie, partim magis mathematice. Haud abs re igitur fuerit etiam quaedam ab ipso dicta perpendere, partim nunc partim ut suis singula locis sese offerrent. Ex iis igitur quae ad Geographiam proprie pertinent hoc est, quod ponitur, totam terram aeque globi forma esse, ac mundum, et quod quae ad hanc consequuntur positionem admittuntur: inter quae et hoc est quinque zonis terram distingui.

Posidonius primum huius divisionis autorem Parmenidem fuisse ait; sed hunc adustam

μὲν σχεδόν τι διπλασίαν ἀποφαίνειν τὸ πλάτος τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ὑπερπιπτούσης ἑκατέρων τῶν τροπικῶν εἰς τὸ ἐκτὸς καὶ πρὸς ταῖς εὐκράτοις· [b] Ἀριστοτέλη δὲ αὐτὴν καλεῖν τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν [c] τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρτικῶν εὐκράτους. Ἀμφοτέροις δ' ἐπιτιμᾷ δικαίως. διακεκαυμένην γὰρ λέγεσθαι τὸ ἀοίκητον διὰ καῦμα· τῆς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν πλέον ἢ τὸ ἥμισυ τὸ πλάτος, οἰκήσιμόν ἐστιν ἐκ
pag. 95. τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου σοχαζομένοις Αἰθιόπων, εἴπερ τὸ μὲν ἥμισυ τὸ παντὸς πλάτους ἐστὶν, ὃ διαιρεῖ ἐφ' ἑκάτερα ὁ ἰσημερινός. Τοῦτο δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς Συήνης, ὅπερ ἐστὶν ὅριον τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, εἰς Μερόην εἰσὶ [d] πεντακισχίλιοι· τὸ δ' ἐνθένδε ἕως τῆς κιναμωμοφόρου παραλλήλου, ὅσπερ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς διακεκαυμένης, τρισχιλίων. τοῦτο μὲν οὖν τὸ διάστημα πᾶν μετρη-

b) Ἀριστοτέλη — καλεῖν] ita omnes Codd.. vulgo Ἀριστοτέλης — καλεῖ. c) τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν] Haec verba contextu id poſtulante ſupplevi iuxta Caſaub. coniecturam. d) πεντακισχίλιοι] optime ita emendavit Breguignius pro vulg. μύριοι.

uſtam zonam duplo latiorem ea ſtatuere, quae inter tropicos continetur, cum eam extra tropicos producat utrinque usque ad temperatas zonas: Ariſtotelem autem vocare torridam eam, quae inter tropicos eſt, eas autem, quae inter tropicos et arcticos circulos intercipiuntur, temperatas. Horum utrumque merito reprehendit. Torrida nempe zona ea dicitur quae habitari ob aeſtum non poteſt: at amplius dimidio eius ſpatii quod tropicis includitur habitari, argumento ſunt ſupra Aegyptum incolentes Aethiopes. Nimirum enim dimidium totius ſpatii eſt, quod utrinque ab aequatore ad tropicos pertinet. Atqui a Syena, qui eſt limes aeſtivi tropici, ad Meroen ſtadia ſunt כמה: atque inde ad Cinnamomiferae regionis parallelum, qui initium eſt zonae torridae, tria ſtadiorum millia: totiusque huius intervalli dimenſio haberi

μετρητόν ἐστι, πλεῖται τὲ γὰρ καὶ ὁδεύεται· τὸ δ' ἐξῆς, μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ λέγω, δείκνυται κατὰ τὴν ὑπ' Ἐρατοσθένους γενομένην ἀναμέτρησιν τῆς γῆς, ὅτι ἔστι σταδίων ὀκτακισχιλίων ἑκτακοσίων, ὃν δὴ λόγον ἔχει τὰ [e] ὀκτακισχίλια, πρὸς τὰ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια, τοῦτον ἂν ἔχοι τὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν διάστημα πρὸς τὸ τῆς διακεκαυμένης πλάτος. Κἂν τῶν νεωτέρων δὲ ἀναμετρήσεων εἰσάγηται ἡ ἐλαχίστην ποιοῦσα τὴν γῆν, οἵαν ὁ Ποσειδώνιος ἐγκρίνει περὶ ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ὄσαν, περὶ ἥμισυ πως ἀποφαίνει τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἢ μικρῷ τοῦ ἡμίσους μείζονα· ἴσην δὲ καὶ τὴν αὐτὴν ὐδαμῶς. Τοῖς δὲ ἀρκτικοῖς, ὅτε παρὰ πᾶσιν ὦσιν, ὅτε τοῖς αὐτοῖς παντάχοῦ, τίς ἂν διορίζοι, πῶς εὐκράτους αἵ περ εἰσὶν ἀμετάπτωτοι; Τὸ μὲν οὖν μὴ παρὰ πᾶσιν εἶναι τοὺς ἀρκτικοὺς, ὀδὲν ἂν εἴη πρὸς τὸν ἔλεγχον· εἰ γὰρ παρὰ τοῖς τὴν εὔκρατον οἰκοῦσιν εἶναι

e) ὀκτακισχίλια] ita lego cum Breguignio pro μύρια τριακόσια.

beri poteſt, cum et navigetur et peragretur. Quod autem reſtat, usque ad aequatorem inquam, id ex dimenſione terrae ab Eratoſthene tradita cognoscitur ſtadiorum eſſe IIX CIↃ IↃCCC. Quae igitur ratio eſt VIII millium ad VIII millia et IↃCCC, ea erit ſpatii inter tropicos intercepti ad latitudinem torridae zonae. Quod ſi recentiorum dimenſionum ea introducatur, quae minimam facit terram, qualem Poſidonius refert CXXC millium, ea torridam zonam ſpatii eius quod inter tropicos aut ſemiſſem circiter, aut ſemiſſe non multo maiorem oſtendet: aequalem, et eandem, nunquam. Iam cum arctici circuli neque ſint apud omnes, neque ubi ſunt, iidem omnibus ſint, quomodo iis poterunt zonae temperatae diſtingui, quae quidem ſunt immutabiles? Id quidem ad refellendum nihil facit, quod arctici non ſunt ubique: ſi enim apud eos exiſtant, qui temperatis zonis inhabitant,

apud

ε εἶναι παρὰ πᾶσι πρὸς ὅσπερ καὶ λέγεται μόνως εὔκρατος. Τὸ δὲ μὴ πανταχῆ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ μεταπίπτειν, καλῶς εἴληπται.

Αὐτὸς δὲ διαιρῶν εἰς τὰς ζώνας, πέντε μέν φησι εἶναι χρησίμους πρὸς τὰ ἐράνια. τούτων δὲ περισκίους δύο τὰς ὑπὸ τοῖς πόλοις μέχρι τῶν ἐχόντων τὰς τροπικὰς ἀρκτικάς· ἑτεροσκίους δὲ τὰς ἐφεξῆς ταύταις δύο, μέχρι τῶν ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς οἰκούντων· ἀμφίσκιον δὲ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν. Πρὸς δὲ τ' ἀνθρώπεια, ταύτας τε καὶ δύο ἄλλας ςενὰς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καθ' ἃς ἥμισύ πως μηνὸς κατὰ κορυφήν ἐςιν ὁ ἥλιος δίχα διαιρεμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν. ἔχειν γάρ τι ἴδιον τὰς ζώνας ταύτας, αὐχμηράς τε ἰδίως, καὶ ἀμμώδεις ὑπαρχούσας καὶ ἀφόρους, πλὴν σιλφίου, καὶ πυρῶν τινῶν καρπῶν συγκεκαυμένων· ὄρη γὰρ μὴ εἶναι πλησίον, ὥςτε τὰ νέφη προσπίπτοντα
pag. 96. ὄμβρους ποιεῖν, μηδὲ δὴ ποταμοῖς διαῤῥεῖσθαι· διόπερ ὀλότρι-

f) εἶναι παρὰ πᾶσι] Sic cum Caſaub. lego. vulgo εἶναι πᾶσι.

apud omnes eſſe dici poſſunt quorum ratione temperata zona dicitur. Id autem recte ad refellendum adhibetur, quod ſunt ii apud hos non iidem, non unius modi ſunt.

Ipſe zonas dividens, quinque ait utiles eſſe ad res coeleſtes: ex his duas periſcios, a polis usque ad eos quibus tropicus eſt pro arctico: inde duas heteroſcios, quae ab his ſunt usque ad habitantes ſub ipſis tropicis: tum unam amphiſcion, quae eſt ſpatium tropicis incluſum habitantium. Ad humanas autem res adhiberi vult cum has, tum alias duas arctas ſub tropicis, et ab iis per medium diviſas, ſecundum quas ſemiſſem menſis ſol vertici incolarum imminet. Has enim zonas habere quippiam peculiare, quod et ſingulariter ſiccae, et arenoſae ſint, et nullius rei feraces praeterquam Silphii et frugum quarundam tritico ſimilium, ſed aduſtarum: nam neque montes eſſe in propinquo, ut nubium concurſu imbres fieri poſſint, neque amnibus eas rigari. Itaque villo-

ριχας καὶ ὀλόκερως, καὶ προχείλους καὶ πλα-
ας γεννᾶσθαι· τὰ γὰρ ἄκρα αὐτῶν συστρέ-
θαι· καὶ τοὺς ἰχθυοφάγους δὲ κατὰ ταύτας τὰς
ας οἰκεῖν. Ὅτι δὲ ταῦτ' ἴδια τῶν ζωνῶν τούτων
ν φησι τὸ τοὺς νοτιωτέρους αὐτῶν ἔχειν τὸ περιέ-
εὐκρατώτερον, καὶ τὴν γῆν καρπιμωτέραν καὶ
ροτέραν.

ΚΕΦ. Γ.

Πολύβιος δὲ ποιεῖ ζώνας ἕξ· δύο μὲν τὰς τοῖς
ἀρκτικοῖς ὑποπιπτούσας, δύο δὲ τὰς μεταξὺ
των τὲ καὶ τῶν τροπικῶν καὶ δύο τὰς μεταξὺ
των καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. Ἡ μὲν οὖν εἰς πέντε διαίρε-
ς δοκεῖ μοι καὶ φυσικῶς ἅμα καὶ γεωγραφικῶς
ῆσθαι. Φυσικῶς μὲν, ὅτι καὶ πρὸς τὰ οὐράνια,
αὶ πρὸς τὴν τοῦ περιέχοντος κράσιν. πρὸς μὲν τὰ
ράνια, ὅτι τοὺς περισκίους καὶ τοὺς ἀμφισκίους οὕτως
ἂν ἄριστα διοριζομένους συνδιορίζεται, καὶ τὰ περὶ τὴν
θέαν

g) ὑποπιπτούσας] Mss. Caſ. Stroz. ὑποκειμένας.

villoſa ibi, admodum cornuta, labiis promiſſis, et latis naſis animalia naſci; extrema enim eorum contorqueri: et Ichtyophagos iis in zonis habitare. Atque haec propria eſſe iſtarum zonarum inde liquere, quod qui vicinius auſtro habitant, aërem habent melius temperatum, ſolumque fertilius et magis irriguum.

CAP. III.

Polybius porro zonas facit ſex, duas quae ad arcticos pertinent, duas quae inter has et tropicos et duas inter hos et aequinoctialem. Caeterum diviſio in quinque zonas mihi et naturae rerum et geographiae convenienter inſtituta videtur: naturae, quod et coeleſtibus rebus, et aëris temperamentis reſpondet: coeleſtibus rebus, quod cum ſic periſcii et amphiſcii optime diſtinguantur; ſimul et contemplatio aſtrorum magnis diverſitatibus diviſa diſtin-

θέαν τῶν ἄστρων ὁλοσχερεῖ τινι μερισμῷ λαμβάνοντα τὴν ἐξάλλαξιν· πρὸς δὲ τὴν τῶ περιέχοντος κράσιν, ὅτι τῆς τότε κράσεως πρὸς τὸν ἥλιον κρινομένης, διαφοραὶ τρεῖς εἰσιν αἱ γενικώταται, καὶ συντείνουσαι πρός τε τὰς τῶν ζώων, καὶ φυτῶν [h] συστάσεις, καὶ τῶν ἄλλων [i] ἥμισυ σαλεῖς τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι, καὶ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ· ὑπερβολὴ θάλπους καὶ ἔλλειψις καὶ μεσότης. Αὕτη δὲ τῷ εἰς τὰς ζώνας μερισμῷ λαμβάνει τὴν οἰκείαν διάκρισιν· αἵ τε γὰρ [k] κατεψυγμέναι δύο τὴν ἔλλειψιν τῶ θάλπους ὑπαγορεύουσιν, εἰς μίαν τῶ περιέχοντος φύσιν συναγόμεναι· αἵ τε εὔκρατοι παραπλησίως εἰς μίαν τὴν μεσότητα ἄγονται· εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἡ λοιπὴ μία καὶ διακεκαυμένη. Ὅτι δὲ καὶ γεωγραφικός ἐστιν ὁ μερισμὸς, ὅῆλον. Ζητεῖ γὰρ ἡ γεωγραφία τῆς ἑτέρας τῶν εὐκράτων ἀφορισαι τὸ

h) συστάσεις] deeſt in Ven. Bemb. i) ἥμισυ σαλεῖς τῶν] Mss ἡμισυσαλεῖς τῶν. Vet. Interpr. legiſſe videtur συσαθέντας, vel ut putat Breguign. συσαλεντων. Calaub. ita emendare h. l. voluit: τῶν φυτῶν καὶ τῶν ἄλλων συστάσεις τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι. Breguign. coni. ἡμισυσαλέντων. Praefero lectionem vet. Int. Litterae ἥμι forte e nota in Mss. obvia Σημ. (i. e. Σημειωτέον) quae noſtro Nb. reſpondet, ortae et e margine in textum veniſſe videntur. k) κατεψυγμέναι] ita lego cum omnibus Mss. vulgo ἐψυγμέναι.

diſtinguitur: aëris temperamento, quod cum id ſolis reſpectu aeſtimetur, tres eius ſunt differentiae maxime generales, quae cum ad animalium, tum ad ſtirpium et reliquarum rerum, quae aëri ſubſunt, pertinent conſtitutionem: exceſſus nempe caloris, defectus et mediocritas eius: quae omnia in quinque zonarum diſtributione ſuum retinent discrimen. Quae enim frigidae, in unam aëris naturam conductae, inopiam caloris indicant: et temperatae itidem ad unam referuntur mediocritatem: aduſta ad tertium caput, nempe exceſſum caloris. Geographiae autem conſentaneam eſſe hanc diviſionem liquet. Hoc enim agit geographia alterius temperatarum

τὸ οἰκούμενον ὑφ' ἡμῶν τμῆμα· πρὸς δύσει μὲν ἔν καὶ ἀνατολῇ θάλαττά ἐστιν ἡ περατοῦσα· πρὸς δὲ τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια ὁ ἀήρ· ὁ μὲν μέσος ὁ εὔκρατος ὢν, καὶ φυτοῖς καὶ ζώοις· ὁ δὲ ἑφ' ἑκάτερα δύσκρατος, ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει τῆ θάλπους. Εἰς δὲ τὰς τρεῖς διαφορὰς ταύτας ἐδέησε τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως. Τῷ γὰρ ἰσημερινῷ τμηθεῖσα ἡ σφαῖρα δίχα τῆς γῆς εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσμὲν καὶ τὸ νότιον, ὑπέγραψε τὰς τρεῖς διαφορὰς· τὰ μὲν γὰρ πρὸς τῷ ἰσημερινῷ καὶ τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ διὰ καῦμα ἀοίκητά ἐστι· τὰ δὲ πρὸς τῷ πόλῳ διὰ ψύχος· τὰ δὲ μέσα τὰ εὔκρατα καὶ οἰκήσιμα. Ὁ δὲ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς προσιθεὶς, οὐκ ἀνάλογον ταῖς πέντε ταύταις προσίθησιν, οὐδ' ὁμοίᾳ [l] κεχρημένας διαφορᾷ, ἀλλ' ὡς ἂν εἰ καὶ ταῖς ἐθνικαῖς διαφοραῖς ἀπέφαινε ζώνας, [m] ἄλλην μὲν τὴν Αἰθιοπικὴν, pag. 97. ἄλλην

l) κεχρημένας] ita Medic. Mss. vulgo κεχρημένοις. m) ἄλλην μὲν τὴν Αἰθ.] Sic Venet. Reg. vulgo ἄλλην περὶ τ. Α. male.

rum zonarum portionem a nobis habitatam definire: atqui eam ortum et occasum versus mare terminat, versus septentrionem et meridiem aër, qui in medio temperatus animalibus plantisque est, ab utraque autem parte intemperatus ob caloris penuriam et abundantiam. Ad has autem tres differentias opus fuit divisione in quinque zonas. Etenim globus terrae, aequatore in duas aequales scissus partes, in hemisphaerium boreale in quo nos sumus, et in australe, has tres docet differentias. Nam quae ad aequatorem sunt partes in zona torrida, propter aestum habitari non possunt, quae ad polos, ob frigus; in medio sunt temperatae et habitabiles. Qui vero eas adiicit quae sunt sub tropicis, iis non eadem cum quinque prioribus ratione eas addit, neque eodem discrimine dispares, sed quasi gentilibus differentiis utitur, ut si aliam zonam Aethiopicam diceret, aliam

ἄλλην δὲ τὴν Σκυθικὴν, καὶ Κελτικὴν, τρίτην δὲ τὴν ἀνὰ μέσον.

Ὁ δὲ Πολύβιος τοῦτο μὲν οὐκ εὖ, τὸ ποιεῖν τινας ζώνας τοῖς ἀρκτικοῖς διοριζομένας, δύο μὲν τὰς ὑποπιπτούσας αὐτοῖς, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων καὶ τῶν τροπικῶν· εἴρηται γὰρ, ὅτι τοῖς μεταπίπτουσι σημείοις οὐχ ὁριστέον τὰ ἀμεταπτωτα. οὐδὲ τοῖς τροπικοῖς δὲ τῆς διακεκαυμένης ὅροις χρηστέον· καὶ γὰρ καὶ τοῦτ' εἴρηται. Τὴν διακεκαυμένην μέν τοι δίχα διαιρῶν, πρὸς ἀ Φαύλην ἐπίνοιαν Φαίνεται κεκινημένος, πρὸς ἣν, καὶ ὅλην δίχα διαιρεῖμεν εὐφυῶς τὴν γῆν, εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, καὶ τὸ νότιον τῷ ἰσημερινῷ (δῆλον γὰρ, ὅτι διαιρεῖται κατὰ ταύτην τὴν τομὴν,) καὶ ἡ διακεκαυμένη ποιεῖ τινὰ ἐπιτηδειότητα, ὥστε καὶ τὸ ἡμισφαίριον ἑκάτερον ἐξ ὅλων συντετάχθαι τριῶν ζωνῶν ὁμοειδῶν τῶν ἐν θατέρῳ. Ἡ μὲν δὴ τοιαύτη τομὴ δέχεται τὴν εἰς ἓξ ζώνας διαίρεσιν· ἡ δὲ ἑτέρα ἀ πάνυ. Εἰ δὴ τῷ διὰ τῶν πόλων δίχα τέμνης τὴν γῆν, οὐκ ἂν εἰκότως ἑκάτερον τῶν ἡμισφαιρίων

Scythicam, aliam Celticam, et tertiam in medio.

Id autem Polybius non recte facit, quod zonas quasdam ſtatuit arcticis circulis definitas, duas quae cadant ſub eos, duas inter has ipſas et tropicos: docuimus enim mutabilibus punctis non eſſe definienda ea quae mutari nequeunt, et ne tropicis quidem definiendam eſſe zonam torridam oſtendimus. Quod autem zonam torridam in duas diviſit partes, videtur argumento nequaquam inepto ductus fuiſſe, quod nimirum aequinoctiali circulo totam terram commode in ſeptentrionale ac meridionale diducimus hemiſphaerium (liquet enim hac eadem ſectione ſecari:) plaga autem torrida ſic diviſa ad id conducit, ut utrumque hemiſphaerium conſtet ex tribus integris zonis, quae cum reliquis zonis eandem naturam obtinent. Huiusmodi ergo diviſio ſex zonas admittit, altera non item. Nam ſi circulo per polos ducto terram dividas, nulla probabili ratione utrumque hemiſphaeriorum

tam

ρίων, τό, τε ἑσπέριον, καὶ τὸ ἀνατολικὸν, τέμνοις εἰς ζώνας ἓξ, ἀλλὰ ἡ εἰς πέντε ἀρκοῦσα ἂν εἴη· τὸ γὰρ ὁμοιοπαθὲς τῶν τμημάτων ἀμφοτέρων τῆς διακεκαυμένης, [n] ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς, καὶ τὸ συγκεῖσθαι, περιττὴν, καὶ περίεργον ἀποφαίνει τὴν τομήν· ὁμοειδῶν μὲν ὑσῶν καὶ τῶν εὐκράτων, καὶ τῶν κατεψυγμένων, ἀλλ' ἃ συγκειμένων· ὅτως ἂν καὶ τὴν ὅλην τὴν ἐκ τῶν τοιούτων ἡμισφαιρίων ἐπινοουμένην ἀρκούντως ἂν εἰς πέντε διαιροίης. Εἰδ' ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησὶν, ὑποπίπτουσα τῷ ἰσημερινῷ ἔστιν εὔκρατος, καθάπερ καὶ ὁ Πολύβιος ὁμοδοξεῖ· προσίθησι δ' ὅτος, καὶ διότι ὑψηλοτάτη ἐστὶ· διόπερ καὶ κατομβρεῖται, τῶν βορείων νεφῶν κατὰ τὰς ἐτησίας ἐκεῖ τοῖς ἀναστήμασι προσπιπτόντων πλείσων, πολὺ κρεῖττον τρίτην τὴν εὔκρατον ταύτην ποιεῖν ζενήν τινα, ἢ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς [o] συνάγειν. Συνηγορεῖ δὲ τούτοις καὶ τοιαῦτα, ὧν μέμνηται καὶ Ποσειδώνιος, τὸ καὶ τὰς

n) ἃ ποιεῖ] ita Mss. Reg. Vet. Interp. vulgo ὁ π. male.
o) συνάγειν] Mss. Caſ. Reg. Interpr. vet. ἀγάγειν.

tam ortivum quam occiduum in ſex diviſeris plagas, cum ſufficiant quinque: cum enim ambae ſectiones plagae toridae, quas dividit aequator, eiusdem naturae, et ambae contiguae ſint, ipſas dividere prorſus ſupervacaneum eſt: temperatae quidem et frigidae eiusdem ſunt naturae, ſed non contiguae: proinde totam quoque terram ex hemiſphaeriis huiusmodi compactam ſuffecerit in quinque plagas ſecuiſſe. Quodſi (ut ait Eratoſthenes) plaga quaedam temperata aequatori ſubiecta eſt (in quod etiam Polybius conſentit, et addit, quod cum ſit ſublimiſſima, imbribus rigatur, quando flantibus Eteſiis nubes a Borea plurimae eminentibus locis appelluntur) multo rectius eſſet tertiam hanc anguſtam zonam temperatam conſtituere, quam tropicis ſubiectas admittere. His adſtipulantur iſta quoque, etiam a Poſidonio commemorata,

μεταστάσεις ὀξυτέρας εἶναι τὰς εἰς τὰ πλάγια· ὡς δ' αὕτως, καὶ τὰς ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν τῷ ἡλίῳ· ὀξύτεραι γὰρ αἱ κατὰ μεγίστου κύκλου τῶν ὁμοταχῶν κινήσεων.

Ἐνίσταται δ' ὁ Ποσειδώνιος τῷ Πολυβίῳ, διότι φησὶ τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ οἴκησιν ὑψηλοτάτην· οὐδὲ γὰρ εἶναι κατὰ τὴν σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ὕψος διὰ τὴν ὁμαλότητα, οὐδὲ δὴ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ
pag. 98. ἰσημερινῷ, ἀλλὰ μᾶλλον πεδιάδα, ἰσόπεδόν πως τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάττης· τὰς δὲ πληρώντας τὸν Νεῖλον ὄμβρους ἐκ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν συμβαίνειν. Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐνταῦθα, ἐν ἄλλοις συγχωρεῖ, φήσας ὑπονοεῖν ὄρη εἶναι τὰ ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, πρὸς ἃ ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν εὐκράτων ἀμφοῖν προσπίπτοντα τὰ νέφη, ποιεῖν τοὺς ὄμβρους. Αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀνομολογία φανερά. Ἀλλὰ καὶ δοθέντος, τὸ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἄλλη τις ἀνακύπτειν ἂν δόξειεν. οἱ γὰρ αὐτοὶ σύρρουν φασὶν εἶναι τὸν ὠκεανὸν·

rata, quod et translationes in obliquum factae celeriores sunt, itemque ab ortu solis in occasum: nam motionum eiusdem ordinis celerrimae sunt quae fiunt in maximo circulo.

Reprehendit porro Posidonius Polybium, qui habitationem sub aequatore dixerit esse editissimam, cum neque in globosa superficie, utpote aequabili, altitudo locum habeat, neque montosa sit terra aequinoctiali subdita, sed campestris potius ac fere eadem cum maris planitie: nam quibus Nilus impletur imbribus, eos ex Aethiopicis decurrere montibus. Haec ille hoc fatus loco, alibi concedit, inquiens se arbitrari montes esse id quod sub aequatore iacet, ad quos utrinque a temperatis plagis concurrant nubes, et imbres generent. Atque haec quidem a seipso dissensio est evidens. Praeterea autem etiam hoc concesso, montosam esse regionem quae substrata est aequatori, alia videtur emergere. Iidem enim in se confluere oceanum affirmant: quo-

νόν· πῶς ἂν ὄρη κατὰ μέσον ἰδρύσειν αὐτόν; πλὴν ἢ νήσους τινὰς βούλονται λέγειν. Ὅπως δὲ ποτε τοῦτ' ἔχει, τῆς γεωγραφικῆς μερίδος ἔξω πίπτει· δοτέον δ' ἴσως τῷ προθεμένῳ τὴν περὶ ὠκεανὸν πραγματείαν ταῦτ' ἐξετάζειν.

Μνησθεὶς δὲ τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν Λιβύην, Ἡρόδοτον μὲν οἴεσθαί φησιν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντας τινὰς τελέσαι τὸν περίπλουν. Ἡρακλείδην δὲ τὸν Ποντικὸν ἐν διαλόγῳ ποιεῖν ἀφιγμένον παρὰ Γέλωνι μάγον τινὰ περιπλεῦσαι φάσκοντα. Ἀμάρτυρα δὲ ταῦτ' εἶναι φήσας, καὶ Εὔδοξόν τινα Κυζικηνὸν θεωρὸν καὶ σπονδοφόρον τῶν [p] Κορινθίων ἀγῶνος ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον ἱστορεῖ κατὰ τὸν δεύτερον Εὐεργέτην· συσταθῆναι δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἀνάπλους τοῦ Νείλου, θαυμαστικὸν ὄντα τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων

p) Κορινθίων] Mss. Reg. Stroz. Vat. A. B. Caſ. Κορίων. Vet. Int. qui *in Proſerpinali certamine* vertit κορινῶν legiſſe videtur. Nil mutandum puto.

quomodo ergo in medio montes ponunt? niſi ſi inſulas aliquas intelligi volunt. Ut ut res ea habet, extra geographiae ea profeſſionem cadit, et ei qui de oceano tractationem inſtituerit videtur committenda.

Facta deinde mentione eorum qui navigando Libyam ambiverint, ſcribit Herodotum in ea fuiſſe opinione, quosdam a Dario miſſos ambitum iſtum confeciſſe: Heraclidem vero Ponticum in dialogo perhibere, magum quendam ad Gelonem veniſſe, qui ſe navigio circumiviſſe diceret: ſed rem teſtibus carere. Praeterea narrat Eudoxum quendam Cyzicenum, qui Corinthiorum legatus ad ſacra ſolennia et libationis ferendae cauſa miſſus eſſet, in Aegyptum veniſſe, quo tempore Evergetes ſecundus regnum tenuit: eumque cum rege et eius familiaribus ſermones contuliſſe, maxime de ſurſum navigando Nilo, utpote hominem et admiratione eorum quae ſingulis locis propria ſunt

[f] εἶναι παρὰ πᾶσι πρὸς ὅσπερ καὶ λέγεται μόνως εὔκρατος. Τὸ δὲ μὴ πανταχῇ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ μεταπίπτειν, καλῶς εἴληπται.

Αὐτὸς δὲ διαιρῶν εἰς τὰς ζώνας, πέντε μέν φησι εἶναι χρησίμους πρὸς τὰ ἀρώμενα. τούτων δὲ περισκίους δύο τὰς ὑπὸ τοῖς πόλοις μέχρι τῶν ἐχόντων τὰς τροπικὰς ἀρκτικάς· ἑτεροσκίους δὲ τὰς ἐφεξῆς ταύτας δύο, μέχρι τῶν ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς οἰκούντων· ἀμφίσκιον δὲ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν. Πρὸς δὲ τ' ἀνθρώπεια, ταύτας τε καὶ δύο ἄλλας ζενὰς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καθ' ἃς ἥμισύ πως μηνὸς κατὰ κορυφὴν ἐστιν ὁ ἥλιος δίχα διαιρεμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν. ἔχειν γάρ τι ἴδιον τὰς ζώνας ταύτας, αὐχμηράς τε ἰδίως, καὶ ἀμμώδεις ὑπαρχούσας καὶ ἀφόρους, πλὴν σιλφίου, καὶ πυρωδῶν τινῶν καρπῶν συγκεκαυμένων· ὄρη γὰρ μὴ εἶναι πλησίον, ὥστε τὰ νέφη προσπίπτοντα
pag. 96. ὄμβρους ποιεῖν, μηδὲ δὴ ποταμοῖς διαῤῥεῖσθαι· διόπερ ἀλότρι-

f) εἶναι παρὰ πᾶσι] Sic cum Caſaub. lego. vulgo εἶναι πᾶσι.

apud omnes eſſe dici poſſunt quorum ratione temperata zona dicitur. Id autem recte ad refellendum adhibetur, quod ſunt ii apud hos non iidem, non unius modi ſunt.

Ipſe zonas dividens, quinque ait utiles eſſe ad res coeleſtes: ex his duas periſcios, a polis usque ad eos quibus tropicus eſt pro arctico: inde duas heteroſcios, quae ab his ſunt usque ad habitantes ſub ipſis tropicis: tum unam amphiſcion, quae eſt ſpatium tropicis incluſum habitantium. Ad humanas autem res adhiberi vult eum has, tum alias duas arctas ſub tropicis, et ab iis per medium diviſas, ſecundum quas ſemiſſem menſis ſol vertici incolarum imminet. Has enim zonas habere quippiam peculiare, quod et ſingulariter ſiccae, et arenoſae ſint, et nullius rei feraces praeterquam Silphii et frugum quarundam tritico ſimilium, ſed aduſtarum: nam neque montes eſſe in propinquo, ut nubium concurſu imbres fieri poſſint, neque amnibus eas rigari. Itaque vilo-

ἀλότεργας καὶ ἀλόκερως, καὶ προχείλυς καὶ πλατύρινας γεννᾶσθαι· τὰ γὰρ ἄκρα αὐτῶν συγκέφεσθαι· καὶ τὰς ἰχθυοφάγους δὲ κατὰ ταύτας τὰς ζώνας οἰκεῖν. Ὅτι δὲ ταῦτ' ἴδια τῶν ζωνῶν τούτων δηλοῖ φησι τὸ τοὺς νοτιωτέρους αὐτῶν ἔχειν τὸ περιέχον εὐκρατώτερον, καὶ τὴν γῆν καρπιμωτέραν καὶ εὐυδροτέραν.

ΚΕΦ. Γ.

Πολύβιος δὲ ποιεῖ ζώνας ἓξ· δύο μὲν τὰς τοῖς ἀρκτικοῖς g ὑποπιπτούσας, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν τροπικῶν καὶ δύο τὰς μεταξὺ τούτων καὶ τῆς ἰσημερινῆς. Ἡ μὲν οὖν εἰς πέντε διαίρεσις δοκεῖ μοι καὶ φυσικῶς ἅμα καὶ γεωγραφικῶς εἰρῆσθαι. Φυσικῶς μέν, ὅτι καὶ πρὸς τὰ ἀέρια, καὶ πρὸς τὴν τοῦ περιέχοντος κρᾶσιν. πρὸς μὲν τὰ ἀέρια, ὅτι τοὺς περισκίους καὶ τοὺς ἀμφισκίους ἔτως ἂν ἄριστα διοριζομένους συνδιορίζεται, καὶ τὰ περὶ τὴν θέαν

g) ὑποπιπτούσας] Mss. Caſ. Stroz. ὑποκειμένας.

villoſa ibi, admodum cornuta, labiis promiſſis, et latis naſis animalia naſci; extrema enim eorum contorqueri: et Ichtyophagos iis in zonis habitare. Atque haec propria eſſe iſtarum zonarum inde liquere, quod qui vicinius auſtro habitant, aërem habent melius temperatum, ſolumque fertilius et magis irriguum.

CAP. III.

Polybius porro zonas facit ſex, duas quae ad arcticos pertinent, duas quae inter has et tropicos et duas inter hos et aequinoctialem. Caeterum diviſio in quinque zonas mihi et naturae rerum et geographiae convenienter inſtituta videtur: naturae, quod et coeleſtibus rebus, et aëris temperamentis reſpondet: coeleſtibus rebus, quod cum ſic periſcii et amphiſcii optime diſtinguantur; ſimul et contemplatio aſtrorum magnis diverſitatibus diviſa diſtin-

θέαν τῶν ἄστρων ὁλοσχερεῖ τινι μερισμῷ λαμβάνοντα τὴν ἐξάλλαξιν· πρὸς δὲ τὴν τῷ περιέχοντος κράσιν, ὅτι τῆς τότε κράσεως πρὸς τὸν ἥλιον κρινομένης, διαφοραὶ τρεῖς εἰσιν αἱ γενικώταται, καὶ συντείνουσαι πρός τε τὰς τῶν ζώων, καὶ φυτῶν [h] συςάσεις, καὶ τῶν ἄλλων [i] ἥμισυ ςαλεῖς τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι, καὶ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ· ὑπερβολὴ θάλπους καὶ ἔλλειψις καὶ μεσότης. Αὕτη δὲ τῷ εἰς τὰς ζώνας μερισμῷ λαμβάνει τὴν οἰκείαν διάκρισιν· αἵ τε γὰρ [k] κατέψυγμέναι δύο τὴν ἔλλειψιν τῷ θάλπους ὑπαγορεύουσιν, εἰς μίαν τῷ περιέχοντος Φύσιν συναγόμεναι· αἵ τε εὔκρατοι παραπλησίως εἰς μίαν τὴν μεσότητα ἄγονται· εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἡ λοιπὴ μία καὶ διακεκαυμένη. Ὅτι δὲ καὶ γεωγραφικός ἐστιν ὁ μερισμὸς, ὄηλον. Ζητεῖ γὰρ ἡ γεωγραφία τῆς ἑτέρας τῶν εὐκράτων ἀφορίσω τὸ

h) συσάσεις] deeſt in Ven. Bemb. i) ἥμισυ ταλεῖς τῶν] Mss ἡμισυταλεῖς τῶν. Vet. Interpr. legiſſe videtur συσαθέντων, vel ut putat Breguign. συσαλέντων. Calaub. ita emendare h. l. voluit: τῶν φυτῶν καὶ τῶν ἄλλων συσάσεις τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι. Breguign. coni. ἡμισυσαλέντων. Praefero lectionem vet. Int. Litterae ἥμι forte e nota in Mss. obvia Σημ. (i. e. Σημειωτέον) quae noſtro Nb. reſpondet, ortae et e margine in textum veniſſe videntur. k) κατεψυγμένα] ita lego cum omnibus Mss. vulgo ἐψυγμένα.

diſtinguitur: aëris temperamento, quod cum id ſolis reſpectu aeſtimetur, tres eius ſunt differentiae maxime generales, quae cum ad animalium, tum ad ſtirpium et reliquarum rerum, quae aëri ſubſunt, pertinent conſtitutionem: exceſſus nempe caloris, defectus et mediocritas eius: quae omnia in quinque zonarum diſtributione ſuum retinent discrimen. Quae enim frigidae, in unam aëris naturam conductae, inopiam caloris indicant: et temperatae itidem ad unam referuntur mediocritatem: aduſta ad tertium caput, nempe exceſſum caloris. Geographiae autem conſentaneam eſſe hanc diviſionem liquet. Hoc enim agit geographia alterius temperata-

rum

τὸ οἰκούμενον ὑφ' ἡμῶν τμῆμα· πρὸς δύσει μὲν ἂν καὶ ἀνατολῇ θάλαττά ἐστιν ἡ περατοῦσα· πρὸς δὲ τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια ὁ ἀήρ· ὁ μὲν μέσος ὁ εὔκρατος ὤν, καὶ φυτοῖς καὶ ζώοις· ὁ δὲ ἑφ' ἑκάτερα δύσκρατος, ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει τοῦ θάλπους. Εἰς δὲ τὰς τρεῖς διαφορὰς ταύτας ἐδέησε τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως. Τῷ γὰρ ἰσημερινῷ τμηθεῖσα ἡ σφαῖρα δίχα τῆς γῆς εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσμὲν καὶ τὸ νότιον, ὑπέγραψε τὰς τρεῖς διαφορὰς· τὰ μὲν γὰρ πρὸς τῷ ἰσημερινῷ καὶ τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ διὰ καῦμα ἀοίκητά ἐστι· τὰ δὲ πρὸς τῷ πόλῳ διὰ ψύχος· τὰ δὲ μέσα τὰ εὔκρατα καὶ οἰκήσιμα. Ὁ δὲ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς προσιθεὶς, οὐκ ἀνάλογον ταῖς πέντε ταύταις προσίθησιν, οὐδ' ὁμοίᾳ [1] κεχρημένας διαφορᾷ, ἀλλ' ὡς ἂν εἰ καὶ ταῖς ἐθνικαῖς διαφοραῖς ἀπέφαινε ζώνας, [m] ἄλλην μὲν τὴν Αἰθιοπικὴν, pag. 97. ἄλλην

1) κεχρημένας] ita Medic. Mss. vulgo κεχρημέναις.
m) ἄλλην μὲν τὴν Αἰθ.] Sic Venet. Reg. vulgo ἄλλην περὶ τ. A. male.

rum zonarum portionem a nobis habitatam definire: atqui eam ortum et occaſum verſus mare terminat, verſus ſeptentrionem et meridiem aër, qui in medio temperatus animalibus plantisque eſt, ab utraque autem parte intemperatus ob caloris penuriam et abundantiam. Ad has autem tres differentias opus fuit diviſione in quinque zonas. Etenim globus terrae, aequatore in duas aequales ſciſſus partes, in hemiſphaerium boreale in quo nos ſumus, et in auſtrinum, has tres docet differentias. Nam quae ad aequatorem ſunt partes in zona torrida, propter aeſtum habitari non poſſunt, quae ad polos, ob frigus; in medio ſunt temperatae et habitabiles. Qui vero eas adiicit quae ſunt ſub tropicis, iis non eadem cum quinque prioribus ratione eas addit, neque eodem discrimine dispares, ſed quaſi gentilibus differentiis utitur, ut ſi aliam zonam Aethiopicam diceret, aliam

μεταστάσεις ὀξυτέρας εἶναι τὰς εἰς τὰ πλάγια· ὡς δ' αὕτως, καὶ τὰς ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν τῷ ἡλίῳ· ὀξύτεραι γὰρ αἱ κατὰ μεγίστου κύκλου τῶν ὁμοταχῶν κινήσεων.

Ἐνίσταται δ' ὁ Ποσειδώνιος τῷ Πολυβίῳ, διότι φησὶ τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ οἴκησιν ὑψηλοτάτην· οὐδὲ γὰρ εἶναι κατὰ τὴν σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ὕψος διὰ τὴν ὁμαλότητα, οὐδὲ δὴ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ
pag. 98. ἰσημερινῷ, ἀλλὰ μᾶλλον πεδιάδα, ἰσόπεδόν πως τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάττης· τοὺς δὲ πληροῦντας τὸν Νεῖλον ὄμβρους ἐκ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν συμβαίνειν. Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐνταῦθα, ἐν ἄλλοις συγχωρεῖ, φήσας ὑπονοεῖν ὄρη εἶναι τὰ ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, πρὸς ἃ ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν εὐκράτων ἀμφοῖν προσπίπτοντα τὰ νέφη, ποιεῖν τοὺς ὄμβρους. Αὕτη μὲν δὴ ἡ ἀνομολογία φανερά. Ἀλλὰ καὶ δοθέντος, τοῦ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἄλλη τις ἀνακύπτειν ἂν δόξειεν. οἱ γὰρ αὐτοὶ σύρρουν φασὶν εἶναι τὸν ὠκεανὸν·

rata, quod et translationes in obliquum factae celeriores sunt, itemque ab ortu solis in occasum: nam motionum eiusdem ordinis celerrimae sunt quae fiunt in maximo circulo.

Reprehendit porro Posidonius Polybium, qui habitationem sub aequatore dixerit esse editissimam, cum neque in globosa superficie, utpote aequabili, altitudo locum habeat, neque montosa sit terra aequinoctiali subdita, sed campestris potius ac fere eadem cum maris planitie: nam quibus Nilus impletur imbribus, eos ex Aethiopicis decurrere montibus. Haec ille hoc fatus loco, alibi concedit, inquiens se arbitrari montes esse id quod sub aequatore iacet, ad quos utrinque a temperatis plagis concurrant nubes, et imbres generent. Atque haec quidem a seipso dissensio est evidens. Praeterea autem etiam hoc concesso, montosam esse regionem quae substrata est aequatori, alia videtur emergere. Iidem enim in sese confluere oceanum affirmant: quo-

νόν· πῶς ἂν ὄρη κατὰ μέσον ἰδρύσσιν αὐτόν; πλὴν ἢ νήσους τινὰς βάλονται λέγειν. Ὅπως δὲ ποτε τοῦτ' ἔχει, τῆς γεωγραφικῆς μερίδος ἔξω πίπτει· δοτέον δ' ἴσως τῷ προθεμένῳ τὴν περὶ ὠκεανὸν πραγματείαν ταῦτ' ἐξετάζειν.

Μνησθεὶς δὲ τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν Λιβύην, Ἡρόδοτον μὲν οἴεσθαί φησιν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντας τινὰς τελέσαι τὸν περίπλουν. Ἡρακλείδην δὲ τὸν Ποντικὸν ἐν διαλόγῳ ποιεῖν ἀφιγμένον παρὰ Γέλωνι μάγον τινὰ περιπλεῦσαι φάσκοντα. Ἀμάρτυρα δὲ ταῦτ' εἶναι φήσας, καὶ Εὔδοξόν τινα Κυζικηνὸν θεωρὸν καὶ σπονδοφόρον τῶν [p] Κορινθίων ἀγῶνος ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον ἱστορεῖ κατὰ τὸν δεύτερον Εὐεργέτην· συσταθῆναι δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἀνάπλους τοῦ Νείλου, θαυμαστικὸν ὄντα τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων

p) Κορινθίων] Mss. Reg. Stroz. Vat. A. B. Caſ. Κορίων. Vet. Int. qui *in Proſerpinali certamine* vertit κορικῶν legiſſe videtur. Nil mutandum puto.

quomodo ergo in medio montes ponunt? niſi ſi inſulas aliquas intelligi volunt. Ut ut res ea habet, extra geographiae ea profeſſionem cadit, et ei qui de oceano tractationem inſtituerit videtur committenda.

Facta deinde mentione eorum qui navigando Libyam ambiverint, ſcribit Herodotum in ea fuiſſe opinione, quosdam a Dario miſſos ambitum iſtum confeciſſe: Heraclidem vero Ponticum in dialogo perhibere, magum quendam ad Gelonem veniſſe, qui ſe navigio circumiviſſe diceret: ſed rem teſtibus carere. Praeterea narrat Eudoxum quendam Cyzicenum, qui Corinthiorum legatus ad ſacra ſolennia et libationis ferendae cauſa miſſus eſſet, in Aegyptum veniſſe, quo tempore Evergetes ſecundus regnum tenuit: eumque cum rege et eius familiaribus ſermones contuliſſe, maxime de ſurſum navigando Nilo, utpote hominem et admiratione eorum quae ſingulis locis propria

ſunt

ἅμα, καὶ ἐκ ἀπαίδευτον. Τυχεῖν δή τινα Ἰνδὸν κομισθέντα ὡς τὸν βασιλέα ὑπὸ τῶν φυλάκων τῶ Ἀραβίω μυχῶ, λεγόντων εὑρεῖν αὐτὸν ἡμιθανῆ κατασχεθέντα μόνον ἐν νηΐ, τίς δ' εἴη καὶ πόθεν, ἀγνοεῖν, μὴ συνιέντας τὴν διάλεκτον· τὸν δὲ παραδῶναι τοῖς διδάξασιν ἑλληνίζειν. ἐκμαθόντα δὲ διηγήσασθαι, διότι ἐκ τῆς Ἰνδικῆς πλέων περιπέσοι πλάνῃ, καὶ σωθείη δεῦρο, τὰς σύμπλους ἀποβαλὼν λιμῷ· ὑπολειφθέντα δὲ ὑποσχέσθαι τὸν εἰς Ἰνδοὺς πλοῦν ἡγήσασθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως προχειρισθεῖσι· τούτων δὲ γενέσθαι τὸν Εὔδοξον. Πλεύσαντα δὴ μετὰ δώρων, ἐπανελθεῖν ἀντιφορτισάμενον ἀρώματα καὶ λίθους πολυτελεῖς, ὧν τοὺς μὲν καταφέρεσι οἱ ποταμοὶ μετὰ τῶν ψήφων, τοὺς δ' ὀρυκτοὺς εὑρίσκεσιν, πεπηγότας ἐξ ὑγροῦ, καθάπερ τὰ κρυστάλλινα παρ' ἡμῖν.
pag. 99. διαψευσθῆναι δὲ τῶν ἐλπίδων. ἀφελέσθαι γὰρ αὐτὸν ἅπαντα τὸν φόρτον τὸν Εὐεργέτην· Τελευτήσαντος δ' ἐκείνου τὸν βίον, Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα δέξα-

sunt praeditum, neque inerudítum. Forte tum a custodibus Arabici sinus Indum quendam ad regem fuisse allatum, dicentibus eum semimortuum ab ipsis inventum fuisse in navi solum deprehensum, neque se scire quis aut cuias esset, quod sermonem eius non intelligerent. Eum a rege mandatum iis, qui eum Graecam linguam docerent, qua percepta hominem narrasse ex India se navigantem recto cursu excidisse, atque huc evasisse, sociis fame amissis: simulque pollicitum se navigationis ad Indos monstratorem fore iis, quibus eam rem rex demandaret, quos inter et Eudoxus fuerit. Hunc ad Indos cum donis navigasse, et eorum loco reportasse aromata ac lapides pretiosos, quorum alios fluvii cum scrupis devehunt, alii effodiuntur concreti ex humore, ut apud nos crystalli. Caeterum Eudoxum sua fuisse spe falsum, Evergeta quidquid navi advexerat adimente. Mortuo Evergeta, uxorem eius Cleopatram regnum

q) δέξασθαι τὴν ἀρχὴν· πάλιν δὲ καὶ ὑπὸ ταύτης πεμφθῆναι τὸν Εὔδοξον μετὰ μείζονος παρασκευῆς. ἐπανιόντα δ' ἀνέμοις παρενεχθῆναι ὑπὲρ τὴν Αἰθιοπίαν. προσφερόμενον δέ τισι τόποις, ἐξοικειῶσθαι τοὺς ἀνθρώπους μεταδόσει σιτίων τε καὶ οἴνου καὶ παλαθίδων, ὧν ἐκείνοις ἦν μετῆν· ἀντὶ δὲ τούτων r ὑδρείας τε τυγχάνειν καὶ καθοδηγίας, ἀπογράφεσθαί τε τῶν ῥημάτων ἔνια. Εὑρόντα δ' ἀκρόπρωρον ξύλινον ἐκ ναυαγίου ἵππον ἔχον ἐγγεγλυμμένον, πυθόμενον ὡς ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πλεόντων τινῶν εἴη τὸ ναυάγιον τοῦτο, κομίζειν αὐτὸ ἀναγρέψαντα πρὸς τὸν οἰκεῖον πλοῦν. σωθέντα δ' εἰς Αἴγυπτον ἐκέτι τῆς Κλεοπάτρας ἡγεμόνης, ἀλλὰ τοῦ παιδὸς, ἀφαιρεθῆναι πάλιν πάντα· φωραθῆναι γὰρ νενοσφισμένον πολλά. Τὸ δ' ἀκρόπρωρον s φέροντα ἐς τὸ ἐμπόριον, δεικνύναι τοῖς ναυκλήροις, γνῶναι δὲ Γαδειριτῶν ὄν· τούτων γὰρ τὰς μὲν ἐμπόρους μεγάλα σέλλειν πλοῖα· τὰς δὲ

R 4 πένη-

q) δέξασθαι] Omnes libri mſcripti διαδέξασθαι. r) ὑδρείας] ita Xylander optime, vulgo ὑγείας. s) φέροντα] Vat. A. B. Stroz. Reg. Caſ. προφέροντα.

gnum tenuiſſe, rurſumque ab hac miſſum Eudoxum maiore cum apparatu, ventis ſupra Aethiopiam fuiſſe delatum: ubi cum ad quaedam loca appuliſſet, animos incolentium ſibi conciliaſſe frumenti, vini, et caricarum largitione, quibus illi carebant, ab iisque contra aquam et navigationis duces accepiſſe, et vocabula quaedam deſcripſiſſe. Cumque inveniſſet ſummitatem prorae e naufragio ſuperſtitem, equo inſculpto inſignem, idque cuiusdam navi ab occaſu advecti naufragium eſſe inauditiſſet, ſecum in reditu detuliſſe, ſalvumque in Aegyptum rediiſſe filio iam Cleopatrae ſuffecto in regnum, denuo omnibus ſpoliatum fuiſſe, comperto multa ipſum intervertiſſe. Prorae autem ſummitatem ab ipſo in emporium delatam, naucleriſque exhibitam: fuiſſeque ab his edoctum, Gaditanae eſſe id navis: nam Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis, quas

πένητας μικρὰ, ἃ καλεῖν ἵππους, ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς πρῴραις ἐπισήμων· [t] τούτοις δὲ πλεῖν μέχρι τοῦ Λίξου ποταμοῦ περὶ τὴν Μαυρουσίαν ἁλιευομένους· [u] ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκλήρων τινὰς γνωρίσαι τὸ ἀκρόπρωρον, ἑνὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Λίξου ποταμοῦ πορρώτερον πλευσάντων, καὶ μὴ σωθέντων ὑπάρξαν. Ἐκ δὲ τούτου συμβαλόντα τὸν Εὔδοξον, ὡς δυνατὸς εἴη ὁ περίπλους ὁ Λιβυκὸς, πορευθέντα οἴκαδε, τὴν οὐσίαν [x] ἐνθέμενον πᾶσαν [y] ἐξορμῆσαι. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δικαιαρχίαν, εἶτ' εἰς Μασσαλίαν ἐλθεῖν, καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν μέχρι Γαδείρων, πανταχοῦ δὲ διακωδωνίζοντα ταῦτα· καὶ χρηματιζόμενον [z] κατασκευάσασθαι πλοῖον μέγα, καὶ ἐφόλκια δύο λέμβοις λῃστρικοῖς ὅμοια, ἐμβιβάσασθαί τε μουσικὰ παιδισκάρια καὶ ἰατροὺς καὶ ἄλλους τεχνίτας, ἔπειτα πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν μετέωρον ζεφύροις συνεχέσι. Καμνόντων δὲ τῷ πλῷ τῶν

t) τούτοις] ita lego cum prior. Int. et Caſaub. vulgo τούτους. u) ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκ.] ἀλλὰ τῶν ναυκ. Vat. A. ἀλλὰ δὴ καὶ ναυκ. Caſaub. coni. x) ἐνθέμενον] ita Caſ. Venet. Mſs. vulgo ἐκθέμενον. Xyl. coni. εὐθέμενον. y) ἐξορμῆσαι] Reg. ἐξορμίσαι. z) κατασκευάσασθαι] ita Med. Reg. Vat. A. B. Venet.

quas equos appellent a prorae inſignibus, iisque eos piſcandi gratia usque ad Lixum amnem circa Mauruſiam navigare: atque adeo quosdam nauclerorum agnoviſſe lignum illud unius eorum fuiſſe, qui ulterius a Lixo fluvio navigarant, neque reverſi fuerant. Ex his Eudoxum collegiſſe, poſſe Libyam navigio circumiri: ita domum revertiſſe, omnibusque ſuis facultatibus impoſitis navigationem inſtituiſſe, et primum Dicaearchiam, inde Maſſiliam, ac reliqua deinde ora maritima navigata Gades perveniſſe. Ubique autem divulgato inſtituto, rem feciſſe, magnaque navi comparata, et duabus ſcaphis lemborum piraticorum ſimilibus, impolitis pueris ſymphoniacis, medicis, aliisque artificibus, Indiam verſus per altum navigaſſe, ſubvectum continentibus Favoniis. Iis autem

τῶν συνόντων, [a] ἄκοντα ἐπιρρίσαι πρὸς γῆν, δεδοικότα τὰς πλημμυρίδας καὶ τὰς ἀμπώτεις καὶ δὴ καὶ pag. 100.
συμβῆναι ὅπερ ἐδεδίει· καθίσαι γὰρ τὸ πλοῖον, ἡσυχῇ δὲ, ὥστε μήδ' ἀθρῦν διαλυθῆναι, ἀλλὰ [b] φθῆναι τὰ φορτία σωθέντα εἰς γῆν, καὶ τῶν ξύλων τὰ πλεῖστα· ἐξ ὧν τρίτον λέμβον συμπηξάμενον πεντηκοντόρῳ πάρισον πλεῖν, ἕως ἀνθρώποις συνέμιξε τὰ αὐτὰ ῥήματα φθεγγομένοις, ἅπερ πρότερον ἀπογέγραπται· ἅμα δὲ τοῦτό τε γνῶναι, ὅτι τὸ οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι ὁμοεθνεῖς εἶεν τοῖς Αἰθίοψιν ἐκείνοις, καὶ ὅτι [c] ὅμοιοι ἐν τῇ Βόγῳ βασιλεία. Ἀφέντα δὲ τὸν ἐπὶ Ἰνδὰς πλοῦν ἀναστρέφειν· ἐν δὲ τῷ παράπλῳ νῆσον εὔυδρον καὶ εὔδενδρον ἐρήμην ἰδόντα σημειώσασθαι· σωθέντα δὲ εἰς τὴν Μαυρουσίαν, διαθέμενον τὰς λέμβους, πεζῇ κομισθῆναι πρὸς τὸν Βόγον,

a) ἄκοντα ἐπιρρίσαι] Bemb. Stroz. Venet. Caſ. ἀφορμίσαι. b) φθῆναι] ita omnes Codd. vulgo ἀφθῆναι male. c) ὅμοιοι ἐν τῇ] Tyrwhitt. l. c. p. 7. ὁμοῖοι εἶεν vel ὁμοίοιεν coni. F. ὅμοιοι τοῖς ἐν τῇ.

autem qui una vehebantur ex navigatione defeſſis, invitum ad terram ſecundo vento appuliſſe, metuentem ſibi a maris aeſtuum vicibus, et eveniſſe id quod metuerat: ſubſediſſe enim navim, ſenſim tamen, neque ſubito fuiſſe ſoluram, ſed et merces prius, et lignorum deinde maiorem partem in terram fuiſſe egeſtam. Quibus eum e lignis tertium confeciſſe lembum, adſimilem quinquaginta remorum navi, et navigaſſe usque ad eos homines, qui ſermone uterentur, qualem ante litteris ab eo fuiſſe conſignatum retulimus: quod ſimul ſenſerit, ſimul etiam certiorem ſe factum, hos eiusdem cum illis Aethiopibus gentis eſſe, et eſſe ſimiles in Bogi regno. Inde omiſſa ad Indos navigatione eum revertiſſe, interque navigandum annotaſſe inſulam, quam aqua et arboribus bene inſtructam vidiſſet. Cum in Maurusiam incolumis perveniſſet, divenditis lembis, terreſtri itinere ad Bogum iviſſe, eique

καὶ συμβουλεύειν αὐτῷ τὴν ναυτολίαν ἐπανελέσθαι ταύτην· ἰσχύσαι δ' εἰς τἀναντία τὰς φίλας ὑποτείνοντας φόβον, μὴ συμβῇ τὴν χώραν εὐεπιβούλευτον γενέσθαι, δειχθείσης παρόδου τοῖς ἔξωθεν ἐπιστρατεύειν ἐθέλουσιν· ὡς δ' ἐπύθετο λόγῳ μὲν πεμπόμενον ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν [d] ἀναχθεῖσαν ναυτολίαν, ἔργῳ δ' ἐκτεθησόμενον εἰς ἐρήμην τινὰ νῆσον, ἐκφυγεῖν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἰβηρίαν διάραι. Πάλιν δὲ κατασκευασάμενον στρογγύλον πλοῖον, καὶ μακρὸν πεντηκόντορον, ὥστε τῷ μὲν πελαγίζειν, τῷ δὲ πειρᾶσθαι τῆς γῆς, [e] ἐνθέμενον γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ σπέρματα καὶ οἰκοδόμους, ὁρμῆσαι πρὸς τὸν αὐτὸν περίπλουν· διανοούμενον εἰ βραδύνοιτο ὁ πλοῦς, ἐνδιαχειμάσαι τῇ προεσκευασμένῃ νήσῳ, καὶ σπείραντα καὶ ἀνελόμενον τοὺς καρποὺς, τελέσαι τὸν ἐγνωσμένον ἐξ ἀρχῆς πλοῦν.

Ἐγὼ

d) ἀναχθεῖσαν] Casaub. coni. ἀναδιαχθεῖσαν. recte. e) ἐνθέμενον] ita omnes Codd. vulgo ἐκθέμενον.

eique ſuſcipiendae huius navigationis autorem fuiſſe: viciſſe tamen ſententiam familiarium, qui monebant metuendum eſſe ne ditio haec ita inſidiis aliorum opportuna redderetur, commonſtrato aditu iis, qui extrinſecus bellum inferre vellent. Itaque ſe, cum audiret verbis ſe ad eam deſtinari navigationem, futurum autem, ut in deſertam aliquam exponeretur inſulam, in Romanorum effugiſſe provinciam, indeque in Iberiam. Tum rurſus conſtructa terete navi, et longa quinquaginta remorum alia, ut per altum veheretur illa, hac pone terram, impoſitis inſtrumentis ruſticis, feminibus, et aedificandi peritis ad eandem circumnavigationem ſe contuliſſe, eo conſilio, ut ſi tardius haec ſuccederet, in antea obſervata inſula hyemaret, conſitisque agris et perceptis fructibus, initio propoſitam abſolveret navigationem.

Hacte-

Ἐγὼ μὲν ἔν, φησὶ, [f] μέχρι τῆς περὶ τὸν Εὔδοξον ἱστορίας ἥκω· τί δ' ὕστερον συνέβη, τὸς ἐκ Γαδείρων καὶ τῆς Ἰβηρίας εἰκὸς εἰδέναι. Ἐκ πάντων δὴ τούτων φησὶ δείκνυσθαι, διότι ἡ οἰκουμένη κύκλῳ περιῤῥεῖται τῷ ὠκεανῷ·

Οὐ γάῤ μιν δεσμὸς περιβάλλεται ἠπείροιο,
Ἀλλ' ἐς ἀπειρεσίην κέχυται, τό μιν ὕδατι μαίνει.

Θαυμαστὸς δὴ κατὰ πάντα ἐστὶν [g] ὁ Ποσειδώνιος, τὸν μὲν τῦ μάγυ περίπλυν ὂν Ἡρακλείδης εἶπεν, ἀμάρτυρον νομίσας, καὶ αὐτῶν τῶν ὑπὸ Δαρείυ πεμφθέντων ὧν Ἡρόδοτος ἱστορεῖ· τὸ δὲ Βεργαῖον [h] διήγημα τῦτο ἐν πίστεως μέρει τιθεὶς, εἰθ' ὑπ' αὐτῦ πεπλασμένον, εἴτ' ἄλλων πλασάντων [i] πιστευθὲν. Τίς γὰῤ ἡ πιθανότης πρῶτον μὲν τῆς κατὰ τὸν Ἰνδὸν περιπετείας; ὁ γὰῤ Ἀράβιος κόλπος ποταμῦ δίκην ῥενός ἐστι

f) μέχρι τῆς] Caſaub. coni. μέχρι τῦδε τῆς. g) ὁ Ποσειδώνιος] Ita legendum eſt cum Caſaub. pro ὅτως vulg. h) διήγημα] Sic repoſui cum Caſaub. vulgo διάτημα male. i) πιστευθὲν. Τίς γὰῤ] ita lego cum Caſaub. vulgo πιστευθέντι γὰῤ.

Hactenus mihi quidem (inquit) cognita eſt hiſtoria Eudoxi: quid vero poſtea illi acciderit, par eſt Gaditanos ſcire et Hiſpanos. Ex his ergo omnibus demonſtrari ait, oceanum terrarum orbi circuli in morem eſſe circumfuſum:

Non etenim terrae vinclo circumdatur ille:
Fuſus in immenſum at, ne quicquam polluat ipſum, eſt.

Enimvero mirum ſe in his omnibus praebet Poſidonius, qui cum Magi circumnavigationem ab Heraclide expoſitam teſtimonio deſtitui eenſeat, itemque eorum qui a Dario miſſi fuerant ab Herodoto narratam, fidem adhibet huic Bergaeo commento, ſive ipſe confinxerit, ſive ab alio confictum pro vero habuerit. Quid enim eſt quod ſit probabile in illa narratione de Indo? Etenim Arabicus ſinus fluvii inſtar anguſtus

ἐστι καὶ μακρὸς ἐπὶ μυρίους πως σταδίους μέχρι τοῦ στόματος, καὶ τοῦτο σενὸν παντάπασιν ὄντος· ὡς εἰκὸς δ' ὅτ' ἔξω που τὸν πλοῦν ἔχοντας εἰς τὸν κόλπον παρωσθῆναι τοὺς Ἰνδοὺς κατὰ πλάνην· τὰ γὰρ στενὰ ἀπὸ τοῦ στόματος δηλώσειν ἔμελλε τὴν πλάνην· ὅτ' εἰς τὸν κόλπον ἐπίτηδες καταχθεῖσιν, ὅτι πλάνης ἦν πρό-
pag. 101. φασις καὶ ἀνέμων ἀτάτων. Λιμῷ τε πῶς περιεῖδον ἅπαντας ἀπολλυμένους σφᾶς πλὴν ἑνός; περιγενόμενός τε πῶς ἱκανὸς ἦν μόνος, κατευθύνειν τὸ πλοῖον ὢ μικρὸν ὄν, τά γε τηλικαῦτα πελάγη διαίρειν δυνάμενον; τίς δ' ἡ ὀξυμαθία τῆς διαλέκτου, ἀφ' ἧς ἱκανὸς ἦν πεῖσαι τὸν βασιλέα, ὡς δυνάμενος τοῦ πλοῦ καθηγήσασθαι; τίς δ' ἡ σπάνις τῶ Εὐεργέτη τῶν τοιούτων καθηγεμόνων, ἤδη γνωριζομένης ὑπὸ πολλῶν [k] τῆς ταύτη θαλάττης; Ὁ δὲ δὴ σπονδοφόρος καὶ θεωρὸς τῶν Κυζικηνῶν πῶς ἀφεὶς τὴν πόλιν, εἰς Ἰνδοὺς ἔπλει; πῶς δὲ ἐπιτεύθη τηλικαύτην χρείαν; πῶς δ' ἐπανιὼν

k) τῆς ταύτῃ] ita eleganter Venet. et Caſaub. vulgo ταύτης τῆς —

ſtus eſt et in longum porrectus CCIↃↃ circiter ſtadiorum usque ad fauces, ipſas quoque admodum arctas. Itaque cum probabile non eſt foris curſum tenentes Indos in ſinum per errorem fuiſſe intruſos, (quippe faucium anguſtiae eos erroris monuiſſent) tum dedita opera in ſinum advectis, erroris iam aut inſtabilium ventorum nulla reſtabat excuſatio. Ad haec, qui factum eſt, ut uno demto reliqui omnes fame perire ſe videntes negligerent? unusque ſuperſtes qui poterat ſolus navim dirigere, quam neceſſe eſt parvam non fuiſſe, tantis maribus traiiciendis aptam? quae fuit illa linguae diſcendae celeritas, ita ut idoneus fieret, qui regi perſuaderet ſe conſtituendum eſſe navigationis ducem? unde Evergetae iſta huiusmodi ductorum penuria, mari iſto multis iam noto? Iam ille cum ſacrificiis miſſus ad ſpectaculum a Cyzicenis, quomodo urbe relicta ad Indos navigabat? qua ratione tantum ei fuit creditum negotium? quomodo autem reverſo

ἐπανιὼν ἀφαιρεθεὶς πάντα παρὰ τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀτιμωθεὶς, ἔτι μείζονα ἐπιςεύθη παρασκευὴν δώρων; Ἐπανιὼν δὲ, καὶ παρενεχθεὶς εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, τίνος χάριν ἢ τὰς διαλέκτους ἀπεγράφετο, ἢ τὸ ἀκρόπρωρον ἐπυνθάνετο τῆς ἁλιάδος πόθεν ἐκπέσοι; τὸ γὰρ μαθεῖν ὅτι ἀπὸ δύσεως ἦν πλεόντων ναυάγιον, οὐδενὸς ἔμελλεν [1] ὑπάρξειν σημεῖον, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔμελλεν ἀπὸ δύσεως πλεῖν κατὰ τὴν ἐπάνοδον. Ἐλθὼν οὖν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, φωραθεὶς ὡς νενοσφισμένος πολλὰ, πῶς οὐκ ἐκολάσθη; ἀλλὰ καὶ περιήει τοὺς ναυκλήρους διαπυνθανόμενος, δεικνὺς ἅμα τὸ ἀκρόπρωρον. Ὁ δὲ γνωρίσας, οὐχὶ θαυμαςός; ὁ δὲ πιςεύσας οὐχὶ θαυμασιώτερος; καὶ κατ' ἐλπίδα τοιαύτην ἐπανιὼν εἰς τὴν οἰκεῖαν, καὶ μετοικισμὸν ἐκεῖθεν ποιησάμενος εἰς τὰ ἔξω ςηλῶν. Ἀλλ' οὐδ' ἐξὸν ἦν ἄνευ προςάγματος ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀνάγεσθαι· καὶ ταῦτα νενοσφισμένῳ βασιλικὰ χρήματα. οὐδέ γε λαθεῖν ἐκπλεύσαντα ἐνεδέχετο τοσαύτῃ φρουρᾷ κεκλεισμένου τοῦ

1) ὑπάρξειν] ὑπάρξαι Reg.

verſo domum, et praeter ſpem omnibus ſpoliato, ignominiaque affecto, maior adhuc donorum apparatus fuit commiſſus? Tum reverſus, et in Aethiopiam advectus, cuius rei cauſa vel ſermonem in litteras retulit, vel percunctatus eſt unde ſummitas prorae allata eſſet? nulli enim rei indicio erat futurum, compertum habere navim fuiſſe ab occidente navigantium, quando ipſe quoque in reditu erat ab occaſu navigaturus. Porro Alexandriam cum veniſſet, et peculatum eſſe multa conſtaret, quî non dedit poenas? ſed et obambulavit monſtrato prorae ſummo naucleros interrogans? Quod qui agnovit, nonne mirabilis? nonne mirabilior qui credidit? Deinde hac ſpe domum reverſus, migrationem inſtituit extra columnas Herculis? Atqui non licebat ſine mandato Alexandria avehi, praeſertim ei qui regis bona clepſiſſet; neque clam poterat avehi, portu et reliquis exitibus tanta obſeſ-

ſis

τῦ λιμένος, καὶ τῶν ἄλλων ἐξόδων, ὅσην καὶ νῦν ἔτι διαμένυσαν ἔγνωμεν ἡμεῖς ἐπιδημῦντες τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πολὺν χρόνον· καίτοι τὰ νῦν πολὺ ἀνεῖται Ῥωμαίων ἐχόντων· αἱ βασιλικαὶ δὲ Φρυραὶ πολὺ ἦσαν πικρότεραι. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀπῆρεν εἰς τὰ Γάδειρα, καὶ ναυπηγησάμενος ἔπλει βασιλικῶς, καὶ διαλυθέντος αὐτῷ τῦ πλοίῦ, πῶς μὲν ἐναυπηγήσατο τρίτον λέμβον ἐν τῇ ἐρήμῳ; πῶς δὲ πλέων πάλιν, καὶ εὑρὼν τὰς ἑσπερινὰς Αἰθίοπας τοῖς ἑῴοις ὁμωγλώττυς, ἐκ ὠρέχθη διανύσαι τὸν ἑξῆς πλῦν, ἕτω χαῦνος ὢν πρὸς τὸ Φιλέκδημον, μικρὸν ἔχειν ἐλπίσας λοιπὸν τὸ ἄγνωστον; ἀλλ' ἀφεὶς ταῦτα, τῆς διὰ Βόγυ [m] ναυτιλίας ἐπεθύμησε; πῶς δ' ἔγνω τὴν λάθρα κατ' αὐτῦ συνισαμένην ἐπιβυλήν; τί δὲ τῦτ'
pag. 102. ἦν τῷ Βόγῳ πλεονέκτημα, ὁ τῦ ἀνθρώπυ ἀφανισμὸς, ἐξὸν ἄλλως ἀποπέμψασθαι; γνὺς δὲ τὴν ἐπιβυλὴν, πῶς ἔφθη φυγὼν εἰς ἀσφαλεῖς τόπυς; Ἕκαστον γὰρ τῶν τοιύτων ἐκ ἀδύνατον μὲν, ἀλλὰ χαλεπὸν καὶ

m) ναυτιλίας] Mss. Caſ. Reg. Venet. ναυτολίας.

fis cuſtodia, quantam adhuc adhiberi nos cognovimus multo tempore Alexandriae degentes, quanquam nunc Romanis urbem tenentibus multum eſt de regiorum praeſidiorum ſeveritate remiſſum. Caeterum poſtquam Gades pervenit, et navibus conditis regio more navigavit, navigio diſſoluto quomodo in deſerta terra tertium fabricatus eſt lembum? Quî factum eſt, ut inſtaurata navigatione cum inveniſſet occiduos Aethiopes orientalium lingua utentes, non cogitaret de reliqua navigatione abſolvenda, homo tanta ad peregrinandum cupiditate praeditus, cum ſperare poſſet, paulum adhuc incogniti reſtare? cur his omiſſis, ad navigationem Bogi ope faciendam animum adiecit? quomodo deprehendit occulto ſibi inſidias parari? quid amplius habiturus erat Bogius homine ſublato, quem alia ratione ablegare licebat? cognitis autem inſidiis, quomodo in tuta perfugit loca? Nam horum unumquodque non ſane fieri omnino nequit, ſed difficile eſt,

καὶ σπανίως γενόμενον μετὰ τύχης τινὸς· τῷ δ' εὐτυχεῖν ἀεὶ συνέβαινεν εἰς κινδύνους καθισαμένῳ συνεχεῖς. Πῶς δ' οὐκ ἔδεισεν ἀποδρὰς τὸν Βόγον, πλεῖν πάλιν παρὰ τὴν Λιβύην σὺν παρασκευῇ δυναμένῃ [n] συνοικῖσαι νῆσον; Οὐ πολὺ ἂν ἀπολείπεται ταῦτα τῶν Πυθέᾳ καὶ Εὐημέρῳ καὶ Ἀντιφάνους ψευσμάτων. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν συγγνώμη, τῷ τ' αὐτὸ ἐπιτηδεύσασιν, ὥς περ τοῖς θαυματοποιοῖς· τῷ δ' ἀποδεικτικῷ, καὶ φιλοσόφῳ, σχεδὸν δέ τι καὶ περὶ πρωτείων ἀγωνιζομένῳ, τίς ἂν συγγνοίη; ταῦτα μὲν οὐκ εὖ.

Τὸ δὲ ἐξαίρεσθαι τὴν γῆν ποτὲ, καὶ ἰζήματα λαμβάνειν, καὶ μεταβολὰς τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἄλλων [o] τῶν τοιούτων, ὅσα διηριθμησάμεθα καὶ ἡμεῖς, ὀρθῶς κεῖται παρ' αὐτῷ· πρὸς ὃ, καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος εὖ παρατίθησιν, ὅτι ἐνδέχεται καὶ μὴ πλάσμα εἶναι τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Ἀτλαντίδος·

περὶ

n) συνοικῖσαι] ita omnes Codd. vulgo συνοικῆσαι. o) τῶν τοιούτων] τῶν παραπλησίων Caſ. Reg. Vat. B.

eſt, raroque bona quadam fortuna contingit: ille autem in continentibus conſtiturus periculis, fauſtis ſemper eſt uſus ſucceſſibus. Quomodo autem non veritus eſt Bogo evitato rurſus Africam praetervehi cum apparatu etiam ad inſulam incolendam ſufficiente? Haec igitur non multum abſunt a Pytheae, Evhemeri et Antiphanis mendaciis. Verum hi quidem digni ſunt venia, quibus idem fuit quod praeſtigiatoribus propoſitum; demonſtratori autem, philoſopho, ac non nihil etiam de palma certanti quis ignoſcat? Haec itaque male.

Recte autem apud eum expoſita ſunt, terram aliquando attolli, aliquando ſubſidere, mutarique terraemotibus, et alia id genus etiam a nobis enumerata; quibus etiam Platonis ſententiam commode apponit, fieri nempe poſſe, ut non ſit figmentum id quod de Atlantide inſula fertur,

περὶ ἧς ἐκεῖνος ἱστορῆσαι Σόλωνα φησὶ πεπυσμένον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων· ὡς ὑπάρχουσα ποτὲ ἀφανισθείη, τὸ μέγεθος οὐκ ἐλάττων ἠπείρου· καὶ τοῦτο βέλτιον [p] οἴεται λέγειν ἢ διότι ὁ πλάσας αὐτὴν ἠφάνισεν, ὡς ὁ ποιητὴς τὸ τῶν Ἀχαιῶν τεῖχος. Εἰκάζει δὲ καὶ τὴν τῶν Κίμβρων [q] καὶ τῶν συγγενῶν ἐξανάστασιν ἐκ τῆς οἰκείας γενέσθαι κατὰ θαλάττης ἔφοδον, ὑπὸ ἀθρόαν συμβάσαν. Ὑπονοεῖ δὲ τὸ τῆς οἰκουμένης μῆκος ἑπτά πως μυριάδων σταδίων ὑπάρχειν, ἥμισυ εἶναι τοῦ ὅλου κύκλου καθ' ὃν εἴληπται· ὥστε φησὶν ἀπὸ τῆς δύσεως Εὔρῳ πλέων ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἔλθοι ἂν εἰς Ἰνδούς.

Ἐπιχειρήσας δὲ αἰτιᾶσθαι τοὺς ὕστερον τὰς ἠπείρους διορίσαντας, ἀλλὰ μὴ παραλλήλοις τισὶ τῷ ἰσημερινῷ, δι' ὧν ἔμελλον ἐξαλλάξεις δείκνυσθαι ζώων τε καὶ φυτῶν καὶ ἀέρων, τῶν μὲν τῇ κατεψυγμένῃ συνα-

p) οἴεται λέγειν] οἴεται εἶναι Stroz. Vat. A. B. Planud. in excerpt. q) κατὰ τῶν συγγενῶν] ita Reg. Vat. A. B. vulgo κατὰ τὴν τῶν σ. Casaub. coni. κατὰ τὴν τῶν Τευτόνων sine causſa.

tur, de qua is ait tradidiſſe Solonem, qui ita ab Aegyptiis didiciſſet ſacerdotibus, deletam eam eſſe, cum fuerit aliquando continente tota non minor inſula, exiſtimatque hoc rectius dici, quam id, deletam fuiſſe ab eo ipſo qui eam commentus fuerit; ſicut apud Homerum accidit muro Achaeorum. Coniectura etiam colligit Cimbrorum illisque vicinorum populorum migrationem e patria factam eſſe ob varias maris incurſiones. Suſpicatur etiam habitatae terrae longitudinem LXX circiter millibus ſtadiorum conſtare, dimidiumque eſſe totius in quo ſumitur circuli: itaque (inquit) ab occaſu Euro ſpirante navigans tantum ſpatium, ad Indos perveniret.

Aggreſſus deinde eos reprehendere qui continentis partes hoc modo diſtinxerunt, non lineis quibusdam reſpectu aequatoris parallelis, quibus ductis diverſitates animalium, plantarum, et aëris demonſtrari potuiſſent, quatenus alia ad frigidam, alia

συναπτόντων, τῶν δὲ τῇ διακεκαυμένῃ· ὥστε οἱονεὶ ζώνας εἶναι τὰς ἠπείρους· ἀνασκευάζει πάλιν, [r] καὶ ἐν ἀλύσει δίκην γίνεται, ἐπαινῶν πάλιν τὴν ὅσαν διαίρεσιν, θετικὴν ποιούμενος τὴν ζήτησιν, πρὸς οὐδὲν [s] χρησίμως. Αἱ γὰρ τοιαῦται διατάξεις οὐκ ἐκ προνοίας γίνονται, καθάπερ οὐδ' αἱ κατὰ τὰ ἔθνη διαφοραὶ, οὐδὲ διάλεκτοι, ἀλλὰ κατὰ ἐπίπτωσιν καὶ συντυχίαν· καὶ τέχναι τε καὶ δυνάμεις καὶ ἐπι- pag. 103.
τηδεύσεις ἀρξάντων τινῶν κρατοῦσιν αἱ πλείους ἐν ὁπωσῳοῦν κλίματι. Ἔστι δέ τι καὶ περὶ τὰ κλίματα· ὥστε τὰ μὲν φύσει ἐστὶν ἐπιχώρια τισὶ, τὰ δὲ θέσει καὶ ἀσκήσει. Οὐ γὰρ φύσει Ἀθηναῖοι μὲν φιλολόγοι, Λακεδαιμόνιοι δ' οὔ· καὶ οἱ ἔτι ἐγγυτέρω, Θηβαῖοι· ἀλλὰ μᾶλλον ἔθει· ὥτως οὐδὲ Βαβυλώνιοι φύσει φιλόσοφοι καὶ Αἰγύπτιοι· [t] ἀλλ' ἀσκήσει καὶ ἔθει. καὶ

r) καὶ ἐν ἀλύσει] Hanc lectionem invenit in Reg. Cod. Breguignius, quam cum eo in textum recipere haud dubitavi. In edit. ἐναλύσει, in Mss. Caſ. Venet. Stroz. A. B. Vat. A. B. ἐν ἀναλύσει δ. Ita quoque Int. vet. legiſſe videtur, qui tamen vocem δίκην non expreſſit. Caſaub. legi vult ἐν ἀναλύσει δίκης; forte ἐν ἀναδύσει δίκης γ. s) χρησίμως] Caſaub. coni. χρήσιμον recte. t) ἀλλ' ἀσκήσει] ita omnes Codd. vulgo ἀλλὰ καὶ ἀσκ.

alia ad torridam pertinent plagam, partibus continentis zonarum inſtar deſcriptis: quaeſtionem iterum inſtaurat, laudans adhibitam diviſionem, et diſputationem in utramque partem inſtituens, nulla ſane cum utilitate. Huiusmodi enim diſpoſitiones non magis dedita opera inſtitutae ſunt, quam gentium et linguarum differentiae, ſed caſu quodam et fortuna; quin etiam artes, facultates, et ſtudia, ſi ab uno fiat inſtitutum, invaleſcunt in quocunque terrae ſitu: quanquam et climati aliquid tribuendum eſt: itaque alia domeſtica fiunt natura, alia inſtitutione et exercitio. Non enim natura fit, quod Athenienſes ſtudioſi ſunt litterarum, Lacedaemonii non item, ac ne Thebani quidem illis viciniores, ſed inſtitutione potius. Ita neque Babylonios natura philoſophos facit, aut Aegyptios, ſed exercitatio et conſuetudo. Quin et equo-

περὶ ἧς ἐκεῖνος ἱστορῆσαι Σόλωνα φησὶ πεπυσμένον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων· ὡς ὑπάρχουσα ποτὲ ἀφανισθείη, τὸ μέγεθος οὐκ ἐλάττων ἠπείρου· καὶ τοῦτο βέλτιον [p] οἴεται λέγειν ἢ διότι ὁ πλάσας αὐτὴν ἠφάνισεν, ὡς ὁ ποιητὴς τὸ τῶν Ἀχαιῶν τεῖχος. Εἰκάζει δὲ καὶ τὴν τῶν Κίμβρων [q] καὶ τῶν συγγενῶν ἐξανάστασιν ἐκ τῆς οἰκείας γενέσθαι κατὰ θαλάττης ἔφοδον, οὐκ ἀθρόαν συμβάσαν. Ὑπονοεῖ δὲ τὸ τῆς οἰκουμένης μῆκος ἑπτά πως μυριάδων σταδίων ὑπάρχειν, ἥμισυ εἶναι τοῦ ὅλου κύκλου καθ' ὃν εἴληπται· ὥστε φησὶν ἀπὸ τῆς δύσεως Εὔρῳ πλέων ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἔλθοι ἂν εἰς Ἰνδούς.

Ἐπιχειρήσας δὲ αἰτιᾶσθαι τοὺς ὕστερον τὰς ἠπείρους διορίσαντας, ἀλλὰ μὴ παραλλήλοις τισὶ τῷ ἰσημερινῷ, δι' ὧν ἔμελλον ἐξαλλάξεις δείκνυσθαι ζώων τε καὶ φυτῶν καὶ ἀέρων, τῶν μὲν τῇ κατεψυγμένῃ συνα-

p) οἴεται λέγειν] οἴεται εἶναι Stroz. Vat. A. B. Planud. in excerpt. q) κατὰ τῶν συγγενῶν] ita Reg. Vat. A. B. vulgo κατὰ τὴν τῶν σ. Caſaub. coni. κατὰ τὴν τῶν Τευγενῶν ſine cauſſa.

tur, de qua is ait tradidiſſe Solonem, qui ita ab Aegyptiis didiciſſet ſacerdotibus, deletam eam eſſe, cum fuerit aliquando continente tota non minor inſula, exiſtimatque hoc rectius dici, quam id, deletam fuiſſe ab eo ipſo qui eam commentus fuerit; ſicut apud Homerum accidit muro Achaeorum. Coniectura etiam colligit Cimbrorum illisque vicinorum populorum migrationem e patria factam eſſe ob varias maris inundationes. Suſpicatur etiam habitatae terrae longitudinem LXX circiter millibus ſtadiorum conſtare, dimidiumque eſſe totius in quo ſumitur circuli: itaque (inquit) ab occaſu Euro ſpirante navigans tantum ſpatium, ad Indos perveniret.

Aggreſſus deinde eos reprehendere qui continentis partes hoc modo diſtinxerunt, non lineis quibusdam reſpectu aequatoris parallelis, quibus ductis diverſitates animalium, plantarum, et aëris demonſtrari potuiſſent, quatenus alia ad frigidam, alia

συναπτόντων, τῶν δὲ τῇ διακεκαυμένῃ· ὥστε οἱονεὶ ζώνας εἶναι τὰς ἠπείρους· ἀνασκευάζει πάλιν, [r] καὶ ἐν ἀλύσει δίκην γίνεται, ἐπαινῶν πάλιν τὴν ὕσαν διαίρεσιν, θετικὴν ποιούμενος τὴν ζήτησιν, πρὸς ἃ δὲν [s] χρησίμως. Αἱ γὰρ τοιαῦται διατάξεις οὐκ ἐκ προνοίας γίνονται, καθάπερ οὐδ' αἱ κατὰ τὰ ἔθνη διαφοραὶ, οὐδὲ διάλεκτοι, ἀλλὰ κατὰ ἐπίπτωσιν καὶ συντυχίαν· καὶ τέχναι τε καὶ δυνάμεις καὶ ἐπι- pag. 103.
τηδεύσεις ἀρξάντων τινῶν κρατήσασιν αἱ πλείους ἐν ὁποιῳοῦν κλίματι. Ἔστι δέ τι καὶ περὶ τὰ κλίματα· ὥστε τὰ μὲν φύσει ἐστὶν ἐπιχώρια τισὶ, τὰ δὲ θέσει καὶ ἀσκήσει. Οὐ γὰρ φύσει Ἀθηναῖοι μὲν φιλολόγοι, Λακεδαιμόνιοι δ' οὔ· καὶ οἱ ἔτι ἐγγυτέρω, Θηβαῖοι· ἀλλὰ μᾶλλον ἔθει· οὕτως οὐδὲ Βαβυλώνιοι φύσει φιλόσοφοι καὶ Αἰγύπτιοι· [t] ἀλλ' ἀσκήσει καὶ ἔθει. καὶ

r) καὶ ἐν ἀλύσει] Hanc lectionem invenit in Reg. Cod. Breguignius, quam cum eo in textum recipere haud dubitavi. In edit. ἐναλύσει, in Mss. Caſ. Venet. Stroz. A. B. Vat. A. B. ἐν ἀναλύσει δ. Ita quoque Int. vet. legiſſe videtur, qui tamen vocem δίκην non expreſſit. Caſaub. legi vult ἐν ἀναλύσει δίκης; forte ἐν ἀναδύσει δίκης γ. s) χρησίμως] Caſaub. coni. χρήσιμον recte. t) ἀλλ' ἀσκήσει] ita omnes Codd. vulgo ἀλλὰ καὶ ἀσκ.

alia ad torridam pertinent plagam, partibus continentis zonarum inſtar deſcriptis: quaeſtionem iterum inſtaurat, laudans adhibitam diviſionem, et diſputationem in utramque partem inſtituens, nulla ſane cum utilitate. Huiusmodi enim diſpoſitiones non magis dedita opera inſtitutae ſunt, quam gentium et linguarum differentiae, ſed caſu quodam et fortuna; quin etiam artes, facultates, et ſtudia, ſi ab uno fiat inſtitutio, invaleſcunt in quocunque terrae ſitu: quanquam et climati aliquid tribuendum eſt: itaque alia domeſtica fiunt natura, alia inſtitutione et exercitio. Non enim natura fit, quod Athenienſes ſtudioſi ſunt litterarum, Lacedaemonii non item, ac ne Thebani quidem illis viciniores, ſed inſtitutione potius. Ita neque Babylonios natura philoſophos facit, aut Aegyptios, ſed exercitatio et conſuetudo. Quin et equo-

καὶ ἵππων δὲ καὶ βοῶν ἀρετὰς, καὶ ἄλλων ζώων, οὐ τόποι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσκήσεις ποιοῦσιν. Ὁ δὲ συγχεῖ ταῦτα. Ἐπαινῶν δὲ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν τῶν ἠπείρων, οἵα νῦν ἐστὶ, παραδείγματι χρῆται, τῷ τὰς Ἰνδὰς τῶν Αἰθιόπων διαφέρειν, ὄντων ἐν τῇ Λιβύῃ· [u] εὐερνεστέρας γὰρ εἶναι καὶ ἧττον ἕψεσθαι τῇ ξηρασίᾳ τὸ περιέχοντος· διὸ καὶ Ὅμηρον πάντας λέγοντα Αἰθιόπας δίχα διελεῖν,

Οἱ μὲν δυσσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος·

. . . . . [x] εἰσάγοντα τὴν ἑτέραν οἰκουμένην, ἣν οὐκ εἶδεν Ὅμηρος, δηλεύειν ὑποθέσει· καὶ ἔδει, φησὶ, μεταγράφειν οὕτως·

Οἱ μὲν ἀπερχομένου Ὑπερίονος,
οἷον ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ περικλίνοντος.

Πρῶτον μὲν οὖν οἱ πρὸς Αἰγύπτῳ Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ δίχα διαιροῦνται· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰσὶν, οἱ

u) εὐερνεστέρας — ἕψεσθαι] ita Stroz. Vat. A. B. ἐνεργεστέρας Med. quod praetulit Breguign. vulgo ἐρρωνεστέρας et ἐψεύσθαι. x) Hic desunt quaedam, quae cum Casaub. ita supplere suadeo: κρίνεται δὲ τὸν εἰσ.

equorum, boum, aliorumque animalium praestantia non locis tantum, sed et adsuefactioni debetur. Haec iste confundit. Porro laudans talem continentis regionum distinctionem, qualis nunc est, exemplo utitur, Indos Aethiopibus, qui sunt in Africa, praestare, quia robustiores sint, minusque aëris siccitate adusti: ideo Homerum, cum de universis locutus esset Aethiopibus, sic divisisse:

— hi qua Sol cadit, et qua nascitur illi:

. . . . . qui alterius habitatae terrae, quam Homerus ignoravit, mentionem hoc in loco invenire voluit, opinionis suae tenacem esse, dum ait, ita potius scribendum esse:

aut qua Sol abit,

utpote declinante eo a meridiano.

Primum quidem Aethiopes Aegypto contermini, ipsi quoque bifariam dividuntur, cum in Asia partim eorum

οἱ δ' ἐν τῇ Λιβύῃ, οὐδὲν διαφέροντες ἀλλήλων. ἔπειθ' Ὅμηρος οὐ διὰ τοῦτο διαιρεῖ τοὺς Αἰθίοπας, ἢ ὅτι τοὺς Ἰνδοὺς ἤδει τινὰς τοιούτους τοῖς σώμασιν· οὐ δὲ γὰρ ἀρχὴν εἰδέναι τοὺς Ἰνδοὺς εἰκὸς Ὅμηρον. ὅπου γ' οὖν ὅ γε Εὐεργέτης κατὰ τὸν Εὐδόξειον μῦθον ἤδει τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν, οὐδὲ τὸν πλοῦν [y] τὸν ἐπ' αὐτῇ· ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὴν λεχθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν πρότερον διαίρεσιν. Ἐκεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς γραφῆς τῆς Κρατητείου διητήσαμεν, ὅτι οὐδὲν διαφέρει, ὅτῳ ἢ ἐκείνως γράφειν, ὁ δὲ τοῦτο μὲν διαφέρειν φησὶ· κρεῖττον δ' ὅτως εἶναι μεταθεῖναι, οἱ μὲν ἀπερχομένου. Τί οὖν διαφέρει τοῦτο τοῦ, οἱ μὲν δυσομένου; πᾶν γὰρ τὸ τμῆμα τὸ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ ἐπὶ δύσιν, δύσις καλεῖται, καθάπερ καὶ τὸ τοῦ ὁρίζοντος ἡμικύκλιον· ὅπερ καὶ Ἄρατος ἐπισημαίνεται,

— ἠχίπερ ἄκρας
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν.

y) τὸν ἐπ' αὐτῇ] τὸν ἐπ' αὐτὴν Stroz. Vat. A. B. Venet.

eorum ſit, partim in Africa, nihilque a ſe invicem differant. Deinde Homerus non ideo dividit Aethiopas, aut quod tales corporibus Indos aliquos noſſet, quos ei plane ignotos fuiſſe probabile eſt: cum ſecundum Eudoxeam fabulam ne Evergetes quidem Indiam navigationemque ad eam cognitam habuerit; ſed reſpexit Homerus potius ad ſupra dictam a nobis diviſionem. Atque ibi etiam de Cratetis lectione pronunciavimus, nihil ad rem intereſſe utro modo legatur. Poſidonius intereſſe aliquid ſentit: potius tamen ſic corrigendum:

— *hi qua Sol abit* —

Quid autem intereſt inter occidere et abire; nam tota quidem portio quae a meridie verſus occaſum eſt, occaſus dicitur, ſicut et horizontis ſemicirculus: quod et Aratus indicat:

Qua pater Oceanus rutili reparator Eoi
Occaſus ortusque ſolo moderante coercet,
Et gemina alternae miſcet divortia metae.

Quod

Εἰ δ' ἐπὶ τῆς Κρατητείᾳ γραφῆς βέλτιον ἔτω, φήσειέ τις καὶ ἐπὶ τῆς Ἀριστάρχειᾳ δεῖν. Τοσαῦτα καὶ πρὸς Ποσειδώνιον. Πολλὰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τυγχάνει τῆς προσηκούσης διαίτης ὅσα γεωγραφικά· pag. 104. ὅσα δὲ φυσικώτερα, ἐπισκεπτέον ἐν ἄλλοις, ἢ ἐᾶν ἐνίοτε φροντιστέον· πολὺ γάρ ἐστι τὸ αἰτιολογικὸν παρὰ αὐτῷ, καὶ τὸ Ἀριστοτελίζον, ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι διὰ τὴν ἐπίκρυψιν τῶν αἰτιῶν.

ΚΕΦ. Δ.

Πολύβιος δὲ τὴν Εὐρώπην χωρογραφῶν, τὰς μὲν ἀρχαίας ἐᾶν φησὶ, τὰς δ' ἐκείνας ἐλέγχοντας ἐξετάζειν Δικαίαρχόν τε καὶ Ἐρατοσθένη τὸν τελευταῖον πραγματευσάμενον περὶ τῆς γεωγραφίας, καὶ Πυθέαν, ὑφ' ὃ παρακρουσθῆναι πολλούς· ὅλην μέν τοι Βρεττανικὴν [z] ἐμβατὸν ἐπελθεῖν φάσκοντος, τὴν δὲ

z) ἐμβατὸν ἐπελθεῖν] ita ſcribo cum Reg. Vat. A. B. Venet. ἐμὲ ἐπελθεῖν Medic. vulgo ἐμβατὸν ἢ ἐπελθεῖν. Tyrwhitt. l. c. p. 7. coni. ὅσον ἐμβατον ἦ.

Quod ſi quis rectius hoc habere in Cratetis ſcriptura dicat, etiam in Ariſtarchea eandem is dicet requiri mutationem. Atque haec adverſus Poſidonium. Multa enim quae ad Geographiam pertinent in ipſa tractatione ſingulatim ſub cenſuram vocabimus; quae autem ad naturae contemplationem pertinent, ea alibi ſunt excutienda, aut potius nihil curanda. Multas enim habet is de cauſis diſputationes, in multis Ariſtotelem imitatur, quae noſtri declinant ob cauſarum obſcuritatem.

CAP. IV.

Iam Polybius Europae regiones deſcribens, veteres ſe ait miſſos facere, in eos autem inquirere velle, a quibus illi ſunt reprehenſi, ut Dicaearchum et Eratoſthenem, qui ultimus geographiam tractarit, et Pytheam qui multis impoſuerit. Hunc enim perhibere, totam quidem Britanniam, qua permeare licet, ſe peragraſſe, ambi-

δὲ περίμετρον [a] πλειόνων ἢ τεττάρων μυριάδων ἀποδόντος τῆς νήσου. προσιστορήσαντος δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς Θούλης καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς ὅτε γῆ κατ' αὐτὸν ὑπῆρχεν ἔτι, ὅτε θάλαττα, ὅτ' ἀήρ, ἀλλὰ σύγκριμά τι ἐκ τούτων πλεύμονι θαλαττίῳ ἐοικὸς, ἐν ᾧ· Φησὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν αἰωρῆσθαι, καὶ τὰ σύμπαντα, καὶ τοῦτον ὡς ἂν δεσμὸν εἶναι τῶν ὅλων, μή ποτε πορευτὸν, μή τε πλωτὸν ὑπάρχοντα. τὸ μὲν οὖν τῷ πλεύμονι ἐοικὸς αὐτὸς ἑωρακέναι, τ' ἄλλα δὲ λέγειν ἐξ ἀκοῆς. Ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Πυθέου καὶ διότι ἐπανελθὼν ἐνθένδε, πᾶσαν ἐπέλθοι τὴν παρωκεανῖτιν τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ Γαδείρων ἕως Τανάϊδος.

Φησὶ δ' ὃν ὁ Πολύβιος ἄπιστον καὶ αὐτὸ τοῦτο, πῶς ἰδιώτῃ ἀνθρώπῳ καὶ πένητι τοσαῦτα διαστήματα πλωτὰ καὶ πορευτὰ γένοιτο; τὸν δ' Ἐρατοσθένη διαπορήσαντα εἰ χρὴ πιστεύειν τούτοις, ὅμως περί τε τῆς Βρεττανικῆς πεπιστευκέναι καὶ τῶν κατὰ Γάδειρα

a) πλειόνων ἢ τεττάρων] ita recte Mss. Reg. in rel. Mss. et ed. voc. ἢ deeſt.

ambitum autem inſulae maiorem eſſe XL millibus: tum de Thule et iſtis locis ita narrare, neque terram ibi porro eſſe, neque mare, neque aërem, ſed quippiam ex his concretum, pulmonis marini ſimile, in quo terra et mare atque univerſa ſublimia pendeant, hocque eſſe quaſi vinculum univerſi, neque pedibus acceſſum, neque navibus; ac formam pulmonis ſe ipſum vidiſſe, caetera auditu percepta referre. Haec Pytheam dicere, idque addere, inde reverſum quidquid Europae regionum eſt ad oceanum peragraſſe, a Gadibus ad Tanain usque.

Polybius autem id quoque incredibile ait eſſe, privatum hominem, eumque pauperem tantum ſpatii mari terraque obiviſſe. Eratoſthenem autem dubitantem his ne eſſet fides adhibenda, tamen quae de Britannia, Gadibus et Hispania dicuntur credi-

καὶ τὴν Ἰβηρίαν· πολὺ δέ φησι βέλτιον τῷ Μεσσηνίῳ πιστεύειν ἢ τούτῳ. Ὁ μὲν τοί γε εἰς μίαν χώραν τὴν Παγχαίαν λέγει πλεύσαι· ὁ δὲ καὶ μέχρι τῶν τῆ κόσμῳ περάτων κατωπτευκέναι [b] τὴν προσάρκτιον Εὐρώπην πᾶσαν, ἣν [c] ὐδ' ἂν τῷ Ἑρμῇ πιστεύσαι τις λέγοντι. Ἐρατοσθένη δὲ τὸν μὲν Εὐήμερον Βεργαῖον καλεῖν, Πυθέα δὲ πιστεύειν· καὶ ταῦτα δὲ, μή τε Δικαιάρχῳ πιστεύσαντος. Τὸ μὲν οὖν μή τε Δικαιάρχῳ πιστεύσαντος, γελοῖον· ὥσπερ ἐκείνῳ χρήσασθαι κάνονι προσῆκον, καθ' ὃ τοσούτους ἐλέγχους αὐτὸς προφέρεται. Ἐρατοσθένους δὲ εἰρῆτω ἡ περὶ τὰ ἑσπέρια καὶ τὰ ἀρκτικὰ τῆς Εὐρώπης ἄγνοια. Ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ Δικαιάρχῳ συγγνώμη, τοῖς μὴ κατιδοῦσι τοὺς τόπους ἐκείνους. Πολυβίῳ δὲ καὶ Ποσειδωνίῳ τίς ἂν συγγνοίη; Ἀλλὰ μὴν Πολύβιός γε ἐστὶν [d] ὁ ὅλας δογματικὰς καλῶν ἀποφάσεις, ἃς ποιεῖται περὶ

b) τὴν προσάρκτιον Εὐρώπην] Stroz. Vat. A. B. τὸ προσάρκτιον τῆς Εὐρώπης. c) ὐδ' ἂν] Sic omnes Codd. quos evolvi, acc. Reg. vulgo οὐδέ. d) ὁ ὅλας δογματικὰς] Tyrwhitt. l. c. ὁ ἀποδογματικὰς coni.

credidiſſe: multo autem (inquit Polybius) praeſtabat Meſſenio credere, quam Pytheae. Ille enim tantum unam in regionem Panchaeam ſe navigaſſe ait, hic ſeptentrionalem Europam univerſam usque ad fines mundi perluſtraſſe dicit, quod ne Mercurio quidem dicenti crederes; interim Eratoſthenem, qui Evhemerum Bergaeum appellet, Pytheae credere, atque hoc ne Dicaearcho quidem credente. Id quidem ridiculum eſt, quod Dicaearchum profert, quaſi vero conveniat eum veluti normam ſequi, quem ipſe Polybius tot reprehenſionibus inceſſit. Dictum eſt, quam fuerit Eratoſthenes ignarus occiduarum et ſeptentrionalium Europae partium. Verum huic quidem et Dicaearcho danda eſt venia, qui loca iſta non inſpexerunt. Polybio autem et Poſidonio quis ignoſcat? Atqui is eſt Polybius, qui quae de horum locorum diſtantiis et aliis multis profert, omnia certa eſſe,

περὶ τῶν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διασημάτων, καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ἀλλ' ἐν οἷς ἐκείνους ἐλέγχει καθαρεύων. Τὸ γὰρ Δικαιάρχου μυρίους μὲν εἰπόντος τὰς pag. 105
ἐπὶ στήλας ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου σταδίους, πλείους δὲ τούτων τὰς ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν μέχρι τοῦ μυχοῦ· τοῦ δ' ἐπὶ στήλας τὸ μέχρι τοῦ πορθμοῦ, τρισχιλίους ἀποδόντος, ὡς γίνεσθαι τὸ λοιπὸν ἑπτακισχιλίους τὸ ἀπὸ πορθμοῦ μέχρι στηλῶν· τοὺς μὲν τρισχιλίους ἐᾶν φησὶν, εἴτ' εὖ λαμβάνοντας, εἴτε μή· τοὺς δ' ἑπτακισχιλίους ὀδετέρως, ὀδὲ τὴν παραλίαν ἐμμετρῆντι, ὅτε τὴν διὰ μέσου τοῦ πελάγους. Τὴν μὲν γὰρ παραλίαν ἐοικέναι μάλιστ' ἀμβλείᾳ γωνίᾳ βεβηκυίᾳ ἐπί τε τοῦ πορθμοῦ καὶ τῶν στηλῶν, κορυφὴν δ' ἐχούσῃ Ναρβῶνα· ὥστε συνίστασθαι τρίγωνον βάσιν ἔχον τὴν διὰ τοῦ πελάγους εὐθείαν, πλευρὰς δὲ τὰς τὴν γωνίαν ποιούσας τὴν λεχθεῖσαν· ὧν ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ μέχρι Ναρβῶνος, μυρίων ἐστὶ καὶ πλειόνων ἢ διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις· ἡ δὲ λοιπὴ μικρῷ λοιπὸν ἐλαττόνων ἢ ὀκτακισχιλίων· καὶ τὸ πλεῖσον μὲν διάστημα

esse, ait: cum ne in his quidem, in quibus illos reprehendit, vitio careat. Cum enim Dicaearchus a Peloponneso ad columnas stadia numeret ccIↃↃ, his plura usque ad intimum Adriatici sinus receſſum, et IIICIↃ assignet intervallo quod porrigitur versus columnas usque ad fretum, ut fiant de caetero a freto usque ad columnas stadiorum septem millia: Polybius ait, de tribus millibus se non disputare, verene an falso ponantur, sed septem millia, neque maritimae orae mensurae, neque per medium pelagus ductae lineae respondere. Nam oram maritimam esse apprime similem angulo obtuso, freto et columnis insistenti, cuius vertex sit Narbo: ita ut constituatur triangulus, cuius basis sit recta linea per altum ducta mare, latera autem iis lineis efficiantur, quae dictum includunt angulum, quorum quod a freto est Narbonem usque, stadia habet ccIↃↃ CIↃCC, et amplius, alterum paulo minus est octo stadiorum millibus: ac longissimum quidem

ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην ὁμολογεῖσθαι κατὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος σταδίων ὐ πλειόνων ἢ τρισχιλίων· κατὰ τὸ Σαρδώνιον δὲ λαμβάνειν συναγωγήν. Ἀλλ' ἔστω φησὶ καὶ ἐκεῖνο τρισχιλίων· προειλήφθω δ' ἐπὶ τούτοις δισχιλίων σταδίων, τὸ τῦ κόλπυ βάθος τὸ κατὰ Ναρβῶνα, ὡς ἂν κάθετος ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὴν βάσιν τῦ ἀμβλυγωνίυ· δῆλον ὃν φησὶν ἐκ τῆς παιδικῆς μετρήσεως, ὅτι ἡ σύμπασα παραλία ἡ ἀπὸ τῦ πορθμῦ ἐπὶ σήλας ἔγγισα ὑπερέχει τῆς διὰ τοῦ πελάγυς εὐθείας, πεντακοσίοις σταδίοις. προστεθέντων δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσυ ἐπὶ τὸν πορθμὸν τρισχιλίων, οἱ σύμπαντες ἔσονται στάδιοι, αὐτοὶ ἐπ' εὐθείας, πλείυς ἢ διπλάσιοι ὧν Δικαίαρχος εἶπε· πλείυς δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν μυχὸν τὸν Ἀδριατικὸν δεήσει φησὶ τιθέναι κατ' ἐκεῖνον.

Ἀλλ' ὦ φίλε Πολύβιε, φαίη τις ἄν, ὥσπερ τούτυ τῦ ψεύσματος ἐναργῆ παρίστησι τὸν ἔλεγχον ἡ πεῖρα ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκας αὐτὸς, εἰς μὲν Λευκάδα ἐκ Πελοπον-

quidem ab Europa ad Africam intervallum ſecundum mare Tyrrhenum in confeſſo haberi non amplius ter mille ſtadiis, minus fieri autem in Sardoo mari. Verum eſto (inquit) etiam hoc tantumdem, et adiiciantur duo alia millia, profunditas nempe ſinus apud Narbonem, tanquam perpendicularis a vertice ad baſin obtuſi anguli trianguli: conſtat ergo (inquit) ex dimenſione, quam ipſi pueri ſciunt, quod totam maritimam oram a freto usque ad columnas proxime excedit rectam per pelagus ductam, ſtadiis 10. quibus ſi addantur tria millia, quae ſunt a Peloponneſo ad fretum, erunt in univerſum ſtadia rectae unius plura quam duplum eorum quae Dicaearchus aſſignavit: et ſecundum eundem plura his oportebit ponere ea, quae ſunt ad intimum ſinus Adriatici.

Verum mi Polybi (dixerit aliquis) quemadmodum hoc mendacium evidenter refellit experientia, his ipſis quae tute tradidiſti, a Peloponne-

ſo

λοπεννήσυ ἑπτακοσίυς, ἐντεῦθεν δὲ τοὺς ἴσυς εἰς Κέρκυραν, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν εἰς τὰ Κεραύνια τοὺς ἴσυς, καὶ ἐν δεξιᾷ εἰς τὴν Ἰαπυγίαν, ἀπὸ δὲ τῶν Κεραυνίων τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν σαδίων ἑξακισχιλίων ἑκατὸν πεντήκοντα· ὥτως κἀκεῖνα ψεύσματά ἐστιν ἀμφότερα, καὶ ὁ Δικαίαρχος εἶπε, τὸ ἀπὸ πορθμοῦ ἐπὶ σήλας εἶναι σαδίων ἑπτακισχιλίων, καὶ ὁ σὺ δοκεῖς ἀποδεῖξαι. Ὁμολογοῦσι γὰρ οἱ πλεῖστοι λέγοντες τὸ διὰ πελάγυς μυρίων εἶναι καὶ δισχιλίων· συμφωνεῖ δὲ τοῦτο καὶ τῇ ἀποφάσει τῇ περὶ τοῦ μήκυς τῆς οἰκυμένης. μάλιστα γὰρ εἶναι φασὶ μυριάδων ἑπτὰ· τάτυ δὲ τὸ ἑσπέριον τμῆμα τὸ ἀπὸ τῦ pag. 106.
Ἰσσικῦ κόλπυ μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας, ἅπερ δυσμικώτερά ἐστι, μικρὸν [e] ἀπολείπειν τῶν τρισμυρίων. συντιθέασι δ' ὥτως· ἀπὸ μὲν τοῦ Ἰσσικῦ κόλπυ μέχρι τῆς Ῥοδίας, πεντακισχιλίυς· ἐνθένδ' ἐπὶ Σαλμώνιον τῆς Κρήτης, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῶον ἄκρον, χιλίυς· αὐτῆς δὲ τῆς Κρήτης μῆκος πλείυς ἢ δισχιλίυς ἐπὶ

e) ἀπολείπειν] ita Mss. Medic. Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo ἀπολείπει.

ſo ad Leucadem eſſe ſtadia ɪɔcc, inde totidem ad Corcyram, totidemque rurſus hinc ad montes Ceraunios, et in dextra ad Iapygiam, a Ceraunis autem oram Illyrici ɪɔɔ cɪɔ cʟ: ita utrumque falſum eſt, et quod Dicaearchus a freto ad columnas ponit ſpatium vɪɪ cɪɔ ſtadiorum, et quod tu videris tibi demonſtrare. Plurimi enim in hoc conſentiunt, per pelagus eſſe xɪɪ millium, atque hoc etiam cum eo concordat, quod de terrae habitatae longitudine pronunciatum eſt. Aiunt enim eam potiſſimum eſſe ſtadiorum ɪɔɔɔ ccɪɔɔ ccɪɔɔ: atque huius occidua portio quae eſt ab Iſſico ſinu verſus Hiſpaniae extrema maxime occidua, paulo minus eſt xxx millibus. Sic autem colligunt. A ſinu Iſſico usque ad Rhodum ɪɔɔ, inde usque ad Salmonium Cretae orientale promontorium cɪɔ, ipſius Cretae longitudo maior duobus millibus

Κριῦ μέτωπον· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Πάχυνον τῆς Σικελίας τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους, καὶ ἀπὸ Παχύνου ἐπὶ πορθμὸν πλείους ἢ χιλίους· εἶτα τὸ διάρμα τὸ ἐπὶ σήλας ἀπὸ πορθμοῦ μυρίους τρισχιλίους· ἀπὸ σηλῶν δὲ ἐπὶ τὰ τελευταῖα τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἰβηρίας περὶ τρισχιλίους. Καὶ ἡ κάθετος δὲ [f] ὡ καλῶς εἴληπ]αι· εἴπερ ἡ μὲν Ναρβὼν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου ἵδρυται σχεδόν τι τῷ διὰ Μασσαλίας, αὕτη δὲ τῷ διὰ Βυζαντίου, καθάπερ καὶ Ἵππαρχος πείθεται· ἡ δὲ διὰ τοῦ πελάγους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ τῷ διὰ πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδίας· ἀπὸ δὲ τῆς Ῥοδίας εἰς Βυζάντιον ὡς ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων ἀμφοῖν, περὶ πεντακισχιλίους, ὡς εἰρήκασι, σταδίους· τοσοῦτοι γὰρ ἂν εἶεν καὶ οἱ τῆς εἰρημένης καθέτου. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ μέγιστον διάρμα τοῦ πελάγους τοῦτο τὸ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην πεντακισχιλίων που σταδίων λέγουσιν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ [g] Γαλατικοῦ κόλπου, δοκεῖ μοι πεπλα-

f) ὡ καλῶς] Sic Xylander recte emendavit ex Int. pr. vulgo οὐκ ἄλλως. g) Γαλατικοῦ] ita omnes Codd. et edd. Xylander Ἀδριατικοῦ.

bus usque ad Criu metopon: inde ad Pachynum Siciliae ιν cιↄ ιↄ, a Pachyno ad fretum cιↄ et amplius, a freto usque ad columnas intercapedinem ccιↄↄ cιↄ cιↄ cιↄ, a columnis ad extrema Sacri promontorii Hispaniae ad tria millia. Sed et perpendicularis non recte sumta est, siquidem Narbo fere in eodem iacet parallelo in quo Massilia, atque haec in eodem cum Byzantio, ut etiam Hipparchus credidit: praeterea autem linea per pelagus in eodem est cum eo qui per fretum transit et Rhodum, et a Rhodo ad Byzantium, cum sub eodem meridiano collocantur, stadia sunt, ut tradiderunt, circiter ιↄↄ; totidem etiam debent tribui perpendiculari dictae stadia. Quoniam autem etiam maximum traiectum huius pelagi ab Europa ad Africam ιↄↄ circiter stadiorum dicunt ab intimo sinus Gallici recessu: videtur

πεπλανημένως λέγεσθαι τοῦτο, ἢ πολὺ τὴν Λιβύην κατὰ τοῦτο τὸ μέρος προσνεύειν ἐπὶ τὴν ἄρκτον, καὶ συνάπτειν τῷ διὰ τῶν σηλῶν παραλλήλῳ. Καὶ τοῦτο οὐκ εὖ λέγεται, τὸ, πλησίον τῆς Σαρδῶνος τὴν λεχθεῖσαν κάθετον τελευτᾶν· οὐ γὰρ παραπλήσιον, ἀλλὰ πολὺ δυσμικώτερον εἶναι τὸ διάρμα τοῦτο τῆς Σαρδῶνος, ὅλον σχεδόν τι ἀπολαμβάνον ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς τῷ Σαρδονίῳ τὸ Λιγυστικὸν πέλαγος· καὶ τῆς παραλίας δὲ τὰ μήκη πεπλεόναται, πλὴν οὐκ ἐπὶ τοσοῦτόν γε.

Ἐξῆς δὲ τὰ τοῦ Ἐρατοσθένους ἐπανορθοῖ, τὰ μὲν εὖ, τὰ δὲ χεῖρον λέγων ἢ ἐκεῖνος. Ἐξ Ἰθάκης μὲν γὰρ εἰς Κέρκυραν τριακοσίους εἰπόντος, πλείους φησὶν εἶναι τῶν ἐνακοσίων· ἐξ Ἐπιδάμνου δὲ εἰς Θεσσαλονίκειαν ἐνακοσίους ἀποδόντος, πλείους τῶν δισχιλίων φησὶ· ταῦτα μὲν εὖ. Ἀπὸ δὲ Μασσαλίας ἐπὶ σήλας λέγοντος ἑπτακισχιλίους, ἀπὸ δὲ Πυρήνης ἑξακισχιλίους, αὐτὸς λέγει χεῖρον πλείους ἢ ἐννακισχιλίους τοὺς ἀπὸ Μασσαλίας, ἀπὸ δὲ Πυρήνης μικρὸν ἐλάτ-

tur mihi hoc falso dictum, aut Africam valde versus septentrionem inclinare ea parte, et ad parallelum columnarum se adiungere. Id quoque non bene dicitur, istam perpendicularem prope Sardiniam desinere: non enim vicinior, sed multo occidentalior est iste traiectus quam sit Sardinia, quippe qui praeter Sardoum toto Ligustico mari ab ipsa distat. Longitudines etiam orae maritimae auctae sunt, quamquam non adeo.

Secundum haec Polybius Eratosthenis dicta corrigit, quaedam recte, quaedam illo deterius dicens. Cum enim is ab Ithaca Corcyram usque CCC stadia metiatur, amplius IↃCCCC iste ponit: et cum ab Epidamno Thessalonicam stadia numeret IↃCCCC, corrector plura duobus millibus perhibet. Recte haec. Sed cum idem a Massilia ad columnas ponat VII CIↃ, a Pyrene IↃↃ CIↃ, Polybius falsius ait a Massilia amplius esse IX CIↃ, a Pyrene pau-

lo

ἐλάττως ἢ ὀκτακισχιλίως· ἐγγυτέρω γὰρ τῆς ἀληθείας ἐκεῖνος εἴρηκεν. Οἱ γὰρ νῦν ὁμολογοῦσιν, εἴ τις τὰς τῶν ὁδῶν ἀνωμαλίας ὑποτέμνοιτο, [h] μὴ μείζω τῶν ἑξακισχιλίων σταδίων εἶναι τὸ μῆκος τὴν σύμπασαν Ἰβηρίαν ἀπὸ Πυρήνης ἕως τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς.
pag. 107. Ὁ δ' αὐτὸν τὸν Τάγον ποταμὸν, ὀκτακισχιλίων σταδίων τίθησι τὸ μῆκος ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν ἐκβολῶν· ὃ δήπου τὸ σὺν τοῖς σκολιώμασιν, (ὃ γὰρ γεωγραφικὸν τοῦτο,) ἀλλ' ἐπ' εὐθείας λέγων· καί τοι γε ἀπὸ Πυρήνης αἱ τοῦ Τάγου πηγαὶ πλέον διέχουσιν ἢ χιλίους σταδίους. Πάλιν δὲ τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἀποφαίνεται, ὅτι ἀγνοεῖ τὰ Ἰβηρικὰ ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ διότι περὶ αὐτῆς ἔσθ' ὅπου τὰ μαχόμενα ἀποφαίνεται· ὅς γε μέχρι Γαδείρων ὑπὸ Γαλατῶν περιοικεῖσθαι φήσας [i] τὰ ἔξωθεν αὐτῆς, εἴ γε τὰ πρὸς δύσιν τῆς Εὐρώπης μέχρι Γαδείρων ἔχουσιν ἐκεῖνοι· τούτων ὃν ἐκλαθόμενος κατὰ τὴν τῆς Ἰβηρίας περίοδον, τῶν Γαλατῶν ὀδαμοῦ μέμνηται.

Τὸ

h) μὴ μείζω τῶν ἑξακισχιλίων] ita omnes Codd. vulgo ὀκτακισχιλίων. i) τὰ ἔξωθεν αὐτῆς] Sic optime Mss. Stroz. Venet. τὸ ἐξ. Mss. Caſaub.

lo pauciora octo millibus, nam propiora vero Eratoſthenes tradit. Qui enim hodie iſta tractant, inter eos convenit, ſi quis itinerum inaequalitates demat, totius Hiſpaniae longitudinem a Pyrene usque ad occiduum latus non excedere ſex ſtadiorum millia. Ipſe autem Tago fluvio a fontibus usque ad oſtia octo ſtadiorum millia aſſignat: non ſcilicet obliquitatum habita ratione, quod geographicum non eſt, ſed rectam lineam intelligens: atqui fontes Tagi a Pyrene amplius CIↃ ſtadiis abſunt. Rurſus hoc quoque vere pronunciat, Eratoſthenem eſſe rerum Hiſpanicarum ignarum et interdum de his regionibus inter ſe repugnantia tradere, qui usque ad Gades in ora Hiſpaniam a Gallis incoli dicens (ſiquidem Galli occidua Europae usque ad Gades incolunt) horum oblitus, in Hiſpaniae deſcribendo circuitu nullam facit Gallorum mentionem.

Idem

[k] Τὸ μῆκος τῆς Εὐρώπης ὅτι ἔλαττόν ἐστι τῷ συναμφω τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Ἀσίας ἐκτιθεὶς, οὐκ ὀρθῶς τὴν σύγκρισιν ποιεῖται· τὸ μὲν γὰρ στόμα τὸ κατὰ στήλας φησὶν, ὅτι κατὰ τὴν ἰσημερινὴν δύσιν ἐστὶν, ὁ δὲ Τάναϊς ῥεῖ ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς· ἐλάττονα δὴ τῶν συναμφω μήκους, τὸ μεταξὺ τῆς θερινῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς· τοῦτο γὰρ ἡ Ἀσία προλαμβάνει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν τὸ πρὸς τὰς ἄρκτους ἡμικυκλίου. Χωρὶς γὰρ τοῦ περισκελοῦς ἐν πράγμασιν εὐαποδότοις, καὶ ψεῦδός ἐστι τὸ, ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς τὸν Τάναϊν ῥεῖν· ἅπαντες γὰρ οἱ ἔμπειροι τῶν τόπων, ἀπὸ τῶν ἄρκτων ῥεῖν φασὶν εἰς τὴν Μαιῶτιν, ὥστε τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὸ τῆς Μαιώτιδος, καὶ αὐτὸν τὸν ποταμὸν, ἐφ' ὅσον γνώριμός ἐστιν, ἐπὶ τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν κεῖσθαι.

[l] Οὐκ ἄξιοι δὲ λόγου οἵτινες εἶπον, ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἴστρον τόπων αὐτὸν τὰς ἀρχὰς ἔχειν, καὶ ἀπὸ τῆς

k) Τὸ μῆκος] Caſ. coni. Καὶ τὸ μῆκος; ego quidem Τὸ δὲ μ. ſcripſerim. l) Οὐκ ἄξιοι δὲ λόγου οἵτινες εἶπον, ἀπὸ τῶν] ita Mss. Caſaub. Strab. Venet. vulgo οὐκ ἄξιον δὲ λόγου τινὲς εἶπον, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν κ. τ. λ.

Idem longitudinem Europae minorem coniunctim et Africae et Aſiae longitudine exponens, comparationem non recte inſtituit. Nam fauces quae ad columnas ſunt, ait eſſe verſus occaſum aequinoctialem, Tanaim autem fluere ab aeſtivo ortu: utraque igitur coniuncta longitudine Europam minorem eſſe eo ſpatio, quod eſt inter aequinoctialem et aeſtivum ortum: id enim ſpatium ad aequinoctialem ortum aſſumere Aſiam ad ſeptentrionalem ſemicirculum. Etenim praeterquam quod in rebus quae explicatus habent faciles ſe moroſum praebet, falſum eſt Tanain ab ortu aeſtivo fluere. Quicunque enim locorum periti ſunt, eum a ſeptentrione aiunt defluere in Maeotidem, ita ut oſtia fluvii, et oſtium Maeotidis, ac ipſe, quantum eius notum eſt, fluvius in eodem ſint meridiano.

Minime porro audiendi ſunt qui putant, eum oriri a locis Iſtro vicinis et ab occaſu fluere, non animadverſo inter

τῆς ἑσπέρας· ἀπ ἐνθυμηθέντες, ὡς μεταξὺ ὁ Τύρας, καὶ Βορυσθένης καὶ Ὕπανις μεγάλοι ποταμοὶ ῥέουσιν εἰς τὸν Πόντον· ὁ μὲν τῷ Ἴστρῳ παράλληλος, [m] οἱ δὲ τῷ Ταναΐδι· ὅτε δὲ τὰ Τύρα τῶν πηγῶν κατωπτευμένων, οὐδὲ τὰ Βορυσθένους, οὐδὲ τὰ Ὑπάνιος, πολὺ ἂν εἴη ἀγνωςότερα τὰ ἐκείνων ἀρκτικώτερα· ὥςθ' ὁ δι' ἐκείνων ἄγων ἐπὶ τὴν Μαιῶτιν τὸν Τάναϊν, εἶτ' ἐπιςρέφων ἐπ' αὐτὴν, (αἱ γὰρ ἐκβολαὶ φανερῶς ἐν τοῖς προσαρκτίοις μέρεσι τῆς λίμνης δείκνυνται, καὶ τούτοις ἐωθινωτάτοις) πλανὸς ἄν τις εἴη καὶ ἀπέραντος λόγος. Ὡς δ' αὕτως ἀπέραντος καὶ ὁ διὰ τῆς Καυκάσου πρὸς ἄρκτον φήσας ῥεῖν, εἶτ' ἐπιςρέφειν εἰς τὴν Μαιῶτιν· εἴρηται γὰρ καὶ τοῦτο. Ἀπὸ μέντοι τῆς ἀνατολῆς οὐδεὶς εἴρηκε τὴν ῥύσιν· καὶ γὰρ εἰ ἔρρει ὅπως, οὐκ ἂν ὑπεναντίως τῷ Νείλῳ, καὶ τρόπον τινὰ
pag. 108. κατὰ διάμετρον ῥεῖν αὐτὸν ἀπεφαίνοντο οἱ χαριέςτεροι, ὡς ἂν ἐπὶ [n] ταὐτῆς μεσημβρινῆς παρακειμένης τινὸς τῆς ῥύσεως ὅσης ἑκατέρῳ ποταμῷ.

Ἥτε

m) οἱ δὲ] Sic optime Stroz. Venet. vulgo ὁ δὲ. n) ταὐτῆς] Sic lego cum Casaub. Codd. et Tyrwhitt. p. 8.

inter ea loci Tyram, Borysthenem et Hypanim magna flumina in Pontum defluere, alter iuxta Istrum, altri iuxta Tanaim aequalibus spatiis meantes. Et cum neque Tyrae fontes visi sint, neque Borysthenis, neque Hypanis, multo magis ignota erunt quae sunt his septentrionaliora. Is itaque qui Tanaim per eos ad Maeotin perducit, ac deinde ad eam revertitur (nam ostia perspicue in septentrionalibus paludis partibus, iisque maxime orientalibus, monstrantur) falsam et infirmam profert sententiam. Non minus ineptum et hoc est quod et ipsum dicitur a nonnullis, Tanain per Caucasum labi versus septentrionem, inde ad Maeotidem reverti. Ab ortu quidem nemo eum fluere dixit, hac enim ratione non adversus Nilo iret et quodam modo e regione ad lineam, quod de eo meliores autores affirmant, ut quasi in eodem meridiano utriusque fluminis defluxus intelligeretur.

Prae-

Ἡ τε τῦ μήκυς τῆς οἰκυμένης μέτρησις, κατὰ παραλλήλυ τῷ ἰσημερινῷ ἐστιν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἐπὶ μῆκος ὄτως ἐκτέταται, ὥστε καὶ τῶν ἠπείρων ἑκάστης ὄτω ° δεῖ λαμβάνειν τὸ μῆκος μεταξὺ μεσημβρινῶν δυοῖν κείμενον. Τά τε μέτρα τῶν μήκων σταδιάσμοι εἰσιν, οὓς θηρεύομεν, ἢ δι' αὐτῶν ἐκείνων ἰόντες, ἢ τῶν παραλλήλων ὁδῶν, ἢ πόρων. Ὁ δὲ τῦτον ἀφεὶς τὸν τρόπον καινὸν εἰσάγει P τὸ μεταξὺ τῆς τε θερινῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς τμῆμα τι τῦ ἀρκτικῦ ἡμικυκλίυ. Πρὸς δὲ τὰ ἀμετάπτωτα ὑδεὶς κανόσι καὶ μέτροις χρῆται τοῖς μεταπτώτοις ὐδὲ τοῖς κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην σχέσιν λεγομένοις πρὸς τὰ καθ' αὐτὰ, καὶ διαφορὰν οὐκ ἔχοντα. Τὸ μὲν οὖν μῆκος ἀμετάπτωτον, καὶ καθ' αὐτὸ λέγεται· ἀνατολὴ δ' ἰσημερινὴ καὶ δύσις, ὡς δ' αὕτως χειμερινή τε καὶ θερινὴ, ὐ q καθ' αὐτὴν, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς· ἡμῶν δ' ἄλλοτ'

o) δεῖ] Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo δή. p) τὸ — τμῆμα τι τῦ ἀρκτ.] ita cum Tyrwhitt. lego. vulgo τὸν — τμήματι τῦ ἀ. q) καθ' αὐτὴν] Stroz. καθ' αὐτό.

Praeterea longitudinis habitatae terrae menſura concipitur in linea quae aequatori parallela eſt: quoniam enim ipſa terra in longum hoc modo porrecta eſt, etiam ſingularum continentis partium longitudo inter duos meridianos ſita ſic eſt ſumenda: et menſurae longitudinum ſunt ſtadiorum certi numeri deſcriptiones, quas venamur, vel ipſas longitudines peragrando, vel parallela earum itinera atque traiectus. At ille hoc omiſſo modo, novum introducit, inter ortum aeſtivum et aequinoctialem, ſemicirculi ſeptentrionalis ſegmentum. Atqui ad res immutabiles nemo normas et menſuras adhibuerit mutabiles, neque iis quae ſubinde aliter aliterque habere poſſunt, utatur in iis tractandis quae per ſe ſunt, neque varietatem admittunt. Caeterum longitudo immutabilis eſt, ac per ſe intelligitur: contra aequinoctialis ortus et interitus, itemque hybernus et aeſtivus, non per ſe, ſed noſtri reſpectu: et nobis hinc inde proficiscen-

ἄλλοτ' ἄλλη μεταχωρούντων, ἄλλοτ' ἄλλοι τόποι καὶ δύσεων εἰσὶ, καὶ ἀνατολῶν ἰσημερινῶν τε καὶ τροπικῶν· τὸ δὲ μῆκος μένει ταυτὸν τῆς ἠπείρου. Τάναϊν μὲν οὖν καὶ Νεῖλον οὐκ ἄτοπον πέρας ποιεῖσθαι, θερινὴν δ' ἀνατολὴν ἢ ἰσημερινὴν καινόν.

Προπεπτωκυίας δὲ τῆς Εὐρώπης ἄκραις πλείοσι, βέλτιον μὲν ἔτος εἴρηκεν Ἐρατοσθένης περὶ αὐτῶν, ἔπω δὲ ἱκανῶς. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ τρεῖς ἔφη, τὴν ἐπὶ τὰς στήλας καθήκουσαν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰβηρία καὶ τὴν ἐπὶ τὸν πόρθμὸν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰταλία, καὶ τρίτην τὴν κατὰ Μαλέας, ἐφ' ἧς τὰ μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τοῦ Εὐξείνου πάντ' ἔθνη, καὶ τοῦ Ταναΐδος. Οὗτος δὲ τὰς μὲν δύο τὰς πρώτας ὁμοίως ἐκτίθεται· τρίτην δὲ τὴν κατὰ Μαλέαν καὶ Σούνιον, ἐφ' ἧς ἡ Ἑλλὰς πᾶσα καὶ ἡ Ἰλλυρὶς καὶ τῆς Θράκης τινα, τετάρτην δὲ τὴν κατὰ τὴν Θρακίαν χερρόνησον, ἐφ' ἧς τὰ κατὰ τὸν Σηστὸν καὶ Ἄβυδον στενά· ἔχουσι δ' αὐτὴν Θράκες· πέμπτην δὲ τὴν κατὰ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον καὶ τὸ

centibus, alias alio loco ortibus occaſibusque cum aequinoctialibus tum tropicis obtingunt, manente eadem ſemper terrae habitatae longitudine. Quare Tanain et Nilum pro terminis ponere abſurdum non eſt, aeſtivum autem vel aequinoctialem ortum, inſolens.

At enim cum Europa pluribus procurrat promontoriis, Polybius de his rectius quam Eratoſthenes, non tamen quantum ſufficeret dixit. Eratoſthenes enim tria retulit, unum quod ad columnas pertinet, in quo ſita eſt Hiſpania: ſecundum ad fretum, in quo Italia: tertium ad Maleam, in quo omnes gentes incolant quae ſunt inter Adriam, Euxinum mare, et Tanain. Polybius autem duo quidem priora eodem modo refert: tertium autem inter Maleam et Sunium, in quo Graecia univerſa, Illyricum, et quaedam Thraciae partes: quartum peninſulam Thraciae contiguam, ad quam ſunt fauces inter Seſtum et Abydum, obtinetur autem a Thracibus: quintum ad Cimmerium boſporum et os Maeo-

τὸ σῶμα τῆς Μαιώτιδος. Τὰς μὲν ἓν δύο τὰς πρώτας δοτέον. Ἁπλοῖς γάρ τισι περιλαμβάνονται κόλποις, ἡ μὲν τῷ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου, ἐν ᾧ τὰ Γάδειρα, καὶ τῷ μεταξὺ σηλῶν καὶ τῆς Σικελίας πελάγει· ἡ δὲ τούτῳ τε καὶ τῷ Ἀδρίᾳ· καίτοι ἤγε τῶν Ἰαπύγων ἄκρα παρεμπίπτουσα, καὶ τὴν Ἰταλίαν δικόρυφον ποιοῦσα ἔχει τινὰ ἀντέμφασιν· αἱ λοιπαὶ δ' ἔτι ἐναργέστερον ποικίλαι καὶ πολυμερεῖς ὄσαι ζητοῦσιν ἄλλην διαίρεσιν. Ὡς δ' αὕτως ἔχει καὶ ἡ εἰς ἑξ διαίρεσις τὴν ὁμοίαν ἔνστασιν ἀκολούθως ταῖς ἄκραις διειλημμένη. Ποιησόμεθα δ' ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὴν προσήκουσαν ἐπανόρθωσιν καὶ τούτων, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ διημάρτηται, καὶ ἐν τῇ τῆς Λιβύης περιοδίᾳ. Νῦν δ' ἀρκέσει ταῦτα λεχθέντα πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν, ὅσους ᾠήθημεν ἱκανοὺς εἶναι παρατεθέντας ἐξαμαρτυρεῖν ἡμῖν, ὅτι δικαίως προειλόμεθα καὶ αὐτοὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔργον, τοσαύτης ἐπανορθώσεως καὶ προσθήκης δεόμενον. pag. 109.

ΚΕΦ.

Maeotidis. Horum duo quidem prima concedenda ſunt. Simplicibus enim quibusdam includuntur ſinubus, primum eo qui eſt inter Calpen et Sacrum promontorium, in quo ſinu Gades ſunt, tum pelago, quod eſt inter Columnas et Siciliam, ſecundum hoc ipſo, et Adria, quamvis Iapygium promontorium intercidens, et Italiae verticem in duos ſecans quaſi mucrones, nonnihil videtur refragari: reliqua autem cum manifeſto varia ſint, multisque partibus divulſa, aliam requirunt diſtinctionem. Eodem modo etiam diviſio ſecundum promontoria in ſex partes eidem reprehenſioni obnoxia eſt. Nos autem ſingula perſequentes, ſuis locis et haec corrigemus, et quae alia ab illo ſunt in Europae Africaeque deſcriptione errata. In praeſentia nobis ſufficiet haec dixiſſe adverſum eos qui ante nos fuerunt, quibus productis arbitrati ſumus contentos nos poſſe eſſe ad teſtificandum, recte nos quoque opus hoc ſuscepiſſe, tanta correctione et additione indigens.

ΚΕΦ. Ε.

Ἐπεὶ δὲ τοῖς πρὸς ἐκείνους λόγοις συνεχής ἐστιν ἡ ἐγχείρησις τῆς ἡμετέρας ὑποσχέσεως, λαβόντες ἀρχὴν ἑτέραν λέγωμεν, ὅτι δεῖ τὸν χωρογραφεῖν ἐπιχειροῦντα, πολλὰ τῶν φυσικῶς τε καὶ μαθηματικῶς λεγομένων ὑποθέσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιάν τε καὶ πίστιν τὰ ἐξῆς πραγματεύεσθαι. Εἴρηται γὰρ, ὅτι οὐδ' οἰκοδόμος, οὐδ' ἀρχιτέκτων οἰκίαν ἢ πόλιν ἱδρύσαι καλῶς οἷός τε γένοιτ' ἄν, ἀπρονοήτως ἔχων κλιμάτων τε τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν καὶ σχημάτων τε καὶ μεγεθῶν καὶ θάλπους καὶ ψύχους, καὶ ἄλλων τοιούτων· μή τι γε τὴν ὅλην οἰκουμένην τοποθετῶν. Αὐτὸ γὰρ τὸ εἰς ἐπίπεδον γράφειν ἐπιφάνειαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, τά τε Ἰβηρικὰ, καὶ τὰ Ἰνδικὰ, καὶ τὰ μέσα τούτων, καὶ μηδὲν ἧττον δύσεις καὶ ἀνατολὰς ἀφορίζειν, καὶ μεσουρανήσεις, ὡς ἂν κοινὰς πᾶσι· τῷ μὲν προεπινοήσαντι τὴν τοῦ οὐρανοῦ διάθεσίν τε καὶ κίνησιν, καὶ

CAP. V.

Quoniam vero iis quae contra illos diſputavimus continuo apponenda eſt noſtri promiſſi aggreſſio, alio ſumto exordio dicimus, eum qui regiones deſcribere animum induxerit, eorum quae phyſice et mathematice dicuntur multa pro veris ſumere atque ponere debere, et ad eorum ſententiam atque fidem reliqua tractando accommodare. Dictum eſt enim, neque aedificatorem neque architectum poſſe urbem domumve recte conſtituere, qui non prius de coeleſtibus inclinationibus, figuris, magnitudinibus, frigore, caloreque et aliis id genus rebus rationes ſubduxerit: nedum res absque horum praenotione ſucceſſura ſit ei, qui totius terrae habitatae locorum deſcriptionem inſtituit. Hoc ipſum enim in unam eandemque ſuperficiem deſcribere Hiſpaniam, Indiam, atque in medio horum quae iacent, nihiloque tamen minus definire ortus, occaſus, et appulſus ad medium coelum, utpote omnibus communes: id quidem illi qui coeli conſtitutionem ac motum animo anticipavit, intelligit-

καὶ λαβόντι ὅτι σφαιρικὴ μέν ἐστιν ἡ κατ' ἀλήθειαν τῆς γῆς ἐπιφάνεια, πλάττεται δὲ νῦν ἐπίπεδος πρὸς τὴν ὄψιν, γεωγραφικὴν ἔχει τὴν παράδοσιν· τῷ δ' ἄλλως, ὁ γεωγραφικήν. Οὐ γὰρ ὥσπερ διὰ πεδίων ἴσσι μεγάλων, οἷον τῶν Βαβυλωνίων, ἢ διὰ πελάγους, παρίσταται τὰ πρόσω πάντα, καὶ τὰ κατόπιν καὶ ἐκ πλαγίων ἐπίπεδα, καὶ εὐθεμίαν ἀντέμφασιν παρέχει πρὸς τὰ ὑράνια, καὶ τὰς τῆ ἡλίῳ κινήσεις καὶ σχέσεις πρὸς ἡμᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων· ὅτω καὶ γεωγραφῆσιν ἀεὶ δεῖ παρίστασθαι τὰ ὅμοια. Ὁ μὲν γὰρ πελαγίζων, καὶ ὁδεύων διὰ χώρας πεδιάδος, κοιναῖς τισὶ φαντασίαις ἄγεται, καθ' ἃς καὶ ὁ ἀπαίδευτος καὶ ὁ πολιτικὸς ἐνεργεῖ ταυτὰ, ἄπειρος ὢν τῶν ὑραρίων, καὶ τὰς πρὸς ταύτας ἀντεμφάσεις ἀγνοῶν. ἀνατέλλοντα μὲν γὰρ ὁρᾷ τὸν ἥλιον καὶ δύνοντα καὶ pag. 110.
μεσουρανοῦντα· τίνα δὲ τρόπον, οὐκ ἐπισκοπεῖ· οὐδὲ γὰρ χρήσιμον αὐτῷ πρὸς τὸ προκείμενον, ὥσπερ οὐδὲ

ligitque re ipſa ſuperficiem terrae eſſe globoſam, nunc autem viſus gratia planam fingi, ad doctrinam geographicam ſibi comparandam conducit, non autem illi, qui earum notionum expers eſt. Non enim quemadmodum per magnos ambulantibus campos, quales ſunt Babylonii, aut altum navigantibus, omnia quae ante ac poſt eos ſunt vel ex obliquo ſita, plana videntur, nullamque offerunt diverſitatem apparitionis rerum coeleſtium, motuumque ſolis et reliquorum ſiderum, eorumque reſpectuum ad nos: non, inquam, eodem modo ſemper geographis haec apparere debent. Qui enim per altum vehitur, aut per campeſtria iter facit, is communibus quibusdam utitur viſis, quae ſecuti et ineruditus et civilis homo eodem modo agunt, ignarus uterque rerum coeleſtium, et quae his viſis repugnant apparentiae inſcius. Cernit enim ſolem oriri, ad medium coeli evehi, et occidere: quo modo autem ea fiant, non conſiderat, cum id ei ad propoſitum nihil conducat ſuum, ſicut ne hoc quidem, utrum

τὸ παράλληλον ἐσάναι τῷ παρεστῶτι ἢ μή· τάχα δ' ἐπισκοπεῖ μὲν ἄν τι, δόξει δ' ἐν τοῖς μαθηματικῶς λεγομένοις, καθάπερ οἱ ἐπιχώριοι· ἔχει γὰρ ὁ τόπος τοιαῦτα διαπτώματα. Ὁ δὲ γεωγραφικὸς οὐκ ἐπιχωρίῳ γεωγραφεῖ, οὐδὲ πολιτικῷ τοιούτῳ, ὅς τις μηδὲν ἐφρόντισε τῶν λεγομένων ἰδίως μαθημάτων· οὐδὲ γὰρ θεριστῇ καὶ σκαπανεῖ, ἀλλὰ τῷ πεισθῆναι δυναμένῳ τὴν γῆν ἔχειν ὅτῳ τὴν ὅλην, ὡς οἱ μαθηματικοὶ φασὶ, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην. κελεύει τε τοῖς προσιοῦσιν, ἐκεῖνα προενθυμηθεῖσι τὰ ἑξῆς ἐφορᾶν· ἐκείνοις γὰρ τὰ ἀκόλουθα ἐρεῖν, ὥστε μᾶλλον ποιήσασθαι τῶν παραδιδομένων ἀσφαλῆ τὴν χρῆσιν τὰς ἐντυγχάνοντας ἂν ἀκούωσι μαθηματικῶς· τοῖς δ' ἄλλως ἔχουσιν, ἃ φησι γεωγραφεῖν.

r Τὸν δὲ μὴν γεωγραφοῦντα s πιστεῦσαι δεῖ περὶ τῶν ἐχόντων αὐτῷ τάξιν ἀρχῆς, τοῖς ἀναμετρήσασι τὴν

r) Τὸν δὲ μὴν] τὸν μὲν δὴ Venet. s) πιστεῦσαι δεῖ] π. δὴ Reg.

utrum cum adſtante parallelus ſit necne: atque ut fortaſſis aliquid conſideret, tamen de rebus mathematicis eam ſequetur ſententiam, quae eſt eius loci incolarum; cuilibet enim loco propriae quaedam ſunt opiniones, Geographus vero ſuas deſcriptiones non incolae loci accommodat, aut tali civili viro, qui nihil curet ea quae proprie dicuntur mathemata. Non enim foſſori ſcribit, aut meſſori, ſed ei cui poſſit perſuaderi totius terrae eam eſſe, qualem tradunt mathematici, conditionem, et reliqua ad propoſitum hoc pertinentia, iubetque eos qui accedunt ad ſe, iſtis hypotheſibus conſideratis reliqua animadvertere, quae iſtis conſequentia ſit dicturus: ut auditores eo tutius iis quae traduntur uti poſſint, ſi mathematice audiant: aliter affectis ſe Geographiam tradere negat.

Enimvero terrae deſcriptionem moliens de iis, quae principii locum obtinent, geometris credat neceſſe eſt, totam

τὴν ὅλην γῆν γεωμέτρας, τέτυς δὲ τοῖς ἀςρονομικοῖς, ἐκείνυς δὲ τοῖς Φυσικοῖς. Ἡ δὲ Φυσικὴ ἀρετή τις· τὰς δ' ἀρετὰς ἀνυποθέτυς Φασὶν ἐξ αὐτῶν ἠρτημένας, καὶ ἐν αὐταῖς ἐχούσας τάς τε ἀρχὰς, καὶ τὰς [t] περὶ πάντων πίςεις. Τὰ μὲν ὧν παρὰ τῶν Φυσικῶν δεικνύμενα τοιαῦτα ἐςί· σφαιροειδὴς μὲν ὁ κόσμος, καὶ ὁ ὐρανὸς· ἡ ῥοπὴ δ' ἐπὶ τὸ μέσον τῶν βαρέων· περὶ τοῦτο τε συνεςῶσα ἡ γῆ σφαιροειδῶς, ὁμόκεντρος μὲν τῷ ὐρανῷ μένει καὶ αὕτη, καὶ ὁ δι' αὐτῆς ἄξων καὶ τοῦ ὐρανοῦ μέσου τεταμένος. ὁ δ' ὐρανὸς περιφέρεται περί τε αὐτὴν, καὶ περὶ τὸν ἄξονα ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν, σὺν αὐτῷ δὲ οἱ ἀπλανεῖς ἀςέρες ὁμοταχεῖς [u] τῷ πόλῳ. οἱ μὲν ὧν ἀπλανεῖς ἀςέρες κατὰ παραλλήλων Φέρονται κύκλων· παράλληλοι δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι ὅ, τε ἰσημερινὸς καὶ οἱ τροπικοὶ δύο, καὶ οἱ ἀρκτικοί· οἱ δὲ πλάνητες ἀςέρες, καὶ ἥλιος, καὶ σελήνη, κατὰ λοξῶν τινῶν τῶν τεταμένων ἐν τῷ ζωδιακῷ.

t) περὶ πάντων] περὶ τύτων Vat. B. u) τῷ πόλῳ] Mss. Caſ. τῷ ὅλῳ quod Breguigh. vulgari praefert.

totam dimenſis terram: geometrae Aſtronomis fidem habeant oportet, hique phyſicis. Porro autem phyſica virtus quaedam eſt ſive profectio: quod genus cognitionis aiunt hypotheſibus aliunde pendentibus carere aptum ex ſe, et in ſeipſo habens principia, et ea quibus fidem ſuis propoſitis conciliet. At phyſico demonſtrata fere haec ſunt: mundum eſſe globi forma, itidemque coelum, gravia ad medium ferri, circa hoc terram conſtitutam eſſe globi in morem, idemque cum coelo habere centrum, ſicut et axem per ipſam mediam ac coelum medium productum: coelum circa terram et axem circumagi ab ortu ad occaſum, cumque eo etiam fixas ſtellas, iisdem ſemper a polo intervallis: atque has inerrantes ſtellas parallelos ſua converſione deſcribere circulos, quorum notiſſimi ſunt aequinoctialis, duo tropici, et arctici: errantes autem ſeu vagas ſtellas, ſolemque, et lunam obliquis ferri circuitibus, qui in Zodiaco deſcribantur

διακῷ. Τούτοις δὲ πιστεύσαντες ἢ πᾶσιν ἢ τισὶν, οἱ ἀστρονομικοὶ τὰ ἐξῆς πραγματεύονται, κινήσεις, καὶ περιόδους, καὶ ἐκλείψεις, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποστάσεις, καὶ ἄλλα μυρία· ὡς δ' αὕτως οἱ τὴν γῆν ὅλην ἀναμετρῆντες γεωμέτραι [x] προσίθεντα τὰς τῶν ἀστρονομικῶν καὶ τῶν φυσικῶν δόξας, τὰς δὲ τῶν γεωμετρῶν πάλιν οἱ γεωγράφοι.

pag. 111. Πεντάζωνον μὲν γὰρ ὑποθέσθαι δεῖ τὸν οὐρανὸν, πεντάζωνον δὲ τὴν γῆν, ὁμωνύμους δὲ καὶ τὰς ζώνας τὰς κάτω ταῖς ἄνω· τὰς δ' αἰτίας εἰρήκαμεν τῆς εἰς τὰς ζώνας διαιρέσεως. Διορίζοιντο δ' ἂν αἱ ζῶναι κύκλοις παραλλήλοις τῷ ἰσημερινῷ γραφομένοις ἑκατέρωθεν αὐτοῦ· δυσὶ μὲν τοῖς ἀπολαμβάνουσι τὴν διακεκαυμένην· δυσὶ δὲ τοῖς μετὰ τούτους οἳ πρὸς μὲν τῇ διακεκαυμένῃ τὰς εὐκράτους δύο ποιοῦσι· πρὸς δὲ ταῖς εὐκράτοις τὰς κατεψυγμένας. Ὑποπίπτει δ' ἑκάστῳ τῶν οὐρανίων κύκλων ὁ ἐπὶ γῆς ὁμώνυμος αὐτῷ, καὶ ἡ ζώνη δὲ ὡσαύτως τῇ ζώνῃ. Εὐκράτους μὲν

x) προσίθεντα τὰς] πρ. ταῖς Reg.

bantur. His fidem adhibentes aut omnibus aut parti eorum aſtronomi reliqua pertractant de motibus, revolutionibus, defectibus, magnitudine, intervallis, aliisque ſexcentis. Similiter geometrae totam dimetientes terram aſſumunt aſtronomorum et phyſicorum decreta, rurſumque geometrarum geographi.

Ponendum eſt enim coelum quinque zonis eſſe diſtinctum, itemque terram, et ſuperiores zonas inferiorum eſſe cognomines: cauſas huius diſtinctionis demonſtravimus. Diſtingui autem poſſint zonae circulis aequinoctiali parallelis et ab utraque eius parte deſcriptis, quorum duo torridam includant zonam, duobus aliis et his ipſis temperatas conſtituentibus, quas ſequuntur frigidae. Subiacet autem cuivis coeleſti circulo terreſtris, et zonae zona. Temperatas vocant

μὲν ἂν φασὶ τὰς οἰκεῖσθαι δυναμένας· ἀοικήτους δὲ τὰς ἄλλας, τὴν μὲν διὰ καῦμα, τὰς δὲ διὰ ψύχος. Τὸν δ' αὐτὸν τρόπον [y] καὶ περὶ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν, παρ' οἷς εἰσὶν ἀρκτικοὶ, διορίζουσιν ὁμωνύμως τοῖς ἄνω τοὺς ἐπὶ γῆς ποιοῦντες, καὶ τοὺς ἑκάστοις ὑποπίπτοντας. Τοῦ δ' ἰσημερινοῦ δίχα τέμνοντος τὸν ὅλον οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν ἀνάγκη διαιρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ἰσημερινοῦ. Καλεῖται δὲ τῶν ἡμισφαιρίων ἑκάτερον τῶν οὐρανίων καὶ τῶν ἐπὶ γῆς, τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον· οὕτως δὲ καὶ τῆς διακεκαυμένης, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κύκλου δίχα διαιρουμένης, τὸ μέν ἐστι βόρειον αὐτῆς μέρος, τὸ δὲ νότιον· δῆλον δ' ὅτι καὶ τῶν εὐκράτων ζώνων ἡ μέν ἐστι βόρειος, ἡ δὲ νότιος ὁμωνύμως τῷ ἡμισφαιρίῳ ἐν ᾧ ἐστι. καλεῖται δὲ βόρειον μὲν ἡμισφαίριον, τὸ τὴν εὔκρατον ἐκείνην περιέχον, ἐν ᾗ ἐπὶ τὴν δύσιν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς βλέποντι, ἐν δεξιᾷ

y) καὶ περὶ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν, παρ' οἷς] ita ſcribo cum omnib. Codd. vulgo καὶ περὶ τῶν ἀρκτικῶν καὶ τῶν τροπικῶν.

vocant eas, quae habitari poſſunt, reliquas inhabitatas, unam ob aeſtum, duas propter frigus. Eodem modo etiam de tropicis et arcticis circulis conſtituunt, in iis nempe regionibus quae circulos admittunt arcticos, circulos hosce eiusmodi nominis facientes atque eos qui in coelo ſunt, iisque ſingulis ſuppoſitos. Cum autem aequator coelum in duas aequales partes dividat, neceſſe eſt terram quoque a ſuo aequatore eundem in modum dividi. Vocatur autem hemiſpaeriorum et coeleſtium et terreſtrium alterum ſeptentrionale, alterum meridionale: itemque torridae ab eodem circulo in duas diviſae partes altera ſeptentrionalis dicitur, altera meridionalis; et in promptu eſt, temperatarum zonarum utramque ab hemiſphaerio ſuo denominari, alteram ſeptentrionalem, meridionalem alteram. Septentrionale porro hemiſphaerium id vocatur, quod zonam temperatam eam continet, in qua, ſi ab ortu ad occaſum ſpectes, ad dextram polus

eſt,

μέν ἐστιν ὁ πόλος, ἐν ἀριστερᾷ δ' ὁ ἰσημερινὸς· ἢ ἐν ᾧ πρὸς μεσημβρίαν βλέπουσιν, ἐν δεξιᾷ μέν ἐστι δύσις, ἐν ἀριστερᾷ δ' ἀνατολή· νότιον δὲ τὸ ἐναντίως ἔχον· ὥστε δῆλον ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν θατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων, καὶ βορείῳ γε· ἀμφοτέροις δ' οὐχ οἷόν τε. μέσον γὰρ μεγάλοι ποταμοὶ, ὠκεανὸς μὲν πρῶτα, ἔπειτα ἡ διακεκαυμένη. ὅτε δὲ ὠκεανὸς ἐν μέσῳ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐστὶ τέμνων ὅλην, οὔτ' οὖν διακεκαυμένον χωρίον· οὐδὲ δὴ μέρος αὐτῆς εὑρίσκεται τοῖς κλίμασιν ὑπεναντίως ἔχον τοῖς λεχθεῖσιν ἐν τῇ βορείῳ εὐκράτῳ.

Λαβὼν οὖν ταῦθ' ὁ γεωμέτρης, προσχρησάμενος τοῖς γνωμονικοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀστρονομικῆ δεικνυμένοις, ἐν οἷς οἵ τε παράλληλοι τῷ ἰσημερινῷ εὑρίσκονται οἱ καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν, καὶ οἱ πρὸς ὀρθὰς τέμνοντες τούτους, γραφόμενοι δὲ διὰ τῶν πόλων, καταμετρεῖ τὴν μὲν οἰκήσιμον ἐμβατεύων, τὴν δ' ἄλλην ἐκ τῆ λόγυ τῶν ἀποστάσεων. ὅτω δ' ἂν εὑρίσκοι πόσον ἂν εἴη τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι πόλυ

est, ad sinistram aequator, aut in quo versus meridiem intuenti ad dextram occasus est, ad sinistram ortus: meridionale contraria omnia habet. Liquet ergo, nos in altero hemisphaeriorum esse, videlicet septentrionali: non enim possumus in utroque esse. In medio enim magni fluvii sunt, et oceanus, deinde zona torrida. Neque vero oceanus, qui terram in duas dividit partes, in medio est nostrae habitatae terrae; neque regio adusta, neque pars eius invenitur contrario modo se habens climatibus iis, quae in boreali dicuntur temperata.

Haec sumens geometra, et adhibens gnomonica, aliaque ab astronomo demonstrata, quibus in una quavis regione reperiuntur paralleli aequinoctiali, et hos ad angulos rectos qui secant per polos ducti, dimetitur habitatam terram peragrans, et non habitatam ratione intervallorum: atque hoc modo indagare potest quantum spatii sit ab aequinoctiali ad polum,

qui

πόλυ, ὅπερ ἐστὶ τεταρτημόριον τῦ μεγίστυ κύκλυ τῆς γῆς· ἔχων δὲ τοῦτο, ἔχει καὶ τὸ τετραπλάσιον αὐτῦ· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ περίμετρος τῆς γῆς. Ὥσπερ ἂν ὁ μὲν τὴν γῆν ἀναμετρῶν παρὰ τοῦ ἀστρονομοῦντος ἔλαβε τὰς ἀρχὰς, ὁ δὲ ἀστρονόμος παρὰ τοῦ Φυσικῦ· τὸν αὐτὸν τρόπον χρὴ καὶ τὸν γεωγράφον παρὰ τοῦ ἀναμεμετρηκότος ὅλην τὴν γῆν. ὁρμηθέντα, πιστεύσαντα τούτω, καὶ οἷς ἐπίστευσεν οὗτος, πρῶτον μὲν ἐκθέσθαι τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκυμένην πόση τίς, καὶ ποία τὸ σχῆμα, καὶ τὴν Φύσιν οἵα ἐστι, καὶ πῶς ἔχουσα πρὸς τὴν ὅλην γῆν· ἴδιον γὰρ τοῦτο τοῦ γεωγράφυ. ἔπειτα περὶ τῶν καθ' ἕκαστα, τῶν τε κατὰ γῆν καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ποιήσασθαι τὸν προσήκοντα λόγον· παρασημαινόμενον ὅσα μὴ ἱκανῶς εἴρηται τοῖς πρὸ ἡμῶν, τοῖς μάλιστα πεπιστευμένοις ἀρίστοις γεγονέναι περὶ ταῦτα. pag. 112.

Ὑποκείσθω δὴ σφαιροειδὴς ἡ γῆ, σὺν τῇ θαλάττῃ, μίαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἴσχουσα τοῖς πελάγεσι. συγκύπτοιτο γὰρ ἂν τὸ ἐξέχον τῆς

qui eſt quadrans maximi eorum qui in terra deſcribuntur circuli: quo cognito, quadruplum eius, videlicet terreſtris globi ambitum, non ignorabit. Quemadmodum ergo is qui terram dimetitur ab aſtronomo principia mutuatur, et a phyſico aſtronomus, ita par eſt geographum pro certis acceptis iis quae terrae menſor tradit, ac pro certo habuit, primum exponere noſtra habitata terra quanta ſit, qua figura, qua natura, quam rationem ad totam terrae molem obtineat: hoc enim proprium eſt geographi, deinde ſingulatim de omnibus terra marique ſe offerentibus pro re differere, ſimulque indicare ubi non ſatis explicata ea ſunt ab iis, qui nobis aetate priores in hoc genere ſcribendi primas laudis partes tulerunt.

Hoc ergo pro certo poſitum ſit, terram globum eſſe cum mari, eandemque obtinere cum altis maribus ſuperficiem. Nam quae partes terrae eminent, eae in tanta

γῆς ἐν τῷ τοσούτῳ μεγέθει μικρὸν ὂν καὶ λανθάνειν δυνάμενον· ὥς τε τὸ σφαιροειδὲς ἐπὶ τούτων, οὐχ ὡς ἂν ἐκ τόρνου φαμὲν, οὐδ' ὡς ὁ γεωμέτρης, πρὸς λόγον· ἀλλὰ πρὸς αἴσθησιν, καὶ ταύτην παχυτέραν. Νοείσθω δὴ πεντάζωνος, καὶ ὁ ἰσημερινὸς τεταμένος ἐν αὐτῇ κύκλος, καὶ ἄλλος τούτῳ παράλληλος, ὁρίζων τὴν κατεψυγμένην ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ, καὶ διὰ τῶν πόλων τὶς τέμνων τούτους πρὸς ὀρθάς. Τὸ δὴ βορείου ἡμισφαιρίου δύο περιέχοντος τεταρτημόρια τῆς γῆς, ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς πρὸς τὸν διὰ τῶν πόλων, ἐν ἑκατέρῳ τούτων ἀπολαμβάνεται τετράπλευρον χωρίον, οὗ ἡ μὲν βόρειος πλευρὰ, ἥμισυ τοῦ πρὸς τῷ πόλῳ παραλλήλου ἐστὶν· ἡ δὲ νότιος τοῦ ἰσημερινοῦ ἥμισυ· αἱ δὲ λοιπαὶ πλευραὶ τμήματά εἰσι τοῦ διὰ τῶν πόλων, ἀντικείμενα ἀλλήλοις, ἴσα τὸ μῆκος· ἐν θατέρῳ δὴ τῶν τετραπλεύρων τούτων (ὁποτέρῳ δ' οὐδὲν ἂν διαφέρειν δόξειεν,) ἰδρύσθαι φαμὲν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην, περίκλυστον θαλάττῃ, καὶ ἐοικυῖαν νήσῳ. Εἴρηται γὰρ, ὅτι καὶ τῇ

mole occultantur, neque obſervantur: itaque globi forma hoc loco non ad tornum exigi, aut qualis in geometria definitur, intelligi debet: ſed qualis ſenſu, neque eo accuratiſſimo percipitur. Intelligatur etiam quinque zonis diſtincta, et deſcriptus in ea aequinoctialis circulus, aliusque huic parallelus, frigidam in hemiſphaerio ſeptentrionali zonam definiens, tum alius a polis ductus, hos ad angulos rectos ſecans. Cum ergo ſeptentrionale hemiſphaerium duos terrae quadrantes complectatur, circulo per polos acto et aequinoctiali terminatos, in utroque horum figura quatuor contenta lateribus concipitur, cuius ſeptentrionale latus dimidium eſt paralleli verſus polum, meridionale ſemiſſis aequinoctialis, reliqua ſunt ſegmenta circuli per polos acti oppoſita invicem et aequalia. In altero igitur horum quadrangulorum (nihil refert utrorum) ſitam dicimus terram quam incolimus, mari ambitam, inſulaeque ſimilem. Iam dictum eſt, ſenſu

τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ λόγῳ δείκνυται τοῦτο. Εἰ δ' ἀπιστεῖ τις τῷ λόγῳ τούτῳ, διαφέροι ἂν πρὸς τὴν γεωγραφίαν ὀδὲν, [z] νῆσον ποιεῖν, ἢ ὅπερ ἐκ τῆς πείρας ἐλάβομεν τούτῳ συγχωρεῖν, ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ἠῶς ἑκατέρωθεν περίπλους ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας, πλὴν ὀλίγων τῶν μέσων χωρίων· ταῦτα δ' ὐ διαφέρει θαλάττῃ περατοῦσθαι, ἢ γῇ ἀοικήτῳ· ὁ γὰρ γεωγραφῶν ζητεῖ τὰ γνώριμα μέρη τῆς οἰκουμένης εἰπεῖν, τὰ δ' ἄγνωστα ἐᾶν, καθάπερ καὶ τὰ ἔξω αὐτῆς. Ἀρκέσει [pag. 113.] δ' ἐπιζεύξασιν εὐθεῖαν γραμμὴν ἐπὶ τὰ ὕστατα σημεῖα τοῦ ἑκατέρωθεν παράπλου, τὸ πᾶν ἐκπληρῶσαι σχῆμα τῆς λεγομένης νήσου.

Προκείσθω δὲ ἡ μὲν νῆσος ἐν τῷ λεχθέντι τετραπλεύρῳ. Δεῖ δὲ λαβεῖν τὸ μέγεθος αὐτῆς τὸ φαινόμενον, ἀφελόντας ἀπὸ μὲν τοῦ ὅλου μεγέθους τῆς γῆς τὸ ἡμισφαίριον τὸ καθ' ἡμᾶς· ἀπὸ δὲ τούτου τὸ ἥμισυ, ἀπὸ δ' αὖ τούτου πάλιν τὸ τετράπλευρον, ἐν ᾧ δὴ κεῖσθαι τὴν οἰκουμένην φαμέν. Ἀνάλογον δὲ καὶ περὶ

z) νῆσον ποιεῖν, ἢ ὅπερ — συγχωρεῖν] ita Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo ν. ποιεῖν ὅπερ — συγχωρῶν.

ſu et ratiocinatione id demonſtrari. Si quis autem huic ratiocinationi fidem derogat, nihil intereſt geographiae, ſive inſulam facias, ſive quod experientia conſtat dicas, et ab ortu eam utrinque eſſe circumnavigabilem et ab occaſu, niſi quod in medio ſunt pauca quaedam loca. Nihil autem intereſt, mari ne an terra non habitabili definias: vult enim geographus partes terrae notas exponere, ignotis omiſſis, ut et iis quae extra eam ſunt. Sufficiet autem ducta recta linea quae circumnavigationis utrinque factae extrema puncta coniungat, totam dictae inſulae figuram abſolviſſe.

Ponatur ergo inſula haec in dicto quadrangulo. Oportet autem magnitudinem eius apparentem ſumere, ſubtracto de tota terrae magnitudine hemiſphaerio noſtro, ab hoc ſemiſſe, rurſumque hinc quadrangulo in quo ſitam noſtram habitatam terram dicimus. Oportet autem de figura

περὶ τῦ σχήματος ὑπολαβεῖν δεῖ τὸ φαινόμενον τοῖς ὑποκειμένοις [a] ἐφαρμόττοντα. Ἀλλ' ἐπειδὴ τῦ μεταξὺ τῦ ἰσημερινῦ, [b] καὶ τῦ ληφθέντος παραλλήλυ τύτω πρὸς τῷ πόλῳ τμήματος τῦ βορείυ ἡσισφαιρίυ, σπόνδυλός ἐστι τὸ σχῆμα· ὁ δὲ διὰ τῦ πόλυ δίχα τέμνων τὸ ἡμισφαίριον, δίχα τέμνει καὶ τὸν σπόνδυλον, καὶ ποιεῖ τὸ τετράπλευρον· ἔσαι δηλονότι σπονδύλυ ἐπιφανείας [c] ὅμοιον τὸ τετράπλευρον, ᾧ ἐπίκειται τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος· ἡ δ' οἰκυμένη χλαμυδοειδὴς ἐν τύτῳ νῆσος, [d] ἐλάττων ἢ ἥμισυ τῦ τετραπλεύρυ μέρος οὖσα. Φανερὸν δὲ τῦτο ἔκ τε γεωμετρίας, καὶ τῦ πλήθυς τῆς περικεχυμένης θαλάττης, καλυπτύσης τὰ ἄκρα τῶν ἠπείρων ἑκατέρωθεν, καὶ συναγύσης εἰς μύρου σχῆμα, καὶ τρίτυ τῦ μήκυς, καὶ πλάτυς τῦ μεγίστυ· ὧν τὸ μὲν ἑπτὰ μυριάδων σταδίων

a) ἐφαρμόττοντα] Casaub. coni. ἐφαρμόττοντας. b) καὶ τῦ ληφθέντος] Reg Stroz. Vat. B. vulgo καὶ ληφθ. c) ὅμοιον] Edit. et Codd μοιον, praeter Stroz. qui ἥμιον habet, lectionem depravatam quidem, e qua tamen coniici potest, Strabonem ὅμοιον scripsisse, ut iam Xylander viderat. d) ἐλάττων — μέρος] sic legendum cum Int. pr. et Casaub. puto pro ἔλαττον et μέρυς vulg.

figura etiam eodem modo iudicare, iis quae apparent propositae rei accommodandis. Caeterum quoniam segmentum septentrionalis hemisphaerii, interceptum aequinoctiali et huic parallelo versus polos formam habet vertebrae, quae ipsa in duas partes scinditur a ducto per polum et hemisphaerium dividente circulo, qui figuram quadrilateram conficit: omnino erit vertebrae superficiei similis figura quadrilatera, cui incumbit Atlanticum mare; terra autem chlamydis formam gerens in illo est insula, minor semisse pars quadrilateri. Id manifestum est cum ex geometria, tum ex circumfusi maris magnitudine, occultantis extrema continentium terrarum utrinque, et contrahentis ad figuram mutilam, et tertiae longitudinis, et latitudinis maximae: quorum illa quidem conti-

σαδίων ἐστὶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περατέμενον θαλάττῃ, μηκέτι πλεῖσθαι δυναμένῃ, διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἐρημίαν· τὸ δ' ἔλαττον τριῶν μυριάδων ὁριζόμενον τῷ ἀοικήτῳ, διὰ θάλπος ἢ ψύχος. αὐτὸ γὰρ τὸ διὰ θάλπος ἀοίκητον τῇ τετραπλεύρῳ, πλάτος μὲν ἔχον ὀκτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σαδίων, μῆκος δὲ τὸ μέγιστον μυριάδων ὀκτὼ καὶ ἑξακισχιλίων, ὅσαν ἐστὶν ἥμισυ τῆ ἰσημερινῆ, πλέον ἂν εἴη ἢ τὸ λοιπόν.

Τούτοις δὲ συνῳδά πως ἐστὶ, καὶ τὰ ὑπὸ Ἱππάρχῳ λεγόμενα· φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ὑποθέμενος τὸ μέγεθος τῆς γῆς ὅπερ εἶπεν Ἐρατοσθένης, [e] ἐντεῦθεν δεῖν ποιεῖσθαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἀφαίρεσιν· οὐ γὰρ πολὺ διοίσειν πρὸς τὰ φαινόμενα τῶν οὐρανίων καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν, [f] οὕτως ἔχειν τὴν ἀναμέτρησιν, ἢ ὡς οἱ ὕστερον ἀποδεδώκασι. Ὄντος δὴ κατ' Ἐρατοσθένη τῆ ἰσημερινῆ κύκλῳ σαδίων μυριάδων πέντε καὶ εἴκοσι καὶ δισχιλίων, τὸ τεταρτημόριον εἴη ἂν ἐξ μυριάδες καὶ

e) ἐντεῦθεν δεῖν] ita ſcribo cum Caſ. Bemb. Stroz. Venet. vulgo ἐντ. δὴ. f) οὕτως ἔχειν] ita Var. A. B. Reg. ed. vet. in recent. ἔχειν deeſt.

continet ſtadiorum millia LXX, maiori ex parte finita mari, quod navigari porro ob vaſtitatem et ſolitudinem nequit: haec minor XXX millibus, definita inhabitabili ob aeſtum aut frigus. Nam quae ob aeſtum habitari non poteſt quadrilateri portio, lata eſt IIXCIↃIↃCCC ſtadia, longitudo maxima CXXVI millia, quantum eſt dimidium aequinoctialis, reliquam partem iam ſuperet, neceſſe eſt.

His quodammodo conſentiunt quae Hipparchus tradit. Ait enim is, ponens eam quam Eratoſthenes docuit terrae quantitatem, hic utique ſe habitatae terrae ſecretionem facere: non enim magni relaturum ad ea quae in coelo apparent in ſingulis habitationibus, ſive hoc modo dimenſio inſtituatur, ſive ut poſteriores tradiderunt. Cum ergo ſit ſecundum Eratoſthenem aequinoctialis circulus ſtadiorum CCLIICIↃ, quadrans erit LXIIICIↃ, atque

καὶ

καὶ τρισχίλιοι· τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν πόλον, πεντεκαίδεκα καὶ ἑξηκοντάδων, οἵων ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς ἑξήκοντα. τὸ δ' ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν θερινὸν τροπικὸν, τεττάρων· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ διὰ Συήνης γραφόμενος παράλληλος. Συλλογίζεται δὴ τὰ καθ' ἕκαστα διαστήματα, ἐκ τῶν φαινομένων μέ-
pag. 114. τρων· τὸν γὰρ τροπικὸν κατὰ Συήνην κεῖσθαι συμβαίνει, διότι ἐνταῦθα κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς, ἄσκιός ἐστιν ὁ γνώμων μέσης ἡμέρας. Ὁ δὲ διὰ τῆς Συήνης μεσημβρινὸς γράφεται μάλιστα διὰ τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως ὡς ἀπὸ Μερόης ἕως Ἀλεξανδρείας· σταδίοι δ' εἰσὶν οὗτοι περὶ μυρίους· κατὰ μέσον δὲ τὸ διάστημα, τὴν Συήνην ἱδρύσθαι συμβαίνει, ὡς τ' ἐντεῦθεν ἐπὶ Μερόην πεντακισχίλιοι. Προϊόντι δ' ἐπ' εὐθείας ὅσον τρισχιλίους σταδίους ἐπὶ μεσημβρίαν, ἀκέτι οἰκήσιμα τ' ἄλλα ἐστὶ διὰ καῦμα· ὥς τε τὸν διὰ τούτων τῶν τόπων παράλληλον τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου, πέρας καὶ ἀρχὴν δεῖ τίθεσθαι

g) ἑξηκοντάδων] ita lego cum Caſaub. pro ἑξηκοστὰ σταδίων vulg. Salmaſio Ex. Plin. p. 467. ἑξηκοντάδων arriſit.

que hoc eſt ab aequatore ad polum xv ſexageſimarum, quarum LX continet aequinoctialis. Ab aequinoctiali autem quatuor ſunt ad tropicum aeſtivum, qui eſt parallelus per Syenen ductus. Singula porro intervalla ex menſuris apparentibus colliguntur. Evenit enim ut tropicus Syenae incumbat, quia ibi ſolſtitio aeſtivo meridie gnomo umbram nullam proiicit. Meridianus autem per Syenam maxime deſcribitur Nili defluxu a Meroë ad Alexandriam, qui eſt ſtadiorum circiter CCIↃↃ: medio autem ſpatio Syene ſita eſt, inde ergo ad Meroën ſtadia ſunt IↃↃ. Recta autem verſus meridiem progreſſus ad tria millia ſtadiorum, loca inveniet quae habitari prae aeſtu non poſſunt: eorum ergo locorum parallelus, qui idem eſt cum Cinnamomiferae regionis parallelo, termi-

nus

σθαι τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης πρὸς μεσημβρίαν. Ἐπεὶ οὖν πεντακισχίλιοι μέν εἰσιν οἱ ἀπὸ Συήνης εἰς Μερόην, ἄλλοι δὲ προσγεγόνασι τρισχίλιοι, εἶεν ἂν οἱ πάντες ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς οἰκουμένης ὀκτακισχίλιοι. Ἐπὶ δέ γε τὸν ἰσημερινὸν ἀπὸ Συήνης μύριοι ἑξακισχίλιοι ὀκτακόσιοι· ([h] τοσοῦτοι γάρ εἰσι οἱ τῶν τεττάρων ἑξηκοντάδων, τεθείσης ἑκάστης τετρακισχιλίων καὶ διακοσίων) ὥστε λοιπὸν εἶεν ἂν ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς οἰκουμένης ἐπὶ τὸν ἰσημερινὸν ὀκτακισχίλιοι ὀκτακόσιοι, ἀπὸ δὲ Ἀλεξανδρείας δισμύριοι χίλιοι ὀκτακόσιοι. Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπ' εὐθείας τῇ ῥύσει τοῦ Νείλου πάντες ὁμολογοῦσι τὸν ἐπὶ Ῥόδον πλοῦν· κἀντεῦθεν δὲ τὸν τῆς Καρίας παράπλουν καὶ Ἰωνίας, μέχρι τῆς Τρωάδος καὶ Βυζαντίου καὶ Βορυσθένους. Λαβόντες οὖν τὰ διαστήματα γνώριμα καὶ πλεόμενα, σκοποῦσι [i] τὰ ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ μέχρι τίνος οἰκήσιμά ἐστι, καὶ περατοῖ τὰ προσάρκτια μέρη τῆς οἰκουμένης. Οἰκοῦσι δ' ὑπὲρ τοῦ

h) τοσοῦτοι] ita Med. Reg. Vat. A. B. Stroz. Mss. vulgo τοσοῦτον. i) τὰ ὑπὲρ τοῦ B.] τὰ ἀπὸ τοῦ B. Vat. A. B. Ald.

nus et principum poni debet terrae nostrae versus meridiem habitatae. Cum ergo a Syena ad Meroën sint ιↃↃ stadia, accedantque alia tria cιↃ, erunt universi ad finem usque terrae habitatae ιↃↃ cιↃ cιↃ cιↃ. Iam a Syena ad aequinoctialem stadia sunt ccιↃↃ ιↃↃ cιↃ ιↃccc: (tantum enim in quatuor sexagesimas competit, cum una quaevis sit ιv cιↃcc stadiorum) ergo a fine habitatae terrae ad aequinoctialem erunt ιιx cιↃ ιↃccc stadia, ad eundem ab Alexandria ccιↃↃ ccιↃↃ cιↃ ιↃccc. Rursum ab Alexandria in recta linea cum Nili defluxu omnes consentiunt esse navigationem ad Rhodum, indeque praeter Cariam et Ioniam usque ad Troadem, Byzantium, et Borysthenem. Sumentes igitur intervalla navigationibus comperta, considerant ultra Borysthenem in eadem recta linea quousque habitetur terra, et partes terrae habitatae versus septentrionem finiuntur. Habitant

τὸ Βορυσθένους ὕστατοι τῶν γνωρίμων Σκυθῶν, Ῥωξολάνοι, νοτιώτεροι ὄντες τῶν ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς ἐσχάτων γνωριζομένων· ἤδη δὲ τὰ ἐπέκεινα διὰ ψύχος ἀοίκητά ἐστι· νοτιώτεροι δὲ τούτων [k] καὶ ὑπὲρ τῆς Μαιώτιδος, Σαυρομάται καὶ Σκύθαι, μέχρι τῶν ἐῴων Σκυθῶν.

Ὁ μὲν οὖν Μασσαλιώτης Πυθέας τὰ περὶ Θούλην τὴν βορειοτάτην τῶν Βρεττανικῶν ὕστατα λέγει, παρ' οἷς ἡ αὐτός ἐστι τῷ ἀρκτικῷ, ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος· παρὰ δὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἱστορῶν, ἄθ' ὅτι Θούλη νῆσος ἐστί τις, ἄτ' εἰ τὰ μέχρι δεῦρο οἰκήσιμά ἐστιν, ὅπου ὁ θερινὸς τροπικὸς ἀρκτικὸς γίνεται. Νομίζω δὲ πολὺ εἶναι νοτιώτερον τοῦτο τὸ τῆς οἰκουμένης πέρας τὸ πρὸς-
pag. 115. ἀρκτιον. οἱ γὰρ νῦν ἱστορῦντες, περαιτέρω τῆς Ἱέρνης οὐδὲν ἔχουσι λέγειν, ἢ πρὸς ἄρκτον πρόκειται τῆς Βρεττανικῆς πλησίον, ἀγρίων τελέως ἀνθρώπων, κακῶς οἰκούντων διὰ ψύχος· ὥστ' ἐνταῦθα νομίζω τὸ πέρας εἶναι

k) καὶ ὑπὲρ] καὶ οἱ ὑπὲρ Strоz. Vat. A. B.

bitant autem ultra Boryſthenem ultimi notorum Scytharum Roxolani, magis verſus meridiem ſiti quam extrema ultra Britanniam cognita. Ulteriora iam frigus habitari non ſinit. Ab his verſus meridiem ſupra Maeotidem ſunt Sauromatae et Scythae, usque ad orientales Scythas.

Pytheas ergo Maſſilienſis circa Thulen Britannicarum regionum ſeptentrionaliſſimam ultima ait eſſe, ubi tropicus aeſtivus arctici circuli vicem gerit, de reliquis nihil narrat, neque quod inſula ſit Thule, neque utrum eo usque habitationes pertingant, ubi tropicus pro arctico eſt. Ego autem illum ſeptentrionalem finem multo propius meridiem verſus exiſtimo. Qui enim hodie terras perluſtrant, nihil poſſunt referre ultra Hiberniam, quae non longe verſus ſeptentrionem ante Britanniam iacet, plane ferorum hominum domicilium, et propter frigus male incolentium: ibi ergo finem habitatae terrae conſtituendum

εἶναι θετέον. Τῇ δὲ παραλλήλῳ τῇ διὰ Βυζαντίου καὶ διὰ Μασσαλίας πως ἰόντος, ὡς φησιν Ἵππαρχος πιστεύσας Πυθέᾳ, (φησὶ γὰρ ἐν Βυζαντίῳ τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον τῇ γνώμονος πρὸς τὴν σκιὰν, ὃν εἶπεν ὁ Πυθέας ἐν Μασσαλίᾳ) τῇ δὲ διὰ Βορυσθένους ἀπὸ τούτου διέχοντος περὶ τρισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἴη ἂν ἐκ τῆς διαστήματος, [1] τῆ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὴν Βρεταννικὴν, ἐνταῦθά που πίπτων ὁ διὰ τῆ Βορυσθένους κύκλος πανταχῆ. Πολλαχῆ δὲ παρακρουόμενος τὰς ἀνθρώπους ὁ Πυθέας, κἀνταῦθά που διέψευσαι. Τὸ μὲν γὰρ τὴν ἀπὸ στηλῶν γραμμὴν ἐπὶ τὰς περὶ τὸν πορθμὸν καὶ Ἀθήνας καὶ Ῥόδον τόπους ἐπὶ τῆ αὐτῆ παραλλήλῳ κεῖσθαι, ὡμολόγηται παρὰ πολλῶν· ὁμολογεῖται δὲ, ὅτι καὶ διὰ μέσου πως τῆ πελάγους ἐστὶν ἡ ἀπὸ τῶν στηλῶν ἐπὶ τὸν πορθμόν. οἵ τε πλέοντες τὸ μέγιστον δίαρμα ἀπὸ τῆς Κελτικῆς ἐπὶ τὴν Λιβύην εἶναι τὸ ἀπὸ τῆ Γαλατικῆ κόλπου σταδίων πεντακισχιλίων. τοῦτο δ' εἶναι καὶ τὸ μέγιστον πλάτος τῆ

1) τῆ ἀπὸ Μασ.] ita ſcribo cum Breguign. vulgo τῆ. Forte hic locus depravatus ſanari poteſt delendo πανταχῆ.

dum cenſeo. Iam cum Byzantii idem ſit qui Maſſiliae parallelus, quod Hipparchus tradit Pytheae fidem ſecutus, (ait enim Byzantii eandem umbrae ad ſtylum eſſe rationem, quam eſſe Maſſiliae tradidit Pytheas) et ab hoc parallelus per Boryſthenem diſtet ſtadiis ΙΙΙ CIↃ IↃCCC circiter, ſequitur ex ipſo intervallo a Maſſilia ad Britanniam, circulum per Boryſthenem transientem, etiam per totam Britanniam transire. Caeterum Pytheas qui multis in locis homines decepit, hic quoque nonnihil erravit. Multi enim uno ore affirmant, lineam a Columnis ad fretum Siculum, Athenas, Rhodumque ductam in eodem eſſe parallelo. In confeſſo etiam eſt lineam a columnis ad fretum ductam per medium fere pelagus duci: et qui navigant, maximum a Gallia in Africam traiectum aiunt eſſe a ſinu Gallico, ſtadiorum IↃↃ, eamque maximam alti maris eſſe lati-

τῦ πελάγυς· ὥςτ' εἴη ἂν τὸ ἀπὸ τῆς λεχθείσης γραμμῆς ἐπὶ τὸν μυχὸν τῦ κόλπυ σαδίων δισχιλίων πεντακοσίων, ἐπὶ δὲ Μασσαλίαν ἐλαττόνων· νοτιωτέρα γάρ ἐςιν ἡ Μασσαλία τῦ μυχῦ τῦ κόλπυ. Τὸ δέ γε ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ Βυζάντιόν ἐςι τετρακισχιλίων πυ καὶ ἐννακοσίων σαδίων· ὥςτε πολὺ ἀρκτικώτερος ἂν εἴη ὁ διὰ Βυζαντίυ τῦ διὰ Μασσαλίας. Τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Βρεττανικὴν δύναται συμφωνεῖν [m] τῷ ἀπὸ Βυζαντίυ ἐπὶ Βορυσθένη· τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, ἀκέτι γνώριμον πόσον ἄν τις θείη, ἀδ', εἰ περαιτέρω ἔτι οἰκήσιμά ἐςιν, ἀδὲν δεῖ τοῖς ἐπάνω λεχθεῖσι φροντίζειν. Περός τε γὰρ ἐπιςήμην ἀρκεῖ τὸ λαβεῖν, καθάπερ ἐπὶ τῶν νοτίων μερῶν, ὅτι ὑπὲρ Μερόης μέχρι τρισχιλίων σαδίων προελθόντι τῆς οἰκησίμυ τίθεσθαι προσῆκεν· ὐχ ὡς ἂν τύτυ ἀκριβεςάτυ πέρατος ὄντος, ἀλλ' ἐγγύς γε τ' ἀκριβῦς· ὕτω καὶ κεῖ τὰς ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς ἢ πλείυς τύτων θετέον, ἢ μικρῷ πλείυς, οἷον τετρακισχι-

m) τῷ ἀπὸ Βυζ.] τῷ διὰ B. Cas. Vat. A. B.

tudinem; ergo a dicta linea ad intimum ſinus receſſum erunt ſtadia bis mille ιↃ, ad Maſſiliam pauciora: eſt enim Maſſilia quam is receſſus meridiei propior. Atqui a Rhodo ad Byzantium ſunt ιv cιↃ ↃↃcccc; quo concluditur, Byzantinum parallelum multo eſſe Maſſilienſi ſeptentrionaliorem. Quod inde eſt ad Britanniam, convenire poteſt ſpatio quod a Byzantio eſt ad Boryſthenem: inde ad Hiberniam quantum ſit, ignotum eſt, itemque an ultra ſint loca habitata, nihil attinet requirere, ut ex ſupra dictis patet. Nam ad ſcientiam ſatis eſt ſtatuere, ſicut in auſtrinis partibus poſuimus, ultra Meroën ad tria millia ſtadiorum finem eſſe terrae habitatae, non quod praeciſe ita res ſe habeat, ſed quod prope ad veritatem acceditur; ita hîc quoque ſupra Britanniam totidem licet ponere ſtadia, aut non multo plura, ut ιv cιↃ. Nam

χισχιλίως. Πρός τε τὰς ἡγεμονικὰς χρείας οὐδὲν ἂν εἴη πλεονέκτημα τὰς τοιαύτας γνωρίζειν χώρας καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας· καὶ μάλιστα εἰ νήσους οἰκεῖεν τοιαύτας, αἳ μήτε λυπεῖν, μήτ' ὠφελεῖν ἡμᾶς δύναν- ται μηδὲν, διὰ τὸ ἀνεπίπλεκτον. Καὶ γὰρ τὴν Βρετ- pag. 116. τανικὴν ἔχειν δυνάμενοι Ῥωμαῖοι κατεφρόνησαν, ὁρῶντες ὅτι οὔτε φόβος ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς ἐστιν, (ὁ γὰρ ἰσχύσει τοσοῦτον, ὥστ' ἐπιδιαβαίνειν ἡμῖν,) οὐτ' ὠφέλεια τοσαύτη τις, εἰ κατάσχοιεν. πλέον γὰρ ἂν ἐκ τῶν τελῶν δοκεῖ προσφέρεσθαι νῦν, ἢ ὁ φόρος δύναται συντελεῖν, ἀφαιρεμένης τῆς εἰς τὸ στρατιω- τικὸν δαπάνης, τὸ φρουρῆσον καὶ φορολογῆσον τὴν νῆσον· πολὺ δ' ἂν ἐπιγένοιτο τὸ ἄχρηστον ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ ταύτην νήσων.

Εἰ δὲ προστεθείη τῷ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας μέχρι Βο- ρυσθένους διαστήματι, τὸ ἀπὸ Βορυσθένους ἐπὶ τὰς ἄρκτους τῶν τετρακισχιλίων σταδίων διάστημα, γίνεται τὸ πᾶν μύριοι δισχίλιοι ἑπτακόσιοι στάδιοι· τὸ δὲ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ νότιον πέρας ἐστὶ τῆς οἰκουμένης

Nam et ad Principis officium non multum emolumenti conferet huiusmodi regionum et incolarum notitia; praecipue ſi tales incolant inſulas, quae neque damnum afferre nobis neque utilitatem poſſint, quia nulla nobis cum iis intercedant commercia. Nam Britanniam occupare cum poſſent Romani, ſpreverunt, cum viderent neque ullum ab iis metum eſſe (non enim tantum iis eſt virium, ut in noſtras ditiones ingreſſionem faciant) neque tantum utilitatis ſi occuparent. Videtur enim nunc plus percipi ex vectigalibus, quam tributum pendere poſſet, detracto in militem praeſidio inſulae futurum et ſtipendium exacturum ſumtu: multumque videbatur incommodi ab aliis inſulam circumiacentibus oblatum iri.

Quod ſi intervallo quod a Rhodo eſt ad Boryſthenem adiiciantur verſus ſeptentrionem quatuor millia ſtadiorum, erunt in ſumma CCIↃↃ CIↃ CIↃ IↃCC, et a Rhodo ad finem habitatae terrae meridiona-

μύριοι ἑξακισχίλιοι ἑξακόσιοι· ὥστε τὸ σύμπαν πλάτος τῆς οἰκουμένης εἴη ἂν ἔλαττον τῶν τρισμυρίων, ἀπὸ νότου πρὸς ἄρκτον. Τὸ δέ γε μῆκος περὶ ἑπτὰ μυριάδας λέγεται· τοῦτο δ' ἐστὶν ἀπὸ δύσεως ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς, τὸ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς· τὸ μὲν ὁδοῖς, τὸ δὲ ταῖς ναυτιλίαις ἀναμεμετρημένον. Ὅτι δ' ἐντὸς τοῦ λεχθέντος τετραπλεύρου τὸ μῆκός ἐστι τοῦτο, ἐκ τοῦ λόγου τῶν παραλλήλων τῶν πρὸς τὸν ἰσημερινὸν δῆλον· ὥστε πλέον ἢ διπλάσιόν ἐστι τοῦ πλάτους τὸ μῆκος. Λέγεται δὲ καὶ χλαμυδοειδές πως τὸ σχῆμα· πολλὴ γὰρ συναγωγὴ τοῦ πλάτους πρὸς τοῖς ἄκροις εὑρίσκεται, καὶ μάλιστα τοῖς ἑσπερίοις, τὰ καθ' ἕκαστα ἐπιόντων ἡμῶν.

Νυνὶ μὲν οὖν ἐπιγεγράφαμεν ἐπὶ σφαιρικῆς ἐπιφανείας τὸ χωρίον, ἐν ᾧ φαμὲν ἱδρύσθαι τὴν οἰκουμένην. [n] καὶ δεῖ τὸν ἐγγυτάτω διὰ τῶν χειροκμήτων [o] οἰκημάτων μιμούμενον τὴν ἀλήθειαν ποιήσαντα σφαῖ-

n) Hic quaedam deeſſe videntur. Pro καὶ δὲ malim ἀεὶ δὲ. o) οἰκημάτων] vox Caſaub. ſuſpecta. Tyrwhitt. l. c. coni. ἐργάτων aut οἰκοδομημάτων.

dionalem ccιɔɔ ιɔɔ cιɔ ιɔc, ergo univerſa terrae habitatae latitudo ab auſtro ad ſeptentrionem eſt minor triginta millibus ſtadiorum. Longitudo autem ad lxx millia eſſe fertur, quae intelligitur ab occaſu ad ortum, ab extremis Hiſpaniae ad Indiae extrema, partim itineribus terreſtribus, partim navigationibus percepta menſura. Hanc autem longitudinem eſſe intra dictum quadrilaterum, conſtat ex proportione parallelorum ad diametrum, ita ut maiorem dupla rationem longitudo ad latitudinem obtineat. Dicitur autem haec figura chlamydis ſimilis: nam in extremis latitudinem valde contrahi animadverſum eſt, praecipue occiduis, ſingula nobis perluſtrantibus.

Nunc autem deſcripſimus locum ſuperficiei ſphaericae, in quo terram habitatam ſitam dicimus. Oportet vero eum, qui manu fabricatis operibus veritatem imitatur quam fieri poteſt proxime, globo qui ter-

σφαῖραν τὴν γῆν, καθάπερ τὴν Κρατήτειον, ἐπὶ ταύτης ἀπολαβόντα τὸ τετράπλευρον, ἐντὸς τῦτο τιθέναι τὸν πίνακα τῆς γεωγραφίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ μεγάλης δεῖ σφαίρας, ὥστε πολλοστημόριον αὐτῆς ὑπάρχον τὸ λεχθὲν τμῆμα, ἱκανὸν γενέσθαι δέξασθαι σαφῶς τὰ προσήκοντα μέρη τῆς οἰκυμένης, καὶ τὴν οἰκείαν παρασχεῖν ὄψιν τοῖς ἐπιβλέπυσι, τῷ μὲν δυναμένῳ κατασκευάσασθαι τηλικαύτην, οὕτω ποιεῖν βέλτιον· ἔςω δὲ [p] μὴ μεῖω δέκα ποδῶν ἔχυσα τὴν διάμετρον· τῷ δὲ μὴ δυναμένῳ τηλικαύτην ἢ μὴ πολλῷ ταύτης ἐνδεεςέραν, ἐν ἐπιπέδῳ καταγραπτέον πίνακι τὐλάχιςον ἑπτὰ ποδῶν. Διοίσει γὰρ μικρὸν, ἂν, ἀντὶ τῶν κύκλων, τῶν τε παραλλήλων, καὶ τῶν μεσημβρινῶν, οἷς τά τε κλίματα καὶ τὰς ἀνέμυς διασαφῦμεν, καὶ τὰς ἄλλας διαφορὰς, καὶ τὰς σχέσεις τῶν τῆς γῆς μερῶν, πρὸς ἀλλήλά τε καὶ τὰ ὑράνια, εὐθείας γράφομεν· τῶν μὲν παραλλήλων παραλλή-

p) μὴ μεῖω] ita optime Mss. Bemb. Vat. A. B. μὴ μείζω Mss. Med. Reg. Interpr. Epitom. quam lect. ſequitur Breguign. μείζω vulg.

terram referat formato, qualis eſt Cratetis, in eo quadrilaterum illud deſignare, inque eo tabulam geographicam inſcribere. Sed quoniam magno opus eſt globo, cuius exigua pars illud ſit quadrilaterum, quod ſufficiat ad perſpicue inſcribendas terrae habitatae partes, easque adſpectui proprie exhibeat: ſane fecerit egregie, qui talem conficere poterit. Diametrum globus talis requirit decem pedibus non minorem. Qui vero tantum, aut non multo minorem globum parare nequit, is in plana deſcribat tabula, ſeptem minimum pedum. Parum enim intererit, ſi loco circulorum parallelorum ac meridianorum, quibus climata et ventos indicamus, reliquasque differentias et comparationes partium terrae inter ſe et cum coelo, rectis lineis utamur parallelis et in eos ad angu-

pag. 117. λυς, τῶν δὲ ὀρθῶν πρὸς ἐκείνους ὀρθὰς· τῆς διανοίας ῥαδίως μεταφέρειν δυναμένης τὸ ὑπὸ τῆς ὄψεως ἐν ἐπιπέδῳ θεωρούμενον ἐπιφανείᾳ σχῆμα καὶ μέγεθος, ἐπὶ τὴν περιφερῆ τε καὶ σφαιρικήν. Ἀνάλογον δὲ, καὶ περὶ τῶν λοξῶν κύκλων καὶ εὐθειῶν φαμέν. Εἰ δ' οἱ μεσημβρινοὶ οἱ παρ' ἑκάστοις διὰ τὸ πόλου γραφόμενοι πάντες συννεύουσιν ἐν τῇ σφαίρᾳ πρὸς ἓν σημεῖον, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιπέδῳ γε ὑ διοίσει πίνακι τὰς εὐθείας μικρὸν συννευούσας ποιεῖν [q] κῶνον τὰς μεσημβρινάς. ὑ δὲ γὰρ πολλαχοῦ τοῦτ' ἀναγκαῖον, ὑδ' ἐκφανὴς ἐστιν ὥσπερ ἡ περιφέρεια, οὕτω καὶ ἡ σύννευσις, μεταφερομένων τῶν γραμμάτων εἰς τὸν πίνακα τὸν ἐπίπεδον, καὶ γραφομένων εὐθειῶν.

Καὶ δὴ καὶ τὸν ἑξῆς λόγον ὡς ἐν ἐπιπέδῳ πίνακι τῆς γραφῆς γινομένης ἐκθήσομεν. Ἐρῦμεν δὴ τὴν μὲν ἐπελθόντες αὐτοὶ τῆς γῆς καὶ θαλάττης, περὶ ἧς δὲ πιστεύσαντες τοῖς εἰποῦσιν ἢ γράψασιν. Ἐπήλθομεν δὲ ἐπὶ δύσιν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας μέχρι τῶν κατὰ

q) κῶνον] Mss. Reg. μόνον.

angulos rectos incidentibus: cum magnitudinem et figuram visu in plana spectatam superficie intellectus facile transferre possit ad rotundam et sphaericam. Idem statuimus de obliquis et rectis circulis. Ac tametsi per polos ducti meridiani circuli in sphaera omnes ad unum punctum concurrunt: nihil tamen refert si in plana tabula paulatim coëuntes conum efficiant: non enim saepe hoc necessitas exiget, nec translatis in tabulam delineationibus et descriptis rectis lineis, coitio tam evidens est, ut curvatura in orbem.

Et quidem deinceps reliqua ita exponemus, ut descriptione in tabula plana proposita. Exponemus enim tum quae ipsi obivimus terrae marique, tum de quibus aliorum sermonibus aut scriptis nobis fides est facta. Ipsi obivimus versus occasum ab Armenia usque ad Etruriae loca

κατὰ Σαρδῶνα τόπων τῆς Τυρρηνίας· ἐπὶ μεσημβρίαν δὲ ἀπὸ τῦ Εὐξείνυ μέχρι τῶν τῆς Αἰθιοπίας ὄρων. Οὐδὲ τῶν ἄλλων δὲ ἀδὲ εἷς ἂν εὑρεθείη τῶν γεωγραφησάντων πολύ τι ἡμῶν μᾶλλον ἐπεληλυθὼς τῶν λεχθέντων διαστημάτων· ἀλλ' οἱ πλεονάσαντες περὶ τὰ δυσμικὰ μέρη, τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ὀλιγόστον ἤψαντο· οἱ δὲ περὶ τἀναντία, τῶν ἑσπερίων ὑστέρησαν· ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τῶν πρὸς νότον καὶ τὰς ἄρκτυς. Τὸ μέντοι πλέον κακεῖνοι καὶ ἡμεῖς ἀκοῇ παραλαβόντες συντίθεμεν· καὶ τό, τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἄλλην Φύσιν, ὁποία καὶ ὁπόση· τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἡ διάνοια ἐκ τῶν αἰσθητῶν συντίθησι τὰ νοητὰ· σχῆμα γὰρ καὶ χρόαν καὶ μέγεθος μήλυ, καὶ ὀδμὴν καὶ ἁφὴν καὶ χυμὸν ἀπαγγέλλυσιν αἱ αἰσθήσεις· ἐκ δὲ τύτων συντίθησιν ἡ διάνοια τὴν τῦ μήλυ νόησιν· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων σχημάτων τὰ μέρη μὲν αἴσθησις ὁρᾷ, τὸ δ' ὅλον ἐκ τῶν ὁραθέντων ἡ διάνοια [r] συντί-

U 4 θησιν·

r) συντίθησιν] Sic cum Caſ. lego. vulgo τίθησιν.

loca Sardiniae oppoſita: verſus meridiem ab Euxino ponto usque ad fines Aethiopiae. Neque vero reliquorum qui ſitum terrae deſcripſerunt quenquam invenies, qui dicta intervalla obeundo multo plura atque nos praeſtiterit. Nam qui in occidua plaga plura viderunt, orientalium non tantum quam nos attigerunt, contra alii pauciora in occaſu: quod idem de ſeptentrione et meridie affirmo. Pleraque tamen, ut illi, ita nos quoque auditu percepta compoſuimus, itaque figuram, magnitudinem, omnemque naturam et conditiones terrae collegimus, quo modo intellectus ex iis quae ſenſus ſuppeditant, notiones in animo effingit. Figuram enim, colorem, magnitudinemque pomi, tum odorem, tactum, et ſaporem ſenſus indicant, et ex his intellectus pomi notionem componit. Ipſarumque etiam magnarum figurarum partes ſenſus cernit, totum intellectus ex viſis concipit.

Ita

θησιν· ὥτω δὲ καὶ οἱ φιλομαθεῖς ἄνδρες, ὥςπερ αἰσθητηρίοις πιςεύσαντες τοῖς ἰδοῦσι καὶ πλανηθεῖσιν ἧς ἔτυχε τόπως, ἄλλοις κατ' ἄλλα μέρη τῆς γῆς, συντιθέασιν εἰς ἓν διάγραμμα τὴν τῆς ὅλης οἰκουμένης ὄψιν. Ἐπεὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντα μὲν αὐτοὶ πράττουσιν, ὐ πανταχῆ δὲ πάρεισιν· ἀλλὰ πλεῖςα κατορθοῦσι δι' ἑτέρων, ἀγγέλοις πιςεύοντες, καὶ πρὸς τὴν ἀκοὴν διαπέμποντες οἰκείως τὰ προςάγματα. Ὁ δ' ἀξιῶν μόνως εἰδέναι τοὺς ἰδόντας, ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἀκοῆς κριτήριον· ἥτις πρὸς ἐπιςήμην ὀφθαλμῷ πολὺ κρεῖττον ἐςί.

Μάλιςα δ' οἱ νῦν ἔχοιεν ἄμεινον ἄν τι λέγειν περὶ τῶν κατὰ Βρεττανὺς καὶ Γερμανὺς καὶ τὺς περὶ τὸν Ἴςρον, τούς τε ἐντὸς καὶ τοὺς ἐκτὸς, Γέτας τε καὶ
pag. 118. Τυριγέτας, καὶ Βαςάρνας· ἔτι δὲ τὺς περὶ τὸν Καύκασον, οἷον Ἀλβανὺς καὶ Ἴβηρας. Ἀπήγγελται δ' ἡμῖν καὶ ὑπὸ τῶν τὰ Παρθικὰ συγγραψάντων τῶν περὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀρτεμείτην, s ἃ πολλῶν ἐκεῖνοι μᾶλλον ἀφώρισαν, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν καὶ τὴν

s) ἃ πολλῶν] Caſaub. coni. ἃ τῶν πολλῶν vel ἃ τῶν ἄλλων.

Ita et cognitionis avidi fidem adhibentes veluti ſenſibus, alias atque alias terrae partes pervagatis ac contemplatis, totius habitatae terrae unam quandam compoſitam deſcriptionem ob oculos ponunt. Sic et imperatores ipſi quidem omnia agunt, non ubique tamen adſunt, ſed multa aliorum opera perficiunt, nuntiis credentes, et pro rebus auditis mandantes. Qui vero contendit eos ſolos ſcire, qui viderint, is auditus in iudicando officium tollit, ad ſcientiam parandam longe viſu utilius.

Praeſertim vero noſtrae actatis homines certius aliquid dicere poſſunt de Britannis, Germanis, Iſtri accolis, interioribus et exterioribus Getis, Tyrigetis, Baſtarnis, et ad Caucaſum habitantibus, ut Albanis et Iberis. Expoſita ſunt quoque a nobis, quae Apollodorus Artemita belli Parthici ſcriptor de rebus Hyrcanicis et Bactria-

τὴν Βακτριανήν. Τῶν τε Ῥωμαίων καὶ εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν [t] ἐμβαλλόντων μετὰ στρατιᾶς νεωσὶ, ἧς ἡγεῖτο ἀνὴρ φίλος ἡμῖν καὶ ἑταῖρος Αἴλιος Γάλλος· καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐμπόρων στόλος ἤδη πλεόντων διὰ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς, ἃ πολὺ μᾶλλον καὶ ταῦτα ἔγνωσται τοῖς νῦν ἢ τοῖς πρὸ ἡμῶν. Ὅτε γὰρ Γάλλος ὑπῆρχε τῆς Αἰγύπτου, συνόντες αὐτῷ καὶ συναναβάντες μέχρι Συήνης καὶ τῶν Αἰθιοπικῶν ὅρων, ἱστορήμεν ὅτι καὶ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι νῆες πλέουσιν ἐκ Μυὸς ὅρμου πρὸς τὴν Ἰνδικήν· πρότερον ἐκ τῶν Πτολεμαϊκῶν βασιλέων, ὀλίγων παντάπασι θαρρούντων πλεῖν, καὶ τὸν Ἰνδικὸν ἐμπορεύεσθαι φόρτον.

Τὰ μὲν δὴ πρῶτα καὶ κυριώτατα καὶ πρὸς ἐπιστήμην καὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικὰς ταύτας, σχῆμα καὶ μέγεθος, ὡς εἰπεῖν, ἁπλούστατα ἐγχειρεῖν, τὸ πίπτον εἰς τὸν γεωγραφικὸν πίνακα, συμπαραδηλοῦντα καὶ τὸ ποιόν τι [u] καὶ πόσον μέρος τῆς ὅλης

t) ἐμβαλλόντων] Caſaub. ἐμβαλόντων. Reg. ἐκβαλόντων.
u) καὶ πόσον] καὶ πότον Mss. Caſ. Stroz.

Bactrianicis accuratius reliquis tradidit. Quin et in Arabiam felicem Romani iam cum exercitu profecti ſunt, ductore Aelio Gallo, amico ac ſodali noſtro, et Alexandrinorum mercatorum claſſis per Nilum iam navigans et Arabicum ſinum usque ad Indiam, multo iſta nobis, quam olim fuerant, notiora reddidit. Quo tempore Gallus Aegypto praefuit, ad ipſum veni, unaque usque ad Syenem et fines Aethiopiae adſcendi, ibique comperi CXX naves a Muris portu Indiam verſus navigare: cum ſub Ptolemaeis regibus perpauci auderent navigare, et merces Indicas advehere.

Primum proinde ac potiſſimum eſt ad ſcientiam et uſus civiles, figuram et magnitudinem quam ſimpliciſſime in tabulam geographicam aptare, ſimulque quae et quanta totius terrae ſit portio indicare.

γῆς ἐστί· τοῦτο μὲν γὰρ οἰκεῖον τῷ γεωγράφῳ. Τὸ δὲ καὶ περὶ ὅλης ἀκριβολογεῖσθαι τῆς γῆς, καὶ περὶ σπονδύλου παντὸς ἧς λέγωμεν ζώνης, ἄλλης τινὸς ἐπιστήμης ἐστὶν· οἷον εἰ περιοικεῖται καὶ κατὰ θάτερον τεταρτημόριον ὁ σπόνδυλος. καὶ γὰρ εἰ ὅτως ἔχει, οὐχ ὑπὸ τούτων γε οἰκεῖται τῶν παρ' ἡμῖν· ἀλλ' ἐκείνην ἄλλην οἰκουμένην θετέον· ὅπερ ἐστὶ πιθανόν. Ἡμῖν δὲ τὰ ἐν αὐτῇ ταῦτα λεκτέον.

Ἔστι δή τι χλαμυδοειδὲς σχῆμα τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης, οὗ τὸ μὲν πλάτος ὑπογράφει τὸ μέγιστον ἡ διὰ τοῦ Νείλου γραμμή, λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλου, καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων τῶν Φυγάδων νήσου, μέχρι τοῦ διὰ τῆς Ἱέρνης παραλλήλου· τὸ δὲ μῆκος, ἡ ταύτης πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῆς ἑσπερίας διὰ στηλῶν καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου, παρὰ τὸν Ταῦρον ἴουσα, τὸν διεζωκότα τὴν Ἀσίαν, καὶ καταφέρουσα ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλατταν, μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς Βακτριανῆς Σκυθῶν. Δεῖ δὴ

care. Hoc enim proprium eſt geographi. Subtiliter autem de tota disputare terra, et de uniuscuiusque zonae vertebra, alterius eſt ſcientiae; ut utrum in altera etiam parte vertebrae quadrans inhabitetur. Nam ſi ita res habet, certe non a noſtris habitatur hominibus, ſed aliam illam terram appellari debere probabile eſt. Nobis de noſtra dicendum eſt.

Eſt ergo figura terrae noſtrae habitatae ſimilis forma chlamydis. Maximam eius latitudinem linea per Nilum ducta deſcribit, incipiens a Cinnamomiferae regionis parallelo, et Aegyptiorum exulum inſula, deſinens in parallelum Hiberniae. Longitudinem alia in hanc ad angulos aequales incidens ab occidente ducta per Columnas et fretum Siculum, usque ad Rhodum et ſinum Iſſicum, inde praeter Taurum, qui Aſiam dirimit, et in orientale deſinens mare inter Indos et ſupra Baſtrianam ſitos Scythas. Intel-

δὴ νοῆσαι παραλληλόγραμμόν τι, ἐν ᾧ τὸ χλαμυδοειδὲς σχῆμα ἐγγέγραπται ὅτως, ὥστε τὸ μῆκος τῷ μήκει ὁμολογεῖν, [x] καὶ ἴσον εἶναι τὸ μέγιστον, καὶ τὸ πλάτος τῷ πλάτει. Τὸ μὲν δὴ χλαμυδοειδὲς σχῆμα οἰκεμένη ἐστί. Τὸ δὲ πλάτος ὁρίζεσθαι ἔφαμεν αὐτῆς ταῖς ἐσχάταις παραλλήλοις πλευραῖς, ταῖς διοριζούσαις τὸ οἰκήσιμον αὐτῆς καὶ τὸ ἀοίκητον ἐφ' ἑκάτερα. pag. 119.
αὗται δ' ἦσαν, πρὸς ἄρκτους μὲν, ἡ διὰ τῆς Ἰέρνης· πρὸς δὲ τῇ διακεκαυμένῃ, ἡ διὰ τῆς Κιννα μωμοφόρου· αὗται δὴ προσεκβαλλόμεναι ἐπί τε τὰς ἀνατολὰς καὶ ἐπὶ τὰς δύσεις μέχρι τῶν ἀνταιρόντων μερῶν τῆς οἰκεμένης, ποιήσουσί τι παραλληλόγραμμον πρὸς τὰς ἐπιζευγνυούσας διὰ τῶν ἄρκτων αὐτάς. Ὅτι μὲν ἔν ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ οἰκεμένη, φανερὸν, ἐκ τοῦ μήτε τὸ πλάτος αὐτῆς. τὸ μέγιστον ἔξω πίπτειν αὐτοῦ, μήτε τὸ μῆκος. Ὅτι δ' αὐτῆς χλαμυδοειδὲς τὸ σχῆμά ἐστιν, ἐκ τοῦ τὰ ἄκρα μυριζειν τὰ τοῦ μήκους ἑκατέρωθεν, κλυ-

x) καὶ ἴσον] ita Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. Gemiſt. Pleth.

Intelligendum eſt vero parallelogrammum quoddam, in quo chlamydiformis haec figura ita inſcripta ſit, ut longitudini longitudo reſpondeat, et latitudo maxime ſimilis ſit latitudini. Haec chlamydiformis ergo figura terta eſt habitata. Latitudinem eius docuimus definiri extremis parallelis lineis, quae habitatas eius partes ab habitationi ineptis dirimunt: eae ſunt verſus ſeptentrionem per Hiberniam transiens, ad zonam vero torridam, per Cinnamomiferam. Hae lineae verſus ortum occaſumque protractae usque in oppoſitas terrae habitatae partes, cum lineis per ſeptentrionem ductis et has coniungentibus parallelogrammum includent. In quo eſſe terram habitatam ex eo patet, quod neque latitudo eius maxima extra cadit, neque longitudo. Eſſe autem eam chlamydi forma ſimilem, quia extrema longitudinis utrinque in acutum coarctantur, ma-

ri

κλυζόμενα δ' ἀπὸ τῆς θαλάττης, καὶ ἀφαιρεῖν τὸ πλάτος. Τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν περιπλευσάντων τά τε ἑῶα μέρη καὶ τὰ δυσμικὰ ἑκατέρωθεν. τῆς τε γὰρ Ἰνδικῆς νοτιωτέραν πολὺ τὴν Ταπροβάνην καλουμένην νῆσον ἀποφαίνουσιν, οἰκουμένην ἔτι καὶ ἀνταίρουσαν τῇ τῶν Αἰγυπτίων νήσῳ, καὶ τῇ τὸ κιννάμωμον φερούσῃ γῇ τὴν μὲν γὰρ κράσιν τῶν ἀέρων παραπλησίαν εἶναι. τῆς τε μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς Σκυθίας τῆς ὑςάτης, ἀρκτικώτερά ἐςι τὰ κατὰ τὸ ςόμα τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν Ἰέρνην. Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ἔξω ςηλῶν λέγεται. δυσμικώτατον μὲν γὰρ σημεῖον τῆς οἰκουμένης, τὸ τῶν Ἰβήρων ἀκρωτήριον, ὃ καλοῦσιν Ἱερὸν· κεῖται δὲ κατὰ γραμμήν πως πρὸς τὴν διὰ Γαδείρων τε καὶ ςηλῶν, καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδίας. συμφωνεῖν γὰρ καὶ τὰ ὡροσκοπεῖα καὶ τοὺς ἀνέμους φασὶ τοὺς ἑκατέρωσε φοροὺς, καὶ τὰ μήκη τῶν μεγίςων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν· ἔςι

ri alluente, et de latitudine aliquid detrahente. Id ſciri certo poteſt ex iis, qui utrinque et ortivas et occiduas partes navibus ſunt circumvecti. Pronunciant enim ii, Taprobanam inſulam multo longius verſus meridiem quam ſit India ſitam, cultam, et oppoſitam Aegyptiorum inſulae, et Cinnamomiferae regioni, cum quibus eandem habet aëris temperiem: et quae ſita ſunt ad os maris Hyrcani, atque adhuc magis Hibernia, magis verſus ſeptentrionem inclinant, quam extrema Scythia quae eſt poſt Indos. Similiter de eo quod eſt extra columnas dicitur. Terrae enim habitatae punctum maxime occiduum eſt promontorium Hiſpaniae, quod Sacrum dicitur, ſitum fere in ea linea, quae per Gades, Columnas, fretum Siculum et Rhodiam transit: nam et horologia aiunt convenire, et eosdem utrinque ventos ferri, et eandem eſſe utrobique longiſſimae diei vel noctis quantitatem:

ν ἔστι γὰρ τεσσαρεσκαίδεκα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἡ μεγίστη τῶν ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν. Ἔν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γάδειρα καὶ Ἴβηρας ποτὲ ὁρᾶσθαι . . . . . Ποσειδώνιος δ' ἔκ τινος ὑψηλῆς οἰκίας ἐν πόλει διεχούσῃ τῶν τόπων τούτων ὅσον τετρακοσίους σταδίους, φησὶν ἰδεῖν ἀστέρα, ὃν τεκμαίρεσθαι τὸν Κάνωβον αὐτὸν· ἐκ τούτου τε μικρὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας προελθόντας ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ὁμολογεῖν ἀφορᾶν αὐτόν, καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Κνίδῳ. τὴν γὰρ Εὐδόξου σκοπὴν, ἃ πολὺ τῶν οἰκήσεων ὑψηλοτέραν εἶναι, λέγεσθαι δ' ὅτι ἐκεῖνος ἐντεῦθεν ἀφεώρα τὸν Κάνω-

y) ἔστι γὰρ — τὸν Κάνωβον αὐτόν] Hic locus mirum in modum perturbatus videtur. Apud Gemiſt. Pleth. deſunt ἔστι γὰρ — καὶ Ἴβηρας ποτὲ ὁρᾶσθαι; et reliqua ita leguntur: Ποσειδώνιος δ' ἔκ τινος ὑψηλῆς οἰκίας ἐν πόλει διεχούσης τῆς παραλίας τῆς κατὰ Γάδειρα καὶ Ἴβηρας, ὅσον τετρακοσίους σταδίους, φησὶν ἰδεῖν ἀστέρα κ. τ. λ. quae et in fragmento bibl. Mediceae ſimili modo exhibita eſſe, teſtis eſt Abr. Gronov. in animadv. ad Strab. p. 163, qui etiam verba ἐν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γαδ. καὶ Ἰβ. ποτὲ ὁρᾶσθαι e margine in textum irrepſiſſe iudicat: quam ſententiam plane probarem, ſi reliquorum Mss. fide non eſſet deſtituta, quae impreſſorum lectionem tuentur. Itaque rem in medio relinquens nil mutavi, niſi quod pro ὡρῶν ἰσημερινῶν τε καὶ νυκτῶν, quae in aperto mendo cubare mihi viſa ſunt, cum Cod. Medic. ſcripſi ὡρῶν ἰσημερινῶν ἡ μεγίστη ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν. Caſaubon. poſt ποτὲ ὁρᾶσθαι deeſſe τὸν Κάνωβον ait, quod probo.

tem: eſt enim maxima dies XIV horarum aequinoctialium: et in ora maritima Gaditana atque Hiſpanica aliquando obſervatum fuiſſe . . . . . Poſidonius refert ſe de excelſa quadam domo in urbe ab iis locis ad CCCC ſtadia diſtante, ſtellam vidiſſe, quam exiſtimaverit eſſe Canopum: et qui inde verſus meridiem ex Hiſpania paululum progreſſi ſint, fateri ſe eum cernere: quod etiam obſervationes aſtronomicae in Gnido inſtitutae teſtantur. Eſt enim in Cnido Eudoxi ſpecula, non multo domibus ſublimior, ex qua is fertur Canopum

Κάνωβον ἀστέρα· εἶναι δ' ἐπὶ τῷ Ῥοδιακῷ κλίματος τὴν Κνίδον, ἐφ' ᾗ καὶ τὰ Γάδειρα, καὶ ἡ ταύτῃ παραλία.

Ἐντεῦθεν δὲ πρὸς μὲν τὰ νότια μέρη πλέουσιν, ἡ Λιβύη κεῖται· ταύτης δὲ τὰ δυσμικώτατα, [z] μικρὰ τῶν Γαδείρων πρόκειται μᾶλλον· εἶτ' ἄκραν ποιήσαντα στενὴν ἀναχωρεῖ πρὸς ἕω καὶ νότον, καὶ πλατύνεται
pag. 120 κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν τοῖς [a] Αἰθερίοις Αἰθίοψι συνάψῃ. Ἔτοι δ' ὑπόκεινται τῶν περὶ Καρχηδόνα τόπων ὕστατοι, συνάπτοντες τῇ διὰ τῆς Κινναμομοφόρου γραμμῆ. Εἰς δὲ τἀναντία πλέουσιν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῶν Ἀρτάβρων καλουμένων, ὁ πλοῦς ἐστι πρὸς ἄρκτον, ἐν δεξιᾷ ἔχουσι τὴν Λυσιτανίαν· εἶτ' ὁ λοιπὸς πρὸς ἕω πᾶς ἀμβλεῖαν γωνίαν ποιῶν, μέχρι τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων τῶν τελευτώντων εἰς τὸν ὠκεανόν. τούτοις δὲ τὰ ἑσπέρια τῆς Βρεττανικῆς ἀντίκειται πρὸς ἄρκτον· ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Ἀρτάβροις ἀντίκεινται πρὸς

z) μικρὰ] μικρὸν G. Pletho, Fragm Med. μικρῷ coni. Caſaub.
a) Αἰθερίοις Αἰθίοψι] G. Pletho. ἑσπερίοις Αἰθ. ut coni. etiam Breguign. et Tyrwhitt. l. c. p. 9.

nopum ſpectaſſe: eſſe autem Cnidum in Rhodiaco climate, in quo et Gades, oraque maritima eius.

Inde verſus meridiem navigantibus Africa occurrit, cuius partes occidentaliſſimae paululum ultra Gades procurrunt, inde arcto promontorio facto verſus orientem et meridiem reflectitur, paulatimque in latum porrigitur, donec Aethiopas Aetherios attingat, qui ultimi ſunt infra Carthaginem, attingentes Cinnamomiferae parallelum. Qui vero in diverſam partem navigant, eorum curſus verſus ſeptentrionem a ſacro promontorio ad Artabros dirigitur, ad dextram habentibus Luſitaniam: reliquis deinceps verſus orientem ad angulum obtuſum, usque ad extrema Pyrenes, quae in oceanum definunt. His occiduae Britanniae partes oppoſitae ſunt verſus ſeptentrionem. Isemque Artabris verſus

πρὸς ἄρκτον, αἱ Καττιτερίδες καλούμεναι νῆσοι, πελάγιαι κατὰ τὸ Βρεττανικὸν πως κλίμα ἱδρυμέναι. ὥστε δῆλον ἐφ' ὅσον συνάγεται τὰ ἄκρα τῆς οἰκουμένης κατὰ μῆκος ὑπὸ τὸ περικεχυμένον πελάγους εἰς σχῆμα.

Τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ καθόλου σχήματος, χρήσιμον φαίνεται δύο λαβεῖν εὐθείας αἱ τέμνουσαι πρὸς ὀρθὰς ἀλλήλας, ἡ μὲν διὰ τοῦ μήκους [b] ἥξει τοῦ μεγίστου παντὸς, ἡ δὲ διὰ τοῦ πλάτους· καὶ ἡ μὲν τῶν παραλλήλων ἕσται μία, ἡ δὲ τῶν μεσημβρινῶν· ἔπειτα ταύταις παραλλήλους ἐπινοοῦντας ἐφ' ἑκατέραν, διαιρεῖν κατὰ ταύτην τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν ἢ χρώμενοι τυγχάνομεν. καὶ γὰρ τὸ σχῆμα μᾶλλον ἂν καταφανὲς γένοιτο ὁποῖον εἰρήκαμεν, καὶ τὸ μέγεθος τῶν γραμμῶν, ἄλλα καὶ ἄλλα μέτρα ἐχουσῶν, τῶν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους· καὶ τὰ κλίματα [c] ἀποδηλωθήσεται βέλτιον, τά τε ἑωθινὰ μᾶλλον καὶ τὰ ἑσπέρια, ὡς δ' αὕτως τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια. Ἐπεὶ δὲ διὰ γνω-

b) ἥξει] ἕξεισι. Gemiſt. Pletho. c) ἀποδηλωθήσεται] Cod. et Fragm. Medic. cum Gemiſt. Pleth. ἀποδιδήσεται.

ſus ſeptentrionem opponuntur inſulae Cattiterides in alto mari, et Britannico propemodum ſitae climate. Itaque ergo liquet, in quantum contrahantur extrema habitatae terrae ſecundum longitudinem a circumfuſo mari.

Proinde cum haec ſit univerſi figura, e re videtur fore, ut duae ſumantur rectae lineae, quae ſe invicem ad angulos rectos partitae, altera longitudinem maximam, altera eodem modo latitudinem contineat; atque harum altera erit una de parallelis, altera de meridianis: deinde ut imaginemur alias utrique parallelas, itaque dividamus terram et mare quo utimur. Sic enim magis apparebit figura qualem tradidimus, et linearum varia magnitudo, tam earum quae latitudinem, quam earum quae longitudinem explicant: melius etiam demonſtrabuntur inclinationes locorum verſus quatuor mundi plagas. Quandoquidem vero

γνωρίμων τόπων λαμβάνεσθαι δεῖ [d] τὰς εὐθείας ταύτας, αἱ μὲν ἐλήφθησαν ἤδη· λέγω δὲ τὰς μέσας δύο, τήν τε τῶ μήκους καὶ τῶ πλάτους τὰς λεχθείσας πρότερον· αἱ δ' ἄλλαι ῥαδίως γνωρίζοιντ' ἂν διὰ τούτων· τρόπον γάρ τινα στοιχείοις χρώμενοι τούτοις τὰ παράλληλα μέρη συνεχόμεθα καὶ τὰς ἄλλας σχέσεις τῶν οἰκήσεων, τάς τ' ἐπὶ γῆς καὶ πρὸς τὰ ὑράνια.

Πλεῖστον δ' ἡ θάλαττα γεωγραφεῖ καὶ σχηματίζει τὴν γῆν, κόλπους ἀπεργαζομένη καὶ πελάγη καὶ πορθμούς· ὁμοίως δὲ ἰσθμοὺς καὶ χερρονήσους καὶ ἄκρας· προσλαμβάνουσι δὲ ταύτη καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ ὄρη· διὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἤπειροί τε, καὶ ἔθνη, καὶ πόλεων θέσεις εὐφυεῖς ἐνενοήθησαν, καὶ τἄλλα ποικίλματα, ὅσων μεσός ἐστιν ὁ χωρογραφικὸς πίναξ. Ἐν δὲ τούτοις καὶ τὸ τῶν νήσων πλῆθος [e] ἐστὶ κατεσπαρμένον, ἔν τε τοῖς πελάγεσι καὶ κατὰ τὴν παρα-

d) τὰς εὐθείας ταύτας] τὰς γραμμὰς ταύτας Gemiſt. Pleth. e) ἐστὶ κατεσπαρμένον] Pleth. ἐστὶ, κατεσπαρμένων, quod non improbo.

vero iſtas lineas duci neceſſe eſt per loca nota: mediae quidem duae, longitudinem latitudinemque complectentes, iam ante ductae ſunt et explicatae, reliquae hac ratione facile percipientur: quodammodo enim his tanquam principiis uſi, aequaliter diſtantes partes et reliquas habitationum rationes complexi ſumus, quas vel ad terram habent, vel ad coeleſtia.

Plurimum autem mare terram deſcribit, et in formam redigit, ſinus efficiens, et alta maria, et freta, nec non iſthmos, peninſulas, atque promontoria, eique operam in hoc navant et amnes et montes. Horum enim ope continentes, nationes, urbiumque commodi ſitus excogitati ſunt, aliaeque varietates, quarum plena eſt tabula ſingulis regionibus deſcribendis aptata. In his et inſularum multitudo eſt diſperſa cum in alto mari, tum in ora

παραλίαν πᾶσαν· ἄλλων ἄλλας ἀρετάς τε καὶ κακίας, καὶ [f] τὰς ἀπ' αὐτῶν χρείας ἐπιδεικνυμένων ἢ δησχρησίας, τὰς μὲν φύσει, τὰς δὲ ἐκ κατασκευῆς. pag. 121. B τὰς μὲν φύσει δεῖ λέγειν· διαμένουσι γὰρ. αἱ δ' ἐπίθετοι δέχονται μεταβολάς· καὶ τούτων δὲ τὰς πλείω χρόνον συμμένειν δυναμένας, ἐμφανιστέον· [h] καὶ τὰς μὴ πολὺν μέν, ἄλλως δ' ἐπιφάνειαν μὲν ἐχούσας τινὰ καὶ δόξαν, ἢ πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον παραμένουσα τρόπον τινὰ συμφυῆ τοῖς τόποις ποιεῖ, καὶ μηκέτι ὄσαν [i] ἐκ κατασκευῆς· ὥστε δῆλον, ὅτι δεῖ καὶ τούτων μεμνῆσθαι. Περὶ πολλῶν γάρ ἐστι πόλεων τοῦτ' εἰπεῖν, ὅπερ εἶπε Δημοσθένης ἐπὶ τῶν περὶ Ὄλυνθον, ἃς ὅτως ἠφανίσθαι φησὶν, ὥστ' εἰ μηδὲ πώποτε ᾠκίσθησαν γυῶναι ἄν τινα ἐπελθόντα. Ἀλλ' ὅμως καὶ εἰς τούτους τοὺς τόπους καὶ εἰς ἄλλους ἀφικνοῦνται ἄσμενοι, τὰ

f) τὰς ἀπ' αὐτῶν] desunt in Cod. G. Pleth. g) τὰς μὲν φύσει] ita scribo iuxta Casaub. coniect. vulgo ἃς φύσει. h) καὶ τὰς] Sensu id postulante has voces in textum assumsi auct. Casaub. i) ἐκ κατασκευῆς] ita scripsi pro κατασκευὴν monente Casaub.

ora continentis passim, quarum aliae aliis adsunt vel virtutes vel vitia, aliae utilitates aliis, alia incommoda, partim natura loci, partim opere humano. Et naturales quidem oportet referre locorum conditiones, cum permaneant, mutationi obnoxiis iis quae sunt adsciticiae: quanquam harum quoque pleraeque non sunt praetereundae, quae aliquanto saltem tempore permansurae sunt, ac quibus aliquid famae et nobilitatis adhaeret: haec enim etiam ad posteritatem locis illis inhaerens efficit, ut quasi adnata videantur ea, quae iam pridem desierunt esse accidentia, ut facile appareat, horum quoque faciendam mentionem. Hoc enim de multis urbibus licet pronunciare, quod de Olyntho et vicinis dixit Demosthenes: quas ita ait deletas esse, ut si quis nunc ea ad loca perveniat, is dubitare possit unquamne ibi fuerit habitatum. Veruntamen in huiusmodi loca libenter homines proficiscun-

[k] τὰ γε ἴχνη ποθοῦντες ἰδεῖν τῶν ἄτω διωνομασμένων ἔργων, καθάπερ καὶ τὰς τάφους τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν. Οὕτω δὲ καὶ νομίμων καὶ πολιτειῶν μεμνήμεθα τῶν μηκέτι ὄντων· ἐνταῦθα καὶ τῆς ὠφελείας προκαλυμένης τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων· ἃ γὰρ ζήλου χάριν, ἢ ἀποτροπῆς τῶν τοιούτων.

Λέγωμεν δ' ἀναλαβόντες ἀπὸ τῆς πρώτης ὑποτυπώσεως, ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη γῆ περίῤῥυτος ἔσα δέχεται κόλπους εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης [l] κατὰ τὸν ὠκεανὸν πολλούς, μεγίστους δὲ τέσσαρας· ὧν ὁ μὲν βόρειος Κασπία καλεῖται θάλαττα, οἵδ' Ὑρκανίαν προσαγορεύουσιν· ὁ δὲ Περσικὸς καὶ Ἀράβιος ἀπὸ τῆς νοτίας ἀναχέονται θαλάττης, ὁ μὲν τῆς Κασπίας καταντικρὺ μάλιστα, ὁ δὲ τῆς Ποντικῆς. Τὸν δὲ τέταρτον, ὅσπερ πολὺ τούτους ὑπερβέβληται κατὰ τὸ μέγεθος, ἡ ἐντὸς καὶ καθ' ἡμᾶς λεγομένη θάλαττα ἀπεργάζεται, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ

k) τὰ γε ἴχνη] Sic Mss. vulgo τὰ ἴχνη. l) κατὰ τὸν ὠκ.] τῆς κατὰ τ. ὠκ. G. Pleth.

tur, ipſa veſtigia tam nobilium operum cupientes videre, ſicut et ſepulcra inclytorum virorum. Eadem ratione legum quoque et formarum reipublicae recordamur iam ibi abolitarum, utilitate ad hanc cognitionem non ſecus quam ad actionum notitiam invitante: aut enim ut imitemur ea, aut ut devitemus, cognita nobis eſſe cupimus.

Nos autem repetita prima deſignatione hoc nunc addimus, terram noſtram habitatam mari circumdatam in ſe ab externo mari ſive oceano multos admittere ſinus: maximos autem quatuor; de quibus is qui ad ſeptentrionem ſpectat, Caſpium vocatur mare, ſive Hyrcanum. Perſicus autem ſinus, et ſinus Arabicus a meridionali infunduntur mari, alter maxime e regione Caſpii maris, alter ex oppoſita ponto Euxino parte. Quartum, qui magnitudine dictos multum ſuperat, internum et noſtrum ut nominant mare efficit, incipiens ab

ἀπὸ τῆς ἑσπέρας λαμβάνουσα, καὶ τῷ κατὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας πορθμῷ· μηκυνομένη δ' εἰς τὸ πρὸς ἕω μέρος, [m] ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ πλάτει· μετὰ δὲ ταῦτα σχιζομένη καὶ τελευτῶσα εἰς δύο κόλπους πελαγίους, τὸν μὲν ἐν ἀριστερᾷ, ὅνπερ Εὔξεινον πόντον προσαγορεύομεν, τὸν δ' ἕτερον τὸν συγκείμενον ἔκ τε τῆς Αἰγυπτίας πελάγους, καὶ τῆς Παμφυλίας, καὶ τῆς Ἰσσικῆς. Ἅπαντες δὲ οἱ λεχθέντες ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης κόλποι στενὸν ἔχουσι τὸν εἴσπλουν· μᾶλλον δὲ ὅ, τε Ἀραβίος καὶ ὁ κατὰ στήλας, ἧττον δ' οἱ λοιποί. Ἡ δὲ περικλείουσα αὐτοὺς γῆ τριχῆ νενέμηται, [n] καθάπερ εἴρηται. Ἡ μὲν οὖν Εὐρώπη πολυσχημονεστάτη πασῶν ἐστὶν· ἡ δὲ Λιβύη τἀναντία πέπονθεν· ἡ δὲ Ἀσία μέσην πως ἀμφοῖν ἔχει τὴν διάθεσιν. ἅπασαι δ' ἐκ τῆς ἐντὸς παραλίας ἔχουσι τὴν αἰτίαν τῆ τε πολυσχήμονος καὶ τῆ μὴ· ἡ δ' ἐκτὸς πλὴν pag. 122.
τῶν λεχθέντων κόλπων ἁπλῆ καὶ χλαμυδοειδής ἐστιν,

m) ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ πλάτει] ita Fragm. Medic. Gemiſt. Pleth. et Caſaub. e coni. vulgo ἐν ἄλλῳ πλάτει. n) καθάπερ εἴρηται] deſunt in Fragm. Vaticano, et Gemiſt. Pleth. qui poſt νέμηται addit: ἐς τε Εὐρώπην, καὶ Ἀσίαν καὶ Λιβύην.

ab occaſu, et freto quod eſt ad columnas Herculis, ac deinde diverſa latitudinis ratione verſus ortum protentum, donec in duos tandem marinos finditur ſinus, quorum alter ad ſiniſtram ſitus Euxinum mare dicitur, alter Aegyptio, Pamphylio, et Iſſico mari conſtat. Hi omnes ab externo mari effecti ſinus anguſtos habent introitus, magis tamen Arabicus et mare mediterraneum, quam reliqui. Terra autem eos includens in tres eſt, ut docuimus, diviſa partes. Atque Europa quidem omnium maxime variam habet figuram, omnium ſimpliciſſimam Africa, medium tenet Aſia: cauſa huius vel diverſitatis vel aequalitatis figurae pendet ab interiore ora maritima: exterior, ut dixi, ſimplex eſt, et formam refert chlamydis, ſinubus quos retuli demtis,

omiſ-

ὡς εἶπον· τὰς δ' ἄλλας ἐν μικρῷ διαφορὰς ἐατέον· οὐδὲν γὰρ ἐν τοῖς μεγάλοις τὸ μικρόν. Ἔτι δὲ ἐπεὶ κατὰ τὴν γεωγραφικὴν ἱστορίαν οὐ σχήματα μόνον ζητοῦμεν καὶ μεγέθη τόπων, ἀλλὰ καὶ σχέσεις πρὸς ἄλληλα αὐτῶν, ὥσπερ ἔφαμεν, καὶ ἐνταῦθα τὸ ποικίλον ἡ ἐντὸς παραλία παρέχεται μᾶλλον, ἢ ἡ ἐκτός. πολὺ δ' ἐστὶ ° καὶ τὸ γνώριμον καὶ τὸ εὔκρατον, καὶ τὸ πόλεσι καὶ ἔθνεσι εὐνομουμένοις μᾶλλον συνοικούμενον ἐνταῦθα, ἢ ἐκεῖ. Ποθοῦμεν τε εἰδέναι ταῦτα, ἐν οἷς πλείους παραδίδονται πράξεις καὶ πολιτεῖαι καὶ τέχναι, καὶ τἄλλα ὅσα εἰς φρόνησιν συνεργεῖ, αἵ τε χρεῖαι συνάγουσιν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα, ὧν ἐν ἐφικτῷ αἱ ἐπιπλοκαὶ καὶ κοινωνίαι. ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα οἰκεῖται, μᾶλλον δ' οἰκεῖται καλῶς. Πρὸς ἅπαντα δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔφην, ἡ παρ' ἡμῖν θάλαττα πλεονέκτημα ἔχει μέγα· καὶ δὴ καὶ ἔνθεν ἀρκτέον τῆς περιηγήσεως.

Εἴρηται

o) καὶ τὸ γνώριμον] Deſunt iſtae voces in editis, quas ſupplevi ex Mss. Reg. Vat. B. Fragm. Medic. Gemiſt. Pleth.

omiſſisque exiguis quibusdam differentiis: nam in magna quantitate exiguae nullus eſt locus. Enimvero ſiquidem in disquiſitione geographica non figuras modo quaerimus et quantitates locorum, ſed et mutuam (ut monui) eorum collationem: hac in parte interni maris ora maiorem quam externi praebet varietatem: nam et illa magis nota eſt, et eius maior eſt temperamenti aequalitas, pluresque ad hoc quam ad alterum urbes ſunt ac gentes bonis utentes legibus. Nos autem ea ſcire cupimus, in quibus plura negotia, plures reipublicae adminiſtrationes, artes plures aliaque ad prudentiam conducentia: tum noſtrae neceſſitates ad ea nos ducunt, quorum commercia et ſocietas nobis parari poſſunt: haec autem ſunt ea loca quae incoluntur, aut potius quae bene incoluntur. In his omnibus magnam, ut diximus, praerogativam habet mare internum: ab eo igitur ſumemus noſtrae deſcriptionis exordium.

Huius

p Εἴρηται δὲ, ὅτι ἀρχὴ τοῦδε τοῦ κόλπου ἐστὶν ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμὸς· τὸ δὲ στενώτατον τούτου περὶ ἑβδομήκοντα σταδίους λέγεται· περιπλεύσαντι δὲ τὸν στενωπὸν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων ὄντα, διάστασιν λαμβάνουσιν q αἱ ἠϊόνες ἀθρόαν, ἡ δ' ἐν ἀριστερᾷ μᾶλλον· εἶτ' ὄψις μεγάλου φαίνεται πελάγους. ὁρίζεται δ' ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ τῇ Λιβυκῇ παραλίᾳ μέχρι Καρχηδόνος, ἐκ δὲ θατέρου τῇ τε Ἰβηρικῇ, καὶ τῇ Κελτικῇ κατὰ Νάρβωνα καὶ Μασσαλίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τῇ Λιγυστικῇ, τελευταίᾳ δὲ τῇ Ἰταλικῇ, μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. Τὸ δ' ἑῶον τοῦ πελάγους πλευρὸν ἡ Σικελία ἐστὶ, καὶ οἱ ἑκατέρωθεν αὐτῆς πορθμοὶ· ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ ἑπτὰ σταδίοις, ὁ δὲ πρὸς τῇ Καρχηδόνι χιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων. Ἡ δ' ἀπὸ τῆς τῶν στηλῶν ἐπὶ τὸ ἑπταστάδιον γραμμὴ μέρος μέν ἐστι τῆς ἐπὶ Ῥόδον καὶ τὸν Ταῦρον, μέσον δέ πως τέμνει τὸ λεχθὲν πέλαγος· λέγεται δὲ σταδίων μυρίων

X 3 καὶ

p) Εἴρηται — πορθμὸς] In fragm. Vatic. h. l. ita se habet: Ἀρχὴ γοῦν ἂς εἴρηται τοῦ καθ' ἡμᾶς κόλπου ὁ κατὰ τὰς στήλας ἔστι πορθμός. q) αἱ ἠϊόνες — μᾶλλον·] αἱ ἠϊόνες ἀθρόαν, ἡ μὲν ἐν δεξιᾷ ὀλίγον, ἡ δ' ἐν ἀριστερᾷ μᾶλλον. ita Fragm. Vat.

Huius ſinus initium eſſe fretum ad columnas, iam ante docuimus, cuius ſumma anguſtia fertur eſſe LXX circiter ſtadiorum. Ubi illud arctum circumnavigaris, quod eſt CXX ſtadiorum, litora iam maiorem in modum diducuntur, magisque adeo id quod ad laevam eſt. Deinde magni maris alicuius apparet ſpecies. Id includitur dextro latere ora Africae maritima usque ad Carthaginem, altero Hiſpanica ora, et Gallica ad Narbonem ac Maſſiliam, tum Liguſtica, et tandem Italica usque ad fretum Siculum. Ortivum pelagi huius latus eſt Sicilia, et freta ab utraque eius parte, unum ad Italiam, VII ſtadiorum, alterum ad Carthaginem, ſtadiorum CIↃ IↃ. Caeterum linea quae a Columnis ad fretum minus ducitur, pars eſt lineae ad Rhodum ac Taurum inde pertinentis, pelagusque dictum ſecat medium, ac traditur longa eſſe ſtadia CCIↃↃ CIↃ CIↃ.

Latitu-

καὶ δισχιλίων· τοῦτο μὲν δὴ τὸ μῆκος τοῦ πελάγους. πλάτος δὲ τὸ μέγιστον ὅσον πεντακισχιλίων σταδίων τὸ [r] ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Ναρβῶνος ἐπὶ τὴν κατ' ἀντικρὺ Λιβύην. Καλοῦσι δὲ τὸ πρὸς τῇ Λιβύῃ πᾶν μέρος τῆς θαλάττης ταύτης, Λυβικὸν πέλαγος· τὸ δὲ [s] πρὸς τῇ κατ' ἀντικρὺ γῇ, τὸ μὲν Ἰβηρικὸν, τὸ δὲ Λιγυστικὸν, τὸ δὲ [t] Σαρδώνιον, τελευταῖον δὲ μέχρι τῆς Σικελίας τὸ Τυρρηνικόν. Νῆσοι δ' εἰσὶν ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ τὸ Τυρρη-
pag. 123. νικὸν πέλαγος μέχρι τῆς Λιγυστικῆς συχναὶ· μέγισται δὲ Σαρδὼ καὶ Κύρνος μετά γε τὴν Σικελίαν· αὕτη δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν καθ' ἡμᾶς ἐστὶ μεγίστη καὶ ἀρίστη. Πολὺ δὲ τούτων λειπόμεναι, πελαγίαι μὲν, Πανδαταρία τε καὶ Ποντία· πρόσγειοι δὲ, Αἰθαλία τε [u] καὶ Πλανασία καὶ Πιθηκοῦσαι, καὶ Προχύτη, καὶ Καπρέαι, καὶ [x] Λευκωσία, καὶ ἄλλαι τοιαῦται. Ἐπὶ

r) ἀπὸ τοῦ Γαλ. κόλπου] ἀπὸ τοῦ μύχου τ. Γ. κ. Planud. in excerpt. s) πρὸς τῇ κατ' ἀντικρὺ γῇ] Mss. Caſ. Venet. πρὸς τὴν — γῆν. t) Σαρδώνιον] Fragm. Medic. Σαρδόνιον. u) Poſt καὶ Πλανασία ed. habent νῆσοι Ἰλέα, quae auctor. omnium Mss. delevi. x) Λευκωσία] ita ſcripſi cum Strabone Lib. VI. p. 252. ed. Caſaub. Codd. fere omnes et Gemiſt. Pleth. Λυκασία. ed. Λευκασία.

Latitudo eius maxima ad 1200 ſtadiorum a ſinu Galatico qui eſt inter Narbonem ac Maſſiliam ad oppoſitam Africam. Quidquid huius maris eſt ad Africam, Africum mare dicitur: quae ad oppoſitam terram pertinent partes, mare Hiſpanicum, Liguſticum, Sardoum, ac denique Tyrrhenum usque ad Siciliam dicuntur. Inſulae eius ſunt in ora quidem Tyrrheni maris ad Liguriam usque crebrae: inter quas Sardinia et Cyrnus maximae poſt Siciliam: haec enim reliquarum noſtrarum omnium et maxima eſt et optima. Multo his minores, et quidem in alto Pandataria et Pontia, pone continentem autem Aethalia, Planaſia, Pithecuſae, Prochyta, Capreae, Leucoſia, et aliae ſimiles

Ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς Λιγυστικῆς, αἱ πρὸ τῆς λοιπῆς ἠιόνος μέχρι σηλῶν ὀ πολλαί, ὧν εἰσὶν ἥ τε Γυμνησία καὶ y Ἔβυσος· ὀ πολλαὶ δὲ ὀδὲ πρὸ τῆς Λιβύης καὶ τῆς Σικελίας· ὧν εἰσι z Κόσσυρά τε καὶ Αἰγίμυρος, καὶ αἱ Λιπαραίων νῆσοι, ἃς Αἰόλα τινὲς προσαγορεύουσι.

Μετὰ δὲ τὴν Σικελίαν καὶ τὰς ἑκατέρωθεν πορθμὰς ἄλλα πελάγη συνάπτει· τό, τε πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας, καὶ αὐταὶ αἱ Σύρτεις, καὶ τὸ Αὐσόνειον μὲν πάλαι, νῦν δὲ καλούμενον Σικελικὸν, σύῤῥουν ἐκείνῳ καὶ συνεχές. Τὸ μὲν ἓν πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας καλεῖται Λιβυκὸν, τελευτᾷ δ' εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος. Τῶν δὲ Σύρτεων ἡ μὲν ἐλάττων ἐστὶν ὅσον χιλίων καὶ ἑξακοσίων σταδίων a τὴν περίμετρον. πρόκεινται δ' ἐφ' ἑκάτερα τῶ στόματος νῆσοι, b Μήνιγξ τε καὶ Κέρκινα· τῆς δὲ μεγάλης Σύρτεως φησὶν Ἐρατοσθένης τὸν κύκλον εἶναι πεντακισχιλίων, τὸ δὲ βάθος χιλίων ὀκτακοσίων, ἀφ'

X 4 Ἑσπε-

y) Ἔβυσος] Mss. Reg. Vat. A. B. Gemiſt. Pleth. Βύσος. z) Κόσσυρα] ita Strabo ſemper. vulgo Κόσυρα. a) τὴν περίμετρον] in editis eſt τὴν περίμ. ἔχουσα, nullo adſtipulante Msto. b) Μήνιγξ] Mss. Μήνιξ.

ſimiles. In altera autem parte Liguſtici maris ante reliquum litus usque ad Columnas non multae, inque his Gymneſia et Ebuſos. Non multae etiam ante Siciliam et Africam iacent, e quibus eſt Coſura, Aegimurus, et Liparaeorum inſulae, quas nonnulli Aeoli cognomento dicunt.

Poſt Siciliam et utrumque ad eam fretum alia iam alta maria continenter ſequuntur, id nempe quod ante Syrtes eſt et Cyrenaicam, ipſaeque Syrtes, et quod olim Auſonium, nunc Siculum vocatur mare, continuum cum illo et confluens. Quod ante Syrtes et Cyrenaicam eſt mare, id Libycum vocatur, et in Aegyptium pelagus deſinit. Syrtium minor ambitum habet CIↃ IↃC ſtadiorum: ante fauces utrinque ſunt inſulae Meninx et Cercina. Maioris Syrtis circulum Eratoſthenes ait eſſe ſtadiorum IↃↃ, profunditatem CIↃ IↃCCC, ab

Heſpe-

Ἐσπερίδων εἰς Αὐτόμαλα καὶ τὸ τῆς Κυρηναίας μεθόριον πρὸς τὴν ἄλλην [c] γῆν τὴν ταύτῃ Λιβύην· ἄλλοι δὲ τὸν περίπλων τετρακισχιλίων σταδίων εἶπον· τὸ δὲ βάθος χιλίων καὶ πεντακοσίων, ὅσον καὶ τὸ πλάτος τοῦ στόματος. Τὸ δὲ Σικελικὸν πέλαγος, πρὸ τῆς Σικελίας ἐστὶ καὶ τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τὸ πρὸς ἕω μέρος, καὶ ἔτι τοῦ μεταξὺ πόρου τῆς τε Ῥηγίνης, μέχρι Λοκρῶν, καὶ τῆς Μεσσηνίας μέχρι Συρακουσῶν, καὶ Παχύνου. Αὔξεται δ' ἐπὶ μὲν τὸ πρὸς ἕω μέρος μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Κρήτης· καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ περικλύζει τὴν πλείστην, καὶ πληροῖ τὸν Κορινθιακὸν καλούμενον κόλπον· πρὸς ἄρκτους δ' ἐπί τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ τὸ στόμα τοῦ Ἰονίου κόλπου, καὶ τῆς Ἠπείρου τὰ νότια [d] μέρη, μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, καὶ τῆς συνεχοῦς παραλίας τῆς ποιούσης τὸν Κορινθιακὸν κόλπον πρὸς τὴν Πελοπόννησον. Ὁ δ' Ἰόνιος κόλπος μέρος ἐστὶ τοῦ νῦν Ἀδρίου λεγομένου. τούτου δὲ τὴν μὲν ἐν δεξιᾷ πλευρὰν ἡ Ἰλλυρὶς ποιεῖ· τὴν δ' εὐώνυμον

ἡ

c) γῆν τὴν] desunt in Vat. B. d) μέρη] deest in Fragm. Vatic.

Hesperidum regione ad Automala, et Cyrenaicae limites ad reliquam Libyam. Alii circuitum tradiderunt stadiorum IVCIↃ, altitudinem CIↃIↃ, quanta etiam latitudo faucium est. Siculum pelagus versus ortum est ante Siciliam et Italiam, anteque traiectum Rhegii et Locros et Messeniae Syracusas usque et ad Pachynum. Augetur autem versus ortum usque ad Cretae extrema: maiorem quoque Peloponnesi partem alluit, et sinum Corinthiacum implet. Versus septentrionem autem Iapygiam promontorium, et fauces Ionii sinus tangit, et partes Epiri meridiem spectantes usque ad sinum Ambracium et continentem oram, quae cum Peloponneso sinum Corinthiacum includit. Ionius autem sinus pars est maris quod nunc Adria dicitur. Huius dextrum latus Illyricum, sinistrum

ἡ Ἰταλία, μέχρι τῦ μυχῦ τῦ κατὰ τὴν Ακυληΐαν. ἔστι δὲ πρὸς ἄρκτον ἅμα καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἀνέχων, στενὸς καὶ μακρὸς· μῆκος μὲν ὅσον ἑξακισχιλίων σταδίων, πλάτος δὲ τὸ μὲν μέγιστον διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Νῆσοι δὲ εἰσὶν ἐνταῦθα, συχναὶ μὲν αἱ πρὸ τῆς Ἰλλυρίδος, αἵτε Ἀψύρτιδες καὶ [e] Κηρυκτικὴ καὶ pag. 124.
Λιβυρνίδες· ἔτι δ' Ἴσσα καὶ Τραγύριον, [f] καὶ ἡ Μέλαινα Κόρκυρα, καὶ Φάρος· πρὸ τῆς Ἰταλίας δὲ αἱ [g] Διομήδειοι. Τῦ Σικελικῦ δὲ τὸ ἐπὶ Κρήτην ἀπὸ Παχύνυ, τετρακισχιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων φασὶ· τοσῦτον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς. Τὸ δὲ ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας ἐπὶ τὸν μυχὸν τῦ Κορινθιακῦ κόλπυ, τῶν μὲν τρισχιλίων ἐστὶν ἔλαττον, τὸ δ' ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας εἰς τὴν Λιβύην πλεόντων, τετρακισχιλίων ἐστί. Νῆσοι δ' εἰσὶν ἐνταῦθα ἥτε Κόρκυρα καὶ Σύβοτα πρὸ τῆς Ἠπειρώτιδος, καὶ ἐφεξῆς πρὸ τῦ Κορινθιακῦ κόλπυ Κεφαλληνία, καὶ Ἰθάκη, καὶ Ζάκυνθος, καὶ Ἐχινάδες.

X 5 Τῷ

e) Κηρυκτικὴ] Gemiſt. Pleth. Κηρακτικὴ. f) καὶ ἡ Μέλαινα Κόρκυρα] κ. ἡ Μέλαινα Κόρκυρά τε καλουμένη. Gemiſt. g) Διομήδειοι] Mſs. Vat. A. B. Διομήδιαι.

niſtrum Italia facit, usque ad receſſus iuxta Aquileiam. Protenditur verſus ſeptentrionem et occaſum anguſtus, et longus ad VI millia ſtadiorum, latitudine, ubi ea ſumma eſt, CIↃCC. Inſulae autem in eo ſunt crebrae ante Illyricum; Apſyrtides, Cerycica et Liburnides: item Iſſa, Tragurium, nigra Corcyra, et Pharus, et ante Italiam Diomedeae. Maris Siculi a Pachyno ad Cretam longitudo ſtadiorum perhibetur IV CIↃ ID: tantundemque ad Taenarum Laconicae. A promontorio autem Iapygia ad intimum ſinus Corinthiaci, minus eſt tribus millibus, ab Iapygia autem in Africam navigatio eſt IV CID. Inſulae ibi ſunt Corcyra et Sybota ante Epirum, ac deinde ante ſinum Corinthiacum Cephallenia, Ithaca, Zacynthus, Echinades.

Sicu-

Τῷ δὲ Σικελικῷ συνάπτει τὸ Κρητικὸν πέλαγος, [h] καὶ τὸ Σαρωνικὸν, καὶ τὸ Μυρτῶον, ὃ μεταξὺ τῆς Κρήτης ἐστὶ καὶ τῆς Ἀργείας καὶ τῆς Ἀττικῆς, πλάτος ἔχον τὸ μέγιστον τὸ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον χιλίων καὶ διακοσίων σταδίων· μῆκος δὲ ἔλαττον ἢ διπλάσιον. Ἐν τούτῳ δὲ νήσοι Κύθηρά τε καὶ Καλαυρία, καὶ αἱ περὶ Αἴγιναν καὶ Σαλαμῖνα, καὶ τῶν Κυκλάδων τινές. [i] Τῷ δὲ συνεχὲς τὸ Αἰγαῖόν ἐστιν ἤδη σὺν τῷ Μέλανι κόλπῳ καὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ· καὶ τὸ Ἰκάριον καὶ Καρπάθιον μέχρι Ῥόδου καὶ Κρήτης καὶ Κύπρου καὶ τῶν πρώτων μερῶν τῆς Ἀσίας· [k] αἵ τε Κυκλάδες νῆσοι εἰσὶ, καὶ αἱ Σποράδες, καὶ αἱ προκείμεναι τῆς Καρίας, καὶ Ἰωνίας καὶ Αἰολίδος, μέχρι τῆς Τρωάδος· λέγω δὲ Κῶ, καὶ Σάμον, καὶ Χίον, καὶ Λέσβον, καὶ Τένεδον· [l] ὡσαύτως δ' αἱ προκείμεναι τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς ὁμόρου Θράκης, Εὔβοιά τε καὶ Σκύρος, καὶ Πεπάρηθος, καὶ Λῆμνος

h) καὶ τὸ Σαρωνικὸν] ita ſcripſi cum G. Plethone. Mss. et ed. Σαρδωνικὸν. i) Τῷ δὲ] ita lego cum G. Pleth. pro τὸ δὲ vulg. k) αἵ τε Κυκλάδες] Forte ἐν ᾗ αἱ τε Κ. l) ὡσαύτως δ' αἱ] Mss. Medic. Reg. Pletho ὡς δ' αὕτως αἱ.

Siculum mare contingunt Creticum, Sardonicum, Myrtoum: hoc inter Cretam eſt et Argiam et Atticam, latiſſimum ab Attica ad ſtadia circ. cc, longitudine paulo minus quam dupla. Inſulae in eo Cythera, Calauria, Aegina, Salamin, et vicinae his, ad Cycladum nonnullae. Inſequitur continuo Aegaeum mare cum Melane ſinu et Helleſponto. Tum Icarium mare, et Carpathium usque ad Rhodum, Cretam, Cyprum, et primas Aſiae partes. Ibi ſunt Cyclades inſulae, et Sporades, et quae ſitae ſunt ante Cariam, Ioniam, Aeolidem, usque ad Troadem: Cos inquam, Samus, Chius, Lesbus, Tenedus: item quae ante Graeciam ſitae ſunt usque ad Macedoniam et confinem Thraciam, Euboea, Scyrus, Peparethus, Lemnus, Thaſus,

Λῆμνος, καὶ Θάσος, καὶ Ἴμβρος, καὶ Σαμοθράκη, καὶ ἄλλαι πλείους· περὶ ὧν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα δηλώσομεν. Ἔστι δὲ τὸ μῆκος τῆς θαλάττης ταύτης περὶ τετρακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους, τὸ δὲ πλάτος περὶ δισχιλίους. περιέχεται δὲ ὑπὸ τῶν λεχθέντων μερῶν τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς ἀπὸ Σουνίου μέχρι Θερμαίου κόλπου πρὸς ἄρκτον ἐχούσης τὸν πλοῦν παραλίας, καὶ τῶν Μακεδονικῶν κόλπων μέχρι τῆς Θρακίας χερρονήσου.

Κατὰ δὲ ταύτην ἐστὶ [m] τὸ ἑπταστάδιον τὸ κατὰ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον, δι' οὗ τὸ Αἰγαῖον καὶ ὁ Ἑλλήσποντος [n] ἐκδίδωσι πρὸς ἄρκτον εἰς ἄλλο πέλαγος, ὃ καλοῦσι Προποντίδα· κἀκεῖνο [o] εἰς ἄλλο τὸ Εὔξεινον προσαγορευόμενον πόντον. Ἔστι δὲ διθάλαττος τρόπον τινὰ ὅτος· κατὰ μέσον γάρ πως ἄκραι δύο [p] προπίπτου-

m) τὸ ἑπταστάδιον — Αἰγαῖον καὶ] Haec desunt in Vat. B. in Vat. A. recentiori manu margini adscripta fuerunt colore rubro, ut quoque notante Henr. Scrimgero in Cod. Stroz. A. ubi sequens nota legere est: πάντα ἐν εἰλίδι φαινομογράμμασι ὥστε μὴ ὄντα τῇ χειμένη. n) ἐκδίδωσι] Fragm. Medic. G. Pletho εἰσδίδωσι, praefero vulgarem lect. o) εἰς ἄλλο τὸ Εὔξεινον] εἰς ἄλλο πόλλῳ τούτου μείζον τὸν Ε. — ita G. Pletho. p) προπίπτουσιν] ita Fragm. Medic. et G. Pletho. vulg. προσπίπτουσιν.

Thasus, Imbrus, Samothrace, aliaeque plures, de quibus in singulorum enarratione dicemus. Huius maris longitudo est stadiorum IVCIↃ aut paulo amplius, latitudo circiter CIↃ CIↃ: includitur a dictis Asiae partibus, et ora maritima quae a Sunio est ad usque Thermaeum sinum versus septentrionem, et sinus Macedoniae usque ad Thraciae cherronesum.

Ad hanc fretum est septem stadia latum, inter Sestum et Abydum, per quod fretum mare Aegaeum et Hellespontus versus septentrionem effluunt in aliud mare, quod appellatur Propontis, hocque rursus in aliud, cui Euxino Ponto nomen est. Est autem pontus hic quodammodo bimaris: nam ad medium fere eius procurrunt duo promontoria,

πίπτουσιν, ἡ μὲν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν βορείων μερῶν, ἡ δ' ἐκ τῆς Ἀσίας ἐναντία ταύτῃ, [q] συνάγουσαι τὸν μεταξὺ πόρον, καὶ ποιοῦσαι δύο πελάγη μεγάλα· τὸ μὲν οὖν τῆς Εὐρώπης ἀκρωτήριον καλεῖται Κριοῦ μέτωπον· τὸ δὲ τῆς Ἀσίας Κάραμβις· διέχοντα ἀλλήλων περὶ δισχιλίους σταδίους, καὶ πεντακοσίους. Τὸ μὲν οὖν πρὸς ἑσπέραν πέλαγος μῆκος ἐστὶν ἀπὸ
pag. 125 Βυζαντίου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βορυσθένους σταδίων τρισχιλίων ὀκτακοσίων, πλάτος δὲ δισχιλίων· ἐν τούτῳ δ' ἡ Λευκὴ νῆσος ἐστὶ· τὸ δ' ἑῷον ἐστὶ παράμηκες, εἰς στενὸν τελευτῶν μυχὸν, τὸν κατὰ Διοσκουριάδα, ἐπὶ πεντακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους σταδίους. τὸ δὲ πλάτος περὶ τρισχιλίους· ἡ δὲ περίμετρος τοῦ σύμπαντος πελάγους ἐστὶ δισμυρίων που καὶ πεντακισχιλίων σταδίων. Εἰκάζουσι δέ τινες τὸ σχῆμα τῆς περιμέτρου ταύτης ἐντεταμένῳ Σκυθικῷ τόξῳ· τὴν μὲν νευρὰν ἐξομοιοῦντες τοῖς δεξιοῖς καλουμένοις μέρεσι τοῦ Πόντου. Ταῦτα δ' ἐστὶν ὁ παράπλους ὁ ἀπὸ τοῦ στόματος

q) συνάγουσαι — ποιοῦσαι] ita optime G. Pletho et Fragm. Medic. vulgo συναγούσῃ — ποιοῦσῃ.

toria, alterum ab Europa et septentrionalibus locis, alterum huic oppositum ab Asia, quae in arctum contrahunt mare in medio situm, inque duo magna maria totum dividunt. Promontorio quod ab Europa procurrit, nomen est Criumetopon, quod ab Asia, Carambis: distant inter se ad CIↃ CIↃ IↃ stadia. Porro pelagus Euxini maris quod est adversus occasum, id in longum porrigitur a Byzantio usque ad ostia Borysthenis ad stadia CIↃ CIↃ CIↃ IↃCCC, latitudine CIↃ CIↃ. In hoc est Leuce insula. At orientale oblongum est, et in arctum finitur recessum apud Dioscuriadem, porrectum ad IↃↃ, aut paulo amplius stadia, latitudine CIↃ CIↃ CIↃ. Totius Ponti ambitus est circiter XXV millia stadiorum. Comparant quidam huius ambitus figuram Scythico arcui intento, ita ut nervus referat dextram partem Ponti, qua a faucibus navigatur usque ad

τος μέχρι τῦ μυχῦ τῦ κατὰ Διοσκυριάδα. πλὴν γὰρ τῆς Καραμβικῆς, ἥ γε πᾶσα ἄλλη ἠιὼν μικρὰς ἔχει ἐσοχάς τε καὶ ἐξοχὰς, ὥστ' εὐθεία ἐοικέναι· τὴν δὲ λοιπὴν τῷ κέρατι τῦ τόξυ διττὴν ἔχοντι τὴν ἐπιστροφήν· τὴν μὲν ἄνω περιφερεστέραν, τὴν δὲ κάτω εὐθυτέραν· ὕτω δὴ κἀκείνην ἀπεργάζεσθαι δύο κόλπυς, ὧν ὁ ἑσπέριος πολὺ θατέρυ περιφερέστερός ἐστιν.

Ὑπέρκειται δὲ τῦ ἐωθινῦ κόλπυ πρὸς ἄρκτον ἡ Μαιῶτις λίμνη, τὴν περίμετρον ἔχυσα ἐννακισχιλίων σταδίων, ἢ καὶ μικρῷ πλεόνων· ἐκδίδωσι δ' αὕτη μὲν εἰς Πόντον κατὰ τὸν Κιμμερικὸν καλύμενον βόσπορον· ἔτος δὲ κατὰ τὸ Θρᾴκιον εἰς τὴν Προποντίδα (τὸ γὰρ Βυζαντιακὸν στόμα ὕτω καλῦσι Θρᾴκιον Βόσπορον) ἐστὶ τετρασταδίου ἐστίν. Ἡ δὲ Προποντὶς χιλίων καὶ πεντακοσίων λίγεται τὸ μῆκος σταδίων τὸ ἀπὸ τῆς Τρωάδος ἐπὶ τὸ Βυζάντιον· πάχιστον δέ πως ἐστὶ καὶ τὸ πλάτος. Ἐνταῦθα δ' ἡ τῶν Κυζικηνῶν ἵδρυται νῆσος καὶ τὰ περὶ αὐτὴν νησία· τοιαύτη μὲν ἡ πρὸς ἄρκτον τῦ Αἰγαίυ πελάγυς ἀνάχυσις καὶ τοσαύτη.

Πάλιν

ad intimum ſinum apud Dioscuriadem: nam excepto Carambi, totum reliquum littus exiguos habet proceſſus et receſſus, ita ut rectae lineae non ſit abſimilis. Alteram partem cornui conferunt, quod habeat duplicem flexum, ſuperiorem magis rotundum, inferiorem magis rectum: ita et illam Ponti partem duos ſinus efficere, quorum occiduus multo eſt quam alter rotundior.

Supra ſinum Ponti orientalem eſt palus Maeotis, ambitu ſtadiorum IX CIↃ, aut paulo plurium. Ea palus in Pontum effluit ad boſporum ſeu fretum Cimmerium: Pontus in Propontidem ad Thracium boſporum: nam fauces ad Byzantium hoc nomine afficiuntur, cuius eſt latitudo IV ſtadia. Propontidis a Troade ad Byzantium longitudo fertur CIↃ IↃ ſtadia, latitudine prope aequali. Ibi Cyzici inſula ſita eſt, et aliae circa eam parvae inſulae. Atque talis ac tanta eſt Aegaei maris verſus ſeptentrionem effluio.

Alia

Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ῥοδίας, ἡ τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ποιοῦσα, καὶ τὸ Παμφύλιον, καὶ τὸ Ἰσσικὸν, ἐπὶ μὲν τῆς ἕω καὶ τῆς Κιλικίας κατὰ ἴσον ἐκτείνεται μέχρι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων, παρά τε Λυκίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὴν Κιλίκων παραλίαν πᾶσαν. Ἐντεῦθεν δὲ Συρία τε καὶ Φοινίκη καὶ Αἴγυπτος ἐγκυκλοῖ πρὸς νότον τὴν θάλατταν καὶ πρὸς δύσιν, ἕως Ἀλεξανδρείας. Ἐν δὲ τῷ Ἰσσικῷ κόλπῳ καὶ τῷ Παμφυλίῳ κεῖσθαι συμβαίνει τὴν Κύπρον, συνάπτουσαν τῷ Αἰγυπτίῳ πελάγει. Ἔστι δ' ἀπὸ Ῥόδου δίαρμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν [r] βορέα τετρακισχιλίων πεντακοσίων σταδίων, ὁ δὲ περίπλους δισπλάσιος. Ὁ δὲ Ἐρατοσθένης ταύτην μὲν τῶν ναυτικῶν εἶναί φησι τὴν ὑπόληψιν, περὶ τοῦ διάρματος τοῦ πελάγους, τῶν μὲν ὅτω λεγόντων, τῶν δὲ καὶ πεντακισχιλίους οὐκ ὀκνούντων εἰπεῖν. αὐτὸς δὲ διὰ τῶν σκιοθηρικῶν γνωμόνων ἀνευρεῖν τρισχιλίους ἑπτακοσίους πεντήκοντα.
pag. 126. Τούτου δὴ τοῦ πελάγους τὸ πρὸς τῇ Κιλικίᾳ καὶ Παμφυλίᾳ, καὶ τοῦ Ποντικοῦ τὰ καλούμενα δεξιὰ μέρη καὶ ἡ

r) βορέᾳ] ita optime legit Casaub. pro βορεία vulg.

Alia rursum a Rhodo maris effusio mare efficit Aegyptum, Pamphylium, et Issicum: ea protenditur versus orientem et Ciliciam aequaliter usque ad ɪɔɔ stadia, pone Lyciam et Pamphyliam, et oram Ciliciae maritimam totam: inde Syria, Phoenice et Aegyptus mare versus meridiem et occasum includunt, usque ad Alexandriam. In sinu Issico et Pamphylio sita est Cyprus, contigua mari Aegyptio. A Rhodo Alexandriam usque favente Borea traiectus est ɪvcɪɔ stadiorum, circumnavigatio dupla. Eratosthenes ait nautarum esse hanc opinionem, et quosdam alti maris istius traiectui dictam assignare quantitatem, alios non vereri ɪɔɔ tribuere, se sciothericis gnomonibus usum observasse ɪɪɪcɪɔ ɪɔccl. Enimvero huius pelagi pars quae est ad Ciliciam et Pamphyliam, tum Ponti Euxini pars dextra, et Propontis

ἡ Προποντὶς, καὶ ἡ ἐφεξῆς παραλία μέχρι Παμφυλίας, ποιεῖ τινα χερρόνησον μεγάλην, καὶ μέγαν ταύτης ἰσθμὸν, τὸν ἀπὸ τῆς πρὸς Ταρσῷ θαλάττης, ἐπὶ πόλιν Ἀμισὸν, καὶ τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον τὴν Θεμίσκυραν. Ἡ γὰρ ἐντὸς τῆς γραμμῆς ταύτης χώρα μέχρι Καρίας καὶ Ἰωνίας, καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος [s] νεμομένων ἐθνῶν, περίκλυστος ἅπασά ἐστιν ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν ἑκατέρωθεν λεχθέντων τῆς θαλάττης μερῶν· καὶ δὴ καὶ καλοῦμεν Ἀσίαν ταύτην ἰδίως καὶ ὁμωνύμως τῇ ὅλῃ.

Συλλήβδην δὲ εἰπεῖν, τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης νοτιώτατον μὲν ἐστὶ σημεῖον, ὁ τῆς μεγάλης Σύρτεως μυχὸς, [t] καὶ μετὰ τοῦτον ἡ κατὰ Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρεια, καὶ τοῦ Νείλου προχοαὶ, βορειώτατον δὲ τὸ τοῦ Βορυσθένους στόμα· εἰ δὲ καὶ τὴν Μαιῶτιν προστιθείη τις

τις

s) νεμομένων] ita Codd. Caſaub. et omnes a me inſpecti. vulgo γενομένων. t) καὶ μετὰ τοῦτον — τὸ τοῦ Τανάϊδος] ita emendavi locum in edit. et mſſtis male affectum ex Vat. B. et G. Plethone, e quo Tyrwhitt. emendationem quam propoſuit l. c. quoque hauſiſſe videtur. Vulgo καὶ κατὰ τοῦτον — βορειώτατον δὲ τὸ τοῦ Βορυσθένους· εἰ δὲ καὶ τὴν Μαιῶτιν προσθείη τις τῷ πελάγει (καὶ γὰρ ἔστιν ὡς μέρος τι τοῦ Τανάϊδος).

pontis, atque ora deinde ad Pamphyliam usque maritima, magnam quandam includunt peninſulam, magnumque eius iſthmum a mari quod ad Tarſum eſt usque ad Amiſum urbem, et Themiſciram Amazonum campum. Quidquid enim inter hanc lineam eſt regionis, usque ad Cariam et Ioniam et gentes intra Halyn incolentes, id omne circumdatur Aegaeo mari, et utrinque dictis maris partibus: et quidem hanc regionem toti cognominem facimus, Aſiamque appellamus.

Ut autem in ſumma loquar, maris noſtri maxime auſtrinum punctum eſt, intimum Syrtis magnae, et poſt hunc Alexandria Aegypti, ac oſtia Nili: maxime ſeptentrionale, oſtia Boryſthenis, ſi quis autem velit Maeotidem mari attri-

τις τῷ πελάγει (καὶ γάρ ἐστιν ὡς ἂν μέρος τι) τὸ τῆ Ταναΐδος· δυσμικώτατον δὲ ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμὸς, ἑωθινώτατον δ' ὁ λεχθεὶς μυχὸς κατὰ τὴν Διοσκυριάδα. Ἐρατοσθένης δ' ἐκ εὖ τὸν Ἰσσικὸν κόλπον φησίν. Ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆ αὐτῆ μεσημβρινῆ ἵδρυται, ἐφ' ἅπερ ἥ τε Ἀμισὸς καὶ Θεμίσκυρα. Εἰ δὲ βάλει, πρόσλαβε καὶ τὴν Σιδηνὴν μέχρι Φαρνακίας. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν μερῶν πρὸς ἕω πλοῦς ἐστι πλειόνων ἢ τρισχιλίων πρὸς σταδίων εἰς Διοσκυριάδα, ὡς ἔσται μᾶλλον ἐκ τῆς ἐν μέρει περιοδίας φανερόν. Ἡ μὲν δὴ καθ' ἡμᾶς θάλαττα τοιαύτη τις.

Ὑπογραπτέον δὲ καὶ τὰς περιεχούσας αὐτὴν γᾶς, ἀρχὴν λαβοῦσιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν, ἀφ' ὧνπερ καὶ τὴν θάλατταν ὑπεγράψαμεν. Εἰσπλέουσι τοίνυν τὸν κατὰ στήλας πορθμὸν, ἐν δεξιᾷ μέν ἐστιν ἡ Λιβύη μέχρι τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως· ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἀντίπορθμος ἡ Εὐρώπη μέχρι τοῦ Ταναΐδος· τελευτῶσι δ' ἀμφότεραι περὶ τὴν Ἀσίαν. Ἀρκτέον δ' ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, ὅτι πολυσχήμων τε καὶ πρὸς ἀρετὴν ἀνδρῶν εὐφυε-

attribuere (cuius pars quodammodo dici poteſt) oſtia Tanaidis: maxime occiduum, eſt fretum ad Columnas: maxime orientale, intimus ad Dioscuriadem ſinus. Eratoſthenes hoc perperam Iſſico ſinui tribuit, cum is in eodem ſit cum Amiſo et Themiſcyra meridiano. Iis, ſi lubet, adiungere licet Sidenam quoque usque ad Pharnaciam: atqui ab iis partibus verſus ortum usque ad Dioscuriadem amplius tribus ſtadiorum millibus eſt navigatio, quod planius fiet, cum ſingula deſcribemus. Noſtri ergo maris haec eſt forma.

Terrae iam nunc etiam deſcribendae ſunt, quibus illud continetur, initio ſumto ab iis ipſis partibus, quibus mare deſcripſimus. Ingreſſis ergo fretum apud columnas, ad dextram Africa eſt usque ad Nili fluxum, ad ſiniſtram ab altera freti parte Europa usque ad Tanain, quarum utraque deſinit ad Aſiam. Incipiendum autem eſt ab Europa, cuius et forma multiplex eſt, et ipſa virorum virtute

εὐφυεστάτη, καὶ πολιτῶν, καὶ ταῖς ἄλλαις πλεῖστον μεταδεδωκυῖα τῶν οἰκείων ἀγαθῶν· ἐπειδὴ σύμπασα οἰκήσιμός ἐστι πλὴν ὀλίγης τῆς ἀοικήτου διὰ ψύχος. Αὕτη δ' ὁμορεῖ τοῖς Ἀμαξικοῖς τοῖς περὶ τὸν Τάναϊν, καὶ τὴν Μαιῶτιν, καὶ τὸν Βορυσθένη. Τῆς δ' οἰκησίμου, τὸ μὲν δυσχείμερον, καὶ τὸ ὀρεινὸν, μοχθηρῶς οἰκεῖται τῇ φύσει· ἐπιμελητὰς δὲ λαβόντα ἀγαθὰς καὶ τὰ φαύλως οἰκούμενα καὶ ληστρικῶς, ἡμερῶται. καθάπερ οἱ Ἕλληνες ὄρη καὶ πέτρας κατέχοντες, pag. 127. ὤκουν καλῶς διὰ πρόνοιαν, τὴν περὶ τὰ πολιτικὰ, καὶ τὰς τέχνας, καὶ τὴν ἄλλην σύνεσιν τὴν περὶ βίον. Ῥωμαῖοι τε πολλὰ ἔθνη παραλαβόντες, u) καὶ ἃ τὴν φύσιν ἀνήμερα διὰ τὰς τόπους ἢ τραχεῖς ὄντας, ἢ ἀλιμένους ἢ ψυχρὰς, ἢ ἀπ' ἄλλης αἰτίας δυσοικήτους πολλοῖς, τάς τε ἀνεπιπλέκτους ἀλλήλοις ἐπέπλεξαν, καὶ τὰς ἀγριωτέρας πολιτικῶς ζῆν ἐδίδαξαν. Ὅσον δ' ἐστὶν αὐτῆς ἐν ὁμαλῷ καὶ εὐκράτῳ, τὴν φύσιν ἔχει συνερ-

u) καὶ ἃ] Tyrwhitt. l. c. p. 10. κατὰ.

tute praeditorum ac civium feraciſſima, et reliquas partes plurimis ſuorum bonis impertiit. Tota enim habitationi apta eſt, demta exigua portione quae ob frigus incoli non poteſt, contermina Hamaxicis ad Tanain, Maeotidem et Boryſthenem incolentibus. Habitatae autem partes algidae et monteſae, quanquam ob naturam loci aegre coluntur: tamen curatores nactae bonos, ea etiam manſueſcunt, quae male prius et a latronibus colebantur. Ita ſane Graeci cum montes ac ſaxa inſediſſent, commode habitaverunt propter prudentiam rerum civilium, artes, et eorum quae ad vitam degendam requiruntur peritiam. Et Romani multas gentes in poteſtatem redactas feras ob locorum naturam, quod vel aſpera eſſent, vel portubus carerent, aut ob frigus aliisve de cauſis habitando inconmodas, commerciis ante ignotis docuerunt uti, et de feris civilem vitam agentes redegerunt. Quae vero partes in aequabili et temperato ſunt ſitu, iis ipſa

συνεργὸν πρὸς ταῦτα. Ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐν τῇ εὐδαίμονι χώρᾳ πᾶν ἐστὶν εἰρηνικὸν, τὸ δ' ἐν τῇ λυπρᾷ μάχιμον καὶ ἀνδρικὸν· καὶ δέχεταί τινας παρ' ἀλλήλων εὐεργεσίας τὰ γένη ταῦτα. τὰ μὲν γὰρ ἐπικουρεῖ τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ καρποῖς καὶ τέχναις καὶ ἠθοποιΐαις. Φανεραὶ δὲ καὶ ἐξ ἀλλήλων βλάβαι, μὴ ἐπικουρούντων· ἔχει δέ τι πλεονέκτημα ἡ βία τῶν τὰ ὅπλα ἐχόντων, πλὴν εἰ τῷ πλήθει [x] κρατεῖτο. Ὑπάρχει δή τι καὶ πρὸς τοῦτο εὐφυὲς τῇ ἠπείρῳ ταύτῃ· ὅλη γὰρ διαπεποίκιλται πεδίοις τε καὶ ὄρεσιν, ὥστε παντα χῇ [y] καὶ τὸ γεωργικόν τε καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ μάχιμον παρακεῖσθαι· πλέον δ' εἶναι θάτερον, τὸ τῆς εἰρήνης οἰκεῖον· [z] ὥστε καὶ ἐπικρατεῖ τοῦτο, προσλαμβανόντων καὶ τῶν ἡγεμόνων, Ἑλλήνων μὲν πρότερον, Μακεδόνων δὲ καὶ Ῥωμαίων ὕστερον. Διὰ τοῦτο δὲ

x) κρατεῖτο] κρατοῖτο Fragm. Medic. y) νῇ τὸ γεωργικόν τε [καὶ τὸ γεωγραφικον] Sic editi. Voces uncis incluſas delevi auctoritate Mss. Reg. Vat. A. B. Stroz. Venet. Plethon. Interpr. pr. z) ὥστε νῇ ἐπικρατεῖ] ita ſcripſi cum Vat. A. B. Fragm. Medic. G. Plethon. vulgo ὥστε ὄντων ἐπ. Caſaub. conj. ὥστε ολιγότας, et Abr. Gronov. ὧν ὄντως.

natura opitulatur ad commode vivendum. Iam cum quae gentes vivunt in regione felici, eae pacis ſint ſtudioſae, quae autem incolunt loca ſterilia aut incommoda, pugnaces ſint ac fortes: fit ut mutua utrinque beneficia accipiantur, dum hi arma ad defendendum accommodant, illi terrae fructibus, artibus, et morum inſtitutione hos iuvant: quemadmodum et manifeſta utrinque ſunt damna, cum altera pars alteri non fert opem: arma tamen habentium eſt aliquanto melior conditio, ſi non vincantur numero. Atque ad haec natura Europae ſuam habet opportunitatem. Tota enim montibus et campis varie diſtincta eſt, ut ubique et agricolae et civilis vitae et belli ſtudioſi iuxta ſe ponantur; maior tamen ſit numerus pacem colentium: quod vitae genus obtinet, maxime induſtria ducum, primo Graecorum, deinde etiam Macedonum et Romanorum. Itaque

δὲ καὶ πρὸς εἰρήνην καὶ πρὸς πόλεμον αὐταρκεστάτη ἐστί· καὶ γὰρ τὸ μάχιμον πλῆθος ἄφθονον ἔχει, καὶ τὸ ἐργαζόμενον τὴν γῆν, καὶ τὸ τὰς πόλεις συνέχον. Διαφέρει δὲ καὶ ταύτῃ, διότι τὰς καρπὰς ἐκφέρει τὰς ἀρίστας, καὶ τὰς ἀναγκαίας τῷ βίῳ, καὶ μέταλλα ὅσα χρήσιμα [a] θυώματα δὲ καὶ λίθους πολυτελεῖς ἔξωθεν μέτεισιν· ὧν τοῖς σπανιζομένοις ἡδὺν χείρων ὁ βίος ἐστὶν, ἢ τοῖς εὐπορουμένοις. Ὡς δ' αὕτως βοσκημάτων μὲν [b] πολλῶν ἀφθονίαν παρέχει, θηρίων δὲ σπάνιν. Τοιαύτη μὲν ἡ ἤπειρος αὕτη καθόλου τὴν φύσιν ἐστί.

Κατὰ μέρος δ' ἐστὶ πρώτη πασῶν [c] ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἡ Ἰβηρία, βύρσῃ βοσίᾳ παραπλησία· τῶν ὡς ἂν [d] τραχηλιαίων μερῶν ὑπερπιπτόντων εἰς τὴν συνεχῆ Κελτικήν. ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ πρὸς ἕω· καὶ τούτοις ἐναποτέμνεται τὸ πλευρὸν ὄρος ἡ καλουμένη Πυρήνη.

Y 2 Ἡδ'

a) θυώματα] ita omnes Codd. vulgo θυμιάματα. b) πολλῶν] deeſt in Vat. A. B. c) ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἡ Ἰβ.] ἀπὸ τῆς ἑσπ. νῦν τῶν ἄλλων ἡ Ἰβ. ſic Fragm. Vatic. d) τραχηλιαίων] Mss. Caſaub. τραχηλιμαίων.

que Europa et ad pacem et ad bellum abunde ſibi ipſa ſufficit. Habet enim copiam magnam et pugnacium, et terram colentium, et urbes conſervantium. Eo quoque excellit, quod optimos fert fructus ad vitae neceſſitatem pertinentes, et metalla quaecunque uſui ſunt. Odoratas autem res et lapides pretioſos extrinſecus important, quibus qui carent, nihilo deterius vivunt iis qui poſſident. Accedit, quod pecoris abundans, feras damnoſas paucas alit. Haec ergo eſt in univerſum huius continentis natura.

Ut autem partes eius exponam, prima ab occaſu eſt Hiſpania, tergori bovis adſimilis, cuius partes ad collum pertinentes in continentem eius Galliam porrigantur, partes nimirum orientem ſpectantes, quod latus adſcinditur monte Pyrene.

Ipſa

c) Ἡδ' ἄλλη πᾶσα ἐστὶ περίῤῥυτος τῇ θαλάττῃ τὸ μὲν νότιον τῇ καθ' ἡμᾶς μέχρι στηλῶν· τὰ δὲ λοιπὰ
pag. 128. τῇ Ἀτλαντικῇ μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης. μῆκος δὲ τῆς χώρας ταύτης ἐστὶ περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους τὸ μέγιστον· πεντακισχιλίους δὲ πλάτος. Μετὰ δὲ ταύτην ἐστὶν ἡ Κελτικὴ πρὸς ἕω μέχρι ποταμοῦ Ῥήνου, τὸ μὲν βόρειον πλευρὸν τῷ Βρεττανικῷ κλυζομένη πορθμῷ παντὶ· ἀντιπαρήκει γὰρ αὐτῇ παράλληλος ἡ νῆσος αὕτη, πᾶσα πάσῃ, μῆκος ὅσον πεντακισχιλίους ἐπέχουσα· τὸ δ' ἑωθινὸν τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ περιγραφόμενη, παράλληλον ἔχοντι τὸ ῥεῦμα τῇ Πυρήνῃ· τὸ δὲ νότιον ταῖς μὲν Ἄλπεσι τὸ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, τὸ δ' αὐτῇ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ· καθ' ὃ χωρίον ὁ καλούμενος Γαλατικὸς κόλπος ἀναχεῖται, καὶ ἐν αὐτῷ Μασσαλία τε καὶ Ναρβὼν ἵδρυνται πόλεις ἐπιφάνεσταται. Ἀντίκειται δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ κατ' ἀποστροφὴν ἕτερος κόλπος ὁμώνυμος αὐτῷ, καλούμενος Γαλατικὸς βλέπων πρὸς τὰς ἄρκτους καὶ τὴν Βρετ-

c) Ἡδ' ἄλλη πᾶσα] ita optime legitur in Vat. A. B. Strez. G. Pleth. vulgo αὕτη δ' ἐστὶ.

Ipſa hoc demto tota mari alluitur, partes auſtrinae noſtro, usque ad columnas: reliquae mari Atlantico usque ad ſeptentrionales Pyrenae extremitates. Longitudo maxima eſt ſtadiorum circiter ιοοοιο: latitudo ιοο. Proxime inſequitur Gallia verſus ortum usque ad Rhenum fluvium, cuius latus ſeptentrionale Britannico freto totum alluitur. Inſula enim Britannia iuxta Galliam aequalibus ſpatiis tota totam exaequans porrigitur, longitudine ſtadiorum circiter ιοο. Latus orientale Rhenus deſcribit, parallelam lineam reſpectu Pyrenes ſuo fluxu ducens: meridionale partim Alpes poſt Rhenum ſitae includunt, partim mare noſtrum, quo loco Gallicus ſinus infunditur, in quo ſitae ſunt duae illuſtriſſimae urbes Maſſilia et Narbo. Huic ſinui ex adverſo alius eodem nomine ſinus opponitur, ſeptentrionem verſus et Britanniam:

Βρεττανικὴν· ἐνταῦθα δὲ καὶ στενώτατον λαμβάνει τὸ πλάτος ἡ Κελτική· συνάγεται γὰρ εἰς ἰσθμὸν, ἐλαττόνων μὲν ἢ τρισχιλίων σταδίων, πλειόνων δ' ἢ δισχιλίων. μεταξὺ δ' ἐστὶ ῥάχις ὀρεινὴ πρὸς ὀρθὰς τῇ Πυρήνῃ, τὸ καλούμενον Κέμμενον ὄρος· τελευτᾷ δὲ τοῦτο εἰς μεσαίτατα τὰ τῶν Κελτῶν πεδία. Τῶν δὲ Ἄλπεων ἃ ἐστιν ὄρη σφόδρα ὑψηλὰ, περιφερῆ ποιούντων γραμμὴν, τὸ μὲν κυρτὸν ἔστραπται πρὸς τὰ λεχθέντα τῶν Κελτῶν πεδία καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος· τὸ δὲ κοῖλον πρὸς τὴν Λιγυστικὴν καὶ τὴν Ἰταλίαν. ἔθνη δὲ κατέχει πολλὰ τὸ ὄρος τοῦτο Κελτικὰ, πλὴν τῶν Λιγύων· ἕτοι δ' ἑτεροεθνεῖς μέν εἰσι, παραπλήσιοι δὲ τοῖς βίοις· νέμονται δὲ μέρος τῶν Ἄλπεων τὸ συνάπτον τοῖς Ἀπεννίοις ὄρεσι· μέρος δὲ καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν κατέχουσι. Ταῦτα δ' ἐστὶν ὀρεινὴ ῥάχις διὰ τῆς μήκους ὅλης τῆς Ἰταλίας διαπεφυκυῖα ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν, τελευτῶσα δ' ἐπὶ τὸν Σικελικὸν πορθμόν. Τῆς δ' Ἰταλίας ἐστὶ τὰ μὲν πρῶτα μέρη, τὰ ὑποπίπτοντα ταῖς Ἄλπεσι πεδία,

niam: atque ibi anguſtiſſima eſt Gallia, et in iſthmum conſtricta, qui latior duobus ſtadiorum millibus, tribus eſt minor: in medio eſt dorſum montoſum ad rectos angulos Pyrenae adiacens, quod vocatur mons Cemmenus, deſinitque in medioximos Celtarum campos. Alpibus proinde, qui ſunt celſiſſimi montes, circumvexam lineam facientibus, curva eius pars dictis Celtarum campis et Cemmeno monti obvertitur, cavum Liguriae et Italiae. Montes illi multas Gallicas gentes continent, demtis Liguribus. Hi quanquam alius ſunt nationis, vitae tamen utuntur eadem ratione: incolunt partem Alpium Apenninis montibus contiguam, partemque aliquam horum montium obtinent. Apenninus montoſum eſt dorſum per Italiam quam ea longa eſt a ſeptentrione verſus meridiem porrectum, et in Siculum deſinens fretum. Primae partes Italiae ſunt planities ſub Alpibus ſita, et ad inti-

μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τῶν πλησίον τόπων· τὰ δ' ἑξῆς, ἄκρα στενὴ καὶ μακρὰ χερρονησιάζουσα· δι' ἧς, ὡς εἶπον, ἐπὶ μῆκος τέταται τὸ Ἀπέννινον ὄρος, ὅσον [f] ἑπτακισχιλίων, πλάτος δ' ἀνώμαλον. Ποιεῖ δὲ τὴν Ἰταλίαν χερρόνησον, τότε Τυρρηνικὸν πέλαγος ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ Λιγυστικοῦ, καὶ τὸ Αὐσόνειον, καὶ ὁ Ἀδρίας. Μετὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Κελτικὴν, τὰ πρὸς ἕω λοιπά ἐστι τῆς Εὐρώπης, ἃ δίχα τέμνεται τῷ Ἴστρῳ ποταμῷ. Φέρεται δ' οὗτος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον, ἐν ἀριστερᾷ λιπὼν τήν τε Γερμανίαν ὅλην ἀρξαμένην ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, καὶ τὸ Γετικὸν πᾶν, καὶ τὸ τῶν Τυριγετῶν, καὶ Βαστάρνων, καὶ Σαυροματῶν, μέχρι Ταναΐδος ποταμοῦ καὶ τῆς Μαιώτιδος [g] λίμνης· ἐν δεξιᾷ δὲ τήν τε Θράκην ἅπασαν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα [h] καὶ Μακεδονίαν· λοιπὴν
pag. 129. δὲ καὶ τελευταίαν τὴν Ἑλλάδα. Πρόκεινται δὲ νῆσοι τῆς Εὐρώπης, ἃς ἔφαμεν ἔξω μὲν στηλῶν Γάδειρά τε καὶ

f) ἑπτακισχιλίων σταδίων. sic Pleth. g) λίμνης] deest ap. eundem. h) καὶ Μακεδονίαν] desunt in Fragm. Vatic.

intimum Adriae recessum vicinaque loca pertingens. Reliquum Italiae, arctum est et longum quasi promontorium peninsulae forma, per quod (ut dixi) Apenninus in longum producitur, ad stadia ιↄↄ cιↄ cιↄ, latitudine inaequali. Italiam in peninsulam redigunt mare Tyrrhenum a Ligustico incipiens, et mare Ausonium, et Adria. Post Italiam et Galliam reliquae sunt partes Europae orienti obversae, quas medias secat Ister fluvius. Is ab Occasu ortum versus, in Euxinum labens mare, ad laevam relinquit Germaniam totam a Rheno orsam, Geticumque totum tractum, et Tyrigetas, Bastarnas, Sauromatas, usque ad Tanain amnem et paludem Maeotidem: ad dextram vero universam Thraciam, Illyricumque, Macedoniam, et ipsam reliquam Graeciam. Ante Europam sitae sunt insulae quas diximus; et quidem extra columnas sunt Gades,

καὶ Καττιτερίδες, καὶ Βρεττανικαὶ· ἐντὸς δὲ τηλῶν, αἵτε Γυμνησίαι καὶ ἄλλα νησίδια Φοινίκων, καὶ τὰ τῶν Μασσαλιωτῶν καὶ Λιγύων· καὶ αἱ πρὸ τῆς Ἰταλίας μέχρι τῶν Αἰόλου νήσων, καὶ τῆς Σικελίας· ὅσαι τε περὶ τὴν Ἤπειρῶτιν καὶ Ἑλλάδα καὶ μέχρι Μακεδονίας καὶ τῆς Θρακίας χερρονήσου.

Ἀπὸ δὲ τῆ Ταναΐδος καὶ τῆς Μαιώτιδος τῆς Ἀσίας ἐσὶν ἤδη τὰ ἐντὸς τῆ Ταύρου συνεχῆ· τέτοις δ' ἐξῆς τὰ ἐκτός. Διαιρεμένης γὰρ αὐτῆς ὑπὸ τῆ ὄρους τῆ Ταύρου δίχα, διατείνοντος ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Παμφυλίας ἐπὶ τὴν ἑῶαν θάλατταν κατ' Ἰνδὸς καὶ τὸς ταύτη Σκύθας, τὸ μὲν πρὸς ἄρκτους νενευκὸς [i] τῆς ἠπείρου μέρος, καλῶσιν οἱ Ἕλληνες ἐντὸς τῆ Ταύρου, τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν ἐκτός. Τὰ δὲ συνεχῆ τῇ Μαιώτιδι καὶ τῷ Ταναΐδι μέρη, [k] τὰ ἐντὸς τῆ Ταύρου ἐσί. Τέτων δὲ τὰ πρῶτα μέρη τὰ μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάττης ἐσὶ, καὶ τῆ Εὐξείνου Πόντου, τῇ

i) τῆς ἠπείρου μέρος] τῆς ἠπ. ταύτης μέρος. Vat. A. B.
k) τὰ ἐντὸς] Sic legendum est cum Cod. G. Pleth. et Fragm. Vat. vulgo perperam τὰ ἐκτός.

Gades, Cassiterides, et Britannicae: intra autem Gymnesiae, et aliae exiguae Phoenicum, tum Massilienſium, Ligurum, et quae sunt ante Italiam usque ad Aeoli insulas et Siciliam, circaque Epirum et Graeciam usque ad Macedoniam et Thraciam Cherronesum.

A Tanaide porro et Maeotide palude continenter iam partes Asiae subsequuntur, quae intra Taurum dicuntur, ac deinceps quae extra. Cum enim in duas partes Asia dividatur a Tauro monte, qui a Pamphyliae extremis usque ad orientale mare pertinet apud Indos et Scythas ibi degentes, partes eas quae ad septentrionem vergunt, Graeci intra Taurum vocant, quae ad meridiem, extra. Contiguae Maeotidi et Tanaidi partes intra Taurum sunt. Harum prima est ea regio, quae inter Caspium iacet mare et Euxinum pontum, ab una parte

μὲν ἐπὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὸν Ὠκεανὸν τελευτῶντα τόν τε ἔξω καὶ τὸν ἐπὶ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, τῇ δ' ἐπὶ τὸν ἰσθμὸν, καθ' ὃ ἐγγυτάτω ἐστὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Πόντου, ἐπὶ τὴν Κασπίαν. Ἔπειτα τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου [l] τὰ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας μέχρι πρὸς τὴν κατὰ Ἰνδοὺς καὶ Σκύθας τοὺς πρὸς τὴν αὐτὴν θάλατταν καὶ τὸ Ἰμαῖον ὄρος. Ταῦτα δ' ἔχουσι, τὰ μὲν οἱ Μαιῶται, Σαυρομάται, καὶ [m] οἱ μεταξὺ τῆς Ὑρκανίας καὶ τοῦ Πόντου, μέχρι τοῦ Καυκάσου, καὶ Ἰβήρων καὶ Ἀλβανῶν, Σαυρομάται, καὶ Σκύθαι, καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ Ζύγοι, καὶ Ἡνίοχοι. τὰ δ' ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, Σκύθαι καὶ Ὑρκανοὶ καὶ Παρθυαῖοι καὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοὶ, καὶ τἆλλα τὰ ὑπερκείμενα μέρη τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἄρκτον. πρὸς νότον δὲ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης ἓν μέρος, καὶ τοῦ ἰσθμοῦ παντὸς μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Πόντου, τῆς τε Ἀρμενίας ἡ πλείστη κεῖται, καὶ Κολχὶς, καὶ Καππαδοκία ξύμπασα μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου

l) τὰ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας] τὰ ὑ. τ. Κασπίας Vat. A. B. Gem. Pletho. m) οἱ μεταξὺ τῆς Ὑρκανίας] οἱ μ. τῆς τε Κασπίας. Vat. A. B. Gem. Pleth.

parte ad Tanain terminata et oceanum externum et eum qui eſt ſupra Hyrcanum mare, ab altera ad iſthmum, qua iter eſt breviſſimum ab intimo Ponti ad Caſpium mare. Deinde intra Taurum, quae ſunt ſupra Hyrcaniam usque ad Indos et Scythas ad idem mare accolentes, et montem Imaum. Haec autem tenent partim Maeotae, Sauromatae, et qui ſunt intra Hyrcanum mare et Pontum, usque ad Caucaſum, Iberos, Albanos, Sauromatae, Scythae, Achaei, Zygi, Heniochi. Supra mare autem Hyrcanum Scythae, Hyrcani, Parthyaei, Baƈtrii, Sogdiani, aliaeque Indorum partes verſus ſeptentrionem. Verſus meridiem autem partim ab Hyrcano mari, partim toto qui inter id et pontum iacet Euxinum iſthmo, maxima Armeniae pars ſita eſt, et Colchis, et univerſa Cappadocia usque ad Euxinum Pontum,

Πόντῳ καὶ τῶν n Τιβαρανικῶν ἐθνῶν· ἔτι δὲ ἡ ἐντὸς Ἅλυος χώρα λεγομένη, περιέχουσα πρὸς μὲν τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Προποντίδι, Παφλαγόνας τε καὶ Βιθυνὸς καὶ Μυσούς, καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ λεγομένην Φρυγίαν, ἧς ἐστι καὶ ἡ Τρωάς. πρὸς δὲ τῷ Αἰγαίῳ καὶ τῇ ἐφεξῆς θαλάττῃ τήν τε Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν, καὶ Καρίαν, καὶ Λυκίαν· ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τήν τε Φρυγίαν, ἧς ἐστι μέρος ἥπτε τῶν Γαλλογραικῶν, pag. 130.
λεγομένη Γαλατία, o καὶ τὴν Ἐπίκτητον, καὶ Λυκάονας καὶ Λυδούς.

Ἐφεξῆς δὲ τοῖς ἐντὸς τοῦ Ταύρου, οἵτε τὰ ὄρη κατέχοντες Παροπαμισάδαι, καὶ τὰ Παρθυαίων τε καὶ Μήδων καὶ Ἀρμενίων καὶ Κιλίκων ἔθνη, p καὶ Λυκάονες καὶ Πισίδαι. Μετὰ δὲ τὰς ὀρείους ἐστὶ τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου. Πρώτη δ' ἐστὶ τούτων ἡ Ἰνδικὴ, ἔθνος μέγιστον τῶν πάντων καὶ εὐδαιμονέστατον, τελευτῶν

n) Τιβαρανικῶν] malim cum Gemiſt. Pleth. Τιβαρήνων, ut Strab. L. XII, 527. ed. Caſ. o) καὶ τὴν Ἐπίκτητον — Λυδούς] ita lego cum Pleth. vulgo perperam νῦν ἡ Ἐπίκτητος νῦν Λυκάονες καὶ Λυδοί. p) καὶ Λυκάονες] aut delendae ſunt iſtae voces cum Cod. Gem. Plethonis, aut legendum καὶ Καταόνες. cf. Strab. XII. 534.

tum et Tibarenicas gentes: item regio intra Halyn quae dicitur, continens ad Pontum et Propontidem ſitos Paphlagones, Bithynos, Myſos, et Phrygiam Helleſponto (ut ſolent vocare) imminentem, cuius eſt etiam Troas: ad Aegaeum autem mare, et quod deinceps eſt, Aeolidem, Ioniam, Cariam, Lyciam: in mediterraneis autem Phrygiam, cuius pars eſt Gallograecorum regio quam appellant Galatiam, et Epictetos, et Lycaones, et Lydos.

Deinceps intra Taurum ſunt monticolae Paropamiſadae, Parthyaei, Medi, Armenii, Cilices, Lycaones, Piſidae. Secundum montanos ſunt regiones extra Taurum, Prima harum eſt Indica, omnium gentium maxima et feliciſſima, deſinens ad mare orientale

πρός τε τὴν ἑῴαν θάλατταν, καὶ τὴν νοτίαν τῆς Ἀτλαντικῆς. Ἐν δὲ τῇ νοτιωτάτῃ θαλάττῃ πρόκειται τῆς Ἰνδικῆς νῆσος, οὐκ ἐλάττων τῆς Βρεττανικῆς ἡ Ταπροβάνη· μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ ἑσπέρια νεύουσιν, ἐν δεξιᾷ δ' ἔχουσι τὰ ὄρη, χώρα ἐστὶ συχνὴ, φαύλως οἰκουμένη διὰ λυπρότητα ὑπ' ἀνθρώπων τελέως βαρβάρων, οὐχ ὁμοεθνῶν, καλοῦσι δ' Ἀριανούς, ἀπὸ τῶν ὀρῶν διατείνοντας μέχρι Γεδρωσίας καὶ Καρμανίας. Ἑξῆς δὲ εἰσὶ πρὸς μὲν τῇ θαλάττῃ Πέρσαι καὶ Σύσιοι καὶ Βαβυλώνιοι, καθήκοντες ἐπὶ τὴν κατὰ Πέρσας θάλατταν, καὶ τὰ περιοικοῦντα τούτους ἔθνη μικρά· πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν [q] οἱ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι Παρθυαῖοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ τὰ τούτοις πρόσχωρα ἔθνη, καὶ ἡ Μεσοποταμία. Μετὰ δὲ τὴν Μεσοποταμίαν τὰ ἐντὸς Εὐφράτου· ταῦτα δ' ἐστὶν ἥ τε εὐδαίμων Ἀραβία πᾶσα, ἀφοριζομένη τῷ τε Ἀραβίῳ κόλπῳ παντὶ, καὶ τῷ Περσικῷ, καὶ ὅσην οἱ Σκηνῖται καὶ οἱ Φύλαρχοι κατέχουσιν, οἱ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην καθήκοντες, καὶ τὴν Συρίαν· εἶθ' οἱ πέραν τοῦ

q) οἱ ἐν τοῖς] ἢ ἐν τοῖς G. Pletho, quod valde probo.

tale, et ad auſtrinam Atlantici partem. In maxime auſtrino mari ſita eſt ante Indiam inſula Taprobana, non minor quam Britannia. Poſt Indiam verſus occaſum flectentibus, montibus ad dextram ſervatis, regio occurrit perampla, male culta ob infelicitatem ſoli ab hominibus plane barbaris et diverſarum nationum, qui Ariani dicuntur, pertinentes a montibus usque ad Gedroſiam et Carmaniam. Deinceps ſunt ad mare Perſae, Suſii, Babylonii, ad mare Perſicum pertingentes, et aliae circum hos exiguae gentes: ad montes autem ſunt Parthyaei: in ipſis montibus Medi, Armenii, et finitimae gentes, ac Meſopotamia: poſt hanc, quae intra Euphratem ſunt, nimirum Arabia felix univerſa, tota diſtincta ab aliis locis ſinu Arabico et ſinu Perſico: tum Scenitarum et Phylarchorum regio qui ad Euphratem habitant, et Syria: tum qui citra Ara-

τῦ Ἀραβίυ κόλπυ μέχρι τῦ Νείλυ, Αἰθίοπές τε καὶ Ἄραβες, καὶ οἱ μετ' αὐτὺς Αἰγύπτιοι, καὶ Σύροι, καὶ Κίλικες, οἵτε ἄλλοι, καὶ οἱ Τραχιῶται λεγόμενοι, τελευταῖοι δὲ Παμφύλιοι.

Μετὰ δὲ τὴν Ἀσίαν ἐστὶν ἡ Λιβύη, συνεχὴς ὅσα τῇ τε Αἰγύπτῳ καὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ, τὴν μὲν καθ' ἡμᾶς ἡϊόνα ἐπ' εὐθείας ἔχυσα, σχεδόν τι μέχρι σηλῶν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἀρξαμένην, πλὴν τῶν Συρτέων, καὶ εἴ πυ τὶς ἄλλη κόλπων ἐπισροφὴ μετρία, καὶ τῶν ταύτῃ [r] ποιούντων ἀκρωτηρίων ἐξοχή. τὴν δὲ παρωκεανῖτιν ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας μέχρι τινὸς, ὡς ἂν παράλληλον ὅσαν τῇ προτέρᾳ· μετὰ δὲ ταῦτα συναγομένην ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν, εἰς ὀξεῖαν ἄκραν, μικρὸν ἔξω σηλῶν προπεπτωκυῖαν, καὶ ποιῦσαν τραπέζιόν πως τὸ σχῆμα. Ἔστι δ' ὥσπερ οἵτε ἄλλοι δηλῦσι, καὶ δὴ καὶ Γναῖος Πείσων ἡγεμὼν γενόμενος τῆς χώρας διηγεῖτο ἡμῖν, ἐοικυῖα παρδάλει· κατάστικτος γὰρ ἐστὶ ταῖς οἰκήσεσι περιεχομέναις ἐρήμῳ καὶ ἀνύδρῳ γῇ·

r) ποιούντων] Casaub. coni. ποιοῦντων.

Arabicum sinum ad Nilum usque habitant Aethiopes, Arabes, et post eos Aegyptii, Syri, Cilices, cum alii, tum qui Trachiotae dicuntur, ultimique Pamphylii.

Aliam subsequitur Africa contigua Aegypto et Aethiopiae, eius litus quod nobis est obversum, ab Alexandria usque ad columnas propemodum in recta linea producitur, exceptis Syrtibus, et si cubi alibi mediocres sinus sunt, et promontoria prominent. Latus autem quod ad oceanum est ab Aethiopia aliquandiu fere parallelum priori, deinde ab australibus partibus in acutum conducitur processum paululum ultra columnas prodeuntem, quo pacto figura trapezii quodammodo efficitur. Est autem, sicut et alii docent, et Cn. Piso, qui eam rexit provinciam, nobis narravit, pardali similis, interpuncta habitationibus, quae circumdantur terra deserta et aquae inopi:

Ῥωμαίων προσλαμβανόντων πρὸς τοῦτο διὰ τὴν σπουδὴν τὴν περὶ τὰς θηριομαχίας, ἀμφοτέρων περιγίγνονται, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῆς γεωργίας. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἠπείρων λέγομεν.

[z] Λοιπὸν εἰπεῖν περὶ τῶν κλιμάτων, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἔχει καθολικὴν ὑποτύπωσιν, ὁρμηθεῖσιν ἐκ τῶν γραμμῶν ἐκείνων, ἃ στοιχεῖα ἐκαλέσαμεν· λέγω δὲ τῆς τε τὸ μῆκος ἀφοριζούσης τὸ μέγιστον, καὶ τῆς τὸ πλάτος, μάλιστα δὲ τῆς τὸ πλάτος. Τοῖς μὲν οὖν ἀστρονομικοῖς ἐπιπλέον τοῦτο ποιητέον, καθάπερ Ἵππαρχος ἐποίησεν. Ἀνέγραψε γὰρ, [a] ὡς αὐτός φησι, τὰς γιγνομένας ἐν τοῖς οὐρανίοις διαφορὰς καθ' ἕκαστον τῆς γῆς τόπον, [b] τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς τεταρτημορίῳ τεταγ-

z) Quae nunc ſequuntur usque ad finem huius libri, deſunt in utroque Vat. libro, eorumque vice in Vat. B. diſſertatio inedita geographica de ſphaerica terrae forma continetur, cuius prima verba ita ſonant: Ἡ γῆ κέντρου λόγον ἐσέχει πρὸς τὴν σφαῖραν τοῦ περιώματος· οὐχ ὅτι πᾶσα κέντρου ἐστὶ κ. τ. λ. Idem opuſculum exſtat quoque in bibl. Laurent. ap. Bandin. in catal. N. XXIX. plut. XXVIII, ita inſcriptum: Στεάβωνος περὶ μεγέθους καὶ σχήματος τῆς γῆς. a) ὡς αὐτός] ὡς deeſt in Stroz. Venet. b) τῶν — λέγω δὲ τὸ] Reſtitui h. l. ad ſententiam Tyrwhitt. vulgo τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς τεταρτημορίων τεταγμένων· λέγω δὲ τὸν κ. τ. λ.

Romani eos adiuvent ob ſtudium ſpectaculorum in quibus cum beſtiis pugnatur, fit ut beſtias ſuperent, et agricultura praeſtent. Haec de continentibus habitatae terrae partibus dicta ſunto.

Supereſt ut de locorum quoque ad plagas mundi inclinationibus diſſeramus. Ea quoque univerſalem habent delineationem, ſi ordiamur ab iis lineis, quas Principia vocavimus: eam dico, quae longitudinem definit maximam, atque eam quae latitudinem, hancque adeo magis illa. In hoc quidem iis potius elaborandum eſt, qui aſtronomiam tractant, ſicut fecit Hipparchus. Confignavit enim, ut ipſe ait, apparentiarum coeleſtium differentias in ſingulis locis terrae, conſtitutis in noſtro quadran-

te,

τεταγμένων· λέγω δὲ τῷ ἀπὸ τῆ ἰσημερινῆ μέχρι τῆ βορείᾳ πόλε. Τοῖς δὲ γεωγραφοῦσιν ὅτε τῶν ἔξω τῆς [reg. 138.
καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης Φροντιστέον· ὅτ' [c] ἐν αὐτοῖς τοῖς τῆς οἰκουμένης μέρεσι, τὰς τοιαύτας καὶ τοσαύτας διαφορὰς παραδεκτέον τῷ πολιτικῷ· περισκελεῖς γάρ εἰσιν. ἀλλ' ἀρκεῖ τὰς σημειώδεις καὶ ἁπλουστέρας ἐκθέσθαι τῶν ὑπ' αὐτῆ λεχθεισῶν· ὑποθεμένοις, ὥσπερ ἐκεῖνος, εἶναι τὸ μέγεθος τῆς γῆς σταδίων εἴκοσι πέντε μυριάδων καὶ δισχιλίων· ὡς καὶ Ἐρατοσθένης ἀποδίδωσιν· ἡ μεγάλη γὰρ παρὰ τοῦτ' ἔσται διαφορὰ πρὸς τὰ φαινόμενα ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν οἰκήσεων διασήμασιν. Εἰ δή τις εἰς τριακόσια ἑξήκοντα τμήματα τέμοι τὸν μέγιστον τῆς γῆς κύκλον, ἔσται ἑπτακοσίων σταδίων ἕκαστον τῶν τμημάτων· τούτῳ δὴ χρῆται μέτρῳ πρὸς τὰ διαστήματα ἐν τῷ λεχθέντι διὰ Μερόης μεσημβρινῷ λαμβάνεσθαι μέλλοντι. Ἐκεῖνος μὲν δὴ ἄρχεται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ [d] μεσημβρινῷ οἰκούντων· καὶ λοιπὸν ἀεὶ δι' ἑπτακοσίων σταδίων τὰς ἐφεξῆς

c) ἐν αὐτοῖς τοῖς] τοῖς deeſt in Venet. Struz. B. d) μεσημβρινῷ] ἰσημερινῷ coni. Breguign.

te, qui videlicet eſt ab aequinoctiali ad polum ſeptentrionalem. Geographum neque horum, quae extra terram noſtram habitatam ſunt, rationem habere oportet, neque politicum tot talesque diverſitates in noſtra habitabili terra obſervare attinet: ſunt enim perplexae. Satis eſt ſuis punctis expreſſas et ſimpliciores earum quas ipſe tradidit proponere: ſumto, de ipſius quidem ſententia, quantitatem terrae continere ſtadiorum CCLII millia, ut et Eratoſthenes tradit: non magna enim ex hoc orietur apparentiarum in intervallis habitationum diverſitas. Quod ſi quis ergo maximum terrae circulum ſecet in CCCLX partes, cuivis obtingent ſegmento ſtadia IↃCC. Hac ille utitur menſura ad intervalla quae in Meroës meridiano erat ſumturus. Atque is quidem orditur ab iis qui in meridiano eo habitant, ac deinceps identidem IↃCC ſtadiis

ἐφεξῆς οἰκήσεις ἐπιὼν κατὰ τὸν λεχθέντα μεσημβρινὸν, πειρᾶτω λέγειν τὰ παρ' ἑκάστοις φαινόμενα· ἡμῖν δ' οὐκ ἐντεῦθεν ἀρκτέον. καὶ γὰρ εἰ καὶ οἰκήσιμα ταῦτα ἐστὶν, ὥσπερ οἴονταί τινες, ἰδία γέ τις οἰκουμένη αὕτη ἐστὶ, διὰ μέσης τῆς ἀοικήτου διὰ καῦμα στενὴ τεταμένη, οὐκ ὄντα μέρος τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης. Ὁ δὲ γεωγράφος ἐπισκοπεῖ ταύτην μόνην τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην. Αὕτη δ' ἀφορίζεται πέρασι, νοτίῳ μὲν, τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ· βορείῳ δὲ τῷ [c] διὰ τῆς Ἰέρνης· ὅτε δὲ τὰς τοσαύτας οἰκήσεις ἐπιθετέον, ὅσας ὑπαγορεύει τὸ μεταξὺ λεχθὲν διάστημα· ὅτε πάντα τὰ φαινόμενα θετέον, μεμνημένοις τοῦ γεωγραφικοῦ σχήματος. Ἀρκτέον δ', ὥσπερ Ἵππαρχος, ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν.

Φησὶ δὴ τοῖς οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ, ὃς ἀπέχει τῆς Μερόης τρισχιλίους σταδίους πρὸς νότον, τούτου δ' ὁ ἰσημερινὸς ὀκτακισχι-

c) διὰ τῆς Ἰέρνης] τῆς deeſt in Stroz. Venet.

ſtadiis diſtantes habitationes in eodem examinans, ſingulorum apparentiae quid differant perquirit. Nobis autem non eſt inde incipiendum: nam etſi illa loca, quod quidam volunt, habitantur, peculiaris quaedam erit ea anguſta zona per mediam recta torridam, non pars noſtrae habitatae, quam ſolam geographus conſiderat. Haec autem definitur ſuis terminis: auſtrino quidem parallelo qui per Cinnamomiferam ducitur: ſeptentrionali, qui per Hiberniam. Neque tot ponendum eſt eſſe habitationes, quot intermedium intervallum diſtat: neque omnia quae apparent excutienda ſunt, memoribus geographicae figurae. Sumemus ergo, quod Hipparchus quoque facit, initium a partibus meridionalibus.

Ait ergo eos, qui in Cinnamomiferae parallelo habitant (qui a Meroë verſus auſtrum abeſt tribus ſtadiorum millibus, rurſumque ab hoc aequinoctialis ſtadia VIII CIↃ IↃↃↃ)

κισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἶναι τὴν οἴκησιν ἐγγυτάτω μέσην τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τοῦ κατὰ Συήνην· ἀπέχειν γὰρ τὴν Συήνην πεντακισχιλίους τῆς Μερόης· παρὰ δὲ τούτοις πρώτοις τὴν μικρὰν ἄρκτον ὅλην ἐν τῷ ἀρκτικῷ περιέχεσθαι, καὶ ἀεὶ φαίνεσθαι· τὸν γὰρ ἐπ' ἄκρας τῆς οὐρᾶς λαμπρὸν ἀστέρα, νοτιώτατον ὄντα, ἐπ' αὐτοῦ ἱδρύσθαι τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου· ὥστ' ἐφάπτεσθαι τοῦ ὁρίζοντος. Τῷ δὲ λεχθέντι μεσημβρινῷ παράλληλός πως παράκειται ἕωθεν ὁ Ἀρά- pag. 133.
βιος κόλπος· τούτου δ' ἔκβασις εἰς τὸ ἔξω πέλαγος ἡ Κινναμωμοφόρος ἐστὶν, ἐφ' ἧς ἡ τῶν ἐλεφάντων γέγονε θήρα τὸ παλαιόν. ἐκπίπτει δ' ὁ παράλληλος οὗτος, τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς νοτιωτέρους μικρὸν τῆς Ταπροβάνης, ἢ ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους οἰκοῦντας· τῇ δ' ἐπὶ τὰ νοτιώτατα τῆς Λιβύης.

Τοῖς δὲ κατὰ Μερόην καὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα· ἔστι δ' αὕτη ἡ οἴκησις μέση πως τοῦ τε ἰσημε-

ιοccc) proxime omnino abesse a situ medio inter aequatorem et aestivum tropicum, qui per Syenam transit. Nam a Syena Meroën abesse stadiis ιοο, apud hos autem primos ursam minorem totam arctico circulo includi, nunquamque occidere: nam stellam in extrema cauda lucidam, quae maxime versus meridiem vergat, in ipso circulo ita collocari, ut horizontem tangat. Porro iam dicto meridiano parallelus quodammodo adiacet versus ortum Arabicus sinus: huius ad mare externum exitus est Cinnamomifera regio, ubi quondam elephantes venabantur. Exit autem parallelus iste partim ad eos qui Taprobana magis versus austrum habitant, aut qui in ea habitant extrema, partim ad australissima Africae.

Porro apud Meroën et in Ptolemaide Troglodytica dies longissimus est horarum aequinoctialium tredecim: qui situs medio loco est inter aequa-

ἰσημερινῷ καὶ τῷ διὰ Ἀλεξανδρείας, παρὰ [f] χιλίους καὶ ἑκατὸν, τοὺς πλεονάζοντας πρὸς τῷ ἰσημερινῷ· διήκει δ' ὁ διὰ Μερόης παράλληλος τῇ μὲν [g] διὰ γνωρίμων μερῶν, τῇ δὲ διὰ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς. Ἐν δὲ Συήνῃ καὶ Βερενίκῃ τῇ ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, καὶ τῇ Τρωγλοδυτικῇ, κατὰ θερινὰς τροπὰς ὁ ἥλιος κατὰ κορυφῆς γίγνεται· ἡ δὲ μακροτάτη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα καὶ ἡμιωρίῳ· ἐν δὲ τῷ ἀρκτικῷ φαίνεται καὶ ἡ μεγάλη ἄρκτος ὅλη σχεδόντι πλὴν τῶν σκελῶν καὶ τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς, καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ πλινθίῳ ἀστέρων. Ὁ δὲ διὰ Συήνης παράλληλος τῇ μὲν διὰ τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων τῶν κατὰ τὴν Γεδρωσίαν καὶ τῆς Ἰνδικῆς διήκει, τῇ δὲ διὰ τῶν νοτιωτέρων Κυρήνης μὲν πεντακισχιλίοις σταδίοις παρὰ μικρόν.

Ἅπασι δὲ τοῖς μεταξὺ κειμένοις τοῦ τε τροπικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου μεταπίπτουσιν αἱ σκιαὶ ἐφ' ἑκάτερα, πρός τε ἄρκτους καὶ μεσημβρίαν· [h] τοῖς δ' ἀπὸ

f) χιλίους καὶ ἑκατὸν] Mss. Caſ. Venet. χ. κ. ἑκατοντάσιους. g) διὰ γνωρίμων] Puto ſcribendum eſſe διὰ ἀγνωρίμων. h) τοῖς δ' ἀπὸ Συήνης] ita Medic. Ms. rectc. vulgo τῆς δ'.

aequatorem et Alexandrinum parallelum, nili quod ad aequatorem ſuperſunt CIↃ ac C. Transit vero parallelus Meroës partim per nota loca, partim per extrema Indiae. Syenae autem, Berenicae in Arabio ſinu, et in Troglodytica, ſolſtitio aeſtivo ſol ſupra verticem decurrit: dies maxima horarum eſt aequinoctialium XIII cum dimidia. Apparet in arctico circulo maior urſa fere tota, demtis tantum cruribus et ultima caudae ſtella, unaque de iis quae ſunt in quadrangulo. Porro Syenae parallelus cum per Ichthyophagorum ad Gedroſiam et Indiam ſitorum regionem transit, tum per magis meridionalia quam quidem ſit Cyrene fere quinque ſtadiorum millibus.

Univerſis autem qui habitant inter tropicum et aequinoctialem circulum, umbrae in utramque partem cadunt, nempe tam verſus ſeptentrionem quam meridiem: iis

ἀπὸ Συήνης ἐκ τῦ θερινῦ τροπικῦ πρὸς ἄρκτους πίπτουσιν αἱ σκιαὶ κατὰ μεσημβρίαν· καλῦνται δ' οἱ μὲν ἀμφίσκιοι, οἱ δ' ἑτερόσκιοι. Ἔστι δέ τις καὶ ἄλλη διαφορὰ τοῖς ἐπὶ τῷ τροπικῷ, ἣν προεἰπομεν ἐν τῷ περὶ τῶν ζωνῶν λόγῳ. Αὐτή τε γάρ ἐστιν ἡ διάμμος, καὶ σιλφιοφόρος, καὶ ξηρὰ, τῶν [i] νοτιωτέρων μερῶν εὐύδρων τε καὶ εὐκάρπων ὄντων.

Ἐν δὲ τοῖς τῦ δι' Ἀλεξανδρείας καὶ Κυρήνης νοτιωτέροις ὅσον [k] τετρακοσίοις σταδίοις, ὅπου ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστιν ἰσημερινῶν δεκατεσσάρων, κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἀρκτῦρος, μικρὸν ἐκκλίνων πρὸς νότον. Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιὰν, ὃν ἔχει τὰ πέντε πρὸς ἑπτά. Καρχηδόνος δὲ νοτιώτεροι εἰσὶ [l] χιλίοις καὶ τριακοσίοις σταδίοις, καὶ Ἀλεξανδρείας δὲ νοτιώτεροι· εἴπερ ἐν Καρχηδόνι ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν

Z 2 ἰσημε-

i) νοτιωτέρων] Stroz. Venet. νοτίων. k) τετρακοσίοις] τριακοσίοις Codd. Caſ. Ald. l) χιλίοις καὶ τριακοσίοις] Mss. Caſaub. χ. κ. τετρακοσίοις.

iis autem qui a Syena et extra aeſtivum tropicum habitant, umbrae meridianae verſus ſeptentrionem iaciuntur. Illi amphiſcii, hi heteroſcii appellantur. Eſt et aliud diſcrimen eorum qui ſub tropico habitant, indicatum a nobis in zonarum explicatione. Haec enim eſt arenoſa, ſilphii ferax, et ſicca; cum magis ad auſtrum vergentes partes et aquae habeant ſatis, et frugiferae ſint.

Praeterea in locis, quae a parallelo Alexandrino et Cyrenaeo ad cccc ſtadia magis verſus meridiem abſunt, ubi dies longiſſima horarum aequinoctialium eſt XIV, ita ſupra verticem fertur Arcturus, ut leviter ad auſtrum declinet. Iam Alexandriae gnomo rationem habet ad umbram aequinoctialem, qualis eſt quinarii ad ſeptenarium. Carthagine autem meridionaliores ſunt CIↃ CCC ſtadiis, et meridionaliores quam Alexandria, ſiquidem Carthagine gnomonis ratio eſt ad umbram

ἰσημερινὴν σκιὰν, ὃν ἔχει τὰ ἕνδεκα πρὸς τὰ ἑπτά. διήκει δ' ὁ παράλληλος ὅτος τῇ μὲν διὰ Κυρήνης καὶ τῶν νοτιωτέρων Καρχηδόνος, ἐννακισχίλιοις σταδίοις, μέχρι Μαυρουσίας μέσης, τῇ δὲ δι' Αἰγύπτου καὶ κοίλης Συρίας, καὶ τῆς ἄνω Συρίας, καὶ Βαβυλῶνος, καὶ
pag. 134 Σουσιάδος, Περσίδος, Καρμανίας, Γεδρωσίας τῆς ἄνω, μέχρι τῆς Ἰνδικῆς.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ Σιδόνα, καὶ Τύρον, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεσσάρων καὶ τετάρτου· βορειότεροι δ' εἰσὶν ὅτοι Ἀλεξανδρείας μὲν, ὡς χιλίοις ἑξακοσίοις σταδίοις, Καρχηδόνος δὲ ὡς ἑπτακοσίοις. Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Ῥοδίας καὶ περὶ Ξάνθον τῆς Λυκίας, ἢ τὰ μικρῷ νοτιώτερα, καὶ ἔτι τὰ Συρακοσίων νοτιώτερα τετρακοσίοις σταδίοις· ἐνταῦθα ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεττάρων καὶ ἡμίσους· ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι ὅτοι Ἀλεξανδρείας μὲν, τρισχιλίοις ἑξακοσίοις τεσσαράκοντα· διήκει δ' ὁ παράλληλος ὅτος κατ' Ἐρατοσθένη διὰ Καρίας,

bram aequinoctialem, quae eſt undecim ad ſeptem. Transit autem parallelus hic qua per Cyrenem et a Carthagine ad meridiem diſſita ſtadiis ιϛcccc, usque ad mediam Mauruſiam, qua per Aegyptum, Coeleſyriam, Syriam ſuperiorem. Babylonem, Suſidem, Perſidem, Carmaniam, Gedroſiam ſuperiorem, usque ad Indiam.

Rurſum circa Ptolemaidem Phoenices, ac Sidonem et Tyrum, maxima diei quantitas eſt horarum xiv et quadrantis. Verſus ſeptentrionem hi remoti ſunt ab Alexandria ſtadiis ad cιϛ ιϛc, a Carthagine autem ιϛ cc. Porro in Peloponneſo, circa Rhodi medium, et Xanthum Lyciae urbem, et quae hac et Syracuſis paulo magis verſus meridiem inclinant, longiſſima dies eſt horarum aequinoctialium xiv cum ſemiſſe: diſtant haec loca ab Alexandria ſtadiis cιϛ cιϛ cιϛ ιϛc xl. Si Eratoſthenem ſequimur, transit parallelus hic per Cariam,

Καρίας, Λυκαονίας, Καταονίας, Μηδείας, Κασπίων πυλῶν, Ἰνδῶν τῶν κατὰ Καύκασον.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρειαν μέρεσι, τῆς Τρωάδος, κατ' Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν τὴν ἐν Ἠπείρῳ, καὶ τὰς Ῥώμης μὲν νοτιωτέρας, βορειοτέρας δὲ Νεαπόλεως, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε· ἀπέχει δὲ ὁ παράλληλος ὅτος τῆ μὲν δι' Ἀλεξανδρείας τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ ὡς ἑπτακισχιλίας σταδίας πρὸς ἄρκτον· τῆ ἰσημερινῆ ὑπὲρ δυσμυρίας ὀκτακισχιλίας ὀκτακοσίας· τῆ δὲ διὰ Ῥόδου τρισχιλίας τετρακοσίας· πρὸς νότον δὲ Βυζαντίς καὶ Νικαίας καὶ τῶν περὶ Μασσαλίαν χιλίας πεντακοσίας· μικρὸν δ' ἀρκτικώτερός ἐστιν ὁ διὰ Λυσιμαχίας, ὃν φησὶν Ἐρατοσθένης διὰ Μυσίας εἶναι καὶ Παφλαγονίας, καὶ τῶν περὶ Σινώπην, καὶ Ὑρκανίαν, καὶ Βάκτρα.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸ Βυζάντιον ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστὶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ τετάρτου· ὁ δὲ γνώμων πρὸς τὴν σκιὰν λόγον ἔχει ἐν τῇ θερινῇ τροπῇ,

riam, Lycaoniam, Cataoniam, Mediam, Caspias portas, et Indos qui ſunt ad Caucaſum.

Inde apud Alexandriam Troadis, Amphipolin, et Apolloniam in Epiro, et eos qui Roma verſus meridiem, Neapoli verſus ſeptentrionem abſunt, dies longiſſima horarum eſt aequinoctialium quindecim: diſtat hic parallelus ab Aegyptiae Alexandriae parallelo verſus ſeptentrionem ad ſeptem ſtadiorum millia, ab aequatore ſuper xxviii millia, et ιɔccc: à Rhodo iii cιɔ ccc: a Byzantii autem, Nicaeae et Maſſiliae parallelo ad meridiem cιɔ ιɔ: paulo ſeptentrionalior eſt qui per Lyſimachiam ducitur, quem Eratoſthenes ait duci per Myſiam, Paphlagoniam, Sinopen, Hyrcaniam, Bactra.

Apud Byzantium vero dies longiſſima eſt horarum aequinoctialium xv cum quadrante: aeſtivo autem ſolſtitio gnomo ad umbram eam habet

ὧν τὰ ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς τεσσαράκοντα δύο, λείποντα πέμπτῳ. ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι τῆ διὰ μέσης τῆς Ῥοδίας περὶ τετρακισχιλίους καὶ ἐνακοσίους, τῆ δ' ἰσημερινῆ ὡς τρισμυρίους τριακοσίους. Εἰσπλεύσασι δὲ εἰς τὸν Πόντον, καὶ προελθοῦσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους ὅσον χιλίους καὶ τετρακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα γίνεται ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ ἡμίσους· ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι ἴσον ἀπό τε τῆ πόλει καὶ τῆ ἰσημερινῆ κύκλῳ, καὶ ὁ ἀρκτικὸς κύκλος κατὰ κορυφὴν αὐτοῖς ἐστι, ἐφ' οὗ κεῖται ὅ,τε ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς Κασσιεπείας, καὶ ὁ ἐν τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι τῆ Περσέως μικρῷ βορειότερος ὤν.

Ἔν τε τοῖς ἀπέχουσι Βυζαντίου πρὸς ἄρκτον ὅσον τρισχιλίους ὀκτακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαἑξ· ἡ οὗ δὴ Κασσίεπεια ἐν τῷ
pag. 135. ἀρκτικῷ φέρεται. Εἰσὶ δ' οἱ τόποι οὗτοι περὶ Βορυσθένη καὶ τῆς Μαιώτιδος τὰ νότια· ἀπέχουσι δὲ τῆ ἰσημερινῆ περὶ τρισμυρίους τετρακισχιλίους ἑκατόν. Ὁ δὲ κατὰ τὰς ἄρκτους τόπος τῆ ὁρίζοντος ἐν ὅλαις σχε-

habet proportionem, quam CXX ad XLII minus quincunce: atque haec loca diſtant a parallelo per mediam Rhodum ducto ad IↃↃ, demtis C, a meridiano ad triginta millia et CCC. In Pontum deinde navigantibus, et ad ſeptentrionem provectis ad ſtadia CIↃ CCCC, longiſſima dies fit horarum aequinoctialium XV cum dimidia. Haec enim loca eodem intervallo diſtant a polo et aequinoctiali, et arcticus circulus eorum vertici imminet, in quo ſita eſt ſtella in collo Caſſiopeae, et alia in dextro cubito Perſei, paulo borealior.

At qui verſus ſeptentrionem a Byzantio remoti ſunt ad ſtadia IIICIↃIↃCCC, iis ſolſtitii aeſtivi dies eſt horarum aequinoctialium XVI, iis Caſſiopea in arctico convertitur circulo. Haec loca ſunt circa Boryſthenem et auſtrinas Maeotidis partes: abſunt ab aequatore circiter XXXIV millibus ſtadiorum ac centum ſtadiis. Denique horizontis locus ſeptentrionibus pro-

σχεδόντι ταῖς θερειναῖς νυξὶ παραυγάζεται ὑπὸ τῦ ἡλίυ ἀπὸ δύσεως ἕως καὶ ἀνατολῆς ἀντιπερισαμένυ τῦ φωτός. ὁ γὰρ θερινὸς τροπικὸς ἀπέχει ἀπὸ τῦ ὁρίζοντος, ἑνὸς ζωδίυ ἥμισυ καὶ δωδέκατον· τοσῦτον δὴ καὶ ὁ ἥλιος ἀφίσταται τῦ ὁρίζοντος κατὰ τὸ μεσονύκτιον. Καὶ παρ' ἡμῖν δὲ τοσῦτον τῦ ὁρίζοντος ἀποσχὼν, πρὸ τῦ ὄρθρυ καὶ μετὰ τὴν ἑσπέραν ἤδη καταυγάζει τὸν περὶ τὴν ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν ἀέρα. Ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις ὁ ἥλιος τὸ πλεῖστον μετεωρίζεται πήχεις ἐννέα. Φησὶ δ' Ἐρατοσθένης τύτυς τῆς Μερόης διέχειν μικρῷ πλείυς, ἢ δισμυρίυς τρισχιλίυς. Διὰ γὰρ Ἑλλησπόντυ εἶναι μυρίυς ὀκτακισχιλίυς, εἶτα πεντακισχιλίυς εἰς Βορυσθένη. Ἐν δὲ τοῖς ἀπέχυσι τῦ Βυζαντίυ σταδίυς περὶ ἑξακισχιλίυς τριακοσίυς, βορειοτέροις ὅσι τῆς Μαιώτιδος, κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας μετεωρίζεται τὸ πλεῖστον ὁ ἥλιος ἐπὶ πήχεις ἓξ· ἡ δὲ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν [m] ὡρῶν δεκαεπτά.

m) ὡρῶν] ὡρῶν ἰσημερινῶν Stroz. B.

proxime ſubiectus, totis fere aeſtivis noctibus illuſtratur radiis ſolaribus ab occaſu ad ortum usque lumine obverſante, tropicus enim aeſtivus ab horizonte abeſt ſemiſſe et uncia integri ſigni: tantundemque neceſſe eſt ſolem ab horizonte ſub mediam abeſſe noctem. Quid quod apud nos tanto diſtans ſpatio ſol ab horizonte, tamen et ante diluculum, et poſt veſperam ortivum occiduumve aërem illuſtrat? Caeterum apud illos ſol hybernis diebus ad ſummum ad novem elevatur cubitos. Eratoſthenes ait hos a Meroa diſtare non multo pluribus quam XXIII millibus ſtadiorum. Eſſe enim per Helleſpontum millia XIIX, deinde ad Boryſthenem IↃↃ. Verum apud eos, qui a Byzantio abſunt ad IↃↃ CIↃCCC ſtadia, a Maeotide palude verſus ſeptentrionem ſiti, hybernis diebus ſol ad ſummum in ſex adſurgit cubitos: dies longiſſima eſt horarum aequinoctialium XVII.

Ulte-

Τὰ δ' ἐπέκεινα ἤδη πλησιάζοντα τῇ ἀοικήτῳ διὰ ψύχος, ἐκ ἔτι χρήσιμα τῷ γεωγράφῳ ἐστίν. Ὁ δὲ βυλόμενος καὶ ταῦτα μαθεῖν, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν οὐρανίων, Ἵππαρχος μὲν εἴρηκεν· ἡμεῖς δὲ παραλείπομεν διὰ τὸ τραχυτέρα εἶναι τῆς νῦν προκειμένης πραγματείας, παρ' ἐκείνου λαμβανέτω. Τραχυτέρα δ' ἐστὶ καὶ τὰ περὶ τῶν περισκίων καὶ ἀμφισκίων καὶ ἑτεροσκίων, ἃ φησι Ποσειδώνιος. Ὅμως γε καὶ τούτων τό γε τοσοῦτον ἐπιμνηστέον, ὥστε τὴν ἐπίνοιαν διασαφῆσαι, καὶ πῆ χρήσιμον πρὸς τὴν γεωγραφίαν, καὶ πῆ ἄχρηστον. Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἀφ' ἡλίου σκιῶν ὁ λόγος ἐστὶν, ὁδ' ἥλιος πρὸς αἴσθησιν κατὰ παραλλήλου φέρεται, καθ' ὃ καὶ ὁ κόσμος, παρ' οἷς καθ' ἑκάστην κόσμου περιτροφὴν ἡμέρα γίνεται καὶ νύξ· ὅτε μὲν ὑπὲρ γῆς τοῦ ἡλίου φερομένου, ὅτε δ' ὑπὸ γῆν, παρὰ τούτοις οἵτε ἀμφίσκιοι ἐπινοοῦνται καὶ οἱ ἑτερόσκιοι. Ἀμφίσκιοι μὲν, ὅσοι κατὰ μέσαν ἡμέρας, τότε μὲν ἐπὶ τάδε [n] πιπτούσας ἔχουσι τὰς σκιὰς, ὅταν

n) πιπτούσας] ἐμπιπτούσας Reg. Stroz. B. Venet.

Ulteriora iam ad habitationibus ob frigus negatam terram tendentia nihil ad geographum. Qui tamen et illa vult cognoscere, et alias res coelestes, is Hipparchum consulat: nam ab eo sunt dicta, et a nobis omittuntur, quia magis sunt luculenta quam nostra requirat institutata tractatio. Eiusdem generis etiam sunt quae de Perisciis, Amphiscis, et Heteroscis Posidonius prodidit. Attamen horum quoque eo usque mentio facienda, ut explicemus quatenus vel utilia sint ea, vel inutilia geographo. Quoniam autem verba fiunt de solis umbris, et sol, quantum sensu deprehendi potest, eodem circulo ad eum quo mundus versatur, parallelo convertitur, itaque in singulis mundi partibus dies fiet eo supra terram, nox infra terram vehente: Amphiscii intelliguntur illi, quorum gnomoni sub meridiem erecto sol affulgens in supposita

ὁ ἥλιος ἀπὸ μεσημβρίας τῷ γνώμονι προσπίπτῃ τῷ ὁρθῷ, πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐπίπεδον· τότε δ' εἰς τἀναντίον, ὅταν ὁ ἥλιος εἰς τἀναντίον περιϛῇ· τοῦτο δὲ συμβέβηκε μόνοις τοῖς μεταξὺ τῶν τροπικῶν οἰκοῦσιν. Ἑτεροσκιοι δ' ὅτοις ἡ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἀεὶ πίπτουσιν, ὥϛπερ ἡμῖν ἡ ἐπὶ τὰ νότια, ὥϛπερ τοῖς ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ ζώνῃ οἰκοῦσι. Τοῦτο δὲ συμβαίνει πᾶσι τοῖς [pag. 136] ἐλάττονα ἔχουσι τοῦ τροπικοῦ τὸν ἀρκτικόν. Ὅταν δὲ τὸν αὐτὸν, ἢ μείζονα, ἀρχὴ τῶν περισκίων ἐϛὶ, μέχρι τῶν οἰκούντων ὑπὸ τῷ πόλῳ. Τοῦ γὰρ ἡλίου καθ' ὅλην τὴν τοῦ κόσμου περιϛροφὴν ὑπὲρ γῆϛ φερομένου, δηλονότι καὶ ἡ σκιὰ κύκλῳ ο περιενεχθήσεται περὶ τὸν γνώμονα· καθ' ὃ δὴ καὶ περισκίους αὐτοὺϛ ἐκάλεσεν· ἐδὲν ὄντας πρὸς τὴν γεωγραφίαν· ἃ γάρ ἐϛιν οἰκήσιμα ταῦτα τὰ μέρη διὰ ψύχος· ὥσπερ ἐν τοῖς πρὸς Πυθέαν λόγοις εἰρήκαμεν. Ὥϛτ' ἐδὲ τοῦδε τοῦ μεγέθους τῆϛ οἰκήτου ταύτης φροντιϛέον ἐκ τοῦ λαβεῖν,

o) περιενεχθήσεται] παρενεχθήσεται Reg.

posita planicie umbram modo in hanc, alias in diversam partem proiicit, sole in oppositam priori regionem delato. Hoc autem iis tantummodo contingit, qui inter tropicos habitant. Heteroscii sunt, quibus id genus umbrae aut semper versus septentrionem cadunt, ut nobis: aut versus meridiem, ut iis qui in altera temperata zona degunt: usu venit hoc omnibus, qui arcticum tropico minorem habent. Periscíorum principium est, ubi vel aequalis tropico arcticus est, vel maior: usque ad eos qui sub polo habitant. Cum enim sol secundum totam coeli conversionem supra terram feratur, nimirum et umbra in orbem ambiet gnomonem: unde et periscios eos nuncupavit, nihil ad geographiam attinentes. Quippe partes istae ob frigus habitari non possunt, uti in refutatione Pytheae ostendimus. Quapropter ne de magnitudine quidem istius non habitatae terrae disputare

ὅτι ἔχοντες ἀρκτικὸν τὸν τροπικὸν, ὑποπεπτώκασι τῷ γραφομένῳ κύκλῳ ὑπὸ τῆ πόλε τῆ ζωδιακῆ, κατὰ τὴν τῆ κόσμε περιτροφήν· ὑποκειμένε τῆ μεταξὺ διαστήματος, τῆ τε ἰσημερινῆ καὶ τῆ τροπικῆ, τεττάρων ἑξηκοστῶν τῆ μεγίστε κύκλε.

tare expedit, poſito, eos cum habeant tropicum pro arctico, ſuppoſitos eſſe circulo qui a polo zodiaci deſcribitur mundi converſione: et poſito, intervallum inter aequinoctialem et tropicum eſſe quatuor partium, quarum ſexaginta integrum maximum circulum abſolvunt.

CAPITA

CAPITA LIBRI TERTII GEOGRAPHICORVM STRABONIS.

Hiſpaniae totius deſcriptio, qua eius figura, longitudo et latitudo exponuntur.

De ſingulis Hiſpaniae partibus, ac primo de Turdetania, et aliis regionibus a Sacro promontorio ad Columnas.

De Luſitania, et eo tractu qui Sacro promontorio et Nerio includitur, et de iis gentibus quae latus aquilonium habent.

De Tarraconenſi, ac reliquis a Columnis ad montes usque Pyrenaeos.

De inſulis Hiſpaniae oppoſitis.

* Argumenta libri tertii in nullo a me collato Codice Mſto extant.

Hiſpania.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Ἀποδεδωκόσι δ' ἡμῖν τὸν πρῶτον τύπον τῆς γεωγραφίας, οἰκεῖός ἐστιν ὁ ἐφεξῆς λόγος περὶ τῶν καθέκαστα· καὶ γὰρ ὑπεσχόμεθα ὅτως· καὶ δοκεῖ μέχρι νῦν ὀρθῶς ἡ πραγματεία μεμερίσθαι. Ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς τούτων, ἀφ' ὧν περ καὶ πρότερον, κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. Πρῶτον δὲ μέρος αὐτῆς ἐστι τὸ ἑσπέριον, ὡς
pag. 137 ἔφαμεν, ἡ Ἰβηρία. Ταύτης δὴ τὸ μὲν πλέον οἰκεῖται φαύλως· ὄρη γὰρ καὶ δρυμοὺς καὶ πεδία λεπτὴν ἔχοντα

STRABONIS GEOGRAPHICARVM RERVM LIBER TERTIVS.

CAP. I.

Poſteaquam primam terrae deſcriptionis formam tradidimus, dicendum nobis deinceps iam peculiariter eſt de ſingulis partibus: hoc enim in nos recepimus, et videtur hactenus recte tractatio eſſe diviſa. Ordiendum autem eſt iterum ab Europa, et iis eius partibus, a quibus et ante, idque easdem ob cauſas. Eſt ergo prima pars Europae verſus occaſum Hiſpania. Eius magna pars incommode habitatur: quippe montes et ſylvas et campos terra

ἔχοντα γῆν, ἐδὲ ταύτην ὁμαλῶς εὔυδρον οἰκοῦσι τὴν Hiſpania.
πολλήν· ἡ δὲ πρόσβορρος ψυχρά τέ ἐστι τελέως πρὸς τῇ τραχύτητι, καὶ παρωκεανῖτις, προσειληφυῖα τὸ ἄμικτον καὶ ἀνεπίπλεκτον τοῖς ἄλλοις· ὥςθ' ὑπερβάλλει [a] τῇ μοχθηρίᾳ τῆς οἰκήσεως. Ταῦτα μὲν δὴ τὰ μέρη τοιαῦτα. Ἡ δὲ νότιος πᾶσα, εὐδαίμων σχεδόντι, καὶ διαφερόντως ἡ ἔξω στηλῶν· ἔστι δὲ δῆλον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα· ὑπογράψασιν ἡμῖν πρότερον τότε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος.

Ἔοικε γὰρ βύρσῃ κατὰ μὲν μῆκος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἑῴαν, [b] τὰ πρόσθια ἐχούσῃ μέρη πρὸς τῇ ἑῴᾳ· κατὰ πλάτος δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον. Ἔχει δὲ σταδίων ἑξακισχιλίων ὁμοῦ τὸ μῆκος· πλάτος δὲ πεντακισχιλίων, τὸ μέγιστον· ἔστι δ' ὅπου πολὺ ἔλαττον τῶν τρισχιλίων· καὶ μάλιστα πρὸς τῇ Πυρήνῃ τῇ ποιούσῃ τὴν ἑῴαν πλευράν. Ὄρος γὰρ διηνεκὲς ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν τεταμένον, ὁρίζει τὴν Κελτικὴν ἀπὸ

a) τῇ μοχθηρίᾳ] Stroz. Venet. τὴν μοχθηρίαν. male. b) τὰ πρόσθια — ἑῴᾳ] desunt in Stroz. A. B.

terra praeditos exili, neque aequaliter aquis irriguam magna ex parte incolunt: tum pars ſeptentrioni obiecta, praeter asperitatem etiam frigidiſſima eſt: et quia ad oceanum pertinet, id accedit, quod nulla eius incolis ſunt cum aliis hominibus commercia, itaque ibi peſſime degitur. At verſus meridiem ſita, felix fere omnis eſt regio, praecipue quae extra columnas iacet. Verum haec ſingulis perſequendis faciemus plana: prius figura totius Hiſpaniae et magnitudo nobis deſcribenda eſt.

Hiſpania ſimilis eſt pelli, in longum ab occaſu verſus ortum expanſae, ita ut priores partes ad ortum ſpectent, in latum a ſeptentrione ad auſtrum. Longitudo eius eſt in univerſum ɪɔɔ cɪɔ ſtadiorum, latitudo maxima ɪɔɔ, alicubi multo etiam minor tribus millibus, maxime ad Pyrenem, latus ortivum includentem. Mons enim ille continenter ab auſtro verſus Boream porrectus, Galliam,

ab

Hiſpania. ἀπὸ τῆς Ἰβηρίας. Οὔσης δὲ καὶ τῆς Κελτικῆς ἀνωμάλου τὸ πλάτος, καὶ τῆς Ἰβηρίας· τὸ δὲ στενώτατον τοῦ πλάτους ἑκατέρας ἀπὸ τῆς ἡμετέρας θαλάττης ἐπὶ τὸν ὠκεανόν ἐστι, τὸ τῇ Πυρήνῃ πλησιάζον, μάλιστα ἐφ' ἑκάτερον αὐτῆς τὸ μέρος, καὶ ποιοῦν κόλπους τοὺς μὲν ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ, τοὺς δὲ ἐπὶ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ· μείζους δὲ τοὺς Κελτικούς, οὓς δὴ καὶ Γαλατικοὺς καλοῦσι, στενώτερον τὸν ἰσθμὸν ποιοῦντας παρὰ τὸ Ἰβηρικόν. Καὶ δὴ τὸ μὲν ἑῷον πλευρὸν τῆς Ἰβηρίας, ἡ Πυρήνη ποιεῖ· τὸ δὲ νότιον ἥ τε καθ' ἡμᾶς θάλαττα ἀπὸ τῆς Πυρήνης μέχρι στηλῶν, καὶ ἡ ἐκτὸς τὸ ἑξῆς, μέχρι τοῦ Ἱεροῦ καλουμένου ἀκρωτηρίου. τρίτον ἐστὶ τὸ ἑσπέριον πλευρὸν, παράλληλόν πως τῇ Πυρήνῃ, τὸ ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας, ἣν καλοῦσι Νηρίον· τέταρτον δὲ τὸ ἐνθένδε, μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης.

Ἀναλαβόντες δὲ λέγωμεν τὰ καθ' ἕκαστα, ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἀρξάμενοι. Τοῦτο δὲ ἐστὶν δυτικώτατον, οὐ τῆς Εὐρώπης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμένης

ab Hiſpania dirimit. Cum autem utraque regio inaequaliter ſit lata, arctiſſima utraque eſt a noſtro mari ad oceanum, qua ad Pyrenem accedunt, praecipue ad utramque eius montis partem, ubi et ſinus fiunt, cum in oceano, tum in noſtro mari, quorum maiores Celtici ſunt, quos etiam Galaticos vocant, qui iſthmum iuxta Hiſpaniam arctiorem reddunt. Ergo latus Hiſpaniae ortivum Pyrene includit: meridionale efficit noſtrum mare a Pyrena usque ad columnas, et proximum huic oceanus, usque ad Sacrum promontorium: tertium latus eſt occiduum, fere parallelum Pyrenae, a ſacro promontorio usque ad promontorium apud Artabros, quod vocatur Nerium: quartum latus inde ducitur usque ad boreales Pyrenes fines.

Proinde ſingula narraturi, principium repetamus a Sacro promontorio. Hoc enim non Europae modo, ſed univerſae habitatae terrae punctum eſt omnium

μένης ἀπάσης σημεῖον. περατῶται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν Hiſpania.
δυοῖν ἠπείρων ἡ οἰκουμένη πρὸς δύσιν, τοῖς τε τῆς
Εὐρώπης ἄκροις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Λιβύης· ὧν
τὰ μὲν Ἴβηρες ἔχουσι, τὰ δὲ Μαυρούσιοι. πρόσχει δὲ
τὰ Ἰβηρικὰ ὅσον χιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις
κατὰ τὸ λεχθὲν ἀκρωτήριον. Καὶ δὴ καὶ τὴν προσεχῆ
τούτῳ χώραν, τῇ Λατίνῃ Φωνῇ καλοῦσι Κύνεον, σφῆκα
σημαίνειν βουλόμενοι. Αὐτὸ δὲ τὸ ἄκρον καὶ προ-
πεπτωκὸς εἰς τὴν θάλατταν Ἀρτεμίδωρος εἰκάζει
πλοίῳ, γενόμενος φησὶν ἐν τῷ τόπῳ· προσλαμβάνειν
δὲ τῷ σχήματι, νησίδια τρία, τὸ μὲν ἐμβόλῳ τάξιν pag. 138.
ἔχον, τὰ δὲ ἐπωτίδων, ἐφόρμους ἔχοντα μετρίους.
Ἡρακλείους θ' ἱερὸν ἐνταῦθα [c] δείκνυσθαι ψεύσασθαι
δὲ τοῦτο Ἔφορον· οὔτε γὰρ Ἡρακλέους βωμὸν, [d] ὅτ'
ἄλλο τι τῶν θεῶν εἶναι, ἀλλὰ λίθους συγκεῖσθαι
τρεῖς ἢ τέτταρας κατὰ πολλοὺς τόπους, [e] ὃς ὑπὸ τῶν
ἀφικνου-

c) δείκνυσθαι] Caſaub. coni. ὑ δείκνυσθαι, quod minime probo. d) ὅτ' ἄλλο τι τῶν θεῶν] Bemb. Medic. Reg. Strox. ὅτ' ἄλλυ τῶν θ. forte leg. θειῶν pro θεῶν. e) ὃς ὑπὸ τῶν ἀφικνουμένων — ὐκ εἶναι νόμιμον] forte hic locus perturbatus ita reſtitui poteſt: ὃς ὑπὸ τῶν ἀφικνουμένων τέφεσθαι κατά τι πάτριον, καὶ μεταφέρεσθαι· εὐχοποιεῖν μὲν, (vel μόνον) θύειν δ' ὐκ εἶναι νόμιμον, κ. τ. λ.

omnium maxime ad occaſum ſitum. Etenim terra habitata verſus occaſum terminatur duabus continentibus, extremis nimirum Europae, et Africae, quorum haec Mauruſii, illa Hiſpani tenent. Sed Hiſpanica ad id quod diximus promontorium excedunt ad CIↃIↃ ſtadia. Et quidem regionem ei adiacentem, Cuneum Latina voce appellant. Ipſum autem promontorium in mare procurrens Artemidorus, qui ſe ibi fuiſſe ait, navigio comparat, et ad figuram accedere dicit tres exiguas inſulas, quarum una roſtri vicem gerat, reliquae auriculorum navis a prora prominentium, quae portus habeant mediocres, monſtrari etiam ibi ſanum Herculis, id quidem Ephorum finxiſſe. Nam neque Herculis aram ibi eſſe, neque ullius deorum, ſed lapides multis in locis ternos aut quaternos eſſe com-

Hiſpania. ἀφικνεμένων τρέφεσθαι κατά τι πάτριον, καὶ μεταφέρεσθαι ψευδοποιησαμένων. Θύειν δ' οὐκ εἶναι νόμιμον, οὐδὲ νύκτωρ ἐπιβαίνειν τῷ τόπῳ, θεοὺς φασκόντων κατέχειν αὐτὸν ἐν τῷ τότε χρόνῳ· ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ θέαν ἥκοντας ἐν κώμῃ πλησίον νυκτερεύειν· εἶτ' ἐπιβάλλειν ἡμέρας, ὕδωρ ἐπιφερομένους διὰ τὴν ἀνυδρίαν.

Ταῦτα μὲν οὖν ὅπως ἔχειν ἐγχωρεῖ, καὶ δεῖ πιστεύειν· ἃ δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ χυδαίοις ὁμοίως εἴρηκεν, οὐ πάνυ. Λέγειν γὰρ δή φησι Ποσειδώνιος τοὺς πολλοὺς, μείζω δύνειν τὸν ἥλιον ἐν τῇ παρωκεανίτιδι μετὰ ψόφου παραπλησίως, ὡσανεὶ σίζοντος τοῦ πελάγους κατὰ σβέσιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐμπίπτειν εἰς τὸν βυθόν. Ψεῦδος δ' εἶναι καὶ τὸ παραχρῆμα νύκτα ἀκολουθεῖν μετὰ τὴν δύσιν. Οὐ γὰρ παραχρῆμα, μικρὸν δ' ὕστερον, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πελάγεσι τοῖς μεγάλοις. ὅπου μὲν γὰρ εἰς ὄρη δύεται, πλείω τὸν μετὰ δύσιν χρόνον τῆς ἡμέρας συμβαίνειν ἐκ τοῦ [f] παραφωτισμοῦ· ἐκεῖ δὲ, πλεῖον μὲν οὐκ ἐπακολουθεῖν, μὴ

f) παραφωτισμοῦ] Mss. Caſ. Venet. περιφωτισμοῦ.

compoſitos, qui ab eo venientibus ex more a maioribus tradito convertantur translatique fingantur. Fas ibi non eſſe ſacrificare, neque noctu eum locum adire, quod ferant eum nocturno tempore a diis teneri: qui ſpectatum veniant, eos in vicino pago pernoctare, interdiu accedere aqua ſecum, qua locus ille caret, allata.

Haec ita eſſe poſſunt, eſſeque credendum eſt, non item ea, quae plebeii et vulgaris homunculi in morem dixit. Vulgo enim perhiberi ait Poſidonius, ſolem ibi ad oceani litus occidere maiorem, editoque ſtrepitu, quaſi ſi mare ſtrideret ſibilaretque eo dum in fundum defertur extincto: quin et hoc vanum eſſe, quod aiunt ſtatim ab occaſu noctem inſequi. Non enim ſtatim id fieri, ſed non multo poſt, ut et in aliis fit magnis maribus; ubi enim ſol in montes occumbit, ex luminis diffuſione diutius ab occaſu diem perdurare, in mari autem non item, neque tamen

μὴ μέντοι μηδὲ παραχρῆμα συναπτειν τὸ σκότος, Hiſpanie.
καθάπερ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις πεδίοις. Τὴν δὲ τῦ μεγέθυς φαντασίαν αὔξεσθαι μὲν ὁμοίως κατά τε τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολὰς ἐν τοῖς πελάγεσι, διὰ τὸ τὰς ἀναθυμιάσεις πλείυς ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι· διὰ δὲ τύτων ὡς δι' αὐλῶν κλωμένην τὴν ὄψιν, πλατυτέρας δέχεσθαι τὰς φαντασίας· καθάπερ καὶ διὰ νέφυς ξηρῦ καὶ λεπτῦ βλέπυσαν, δυόμενον ἢ ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον, ἢ τὴν σελήνην, ἡνίκα καὶ ἐνερευθὲς φαίνεσθαι τὸ ἄστρον. Τὸ δὲ ψεῦδος ἐλέγξαι φησι τριάκονθ' ἡμέρας διατρίψας ἐν Γαδείροις, καὶ τηρήσας τὰς δύσεις. Ὁ δέ γε Ἀρτεμίδωρος ἑκατονταπλασίονα φησὶ δύεσθαι τὸν ἥλιον, καὶ αὐτίκα νύκτα καταλαμβάνειν. Ὡς μὲν ἂν αὐτὸς εἶδε τῦτο ἐν τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ, ἐχ ὑπολητέον, προσέχοντας τῇ ἀποφάσει αὐτῦ· ἔφη γὰρ μηδένα νύκτωρ ἐπιβαίνειν· ὥστ' ἐδὲ δυνομένυ ἡλίυ ἐδεὶς ἂν ἐπιβαίνοι, εἴπερ εὐθὺς ἡ νὺξ καταλαμβάνει. Ἀλλ' ἐδ' ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῆς παρωκεανίτιδος· καὶ γὰρ τὰ

Γάδει-

tamen illico tenebras ſtatim oboriri, atque idem etiam in magnis uſu venire campis. Magnitudinem autem ſolis ideo augeri videri ſub ortum et occaſum in maribus altis, quod plures vapores ab humido in altum ſeſe attollunt: quibus infractos radios viſus, veluti in fiſtulas quasdam, diffundi et maiorem vera quantitatem fingere, quemadmodum cum ſolem lunamve orientem aut occidentem per aridam tenuemque nubem intuemur, rubere putamus. Hoc mendacium ait ſe deprehendiſſe, cum Gadibus per xxx dies commoratus occaſum ſolis obſervaſſet. At Artemidorus centuplo quam ſit alias maiorem occidere ſolem dicit, confeſtimque noctem ingruere. Quod ipſum vidiſſe in Sacro promontorio, credi non poteſt ab obſervantibus quid ea de re pronunciarit. Si enim (quod ait) noctu nemo illum locum intrat, ne occidente quidem ſole quisquam ibi erit, ſiquidem ſtatim nox opprimit. Sed neque alibi in oceani ora illud vidit: nam

Hiſpania. Γάδειρα ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ· καὶ ὁ Ποσειδώνιος ἀυτιμαρτυρεῖ, καὶ ἄλλοι πλείους.

pag. 139. Τῆς δὲ συνεχῶς τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ παραλίας, ἡ μέν ἐστιν ἀρχὴ τῆ ἑσπερίᾳ πλευρᾷ τῆς Ἰβηρίας, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τῆ Τάγω ποταμῆ, ἡ δὲ τῆ νοτίᾳ, μέχρι ἄλλω ποταμῆ τῆ Ἄνα, καὶ τῆς ἐκβολῆς αὐτῆ. Φέρεται δ' ἀπὸ τῶν ἑώων μερῶν ἑκάτερος· ἀλλ' ὁ μὲν ἐπ' εὐθείας εἰς τὴν ἑσπέραν [g] ἀποδίδωσι, πολὺ μείζων ὢν θατέρω· ὁ δ' Ἄνας πρὸς νότον ἐπιστρέφει, τὴν μεσοποταμίαν ἀφορίζων, ἣν [h] Κέλτοὶ νέμονται τοπλέον, καὶ τῶν Λυσιτανῶν τινες, ἐκ τῆς περαίας τῆ Τάγω μετοικισθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων· ἐν δὲ τοῖς ἄνω μέρεσι καὶ Καρπητανοὶ, καὶ Ὠρητανοὶ, καὶ Οὐεττόνων συχνοὶ νέμονται. Αὕτη μὲν ἂν ἡ χώρα μετρίως ἐστὶν εὐδαίμων· ἡ δ' ἐφεξῆς πρὸς ἕω κειμένη καὶ νότον, ὑπερβολὴν ἂν ἀπολείποι πρὸς ἅπασαν κρινομένη τὴν οἰκουμένην ἀρετῆς χάριν καὶ τῶν ἐκ γῆς καὶ θαλάττης ἀγα-

g) ἀποδίδωσι] ἐπιδίδωσι Vat. B. Stroz. h) Κέλτοὶ] Mss. Caſaub. Stroz. Κέλτοι. Caſaub. coni. Κέλτικοι.

et Gades ſunt in oceano, et contrarium teſtantur Poſidonius alique plures.

Enimvero continenter adiacens Sacro promontorio maritima ora, ab una parte initium eſt occidui Hiſpaniae lateris, usque ad oſtium Tagi fluvii, ab altera auſtrini, usque ad alium fluvium Anam et eius exitum. Uterque horum ex partibus Hiſpaniae verſus ortum ſitis profluit: verum Tagus recta verſus occaſum exit, longe maior altero; Anas verſus meridiem ſe convertit, et interceptam amnibus regionem circumferibit, quam maiore ex parte Celtae incolunt, et ii Luſitani, qui a Romanis e regione trans Tagum ſita eo translati ſunt. Supra Anam habitant etiam Carpetani, Oretani, et Vettones frequentes. Haec regio mediocriter eſt felix. Quae vero deinceps ad ortum et meridiem inſequitur, ea cum quacunque terrae habitatae conferatur parte, nullam habet cui terrae marisque bonorum praeſtantia poſtponi debeat.

Haec

ἀγαθῶν. Αὕτη δ' ἐστὶν, ἣν ὁ Βαῖτις διαῤῥεῖ ποταμὸς ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν τὴν ἀρχὴν ἔχων, ἀφ' ὧνπερ καὶ ὁ Ἄνας καὶ ὁ Τάγος, μέσος πως ἀμφοῖν τούτων ὑπάρχων κατὰ μέγεθος· παραπλησίως μέντοι τῷ Ἄνα καταρχὰς ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ῥυεὶς· εἶτ' ἐπιστρέφει πρὸς νότον, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκδίδωσι τούτῳ παραλίαν. καλοῦσι δ' ἀπὸ μὲν τοῦ ποταμοῦ Βαιτικὴν· ἀπὸ δὲ τῶν ἐνοικούντων, Τυρδετανίαν· τοὺς δ' ἐνοικοῦντας Τυρδετανούς τε καὶ Τυρδούλους προσαγορεύουσιν· οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς [i] νομίζοντες, οἱ δ' ἑτέρους· ὧν ἐστι καὶ Πολύβιος, συνοίκους φήσας τοῖς Τυρδετάνοις πρὸς ἄρκτον τοὺς Τυρδούλους· νυνὶ δ' ἐν αὐτοῖς ἀδηλὶς φαίνεται διορισμός. Σοφώτατοι δ' ἐξετάζονται τῶν Ἰβήρων ἔτοι, καὶ γραμματικῇ χρῶνται, καὶ τῆς παλαιᾶς μνήμης ἔχουσι τὰ συγγράμματα, καὶ ποιήματα, καὶ νόμους ἐμμέτρους ἑξακισχιλίων ἐτῶν, ὥς φασι· καὶ οἱ ἄλλοι δ' Ἴβηρες χρῶνται γραμματικῇ, ἀ μιᾷ ἰδέᾳ· ἀ δὲ γὰρ [k] γλώττῃ ἰδίᾳ. Hiſpania.

Aa 2

i) νομίζοντες] ita Reg. Venet. Mss. vulgo perperam νομίζουσιν. k) γλώττῃ ἰδίᾳ] Mss. Bemb. Struz. Venet. γλ. μίᾳ.

Haec eſt quam Baetis perfluit, amnis ex iisdem cum Ana et Tago ortus partibus, mèdius fere inter eos quantitate, atque initio ſicut et Anas verſus occaſum lapſus, ad meridiem inde vergit, in eodemque cum Ana littore effluit. Regionem a fluvio Boeticam nominant, ab incolis Turdetaniam, incolas Turdetanos et Turdulos, quidam hos eundem, quidam diverſos populos cenſent, in quibus et Polybius eſt, Turdetanos Turdulorum ad ſeptentrionem vicinos eſſe tradens. Noſtra aetate nulla eorum apparet diſtinctio. Hi omnium Hiſpanorum doctiſſimi iudicantur, utunturque grammatica et antiquitatis monumenta habent conſcripta, ac poëmata, et metris incluſas leges, a ſex millibus (ut aiunt) annorum. Utuntur et reliqui Hiſpani grammatica, non unius omnes generis: quippe ne eodem quidem ſermone.

Hiſpania. ἰδίᾳ. Τείνει δὲ ἡ χώρα αὕτη ἡ ἐντὸς τοῦ Ἄνα, πρὸς ἕω μὲν μέχρι τῆς Ὠρητανίας, πρὸς νότον δὲ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν μέχρι τῆς παραλίας τῆς τοῦ Ἄνα, μέχρι σηλῶν. Ἀνάγκη δὲ διὰ πλειόνων περὶ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ τῶν σύνεγγυς τόπων, ὅσα συντείνει πρὸς τὸ μαθεῖν τὴν εὐφυΐαν τῶν τόπων καὶ τὴν εὐδαιμονίαν.

Τῆς δὴ παραλίας ταύτης, εἰς ἣν ὅ, τε Βαῖτις καὶ Ἄνας ἐκδίδωσι, καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς Μαυρουσίας εἰς μεταξὺ ἐμπίπτον τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, ποιεῖ τὸν κατὰ σήλας πορθμὸν, καθ' ὃν ἡ ἐντὸς θάλαττα συνάπτει τῇ ἐκτός. Ἐνταῦθα δὴ ὄρος ἐστὶ τῶν Ἰβήρων τῶν καλουμένων [l] Βαστητανῶν, ὃς καὶ Βαστύλις καλοῦσιν, ἡ Κάλπη· τῇ περιοχῇ μὲν ὐ μέγα, τῷ δ' ὕψει μέγα καὶ ὄρθιον, ὥστε πόρρωθεν νησοειδὲς φαίνεσθαι. ἐκπλέουσιν δ' ἐκ τῆς ἡμετέρας θαλάττης εἰς τὴν
pag. 140. ἔξω δεξιόν ἐστι τοῦτο· καὶ πρὸς αὐτὸ [m] Κάλπη πόλις ἐν τετταράκοντα σταδίοις, ἀξιόλογος καὶ παλαιὰ ναύ-

l) Βαστητανῶν] Reg. Stroz. B. Βαστιτανῶν. Stroz. A. Venet. Βαστιανῶν. m) Κάλπη πόλις] Caſaub. approbante Bochart. Canaan. I. c. 14. coni. Καρτηία πόλις.

ne. Haec regio quae intra Anam eſt tendit verſus ortum usque ad Oretanos: meridiem verſus ab oſtio Anae in ora maritima usque ad columnas. Neceſſe eſt autem pluribus diſſerere de ea et vicinis locis, ad intelligendum locorum iſtorum naturae praeſtantiam et felicitatem.

Deinceps inter hanc oram, in qua Anas et Baetis effluunt, et inter Mauritaniae extrema, Atlanticum irrumpens mare, fretum quod apud columnas vocatur, efficit, quo freto mare internum externo adiungitur. Ibi ergo mons eſt eorum Hiſpanorum, qui Baſtetani et Baſtuli vocantur, nomine Calpe, ambitu non magnus, caeterum in altitudinem magnam erectus, ut eminus videntibus inſulae ſpeciem obiiciat: is ad dextram eſt e noſtro mari foras navigantibus, et ad XL inde ſtadia urbs Calpe vetuſta et memorabilis, olim ſtatio navibus

[n] ναύσταθμόν ποτε γενομένη τῶν Ἰβήρων. ἔνιοι δὲ καὶ Ἡρακλέους κτίσμα λέγουσιν αὐτὴν, ὧν ἐστι καὶ Τιμοσθένης· ὃς φησι καὶ Ἡρακλείαν ὀνομάζεσθαι τὸ παλαιὸν· δείκνυσθαί τε μέγαν περίβολον καὶ νεωσοίκους. Hiſpania

[o] Εἶτα Μελλαρία, ταριχείας ἔχουσα· καὶ μετὰ ταῦτα Βελὼν πόλις καὶ ποταμός. ἐντεῦθεν οἱ διάπλοι μάλιστα εἰσὶν εἰς Τίγγιν τῆς Μαυρουσίας, καὶ ἐμπορία καὶ ταριχεῖαι. Ἦν δὲ καὶ [p] Ζέλις τῆς Τίγγος ἀτυγείτων, ἀλλὰ μετῴκισαν ταύτην εἰς τὴν περαίαν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐκ τῆς Τίγγιος προσλαβόντες τινας· ἔπεμψαν δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν ἐποίκους, καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἴοζαν τὴν πόλιν. Εἶτα Γάδειρα, ποροθμῷ στενῷ διειργομένη νῆσος ἀπὸ τῆς Τυρδιτανίας, διέχουσα τῆς Κάλπης περὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· οἱ δὲ ὀκτακοσίους φασίν. [q] ἔστι δὲ ἡ νῆσος αὕτη τ' ἄλλα μὲν ὄθεν διαφέρουσα τῶν ἄλλων· ἀν-

 δρεία

n) ναύσταθμόν ποτε] Stroz. A. B. Venet. ναύσταθμον τε.
o) Εἶτα Μελλαρία] Reg. Stroz. A. B. Venet. Εἶτα Μενλάρια.
p) Ζέλις] ita Mss. Medic. Reg. Venet. Vat. B. vulgo Ζέλης.
q) ἔστι δὲ ἡ νῆσος] ita omnes Codd. vulgo ἔστι δὲ νῆσος.

vibus Hiſpanorum. Hanc ab Hercule quidam conditam aiunt, inter quos eſt Timoſthenes, qui eam antiquitus Heracleam fuiſſe appellatam refert, oſtendique adhuc magnum murorum circuitum et navalia.

Sequitur Mellaria, ubi ſalſamenta condiuntur. Inde Belo urbs et fluvius: hinc maxime ad Tingin Mauritaniae traiicitur, mercatusque ibi ſunt et ſalſamenta. Fuit et Zeles Tingi vicina urbs: ſed eam Romani in oppoſitam Mauritaniam tranſtulerunt, additisque a Tingi nonnullis colonos alios ipſi ex Italia miſerunt, urbique nomen Iuliae Iozae indiderunt. Sequuntur Gades, inſula anguſto freto diremta a Turdetania, a Calpe diſtans ſtadiis circiter IↃCCL vel, ut alii volunt, IↃCCC. Inſula haec aliis nulla re praeſtans, fortitudine incola-

Hiſpania. ἀρεία δὲ τῶν ἐνοικούντων τῇ περὶ τὰς ναυτιλίας, καὶ φιλία πρὸς Ῥωμαίους, τοσαύτην ἐπίδοσιν εἰς πᾶσαν εὐτυχίαν ἔσχεν, ὥστε καίπερ ἐσχάτη ἱδρυμένη τῆς γῆς ὀνομαστοτάτη τῶν ἁπασῶν ἐστιν. ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης ἐρῦμεν, ὅταν καὶ περὶ τῶν ἄλλων νήσων λέγωμεν.

Ἑξῆς δ' ἐστὶν ὁ Μενεσθέως καλούμενος λιμὴν, καὶ ἡ κατὰ Ἄσαν ἀνάχυσις καὶ ἀνάβρασις. Λέγονται δὲ ἀναχύσεις, αἱ πληρούμεναι τῇ θαλάττῃ κοιλάδες ἐν ταῖς πλημμυρίσι, καὶ ποταμῶν δίκην ἀνάπλους [r] ἐπὶ τὴν μεσόγαιαν ἔχουσαι, καὶ τὰς [s] ἐπ' αὐτῆς πόλεις. Εἶτ' εὐθὺς αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Βαίτιος διχῇ σχιζόμεναι· ἡ δὲ ἀπολαμβανομένη νῆσος ἀπὸ τῶν στομάτων, ἑκατὸν, ὡς δ' ἔνιοι καὶ πλειόνων σταδίων ἀφορίζει παραλίαν. Ἐνταῦθα δέ πού καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Μενεσθέως ἐστὶ· καὶ ὁ τοῦ Καπίωνος πύργος ἵδρυται ἐπὶ πέτρας ἀμφικλύστου, θαυμασίως κατεσκευασμένος, ὥσπερ ὁ Φάρος, τῆς τῶν πλοϊζομένων σωτη-

r) ἐπὶ τὴν μεσ.] Stroz. εἰς τὴν μ. s) ἐπ' αὐτῆς] Mss. Reg. Stroz. Vat. B. Epitom. αὐταῖς. probo lect. vulg.

colarum in navigationibus declarata, et colenda cum Romanis amicitia ad id fortunae evecta ſuit, ut quanquam in extremo terrae habitatae iaceret, tamen omnium eſſet celeberrima. Verum de hac dicemus, cum etiam de caeteris inſulis erit ſermo.

Sequitur Meneſthei portus, et ad Aſtam maris affluſio et ebullitio: Aeſtuaria haec vocant, ubi cavitates mari impletae in eius affluxu, fluminum inſtar facultatem navigandi in mediam terram et urbes in ea ſitas praebent. Tum bipartita Baetis fluvii oſtia: inſula quae in eorum eſt medio, oram maritimam continet c, vel ſecundum alios etiam plurium ſtadiorum. Hisce in locis oraculum Meneſthei eſt, et Capionis turris ſaxo impoſita quod mari cingitur, opus mirabile, Phari inſtar, ſalutis navigantium

σωτηρίας χάριν. ἥ τε γὰρ ἐκβαλλομένη χῦς ὑπὸ τῦ Hiſpania.
ποταμῦ βράχεα ποιεῖ, καὶ χοιραδώδης ἐστὶν ὁ πρὸ
αὐτῦ τόπος· ὥστε δεῖ σημείῳ τινὸς ἐπιφανῦς. Ἐν-
τεῦθεν δ' ὁ τῦ Βαίτιος ἀνάπλους ἐστὶ, καὶ πόλις Ἔβῦ-
ρα, καὶ τὸ τῆς Φωσφόρου ἱερὸν, ἣν καλῦσι Λυκεμδυ-
βίαν· εἶθ' οἱ τῶν ἀναχύσεων τῶν ἄλλων ἀνάπλοι·
καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ἄνας ποταμὸς, δίστομος καὶ ἔτος,
καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ἀνάπλους. Εἶθ' ὕστατον τὸ ἱερὸν ἀκρω-
τήριον, διέχον τῶν Γαδείρων ἐλάττους ἢ δισχιλίους
σταδίους· τινὲς δ' ἀπὸ μὲν τῦ Ἱερῦ ἀκρωτηρίῳ ἐπὶ τὸ
τῦ Ἄνα στόμα ἑξήκοντα μίλια φασὶν· ἐντεῦθεν δ'
ἐπὶ τὸ τῦ Βαίτιος στόμα ἑκατόν· εἶτα εἰς Γάδειρα
ἑβδομήκοντα.

ΚΕΦ. Β.

Τῆς δ' ἔν ἐντὸς τῦ Ἄνα παραλίας ὑπερκεῖσθαι pag. 141.
συμβαίνει τὴν Τερδιτανίαν, ἣν ὁ Βαῖτις t) διαι-
ρεῖ ποταμός. Ἀφορίζει δὲ αὐτὴν πρὸς μὲν τὴν ἑσπέ-

Aa 4 ραν

t) διαιρεῖ] διαρρεῖ, coni. Caſaub.

tium gratia factum. Nam et egeſtus a fluvio limus brevia ibi facit, et ante oſtia locus ſcopulos habet ſub aqua latentes: ut illuſtri aliquo ſigno habeat opus. Inde ſupra Baetim navigatur, et urbs ſuccedit Ebura, et Luciferi fanum, quod vocant Lucem dubiam: tum aeſtuariorum aliorum navigationes, ac deinde Anas fluvius, duobus ſe evolvens oſtiis, quorum ſingulae ſunt navigationes. Ultimum deinde Sacrum promontorium, a Gadibus minus CIↃ CIↃ ſtadiis diſſitum. Quidam a Sacro promontorio ad oſtium Anae LX milliaria numerant: hinc ad oſtia Baetis C, porro ad Gades LXX milliaria.

CAP. II.

Ergo ſupra oram maritimam, quae eſt intra Anam fluvium, ſita eſt Turditania, quam Baetis fluvius dividit. Hanc verſus occaſum et ſeptentrionem determinat

Hiſpania. ραν καὶ ἄρκτον ὁ Ἄνας ποταμὸς· πρὸς δὲ τὴν ἕω Καρπητανῶν τέ τινες καὶ Ὠρητανοὶ· πρὸς νότον δὲ Βαστητανῶν οἱ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τῶν Γαδείρων στενὴν νεμόμενοι παραλίαν· καὶ ἡ ἐξῆς θάλαττα μέχρι Ἄνα. καὶ οἱ Βαστητανοὶ δὲ, ὃς εἶπον, τῇ Τυρδιτανίᾳ πρόσκεινται· [u] καὶ οἱ ἔξω τοῦ Ἄνα, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν προσχώρων. Μέγεθος δ' ὁ πλεῖον ἐστὶ τῆς χώρας ταύτης ἐπὶ μῆκος καὶ πλάτος, ἢ δισχίλιοι στάδιοι. Πόλεις δ' ὑπερβάλλουσαι τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ διακοσίας φασὶ· γνωριμώτατα δὲ αἱ ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς ἱδρυμέναι καὶ ταῖς ἀναχύσεσι, καὶ τῇ θαλάττῃ διὰ τὰς χρείας. Πλεῖστον δ' ἤ τε Κόρδυβα ηὔξηται, Μαρκέλλου κτίσμα, καὶ δόξῃ καὶ δυνάμει, καὶ ἡ τῶν Γαδιτανῶν πόλις· ἡ μὲν διὰ τὰς ναυτιλίας, καὶ διὰ τὸ προσθέσθαι Ῥωμαίοις κατὰ συμμαχίας· ἡ δὲ χώρας ἀρετῇ καὶ μεγέθει, προσλαμβάνοντος καὶ τοῦ ποταμοῦ Βαίτιος μέγα μέρος· ὤκησάν τε ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίων τε καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐπίλεκτοι ἄνδρες·

u) καὶ οἱ ἔξω] ita ſcribo cum Mss. Med. Reg. vulgo καὶ ἡ ἔξω.

minat Anas fluvius, verſus ortum Carpetanorum nonnulli et Oretani, verſus meridiem vero Baſtetani qui inter Calpen et Gades angustum accolunt litus, ſed et externum mare usque ad Anam. Ii quos dixi Baſtetani adiacent Turditaniae, et ii qui ultra Anam, multique finitimi populi. Regionis eius magnitudo non excedit neque in longum neque in latum duo millia ſtadiorum. Urbes ſunt ingenti numero: quippe ducentas aiunt, notiſſimae ſunt quae fluminibus, aeſtuariis, aut mari appoſitae ſunt, ob uſum rerum. Maxime autem gloria ac potentia crevit Corduba, Marcelli opus, et Gaditanorum urbs: haec quidem ob navigationes, et quod Romanis ſe ſociam praebuit; illa ob agri bonitatem ac amplitudinem, magnam quoque partem Baeti fluvio conferente: inhabitaruntque eam ab initio delecti Romanorum et indige-

ἄνδρες· καὶ δὴ καὶ πρώτην ἀποικίαν εἰς τὰς δὲ τὰς τόπους ἔσειλαν οἱ Ῥωμαῖοι. Μετὰ δὲ ταύτην καὶ τὴν τῶν Γαδιτανῶν ἡ μὲν Ἱσπαλις ἐπιφανὴς, καὶ αὕτη ἄποικος Ῥωμαίων· νυνὶ δὲ τὸ μὲν ἐμπόριον συμμένει, τῇ τιμῇ δὲ, καὶ τῷ ἐποικῆσαι νεωστὶ τὰς Καίσαρος στρατιώτας, ἡ Βαῖτις ὑπερέχει, καί περ ἀ συνοικημένη λαμπρῶς. Hiſpania.

Μετὰ δὲ ταύτας Ἰτάλικα καὶ Ἴλιπα ἐπὶ τῷ Βαῖτι· [x] Ἀστήνας δ' ἀπωτέρω, καὶ Κάρμων, καὶ Ὀβύλκων. [y] ἔτι δὲ ἐν αἷς οἱ Πομπηΐου παῖδες κατεπολεμήθησαν, Μόνδα, καὶ [z] Ἀτέτυα, καὶ Οὔρσων, καὶ [a] Τῦκις, καὶ Ἰυλία, καὶ Αἴγυα· ἅπασαι δ' αὗται Κορδύβης οὐκ ἄπωθεν. τρόπον δέ τινα μητρόπολις κατέστη τῶν τόπων τούτων Μόνδα· διέχει δὲ Καρτηΐας ἡ Μόνδα σταδίους [b] χιλίους καὶ τετρακοσίους, εἰς ἣν ἔφυγεν ἡττηθεὶς ὁ Γναῖος, εἶτ' ἐκπλεύσας ἔνθεν, καὶ

Aa 5 ἐκβὰς

x) Ἀστήνας] Ms. Reg. Ἀτίνας, alii ſcripti, teſte Caſaub. Ἀστίνα. Ἀστίγα coni. Caſaub. y) ἔτι] ita Mss. Reg. Vat. B. vulgo ἔστι. z) Ἀτέτυα] ita omnes ſcripti et Interpr. prior. Vulgo Ἀντέτυα. Caſaub. coni. Ἀτέγυα. a) Τῦκις] Mss. Medic. Reg. Τῦκκις. b) χιλίους] Mss. Caſaub. Stroz. Venet. ἑξακισχιλίους. Palmer. coni. ἑξήκοντα.

digenarum viri, primamque eo iſtis in regionibus coloniam Romani deduxerunt. Poſt has Hiſpalis claret, ipſa quoque Romanorum colonia, ac nunc quidem emporium ibi durat: honore autem et recenti militum Caeſaris eo miſſorum inhabitatione Baetis praecellit, quamvis non ſplendide condita.

Secundum has Italica et Ilipa ſupra Baetim ſitae: Aſtenas ab eo remotior, et Carmon, et Obulco. Sunt et in quibus Pompeii filii debellati ſunt, Munda, Atetua, Urſo, Tucis, Iulia, Aegua. Omnes hae non procul a Corduba diſtant. Munda quodammodo harum metropolis eſt, diſtans a Carteia ſtadia circiter CIↃ CCCC. Huc fugit Cn. Pompeius praelio victus, indeque navi avectus cum in mon-

Hiſpania. ἐκβὰς εἴς τινα ὑπερκειμένην θαλάττης ὀρεινὴν, διεφθάρη. Ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτῆ Σέξτος ἐκ Κορδύβης σωθεὶς, καὶ μικρὸν ἐν τοῖς Ἴβηρσι πολεμήσας χρόνον, ὕστερον Σικελίαν ἀπέστησεν· εἶτ' ἐκπεσὼν ἐνθένδε εἰς τὴν Ἀσίαν ἀλοὺς ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατηγῶν, ἐν Μιλήτῳ κατέστρεψε τὸν βίον. Ἐν δὲ τοῖς Κελτικοῖς Κονίστορσις ἐστὶ γνωριμωτάτη· ἐπὶ δὲ ταῖς ἀναχύσεσιν ἡ Ἄστα, εἰς ἣν [c] οἱ Τουρδιτανοὶ συνίασι, μάλιστα ὑπερκειμένην τῆ ἐπινείῳ τῆς νήσου, σταδίους ὡς πολὺ πλείους τῶν ἑκατόν.

Παροικεῖται δὲ ὑπὸ πλείστων ὁ Βαῖτις, καὶ ἀναπλεῖται σχεδόντι ἐπὶ χιλίους καὶ διακοσίους σταδίους, pag. 142. ἐκ θαλάττης μέχρι Κορδύβης καὶ τῶν μικρὸν ἐπάνω τόπων. Καὶ δὴ καὶ ἐξείργασται περιττῶς, ἥ τε παραποταμία καὶ τὰ ἐν τῷ ποταμῷ νησίδια. πρόσεστι δὲ καὶ τὸ τῆς ὄψεως τερπνὸν, ἄλσεσι καὶ ταῖς ἄλλαις φυτουργίαις ἐκπεπονημένων τῶν χωρίων. Μέχρι μὲν δὴ Ἰσπάλιος ὁλκάσιν ἀξιολόγοις ὁ ἀνάπλους ἐστὶν ἐπὶ σταδίους ὡς πολὺ λείποντας τῶν πεντακοσίων· ἐπὶ δὲ τὰς

c) οἱ Τουρδιτανοὶ] Bemb. Stroz. A. B. οἱ τε Γαδιτανοὶ.

montana quaedam mari imminentia egreſſus eſſet, occiſus eſt. Sextus autem frater eius Corduba elapſus, non diu inde in Hiſpania bellum ſuſtinens, Siciliam ad defectionem concitavit: indeque in Aſiam profugiens, captus ab Antonii legatis apud Miletum vitam amiſit. In Celticis notiſſima urbs eſt Coniſtorſis. Ad aeſtuaria autem Aſta, in quam Turditani conveniunt, ſitam ſupra navale inſulae ſtadiis ſummum c, non multo pluribus.

Accolitur a plurimis Baetis, navigaturque ſurſum ad ſtadia CIↃCC a mari usque et ad Cordubam et paulo ſuperiora loca. Aedificata ſunt diligentiſſime tum quae in ripa ſita ſunt, tum parvae in flumine inſulae: acceditque ſpectandi amoenitas, locis iſtis lucorum et alia ſtirpium plantatione excultis. Hiſpalin usque ſurſum navigatur grandibus onerariis ad IↃ fere ſtadia: ad ſuperiores autem urbes,

τὰς ἄνω πόλεις μέχρι Ἰλίπας ταῖς ἐλάττοσι· μέχρι δὲ Κορδύβης τοῖς ποταμίοις σκάφεσι, πηκτοῖς μὲν τανῦν, τὸ παλαιὸν δὲ καὶ μονοξύλοις· τὸ δ' ἄνω τὸ [d] ἐπὶ Κλαςῶν οὐκ ἔςι πλωΐμον· παράλληλοι δέ τινες ῥάχεις ὀρῶν παρατείνουσι τῷ ποταμῷ, μᾶλλον τὲ καὶ ἧττον [e] αὐτῷ συνάπτουσαι πρὸς βορρᾶν, μετάλλων πλήρεις· πλεῖςος δ' ἔςιν ἄργυρος ἐν τοῖς κατὰ Ἰλίπαν τόποις καὶ τοῖς κατὰ Σισάπωνα, τόν τε παλαιὸν λεγόμενον καὶ τὸν νέον· κατὰ δὲ τὰς Κωτίνας λεγομένας χαλκός τε ἅμα γεννᾶται καὶ χρυσός. Ἐν ἀριςερᾷ μὲν οὖν ἐςι τοῖς ἀναπλέουσι τὰ ὄρη ταῦτα, ἐν δεξιᾷ δὲ πεδίον μέγα, καὶ ὑψηλὸν, καὶ εὔκαρπον, καὶ μεγαλόδενδρον, καὶ εὔβοτον. [f] Ἔχει δὲ καὶ ὁ Ἄνας ἀνάπλους· ἔςι δὲ τηλικούτοις σκάφεσιν, ὅτ' ἐπὶ τοσοῦτον. Ὑπέρκειται δὲ καὶ τὰ μεταλλείας ἔχοντα ὄρη Hiſpania.

d) ἐπὶ Κλαςῶν] Stroz. Vat. A. B. ἐπὶ Κλαςῶνος. Caſaub. coni. Καταλῶνα. e) αὐτῷ συνάπτουσαι] ita omnes Codd. vulgo αὐτῷ deeſt. f) Ἔχει δὲ καὶ ὁ Ἄνας] Sic ſcripſi audacter cum Caſaub. ſenſu id poſtulante pro ἔχει δὲ ϊόνας ὁ ἀνάπλους, quam pravam lectionem etiam in omnibus Mss. inveni.

urbes Ilipam usque minoribus; inde ad Cordubam usque ſcaphis fluvialibus, compactis noſtra aetate, olim autem etiam lintribus. Superiores autem partes quae ſunt ad Claſtonem, navigari non poſſunt. Sed dorſa quaedam montium a ſe ubique aequaliter diſtantia, et Boream verſus modo magis modo minus cohaerentia, iuxta fluvium protenduntur, plena metallorum. Plurimum argenti eſt in locis circa Ilipam, et Siſaponem tam veterem quam novum. Apud Cotinas quas vocant, aes aurumque naſcitur. Ii montes ſurſum navigantibus ad ſiniſtram ſunt: ad dextram autem planities magna, excelſa, fertilis, magnis conſita arboribus, et paſcuis apta. Navigari quoque Anas poteſt, ſed neque tam magnis navibus, neque ad tantum ſpatium. Superiacent autem montes quoque ſecturas habentes, metallicas,

Hiſpania. ὄρη· καθήκει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Τάγον. Τὰ μὲν ἔν τὰς μεταλλείας ἔχοντα χωρία, ἀνάγκη τραχέα τὲ εἶναι καὶ παράλυπρα, οἷάπερ καὶ τὰ τῇ Καρπιτανίᾳ συνάπτοντα, καὶ ἔτι μᾶλλον τοῖς Κελτιβηρσι. Τοιαύτη δὲ καὶ ὁ Βαιτυρία ξηρὰ ἔχουσα πεδία τὰ παρήκοντα τῷ Ἀνᾷ.

Αὕτη δ' ἡ Τυρδιτανία θαυμαστῶς εὐτυχεῖ· παμφόρος δ' ὅσης αὐτῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ πολυφόρος, διπλασιάζεται τὰ εὐτυχήματα ταῦτα τῷ ἐκκομισμῷ· τὸ γὰρ περιττεῦον τῶν καρπῶν ἀπεμπολεῖται ῥαδίως τῷ πλήθει τῶν ναυκληριῶν. Πείθουσι δὲ τοῦτο οἵ τε ποταμοὶ καὶ αἱ ἀναχύσεις, ὡς εἶπον, ἐμφερεῖς τοῖς ποταμοῖς ὄσαι, καὶ ἀναπλεόμεναι παραπλησίως ἐκ θαλάττης, ὐ μικροῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις σκάφεσιν εἰς τὰς ἐν τῇ μεσογείᾳ πόλεις. Ἅπασα γάρ ἐστι πεδιὰς ὑπὲρ τῆς παραλίας ἐπὶ πολὺ τῆς μεταξὺ τοῦ τε Ἰερᾶ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν στηλῶν. ἐνταῦθα δὲ πολλαχοῦ κοιλάδες εἰς τὴν μεσόγαιαν ἐκ τῆς θαλάττης ἀνέχουσι, φάραγξι μετρίαις, ἢ καὶ ῥείθροις ἐοικυῖαι ποτα-

cas, qui ad Tagum pertingunt. Loca in quibus metalla ſint, neceſſe eſt aſpera eſſe et ſterilia fere, qualia ſunt Carpetaniae contigua, magisque etiam ea, quae Celtiberiam tangunt. Talis ergo eſt etiam Baeturia, ſiccos habens campos iuxta Anam porrectos.

Ipſa autem Turditania mirum in modum eſt opulenta, et cum omnis generis rerum ſit feraciſſima, commoda haec eius exportatione rerum duplicantur: nam ob multitudinem mercatorum navigantium facile quod abundat fructuum divenditur. Navigationibus autem non flumina modo inſerviunt, ſed et aeſtus effuſiones amnium ſimiles, per quas eodem modo navigatur a mari non exiguis tantum, ſed magnis quoque lembis ad urbes mediterraneas. Nam ſupra maritimam oram omnis regio campeſtris eſt, maior pars eorum, quae inter Sacrum promontorium et columnas eſt. Ibi multis in locis cavitates a mari in terram protenduntur, mediocribus convallibus, aut etiam fluvio-

ποταμίοις ἐκτεταμένοις ἐπὶ πολλὰς σαδίους· ταύτας δὲ πληροῦσιν αἱ τῆς θαλάττης ἐπιβάσεις, κατὰ τὰς πλημμυρίδας, ὥστ' ἀναπλεῖσθαι μηδὲν ἧττον, ἢ τοὺς ποταμούς, ἀλλὰ καὶ βέλτιον· τοῖς γὰρ κατάπλοις ἔοικε τοῖς ποταμίοις, ἀντικόπτοντος μὲν ἀδενὸς, ἐπερείζοντος δὲ τοῦ πελάγους καθάπερ τοῦ ποταμίου ῥεύματος διὰ τὴν πλημμυρίδα. Αἱ δ' ἐπιβάσεις μείζους εἰσὶν ἐνταῦθα ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις, ὅτι εἰς πόρον συνωθουμένη στενὸν ἡ θάλαττα ἐκ μεγάλου πελάγους, ὃν ἡ Μαυρουσία ποιεῖ πρὸς τὴν Ἰβηρίαν, ἀνακοπὰς λαμβάνει, καὶ φέρεται πρὸς τὰ εἴκοντα μέρη τῆς γῆς εὐπετῶς. Ἔνιαι μὲν οὖν τῶν τοιούτων κοιλάδων κενοῦνται κατὰ τὰς ἀμπώτεις· τινὰς δ' οὐ παντάπασιν ἐπιλείπει τὸ ὕδωρ, ἐνίας δὲ καὶ νήσους ἀπολαμβάνουσιν ἐν ἑαυταῖς. Τοιαῦται μὲν οὖν εἰσὶν αἱ ἀναχύσεις, αἱ μεταξὺ τοῦ τε Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν στηλῶν, ἐπίδοσιν ἔχουσιν σφοδροτέραν παρὰ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις· Ἡ τοιαύτη δ' ἐπίδοσις ἔχει μέν τι καὶ πλεονέκτημα πρὸς τὰς χρείας τῶν πλοϊζομένων· πλείους γὰρ Hiſpaniam pag. 143.

fluviorum alveis ſimiles, in multa porrectis ſtadia: eas incrementa maris implent aeſtu appellente, ut non minus quam per amnes poſſit per eas navigari: atque adeo melius. Secundis enim amnium navigationibus ſimiles ſunt, nulla re impediente, et mari ob affluxum aeſtus leviter impellente, ſicut ſit in defluxu fluviorum. Porro maris incrementa hîc quam alibi ſunt maiora, quia ex magna latitudine in arctum meatum mare coactum, quem ad Hiſpaniam Mauritania facit, repercutitur, et facile defertur ad terrae partes concedentes. Porro harum cavitatum quaedam evacuantur cum mare reſorbetur, nonnullas aqua nunquam prorſus deſerit, nonnullae etiam inſulas in ſe continent. Tales ergo ſunt maris effuſiones inter Sacrum promontorium et columnas, vehementius habentes quam alibi fiat incrementum. Atque hoc maximum adfert navigantium uſibus commodum: nam plures

Hiſpania. γὰρ καὶ μείζους ποιεῖ τὰς ἀναχύσεις, πολλάκις καὶ ἐπὶ ὀκτὼ σταδίους ἀναπλεομένας, ὥστε τρόπον τινὰ πᾶσαν πλωτὴν παρέχεται τὴν γῆν, καὶ εὐπετῆ πρός τε τὰς ἐξαγωγὰς τῶν φορτίων καὶ τὰς εἰσαγωγάς. Ἔχει δέ τι καὶ ὀχληρὸν· αἱ γὰρ ἐν τοῖς ποταμοῖς ναυτιλίαι, αἱ διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς πλημμυρίδος, ἰσχυρότερον τῇ φύσει τῶν ποταμῶν ἀντιπνέουσαι κίνδυνον ἀ μικρὸν [g] τοῖς ναυτιλίοις ἐπιφέρουσι, κατακομιζομένοις τὲ ὁμοίως καὶ ἀνακομιζομένοις. αἱ δὲ ἀμπώτεις ἐν ταῖς ἀναχύσεσιν εἰσὶ βλαβεραὶ· ταῖς γὰρ πλημμυρίσιν ἀνάλογον, καὶ αὐταὶ παροξύνονται, διά τε τὸ τάχος, καὶ ἐπὶ ξηρᾶς πολλάκις ἐγκατέλιπον τὴν ναῦν. τά τε βοσκήματα εἰς τὰς νήσους διαβαίνοντα τὰς [h] πρὸς τὸν ποταμὸν πρὸ τῶν ἀναχύσεων, τοτὲ μὲν ἔν καὶ ἐπεκλύσθη, τοτὲ δὲ [i] καὶ ἀπελείφθη· βιαζόμενα δ' ἐπανελθεῖν ἐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ διεφθάρη· τὰς δὲ βᾶς φασὶ καὶ τετηρηκυίας τὸ συμβαῖνον,

g) τοῖς ναυτιλίοις] Strоz. Venet. τοῖς ναυκλήροις. Reg. et Caſaub. Mss. ταῖς ναυκληρίαις .... κατακομιζομέναις .... ἀνακομιζομέναις. h) πρὸς τὸν ποταμὸν] Reg. Strоz. Venet. πρὸ τῶν ποταμῶν. i) καὶ ἀπελείφθη] abſunt e Mss. Bemb. Strоz. Venet.

res ac maiores facit effuſiones, ſaepe ad VIII usque ſtadia navigabiles, ut quodammodo totam faciat terram navigabilem, et exportandis importandisque mercibus aptam. Habent autem etiam aliquid moleſtum. Navigationes enim in amnibus, quae ob vehementiam exundationis validius fluxui amnium obnituntur, haud leve periculum ſurſum deorſumve navigantibus obiiciunt. Et defluxus maris in effuſionibus iſtis ſunt damnoſi: nam eadem qua affluxus ratione incitantur, atque ob celeritatem non raro in ſicco deſtituunt naves, ac pecus, quod ante affluxum in inſulas ad amnem ſitas transiverat, id aliquando illuvie obruitur, aliquando deſtituitur, viique transire fruſtra conatum interit; aiuntque boves obſervato

βαῖνον, περιμένειν τὴν ἀναχώρησιν τῆς θαλάττης, καὶ τότε ἀπαίρειν εἰς τὴν ἤπειρον. Hiſpania.

Καταμαθόντες δ' ἂν τὴν φύσιν τῶν τόπων οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰς ἀναχύσεις ὁμοίως ὑπηργεῖν τοῖς ποταμοῖς δυναμένας, πόλεις ἔκτισαν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἄλλας κατοικίας, καθάπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν· τούτων δ' ἐστὶν ἥ τε Ἄστα καὶ [k] Νέβρισσα, καὶ Ὄνοβα, καὶ Σόνοβα, καὶ Μαίνοβα, καὶ ἄλλαι πλείους. Προσλαμβάνουσι δὲ καὶ διώρυγες ἔσθ' ὅπου γεγονυῖαι, τὸ πολλαχόθεν εἶναι, καὶ πολλαχόσε τὴν κομιδὴν πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὰς ἔξω. Καὶ αἱ σύρροιαι δὲ ὡσαύτως ὠφελοῦσι κατὰ τὰς ἐπιπολὺ πλήμας, καὶ διειργομένας ὑπὸ τῶν διειργόντων ἰσθμῶν τὰς [l] πόρους, καὶ πλωτὸν ἀπεργαζομένων, ὥστε πορθμεύεσθαι καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν εἰς τὰς ἀναχύσεις, κἀκεῖθεν δεῦρο. Ἅπασα δὲ ἐμπορεία πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐστὶ καὶ τὴν Ῥώμην, ἔχουσα τὸν πλοῦν μέχρι τῶν στηλῶν ἀγαθόν, (πλὴν εἴτις ἐστὶ περὶ τὸν πορθμὸν δυσκολία) καὶ τὸν πελά- pag. 144.

k) Νέβρισσα] Reg. Ms. et Numi Κάβρισσα. l) πόρους — ἀπεργαζομένων] Mss. Stroz. A. Venet. πόρους πλωτοὺς ἀπεργαζομένους.

vato eo caſu, receſſum maris operiri, atque tum in continentem abire.

Ergo homines locorum natura cognita, cum viderent effuſiones iſtas miniſterium fluviorum implere poſſe, urbes in iis locis condiderunt et domicilia, ſicut ad fluvios, quarum ſunt Aſta, Nebriſſa, Onoba, Sonoba, Maenoba, aliaeque plures. Adiuvant et foſſae quibusdam in locis actae, quia multis de locis hinc inde merces trahuntur, et inter incolas, et ad exteros: ſimiliter proſunt etiam confluxus in exundationibus, quae impediuntur iſthmis alveos dirimentibus, eosque navigabiles facientibus, ut etiam ex fluminibus ad effuſiones hinc inde navigari poſſit. Omnis autem negotiatio eſt verſus Italiam et Romam, habetque navigationem usque ad columnas commodam: (niſi ſi qua eſt ad fretum difficultas) et in alto noſtri

Hiſpania. πελάγιον, τὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. διὰ γὰρ εὐδίᾳ κλίματος οἱ δρόμοι συντελῶνται, καὶ μάλιστα τῷ πελαγίζοντι. τοῦτο δὲ πρόσφορόν ἐστι ταῖς ἐμπορικαῖς ὁλκάσιν. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ ἄνεμοι τάξιν οἱ πελάγιοι· πρόσεστι δὲ καὶ ἡ νῦν εἰρήνη τῶν λῃστηρίων καταλυθέντων· ὥστ' ἡ σύμπασα ὑπάρχει ῥαστώνη τοῖς πλοϊζομένοις. Ἴδιον δέ τι φησὶ Ποσειδώνιος τηρῆσαι κατὰ τὸν ἀνάπλουν τὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας, ὅτι οἱ εὖροι κατ' ἐκεῖνο τὸ πέλαγος ἕως τοῦ Σαρδῴου κόλπου πνέουσιν ἐτησίαι· διὸ καὶ τρισὶ μησὶν εἰς Ἰταλίαν [m] κατάραι μόλις, διενεχθεὶς περί τε τὰς Γυμνησίας νήσους, καὶ περὶ Σαρδόνα, καὶ τ' ἄλλα ἀπαντικρὺ τούτων μέρη τῆς Λιβύης.

Ἐξάγεται δ' ἐκ τῆς Τυρδιτανίας σῖτος τε καὶ οἶνος πολὺς, καὶ ἔλαιον, οὐ πολὺ μόνον, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον· καὶ κηρὸς δὲ, καὶ μέλι, καὶ πίττα ἐξάγεται, καὶ [n] κόκκος πολλὴ, καὶ μίλτος οὐ χείρων τῆς Σινω-

m) καθάρσι μόλις, διενεχθεὶς] ita Vat. A. B. Caſaub. vulgo καθάρσι· μόλις γὰρ διενεχθείς. n) κόκκος πολλὴ] praefero hanc lect. Mss. Medic. Reg. Stroz. vulgo κ. πολλή.

noſtri maris. Per tranquillum enim clima curſus eſt, maxime altum mare navigantibus, quod commodum eſt mercatoriis onerariis: habent et venti altum mare proflantes ſuum ordinem: accedit etiam, quod nunc pax eſt abolitis latrociniis: itaque ſumma eſt navigantibus ſecuritas. Peculiare autem aliquid ſe ex navigatione ab Hiſpania obſervaſſe ſcribit Poſidonius, nimirum in illo mari usque ad ſinum Sardoum Euros ſtato anni tempore ſpirare: itaque ſe tribus vix menſibus in Italiam perveniſſe, iactatum circa Gymneſias, et iuxta Sardiniam, aliaque e regione horum loca Africae.

Exportatur e Turditania multum frumenti ac vini, oleumque non multum modo, ſed et optimum. Praeterea cera, mel, pix, et coccus multus, et minium Sinopica

Σινωπικῆς γῆς. Τά τε ναυπήγια συνιστᾶσιν αὐτόθι ἐξ ἐπιχωρίας ὕλης· ἅλες τε ὀρυκτοὶ ° παρ' αὐτοῖς εἰσὶ· καὶ ποταμῶν ἁλμυρῶν ῥεύματα ἐκ ὀλίγα· ἐκ ὀλίγη δὲ ὑδ' ἡ ἐκ τῶν ὄψων ταριχεία, ἐκ ἔνθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἄλλης τῆς ἐκτὸς στηλῶν παραλίας, ᾗ χεῖρον τῆς Ποντικῆς. Πολλὴ δὲ καὶ ἐσθὴς πρότερον ἤρχετο· P νῦν δὲ ἔρια μᾶλλον τῶν Κοραξῶν, καὶ ὑπερβολή τις ἐστὶ τῶ κάλλους· ταλαντιαίους γὰρ ὠνοῦνται τοὺς κριοὺς εἰς τὰς ὀχείας. ὑπερβολὴ δὲ, καὶ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων, ἅπερ οἱ Σαλτιῆται κατασκευάζουσιν. Ἄφθονος δὲ καὶ βοσκημάτων ἀφθονία παντοίων, καὶ κυνηγεσίων. Τῶν δ' ὀλεθρίων q θηρίων σπάνις, πλὴν τῶν γαιωρύχων λαγιδέων, ἃς ἔνιοι r λεβηρίδας προσαγορεύουσι· λυμαίνονται γὰρ φυτὰ καὶ σπέρματα ῥιζοφαγοῦντες· καὶ τοῦτο συμβαίνει καθ' ὅλην τὴν Ἰβηρίαν σχεδὸν· διατείνει δὲ καὶ μέχρι Μασσαλίας· ὀχλεῖ δὲ καὶ τὰς νήσους. Οἱ δὲ τὰς Hiſpaniã.

Γυμνη-

o) παρ' αὐτοῖς] ita omnes quos evolvi Codd. vulgo παρ' αὐτῆς. male. p) νῦν δὲ ἔρια] Mss. Caſ. Stroz. Venet. νῦν δὲ καὶ ἔρια. q) θηρίων] Hanc vocem ex Mss. Reg. Stroz. et edit. vett. repoſui. r) λεβηρίδας] Stroz. λεβορίδας.

pica terra non deterius. Naves conficiunt ex indigena materia, habentque et ſales foſſiles, et fluviorum ſalſorum fluxus non paucos: tum ſalſamenta copioſa non inde modo habentur, ſed et ex reliqua extra columnas ora, nihil cedentia bonitate Ponticis. Quondam etiam multum veſtium advehebatur, nunc lanae Coraxorum lana praeſtantiores, longeque pulcherrimae: quippe talento aries emitur qui oves ineat; tum ſumme tenuia texta, quae Saltiatae faciunt. Eſt ingens ibi pecoris copia, et venandi materies. Pernicioſas habet beſtias fere nullas, exceptis cuniculis terram fodientibus, quos quidam leberides nominant: ii enim radices vorantes ſtirpibus ſeminibusque nocent. Idque uſu venit per omnem Hiſpaniam, et ad Maſſiliam usque; quin et inſulas infeſtant: traditumque

Hiſpania. Γυμνησίας οἰκοῦντες, λέγονται πρεσβεύσασθαί ποτε πρὸς Ῥωμαίους κατὰ χώρας αἴτησιν, ἐκβάλλεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν ζώων τούτων, ἀντέχειν μὴ [s] δυνάμενοι διὰ τὸ πλῆθος. Πρὸς μὲν οὖν τὸν τοσοῦτον ἴσως πόλεμον, ὃς οὐκ ἀεὶ συμβαίνει, [t] ὠρῶν δέ τινι λοιμικῇ καταστάσει, καθάπερ ὄφεων καὶ μυῶν τῶν ἀγρεραίων, χρεία τῆς τοσαύτης ἐπικουρίας. Πρὸς δὲ τὸ μέτριον, ἐξεύρηνται πλείους θῆραι· καὶ δὴ καὶ γαλᾶς ἀγρίας, ἃς ἡ Λιβύη [u] τρέφει, φέρουσιν ἐπίτηδες· ἃς φιμώσαντες παρίασιν εἰς τὰς ὀπάς· αἱ δ' ἐξέλκουσιν ἔξω τοῖς ὄνυξιν, ἃς ἂν καταλάβωσιν, ἢ φεύγειν ἀναγκάζουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· ἐκπεσόντας δὲ θηρεύουσιν οἱ
pag. 145. ἐφεζῶτες. Τὴν δὲ ἀφθονίαν τῶν ἐκκομιζομένων ἐκ τῆς Τερδιτανίας, ἐμφανίζει τὸ μέγεθος, καὶ τὸ πλῆθος τῶν [x] ναυκλήρων· ὀλκάδες γὰρ μέγιστα παρὰ τούτων

s) δυναμένοι] Sic omnes Codd. vulgo δυναμένων. t) ὠρῶν] vulgo φθόρων inepte. Caſ. coni. ἀέρων. Secutus ſum lect. Mss. Caſ. Stroz. Venet. θεμερῶν Reg. forte θηρίων? u) τρέφει] Sic Stroz. Vat. A. Venet. Interpr. pr. Caſ. pro φέρουσιν ſcribere vult τρέφουσιν. x) ναυκλήρων] Mss. Caſ. Vat. A. B. Venet. ναυκληρίων.

memoriae eſt, Gymneſiarum inſularum incolas aliquando miſſis legatis petiiſſe a Romanis terram ſibi habitandam, quod ſua ſe ab animalibus pælli, neque eorum multitudini reſiſtere poſſe dicerent. Et ſane hoc auxilio opus eſſe poteſt, cum, quod non ſemper fit, tanta multitudine tanquam bello aut peſte graſſantur, veluti ſerpentes et mures terreſtres etiam ubi invaleſcunt. Sed ubi mediocriter habet res, inventae ſunt iam cuniculos venandi plures rationes: quarum eſt, quod feles Africos feros ſtudioſe adhibent, et ore obligato in foramina immittunt, qui unguibus extrahunt cuniculos inventos, aut in ſuperficiem expellunt, ubi ab adſtantibus captantur. Abundantiam vero eorum quae ex Turditania exportantur, navium magnitudo et multitudo indicat: maximae enim one-

τούτων πλέουσιν εἰς τὴν Δικαιαρχίαν, καὶ τὰ Ὦστια Hiſpania.
τῆς Ῥώμης ἐπίνειον· τό, τε πλῆθος μικρῷ δεῖν ἐναμιλλον [y] τοῖς Λιβυκοῖς.

Τοιαύτης δὲ τῆς μεσογαίας ὄσης τῆς ἐν τῇ Τυρδιτανίᾳ, καὶ τὴν παράλιον ἐναμιλλον εὕροι τὶς ἂν τοῖς ἐκ θαλάττης ἀγαθοῖς. τάτε γὰρ ὀστρεώδη πάντα καὶ κογχοειδῆ, καὶ τοῖς πλήθεσιν ὑπερβάλλει καὶ τοῖς μεγέθεσι, καθόλω κατὰ τὴν ἔξω θάλατταν πᾶσαν, ἐνταῦθα δὲ διαφερόντως· ἄτε καὶ τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων ἐνταῦθα αὐξανομένων· ἃς εἰκὸς αἰτίας εἶναι καὶ τῷ πλήθυς καὶ τῷ μεγέθυς διὰ τὴν γυμνασίαν. Ὡς δ' αὕτως ἔχει καὶ περὶ τῶν κητέων ἁπάντων, ὀρύγων τε, καὶ Φαλαινῶν, καὶ Φυσητήρων· ὧν ἀναφυσησάντων, φαίνεταί τις νεφώδης ὄψις κίονος τοῖς πόρρωθεν ἀφορῶσι· οἱ γόγγροι δὲ ἀποθηρῶνται, πολὺ τῶν παρ' ἡμῖν ὑπερβεβλημενοι κατὰ τὸ μέγεθος· καὶ αἱ σμύραιναι, καὶ ἄλλα πλείων

y) τοῖς Λιβυκοῖς] addunt editi ἐκ πολλαπλασιάσεως, quas voces, quia e omnibus Mss. abſunt, et abeſſe debent, delevi.

onerariae naves inde ad Dicaearchiam et Oſtia, quod eſt Romae navale, advehuntur, itaque multiplicatae ſunt, ut numero iam Africis fere aequentur.

Cum hic ſit ſtatus mediterraneorum Turditaniae, ora eius maritima opibus maritimis cum ea quaſi certare videtur. In univerſum enim exterum mare omni oſtreorum concharumque abundat genere, numero, et magnitudine: verum ad Turditaniam id maxime fit, quippe maris affluxu ac refluxu ibi augeſcente, quam cauſam apparet eſſe multitudinis ac magnitudinis iſtarum rerum ob exercitationem. Idem intelligendum de cetorum omnibus generibus, orygibus, balaenis, et phyſeteribus, qui cum efflant, eminus intuentibus ſpecies quaedam nubis in columnae formam coactae videtur: quin et congri ibi in belluas abeunt, longe noſtrorum magnitudinem ſupergreſſi: et murenae ſunt ibi, aliique plures id

Hiſpania. τῶν τοιούτων ὄψων. [z] Ἐν δὲ Καρτηΐᾳ κήϱυκας δεκακοτύλους καὶ πορφύρας φασὶν· ἐν δὲ τοῖς ἐξωτέροις τόποις καὶ μείζονας ὀγδοήκοντα μνῶν τὴν σμυραίναν καὶ τὸν γόγγρον· ταλαντιαῖον δὲ τὸν πολύποδα· διπήχεις δὲ τὰς τευθίδας, καὶ τὰ παραπλήσια. Πολὺς δὲ καὶ ὁ θύννος συνελαύνεται δεῦρο, [a] ἀπὸ τῆς ἀλέης τῆς ἔξωθεν παλαιᾶς, πίων καὶ παχύς. Τρέφεται δὲ βαλάνῳ δρυΐνῃ, φυομένῃ κατὰ τῆς θαλάττης, χαμαιζήλῳ τινὶ παντάπασι δρυΐ, [b] ἀδρότατον δ' ἐκφερούσῃ καρπόν· ὅπερ καὶ ἐν τῇ γῇ πολλὴ φύεται κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ῥίζας μὲν ἔχουσα μεγάλας ὡς ἂν τελείας δρυὸς, ἐξαιρουμένη δὲ ἐκ θάμνου, ταπεινῆς ἧττον· τοσοῦτον δ' ἐκφέρει καρπὸν, ὥστε μετὰ τὴν ἀκμὴν πλήρη τὴν παραλίαν εἶναι τήν τε ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς στηλῶν, ἣν ἐκβάλλουσιν αἱ πλῆμαι· [c] ἡ δ' ἐντὸς στηλῶν ἐλάττων ἀεὶ καὶ μᾶλλον εὑρίσκεται. Λέγει δ'

z) Ἐν δὲ Καρτηΐᾳ] Stroz. A. ἐν δὲ τῇ κ. a) ἀπὸ τῆς ἀλέης — παλαιᾶς] ita omnes Codd. Caſaubonus pro ὑπὸ — παλαιᾶς egregie legit ἀπὸ — παραλίας. Vox ἀλέης non minus vitioſa eſt, pro qua ἄλειας ſcribendum ſuſpicor, quod ſeqq. poſtulare videntur. b) ἀδρότατον] Vat. A. Venet. πολὺν. c) ἡ δ' ἐντὸς — εὑρίσκεται] Haec deſunt in Bemb. Stroz. Venet.

id genus piſces. Apud Carteiam buccinae et purpurae inveniri dicuntur, decem cotylas implentes: et in exterioribus locis murenae congrique qui appendant xxc minas; polypos qui talentum e bicubitales teuthidas, aliosque id genus piſces. Huc etiam plurimi thynni compelluntur, a calore externi maris antiquo pingues et craſſi. Veſcuntur glande querna, quae ad mare naſcitur humilis plane, ſed praegrandem generans fructum: haec arbor etiam in mediterraneis per Hiſpaniam frequens naſcitur, magna radice, ut quercus perfectae, ſed humilis ipſa fruticis inſtar a ſtirpe ſurgit; tantum autem fert fructus, ut poſt maturitatem litus maris intra extraque columnas oppleatur eo alluvie ejecto: ſemper tamen minor invenitur quae intra columnas naſcitur. Polybius tradit,

δ' ὁ Πολύβιος, καὶ μέχρι τῆς Λατίνης ἐκπέμπειν τὴν Hiſpania.
βάλανον ταύτην· εἰ μὴ ἄρα φησὶ καὶ ἡ Σαρδὼ φέρει, καὶ ἡ πλησιόχωρος ταύτῃ. Καὶ οἱ θύννοι δ' ὅσῳ πλεῖον συνεγγίζωσι ταῖς ςήλαις ἔξωθεν φερόμενοι, τοσῷ δ' ἰσχναίνονται πλέον, τῆς τροφῆς ἐπιλιπούσης· εἶναί τε [d] παραθαλάττιον τὸ ζῶον τοῦτο· ἥδεσθαι γὰρ τῇ βαλάνῳ, καὶ πιαίνεσθαι διαφερόντως ὑπ' αὐτῆς· φορᾶς τε τῆς βαλάνου γενομένης, φορὰν καὶ τῶν θύννων εἶναι.

Τοσούτοις δὲ τῆς προειρημένης χώρας ἀγαθοῖς pag. 146.
κεχορηγημένοις, [e] οὐχ ἥκιςα, ἄν τις ἀποδέξαιτο καὶ θαυμάσειε τὸ περὶ τὰς μεταλλείας εὔφυες· ἅπασα μὲν γὰρ μεςὴ τῶν τοιούτων ἐςὶν ἡ τῶν Ἰβήρων χώρα· οὐ πᾶσα δ' εὔκαρπος οὐδ' εὐδαίμων ὅτως· καὶ μάλιςα ἡ τῶν μετάλλων εὐποροῦσα. Σπάνιον δ' ἐν ἀμφοτέροις εὐτυχεῖν· σπάνιον δὲ, καὶ τὸ τὴν αὐτὴν ἐν ὀλίγῳ χωρίῳ παντοίοις πληθύνειν μετάλλοις. Ἡ δὲ Τυρ-

τανία

d) παραθαλάττιον] Mss. παρὰ θαλάττιν. Caſaub optime coni ὂν θαλάττιον. Tyrwhitt. l. c. p. 12. εἶναί τε ἄρα θαλάττιον ὄν. e) οὐχ ἥκιςα] Reg. Venet. οὐχ ἥκιςα, ἀλλὰ καὶ μάλιςα.

tradit, hanc glandem ab Hiſpanis etiam in Latium usque mitti, niſi forte Sardinia etiam eam generet et vicina loca. Caeterum thynni quanto magis ad columnas accedunt, tanto fiunt tenuiores, defectu nutrimenti. Ferturque hoc animal prope terram in mari degere, et glande delectari atque admodum pinguescere: cumque glandium copia naſcitur, multos etiam naſci thynnos.

Cum autem Turditaniae tot bona ſuppeditent, non levi cum admiratione obſervet aliquis, quod ita ferax metallorum eſt. Etenim metallis quidem plena eſt tota Hiſpania: at non omnes regiones ita frugiferae ſunt ac felices, minimumque eae quae metallis abundant. Rarum nimirum eſt cum metallorum habere tum frugum copiam: rarum etiam in exigua regione opes omnis generis metallorum habere. At Turditania eique conti-

gua

Hiſpania. διτανία, καὶ ἡ προσεχὴς αὐτῇ, λόγον ὐδένα ἄξιον καταλείπει περὶ τήν δε τὴν ἀρετὴν τοῖς ἐπαινεῖν βουλομένοις. Οὔτε γὰρ χρυσὸς, οὐκ ἄργυρος, οὐδὲ δὴ χαλκὸς, οὐδὲ σίδηρος, οὐδαμοῦ τῆς γῆς, οὕτε τοσοῦτος, οὔθ' οὕτως ἀγαθὸς ἐξήτασται γενώμενος μέχρι νῦν. Ὁ δὲ χρυσὸς οὐ μεταλλεύεται μόνον, ἀλλὰ καὶ σύρεται· καταφέρουσι δ' οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ χείμαρροι τὴν χρυσίτιν ἄμμον, πολλαχοῦ καὶ ἐν τοῖς ἀνύδροις τόποις ὄσαν· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἀφανής ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς ἐπικλύσοις ἀπολάμπει τὸ τῦ χρυσοῦ ψῆγμα· καὶ τὰς ἀνύδρους δὲ φορητῷ ἐπικλύζοντες ὕδατι, σιλπνὸν ποιοῦσι τὸ ψῆγμα· καὶ ῥέεθρα δ' ὀρύσσοντες, καὶ ἄλλας τέχνας ἐπινοοῦντες, πλύσει τῆς ἄμμου τὸν χρυσὸν ἐκλαμβάνουσι· καὶ πλείω τῶν χρυσορυχείων ἐστὶ νῦν τὰ χρυσοπλύσια προσαγορευόμενα. Ἀξιοῦσι δὲ Γαλάται τὰ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι κρείττω μέταλλα, τά τε ἐν τῷ Κεμμένῳ ὄρει, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῇ κείμενα τῇ Πυρήνῃ· τὸ μέν τοι πλεῖον κἀντεῦθεν εὐδοκιμεῖ. Ἐν δὲ τοῖς ψήγμασι τοῦ χρυσίου φασὶν εὑρίσκεσθαί ποτε καὶ

gua regio ita utraque re abundat, ut nulla ſatis digna laudatio praeſtantiae earum inſtitui poſſit. Nondum enim adhuc compertum eſt ullibi terrarum, aurum, argentum, aes, aut ferrum tanta cum copia, tum bonitate inveniri, atque hic. Aurum non effoditur modo, ſed et flumina et torrentes auro permixtam arenam volvunt: multis etiam in locis aquae expertibus arena talis reperitur: verum ibi aurum non appareat, in locis autem irriguis ramenta auri fulgent: quan-

quam et arenas, nulla aqua madentes, illata aqua humectant, itaque ramenta auri ut ſplendeant efficiunt: quin et puteis actis, aliisque excogitatis artibus, abluenda arena aurum excipiunt: pleraque nunc ſunt loca in quibus elavetur, quam in quibus effodiatur aurum. Aſſerunt quidem Galli ſua metalla eſſe praeſtantiora in Cemmeno monte, et ſub ipſam Pyrenen: tamen et hic maior pars laudatur. Caeterum inter auri ramenta aiunt inventas aliquando ſelibres glebas,

καὶ ἡμιλιτριαίας βῶλος, ἃς καλοῦσι πάλας, μικρᾶς καθάρσεως δεομένας. Φασὶ δὲ καὶ λίθων σχιζομένων εὑρίσκειν βωλάρια θηλαῖς ὅμοια· ἐκ δὲ τοῦ χρυσοῦ ἑψομένου καὶ καθαιρομένου συπτηριώδει τινὶ γῇ, τὸ κάθαρμα ἤλεκτρον εἶναι· πάλιν δὲ τούτου κατεψομένου, μίγμα ἔχοντος ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, τὸν μὲν ἄργυρον ἀποκαίεσθαι, τὸν δὲ χρυσὸν ὑπομένειν· εὐδιάχυτος γὰρ ὁ τύπος καὶ [f] λυτώδης· διὰ τοῦτο καὶ τῷ ἀχύρῳ τήκεται μᾶλλον ὁ χρυσός· ὅτι ἡ φλὸξ, μαλακὴ οὖσα, συμμέτρως ἔχει πρὸς τὸ εἶκον, καὶ διαχεόμενον ῥαδίως· ὁ δὲ ἄνθραξ ἐπαναλίσκει πολὺ, ὑπερτήκων τῇ σφοδρότητι, καὶ ἐξαίρων. [g] Ἐν δὲ τοῖς ῥείθροις σύρεται καὶ πλύνεται πλησίον ἐν σκάφαις, ἢ ὀρύττεται φρέαρ, ἡ δὲ ἀνενεχθεῖσα γῆ πλύνεται. Τὰς δὲ τοῦ ἀργύρου καμίνους ποιοῦσιν ὑψηλὰς, ὥστε τὴν ἐκ τῶν βώλων λιγνὺν μετέωρον ἐξαίρεσθαι· βαρεῖα γάρ ἐστι καὶ ὀλέ-

Hiſpania.

Bb 4

f) λυτώδης] ita ſcripſi monente Salmaſ. ad Solin. p. 761. qui etiam pro ὁ τύπος legendum cenſet οὗτος. Vulgo λιθώδης.

g) Ἐν δὲ τοῖς ῥείθροις — ἢ ὀρύττεται φρέαρ,] In miſſis et editis peſſime legitur: ἐν δὲ τοῖς Ἐρυθροῖς — ἢ θρύπτεται. Non haeſitavi ſecundum Caſ. coni. textum reſtituere.

bas, quas ipſi palas nominant, exigua purgatione indigentes. Ferunt etiam lapidibus fiſſis inveniri glebulas uberibus ſimiles. Porro auro cocto, et purgato aluminoſa quadam terra, electrum eſſe id quod purgando reiicitur, quo cum habeat argenti aurique mixturam, iterum cocto argentum quidem comburi, aurum autem permanere: nam facile fundi et liquefieri poteſt. Itaque etiam palea facilius liquefit aurum: qui flamma mollis cum ſit, proportionem habet temperatam ad id quod cedit et facile funditur, carbo autem multum abſumit, nimis colliquans ſua vehementia, et elevans. In fluviorum alveis terra hauritur et pone lavitur in ſcaphis, aut puteo acto terra inde egeſta lavatur. Argenti autem caminos faciunt ſublimes, ita ut fuligo a glebis in altum efferatur, eſt enim gravis ea ac peſtilens.

Hiſpania. ὀλέθριος. Τῶν δὲ χαλκουργῶν τινα καλεῖται χρυσεῖα· ἐξ ὧν τεκμαίρονται χρυσὸν ἐξ αὐτῶν ὀρύττεσθαι πρότερον.

pag. 147. Ποσειδώνιος δὲ ὁ τὸ πλῆθος τῶν μετάλλων ἐπαινῶν καὶ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἀπέχεται τῆς συνήθους ῥητορίας, ἀλλὰ συνεσθσιᾷ ταῖς ὑπερβολαῖς. ὁ γὰρ ἀπιστεῖν τῷ μύθῳ φησὶν, ὅτι τῶν δρυμῶν ποτε ἐμπρησθέντων ἡ γῆ h τακεῖσα ἅτε ἀργυρῖτις καὶ χρυσῖτις, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξέζεσε· διὰ τὸ πᾶν ὄρος καὶ πάντα βυνὸν ὕλην εἶναι νομίσματος, ὑπό τινος ἀφθόνου τύχης σεσωρευμένην. καθόλου δ' ἂν εἴπε φησὶν ἰδὼν τὶς τὰς τόπους, θησαυρὰς εἶναι φύσεως ἀεννάου, ἢ ταμεῖον ἡγεμονίας i ἀνεκλείπτου· ὁ γὰρ πλουσία μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπόπλυτος ἦν φησὶν ἡ χώρα· καὶ παρ' ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς τὸν ὑποχθόνιον τόπον, οὐχ ὁ Ἅδης, ἀλλ' ὁ Πλούτων κατοικεῖ. Τοιαῦτα

h) τακεῖσα] vulgo τὰ καινὰ inepte. Emendavi h. l. iuxta optimara Xylandri et Caſaub. coniect. i) ἀνεκλείπτου] vulgo ἀνεκλείπτω. praefero lect. Planud. in excerpt.

lens. Aerariarum officinarum quaedam vocantur auratiae: unde coniiciunt prius aurum inde fuiſſe effoſſum.

Poſidonius vero multitudinem metallorum laudans et praeſtantiam, non abſtinet ſolita ſibi ſermonis exornatione, ſed nimiis amplificationibus quaſi inſtinctu quodam poëtico rapitur. Ait enim ſe fidem huic fabulae non derogare, quod nemoribus aliquando inflammatis, terra argento auroque abundans liquefacta, in ſuperficiem ea metalla efferveſcendo ejecerit: itaque omnis mons et omnis collis locupletiſſimae cuiusdam fortunae dono ſit nomiſmatis materia cumulatus; omninoque (ait) videns aliquis iſta loca, dixerit theſauros eſſe perennis naturae, aut principatus aerarium perpetuum: non enim dives modo (inquit) terra illa eſt, ſed et infra ſe opes habet conditas: et revera apud iſtos homines infra terram non Ades, ſed Pluto habitat. Haec

ille

τα μὲν ἂν ἐν ὡραίῳ σχήματι εἴρηκε περὶ τούτων, ὡς Hiſpania.
ἂν ἐκ μεταλλα καὶ αὐτὸς πολλῷ χρώμενος τῷ λόγῳ.
Τὴν δ' ἐπιμέλειαν φράζων τὴν τῶν μεταλλευόντων,
παρατίθησι τὸ τοῦ Φαληρέως· ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐπὶ
τῶν Ἀττικῶν ἀργυρείων ἔτω συντόνως ὀρύττειν τοὺς
ἀνθρώπους, ὡς ἂν προσδοκῶντας αὐτὸν ἀνάξειν τὸν
Πλούτωνα· καὶ τούτων ἂν ἐμφανίζει παραπλησίαν τὴν
σπουδὴν καὶ τὴν φιλεργίαν, σκολιὰς τεμνόντων καὶ
βαθείας τὰς σύριγγας· καὶ πρὸς τοὺς ἐν αὐταῖς
ἀπαντῶντας ποταμοὺς πολλάκις, ταῖς Αἰγυπτίαις
ἀναντλοῦνται [k] κοχλέαις. [l] τὸν δὲ λόγον ὁ τὸν αὐτὸν
εἶναι τοῦτον ποτὲ τοῖς Ἀττικοῖς· ἀλλ' ἐκείνοις μὲν
αἰνίγματι ἐοικέναι τὴν μεταλλείαν· ὅσα μὲν γὰρ
ἀνέλαβον, φησὶν, οὐκ ἔλαβον· ὅσα δὲ εἶχον, ἀπέβα-
λον· τούτοις δ' ὑπεράγαν λυσιτελῆ· τοῖς μὲν γὰρ
χαλκουργοῖς τέταρτον μέρος ἐξάγουσι τῆς γῆς τὸν
χαλκὸν, τῶν δὲ ἀργυρευόντων τῶν ἰδιωτῶν ἐν τρισὶν

k) κοχλέαις] ita Caſaub. ex Diod Sic. ſcripſit pro vulg. σκολιοῖς. l) τὸν δὲ λόγον etc.] Phraſin hanc emendavi iuxta Mss. Venet. Stroz. A. B. lect. vulgo τὸν δόλον etc.

ille oratione ſpecioſa, et quaſi ex metallis repetita illa prolixe retulit. Diligentiam porro ſodientium indicans Phalerei dictum adducit, qui de Atticis metallis dixerat tanta adſiduitate homines ibi fodere, ac ſi ſperarent ſe ipſum Plutonem eruturos; atque nunc Turditanorum ſimilem demonſtrat induſtriam laborandique ſtudium, qui profundos obliquosque agant cuniculos, et fluvios, qui ſaepe in iſtis occurrunt, exhauriant Aegyptiis cochleis; quem modum in Atticis olim non obſervatum fuiſſe. Verum apud hos metallica opera ſimile quippiam habere aenigmatis illius: nam Athenienſes quae adepti fuerint, non percepiſſe, quae autem habuiſſent amiſiſſe. Turditanis vero illa admodum proſunt. Nam aeris opificibus eruunt aes, quod quadrans eſt glebae effoſſae: et argenti

Euboi-

Hiſpania. ἡμέραις Εὐβοϊκὸν τάλαντον ἐξαιρόντων. Τὸν δὲ καττίτερον οὐκ ἐπ' ἐπιπολῆς εὑρίσκεσθαί φησιν, ὡς τοὺς ἱστορικοὺς θρυλλεῖν, ἀλλ' ὀρύττεσθαι· γεννᾶσθαι δ' ἔν τε τοῖς ὑπὲρ τοὺς Λυσιτανοὺς βαρβάροις, καὶ ἐν ταῖς Καττιτερίσι νήσοις· καὶ ἐκ τῶν Βρεττανικῶν δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν κομίζεσθαι. Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτάβροις, οἱ τῆς Λυσιτανίας ὕστατοι πρὸς ἄρκτον καὶ δύσιν εἰσὶν, ἐξανθεῖν φασὶν ἀργυρείῳ τὴν γῆν καττιτέρῳ, χρυσίῳ λευκῷ· ἀργυρομιγὴς γάρ ἐστι· τὴν δὲ γῆν ταύτην φέρειν τοὺς ποταμούς· τὴν δὲ σκαλίσι τὰς γυναῖκας διαμώσας πλύνειν [m] ἐν ἐσθητηρίοις πλεκτοῖς [n] ἐπὶ κίσῃ. Οὗτος μὲν περὶ τῶν μετάλλων τοιαῦτ' εἴρηκε.

Πολύβιος δὲ τῶν περὶ Καρχηδόνα νέαν ἀργυρείων μνησθεὶς, μέγιστα μὲν εἶναί φησι· διέχειν δὲ τῆς πόλεως ὅσον [o] εἴκοσι σταδίους, περιειληφότα κύκλον τετρακοσίων σταδίων, ἔπειτα τέτταρας [p] μυριάδας ἀνθρώπων

m) ἐν ἐσθητησίοις] ita omnes Codd. et Interp. pr. Caſ. coni. ἐν ἠθιτηρίοις. Forte ἠθητηρίοις. vulgo ἐσθητηρίοις. n) ἐπὶ κίσῃ] ita leg. conſ. Caſaub Mss. Caſaub. Venet. ἐπὶ κίσει, Reg. Vat. A. B. Stroz. Bemb. Int. ἐπὶ πίσην. vulgo ἐπὶ τὴν πίσην. o) εἴκοσι τοὺς.] Mss. Caſ. Stroz. Venet. ὄκτω. p) μυριάδας] Mss. Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. Int. pr. μοίρας.

Euboicum talentum triduo. Addit porro ſtannum non, ut hiſtorici divulgarunt, in ſuperficie terrae inveniri, ſed effodi, naſci apud barbaros qui ſupra Luſitaniam degunt, et in Caſſiteridibus inſulis: ex Britannicis quoque Maſſiliam adferri. Apud Artabros autem, qui Luſitaniae verſus occaſum et ſeptentrionem ultima habent, efflorecſcere ait terram ſtanno inargentato, aureo albo: eſt enim permixtum argento: hanc terram fluviis deferri, et a mulieribus ſarculis exhauriri, lavarique in pannis quos calathis imponunt. Haec ille de his metallis.

Polybius autem mentionem argenteorum metallorum facieus quae ſunt ad Carthaginem novam, ea ait eſſe maxima, ab urbe ad xx ſtadia diſſita, circulo cccc ſtadiorum contenta, ibi xl. millia homi-

θρώπων μένειν τῶν ἐργαζομένων, ἀναφέροντας τότε τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων καθ' ἑκάστην ἡμέραν δισμυρίας καὶ πεντακισχιλίας δραχμάς. Τὴν δὲ κατεργασίαν τὴν μὲν ἄλλην ἐῶ· μακρὰ γάρ ἐστι· τὴν δὲ συρτὴν βῶλον τὴν ἀργυρῖτιν φησι κόπτεσθαι, καὶ κοσκίνοις εἰς ὕδωρ διαρτᾶσθαι· κόπτεσθαι δὲ πάλιν τὰς ὑποστάσεις, καὶ πάλιν διηθημένας ἀποχεομένων τῶν ὑδάτων κόπτεσθαι· τὴν δὲ πέμπτην ὑπόστασιν χωνευθεῖσαν ἀποχυθέντος τοῦ μολύβδου, καθαρὸν τὸ ἀργύριον ἐξάγειν. Εἰσὶ δὲ καὶ νῦν τὰ ἀργυρεῖα, ἃ μέντοι δημόσια, ἔστε δὲ ἐνταῦθα, ἔστε ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις· ἀλλ' εἰς ἰδιωτικὰς μετέσησαν [q] κτήσεις· τὰ δὲ χρυσεῖα δημοσιεύεται τὰ πλείω· ἔνθεν δὲ καὶ [r] Καστάωνι καὶ ἄλλοις τόποις ἰδιόν ἐστι μέταλλον ὀρυκτοῦ μολύβδου παραμέμικται δέ τι καὶ τούτῳ τοῦ ἀργυρίου μικρὸν, ὥστε λυσιτελεῖν ἀποκαθαίρειν αὐτόν.

Hiſpania: pag. 148.

Οὐ

q) κτήσεις] ita Interpr. pr. recte. vulgo ἐκτίσεις. r) Καστάωνι] Bemb. Stroz. Venet. Κατάνι. Caſ. coni. Καστελλῶνι. ut quoque p. p. Καστελλῶιος loco Καστάωνος.

hominum in labore verſari, atque in ſingulos dies populo Romano tum temporis xxv millia drachmarum ab iis tributa fuiſſe. Quo modo conficiatur argentum, quia longum eſt, omitto narrare. Glebam autem, quae amnibus devehitur, argentariam contundi ait, et cribris in aqua ſuſpendi: ac rurſus quae ſubſidunt contundi ac percolari, aliquoties id repeti; quod quinto ſubſedit, id liquari, itaque plumbo defuſo purum argentum produci. Extant etiamnum officinae in quibus argentum conficitur, non autem publicae neque ibi neque aliis in locis, ſed ad privatos redactae reditus. Auraria metalla pleraque ad rempublicam pertinent. Ad Caſtaonem et aliis in locis peculiare eſt metallum plumbi foſſilis, cui admixtum eſt paululum argenti, ſed quod ab eo ſeparare non ſit operae pretium.

Non

Hiſpania. Οὐ πολὺ δ' ἄπωθεν τοῦ Καςαῶνος ἐςὶ καὶ τὸ ὄρος, ἐξ οὗ ῥεῖν φασι τὸν Βαῖτιν, ὃ καλοῦσιν Ἀργυροῦν, διὰ ἀργυρεῖα τὰ ἐν αὐτῷ. Πολύβιος δὲ καὶ τὸν Ἄναν καὶ τοῦτον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας ῥεῖν φησὶ, διέχοντας ἀλλήλων ὅσον ἐννακοσίους ςαδίους· αὐξηθέντες γὰρ οἱ Κελτίβηρες, ἐποίησαν καὶ τὴν πλησιόχωρον πᾶσαν ὁμώνυμον ἑαυτοῖς. Ἐοίκασι δ' οἱ παλαιοὶ καλεῖν τὸν Βαῖτιν, Ταρτησσὸν· τὰ δὲ Γάδειρα, καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν νήσους, Ἐρυθεῖαν· διόπερ οὕτως εἰπεῖν ὑπολαμβάνουσι Στησίχορον περὶ τοῦ [s] Γηρυόνος βουκολίου· Διότι [t] γεννηθείῃ σχεδὸν ἀντιπέραν κλεινᾶς Ἐρυθείας Ταρτησσοῦ ποταμοῦ παρὰ πηγὰς ἀπείρονας ἀργυρορίζους, ἐν κευθμώνων πέτραις. Δυοῖν δὲ οὐσῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, πόλιν ἐν τῷ μεταξὺ [u] χώρῳ κατοικεῖσθαι πρότερόν φασιν, ἣν καλεῖσθαι Ταρτησσὸν, ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ· καὶ τὴν χώραν Ταρτησσίδα [x] καλεῖσθαι φασὶν

s) Γηρυόνος] ita ſcripſi cum omnibus Mss. pro Γηρυόνου edit. t) γεννηθείῃ] γεννηθεὶς. Stroz. A. Venet. u) χώρῳ] Mss. Caſ. Stroz. A. B. Vat. A. B. πόρῳ. x) καλεῖσθαι φασὶν] deſunt in Stroz. A. Vat. A. B.

Non procul a Caſtaone mons eſt, unde Baetis dicitur profluere, quem montem Argenteum vocant ob argenti in eo metalla. Polybius ſcribit et hunc et Anam e Celtiberia labi, diſtantes invicem ad IↃCCCC ſtadia: nam Celtiberi aucti potentia, a ſe etiam regionibus omnibus circumiacentibus nomen fecerunt. Videntur autem veteres Baetin appellaſſe Tarteſſum, et Gades cum inſulis vicinis Erytheiam: ideoque putant Steſichorum de Geryonis armento ſic ceciniſſe:

Nata ex adverſo fere inclytae Erytheiae
Tarteſſi amnis ad fontes immenſos argenteis radicibus,
In cavernae ſaxis. —

Cum autem Baetis duobus oſtiis in mare exeat, aiunt olim in medio horum urbem fuiſſe habitatam Tarteſſum, fluvio cognominem, regionemque appellatam fuiſſe Tarteſſidem, quam nunc Turduli

Φασὶν, ἣν νῦν Τυρδῦλοι νέμονται. καὶ Ἐρατοσθένης Hiſpania.
δὲ τὴν συνεχῆ τῇ Κάλπῃ Ταρτησσίδα καλεῖσθαι φησὶ, καὶ Ἐρυθείαν νῆσον εὐδαίμονα. Πρὸς ὃν Ἀρτεμίδωρος ἀντιλέγων, καὶ ταῦτα φησὶ ψευδῶς λέγεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τὸν ἀπὸ Γαδείρων ἐπὶ τὸ Ἱερὸν ἀκρωτήριον διάστημα ἀπέχειν ἡμερῶν πέντε πλοῦν, ἀ πλειόνων ὄντων ἢ χιλίων καὶ ἑπτακοσίων σταδίων. καὶ τὸ τὰς ἀμπώτεις μέχρι δεῦρο περατοῦσθαι, ἀντὶ τοῦ κύκλῳ περὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην συμβαίνειν· καὶ τὸ, τὰ προσαρκτικὰ μέρη τῆς Ἰβηρίας [y] εὐπαροδώτερα εἶναι πρὸς τὴν Κελτικὴν, ἢ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν πλέουσι· καὶ ὅσα δὴ ἄλλα εἴρηκε Πυθέᾳ πιστεύσας δι' ἀλαζονείαν.

Ὁ δὲ ποιητὴς πολύφωνός τις ὢν, καὶ πολυΐστωρ, pag. 149.
δίδωσιν ἀφορμὰς, ὡς ἀδὲ τούτων ἀνήκοός ἐστι τῶν τόπων, εἴ τις ὀρθῶς βούλοιτο συλλογίζεσθαι ἀπ' ἀμφοῖν, τῶν τε χείρον λεγομένων περὶ αὐτῶν, καὶ τῶν ἄμεινον καὶ ἀληθέστερον. χεῖρον μὲν ὅτι πρὸς δύσιν

y) εὐπαροδώτερα] ita omnes Codd. vulgo εὐπαραδεξότερα.

duli incolunt. Quin et Eratoſthenes Calpae adiacentem regionem Tarteſſidem vocari tradit, et Erytheam inſulam fortunatam. Quem reprehendens Artemidorus, cum id falſo eum dixiſſe ait, tum Sacrum promontorium a Gadibus quinque dierum navigatione diſtare mentitum, cum non interſint amplius CIↃIↃCC ſtadiis: et vanum eſſe, quod maris aeſtus ibi locorum dixit finiri, qui circumquaque ad omnes terrae partes fiunt: et quod aſſeruit partes Hiſpaniae ad ſeptentrionem ſpectantes faciliorem acceſſum praebere iuxta Galliam, quam ſi quis oceanum naviget: et quae id genus alia arrogantius perhibuit Pytheam ſecutus.

Homerus porro muſtarum rerum praeditus notitia, multaque canens, occaſiones ſuggerit cogitandi, ſe ne horum quidem inſcium fuiſſe locorum: modo quis ex utrisque, tam vere quam minus recte ab eo dictis, ratiocinari convenienter velit. Minus recte, quod

Hiſpania. δύσιν [z] ἐσχάτη ἥκειν αὐτὴ, ὅπερ καθάπερ φησὶν αὐτὸς, εἰς τὸν ὠκεανὸν

— ἐμπίπτει λαμπρὸν Φάρος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.

Ἡ δὲ νὺξ ὅτι δύσφημον καὶ τῷ ἅδῃ πλησιάζον δῆλον· ὁ δὲ ἅδης τῷ ταρτάρῳ. εἰκάζοι ἄν τις [a] ἀκούων τὰ περὶ Ταρτησσὸν τὸν τάρταρον ἐκεῖθεν παρονομάσαι τὸν ἔσχατον τῶν ὑποχθονίων τόπων· προσθεῖναι δὲ καὶ μύθον, τὸ ποιητικὸν σώζοντα. Καθάπερ καὶ τὰς Κιμμερίους εἰδὼς ἐν βορείοις καὶ ζοφερίοις οἰκήσαντας τόποις τοῖς κατὰ τὸν Βόσπορον, ἵδρυσεν αὐτὰς πρὸς τῷ ἅδῃ. τάχα καὶ κατά τι κοινὸν τῶν Ἰώνων [b] ἔθος πρὸς τὸ φῦλον τοῦτο· καὶ γὰρ καθ' Ὅμηρον ἢ πρὸ αὐτοῦ μικρὸν λέγουσι τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον γενέσθαι, τῶν μέχρι τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Ἰωνίας. Ταῖς δὲ Κυανέαις ἐποίησε παραπλησίως τὰς

z) ἐσχάτη ἥκειν αὐτὴ] Sic Vat. A. B. Venet. approb. Caſ. vulgo ἐσχάτην ἥκ. αὐτὴν. a) ἀκούων] deeſt in Bemb. Strez. A. B. Venet. b) ἔθος] malim ἔχθος.

quod Tarteſſum audivit eſſe ad extremum occaſum, ubi, ut ipſe loquitur,

Incidit oceano lampas clariſſima ſolis,
Frugiferae noctem tellurique ingerit atram.

Conſtat autem noctem eſſe mali ominis, et Plutoni propinquam, Plutonem Tartaro. Audiens ergo aliquis de Tarteſſo, exiſtimare poſſit Tartarum inde ab Homero nominatum extremum eorum quae infra terram ſunt locum: et fabulam more poëtico ſervato ab eo fuiſſe additam. Quemadmodum etiam Cimmerios cum ſciret ad Boſporum habitare loca verſus ſeptentrionem et occaſum ſita, apud inferos collocavit: quanquam forte ſecutus eſt in eo communem Ionum de iis loquendi conſuetudinem: nam aut aetate Homeri, aut paulo ante Cimmerii usque ad Ioniam et Aeolidem impreſſione facta progreſſi ſunt. Ita ſemper ab hiſtoria aliqua fabulam introducens, ad exemplum Cya-

τὰς Πλαγκτὰς, ἀεὶ τὰς μύθας ἀπό τινων ἱστοριῶν ἐναγων. χαλεπὰς γάρ τινας μυθεύει πέτρας καθάπερ τὰς Κυανέας Φασὶν· ἐξ ἃ καὶ Συμπληγάδες καλῶνται· διόπερ καὶ τὸν Ἰάσονος παρέθηκε δι' αὐτῶν πλῶν· καὶ ὁ κατὰ τὰς σήλας δὲ πορθμὸς, καὶ τὸ κατὰ Σικελίαν ὑπηγόρευον αὐτῷ τὸν περὶ τῶν Πλαγκτῶν μύθον. Πρὸς μὲν δὴ τὸ χεῖρον, ἀπὸ τῆς τῶ Ταρτάρου μυθοποιΐας αἰνίττοιτό τις ἂν τὴν τῶν τόπων μνήμην τῶν περὶ Ταρτησσόν. Hiſpania.

Πρὸς δὲ τὸ βέλτιον, ἐκ τούτων. Ἥ τε γὰρ Ἡρακλέους στρατιὰ μέχρι δεῦρο προελθοῦσα καὶ τῶν Φοινίκων, ὑπέγραφεν αὐτῷ πλοῦτόν τινα, καὶ ῥαθυμίαν τῶν ἀνθρώπων· ἅτοι γὰρ Φοίνιξιν ἅτως [c] ἐγένοντο ὑποχείριοι ὡστε τὰς πλείας τῶν ἐν τῇ Τυρδιτανίᾳ πόλεων καὶ τῶν πλησίον τόπων ὑπ' ἐκείνων νῦν οἰκεῖσθαι. Καὶ ἡ τῦ Ὀδυσσέως δὲ στρατιὰ δοκεῖ μοι δεῦρο γενηθεῖσα καὶ ἱστορηθεῖσα ὑπ' αὐτῦ παραδῦναι πρόφασιν· ὥστε καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, καθάπερ καὶ τὴν

c) ἐγένοντο ὑποχ.] Mss. Caſ. Stroz. A. Venet. ἐγ. σφόδρα ὑποχ.

Cyaneorum ſcopulorum ipſe Planctas petras finxit. Fingit enim quaedam periculoſa ſaxa, qualia erant Cyanea, quae ideo Symplegades dicuntur, et Iaſonem per ea navigaſſe addit; caeterum ad columnas, et Siculum freta ei hanc fabulam etiam ſuggerebant. Ergo ex minus commode dictis, nempe Tartari figmento, exiſtimarit aliquis Tarteſſum Homero notam fuiſſe.

Rectius autem, ex his quae referam. Etenim et Herculis et Phoenicum expeditio huc progreſſa ſignificavit Homero opes et ſocordiam hominum: ita enim in poteſtatem Phoenicum venerunt, ut pleraeque Turditaniae urbes et viciniae ab iis nunc habitentur. Ulyſſis quoque expeditio hucusque progreſſa et cognita Homero anſam videtur praebuiſſe, ut ſicut Iliadem, ita Ulyſſeam quoque

ex

Hiſpania. τὴν Ἰλιάδα ἀπὸ τῶν συμβάντων μεταγαγεῖν εἰς ποίησιν, καὶ τὴν συνήθη τοῖς ποιηταῖς μυθοποιΐαν. Οὐ γὰρ μόνον οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τόποι καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν τοιούτων σημεῖα ὑπογράφουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ Ὀδύσσεια πόλις δείκνυται, καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν, καὶ ἄλλα μυρία ἴχνη τῆς ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων τῶν ἐκ τῆ Τρωϊκῆ πολέμου γενομένων, καὶ ἐπίσης κακωσάντων τάς τε πολεμηθέντας,
pag. 150. καὶ τὰς ἑλόντας τὴν Τροίαν· καὶ γὰρ ἔτοι Καδμείαν νίκην ἐτύγχανον ἠρμένοι. τῶν τε οἴκων αὐτοῖς κατεφθαρμένων, καὶ τῶν λαφύρων εἰς ἕκαστον ὀλίγων ἐληλυθότων, συνέβη τοῖς περιλειφθεῖσιν [d] ἀπιοῦσιν ἐκ τῶν κινδύνων, κατὰ λῃστείας τρέπεσθαι, καὶ τοῖς Ἕλλησι· τοῖς μὲν διὰ τὸ ἐκπεπορθῆσθαι, τοῖς δὲ διὰ τὴν αἰσχύνην ἑκάστου ὑπολαβόντος,

Αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν (ἄνευ τῶν οἰκείων) κενεόν τε νέεσθαι παρ' αὐτούς.

Πάλιν ἥτε τῆ Αἰνείου παραδέδοται πλάνη, καὶ Ἀντήνορος

d) ἀπιοῦσιν] ἀπειθοῦσιν Mss. Caſ. ἀπειθοῦσιν Reg. Strоz. Venet.

ex hiſtoria in fabuloſam poëtarum more narrationem torqueret. Non enim Italiae modo et Siciliae loca, et alia quaedam, huius rei indicia ſuggerunt: ſed in Hiſpania quoque urbs Ulyſſea oſtenditur, et Minervae templum, et alia ſexcenta errorum Ulyſſis veſtigia, et aliorum qui e bello Troiano cum evaſiſſent, non minus Troiae victores quam victos infeſtarunt. Nam Cadmea quoque Graecorum fuit victoria, rebus eorum domeſticis deperditis, et ſingulis praedae parte exigua potitis: itaque cum ii qui patriae excidio ſupereſſent, tum Graeci latrocinium agere coacti ſunt; illi ob res everſas, hi, quod quisque apud ſe cogitaret:

Turpe tibi diu abeſſe domo, vacuumque redire eſt.

Ergo cum Aeneae peregrinatio memoriae mandata eſt, et

νορος, καὶ ἡ τῶν Ἐνετῶν· ὡσαύτως καὶ ἡ Διομήδους τε, καὶ Μενελάου, καὶ Ὀδυσσέως, καὶ ἄλλων πλειόνων. Ὁ τοίνυν ποιητὴς τὰς τοσαύτας στρατιὰς ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς Ἰβηρίας ἱστορηκὼς, πυνθανόμενος δὲ καὶ πλῆστον καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς (οἱ γὰρ Φοίνικες ἐδήλων τοῦτο) ἐνταῦθα τὸν τῶν εὐσεβῶν ἔπλασε χῶρον, καὶ τὸ Ἠλύσιον πεδίον, ὅ φησιν ὁ Πρωτεὺς ἀποικίσειν τὸν Μενέλαον· Hiſpania.

Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς,
Τῇ περ ῥηϊστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν.
Οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἄρ χειμὼν πολὺς, οὐδέ ποτ' ὄμβρος·
Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησιν, ἀναψύχειν ἀνθρώπους.

Τό τε γὰρ εὐάερον καὶ τὸ εὔπνουν τῷ ζεφύρῳ ταύτης ἐστὶ τῆς χώρας οἰκεῖον, ἐσπερίᾳ τε καὶ ἀλεεινῇ οὔσης· τό τε ἐπὶ τοῖς πέρασι τῆς γῆς, ᵉ ἐφ' οἷς καὶ ᾅδην μεμυθεῦ-

Quem Rhadamanthus habet: qua vita facillima multo
Ducitur: haud operis campos nive Iuppiter iſtos,
Hyberno tempus neque multum prorogat anno.
Nulli imbres: ſpirat ſemper grata aura Favoni,
Miſſaque ab oceano nimios demitigat aeſtus.

Propria enim eſt huius regionis bona aëris conſtitutio, ac Favonii bonus flatus, cum ſit occidua illa terra et tepida: quod autem ſita ſit ad fines terrae, ubi et inferos fingi dixi-

e) ἐφ' οἷς] ita lego cum Reg. Ms. et Caſ. vulgo ἐφ' ἧς.

et Antenoris atque Henetorum: tum Diomedis, Menelai, Ulyſſis, aliorumque complurium. Proinde Homerus cum ſciret huius modi expeditiones ultima Hiſpaniae attigiſſe, et eorum locorum opulentiam atque alia bona Phoenicibus indicantibus cognoviſſet: ibi piorum ſedes et campum Elyſium finxit, ubi Proteus Menelaum inculturum ait:

Sed te, qua terrae poſtremus terminus extat,
Elyſium in campum coeleſtia numina ducent,

Strab. Geogr. Γ. I. Cc

Hiſpania. μυθεῦσθαι φαμέν. ὅ, τε Ῥαδάμανθυς παρατεθεὶς, ὑπογράφει τὸν πλησίον τῷ Μίνῳ τόπον, περὶ ὃ φησιν·

Ἔνθ' ἤτοι Μίνωα ἴδον Διὸς ἀγλαὸν υἱὸν,
Χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα θεμιστεύοντα νέκυσσι.

Καὶ οἱ μετὰ ταῦτα δὲ ποιηταὶ παραπλήσια θρυλλοῦσι, τήν τε ἐπὶ τοὺς Γηριόνος βόας στρατιὰν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ μῆλα τῶν Ἐσπερίδων τὰ χρύσεια ὡσαύτως στρατιὰν· καὶ μακάρων τινὰς νήσους κατονομάζοντες, ἃς καὶ νῦν δεικνυμένας ἴσμεν, ἀ πολὺ ἄπωθεν τῶν ἄκρων τῆς Μαυρουσίας, τῶν ἀντικειμένων τοῖς Γαδείροις.

Τὰς δὲ Φοίνικας λέγω μηνυτὰς· καὶ τῆς Ἰβηρίας καὶ τῆς Λιβύης τὴν ἀρίστην ἤτοι κατέσχον πρὸ τῆς ἡλικίας τῆς Ὁμήρου· καὶ διετέλεσαν κύριοι τῶν τόπων ὄντες μέχρις ἃ Ῥωμαῖοι κατέλυσαν αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν. pag. 151. Τῷ δ' Ἰβηρικῷ πλήθει καὶ ταῦτα μαρτύρια. Καρχηδόνιοι μετὰ τοῦ Βάρκα στρατεύσαντες κατέλαβον, ὥς φασιν οἱ συγγραφεῖς, [f] φάτναις ἀργυραῖς καὶ πίθοις

f) φάτναις ἀργ.] Cod. Xyland. et epit. φιάλαις ἀργ.

diximus, et appoſitus Rhadamanthus, id locum deſignat Minoi vicinum, de quo ait:

Hic ego conſpexi prolem Minoa Tonantis,
Aureo qui ſceptro dat iura ſilentibus umbris.

Similia his recentiores poëtae fabulantur, expeditionem ob boves Geryonis, et aliam ob Heſperidum mala: et inſulae beatorum commemorantur, quae etiamnum apparent, novimusque eas non multum diſtantes ab extremis Mauritaniae, Gadibus oppoſitis.

Phoenices porro harum ego rerum fuiſſe indices dico, qui ante Homeri aetatem optima Africae et Hiſpaniae tenuerunt, et domini eorum fuere locorum donec eorum a Romanis eſt abolitum imperium. Hiſpanicarum porro divitiarum id quoque teſtimonium ſcriptores perhibuerunt, Carthaginienſes qui Barca duce expeditionem fecerunt Turditanos argenteis

prae-

ἀθοις χρωμένους τὰς ἐν τῇ Τερδιτανίᾳ. Ὑπολάβοι δ' Hiſpaniâ.
ἄν τις ἐκ τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας καὶ μακραίωνας ὀνομασθῆναι τοὺς ἐνθάδε ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα τοὺς ἡγεμόνας· καὶ διὰ τοῦτο Ἀνακρέοντα μὲν ὕστως εἰπεῖν·

Ἐγὼ τ' ὄφ' ἂν Ἀμαλθίης
Βυλοίμην κέρας ἔτ' ἔτη
Πεντήκοντά τε χ' ἑκατὸν
Ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι.

Ἡρόδοτον δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως καταγράψαι, καλέσαντα Ἀργανθώνιον· ἢ γὰρ ὕτω δέξαιτ' ἄν τις, ἢ ἴσον τούτῳ, ἢ τὸ τοῦ Ἀνακρέοντος, ἢ κοινότερον, ὕτε Ταρτησσοῦ πολὺν χρόνον βασιλεῦσαι. Ἔνιοι δὲ Ταρτησσὸν τὴν νῦν Καρτηΐαν προσαγορεύουσι.

Τῇ δὲ τῆς χώρας εὐδαιμονίᾳ καὶ τὸ ἥμερον καὶ τὸ πολιτικὸν συνηκολούθησε τοῖς Τερδιτανοῖς, καὶ τοῖς Κελτικοῖς δὲ διὰ τὴν γειτνίασιν ὡς εἴρηκε Πολύβιος, διὰ τὴν συγγένειαν· ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ἧττον· τὰ

g) τὸ τοῦ Ἀνακρ.] ita lego cum Interpr. pr. Tyrwhit. h. l. ita emendavit: ἢ γὰρ ὕτω δέξαιτ' ἄν τις, μὴ ἴσον τούτῳ, τὸ τοῦ Ἀνακρ. κ. τ. λ.

praeſepibus et doliis uſos deprehendiſſe. Iudicare etiam aliquis poſſit ob multam felicitatem hos homines etiam longaevos fuiſſe nominatos, maxime eorum principes, indeque eſſe, quod dixit Anacreon:

Non cornu Amaltheae mi,
Non poſco quinquaginta
Centumque regnare annos
Tarteſſis beatis.

et quod Herodotus etiam regis eorum nomen expreſſit Arganthonium: nam de hoc vel de alio ſimili regi illud Anacreontis intelligendum eſt, aut communius ita: nolim longo tempore rex Tarteſſi eſſe. Sunt autem, qui Tarteſſum eſſe dicant quae nunc eſt Carteia.

Caeterum Turditanis ad felicitatem regionis vitae etiam urbanitas et manſuetudo accedit: quod et Celticis ob vicinitatem et cognationem contingere Polybius ſcribit: minus tamen his, cum fere vica-

Hiſpania. πολλὰ γὰρ κωμηδὸν ζῶσιν. Οἱ μέν τοι Τερδῖτανοὶ, καὶ μάλιστα οἱ περὶ τὸν Βαῖτιν, τελέως εἰς τὸν Ῥωμαίων μεταβέβληνται τρόπον, ὀδὲ τῆς διαλέκτου τῆς σφετέρας ἔτι μεμνημένοι· Λατῖνοι τὲ οἱ πλεῖστοι γεγόνασι, καὶ ἐποίκους εἰλήφασι Ῥωμαίους· ὥστε μικρὸν ἀπέχουσι τοῦ πάντες εἶναι Ῥωμαῖοι. αὖτε νῦν συνῳκισμέναι πόλεις, ἥ τε ἐν τοῖς Κελτικοῖς [h] Παξαυγούστα, καὶ ἡ ἐν τοῖς Τερδύλοις Αὐγούστα Ἡμερίτα, καὶ ἡ περὶ τοὺς Κελτίβηρας Καισαραυγούστα, καὶ ἄλλαι ἔνιαι κατοικίαι, τὴν μεταβολὴν τῶν λεχθεισῶν πολιτειῶν ἐμφανίζουσι. Καὶ δὴ τῶν Ἰβήρων ὅσοι ταύτης εἰσὶ τῆς ἰδέας, στολάτοι λέγονται [i ἢ τογάτοι]· ἐν δὲ τούτοις εἰσὶ καὶ οἱ Κελτίβηρες οἱ πάντων νομισθέντες ποτὲ θηριωδέστατοι. Ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

ΚΕΦ.

h) Παξαυγούστα] ita omnes Codd. vulgo Πεζαυγούστα.
i) ἢ τογάτοι] h. v. abſunt e Codd. Caſ. Reg.

vicatim habitent. Turditani autem, maxime qui ad Baetin ſunt, plane Romanos mores aſſumſerunt, ne ſermonis quidem vernaculi memores, ac plerique facti ſunt Latini, et colonos acceperunt Romanos: parumque abeſt quin omnino Romani ſint facti: et quae nunc conditae ſunt urbes, Paxauguſta in Celtica, Auguſta Emerita in Turdulis, et Caeſarauguſta apud Celtiberos, aliaeque nonnullae coloniae demonſtrant mutationem dictarum reipublicae formarum. Et qui more romano vivunt Hiſpani, ſtolati ſeu togati appellantur, in quibus ſunt Celtiberi, quondam omnium maxime feri inhumanique habiti. Verum haec de his hactenus.

CAP.

Hiſpania.

ΚΕΦ. Γ.

Ἀπὸ δὲ τῦ Ἱερῦ πάλιν ἀκρωτηρίυ τὴν ἀρχὴν λαμβάνυσιν ἐπὶ θάτερον μέρος τῆς παραλίας, τὸ πρὸς τὸν Τάγον, κόλπος ἐςὶν· ἔπειτα ἄκρα τὸ Βαρβάριον, καὶ αἱ τῦ Τάγυ [k] ἐκβολαὶ πλησίον, ἐφ' ἃς εὐθύπλοιαι· ςάδιοι δ' εἰσὶ δέκα· ἐνταῦθα καὶ ἀναχύσεις· ὧν μία ἐπὶ πλείυς ἢ τετρακοσίυς ςαδίυς ἀπὸ τῦ λεχθέντος πύργυ, καθ' ἣν ὑδρεύονται [l] εἶπον λάκκια. Ὁ δὲ Τάγος καὶ τὸ πλάτος ἔχει τῦ ςόματος, εἴκοσί πυ ςαδίων, καὶ τὸ βάθος μέγα, ὥςτε μυριαγωγοῖς ἀναπλεῖσθαι. Δύο δ' ἀναχύσεις ἐν τοῖς ὑπερκειμένοις ποιεῖται πεδίοις ὅταν αἱ πλήμαι pag. 152.
γένωνται· ὥςτε πελαγίζειν μὲν ἐπὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ςαδίυς, καὶ ποιεῖν πλωτὸν τὸ πεδίον· ἐν δὲ τῇ ἐπάνω ἀναχύσει καὶ [m] νησίον ἀπολαμβάνειν ὅσον τριάκοντα ςαδίων τὸ μῆκος· πλάτος δὲ μικρὸν ἀπο-

k) ἐκβολαὶ] ἐμβολαὶ Venet. l) εἶπον λάκκια] Aut delenda ſunt haec cum Bemb. Stroz. aut ita emendanda ἣν εἶπον Λάκκια, vel potius Λακκεῖα. m) νησίον] ita Mss. edit. νήσον.

CAP. III.

Iam a Sacro rurſum promontorio in alteram orae maritimae verſus Tagum progredientibus, ſinus eſt, deinde promontorium Barbarium, et prope Tagi oſtia, ad quae recta navigatur, x ſtadiorum intervallo. Ibi ſunt et effuſiones, quarum una a dicta Turri ſeu Pyrgo ad cccc prodit ſtadia, unde etiam aquantur, quam nominant Laceia. Tagi autem oſtia latitudine ſunt xx circiter ſtadiorum, profunda admodum, ita ut etiam navibus myriagogis ſubvehi liceat. Cum autem mare effluit, duas Tagus effuſiones facit in campos ſupra oſtia poſitos, ita ut ſtagnet maris inſtar campus ad cl ſtadia et navigabilis ſit. In ſuperiore effuſione inſula quoque includitur longitudine xxx ſtadiorum, fereque

tanta

Hiſpaniæ λεῖπον τῇ μήκυϊ, [n] εὐαλσὲς καὶ εὐάμπελον. Κεῖται δ' ἡ νῆσος [o] [κατὰ λόγον ἀπολιπεῖν πειμένην] ἐν ὄρει, τῷ ποταμῷ πλησίον, ἀφεστῶσαν τῆς θαλάσσης ὅσον πεντακοσίους σταδίους· ἔχουσαν δὲ καὶ χῶραν ἀγαθὴν τὴν πέριξ, καὶ τὰς ἀνάπλους εὐπετεῖς, μέχρι μὲν πολλῶ, καὶ μεγάλοις σκάφεσι· τὸ δὲ λοιπὸν τοῖς ποταμίοις [p] λέμβοις· καὶ ὑπὲρ τὸν Μόρωνα δ' ἔτι μακρότερος ἀνάπλους ἐστὶ· ταύτῃ δὲ τῇ πόλει Βρῦτος ὁ Καλλαϊκὸς προσαγορευθεὶς, ὁρμητηρίῳ χρώμενος, ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Λυσιτανοὺς, καὶ κατέστρεψε τούτους. [q] Τοῖς δὲ τῷ ποταμῷ πλεύροις ἐπεχείρησε τὴν ὅλοσιν, ὡς ἂν ἔχοι τὰς ἀνάπλους ἐλευθέρους, καὶ τὰς ἀνακομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων· ὥστε καὶ τῶν περὶ τὸν Τάγον πόλεων αὕτη κρατίστη. Πολυΐχθυς δ' ὁ ποταμὸς,

n) εὐαλσὲς] Reg. Venet. εὐαλτὲς. Stroz. Caſaub. εὐαλθὲς. o) [κατὰ λόγον ἀπολιπεῖν] Haec verba uncis incluſa Interpr. pr. non agnoſcit, mihique e margine in textum irrepſiſſe videntur. Caſaub. κατὰ Μόρωνα πόλιν legendum cenſet. Inter τῷ ποταμῷ πλησίον et ἀφεστῶσαν κ. τ. λ. quaedam deſunt. p) λέμβοις· τῇ] abſunt a Bemb. Stroz. q) Τοῖς δὲ τῷ π. — τὴν ὅλοσιν] Hunc locum depravatiſſimum ita reſtituere conatus eſt Caſaub τοῖς δὲ τῷ ποταμῷ πλευροῖς ἐπετείχισε τινὰς πόλεις; optime ut mihi videtur; minori tamen impendio ita ſcribere poſſe ſuſpicor: τοῖς δὲ τῷ ποταμῷ πλευροῖς ἐπεχείρησε τὴν ὅλοσιν.

tanta etiam latitudine, lucis apta et vitifera. Sita eſt inſula [ratione .... diſtare ſitam in monte] prope fluvium, a mari diſſitam fere 120 ſtadia, habentem etiam circum ſe ſolum bonum, et ſurſum navigationes faciles, aliquantisper etiam magnis ſcaphis, deinde fluvialibus lembis, et ſuper Moronem adhuc longior eſt ſurſum navigatio. Hac urbe Brutus, qui cognomentum Callaici tulit, tanquam arce belli uſus, bellum contra Luſitanos geſſit, eosque devicit, fluminisque oſtia ita munivit, ut navigationes in mediterranea, et commeatus ſubvectiones liberas haberet. Itaque hae urbium ad Tagum ſitarum ſunt optimae. Fluvius piſcium

et

ταμὸς, καὶ [r] ὀστρέων πλήρης. Ῥεῖ δ' ἔχων τὰς ἀρχὰς Hiſpania.
ἐκ Κελτιβήρων, διὰ Οὐεττώνων καὶ Καρπητανῶν, καὶ
Λυσιτανῶν, ἐπὶ δύσιν ἰσημερινὴν, μέχρι ποσοῦ παρ-
άλληλος ὢν τῷ τε Ἄνᾳ καὶ τῷ Βαΐτι, μετὰ δὲ ταῦτα
ἀφιστάμενος ἐκείνων ἀποκλινόντων πρὸς τὴν νότιον
παραλίαν.

Οἱ δ' ὑπερκείμενοι τῶν λεχθέντων ὀρῶν, Ὠρητανοὶ
μέν εἰσι νοτιώτατοι, καὶ μέχρι τῆς παραλίας διήκον-
τες ἐκ μέρους τῆς [s] ἐντὸς στηλῶν. Καρπητανοί τε μετὰ
τούτους πρὸς ἄρκτους, εἶτα Οὐέττωνες καὶ Οὐακαῖοι, δι'
ὧν [t] ὁ Δωρείας ῥεῖ, κατ' Ἀκοντίαν πόλιν τῶν Οὐα-
καίων ἔχων διάβασιν. Καλλαϊκοὶ δ' ὕστατοι τῆς
ὀρεινῆς ἐπέχοντες πολλὴν· διὸ καὶ δυσμαχώτατοι
ὄντες, τῷ τε καταπολεμήσαντι τὰς Λυσιτανὰς, αὐτοὶ
παρέσχον τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ νῦν ἤδη τὰς πλείστας
τῶν Λυσιτανῶν Καλλαϊκὰς καλεῖσθαι παρεσκεύα-

 σαν.

r) ὀστρέων] ὀστρειῶν Mss. Caſ. Reg. Venet. s) ἐντὸς] Sic Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo ἔκτος male. t) ὁ Δωρείας] Bemb. Reg. Δώριος.

et oſtreorum copia abundat. Oritur ex Celtiberis, ac per Vettones, Carpetanos, et Luſitanos occaſum aequinoctialem verſus meat: et cum aliquandiu Anae et Baetis reſpectu aequalibus intervallis decurrit, avertitur, illis ad oram meridionalem declinantibus.

Qui ſupra dictos montes ſiti ſunt, eorum maxime ad meridiem vergunt Oretani, parte aliqua pertingentes usque ad litus maris quod eſt intra columnas. Ab his verſus ſeptentrionem ſunt Carpetani, deinde Vettones et Vaccaei, per quos Durias fluit, ad urbem Vaccaeorum Acontiam transitum habens. Ultimi ſunt Callaici montanae regionis multum incolentes: quare etiam difficillimi ſuperatu: ei qui Luſitaniam debellavit cognomentum eſt Callaici ab iis inditum, et effecerunt, ut nunc plurimi Luſitanorum Callaici vocentur.

Hiſpania. σαν. Τῆς μὲν ἐν Ὠρητανίας κρατιστεύουσα ἐστὶ πόλις [u] Καίτυλον καὶ Ὠρία.

Τὸ δὲ Τάγω τὸ πρὸς ἄρκτον, ἡ Λυσιτανία ἐστὶ μέγιστον τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν, καὶ πλείστοις χρόνοις ὑπὸ Ῥωμαίων πολεμηθέν. περιέχει δὲ τῆς χώρας ταύτης τὸ μὲν νότιον πλευρὸν ὁ Τάγος, τὸ δ' ἑσπέριον καὶ τὸ ἀρκτικὸν ὁ ὠκεανός, τὸ δ' ἑωθινὸν οἵ τε Καρπητανοὶ καὶ οἱ Οὐέττωνες καὶ Οὐακαῖοι καὶ Καλλαϊκοί, τὰ γνώριμα ἔθνη· τἆλλα δὲ οὐκ ἄξιον ὀνομάζειν, διὰ τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀδοξίαν· ὑπεναντίως δὲ τοῖς νῦν, ἔνιοι καὶ τούτους Λυσιτανοὺς ὀνομάζουσιν. Ὅμοροι δ' εἰσὶν ἐκ τοῦ πρὸς ἕω μέρους οἱ μὲν Καλλαϊκοὶ τοῖς τῶν [x] Ἀστυρίων ἔθνεσι καὶ τοῖς Ἰβηρσιν, οἱ δ' ἄλλοι
pag. 153. τοῖς Κελτίβηρσι. Τὸ μὲν οὖν μῆκος [y] μυρίων καὶ τρισχιλίων σταδίων· τὸ δὲ πλάτος πολὺ ἔλαττον, ὃ ποιεῖ τὸ ἑωθινὸν πλευρὸν, εἰς τὴν ἀντικειμένην παραλίαν· ὑψηλὸν δ' ἐστὶ τὸ ἑωθινὸν καὶ τραχύ· ἡ δὲ ὑποκει-

u) Καίτυλον] Caſaub. coni. Κατελών ex Stephan. Byzant. voce Ὠρισία. x) Ἀστυρίων] Caſaub. coni. Ἀστύων vel Ἀστύρων. y) μυρίων καὶ τρισχιλίων] Probo cum Caſaub. Xylandri coni. χιλίων καὶ τριακοσίων.

tur. Orotaniae primariae urbes ſunt Caetulum et Oria.

A Tago verſus ſeptentrionem eſt Luſitania maximam complectens Hiſpanorum gentem, plurimoque tempore bellis Romanis petita. Huius regionis auſtrinum latus Tagus includit, occiduum et ſeptentrionale oceanus, ortivum Carpetani, Vettones, Vaccaei et Callaici, nobiles gentes: reliquae enim ob parvitatem et obſcuritatem non ſunt dignae mentione. Secus autem quam nunc quidam etiam hos Luſitanos appellant. Contermini Luſitanis ſunt verſus ortum Callaici Aſturibus et Iberis, reliqui Celtiberis. Longitudo eſt XIII millia ſtadiorum, latitudo longe minor, ab ortivo latere ad oppoſitam oram maritimam. Latus illud ortivum ſublime eſt et aſperum; infra

ὑποκειμένη χώρα, πεδιὰς πᾶσα, καὶ μέχρι θαλάτ- Hiſpania.
της, πλὴν ὀλίγων ὀρῶν ὑ μεγάλων. Ἤδη καὶ τὸν
Ἀριστοτέλη φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, ὐκ ὀρθῶς αἰτιᾶσθαι
τὴν παραλίαν καὶ τὴν Μαυρουσίαν τῶν πλημμυρίδων
καὶ τῶν ἀμπώτεων· παλιρροεῖν γὰρ φάναι τὴν θά-
λατταν, διὰ τὸ τὰς ἄκρας ὑψηλάς τε καὶ τραχείας
εἶναι, δεχομένας τὲ τὸ κύμα σκληρῶς, καὶ ἀνταπο-
διδόσας τῇ Ἰβηρίᾳ. πάναντία γὰρ θινώδεις εἶναι
καὶ ταπεινὰς τὰς πλείστας, ὀρθῶς λέγων. Ἡ δ'
ὧν χώρα, περὶ ἧς λέγομεν, εὐδαίμων τέ ἐστι, καὶ πο-
ταμοῖς μεγάλοις διαῤῥεῖται καὶ μικροῖς, ἅπασιν ἐκ
τῶν ἐωθινῶν μερῶν παραλλήλοις τῷ Τάγῳ· ἔχουσι δὲ
καὶ ἀνάπλους οἱ πλείους καὶ ψῆγμα τῦ χρυσῦ πλεῖστον.
γνωριμώτατοι δὲ τῶν ποταμῶν, ἐφεξῆς τῷ Τάγῳ
[2] Μυλιάδας, ἀνάπλους ἔχων μικρούς, καὶ Οὐακκά,
ὡσαύτως· μετὰ δὲ τούτους Δούριος, μακρόθεν τὲ ῥέων
παρὰ Νουμαντίαν, καὶ πολλὰς ἄλλας τῶν Κελτιβή-

2) Μυλιάδας] Caſaub. coni. Μύνδας.

Infra eam tota regio eſt plana usque ad mare, exceptis paucis non magnis montibus. Iam Ariſtotelem Poſidonius ait, aeſtuum marinorum, qui fiunt in Hiſpania, cauſas non recte adſcribere litori et Mauritaniae, dicentem mare ideo reciprocare, quia extrema terrarum ſublimia ſint et aſpera, quae et fluctum duriter excipiant, et in Hiſpaniam repercutiant: cum pleraque litora ſint humilia, et arenae tumulis conſtent. Recte hic quidem.

Luſitania ergo, de qua nobis ſermo, opulenta eſt, ac magnis parvisque fluminibus pervia, quae omnia Tagi parallela ſunt, et ab oriente manant: per pleraque a mari ſubvehi in continentem licet, habentque auri ramenta plurima. Notiſſimi autem iſtorum amnium deinceps a Tago ſunt Muliadas, ſubvectiones habens exiguas, et Vacua itidem: tum Durius, e longinquis fluens partibus praeter Numantiam multasque alias Celtiberorum et Vaccaeorum

Hiſpania. ρων καὶ Οὐακκαίων κατοικίας, μεγάλοις τ' ἀναπλεόμενος σκάφεσιν, ἐπὶ ὀκτακοσίους σχεδόν τι σταδίους. Εἶτ' ἄλλοι ποταμοὶ· καὶ μετὰ τούτους ὁ τῆς Λήθης, ὃν τινες Λιμαίαν, οἱ δὲ [a] Βελιῶνα καλοῦσι· καὶ ἄτος δ' ἐκ Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων ῥεῖ· καὶ ὁ μετ' αὐτὸν [b] Βαῖνις (οἱ δὲ [c] Μίνιον φασὶ) πολὺ μέγιστος τῶν ἐν Λυσιτανίᾳ ποταμῶν, ἐπὶ ὀκτακοσίους καὶ αὐτὸς ἀναπλεόμενος σταδίους. Ποσειδώνιος δὲ ἐκ Καντάβρων καὶ αὐτὸν ῥεῖν φησὶ· πρόκειται δὲ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ νῆσος, καὶ χηλαὶ δύο ὅρμους ἔχουσαι. Ἐπαινεῖν δ' ἄξιον τὴν φύσιν, ὅτι τὰς ὄχθας ὑψηλὰς ἔχουσιν οἱ ποταμοὶ, καὶ ἱκανὰς δέχεσθαι τοῖς ῥείθροις τὴν θάλατταν πλημμυροῦσαν, ὥστε μὴ ὑπερχεῖσθαι, μή δ' ἐπιπολάζειν ἐν τοῖς πεδίοις. Τῆς μὲν οὖν Βρεττανίας ὅρος ἄτος· περαιτέρω δ' εἰσὶν ἄλλοι πλείους ποταμοὶ παράλληλοι τοῖς λεχθεῖσιν.

Ὕστατοι δ' οἰκοῦσιν Ἀρταβροι περὶ τὴν ἄκραν, ἣν καλεῖται Νέριον, ἡ καὶ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς καὶ τῆς βορείου

a) Βελιῶνα] Schweighaeuſer V. C. ad Appian. p. 297. cum Xyl. et Caſaub Strabonem Ὀβελισιῶνος ſcripſiſſe credit. b) Βαῖνις] Νῆβις coni. Schweigh. l. c. c) Μίνιον] Stroz. A. Μήνιον.

orum habitationes, magnisque per eum ſubvehi licet ſcaphis ad ıɔccc usque ſtadia, deinde alii fluvii: ac poſt hos Lethes, quem alii Limaeam alii Belionem vocant, profluens e Celtiberis et Vaccaeis. Poſt hunc Baenis, alii Minium nominant, fluviorum Luſitaniae longe maximus, ipſe quoque adverſus navigatur ad ıɔccc ſtadia. Hunc quoque e Cantabris delabi autor eſt Poſidonius, ante oſtia eius ſita eſt inſula, et duae crepidines portubus praeditae. Natura autem loci laudem meretur, quod ripas habent flumina ſublimes, et quae ſufficiant ad excipiendum alveis mare exundans, ita ut nòn effundantur, neque in campos dimanent. Atque hic eſt finis expeditionis Bruti. Ulterius autem plures ſunt amnes, dictorum paralleli.

Ultimi colunt Artabri ad promontorium quod vocatur Nerium, in quod occidua atque

βορείᾳ πέρας ἐστί. περιοικοῦσι δ' αὐτὴν Κελτικοὶ, συγ- Hiſpania.
γενεῖς τῶν ἐπὶ τῷ Ἀνᾳ· καὶ γὰρ τοῦτους καὶ Τερδόλας στρατεύσαντας ἐκεῖσε, στασιάσαι φασὶ μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ [d] Λιμαίου ποταμοῦ· πρὸς δὲ τῇ στάσει καὶ ἀποβολῆς τοῦ ἡγεμόνος γενομένης, καταμεῖναι σκεδασθέντας αὐτόθι· ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸν ποταμὸν Λήθης ἀγορευθῆναι. Ἔχουσι δὲ οἱ Ἀρταβροι πόλεις συχνὰς, pag. 154.
ἐν κόλπῳ συνοικημένας· [e] ὧν οἱ πλέοντες χρώμενοι τοῖς τόποις, Ἀρτάβρων λιμένας προσαγορεύουσιν· οἱ δὲ νῦν τοὺς Ἀρτάβρους, Ἀροτρέβας καλοῦσιν. Ἔθνη μὲν ὄν περὶ τριάκοντα τὴν χώραν νέμεται, τὴν μεταξὺ Τάγου καὶ τῶν Ἀρταβρῶν. Εὐδαίμονος δὲ τῆς χώρας ὑπαρχούσης, κατά τε καρποὺς καὶ βοσκήματα, καὶ τὸ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν παραπλησίων πλῆθος, ὅμως οἱ πλείους αὐτῶν, τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀφέντες βίον, ἐν ληστηρίοις διετέλουν καὶ πολέμῳ συνεχεῖ, πρός τε ἀλλήλους, καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς, διαβαίνοντες τὸν Τά-

d) Λιμαίου] Sic Codd. omnes. vulgo Λημίου. e) ὧν — λιμένας προσαγ.] Stroz. cum Mss. Caſ. et Int. pr. ὃν — λιμένα προσαγ.

que ſeptentrionalis linea deſinunt: habitant circum Celtici, cognati eorum Celticorum qui ſunt ad fluvium Anam. Ferunt enim inter hos et Turdulos, cum feciſſent expeditionem eo, Limaeo (quem diximus) flumine transito ortam ſeditionem: ad quam cum acceſſiſſet ducis obitus, manſiſſe illos ibi diſperſos, indeque Oblivioni fluvio factum nomen. Habent Artabri complures urbes, ſitas iuxta ſeſe in ſinu, qui eo navigant, Artabrorum portus appellant; noſtra aetate Artabris Arotrebarum tribuitur appellatio. Gentes ſunt ad xxx, quae regionem inter Tagum et Artabros incolunt. Quanquam autem ſolum illud felix eſt quod ad fruges et pecus attinet, itemque auri, argenti, et ſimilium rerum copiam: tamen plerique Luſitanorum victus e terra petendi omiſſo ſtudio, latrociniis belloque continenter cum ſeſe invicem, tum Tago transmiſſo finitimos

Hiſpania. Τάγον· ἕως ἔπαυσαν αὐτὸν Ῥωμαῖοι, ταπεινώσαντες καὶ κώμας ποιήσαντες τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς πλείστας, ἐνίας δὲ καὶ συνοικίζοντες βέλτιον. [f] Ἤρξαντο δὲ τῆς ἀνοίας ταύτης οἱ ὀρεινοὶ, καθάπερ εἰκὸς· λυπρὰν γὰρ νεμόμενοι, καὶ μικρὰ κεκτημένοι, τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμουν· οἱ δὲ ἀμυνόμενοι τούτους, ἄκυροι τῶν ἰδίων ἔργων καθίσταντο ἐξ ἀνάγκης· ὥστ' ἀντὶ τοῦ γεωργεῖν ἐπολέμουν καὶ ἦτοι· καὶ συνέβαινε τὴν χώραν ἀμελουμένην, [g] σεῖραν εἶναι τῶν ἐμφύτων ἀγαθῶν, οἰκεῖσθαι δ' ὑπὸ λῃστῶν.

Τοὺς δ' ἂν Λυσιτανοὺς φασιν ἐνεδρευτικοὺς, ἐξερευνητικοὺς, ὀξεῖς, κύφους, εὐεξελίκτους· ἀσπίδιον δ' αὐτοὺς δίπουν ἔχειν τὴν διάμετρον, κοῖλον εἰς τὸ πρόσθεν, τελαμῶσιν ἐξηρτημένον· ἔστε γὰρ πόρπακας, ἔτ' ἀντιλαβὰς ἔχει· παραξιφὶς πρὸς τούτοις, ἣ κοπὶς· λινοθώρακες οἱ πλείους· σπάνιοι δὲ ἀλυσιδωτοῖς χρῶνται, καὶ τριλοφίας, οἱ δ'

f) Ἤρξαντο] ἦρχον Stroz. ἦρχον Reg. Venet. g) σεῖραν εἶναι] σεῖραν ὄσαν Venet.

mos infeſtarunt, donec Romani malo iſti finem impoſuerunt, in planum delatis pleriſque eorum urbibus et in pagos mutatis, nonnullis etiam melius conditis. Initium huiusmodi iniuriarum fecerunt nimirum montani: qui cum ſterile ſolum colerent, et pauca poſſiderent, aliena concupiverunt; alii dum horum iniurias defendunt, ipſi quoque neceſſario a ſuorum operum curatione abſtracti, pro agricultura militiam tractavere, quo factum eſt, ut terra neglecta bonorum ſuorum ferax eſſe deſineret, et a latronibus habitaretur.

Ferunt Luſitanos eſſe inſidiandi indagandique peritos, celeres, leves, verſatiles. Aſpide utuntur parva, cuius diameter duum pedum, cava foras, loris ſuſpenſa: non enim fibulas aut anſas habet: ad haec ſica, aut enſis: plerique lineis, rari loricatis utuntur thoracibus, aut tres criſtas habentibus galeis; caeteri ner-

δ' ἄλλοι νευρίνοις κράνεσιν· οἱ πεζοὶ δὲ καὶ κνημίδας Hiſpania.
ἔχουσιν· ἀκόντια δ' ἕκαστος πλείω· τινὲς δὲ καὶ δόρατι
χρῶνται· ἐπιδορατίδες δὲ χάλκεαι. Ἐνίους δὲ τῶν
προσοικούντων τῷ Δωρίῳ ποταμῷ Λακωνικῶς διάγειν
φασὶν, ἀλειπτηρίοις χρωμένους δὶς, καὶ πυρίαις ἐκ
λίθων διαπύρων, καὶ ψυχρολουτροῦντας, καὶ μονο-
τροφοῦντας καθαρίως καὶ λιτῶς. Θυτικοὶ δ' εἰσὶ
Λυσιτανοὶ· τά τε σπλάγχνα ἐπιβλέπουσιν ἐκ ἐκ-
τέμνοντες· προσεπιβλέπουσι δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ πλευρᾷ
φλέβας· καὶ ψηλαφῶντες δὲ τεκμαίρονται. σπλαγ-
χνεύονται δὲ καὶ δι' ἀνθρώπων αἰχμαλώτων, κα-
λύπτοντες σάγοις· εἶθ' ὅταν πληγῇ ὑπὸ τὰ σπλάγχνα
ὑπὸ τῦ ἱεροσκόπυ, μαντεύονται, πρῶτον ἐκ τῦ πτώ-
ματος. Τῶν δ' ἁλόντων τὰς χεῖρας ἀποκόπτοντες
τὰς δεξιὰς, ἀνατιθέασιν.

Ἅπαντες δὲ οἱ ὄρειοι λιτοὶ, ὑδροπόται, χαμαιεύναι, pag. 155.
καὶ βαθεῖαν κατακεχυμένοι τὴν κόμην γυναικῶν δίκην·
μιτρωσάμενοι δὲ τὰ μέτωπα, μάχονται. Τραγοφα-
γοῦσι δὲ μάλιστα, καὶ τῷ Ἄρει τράγον θύουσι, καὶ τοὺς
αἰχμα-

nervis contra ictus firmatis caſſidibus utuntur: pedites ocreas quoque uſurpant: ſpicula ſingulis plura, nonnulli etiam haſta utuntur, aerea cuſpide. Quosdam eorum qui ad Durium amnem accolunt, Laconica ferunt uti vitae ratione, bis unguento, et tepidariis vaſis ex candentibus lapidibus utentes, et frigida lavantes, unoque cibi genere pure frugaliterque utentes. Immolando ſtudent Luſitani, et exta intuentur non exſecta: praeterea et laterum venas inſpiciunt, ac tangendo etiam divinant. Quin et ex captorum extis coniiciunt, quos ſagis opperiunt, et deinde cum haruſpex eos ſub exta percuſſerit, ex cadaveris lapſu futura praedicunt. Captivorum manus dextras amputant, diisque conſecrant.

Omnes qui in montibus degunt, victu utuntur tenui, aquam bibunt, humi cubant, crines mulierum in morem demittunt, ſed mitris faciem velati pugnant. Maxime capros edunt, et Marti caprum immolant, praetereaque captivos,

Hiſpania. αἰχμαλώτους, καὶ ἵππους· ποιοῦσι δὲ καὶ ἑκατόμβας ἑκάστῳ γένους Ἑλληνικῶς, ὡς καὶ Πίνδαρός φησι

Πάντα θύειν ἑκατόν.

Τελοῦσι δὲ καὶ ἀγῶνας γυμνικοὺς καὶ ὁπλιτικοὺς καὶ ἱππικοὺς, [h] πυγμῇ, καὶ δρόμῳ, καὶ διακροβολισμῷ, καὶ τῇ στειρηδὸν μάχῃ. Οἱ δ' ὄρειοι τὰ δύο μέρη τῆς ἔτους δρυοβαλάνῳ χρῶνται, ξηράναντες καὶ κόψαντες, εἶτα ἀλέσαντες καὶ ἀρτοποιησάμενοι, ὥστε ἀποτίθεσθαι εἰς χρόνον. Χρῶνται δὲ καὶ ζύθῳ· οἴνῳ δὲ σπανίζοντες· τὸν δὲ γενόμενον ταχὺ ἀναλίσκουσι κατευωχούμενοι μετὰ τῶν συγγενῶν· ἀντ' ἐλαίου δὲ βουτύρῳ χρῶνται. Καθήμενοί τε δειπνοῦσι, περὶ τοὺς τοίχους καθέδρας οἰκοδομητὰς ἔχοντες. προκάθηνται δὲ καθ' ἡλικίαν καὶ τιμήν· περιφορητὸν δὲ τὸ δεῖπνον. καὶ παρὰ πότον ὀρχοῦνται πρὸς αὐλὸν καὶ σάλπιγγα χορεύοντες, ἀλλὰ καὶ ἀναλλόμενοι καὶ ὀκλάζοντες. Ἐν Βαστητανίᾳ δὲ καὶ γυναῖκες ἀναμὶξ ἀντὶ

h) πυγμῇ] καὶ πυγμῇ Strab. A. Venet.

ptivos, et equos. Quin et ritu Graeco hecatombas cuiusque generis quotannis inſtituunt, ut et Pindarus ait:

Immolare centena omnia.

Certamina etiam gymnica, arma, et equeſtria edunt, pugno, curſu, velitatione, et inſtructo cohortatim proelio. Montani duobus anni temporibus glande veſcuntur querna, ſiccatam indeque contuſam molentes, atque e farina panem conficientes: itaque eas ad ſuum tempus reponunt. Zytho etiam utuntur: vini parum habent, et quod provenit, ſtatim in convivia cum cognatis inſumunt. Butyrum eis olei uſum implet. Coenant ſedentes, habentque ad parietes conſtructa in hunc uſum ſedilia. Priora in ſedendo loca aetati dignitatique deferuntur. Coena circum geſtatur. Inter potandum ad tibiam ſaltant, et ad tubam choreas ducunt: interim exilientes et poplitibus flexis rectum corpus demittentes. In Baſtetania id etiam mulieres viris admixtae faci-

ἀντὶ προσαντιλαμβανόμεναι τῶν χειρῶν. Μελανείμονες ἅπαντες· τὸ πλέον ἐν σάγοις, ἐν οἷς περ καὶ στιβαδοκοιτοῦσι. [i] Κηρίνοις δὲ ἀγγείοις χρῶνται, καθάπερ καὶ οἱ Κελτοί. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐν ἐνδύμασι καὶ ἀνθινοῖς ἐσθῆσι διάγουσιν. Ἀντὶ δὲ νομίσματος οἱ δὲ λίαν ἐν βαθεῖ Φορτίων ἀμοιβῇ χρῶνται, ἢ τῷ ἀργύρῳ ἐλάσματος ἀποτέμνοντες διδόασι. Τὰς δὲ θανατωμένας καταπετρώσι· τὰς δὲ πατραλοίας [k] ἔξω τῶν ὅρων ἢ τῶν πόλεων καταλεύουσι. Γαμοῦσι δ' ὥσπερ οἱ Ἕλληνες. Τὰς δὲ ἀῤῥώστους, ὥσπερ οἱ Αἰγύπτιοι τοπαλαιὸν, προτιθέασιν εἰς τὰς ὁδὸς, τοῖς πεπειραμένοις τῶν πάθους ὑποθήκης χάριν. Διφθερινοῖς τε πλοίοις ἐχρῶντο, ἕως ἐπὶ Βρούτου, διὰ τὰς [l] πλημμυρίδας καὶ τὰ τενάγη· νυνὶ δὲ καὶ τὰ μονόξυλα, ἃ δὴ σπάνια. Ἄλες πορφυροῖ, τριφθέντες δὲ λευκοί. Ἔστι δὲ τῶν ὀρείων ὁ βίος ὅτος ὥσπερ ἔφην, λέγω τὰς τὴν βόρειον πλευρὰν ἀφορίζοντας τῆς Ἰβη- Hiſpania.

i) Κηρίνοις] Breguign. coni. Κεραμίοις. k) ἔξω τῶν ὅρων] ita lego pro ἱερῶν cum Caſaub. et p. inf. loco ποταμῶν cum eodem ſcribo πόλεων. l) πλημμυρίδας] Sic omnes Codd. vulgo πλημμυρίας.

faciunt, una alteram manu tenentes. Nigro omnes utuntur veſtitu, plerumque in ſagis degunt, in quibus etiam ſupra thoros herbaceos dormiunt. Vaſis utuntur cera depictis, ut et Celtae: mulieres veſtibus utuntur floridis. Loco pecuniae qui mediterranea incolunt permutatione utuntur, aut de lamina argentea aliquid abſciſſum dant. Mortui addictos conjectos de ſaxis praecipites agunt: patricidas eductos extra fines aut urbes, lapidibus obruunt. Matrimonia more Graeco contrahunt. Aegrotos vetere Aegyptiorum conſuetudine in viis deponunt, ut qui eum morbum experti ſunt, iis conſulant. Coriaceis uſi ſunt navigiis usque ad Brutum, ob exundationes et paludes, nunc raris utuntur lintribus. Sal illis purpureus, ſed albus fit terendo. Talis ergo vita eſt montanorum, eorum qui ſeptentrionale Hiſpaniae latus terminant,

Hiſpania. Ἰβηρίας, Καλλαϊκὸς καὶ Ἀστύρους καὶ Καντάβρους μέχρι Οὐασκώνων, καὶ τῆς Πυρήνης· ὁμοιοδεῖς γὰρ ἁπάντων οἱ βίοι. Ὀκνῶ δὲ τοῖς ὀνόμασι πλεονάζειν, φεύγων τὸ ἀηδὲς τῆς γραφῆς· εἰ μή τινι πρὸς ἡδονῆς ἔστιν ἀκούειν [m] Πλευταύρους καὶ Βαρδύητας καὶ Ἀλλοτριγας, καὶ ἄλλα χείρω καὶ ἀσημότερα τούτων ὀνόματα.

Τὸ δὲ δυσήμερον καὶ ἀγριῶδες, οὐκ ἐκ τοῦ πολεμεῖν συμβέβηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἐκτοπισμόν· καὶ γὰρ ὁ πλοῦς ἐπ' αὐτοὺς μακρὸς, καὶ αἱ ὁδοὶ· δυσεπίμικτοι δ' ὄντες, ἀποβεβλήκασι τὸ κοινωνικὸν
pag. 156 καὶ τὸ φιλάνθρωπον. ἧττον δὲ νῦν τοῦτο πάσχουσι, διὰ τὴν εἰρήνην, καὶ τὴν τῶ Ῥωμαίων ἐπιδημίαν· ὅσοις δ' ἧττον τοῦτο συμβαίνει, χαλεπώτεροι εἰσὶ καὶ θηριωδέστεροι. τοιαύτης δ' ὕσης καὶ ἀπὸ τῶν τόπων λυπρότητος ἐνίοις, καὶ τῶν ὀρῶν, εἰκὸς ἐπισείνεσθαι τὴν τοιαύτην ἀτοπίαν. Ἀλλὰ νῦν (ὡς εἶπον) πέπαυται πολεμοῦντα πάντα· τούς τε γὰρ συνέχοντας ἔτι νῦν

m) Πλευταύρους] Mss. Caſ. Venet. Πλευτάρους.

nant, Callaicorum, Aſturum, Cantabrorum, usque ad Vascones et Pyrenam: omnes enim eodem vivunt modo. Plura autem nomina apponere piget, fugientem taedium iniucundae ſcriptionis: niſi fortaſſis alicui volupe eſt audire Pletauros, Bardyetas, et Allotrigas, et alia his deteriora obſurioraque nomina.

Morum autem immanitas et feritas non tantum a bellis iis adeſt, ſed et ob remotam ab aliis habitationem: nam terra marique ad eos longa ſunt itinera: quo factum eſt, ut commerciis carentes, ſocietatem et humanitatem amiſerint. Minus tamen hodie eo vitio laborant, ob pacem et Romanorum ad illos profectiones: quibus iſta minus obtingunt, ii importuniores ſunt et inhumaniores: quod vitium augeri par eſt, cum nonnullis accedat locorum et montium incommoditas habitandi. Verum iam, ut dixi, omnia bella ſunt ſublata. Nam Cantabros, qui maxi-

νῦν μάλιστα τὰ λῃστήρια Καντάβρους, καὶ τοὺς γειτο- Hiſpania.
νεύοντας αὐτοῖς, κατέλυσεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ· καὶ ἀντὶ τοῦ προθεῖναι τοὺς τῶν Ῥωμαίων συμμάχους, στρατεύσασι νῦν ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων, οἵ τε Κωνιακοὶ, καὶ οἱ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντες, πλὴν Τουῖσοι. Ὁ τ' ἐκεῖνον διαδεξάμενος Τιβέριος, τριῶν ταγμάτων στρατιωτικῶν ἐπιστήσας τοῖς τόποις τὸ ἀποδειχθὲν ὑπὸ τῶν Σεβαστοῦ Καίσαρος, οὐ μόνον εἰρηνικοὺς, ἀλλὰ καὶ πολιτικοὺς ἤδη τινὰς αὐτῶν ἀπεργασάμενος τυγχάνει.

ΚΕΦ. Δ.

Λοιπὴ δ' ἐστὶ τῆς Ἰβηρίας, ἥτε ἀπὸ τῶν στηλῶν, μέχρι τῆς Πυρήνης καθ' ἡμᾶς παραλία, καὶ ἡ ταύτης ὑπερκειμένη μεσόγαια πᾶσα, τὸ μὲν πλάτος ἀνώμαλος, τὸ δὲ μῆκος μικρῷ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων σταδίων· τὰ δὲ τῆς παραλίας [n] ἐπὶ πλείονι καὶ β ἑξήκοντα σταδίοις. Φασὶ δὲ ἀπὸ μὲν Κάλπης τοῦ κατὰ στήλας

n) ἐπὶ πλείονι νϛ' β ἑ. σ.] Venet. Rcg. Struz. ἐπὶ πλ. νϛ' μ εἴκοσι σ. rel. καὶ διακοσίοις.

maxime hodie latrocinia exercent, iisque vicinos, Caeſar Auguſtus ſubegit: et qui ante Romanorum ſocios populabantur, nunc pro Romanis arma ferunt, ut Coniaci, et qui ad fontes Iberi amnis accolunt, Tuiſis exceptis. Et qui Auguſto ſucceſſit Tiberius impoſitis in ea loca tribus cohortibus quas Auguſtus deſtinaverat, non pacatos modo, ſed et civiles quosdam eorum redegit.

CAP. IV.

Réſtat adhuc explicanda ea Hiſpaniae ora maritima, quae a columnis eſt usque ad Pyrenam, et quae mediterranea ſunt ſupra hanc oram ſita, quorum non eadem eſt ubique latitudo, longitudo paulo maior ſtadiorum quatuor millibus. Orae maior duobus ſtadiorum millibus perhibetur longitudo. A Calpe, qui mons eſt ad co-

Hiſpania. ςήλας ὄρους ἐπὶ Καρχηδόνα νέαν, δισχιλίους καὶ διακοσίους ςαδίους· οἰκεῖσθαι δὲ τὴν ἠϊόνα ταύτην ἀπὸ Βαςητανῶν, οὓς καὶ Βαςούλους καλοῦσιν· ἐκ μέρους δὲ καὶ ὑπὸ Ὠρητανῶν. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἴβηρα ἄλλους τοσούτους σχεδόν τι· ταύτην δ' ἔχειν [o] Αἰλητανούς. ἐντὸς δὲ τοῦ Ἴβηρος μέχρι Πυρήνης καὶ τῶν Πομπηΐου ἀναθημάτων, χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι· οἰκεῖν δὲ Αἰλητανῶν τε ὀλίγους, καὶ λοιπῶν τοὺς προσαγορευομένους Ἰνδικήτας, μεμερισμένους τέτραχα.

Κατὰ μέρος δὲ ἀρξαμένοις ἀπὸ Κάλπης, ῥάχις ἐςιν ὀρεινὴ τῆς Βαςητανίας καὶ τῶν Ὠρητανῶν, δασεῖαν ὕλην ἔχουσα καὶ μεγαλόδενδρον, διορίζουσα τὴν παραλίαν τὴν ἀπὸ τῆς μεσογαίας. πολλαχοῦ δὲ κἀνταῦθα ἐςὶ χρυσεῖα, καὶ ἄλλα μέταλλα. Πόλις δὲ ἐςὶν ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ πρώτη Μάλακα, ἴσον διέχουσα τῆς Κάλπης, ὅσον καὶ τὰ Γάδειρα· [p] ἐμπορεῖον

o) Αἰλητανούς] Reg. Stroz. Venet. Ἐλητανοὺς. p) ἐμπορεῖον — σαίμασι] Bemb. Stroz. Vat. A. ἐμπορεῖον δ' ἐςὶν ἐν τῇ περαίᾳ σαίμασι Interpr. prior folummodo ἐμπ. δ' ἐςὶν ἐν τῇ περαίᾳ legiſſe videtur. Tyrwhitt. l. c. p 14. leg. coni. ἐμπορεῖον δ' ἐςὶ τοις ἐν τῇ περαίᾳ Νόμασι. Voſſ. in Obſ. ad Melam p. 194. ed. Hag. Com. legit σκάμμασι pro σαίμασι.

lumnas, ad Carthaginem novam, ſtadia numerant CIↃ CIↃCC, eam oram coli a Baſtetanis, qui et Baſtuli dicuntur. partim etiam ab Oretanis. Hinc ad Iberum fluvium totidem fere ſtadia, eam coli ab Aeletanis. Ab Ibero usque ad Pyrenen et Pompeii trophaea, CIↃ IↃC, habitari a paucis Aeletanorum, ac deinde ab Indigetibus, in quatuor diſtributis partes.

Ut autem a Calpe ſumto initio ſingula perſequamur, dorſum eſt in Baſtetania et Oretania montoſum, denſa ſylva et magnis arboribus praedita tectum, quod oram a mediterraneis dividit: in eo multis locis ſunt auri aliaque metalla. In hac ora prima urbs eſt Malaca, tanto a Calpe, quantum ab hac Gades, intervallo: ea habet empo-

πορεῖον δ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ σαίμασι· καὶ ταριχείας δὲ ἔχει μεγάλας. Ταύτην τινὲς τῇ Μαινάκῃ τὴν αὐτὴν νομίζουσιν, ἣν ὑστάτην τῶν Φωκαϊκῶν πόλεων [q] πρὸς δύσει κειμένην παρειλήφαμεν· οὐκ ἔστι δὲ· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἀπωτέρω τῆς Κάλπης ἐστὶ, κατεσκαμμένη, τὰ δ' ἴχνη σώζουσα Ἑλληνικῆς πόλεως· ἡ δὲ Μάλακα καὶ πλησίον μᾶλλον, [r] Φοινικικῇ τε τῷ σχήματι. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ τῶν Ἐξιτανῶν πόλις, ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη ἐπωνύμως λέγεται. Μετὰ ταύτην [s] Ἄὔδηρα, Φοινίκων κτίσμα καὶ αὐτή. Ὑπὲρ δὲ τῶν τόπων ἐν τῇ ὀρεινῇ δείκνυται Ὀδύσσεια καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐν αὐτῇ, ὡς Ποσειδώνιός τε εἴρηκε καὶ Ἀρτεμίδωρος, καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς, ἀνὴρ ἐν τῇ Τυρδιτανίᾳ παιδεύσας τὰ γραμματικὰ, καὶ περιήγησίν τινα τῶν ἐθνῶν ἐκδεδωκὼς τῶν ταύτῃ. Οὗτος δέ φησιν ὑπομνήματα τῆς πλάνης τῆς Ὀδυσσέως ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀσπίδας προσπεπατ-

Hispania.

pag. 157.

q) πρὸς δύσει] πρὸς δύσιν Venet. r) Φοινίκικῃ τῷ σχήματι] Casaub. coni. Φοινικικὴ τε τῷ σχ. s) Ἄὔδηρα] Mss. Medic. Reg. Ἄβδηρα.

emporium, quo utuntur qui in oppoſito littore vivunt, multumque ibi conficitur ſalſamenti. Sunt qui hanc eandem putant cum Maenaca, quam ultimam Phocaeorum verſus occaſum civitatem accepimus, ſed errant: nam Maenacae longius a Calpe diſſitae atque everſae rudera Graecanicae urbis veſtigia retinent: multo autem propius eſt Malaca, et ad Punicae formam accedit. Sequitur Exitanorum urbs, unde ſalſamentis Exitanis nomen. Poſt hanc Abdera, Poenorum opus haec quoque. Supra haec loca in montanis monſtratur Ulyſſea, et in ea fanum Minervae, ut Poſidonius tradit, et Artemidorus, et Aſclepiades Myrleanus, qui in Turditania grammaticam docuit, et deſcriptionem gentium in iſtis regionibus agentium edidit. Is tradit, monimenta errorum Ulyſſis in templo illo Minervae affixa eſſe,

Hiſpania. ταλεῦσθαι καὶ ἀκροσόλια. Ἐν Καλλαϊκοῖς δὲ τῶν μετὰ Τεύκρου στρατευσάντων τινὰς οἰκῆσαι· καὶ ὑπάρξαι πόλεις αὐτόθι, τὴν μὲν καλουμένην Ἕλληνες, τὴν δὲ Ἀμφίλοχοι· ὡς καὶ τοῦ Ἀμφιλόχου τελευτήσαντος δεῦρο, καὶ τῶν συνόντων πλανηθέντων μέχρι τῆς μεσογαίας. Καὶ τῶν μεθ' Ἡρακλέους δὲ τινὰς καὶ τῶν ἀπὸ Μεσσήνης ἱστορῆσθαί φησιν [t] ἐποικῆσαι τὴν Ἰβηρίαν· τῆς δὲ Κανταβρίας μέρος τὶ κατασχεῖν Λάκωνας, καὶ ἄτος φησὶ, [u] καὶ ἄλλος. ἐνταῦθα δὲ, καὶ Ὠψικέλλαν πόλιν, ἣ [x] Ὠψικέλλα κτίσμα λέγουσι τοῦ μετὰ Ἀντήνορος, καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, διαβάντος εἰς τὴν Ἰταλίαν. Καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ δὲ πεπιστεύκασί τινες, τοῖς τῶν Γαδειρητῶν ἐμπόροις προσέχοντες, ὡς καὶ Ἀρτεμίδωρος εἴρηκεν, ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς Μαυρουσίας οἰκοῦντες πρὸς τοῖς ἑσπερίοις [y] Αἰθίοψι, Λωτοφάγοι καλοῦνται, σιτούμενοι λωτὸν, πόαν τινὰ καὶ ῥίζαν· ἃ δὲ σὺ-

t) ἐποικῆσαι] ita Med. Reg. vulgo ἐποικίσαι. u) καὶ ἄλλος] καὶ ἄλλοι Venet. x) Ὠψικέλλα κτίσμα] Vat. A. B. ἣ καὶ Λακτίσμα. Reg. Strov. ἣ καὶ Λακτίσμα. Forte legendum eſt καὶ Ὠψίκελλαν πόλιν ἣ Ὠψίκελλα κτίσμα λέγουσιν. y) Αἰθίοψι] ita Caſaub. coni. recte. vulgo Αἰθίοπες.

eſſe, aſpides et navium roſtra. Apud Gallaicos autem conſediſſe quosdam qui Teucrum in bellum fuerant ſecuti: ibique fuiſſe urbes, quarum una Hellenes diceretur, altera Amphilochi: mortuo ſcilicet ibi Amphilocho, et ſociis usque ad mediterranea vagatis: quin et id ait ſe comperiſſe, quosdam Herculis ſociorum, et Meſſenarum inhabitaſſe Hiſpaniam: partem autem Cantabriae a Laconibus occupatam fuiſſe et is et alii perhibent; ibique Opſicellam urbem conditam ab Opſicella, qui cum Antenore eiusque liberis in Italiam traiecit. Quin et Gaditanis mercatoribus quidam credunt, ut et Artemidorus tradidit, Aethiopes qui ſupra Mauritanos verſus occaſum habitant, Lotophagos dici, quod herba quadam et radice loto veſcantur, nihilque opus habeant

δεόμενοι δὲ ποτῦ, ὐδὲ ἔχοντες, διὰ τὴν ἀνυδρίαν, Hiſpania.
[2] διατείνοντες μέχρι τῶν ὑπὲρ τῆς Κυρήνης τόπων. ἄλλοι τε πάλιν καλῦνται Λωτοφάγοι, τὴν ἑτέραν οἰκοῦντες τῶν πρὸ τῆς μικρᾶς Σύρτεως νήσων, τὴν Μήνυγγα.

Οὐ δὴ θαυμάζοι τις ἂν ὅτε τῦ ποιητῦ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην μυθογραφήσαντος τῦτον τὸν τρόπον, ὥστ' ἔξω ςηλῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει τὰ πολλὰ διαθέσθαι τῶν λεγομένων περὶ αὐτῦ· τὰ γὰρ ἱςορύμενα ἐγγὺς ἦν καὶ τόποις καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ὑπ' ἐκείνυ πεπλασμένων. Ὥςτε ὐκ ἀπίθανον ἐποίησε τὸ πλάσμα, ὅτ' εἴ τινες αὐταῖς τε ταύταις ταῖς ἱςορίαις πιςεύσαντες, καὶ τῇ πολυμαθίᾳ τῦ ποιητῦ, καὶ πρὸς ἐπιςημονικὰς ὑποθέσεις ἔτρεψαν τὴν Ὁμήρυ ποίησιν, καθάπερ Κράτης τε ὁ Μαλλώτης ἐποίησε, καὶ ἄλλοι τινές. [a] Οἵδ' ὅτως ἀγροίκως ἐδέξαντο τὴν ἐπιχείρησιν τὴν τοιαύτην, ὥςτε ὐ μόνον τὸν ποιητὴν σκαπανέως ἢ θερισῦ δίκην ἐκ πάσης τῆς

 τοιαύ-

2) διατείνοντες μέχρι] διατ. καὶ μ. Stroz. A. a) οἵδ' ὅτως] ita optime legitur in Mss. Caſ. Venet. Stroz. Int. pr. vulgo οἷδ' ὅτως.

beant potu, neque ob aquae penuriam habere eum poſſent: eosque usque ad loca Cyrenae imminentia pertinere: rurſumque alii vocantur Lotophagi, qui Meningem incolunt, alteram inſularum parvae Syrti praepoſitarum.

Mirum ergo non eſt Homerum errores Ulyſſis ita fabulae in morem deſcripſiſſe, ut pleraque extra columnas in Atlantico geſta ab eo fingeret. Quae enim hiſtoriae perhibentur, parum abſunt a locis reliquisque ab eo confictis circumſtantiis. Itaque neque abſurdum Homerus et incredibile propoſuit figmentum: neque inepti fuerunt, ſi qui fidem iſtarum hiſtoriarum, ac multiplicem poëtae peritiam ſecuti, poëlin eius ad ſcientiae accommodatas quaeſtiones traduxerunt, ut fecit Crates Mallotes. Quidam autem poëtae inſtitutum ita ruſtice interpretati ſunt, ut non ipſum modo tanquam foſſorem et meſſo-

rem

Hiſpania. τοιαύτης ἐπιστήμης ἐξέβαλον, ἀλλὰ καὶ τὲς ἁψαμένης τῆς τοιαύτης πραγματείας καὶ μαινομένης ὑπέλαβον· συνηγορίαν δὲ ἢ ἐπανόρθωσιν ἢ τι τοιῦτον ἕτερον εἰς τὰ λεχθέντα ὑπ' ἐκείνων, εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐθάρρησεν, ὅτε τῶν γραμματικῶν, ὅτε τῶν περὶ τὰ μαθήματα δεινῶν ὄδεις. Καί τοι ἐμοί γε δοκεῖ δυνατὸν εἶναι καὶ συνηγορῆσαι πολλοῖς τῶν λεχθέντων, καὶ εἰς ἐπανόρθωσιν ἀγαγεῖν· καὶ μάλιστα εἰς ταῦτα ὅσα
pag. 158 Πυθέας παρεκρούσατο τὲς πιστεύσαντας αὐτῷ κατὰ ἄγνοιαν τῶν τε ἑσπερίων τόπων, καὶ τῶν προσβόρρων, τῶν παρὰ τὸν ὠκεανόν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσθω, λόγον ἔχοντα ἴδιον καὶ μακρόν.

Τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων πλάνης τῆς εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη, νομίζοι τις ἂν αἴτιον τὸ διεσπάσθαι κατὰ μέρη μικρὰ, καὶ δυναστείας ἐπιπλοκὴν οὐκ ἐχούσας πρὸς ἀλλήλες κατ' αὐθάδειαν· ὥστε ἐκ τούτου πρὸς τὲς ἐπιόντας ἔξωθεν ἀσθενεῖς εἶναι. Τοῦτο δὲ αὐθαδες ἐν δὲ τοῖς Ἴβηρσι μάλιστα ἐπέτεινε, προσλαβοῦσι καὶ τὸ πανοῦργον φύσει, καὶ τὸ μὴ ἁπλοῦν· ἐπίθετοι γὰρ καὶ

rem ex omni hac ſcientia eiicerent, ſed et omnes, qui has res tractandas aggrederentur, pro inſanis haberent: cum neque grammatices neque mathematices peritorum quisquam patrocinari poëtae, aut emendationem eorum quae ii dicebant, aliudve tale proferre auderet: quanquam mea quidem ſententia et defendi multa poſſunt et corrigi: maxime qualia ſunt, in quibus Pytheas decepit ſibi credentes, ignoratione ad occaſum aut Boream iuxta oceanum vergentium locorum. Verum haec, quia peculiarem et longum requirunt ſermonem, omittamus.

Quod autem Graeci ad barbaras gentes evagati ſunt, cauſa videtur fuiſſe in exiguas portiones diſtractio, et principatus eorum, qui ob factum coaleſcere invicem et conſortia tueri non poſſent: unde contigit, ut contra extrinſecus invadentes viribus non eſſent pares. Haec contumacia maxime apud Hiſpanos aucta eſt, accedente vafricie ingenii et doloſa varietate: nam homines ii inſidioſum

et

καὶ λῃστρικοὶ τοῖς βίοις ἐγένοντο τὰ μικρὰ τολμῶντες, μεγάλοις δ' [b] οὐκ ἐπιβαλλόμενοι, διὰ τὸ μεγάλας μὴ κατασκευάζεσθαι δυνάμεις καὶ κοινωνίας. Εἰ γὰρ δὴ συνασπίζειν ἐβούλοντο ἀλλήλοις, ὅτε Καρχηδονίοις ὑπῆρξεν ἂν καταστρέψασθαι ἐπελθοῦσι, τὴν πλείστην αὐτῶν ἐκ περιουσίας· καὶ ἔτι πρότερον Τυρίοις, εἶτα Κελτοῖς, οἳ νῦν Κελτίβηρες καὶ Βήρωνες καλοῦνται· ὅτε τῷ λῃστῇ Οὐριάθῳ καὶ Σερτωρίῳ μετὰ ταῦτα, καὶ εἴ τινες ἕτεροι δυνασείας ἐπεθύμησαν μείζονος. Ῥωμαῖοι τὲ τῷ κατὰ μέρη πρὸς τὰς Ἴβηρας πολεμεῖν καθ' ἑκάστην, διὰ ταύτην τὴν δυνασείαν, πολύν τινα διετέλεσαν χρόνον, ἄλλοτ' ἄλλως καταστρεφόμενοι τέως, ἕως ἅπαντας ὑποχειρίους ἔλαβον [c] διακοσιοστῷ σχεδόν τι ἔτει, ἢ μακρότερον. Ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὴν περιήγησιν.

Μετὰ τοίνυν τὰ Ἄβδηρα ἐστὶν ἡ Καρχηδὼν ἡ νέα, κτίσμα Ἀσδρούβα, τοῦ διαδεξαμένου Βάρκαν τὸν Ἀννί-

Hiſpania.

b) οὐκ ἐπιβαλλόμενοι — μὴ κατασκευάζεσθαι] ita in omnibus Mss. legitur. vulgo οὐκ ἐπιλαβόμενοι διὰ τὸ μεγάλας κατασκευάζεσθαι κ. τ. λ. c) διακοσιοστῷ σχεδόντι ἔτει] Sic omnes Cod. vulg. διακοσίοις ἔτεσι σχεδόν τι.

et praedatorium vitae genus ſectati, ad parva audaces, nihil magnum moliti ſunt, cum magnam potentiam et ſocietates ſibi non comparaſſent. Qui ſi coniunctis viribus tueri ſe voluiſſent, nunquam licuiſſet, neque Carthaginenſibus incurſione facta maiorem Hiſpaniae partem tam facile ſubigere, neque ante hos Tyriis et Celtis, qui nunc Celtiberi et Verones dicuntur: neque poſtea temporis latrones, Viriatho et Sertorio, et ſi qui alii ad maius in Hiſpanos imperium animos adiecerunt. Et Romani per partes Hiſpanorum modo hanc, modo aliam ditionem bello impetentes, alias alios domando multum temporis traxerunt, donec tandem omnes in ſuam redegerunt poteſtatem, ducentis fere et pluribus uſi ad hoc annis. Verum ego ad narrationem revertor.

Ergo poſt Abdera ſequitur Carthago nova, ab Asdrubale condita, eo qui Barcae Annibalis

Hiſpania. λείας χάριν· διπλῶν δὲ τοῦτο, τεῖχει μέσῳ διωρισμένον· τῷ χρόνῳ δ' εἰς ταυτὸ πολίτευμα συνῆλθον μικτόντι, ἔκ τε βαρβάρων καὶ ἑλληνικῶν νομίμων, ὅπερ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν συνέβη.

Ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς πλησίον ἐκ τῆς Πυρήνης ἔχων τὰς ἀρχάς· ἡ δ' ἐκβολὴ λιμήν ἐστι τοῖς Ἐμπορίταις. λινουργοὶ δὲ ἱκανῶς οἱ Ἐμπορῖται· χώραν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἔχουσι, τὴν μὲν ἀγαθὴν, τὴν δὲ σπαρτοφόρον, [m] τῆς ἀχρηστοτέρας καὶ ἐλείας σχοίνου· καλοῦσι δὲ Ἰουγάριον πεδίον· τινὲς δὲ καὶ τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων νέμονται, μέχρι τῶν ἀναθημάτων τῶ Πομπηΐου, δι' ὧν βαδίζουσιν εἰς τὴν ἔξω καλουμένην Ἰβηρίαν ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ μάλιστα τὴν Βαιτικήν. Αὕτη δ' ἡ ὁδὸς, ποτὲ μὲν πλησιάζει τῇ θαλάττῃ, ποτὲ δ' ἀφέστηκε, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν μέρεσι. [n] Φέρεται δ' ἐπὶ Ταρακῶνα, ἀπό τε τῶν ἀναθημάτων τῶ Πομπηΐου, διὰ τοῦ Ἰουγαρίου πεδίου, καὶ Βεττέρων, καὶ τοῦ Μαρα-

m) τῆς ἀχρηστοτέρας καὶ ἐλείας σχοίνου] Caſaub. coni. τῆς εὐχρηστοτέρας καὶ λείας σχ. non approbante Salmaſ. ad Plin. p. 885. n Φέρεται δ' ἐπὶ] ita lego cum Mss. Caſ. Stroz. Venet. vulgo Φέρεται ἐπὶ.

voluerunt includi moenibus, muro tamen intus ab iis diſtincti. Tempore in unam coaluerunt civitatem, mixtam ex barbaricis et Graecis conſtitutionibus, quod et multis aliis evenit.

In proximo fluvius labitur, e Pyrena ortus, cuius oſtio pro portu utuntur Emporienſes. Linificio magnam impendunt operam: mediterranea habent partim bona, partim ſparti feracia, et ſchaeni tenuis ac minus utilis: vocant Iungarium campum. Quidam et extrema Pyrenes accolunt, usque ad trophaea Pompeii: per quae iter eſt ex Italia in exteriorem quam vocant Hiſpaniam, maxime Baeticam. Hoc iter aliquando appropinquat mari, aliquando recedit, maxime in occiduis partibus. Tendit ad Tarraconem a trophaeis Pompeii per Iungarium campum, et Veteres, et campum Foe-

Μαραθῶνος καλουμένου πεδίου τῇ Λατίνῃ γλώττῃ, φύον Hiſpanis.
τος πολὺ τὸ μάραθον· ἐκ δὲ Ταρακῶνος ἐπὶ τὸν πόρον τοῦ Ἴβηρος, κατὰ Δερτῶσσαν πόλιν· ἐντεῦθεν διὰ Σαγύντου καὶ Σετάβιος πόλεως ἐνεχθεῖσα, κατὰ μικρὸν ἀφίσταται τῆς θαλάττης, καὶ συνάπτει τῷ Σπαρταρίῳ, ° ὡς ἂν Σχοινοῦντι καλουμένῳ πεδίῳ· τοῦτο δ' ἐστὶ μέγα καὶ ἄνυδρον, τὴν σχοινοπλοκικὴν φύον σπάρτον, ἐξαγωγὴν ἔχουσαν εἰς πάντα τόπον, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν. Πρότερον μὲν οὖν διὰ μέσου τοῦ πεδίου καὶ Ἐγελάστας συνέβαινεν εἶναι τὴν ὁδὸν, χαλεπὴν καὶ πολλὴν· νυνὶ δὲ ἐπὶ τὰ πρὸς θάλατταν μέρη πεποιήκασιν αὐτὴν, ἐπιψαύουσαν μόνον τοῦ Σχοινοῦντος, εἰς ταυτὸ καὶ τείνουσαν τῇ προτέρᾳ, τὰ περὶ P Κλάστωνα καὶ Ὀβύλκωνα· δι' ὧν εἰς τε Κορδύβην, καὶ εἰς Γάδειρα ἡ ὁδὸς τὰ μέγιστα τῶν ἐμπορίων. Διέχει δὲ τῆς Κορδύβης ἡ Ὀβύλκων περὶ τριακοσίους σταδίους. Φασὶ δ' οἱ συγγραφεῖς, q ἐλθεῖν καὶ Καίσαρα

o) ὡς ἂν Σχοινοῦντι] ita Cod. Med. rel. ſcripti ὡς ἀλισχοινοῦντι. vulgo ὡς ἂν ἀλισχοινοῦντι. p) Κλάτωνα] Caſ. coni. Κάτλωνα vel Καταλωνα. q) ἐλθεῖν καὶ Καίσαρα] Ms. Reg. ἐπελθεῖν Καίσαρα. Caſaub. coni. ἐλθεῖν Καίσαρα.

Foeniculariorum Latine a foeniculi ibi naſcentis copia dictum: a Tarracone ad transitum Iberi ad urbem Dertoſſam: inde per Saguntum et Setabin urbem ductum, paululum a mari recedit, et Spartario (quaſi dicas iunci feraci) campo applicatur. Is magnus et aquae expers ſpartum producit funibus texendis aptam, quae exportatur usquequaque, et maxime in Italiam. Prius quidem per medium campum et Egelaſtas via ducebat, longa et difficilis: nunc autem eam ad maritimas partes averterunt, ita ut tantummodo attingat iunciferum illum campum, pergatque ut via priori ad Claſtonem et Obulconem, unde iter ad Cordubam et Gades, maxima emporia. Abeſt Obulco a Corduba circiter ccc ſtadia. Hiſtorici perhibent Caeſarem Roma

Obul-

Hiſpania. σαρα ἐκ Ῥώμης ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις εἰς τὴν Ὀβάλκωνα, καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐνταῦθα, ἡνίκα ἐμελλε συνάπτειν εἰς τὸν περὶ τὴν Μόνδαν πόλεμον.

Ἡ μὲν δὴ παραλία πᾶσα ἡ ἀπὸ Στηλῶν μέχρι pag. 161. τῆς μεθορίας τῆς Ἰβήρων καὶ Κελτῶν, τοιαύτη. Ἡ δ' ὑπερκειμένη μεσόγαια, λέγω δὲ τὴν ἐντὸς τῶν τε Πυρηναίων ὀρῶν καὶ τῆς προσαρκτίου πλευρᾶς, μέχρις Ἀστύρων δυοῖν μάλιστα ὄρεσι διορίζεται. τούτων δὲ τὸ μὲν παράλληλόν ἐστι τῇ Πυρήνῃ, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Καντάβρων ἔχον, τελευτὴν δ' ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν· καλοῦσι δὲ τοῦτο Ἰδούβεδα· ἕτερον δ' ἀπὸ τοῦ μέσου, διῆκον ἐπὶ τὴν δύσιν, ἐκκλίνον δὲ πρὸς νότον, καὶ τὴν ἀπὸ στηλῶν παραλίαν· ὃ καταρχὰς μὲν γεώλοφόν ἐστι καὶ ψιλὸν, διέξεισι δὲ τὸ καλούμενον Σπαρτάριον πεδίον· εἶτα συνάπτει τῷ δρυμῷ τῷ ὑπερκειμένῳ τῆς τε Καρχηδονίας καὶ τῶν περὶ τὴν Μάλακαν τόπων· καλεῖται δὲ Ὀρόσπεδα. Μεταξὺ μὲν δὴ τῆς Πυρήνης καὶ τῆς Ἰδούβεδας ὁ Ἴβηρ ῥεῖ ποταμὸς, παράλληλός τοῖς ὄρεσιν ἀμφοτέροις, πληρούμενος ἐκ τῶν ἐντεῦθεν καταφερομένων ποταμῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὑδά-

Obulconem ubi caſtra fuere perveniſſe XXVII dierum itinere, cum eſſet ad Mundam conſerturus proelium.

Explicatum eſt iam, qualis ſit tota maritima ora a columnis usque ad Hiſpaniae et Galliae confinium. At interior terra, quae Pyrenaeis montibus et ſeptentrionali includitur latere usque ad Aſtures duobus praecipue montibus continetur, quorum unus quem Idubeda vocant, parallelus Pyrenae eſt, a Cantabris incipiens, et ad noſtrum mare delinens: alter a medio verſus occaſum porrectus, ad meridiem et oram columnis vicinam declinat, initio nudus collis, deinde per Spartarium campum pergens ſylvae committitur, quae eſt ſupra Carthaginem et Malacam poſitis in locis. Vocatur hic Oroſpeda. Inter Idubedam et Pyrenam Iberus fluvius labibur, parallelus utrique montium, impleturque amnibus inde defluentibus, et aliis aquis.

ὑδάτων. Ἐπὶ δὲ τῷ Ἴβηρι πόλις ἐστὶ Καισαραυγύ- Hiſpania.
στα καλουμένη· καὶ Κέλσα κατοικία τις, ἔχουσα γεφύρας λιθίνης διάβασιν. Συνοικεῖται δὲ ὑπὸ πλειόνων ἐθνῶν ἡ χώρα· γνωριμωτάτη δὲ τῶν Ἰακκητανῶν λεγομένη. Τῦτο δ' ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς παρορείας τῆς κατὰ τὴν Πυρήνην εἰς τὰ πεδία πλατύνεται, καὶ συνάπτει τοῖς περὶ Ἰλέρδαν καὶ [r] Ἰλεόσκαν χωρίοις, τοῖς τῶν Ἰλεργετῶν ἀ πολὺ ἄπωθεν τῦ Ἴβηρος. Ἐν δὲ ταῖς πόλεσι ταύταις ἐπολέμει τὸ τελευταῖον Σερτώριος, καὶ ἐν Καλάγυρι Οὐασκώνων πόλει, καὶ τῆς παραλίας ἐν Ταρακῶνι, καὶ ἐν τῷ Ἡμεροσκοπείῳ, μετὰ τὴν ἐκ Κελτιβήρων ἔκπτωσιν· [s] ἐτελεύτα δὲ νόσῳ. Καὶ περὶ Ἰλέρδαν ὕστερον Ἀφράνιος καὶ Πετρήϊος οἱ τῦ Πομπηΐυ στρατηγοὶ κατεπολεμήθησαν ὑπὸ Καίσαρος τῦ Θεῦ. Διέχει δὲ ἡ Ἰλέρδα τῦ μὲν Ἴβηρος, ὡς ἐπὶ δύσιν ἰόντι σταδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα· Ταρακῶνος δὲ πρὸς νότον περὶ υξ, πρὸς ἄρκτον δὲ Ὄσκας

r) Ἰλεόσκαν] Puteanus coni. καὶ Ὄσκαν vel potius Λίσσαν καὶ Ὄσκαν. approb. Caſaub. s) ἐτελεύτα δὲ νόσῳ] Probo cum Caſaub. et Voſſ. ad Vellei. II, 30. coni. Puteani ἐτελεῦτα δ' ἐν Ὄσκῃ.

aquis. Ad Iberum amnem eſt Caeſarauguſta, et Celſa oppidum, ubi ponte lapideo amnis iungitur. Regionem eam complures incolunt gentes, quarum nobiliſſima Iaccetani. Ea a Pyrenes radicibus incipiens, in campos dilatatur, et contingit propinqua Ilerdae et Ileoſcae loca quae ſunt regionis Ilergetum, non procul ab Ibero remota. In his urbibus poſtremam belli partem Sertorius confecit, et Calaguri Vaſconum urbe, et in ora circum Tarraconem, atque in Hemeroſcopio quod diximus, poſtquam Celtiberia fuit eiectus, deceſſit autem e morbo. Et apud Ilerdam poſtmodo Afranius et Petreius Pompeiani duces a D. Caeſare ſunt devicti. Diſtat Ilerda ab Ibero verſus occaſum ſito, ſtadiis CLX: a Tarracone verſus auſtrum diſtante abeſt ad CCCCLX, verſus ſeptentrionem ab Ilerda

Hiſpania. Ὄσμας πεντακοσίους τεσσαράκοντα. Διὰ τούτων δὲ τῶν ὀρῶν ἡ ἐκ Ταρακῶνος ἐπὶ τὰς ἑσχάτας ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ Οὐάσκωνας τὰς κατὰ Πομπέλωνα, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῷ ὠκεανῷ [t] Ἰδάνυσαν πόλιν, ὁδός ἐστι σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων, πρὸς αὐτὰ τὰ τῆς Ἀκυϊτανίας ὅρια καὶ τῆς Ἰβηρίας. Ἰακκητανοὶ δ' εἰσὶν ἐν οἷς τότε μὲν Σερτώριος ἐπολέμει πρὸς Πομπήϊον, ὕστερον δὲ τῷ Πομπηΐῳ υἱὸς Σέξτος, πρὸς τὰς Καίσαρος στρατηγούς. Ὑπέρκεινται δὲ τῆς Ἰακκητανίας πρὸς ἄρκτον τὸ τῶν Οὐασκώνων ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Πομπέλων, ὡς ἂν Πομπηϊόπολις.

Αὐτῆς δὲ τῆς Πυρήνης τὸ μὲν Ἰβηρικὸν πλευρὸν εὔδενδρόν ἐστι παντοδαπῆς ὕλης καὶ τῆς ἀειθαλοῦς· pag. 162. τὸ δὲ Κελτικὸν ψιλόν· τὰ δὲ μέσα περιέχει καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένους αὐλῶνας. ἔχουσι δ' αὐτοὺς Κερρητανοὶ, τὸ πλέον τῆ Ἰβηρικῆ Φύλῃ· παρ' οἷς πέρυσι διάφοροι συντιθέντες ταῖς [u] Καντάβρικαῖς ἐνάμιλλοι, πρός-

t) Ἰδάνυσαν] Reg. Venet. et quidam Codd. Caſ. et Iar. pr. Οἰδανύνα. alii Οἰάσυνα. u) Καντάβρικα ς] ita Reg. Strol. Venet. Epitom. Καντανρικαῖς Caſ. Mss. Vulgo κανθαρικαῖς.

da abeſt Oſca ſtadiis IↃXL. Per dictos montes a Tarracone ad extremos ad oceanum habitantes Vaſcones, qui ſunt circa Pompelonem et Idanuſam urbem ad ipſum ſitam oceanum, iter eſt ſtadiorum CIↃ CIↃ CCCC, deſinens in ipſos Aquitaniae et Hiſpaniae limites. In Iaccetanis et Sertorius bellum contra Pompeium geſſit, et poſtea Sex. Pompeius huius filius contra Caeſaris legatos. Supra Iaccetaniam verſus ſeptentrionem habitant Vaſcones, in quibus urbs eſt Pompelon, quaſi Pompeii ſi urbem diceres.

Ipſius Pyrenes Hiſpanicum latus arborum dives eſt, et omnis generis ſylvam habet, etiam perpetuo virentem. Gallicum latus nudum eſt. In medio convalles continentur, habitationibus opportunae. Eas maiori ex parte tenent Cerretani Hiſpanica gens: apud hos pernae conficiuntur praeſtantes, Cantabricis non cedentes, multumque

πρόσοδον δ' μικρὰν τοῖς ἀνθρώποις παρέχεσθαι. Ὑπερ Hiſpania.
βάλλοντι δὲ τὴν Ἰδύβεδαν, ἡ Κελτιβηρία παραχρῆμα πολλὴ καὶ ἀνώμαλος· τὸ μὲν πλέον αὐτῆς ἐστὶ τραχύ, καὶ [x] ποταμόκλυστον· διὰ γὰρ τούτων ὅ, τε Ἄνας φέρεται, καὶ ὁ Τάγος, καὶ οἱ ἐφεξῆς ποταμοὶ οἱ πλείους, οἱ ἐπὶ τὴν ἑσπερίαν θάλατταν καταφερόμενοι, τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἐκ τῆς Ἰβηρίας· ὧν ὁ Δυρίας φέρεται παρὰ τὴν Νομαντίαν καὶ τὴν Σεργεντίαν· ὁ δὲ Βαῖτις ἐκ τῆς Ὀροσπέδας τὰς ἀρχὰς ἔχων, διὰ τῆς Ὠρητανίας εἰς τὴν Βαιτικὴν ῥεῖ. Οἰκοῦσι δ' ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἄρκτον μερῶν τοῖς Κελτίβηρσι Βήρωνες, Καντάβροις ὅμοροι τοῖς Κονίσκοις, καὶ αὐτοὶ τῦ Κελτικῦ γένους γεγονότες· ὧν ἐστι πόλις Οὐαρία κατὰ τὴν τῦ Ἴβηρος διάβασιν κειμένη· συνεχεῖς δ' εἰσὶ καὶ Βαρδυῖται, ὃς οἱ νῦν Βαρδυάλυς καλοῦσιν· ἐκ δὲ τῦ ἑσπερίου τῶν τε Ἀσύρων τινὲς καὶ τῶν Καλλαϊκῶν καὶ Οὐακκαίων· ἔτι δὲ Οὐεττόνων καὶ Καρπητανῶν· ἐκ δὲ τῶν νοτίων, Ὠρητανοί τε, καὶ ὅσοι ἄλλοι τὴν Ὀρόσπεδαν οἰκοῦσι Βασητανῶν τε καὶ [y] Διττανῶν· πρὸς

x) ποταμόκλυστον] Strоz. A. ἀλίκλυστον. y) Διττανῶν] Caſaub. coni. Λαιητανῶν.

que inde iſtis eſt emolumenti. Porro Idubeda ſuperata ſtatim Celtiberia aditur, ampla regio et inaequalis. Maior eius pars aſpera eſt, et amnibus alluitur: nam per hanc defluunt Anas, et Tagus, ac deinceps alii fluvii, qui in Hiſpaniae hac parte orti in mare occiduum deferuntur. Ex his Durius fluvius Numantium et Serguntiam praeterlabitur. Baetis ex Oroſpeda ortus, per Oretaniam in Baeticam fluit. A Celtiberis verſus ſeptentrionem ſunt Verones, Cantabrorum Coniſcorum finitimi, ipſi quoque e Celtica transmigratione orti. Horum urbs eſt Varia, ſita ad traiectum Iberi; contigui ſunt Bardyetis, quos nunc Bardyalos vocant. Ad occiduum latus accolunt Aſtures quidam, Callaici, Vaccaei, Vettones, et Carpetani. Verſus meridiem Oretani, et qui alii de Baſtetanis et Dittanis Oroſpedam habitant: ad or-

Hiſpania. πρὸς ἕω δὲ Ἰδύβεδα. Αὐτῶν τε τῶν Κελτιβήρων εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένων, οἱ κράτιστοι μάλιστα πρὸς ἕω εἰσὶ, καὶ πρὸς νότον, οἱ Ἀρεβάκοι, συνάπτοντες Καρπητανοῖς, καὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς· πόλις δ' αὐτῶν ὀνομαστοτάτη Νομαντία. Ἔδειξαν δὲ τὴν ἀρετὴν τῷ Κελτιβηρικῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Ῥωμαίους, εἰκοσαετεῖ γενομένῳ· πολλὰ γὰρ στρατεύματα σὺν ἡγεμόσιν ἐφθάρη· τὸ δὲ τελευταῖον οἱ Νομαντινοὶ πολιορκούμενοι διεκαρτέρησαν, πλὴν ὀλίγων τῶν ἐνδόντων τὸ τεῖχος. Καὶ οἱ Λάσωνες δὲ ἐῶοι εἰσὶ, συνάπτοντες καὶ αὐτοὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς. Τῶν δ' Ἀρεβακῶν ἐστι καὶ Σέγιδα πόλις, καὶ Παλλαντία. Διέχει δὲ Νομαντία τῆς Καισαραυγούστας, ἣν ἔφαμεν [z] ἐπὶ τῷ Ἴβηρι ἱδρύσθαι, σταδίους [a] ἐπὶ ὀκτακοσίοις. Καὶ [b] Σεγόβριγα δ' ἐστὶ τῶν Κελτιβήρων πόλις, καὶ Βιλβιλις, περὶ ἃς Μέτελλος καὶ Σερτώριος ἐπολέμησαν. Πολύβιος δὲ τὰ τῶν Οὐακκαίων καὶ τῶν Κελτιβή-

z) ἐπὶ τῷ Ἴβηρι] ita omnes Codd. vulgo ἐν τῷ Ἰβ. male. a) ἐπὶ ὀκτακοσ] Caſaub. coni. περὶ ὀκτακοσ. b) Σεγόβριγα] ita Med. Reg Straz. Vat. A. B. Int. prior. vulgo Σεγόβριδα, lectio ex male intellecta forma τῦ γ (*S*) orta.

tum eſt Idubeda. Celtiberis in quatuor partes diviſis, praeſtantiſſimi eorum verſus ortum habitant et meridiem, Areuaci, Carpetanis et Tagi oſtiis contermini. Horum eſt celeberrima urbs Numantia. Virtutem ſuam demonſtrarunt bello Celtiberico adverſus Romanos, quod bellum annos duravit xx. multis Romanorum exercitibus perditis: tandem Numantini obſidionem tolerarunt, paucis tantum muros deſerentibus. Luſones quoque orientales ſunt, et ipſi ad fontes Tagi pertingentes. Areuacorum urbes ſunt et Segida et Pallantia. Diſtat Numantia a Caeſarauguſta, quam diximus ad Iberum ſitam, ad ɪɔccc ſtadia. Celtiberorum urbes porro ſunt Segobriga, et Bilbilis, circa quas Metellus et Sertorius bellum geſſerunt. Polybius Vaccaeorum et Celtiberorum popu-

τιβήρων ἔθνη καὶ χωρία διεξιὼν, συλλέγει ταῖς ἄλλαις Hiſpania.
πόλεσι καὶ Σεγεσάμαν καὶ Ἰντερκατίαν. Φησὶ δὲ
Ποσειδώνιος, Μάρκον Μάρκελλον πράξασθαι φόρον
ἐκ τῆς Κελτιβηρίας τάλαντα ἑξακόσια· ἐξ ἃ τεκμαί-
ρεσθαι πάρεσιν, ὅτι καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ Κελτίβηρες,
καὶ χρημάτων εὐπορῶντες, καίπερ οἰκοῦντες χώραν
παράλυπρον. Πολυβίου δ' εἰπόντος τριακοσίας αὐτῶν
καταλύσαι πόλεις Τιβέριον Γράγχον, κωμωδῶν φησι pag. 163.
τοῦτο τῷ Γράγχῳ χαρίσασθαι τὸν ἄνδρα, τὰς πύργους
καλοῦντα πόλεις, ὥσπερ ἐν ταῖς θριαμβικαῖς πομπαῖς.
Καὶ ἴσως οὐκ ἄπιστον τοῦτο λέγει· καὶ γὰρ οἱ στρατηγοὶ
καὶ οἱ συγγραφεῖς ῥᾳδίως ἐπὶ τοῦτο φέρονται τὸ
ψεύσμα, καλλωπίζοντες τὰς πράξεις· ἐπεὶ καὶ οἱ
φάσκοντες πλείους ἢ χιλίας τὰς τῶν Ἰβήρων ὑπάρξαι
πόλεις, ἐπὶ τοῦτο φέρεσθαί μοι δοκοῦσι, τὰς μεγάλας
κώμας πόλεις ὀνομάζοντες. Οὔτε γὰρ ἡ τῆς χώρας
φύσις πόλεων ἐπιδεκτικὴ πολλῶν ἐστι διὰ τὴν λυπρό-
τητα, ἢ διὰ τὸν ἐκποτισμὸν, καὶ τὸ ἀνήμερον· οὔθ' οἱ
βίοι καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν (ἔξω τῶν κατὰ τὴν παρα-

populos ac loca recenſens, inter alias urbes Segeſamam refert, et Intercatiam. Narrat Poſidonius, M. Marcellum exegiſſe e Celtiberia tributum talentorum ıɔc, quod argumento eſt Celtiberos et populoſam fuiſſe gentem, et pecunioſam, quanquam ſolum colerent utcunque incommodum. Quod autem dixit Polybius, Tib. Gracchum ccc urbes Celtiberiae deieciſſe, id comice exagitat, et in Gracchi gratiam turres urbium nomine appellat, ut fit in pompis triumphalibus. At fortaſſe habuit quem ſequeretur. Nam et bellorum duces et ſcriptores rerum geſtarum proclives ſunt ad hoc mendacii, ut actiones exornent: quando ii etiam qui plures quam cıɔ fuiſſe urbes Hiſpaniae dicunt, eo adducti videntur, quod magnos pagos urbium loco cenſerent. Nam neque regionis natura multarum eſt capax urbium ob ariditatem, vel ſterilitatem, vel feritatem hominum: neque Hiſpanorum vita et actiones quicquam

tale

Hiſpania. λίαν τὴν καθ' ἡμᾶς) ὑπαγορεύσι τοιῶτον ὠδὲν· ἄγριοι γὰρ οἱ κατὰ κώμας οἰκοῦντες. τοιοῦτοι δ' οἱ πολλοὶ τῶν Ἰβήρων· αἱ δὲ πόλεις ἡμερῶσιν· ὠδ' αὐταὶ ῥᾳδίως, ὅταν πλεονάζῃ c τὸ τὰς ὕλας ἐπὶ κακῷ τῶν πλησίον οἰκούντων. Μετὰ δὲ τὰς Κελτίβηρας πρὸς νότον εἰσὶν οἱ τὸ ὄρος οἰκοῦντες, τὴν Ὀροσπέδαν, καὶ τὴν περὶ τὸν Σύκρωνα χώραν Σιδητανοὶ μέχρι Καρχηδόνος, καὶ Βαστητανοὶ, καὶ Ὠρητανοὶ, σχεδὸν δέ τι καὶ μέχρι Μαλάκας.

Πελτασταὶ δ' ἅπαντες, ὡς εἰπεῖν, ὑπῆρξαν οἱ Ἰβηρες, καὶ κῶφοι κατὰ τὸν ὁπλισμον διὰ τὰς λῃστείας, οἷς ἔφαμεν τὰς Λυσιτανὰς· ἀκοντίῳ καὶ σφενδόνῃ καὶ μαχαίρᾳ χρώμενοι· ταῖς δὲ πεζαῖς δυνάμεσι, παρεμέμικτο καὶ ἱππεία, δεδιδαγμένων ἵππων ὀρειβατεῖν, καὶ κατοκλάζεσθαι ῥαδίως ἀπὸ προστάγματος, ὅτε τύτυ δέοι. Φέρει δὲ ἡ Ἰβηρία δορκάδας πολλὰς, καὶ ἵππυς ἀγρίυς. Ἔστι δ' ὅπυ καὶ αἱ λίμναι πληθύυσιν, ὄρνεις δὲ, κύκνοι καὶ τὰ παραπλή-

c) τὸ τὰς ὕλας] Caſ. coni. τὸ γένος τῶν τὰς ὕλας.

tale declarant, ſi oram verſus noſtrum mare demas: nam qui vicos habitant, quod faciunt plerique Hiſpanorum, agreſtes ſunt: ac ne ipſae quidem urbes facile manſuetos reddunt, ubi abundant qui vicinos infeſtandi cauſa ſylvas incolunt. Secundum Celtiberos verſus meridiem ſunt, qui montem Oroſpedam et loca circa Sucronem amnem incolunt Sidetani usque ad Carthaginem, et Baſtetani, et Oretani, prope usque ad Malacam.

Caeterum Hiſpani fere omnes peltis uſi ſunt in bello, levique armatura, latrociniorum cauſa, quales Luſitanos diximus, iaculo, funda, et gladio uſi. Peditatui etiam equitatus admiſcebatur, equis montes ſcandere, et in genua promte ſubſidere, ubi uſu ferente iuberentur, doctis. Multas alit Hiſpania capreas et equos feros. Quibusdam locis lacus frequentes ſunt: aves habent, olores et id genus

πλήσια· πολλαὶ δὲ καὶ ὦτιδες· κάστορας φέρουσι μὲν Hiſpania.
οἱ ποταμοὶ· τὸ δὲ καστόριον οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν
τῷ Ποντικῷ· ἴδιον γὰρ τῷ Ποντικῷ πάρεστι τὸ φαε-
μακῶδες, καθάπερ ἄλλοις πολλοῖς. ἐπεὶ φησὶν ὁ
Ποσειδώνιος, καὶ ὁ Κύπριος χαλκὸς μόνος φέρει τὴν
καδμείαν λίθον, καὶ τὸ χαλκανθὲς, καὶ τὸ σπόδιον.
Ἴδιον δ' εἴρηκεν ἐν Ἰβηρίᾳ ὁ Ποσειδώνιος, καὶ τὸ τὰς
κορώνας [d] μὴ μελαίνας εἶναι· καὶ τὸ τὺς ἵππους τὺς
τῶν Κελτιβήρων ὑποψάρους ὄντας, ἐπειδὰν εἰς τὴν
ἔξω [e] μεταχθῶσιν Ἰβηρίαν μεταβάλλειν τὴν χρόαν.
ὁμοίαν δὲ τοῖς Παρθικοῖς· καὶ γὰρ ταχεῖς εἶναι καὶ
εὐδρόμους μᾶλλον τῶν ἄλλων.

Καὶ τῶν ῥιζῶν τῶν εἰς τὴν βαφὴν χρησίμων πλῆ-
θος. Ἐλαίας δὲ πέρι, καὶ ἀμπέλου καὶ συκῆς καὶ
τῶν παραπλησίων φυτῶν, ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰβηρικὴ
παραλία πάντων εὐπορεῖ· [f] συχνὴ δὲ καὶ τῶν ἐκτὸς. pag. 164.

d) μὴ μελαίνας] Sic optime Caſaub. ex Cod. Dalecampii. vulgo part. neg. deeſt. e) μεταχθῶσιν] ita omnes Cod. et Epit. vulgo μετατιθῶσιν. f) συχνὴ δὲ καὶ τῶν ἐκτὸς] Caſ. ſ. δὲ καὶ ἡ ἐκτὸς.

nus, multas etiam otides. Fibros, ſeu caſtores producunt fluvii: ſed Hiſpanicum caſtorium non easdem habet cum Pontico vires: huic enim vis medica peculiaris eſt, quemadmodum in aliis quoque rebus id videre eſt. Nam et Poſidonius refert, ſolum Cyprium aes ferre Cadmiam lapidem, et vitriolum, et ſpodium. Idemque hoc Hiſpaniae tradit peculiare eſſe, quod cornices non nigrae ſunt: et quod Celtiberorum equi, cum ſint ſubvariegati et verſicolores, ubi in exteriorem Hiſpaniam pervenerunt, colorem mutant: eſſe autem eos Parthicorum ſimiles, celeritate et curſus dexteritate aliis praeſtantiores.

Copiam etiam profert radicum ad tinſturam utilium. Quod ad oleas, ficus, vites, aliasque id genus plantas attinet, omnibus his ora Hiſpaniae noſtrum mare tangens abundat: multum etiam naſcitur in regionibus extra columnas. Ora autem ad ocea-

Hiſpania. Ἡ μὲν παρωκεανίτις ἡ πρὸσβορος ἀμοιρεῖ διὰ τὰ ψύχη· ἡ δ' ἄλλη τὸ πλέον διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ μὴ πρὸς διαγωγὴν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἀνάγκην καὶ ὁρμὴν θηριώδη μετὰ ἔθους φαύλης ζῆν· εἰ μή τις οἴεται πρὸς διαγωγὴν ζῆν, τὰς ἔρῳ λουμένους ἐν δεξαμεναῖς παλαιωμένῳ, καὶ τὰς ὀδόντας σμηχομένους, καὶ αὐτὰς καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καθάπερ τὰς Καντάβρους φασὶ, καὶ τὰς ὁμόρους αὐτοῖς. Καὶ τοῦτο δὲ, καὶ τὸ χαμευνεῖν, κοινόν ἐστι τοῖς Ἰβηρσι πρὸς τοὺς Κελτάς. Ἔνιοι δὲ τὰς Καλλαϊκὰς ἀθέους φασὶ· τὰς δὲ Κελτίβηρας καὶ τὰς προσβόρρους τῶν ὁμόρων αὐτοῖς ἀνωνύμῳ τινὶ θεῷ, ταῖς πανσελήνοις νύκτωρ πρὸ τῶν πυλῶν ε παννυκὶ τε χορεύειν καὶ πανυχίζειν. Τὰς δὲ Οὐέττωνας, ὅτε πρῶτον εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων παρῆλθον στρατόπεδον, ἰδόντας τῶν ταξιαρχῶν τινας, ἀνακάμπτοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς περιπάτου χάριν, μανίαν ὑπολαβόντες, ἡγεῖσθαι τὴν ὁδὸν αὐτοῖς ἐπὶ

ε) παννυκὶ τε] Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. παννυκίως τε.

oceanum ſeptentrioni obiecta iis caret ob frigus: reliqua itidem, magis tamen ob incuriam hominum, qui non ad iucunditatem aliquam, ſed neceſſitatem et belluinos appetitus vitam male moratam inſtituunt: quippe qui urina in ciſternis inveterata laventur, eaque cum ipſi, tum eorum uxores dentes tergant, quod Cantabros facere et eorum confines aiunt. Hoc, et humi decumbere, commune eſt Gallis cum Hiſpanis. Quidam Callaicos perhibent nihil de diis ſentire. Celtiberos autem et qui ad ſeptentrionem eorum ſunt vicini, innominatum quendam Deum noctu in plenilunio ante portas cum totis familiis choreas ducendo totamque noctem feſtam agendo venerari. Et Vettones, quo tempore primum in Romanorum venerunt caſtra, cum quosdam centuriones viderent deambulandi cauſa viam hac illac flectere, opinatos inſanire homines, duces ſe eis ad taber-

nacula

ἐπὶ τὰς σκηνὰς· ὡς δέον ἢ μένειν καθ' ἡσυχίαν ἰδίᾳ- Hiſpania.
θέντας, ἢ μάχεσθαι.

Τῆς δὲ βαρβαρικῆς ἰδέας καὶ τὸν τῶν γυναικῶν ἐνίων κόσμον θείη τις ἄν, ὃν εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος· ὅπου μὲν γὰρ περιτραχήλια σιδηρᾶ φορεῖν αὐτάς φησιν, ἔχοντα κόρακας καμπτομένους ὑπὲρ κορυφῆς, καὶ προσπίπτοντας πρὸ τῦ μετώπου πολύ, κατὰ τούτων δὲ τῶν κοράκων ὅτε βούλονται, κατασπᾶν τὸ κάλυμμα, ὥστε ἐμπεσεῖν, σκιάδιον τῷ προσώπῳ παρέχειν, καὶ νομίζειν κόσμον. ὅπου δὲ τυμπάνιον περιχεῖσθαι, πρὸς μὲν τῷ ἰνίῳ περιφερὲς, καὶ σφίγγον τὴν κεφαλὴν μέχρι τῶν παρωτίδων, εἰς ὕψος δὲ καὶ πλάτος ἐξυπτιασμένον κατ' ὀλίγον· ἄλλας δὲ τὰ πρόκομια ψιλῶν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστ' ἀποξύλβειν τῦ μετώπου μᾶλλον· τὰς δ' ὅσον ποδιαῖον τὸ ὕψος ἐπιθεμένας σωλίσκον, περιπλέκειν αὐτῷ τὴν χαίτην, εἶτα καλύπτρα μελαίνῃ περισκέλλειν. Πρὸς δὲ τῇ h ἀληθείᾳ

h) ἀληθείᾳ — ἐωρᾶται] Caſ. pro ἀληθείᾳ legendum cenſet ἀληθείᾳ, et Breguign. ἰσορεῖται ſcribere vult pro ἐωρᾶται. Nil mutandum puto.

nacula praebuiſſe: putabant enim aut in tabernaculo quiete ſedendum, aut pugnandum eſſe.

Barbaricae formae eſt etiam ornatus mulierum quarundam, quem Artemidorus retulit. Alicubi enim collo appenſa geſtare monilia ferrea, quae corvos habeant ſupra verticem procul reflexos, et prominentes longe ante frontem, ſuper quibus corvis quoties lubet velum demittant, quod panſum faciem obumbret, atque hoc illas ornatus loco uſurpare: alicubi tympanulum eas geſtare quod ad occiput ſit rotundum, caputque usque ad auriculas conſtringat, indeque deorſum paulatim in altitudinem et latitudinem producatur: alias frontis partes quae ad comam pertinent, ita deglabrare, ut magis ipſa fronte niteant: alias columellam pedis longitudine capiti adhibere, eique crines circumplectere, tum nigro velo circumdare. Praeter ea quae vere traduntur, multa

Hiſpania. τῇ τοιαύτῃ πολλὰ καὶ ἑώραται καὶ μεμύθευται περὶ πάντων κοινῇ τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν, διαφερόντως δὲ τῶν πρὸς βορρᾶν.

Οὐ μόνον δὲ τὰ πρὸς ἀνδρίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ὠμότητα καὶ ἀπόνοιαν θηριώδη. Καὶ γὰρ τέκνα μητέρες ἔκτειναν πρὶν ἁλῶναι κατὰ τὸν πόλεμον τὸν ἐν Καντάβροις· καὶ παιδίον δὲ, τῶν δεδεμένων αἰχμαλώτων γονέων καὶ ἀδελφῶν ἔκτεινε πάντας, κελεύσαντος τοῦ πατρὸς, σιδήρᾳ κυριεῦσαν· γυνὴ δὲ τὰς συναλόντας. Κληθεὶς δέ τις εἰς [i] μεθυσκομένους,
pag. 165. ἔβαλεν αὐτὸν εἰς πυράν. Κοιναὶ δὲ καὶ ταῦτα πρὸς τὰ Κελτικὰ ἔθνη, καὶ τὰ Θρᾴκια καὶ Σκυθικά· κοιναὶ δὲ [k] καὶ πρὸς ἀνδρείαν, τήν τε τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν τῶν γυναικῶν. γεωργοῦσι γὰρ αὗται, τεκοῦσαί τε διακονοῦσι τοῖς ἀνδράσιν, ἐκείνους ἀνθ' ἑαυτῶν κατακλίνασαι· ἔν τε τοῖς ἔργοις πολλάκις αὗται καὶ λούσι καὶ σπαργανοῦσιν, ἀποκλίνασαι πρός τι ῥεῖθρον. Ἐν

i) μεθυσκομένους] Haec vox valde mihi eſt ſuſpecta. k) καὶ πρὸς ἀνδρείαν] Caſ. coni. καὶ τὰ πρ. ἀνδ.

ta quoque fabuloſa narrantur, cum de omnibus in univerſum Hiſpanicis populis, tum praecipue de ſeptentrionalibus.

Neque fortitudine tantum, ſed crudelitate etiam et furore feras imitantur. Bello Cantabrico matres liberos ſuos necarunt, ne in hoſtium manus pervenirent. Et puer parentes fratresque captos omnes interfecit, ferrum nactus, mandante patre: itemque mulier quaedam una ſecum captos: quidam ad ebrios vocatus, ſeipſum in rogum iniecit. Haec illis communia ſunt cum Celtis, Thracibus, et Scythis: ſicut et fortitudo non virorum modo, ſed etiam mulierum. Mulieres enim agros colunt, et cum pepererunt, ſuo loco viros decumbere iubent, iisque miniſtrant: interque operandum ipſae ſaepenumero infantes lavant et involvunt ad alveum alicuius amnis acclinan-

Ἐν δὲ τῇ Λιγυστικῇ φησιν ὁ Ποσειδώνιος διηγήσασθαι Hiſpania.
τὸν ξένον ἑαυτῷ Χαρμόλεων, Μασσαλιώτην ἄνδρα, ὅτι μισθώσαιτο ἄνδρας ὁμῶ καὶ γυναῖκας ἐπὶ σκαφητόν· ὠδίνασα δὲ μία τῶν γυναικῶν ἀπέλθοι ἀπὸ τῦ ἔργυ πλησίον· τεκῦσα δ' ἐπανέλθοι ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτίκα, ὅπως μὴ ἀπολέσειε τὸν μισθόν. κἀυτὸς ἐπιπόνως ἰδὼν ἐργαζομένην, ὐκ εἰδὼς τὴν αἰτίαν πρότερον, ὀψὲ μάθοι, καὶ ἀφίησι, δὺς τὸν μισθὸν· ἡ δ' ἐκκομίσασα τὸν νήπιον πρός τι κρήνιον, λύσασα καὶ σπαργανώσασα οἷς εἶχε διασώσειεν οἴκαδε.

Οὐκ ἴδιον δὲ τῶν Ἰβήρων ὐδὲ τῦτο, σὺν δύο ἐφ' ἵππων κομίζεσθαι, κατὰ δὲ τὰς μάχας τὸν ἕτερον πεζὸν ἀγωνίζεσθαι. Οὐδὲ τὸ τῶν μυῶν πλῆθος ἴδιον, ἀφ' ἧ καὶ λοιμικαὶ νόσοι πολλάκις ἠκολύθησαν· συνέβη δ' ἐν τῇ Καντα βρίᾳ τῦτο τοῖς Ῥωμαίοις· ὥςτε καὶ μισθὸς ἄρνυσθαι· καὶ μυοθηρῦντες πρὸς μέτρον ἀποδειχθὲν διεσώζοντο μόλις· προσελάμβανε δὲ καὶ [1] ἄλλων σπάνις καὶ σίτυ. ἐπεσιτίζοντο δὲ ἐκ τῆς

1) ἄλλων] Omnes Codd. ita: edit. ἀλῶν.

clinantes. Poſidonius ſcriptum reliquit, ſibi in Liguria hoſpitem ſuum Charmolaum narraſſe Maſſilienſem: fuiſſe a ſe ad foſſionem quandam conductos viros et mulieres: inter has quandam doloribus partus correptam non longe ab opere digreſſam, edito fetu ad opus rediſſe, ne mercedem amitteret: quam ipſe cum videret aegre opus facere, primoque cauſam ignoraret, tandem re cognita mercede data dimiſerit: mulierem ad fonticulum quendam extuliſſe infantem, lotumque et quibus habebat pannis involutum, incolumem domum pertuliſſe.

Hiſpani porro, non tamen ii ſoli, bini equo vehi ſolent, quorum alter pugnam pedes obeat. Neque illis peculiaris eſt murum multitudo, quam ſaepe peſtifera lues ſubſecuta eſt: id quod Romani in Cantabria experti ſunt, ita ut mercede conduxerint, qui mures certo numero venarentur, aegreque ita evaſiſſe malum: accedebat enim aliarum rerum et frumenti inopia, cum ob locorum difficulta-

Hiſpania. [m] Ἀκυϊτανίας χαλεπῶς διὰ τὰς δυσχωρίας. Τῆς δ' ἀπονοίας καὶ τοῦτο λέγεται τῆς Καντάβρων, ὅτι ἁλόντες τινὲς, ἀναπεπηγότες ἐπὶ τῶν σταυρῶν, ἐπαιώνιζον. Τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἠθῶν, ἀγριότητός τινος παραδείγματ' ἂν εἴη. Τὰ δὲ τοιαῦτα, ἧττον μὲν ἴσως πολιτικὰ, ἠμερώδη δὲ· οἷον τὸ παρὰ τοῖς Καντάβροις, τοὺς ἄνδρας διδόναι ταῖς γυναιξὶ προῖκα· τὸ, τὰς θυγατέρας κληρονόμους [n] ἀποδείκνυσθαι· τούς τε ἀδελφοὺς ὑπὸ τούτων ἐκδίδοσθαι γυναιξίν· ἔχει γάρ τινα γυναικοκρασίαν· τοῦτο δ' ἀπάνυ πολιτικόν. Ἰβηρικὸν δὲ καὶ τὸ ἐν ἔθει παρατίθεσθαι τοξικὸν, ὃ συντιθέασιν ἐκ βοτάνης σελίνῳ προσομοίας, ἄπονον· ὥστ' ἔχειν ἐν ἑτοίμῳ πρὸς τὰ ἀβέλτερα· καὶ τὸ καταστένδειν αὐτοὺς, οἷς ἂν προσθῶνται· ὥστε ἀποθνήσκειν αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν.

Τινὲς μὲν οὖν [o] εἰς μέρη διηρεῖσθαι φασὶ τὴν χώραν ταύτην, καθάπερ εἴπομεν· ἄλλοι δὲ πεντα-

μερῆ

m) Ἀκυϊτανίας] ita Mss. edit. Ἀκυϊτανίας. n) ἀποδείκνυσθαι] Mss. Caſaub. Reg. Venet. ἀποδείκνεσθαι. o) εἰς μέρη] ita Caſaub. Strabonem ſcripſiſſe recte putat. vulgo εἰς δύο μέρη.

cultatem ex Aquitania aegre commeatum afferrent. Cantabricae dementiae id quoque fertur exemplum: quosdam eorum captos et in crucem ſuffixos paeanem cecinisſe. Huiusmodi quidem mores feritatem quandam indicant. Alia ſunt, minus fortaſſis civilia, non tamen belluina: ut quod apud Cantabros vir mulieri dotem affert, quod filiae haeredes inſtituuntur, et ab his fratres in matrimonium elocantur. Obtinet ergo quoddam mulierum imperium quod bene conſtitutae reipublicae legibus repugnat. Hiſpanici quoque moris eſt toxicum proponere, quod illi absque dolore necans conficiunt ex herba quadam apio ſimili: ut in promtu ſit, ſi quis caſus acerbior urgeat, et quod ſe pro iis, quorum amicitiam amplectuntur, devovent, mortemque adeo pro iis oppetunt.

Regionem illam quidam, ut dixi, in quatuor, alii in quinque portiones dividunt: cer-

μεξῆ λέγυσιν. ὐκ ἔσι δὲ τακριβὲς ἐν τύτοις ἀποδιδό Hiſpania.
ναι, διὰ τας μεταβολὰς καὶ τὴν ἀδοξίαν τῶν τόπων.
Ἐν γὰρ τοῖς γνωρίμοις καὶ ἐνδόξοις, αἵ τε μετανα- pag. 166.
ςάσεις γνώριμοι, καὶ οἱ μερισμοὶ τῆς χώρας, καὶ [p] αἱ
μεταβολαὶ τῶν ὀνομάτων, καὶ εἴ τι ἄλλο παραπλή-
σιον· θρυλλεῖται γὰρ ὑπὸ πολλῶν, καὶ μάλιςα τῶν
Ἑλλήνων, οἳ λαλίςατοι πάντων γεγόνασι. Ὅσα δὲ
καὶ βάρβαρα, καὶ ἐκτετοπισμένα, καὶ μικρόχωρα
καὶ διεσπασμένα, τύτων ὑπομνήματα, ἔτ' ἀσφαλῆ
ἐςιν, ἅτε πολλὰ· ὅσα δὲ δὴ πόρρω τῶν Ἑλλήνων, ἐπι-
τείνει τὴν ἄγνοιαν. Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεῖς
μιμῆνται μὲν τὰς Ἕλληνας; ἀλλ' ὐκ ἐπιπολύ· καὶ
γὰρ ἃ λέγυσι, παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταφέρυσιν· ἐξ
ἑαυτῶν δ' ὀ πολὺ μὲν προσφέρονται [q] τὸ φιλείδημον·
ὥςθ' ὁπόταν ἔλλειψις γένηται παρ' ἐκείνων, ὐκ ἔςι
πολὺ τὸ ἀναπληρύμενον ὑπὸ τῶν ἑτέρων. Ἄλλως τε
καὶ τῶν ὀνομάτων ὅσα ἐνδοξότατα τῶν πλείςων ὄντων
Ἑλληνικῶν.

Ἐπεὶ

p) αἱ μεταβολαὶ] αἱ ἄλλαι μετ. Venet. q) φιλείδημον] ita optime Bemb. Ms. Stroz. Vat. A. B. φιλήκοημον. vulgo φιλόδημον.

certum aliquid pronunciari non poteſt, ob mutationes et obſcuritatem locorum. Nam in notis et nobilibus regionibus cum mutationes quae fiunt, facile innoteſcunt, tum terrarum diſtributiones, et nominum mutationes, et quae horum ſunt affinia: celebrantur enim haec a multis, et maxime Graecis, qui omnium ſunt loquaciſſimi. At barbarae regiones, eaeque longinquae, exiguisque diviſae ac divulſae portionibus, neque certam, neque multam de ſe commentandi materiam praebent: ignoratioque augetur, ſi longius a Graecis abſunt. Iam Romani ſcriptores imitantur quidem ii Graecos, ſed intra modum: transferunt enim a Graecis dicta, ipſi autem de ſuo non multum adferunt ſtudii: itaque ubi Graeci deficiunt, non multum eſt quod aliunde ad explendum poſſit addi, praeſertim cum et nominum celeberrima quaeque Graeca fere ſint.

Sane

Hiſpania. Ἔπει καὶ Ἰβηρίαν ὑπὸ μὲν τῶν πρεσβέρων καλεῖσθαι πᾶσαν τὴν ἔξω τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Γαλατικῶν κόλπων σφιγγομένου· οἱ δὲ νῦν ὅριον αὐτῆς τίθενται τὴν Πυρήνην, συνωνύμως τε τὴν αὐτὴν Ἰβηρίαν λέγουσι, [r] καὶ Ἱσπανίαν μόνην ἐκάλουν, τὴν ἐντὸς τοῦ Ἴβηρος· οἱ δ' ἔτι πρότερον, αὐτοὺς, τούτους [s] Ἰγλήτας, ὀλίγην χώραν νεμομένους, ὥς φησιν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν σύμπασαν καλέσαντες ὁμωνύμως Ἰβηρίαν τε καὶ Ἱσπανίαν· τὸ μὲν αὐτῆς μέρος εἶπον τὴν ἐντὸς, τὸ δὲ ἕτερον τὴν ἐντός· ἄλλοτε δ' ἄλλως διαιροῦσι, πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι. Νυνὶ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν μὲν ἀποδειχθεισῶν τῷ δήμῳ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ, τῶν δὲ τῷ ἡγεμόνι τῶν Ῥωμαίων, ἡ μὲν Βαιτικὴ προσκειται τῷ δήμῳ, καὶ πέμπεται στρατηγὸς ἐπ' αὐτὴν, ἔχων ταμίαν τε καὶ πρεσβευτήν· ὅριον δ' αὐτῆς τεθείκασι πρὸς ἑῴῳ πλησίον [t] Καστάωνος. Ἡ δὲ

r) Καὶ Ἱσπανίαν μόνην ἐκάλουν] Hic aliquid deeſt, ut iam Caſaub vidit, qui καὶ Ἱσπανίαν· οἱδ' Ἰβηρίαν μόνην ἐκάλουν legendum cenſet. s) Ἰγλήτας] Caſaub. coni. Γαλήτας. t) Καστάωνος] Caſaub. coni. Κασάλωνος.

Sane cum antiquitus Iberiae nomine intellectum fuerit quidquid eſt extra Rhodanum et iſthmum qui a Gallicis coarctatur ſinubus: nunc eam Pyrena terminant, vocantque peculiari nominis ratione Iberiam: Hiſpaniae nomine eam tantum accipientes, quae eſt intra Iberum. Priores autem eos Igletas vocabant, regionis cultores non amplae, ut ait Aſclepiades Myrleanus. Romani totam regionem promiſcue Iberiam et Hiſpaniam nominantes in interiorem ſeu citeriorem, et exteriorem ſeu ulteriorem dividunt: ſed tamen accommodata temporum rationibus adminiſtratione, alias aliter diſtingunt. Noſtra quidem tempeſtate provinciis aliis S. P. Q. Romano adſignatis, aliis Principi: Baetica populo attributa eſt, mittiturque in eam praetor cum quaeſtore et legato: finis ei verſus orientem conſtitutus eſt proxime Caſtaonem.

δὲ λοιπὴ Καίσαρός ἐστι· πέμπονται δ' ἀπ' αὐτῆ δύο Hiſpania.
πρεσβευταὶ, στρατηγικός τε καὶ ὑπατικὸς· ὁ μὲν στρατηγικὸς, ἔχων σὺν αὐτῷ πρεσβευτὴν, [u] δικαιοδοτήσων, Λυσιτανοῖς τοῖς παρακειμένοις τῇ Βαιτικῇ, καὶ διατείνουσι μέχρι τοῦ Δουρίου ποταμοῦ, καὶ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. καλοῦσι γὰρ τὴν χώραν ταύτην ἰδίως [x] ἔτως ἐν τῷ παρόντι. Ἐνταῦθα δέ ἐστι καὶ ἡ Αὐγοῦστα Ἡμερίτα.

Ἡ λοιπὴ, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πλείστη τῆς Ἰβηρίας, ὑπὸ τῷ ὑπατικῷ ἡγεμόνι, στρατιάν τε ἔχοντι ἀξιόλογον τριῶν που ταγμάτων, καὶ πρεσβευτὰς τρεῖς· ὧν ὁ μὲν, δύο ἔχων τάγματα παραφρουρεῖ τὴν πέραν τοῦ Δουρίου πᾶσαν ἐπὶ τὰς ἄρκτους, ἣν οἱ μὲν πρώτερον Λυσιτανοὺς ἔλεγον, οἱ δὲ νῦν Καλλαϊκοὺς καλοῦσι· pag. 167.
συνάπτει δὲ τούτοις τὰ πρόσαρκτια [y] ὄρη μετὰ τῶν Ἀστύρων καὶ τῶν Καντάβρων. [z] Ῥεῖ δὲ διὰ τῶν Ἀστύρων Μέλσος ποταμὸς· καὶ μικρὸν ἀποτέρω πόλις Νοῖγα·

u) δικαιοδοτήσων] ita eleganter Vat. A. B. Stroz. B. vulgo δικαιοδότης ὢν. x) ἔτως] deeſt in Bemb. Venet. Stroz. A. y) ὄρη] Mss. Caſaub. Stroz. A. Venet. μέρη. z) Ῥεῖ δὲ — Καντάβρων] Deſunt in Bemb. Stroz. B. Vat. B.

nem. Reliqua eſt Caeſaris, et in eam mittuntur duo legati, praetorius et conſularis: quorum ille cum legato ius dicit Luſitaniae, quae attingit Baeticam, et porrigitur usque ad Durium amnem et eius oſtia: ſic enim nunc proprie illam regionem nominant, ibique eſt Auguſta Emerita.

Reliqua, et quidem maior pars Hiſpaniae ſubeſt conſulari legato qui exercitum habet non contemnendum, trium circiter legionum ac tres legatos. Horum prior cum duabus cohortibus cuſtodit totum trans Durium verſus ſeptentrionem tractum, qui olim Luſitania, nunc Callaica dicitur: hunc attingunt ſeptentrionales montes cum Aſturibus et Cantabris. Per Aſtures fluit Melſus fluvius, paulumque ab eo diſtat Noë-

ga

Hiſpania. Νοῆγα· καὶ πλησίον ἐκ τῆ ὠκεανῆ ἀνάχυσις, ὁρίζουσα τὰς Ἄστυρας, ἀπὸ τῶν Καντάβρων. Τῆς δ' ἐξῆς παροιρίας μέχρι Πυρήνης, ὁ δεύτερος τῶν πρεσβευτῶν μετὰ τῆ ἑτέρα τάγματος. Ἐπισκοπεῖ δὲ ὁ τρίτος τὴν μεσόγαιαν· συνέχει δὲ τὰ τῶν ἤδη λεγομένων ὡς ἂν εἰρηνικῶν, καὶ εἰς τὸν ἥμερον καὶ τὸν Ἰταλικὸν τύπον μετακειμένων ἐν τῆ τηβεννικῆ ἐσθῆτι. Οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ Κελτίβηρες, καὶ οἱ πλησίον τῆ Ἴβηρος ἑκατέρωθεν οἰκοῦντες, μέχρι τῶν πρὸς θαλάττη μερῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν διαχειμάζει μὲν ἐν τοῖς ἐπιθαλαττίοις μέρεσι, καὶ μάλιστα τῆ Καρχηδόνι καὶ τῆ Ταρακῶνι, δικαιοδοτῶν· θέρος δὲ περίεισιν, ἐφορῶν ἀεὶ τινὰ τῶν δεομένων ἐπανορθώσεως. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίτροποι τῆ Καίσαρος, ἱππικοὶ ἄνδρες, οἱ διανέμοντες τὰ χρήματα τοῖς στρατιώταις εἰς τὴν διοίκησιν τῆ βίου.

ΚΕΦ.

ga urbs, et in propinquo eſt oceani aeſtuarium, quod Aſtures a Cantabris dividit. Proxima ad Pyrenen usque montana gubernat alter legatorum cum una legione. Tertius mediterranea regit, atque continet pacatos iam populos, et manſuetis moribus et cum toga formam indutos Italicam: ii ſunt Celtiberi, et qui in propinquo utrinque ad Iberum accolunt, usque ad maritima. Ipſe praefectus in maritimis hyemare ſolet ius dicendo, maxime Carthagine aut Tarracone: per aeſtatem obit provinciam, inſpiciens quae quovis tempore correctionem deſiderant. Sunt et procuratores ibi Caeſaris, equeſtris ordinis, qui militibus pecuniam ad vitae neceſſitates ſuppeditant.

CAP.

ΚΕΦ. Ε.

Hiſpania.

Τῶν δὲ προκειμένων νήσων τῆς Ἰβηρίας, τὰς μὲν Πιτυύσας δύο, καὶ τὰς Γυμνησίας δύο, [a] καλοῦσι δὲ Βαλεαρίδας, ἃς προκεῖσθαι συμβαίνει τῆς μεταξὺ Ταρακῶνος καὶ Σόκρωνος παραλίας· ἐφ' ἧς ἵδρυται τὸ Σάγυντον· εἰσὶ δὲ καὶ πελαγίαι μᾶλλον αἱ Πιτυοῦσαι, καὶ πρὸς ἑσπέραν κεκλιμέναι τῶν Γυμνησίων. Καλεῖται δ' αὐτῶν ἡ μὲν Ἔβυσος, πόλιν ἔχουσα ὁμώνυμον· κύκλος δὲ τῆς νήσου τετρακόσιοι σταδίοι, παρώμαλος τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος· ἡ δὲ Ὀφιοῦσα, ἔρημος, καὶ πολὺ ἐλάττων, ταύτης πλησίον κειμένη. Τῶν δὲ Γυμνησίων ἡ μὲν μείζων ἔχει δύο πόλεις, [b] Πάλμαν καὶ Πολλεντίαν, τὴν μὲν πρὸς ἕω κειμένην, τὴν Πολλεντίαν, τὴν δ' ἑτέραν πρὸς δύσιν. μῆκος δὲ τῆς νήσου μικρὸν ἀπολεῖπον τῶν ἑξακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ διακοσίων. Ἀρτεμίδωρος δὲ διπλάσιον εἴρηκε καὶ τὸ πλάτος, καὶ τὸ μῆκος. Ἡ δ' ἐλάσσων ὡς

a) καλοῦσι Βαλεαρίδας] Vat. A. B. καλοῦσι καὶ B. b) Πάλμαν καὶ Πολλεντίαν] Vat. A. Πάλαμαν καὶ Ποτενίαν, qui et p. infra Ποτενίας loco Πολλεντίας.

CAP. V.

Inſularum porro quae ante Hiſpaniam ſunt ſitae, Pityuſas duas, et totidem Gymnaſias, Balearidas appellant: ſitas ante oram maritimam inter Sucronem et Tarraconem, ſupra quam oram ſitum eſt Saguntum; magis in alto iacent Pityuſae, et ad occaſum a Gymneſiis. Harum altera Ebuſus dicitur urbem habens cognominem: inſulae ambitus eſt CCCC ſtadiorum, aequali fere longitudine et latitudine. Altera dicitur Ophiuſa, vicina huic, ſed multo minor, et deſerta. Gymneſiarum maior duas habet urbes, Palmam et Pollentiam, hanc verſus ortum, illam ad occaſum: longitudo inſulae non multum abeſt a CIↃ ſtadiis, latitudo CC. Artemidorus utrumque duplicat. Minor ad LXX ſtadia a Pollen-

Hiſpania. ὡς ἑβδομήκοντα διέχει σαδίους τῆς Πολλεντίας· κατὰ μέγεθος μὲν δὴ πολὺ τῆς μείζονος ἀπολείπεται· κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν οὐδὲν αὐτῆς χείρων ἐστίν· ἄμφω γὰρ εὐδαίμονες καὶ εὐλίμενοι· χοιραδώδεις δέ [c] εἰσι κατὰ τὰ στόματα, ὥστε δεῖν προσοχῆς τοῖς εἰσπλέουσι· διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν τῶν τόπων καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰρηναῖοι, καθάπερ καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἔβυσον. Κακούργων δέ τινων ὀλίγων κοινωνίας συσηναμένων πρὸς τοὺς ἐν τοῖς πελάγεσι λῃστὰς, διεβλήθησαν ἅπαντες· καὶ διέβη Μέτελλος ἐπ' αὐτοὺς, ὁ Βαλεαρικὸς προσαγορευθεὶς, ὅς τις καὶ τὰς πόλεις ἔκτισε. διὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἐπιβουλευόμενοι, καίπερ εἰρηναῖοι ὄντες· ὅμως σφενδονῆται ἄριστοι λέγονται· καὶ τοτ' ἤσκησαν, ὡς φασι διαφερόντως, ἐξότου Φοίνικες κατέσχον τὰς
pag. 168. νήσους. Οὗτοι δὲ καὶ ἐνδύσαι λέγονται πρῶτοι τοὺς ἀνθρώπους χιτῶνας πλατυσήμους· ἄζωστοι δ' ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας ἐξήεσαν, αἰγίδα περὶ τῇ χειρὶ ἔχοντες ἢ πεπυρακτωμένον ἀκόντιον, σπάνιον δὲ, καὶ λελογχωμένον

c) εἰσι] deeſt in Vat. A. B. Stroz. B.

Pollentia abeſt, non multo minor priore, neque quicquam ei virtute cedens. Utraque enim fortunata eſt et bonos habet portus, quorum tamen aditus ſaxis ſub aqua latentibus obſiti faciunt ut attente cura adhibenda ſit intrantibus. Incolae ob ſoli praeſtantiam vivunt in pace, ut et Ebuſaei. Cum autem malefici quidam ſocietatem coiiſſent cum praedonibus maritimis, culpati fuerunt univerſi: et bellum eis fecit Metellus, cognomento Balearicus, qui et urbes condidit. Ob praeſtantiam autem illam inſidiis petiti, quanquam pacati vivant; funditores tamen ſunt optimi; aiuntque eam artem eos magnopere exercuiſſe, ex quo tempore Phoenices eas inſulas occuparunt. Hi primi hominum feruntur geſtaſſe tunicas late praetextas. In pugnam exeunt diſcincti, ſcutum manu geſtantes, aut iaculum praeuſtum, raro ferro exiguo prae-

νον σιδήρῳ μικρῷ. [d] σφενδόνας δὲ περὶ τὴ κεφαλὴ τρεῖς μελαγκραινίας, [σχοίνου εἶδος, ἐξ ὧ πλέκεται τὰ σχοινία· καὶ Φιλήτας τε ἐν Ἑρμηνείᾳ· Hiſpania.

Λευγαλέος δὲ χιτῶν πεπινωμένος· ἀμφὶ δ' ἀραίας
Ἰξὺς εἰλεῖται, ἄμμα μελαγκραΐνον,

ὡς σχοίνῳ ἐζωσμένου μελαγκρανίς,] ἢ τριχίνας, ἢ νευρίνας· τὴν μὲν μακρόκωλον, πρὸς τὰς μακροβολίας· τὴν δὲ βραχύκωλον, πρὸς τὰς ἐν βραχεῖ βολάς· τὴν δὲ μέσην, πρὸς τὰς μέσας. ἠσκοῦντο δ' ἐκ παίδων ὅτως ταῖς σφενδόναις, ὥστε καθ' ἄλλως τοῖς παισὶν ἄρτον ἐδίδοσαν ἄνευ τοῦ [e] τῇ σφενδόνῃ τυχεῖν. Διόπερ ὁ Μέτελλος προσπλέων πρὸς τὰς νήσους, δέρεις

d) σφενδόνας — ἐζωσμένου μελαγκρανίς] Sic reſtitui locum hunc vexatiſſimum cum Salmaſio ad Solin. et Tyrwhitto. Uncis incluſa pro ſcholio habenda ſunt. — Ἐζωσμένου repoſui ex Mss. Medic. Reg. Strоz. B. Vat. B. pro ἐζωσμένῳ vulgat. In editis totus hic locus ita exhibetur: σφενδόνας δὲ περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς μελαγκραίνας, σχοίνου εἶδος, ἐξ ὧ πλέκεται τὰ σχοίνια· καὶ Φιλήτας ἐν Ἑρμηνείᾳ·

Λευγαλέος δὲ χιτὼν πεπινωμένος· ἀμφὶ δ' ἀραιὴ
Ἰξὺς εἰλεῖται κάμμα μελαγκράϊνον.

ὡς σχοίνῳ ἐζωσμένῳ μελαγκραίνας. e) τῇ σφενδόνῃ] Ita exhibui cum Max. Planud. excerpt. pro vulgat. τῆς σφενδόνης.

praefixum. Circa caput fundas tres gerunt e melancraena confectas (iunci id genus eſt, ex quo funes fiunt: inde Phileta in Hermenia,

Sordibus eſt illis toga ſqualida protinus, atque
Involvit coxas cento melancranius,

ſcilicet quod ſcirpeis uterentur amiculis) aut ex crinibus aut nervis. Tribus utuntur fundarum generibus, longo (quod macrocolon vocatur) ad ictus longius dirigendos, brevi ad ferienda propinqua, (id eſt brachycolon) et mediocri ad mediocres miſſus. A puero autem ita funda exercebantur, ut non alias panis daretur, quam ſi funda ſcopum tetigiſſent. Itaque Metellus ad inſulas adnavigans pelles ſupra tabulata na-

Hiſpania. δέρεις ἔτεινεν ὑπὲρ τῶν καταῤῥωμάτων, σκέπην πρὸς τὰς σφενδόνας. εἰσήγαγε δ' ἐποίκους τρισχιλίους τῶν ἐκ τῆς Ἰβηρίας Ῥωμαίων.

Πρὸς δὲ τῇ εὐκαρπίᾳ τῆς γῆς, καὶ τὸ μηδὲν τῶν σινομένων θηρίων εὑρίσκεσθαι ῥᾳδίως, ἐνταῦθα πρόσεσιν· οὐδὲ γὰρ τοὺς λαγιδεῖς ἐπιχωρίους εἶναι φασὶν, ἀλλὰ κομισθέντων ἐκ τῆς περαίας, ὑπό τινος ἄῤῥενος καὶ θηλείας γενέσθαι τὴν ἐπιγονήν· ἣ τοσαύτη κατ' ἀρχὰς ὑπῆρχεν, ὥστε καὶ οἴκους ἀνατρέπειν ἐκ τῆς ὑπονομῆς καὶ δένδρα· καὶ ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ὥςπερ εἶπον, ἀναγκασθῆναι καταφυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους. Νῦν μέν τοι τὸ συμμεταχείρισον τῆς θήρας ἐπικρατεῖν οὐκ ἐᾷ τὴν βλάβην, ἀλλὰ λυσιτελῶς οἱ ἔχοντες καρπῶνται τὴν γῆν. Αὗται μὲν οὖν ἐντὸς στηλῶν τῶν Ἡρακλείων καλουμένων.

Πρὸς αὐταῖς δὲ δύο νησίδια, ὧν θάτερον Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσι· καὶ δή τινες καὶ ταύτας στήλας καλοῦσιν. Ἔξω δὲ στηλῶν τὰ Γάδειρα, περὶ ὧν τοσοῦτον

ε) δέρεις] δίβρεις Mss. Caſ. Med. Reg. Venet.

navium extendit ad excipiendos fundarum ictus: introduxit autem colonos, tria millia Romanorum ex Hiſpania.

Ad ſoli ubertatem id quoque accedit commodi, quod iis in inſulis non facile noxium aliquod reperitur animal. Nam cuniculos aiunt non eſſe indigenas, ſed ex oppoſita continente importato maſculo et femella: ab hoc principio tantum fuiſſe procreatum cuniculorum, ut domos etiam arboresque tandem ſubverterint, et Romanorum opem Baleares implorare (ut docuimus) coacti fuerint. Nunc venandi dexteritas non ſinit eos ad dandum damnum invaleſcere, ſed cum emolumento agri coluntur. Hae ergo ſunt inſulae intra columnas Herculis ſitae.

Ad ipſas autem columnas duae ſunt minutae inſulae, quarum alteram Iunonis inſulam appellant. A quibusdam hae columnae vocantur. Extra columnas ſunt Gades, de qui-

σῦτον μόνον εἰρήκαμεν, ὅτι τῆς Κάλπης διέχει περὶ Hiſpaniæ.
ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· τῆς δὲ ἐκβολῆς
τῦ Βαίτιδος πλησίον ἵδρυται· πλείους δ' εἰσὶ λόγοι
περὶ αὐτῆς. Οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ ἄνδρες, οἱ τὰ πλεῖστα
καὶ μέγιστα ναυκλήρια στέλλοντες, εἴς τε τὴν καθ'
ἡμᾶς θάλατταν, καὶ εἰς τὴν ἐκτὸς· ὥστε μεγάλην
οἰκοῦντες νῆσον, ὥστε τῆς περαίας νεμόμενοι πολλὴν·
ὥστ' ἄλλων εὐπορῦντες νήσων· ἀλλὰ πλέον οἰκοῦντες
τὴν θάλατταν, ὀλίγοι δ' οἰκοῦντες, ἢ ἐν Ῥώμῃ δια- pag. 169.
τρίβοντες. Ἐπεὶ πλήθει γε ἀδεμιᾶς ἂν ἀπολεί-
πεσθαι δόξειε τῶν ἔξω Ῥώμης πόλεων· ἤκουσα γῦν
ἐν μιᾷ τῶν καθ' ἡμᾶς τιμήσεων, πεντακοσίους ἄνδρας
τιμηθέντας ἱππικοὺς Γαδειτανοὺς, ὅσους ἀδένας ἀδὲ τῶν
Ἰταλιωτῶν πλὴν τῶν Παταυίνων. Τοσῦτοι δ' ὄντες,
νῆσον ἔχουσιν ἀ πολὺ μείζονα τῶν ἑκατὸν σταδίων τὸ
μῆκος, πλάτος δ' ἔσθ' ὅπου, καὶ σταδιαῖον· Πόλιν
δὲ καταρχὰς μὲν ὤκουν παντάπασι μικράν· προσεκτί-
σε δ' αὐτοῖς Βάλβος Γαδειτανὸς ὁ θριαμβεύσας
ἄλλην, ἣν νέαν καλῦσι· τὴν δ' ἐξ ἀμφοῖν Διδύμην,

quibus hoc tantum diximus, eas a Calpe diſtare ɪɔccl ſtadiis: vicina eſt haec inſula oſtiis Baetis: multi autem de ea ſunt ſermones. Etenim Gaditani ſunt qui plurimis maximisque navibus in noſtrum et exterum mare proficiſcuntur, cum neque magnam habitent inſulam, neque multum agri in oppoſita continente poſſideant, neque aliarum divites inſularum ſint: ſed plerique mare incolant, pauci domi deſideant, aut Romae verſentur. Urbs enim eorum multitudine civium non videtur ulli extra Romam cedere. Audivi enim noſtra aetate cenſu habito aliquando cenſos fuiſſe equites Gaditanos ɪɔ, quot nullius vel Italicae urbis cenſi ſunt praeter Patavinam. Tanto ergo cum ſint numero, inſulam habent non multo longiorem c ſtadiis, latitudine alicubi unius tantum ſtadii. Urbem ab initio habitarunt omnino exiguam. Condidit eis aliam, quam novam vocant, Balbus Gaditanus, vir triumphalis: ex utrisque facta eſt Didyma, ambitu non maiore

Hiſpania. ὑ πλειόνων εἴκοσι σταδίων ὅσαν τὴν περίμετρον, οὐδὲ ταύτην συνοχωρημένην· ὀλίγοι γὰρ οἰκοῦσιν ἐν αὐτῇ, διὰ τὸ πάντας θαλαττεύειν τὸ πλέον· τὰς δὲ καὶ τὴν περαῖαν οἰκεῖν· καὶ μάλιστα τὴν ἐπὶ τῆς προκειμένης νησίδος διὰ τὴν εὐφυΐαν, ἣν ὥσπερ ἀντίπολιν πεποιήκασι τῇ Διδύμῃ χαίροντες τῷ τόπῳ. Ὀλίγοι δὲ κατὰ σύγκρισιν καὶ ταύτην οἰκοῦσι καὶ τὸ ἐπίνειον, ὃ κατεσκεύασεν αὐτοῖς Βάλβος ἐν τῇ περαίᾳ τῆς ἠπείρου. Κεῖται δὲ ἐπὶ τῶν ἑσπερίων τῆς νήσου μερῶν ἡ πόλις· προσεχὲς δ' αὐτῇ τελευταῖον ἐστὶ τὸ Κρόνιον πρὸς τῇ νησίδι· τὸ δ' Ἡράκλειον ἐπὶ θάτερα τέτραπται τὰ πρὸς ἕω, καθ' ὃ δὴ μάλιστα τῇ ἠπείρῳ συνάπτουσα τυγχάνει ἡ νῆσος ὅσον σταδιαῖον πορθμὸν ἀπολείπουσα. καὶ λέγουσι μὲν διέχειν τῆς πόλεως δώδεκα μίλια τὸ ἱερὸν, ἴσον ποιοῦντες τὸν τῶν ἄθλων καὶ τὸν τῶν μιλίων ἀριθμόν· ἔστι δὲ μεῖζον, καὶ σχεδόν τι τοσοῦτον ὅσον ἐστὶ τὸ τῦ μήκους τῆς νήσου, ᵍ τὸ ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν.

Ἐρυ-

g) τὸ ἀπὸ τῆς] Reg. Stroz. B. Vat. B. μῆκος δ' ἐστὶ τὸ ἀπὸ τῆς.

iore xx ſtadiis. Neque illa arcte habitatur, pauci enim domi deſident, cum plerique in mari degant, nonnulli etiam in oppoſita terra, praecipue inſula ante Gades ſita, uberis ſoli, quam loco iſto gaudentes tanquam oppoſitam Didymae urbem fecerunt. Hanc quoque (ſi quis comparationem inſtituat) pauci inhabitant, et navale, quod eis Balbus extruxit in oppoſita continente. Urbs ſita eſt in occiduis inſulae partibus, cui contiguum eſt extrema in parte Saturni templum, e regione parvae inſulae. Herculis fanum in alteram partem verſus ortum poſitum eſt, qua proxime ad continentem inſula accedit, unius ſtadii freto divulſa. Dicunt XII paſſuum millibus ab urbe fanum hoc abeſſe, numerum milliarium numero certaminum Herculis exaequantes: eſt autem maior diſtantia, ac fere tanta, quanta eſt inſulae ab ortu ad occaſum longitudo.

Vide-

Ἐρυθείαν δὲ τὰ Γάδειρα ἔοικε λέγειν ὁ Φερεκύ- Hiſpania.
δης, ἐν ᾗ τὰ περὶ τὸν Γηρυόνην μυθεύουσιν. Ἄλλοι
δὲ τὴν παραβεβλημένην ταύτῃ τῇ πόλει νῆσον, πορθμῷ
σταδιαίῳ διειργομένην· τὸ εὔβοτον ὁρῶντες, ὅτι τῶν
νεμομένων αὐτόθι προβάτων τὸ γάλα, ὀρὸν ἀποιεῖ.
τυροποιοῦσι τὲ πολλῷ ὕδατι μίξαντες διὰ τὴν πιότητα·
[h] ἐν πεντήκοντά τε ἡμέραις πνίγεται τὸ ζῶον, εἰ μή
τις ἀποσχάζει τι τοῦ αἵματος. Ξηρὰ δέ ἐστιν ἡ νέ-
μονται βοτάνην, ἀλλὰ παίνει σφόδρα· τεκμαίρονται
δ' ἐκ τοῦ πεπλάσθαι τὸν μύθον τὸν περὶ τὰ βοκόλια
τοῦ Γηρυόνου· κοινῇ μέντοι συνῴκισαι πᾶς ὁ αἰγιαλός.

Περὶ δὲ τῆς κτίσεως τῶν Γαδείρων τοιαῦτα [i] λέ-
γοντες, μέμνηνται Γαδιτανοὶ χρησμῷ τινος, ὅν τινα
γενέσθαι φασὶ Τυρίοις κελεύοντα ἐπὶ τὰς Ἡρακλέους
στήλας [k] ἀποικίας πέμψαι· τοὺς δὲ πεμφθέντας
κατασκοπῆς χάριν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν πορθμὸν ἐγένον-
το τὸν κατὰ τὴν Κάλπην, νομίσαντας τέρμονας εἶναι

h) ἐν πεντήκοντα] Mss. Caſ. Vat. A. B. Stroz. Int. pr. ἐν τριάκοντα. i) λέγοντες, μέμνηνται] Sic omnes Codd. vulgo λέγονται. Μέμνηται. k) ἀποικίας] Mss. Caſ. Vat. A. Venet. ἀποικίαν.

Videtur Gadibus nomen Erytheae tribuiſſe Pherecydes, in qua boves Geryonis fuiſſe fabulantur: alii eo nomine intelligunt inſulam Gadibus adſitam, freto unius ſtadii deiunctam: ratione habita paſcuorum bonitatis, quod ibi paſcentium ovium lac fero caret, multumque ei ob pinguedinem additur aquae, ut caſeus cogi poſſit: et L dierum ſpatio pecus ſuffocatur, niſi ſanguinis aliquid mittatur. Herba, qua paſcuntur, ſicca eſt, ſed admodum pingues reddit: id coniiciunt ex eo, quod fabula ficta eſt de armentis Geryonis: communiter quidem totum litus frequentatur.

Caeterum Gades ut fuerint conditae, talia feruntur. Memorant Gaditani oraculum, Tyriis datum, quod eos iuberet ad columnas Herculis coloniam deducere, miſſos loci videndi cauſa, cum ad fretum apud Calpen perveniſſent, opinatos finem terrae habi-

Hiſpania. τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς Ἡρακλέους στρατιᾶς τὰ ἄκρα
ποιοῦντα τὸν πορθμὸν (ταῦτα δ' αὐτὰ καὶ στήλας
pag. 170. l ὀνομάζειν τὸ λόγιον) κατασχεῖν εἴς τι χωρίον ἐντὸς
τῶν στενῶν, ἐν ᾧ νῦν ἐστιν ἡ τῶν m Ἐξιτανῶν πόλις·
ἐνταῦθα δὲ θύσαντας μὴ γενομένων καλῶν τῶν
ἱερείων, ἀνακάμψαι πάλιν. Χρόνῳ δ' ὕστερον τὰς
πεμφθέντας προελθεῖν ἔξω τοῦ πορθμοῦ περὶ χιλίους
καὶ πεντακοσίους σταδίους εἰς νῆσον Ἡρακλέους ἱεράν,
κειμένην κατὰ πόλιν Ὀνόβαν τῆς Ἰβηρίας· καὶ νο-
μίσαντας ἐνταῦθα εἶναι τὰς στήλας, θύσαι τῷ θεῷ·
μὴ γενομένων δὲ πάλιν καλῶν τῶν ἱερείων, ἐπανελθεῖν
οἴκαδε. τῷ δὲ τρίτῳ στόλῳ τοὺς ἀφικομένους, Γάδειρα
κτίσαι καὶ ἱδρύσασθαι τὸ ἱερὸν ἐπὶ τοῖς ἑῴοις τῆς
νήσου· τὴν δὲ πόλιν ἐπὶ τοῖς ἑσπερίοις. Διὸ δὲ τοῦτο
n τοῖς. μὲν δοκεῖν τὰ ἄκρα τοῦ πορθμοῦ τὰς στήλας
εἶναι, τοῖς δὲ τὰ Γάδειρα· τοῖς δ' ἔτι πορρώτερον τῶν
Γαδείρων ἔξω o προκεῖσθαι. Ἔνιοι δὲ στήλας ὑπέλα-
βον

l) ὀνομάζειν] ita omnes Codd. vulgo ὀνομάζει. m) Ἐξιτανῶν] ita recte Caſ. Mss. Stroz. B. Vat B. vulgo Ἀξιτανῶν. n) τοῖς μὲν .... τοῖς δὲ] Mss. Caſ. Vat. A. B. Venet. τοὺς μὲν .... τοὺς δὲ. o) προκεῖσθαι] Mss. Caſ. κεῖσθαι.

habitatae et Herculeae expeditionis eſſe ea quibus fretum illud clauditur extrema (quae oraculum columnas vocat) appuliſſe intra anguſtias ad locum, ubi nunc eſt Exitanorum urbs, ibi cum re divina facta non perlitarent, domum rediiſſe. Aliquanto poſt tempore miſſos, extra fretum progreſſos ad CIↃ IↃ ſtadia, ad inſulam veniſſe Herculi ſacram, e regione Onobae Hiſpanicae urbis ſitam: ratosque ibi eſſe columnas, Deo ſacrificaſſe: rurſumque victimis, non addicentibus, domum ſe recepiſſe. Eos qui tertio navigaverunt, Gades condidiſſe, templo in ortiva, urbe in occidua inſulae parte poſitis. Hinc quidam putaverunt, extrema freti columnas eſſe, alii Gades, alii etiam quippiam ultra Gades ſitum. Nonnulli pro columnis habent

βον τὴν Κάλπην καὶ p τὴν Ἀβύλυκα, τὸ ἀντικείμενον Hiſpania.
ὄρος τῆς Λιβύης, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Μεταγωνίῳ Νομαδικῷ ἔθνει ἱδρύσθαι· οἱ δὲ τὰς πλησίον ἑκατέρᾳ νησίδας, ὧν τὴν ἑτέραν Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσιν. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὴν μὲν τῆς Ἥρας νῆσον καὶ ἱερὸν λέγει αὐτῆς· ἄλλην δέ φησιν εἶναί τινα, q ἀφ' Ἀβύλυκα ὄρος, ἀδὲ Μεταγώνιον ἔθνος. Καὶ τὰς Πλαγκτὰς καὶ τὰς Συμπληγάδας ἐνθάδε μεταφέρουσί τινες, ταύτας εἶναι νομίζοντες πύλας, ἃς Πίνδαρος καλεῖ πύλας Γαδειρίδας, εἰς ταύτας ὑστάτας ἀφῖχθαι φάσκων τὸν Ἡρακλέα. Καὶ Δικαίαρχος δὲ, καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ Πολύβιος, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων περὶ τὸν πορθμὸν ἀποφαίνουσι τὰς πύλας. Οἱ δὲ Ἴβηρες καὶ Λίβυες ἐν Γαδείροις εἶναί φασιν· ἀδὲν γὰρ ἐοικέναι πύλαις τὰ περὶ τὸν πορθμόν. Οἱ δὲ τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις χαλκᾶς ὀκταπήχεις, ἐν αἷς ἀναγέγραπται

p) τὴν Ἀβύλυκα] Caſ. Reg. Vat. A. B. libri τὸν Ἀβ.
q) ἀφ' Ἀβύλυκα ὄρος] ita in omnibus Mss. extat. vulgo ἀφ' Ἀβ. καὶ ὄρος.

bent Calpen et Abylycam, qui eſt mons ex adverſo Calpae in Africa, quem Eratoſthenes ait ſitum eſſe in Metagoniis Numidica gente: alii inſulas exiguas utrique monti propinquas, quarum alteram Iunonis inſulam vocant. Artemidorus Iunonis quidem et inſulam et fanum agnoſcit: diverſum tamen ait eſſe ab Abylyca, neque montem eſſe, neque in Metagoniis. Quidam etiam Planctas et Symplegadas petras huc transferunt, exiſtimantque has eſſe columnas, quas Pindarus vocat portas Gadiridas, dicens ultimo ad eas perveniſſe Herculem. Quin et Dicaearchus, et Eratoſthenes, et Polybius, et plurimi Graecorum columnas ad fretum eſſe aſſerunt. At Hiſpani et Afri Gadibus eas vindicant: nihil enim columnarum ſimile habere ea quae ſunt ad fretum. Alii columnas intelligi volunt aereas octo cubitorum columnas quae ſunt Gadibus in Herculis delubro, quibus in-

Hiſpania. τὸ ἀνάλωμα τῆς κατασκευῆς τῷ ἱερῷ· ταύτας λέγεσθαι φασὶν, ἐφ' ἃς ἐρχόμενοι οἱ τελέσαντες τὸν πλοῦν, καὶ θύοντες τῷ Ἡρακλεῖ, διαβοηθῆναι παρεσκεύασαν, ὡς τοῦτ' εἶναι καὶ γῆς καὶ θαλάττης τὸ πέρας· τοῦτον δ' εἶναι πιθανώτατον καὶ Ποσειδώνιος ἡγεῖται τὸν λόγον· τὸν δὲ χρησμὸν, καὶ τὰς πολλὰς ἀποστόλας, ψεῦσμα Φοινικικόν. [r] Περὶ μὲν οὖν τῶν ἀποστόλων τί ἄν τις διϊσχυρίσαιτο, πρὸς ἔλεγχον ἢ πίστιν, ἀδετέρως [s] παρὰ λόγον. Τὸ δὲ τὰς νησίδας ἢ τὰ ὄρη μὴ φάσκειν ἐοικέναι στήλαις, ἀλλὰ ζητεῖν ἐπὶ τῶν κυρίως λεγομένων στηλῶν τὰς τῆς οἰκουμένης ὄρους ἢ τῆς στρατείας τῆς Ἡρακλέους, ἔχει μέν τινα νοῦν· ἔθος γὰρ παλαιὸν ὑπῆρξε τὸ τίθεσθαι
pag. 171. τοιούτους ὄρους, καθάπερ οἱ Ῥηγῖνοι τὴν στήλίδα ἔθεσαν τὴν ἐπὶ τῷ πορθμῷ κειμένην πυργίον τι· καὶ ὁ τοῦ Πελώρου λεγόμενος πύργος ἀντίκειται ταύτῃ τῇ στηλίδι· καὶ οἱ Φιλαίνων λεγόμενοι βωμοὶ, κατὰ μέσην που τὴν

r) Περὶ μὲν — τὰς νησίδας] Mss. Stroz. A. Venet. Περὶ τὰς νησίδας, omiſſis intermediis. s) παρὰ λόγον] Caſ. coni. παρὰ λόγον ὄν;

inſcriptus eſt ſumtus in templi factus exaedificationem, hasque aiunt eſſe, ad quas cum navigatione abſoluta perveniſſent, ſacris Herculi factis, eam famam curaverint divulgari, ibi maris eſſe terraeque finem: atque hanc maxime omnium opinionum probabilem Poſidonius cenſet: oraculum autem et multos legatos, commentum Punicum. Ac de legatis quidem iſtis in utramque partem non video quid certi poſſit affirmari. Id autem ratione non caret, quod dicitur inſulas iſtas aut montes non referre columnarum formam: et quod quaeruntur columnae proprie ſic dictae, quae ſint finis mundi et expeditionis Herculeae nota. Vetuſti enim moris fuit, huiusmodi ponere limites, quemadmodum Rhegini columellam in frero ſeu turriculam poſuerunt, cui oppoſita eſt turris Pelori: et Philaenorum arae in medio prope terrae quae eſt intra

Syr-

τὴν μεταξὺ τῶν Σύρτεων γῆν. Καὶ ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ Hiſpania.
Κορινθιακῷ μνημονεύεται στήλη τις ἱδρυμένη πρότερον·
ἣν ἔστησαν κοινῇ οἱ τὴν Ἀττικὴν σὺν τῇ Μεγαρίδι
κατασχόντες Ἴωνες, ἐξελαθέντες ἐκ τῆς Πελοποννή-
σου, καὶ οἱ κατασχόντες τὴν Πελοπόννησον· τ ἐπέγρα-
ψαν ἐπὶ μὲν τῷ πρὸς τῇ Μεγαρίδι μέρει,

Τὰ δ' οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία,

ἐπὶ δὲ θατέρῳ,

Τά δ' ἔστι Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία.

Ἀλέξανδρος δὲ τῆς Ἰνδικῆς στρατιᾶς ὅρια βωμοὺς
ἔθετο ἐν τοῖς τόποις, εἰς οὓς ὑστάτους ἀφίκετο τῶν πρὸς
ταῖς ἀνατολαῖς Ἰνδῶν, μιμούμενος τὸν Ἡρακλέα καὶ
τὸν Διόνυσον· ἦν μὲν δὴ τὸ ἔθος τοῦτο.

Ἀλλὰ καὶ τοὺς τόπους εἰκός ἐστι μεταλαμβάνειν
τὴν αὐτὴν προσηγορίαν, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁ χρόνος
διαφθείρῃ τοὺς τεθέντας ὅρους. Οὐ γὰρ νῦν οἱ Φιλαί-
νων μένουσι βωμοὶ, ἀλλ' ὁ τόπος μετείληφε τὴν προση-
γορίαν· ᾠδὲ ἐν τῇ Ἰνδικῇ στήλας φασὶν ὁρασθῆναι κει-

Ff 5 μένας,

τ) ἐπέγραψαν] Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. ἐπιγράψαντες. Stroz. A. Venet. ἐπίγραψαν τι. Forte ἐπέγραψαν δή.

Syrtes: et in iſthmo Corinthiaco memoratur poſita columna antiquitus, quam communi opera collocaverunt Iones qui Atticam et Megaridem pulſi e Peloponneſo occupaverunt, et qui Peloponneſum obtinuerunt, inſcriptumque fuit in parte Megaridi obverſa:

Non hîc Peloponneſus, ſed eſt Ionia.

et in altera parte:

Hic Peloponneſus eſt, non eſt Ionia.

Et Alexander in Indica expeditione ad quae ultima loca pervenit apud Indos verſus orientem degentes, aras pro termino poſuit, Herculem imitatus et Bacchum. Erat ſane hoc moris.

Verum probabile eſt locos nomen, iſtarum rerum denominationem, excipere: praeſertim ubi tempus abolet poſitos limites. Neque enim hodie extant Philaenorum arae, ſed locus id nominis retinet. Et aiunt in India neque Herculis neque Bacchi

Hiſpania. μένας, ἔθ' Ἡρακλέης ἔτε Διονύσῳ· καὶ λεγομένων μέν τοι, καὶ δεικνυμένων τῶν τόπων τινῶν, οἱ Μακεδόνες ἐπίστευον τότους εἶναι στήλας, ἐν οἷς τὶ σημεῖον εὕρισκον ἢ τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ἱστορημένων, ἢ τῶν περὶ τὸν Ἡρακλέα. Κἀνταῦθα δὴ τὰς μὲν πρώτας ἐκ ἂν ἀπιστήσαι τις, ὅροις χρήσασθαι, χειροκμήτοις τισὶ βωμοῖς, ἢ πύργοις, ἢ στηλίσιν ἐπὶ τῶν τόπων, εἰς ἃς ὑστάτας ἦκον τὰς ἐπιφανεστάτας. ἐπιφανέστατοι δὲ οἱ πορθμοὶ, καὶ τὰ ἐπικείμενα ὄρη, καὶ αἱ νησίδες, πρὸς τὸ ἀποδηλῶν ἐσχατιάς τε καὶ ἀρχὰς τόπων· ἐκλειπόντων δὲ τῶν χειροκμήτων ὑπομνημάτων, μετενεχθῆναι τὄνομα εἰς τὰς τόπους, εἴ τε τὰς νησίδας τὶς βέλεται λέγειν, εἴ τε τὰς ἄκρας τὰς ποιούσας τὸν πορθμόν. Τοῦτο γὰρ ἤδη διορίσασθαι χαλεπὸν, ποτέροις χρὴ προσάψαι τὴν ἐπίκλησιν, διὰ τὸ ἀμφοτέροις ἐοικέναι τὰς στήλας. Λέγω δὲ ἐοικέναι, διότι ἐν τοῖς τοιούτοις ἵδρυνται τόποις, οἵ σαφῶς ὑπαγορεύουσι τὰς ἐσχατιὰς καθ' ὃ καὶ στόμα εἴρηται ὁ πορθμὸς, καὶ ἔτος, καὶ ἄλλοι

chi columnas viſas fuiſſe: nihilominus Macedones indicata ipſis et demonſtrata quaedam loca crediderunt eſſe eas columnas, ubi veſtigium aliquod reperiebant eorum, quae vel de Baccho vel de Hercule erant memoriae prodita. Ergo hic quoque incredibile nequaquam eſt primos illis in locis, ad quae ultima et maxime illuſtria veniſſent, limites extructis manu aris aliquibus aut turribus aut columnis conſignaſſe: (ſunt autem freta, iisque incumbentes montes, aut inſulae maxime illuſtria ad deſignanda locorum extrema vel prima) deinde abolitis monumentis illis manuum opera conditis, nomina eorum locis inhaeſiſſe: ſive ea minutas inſulas eſſe dicas, ſive fretum conficientia promontoria. Hoc enim iam definitu difficile eſt, utris appellatio iſta ſit tribuenda, cum columnae utrisque ſint ſimiles: ſimiles dico, quia talibus in locis collocantur, quae evidenter extremitates demonſtrant: unde et huic freto et aliis nomen oris apud Grae-

ἄλλοι πλείας· τὸ δὲ στόμα πρὸς μὲν εἴσπλουν ἀρχὴ Hiſpania.
ἐστί, πρὸς δὲ ἔκπλουν ἔσχατον. Τὰ δὴ ἐπὶ τῷ στόματι
νησίδια, ἔχοντα τὸ εὐπερίγραφόν τε καὶ σημειώδες,
ὁ Φαύλως σήλαις ἀπεικάζοι τις ἄν· ὡς δ' αὕτως καὶ
τὰ ὄρη τὰ ἐπικείμενα τῷ πορθμῷ, καὶ ἐξοχήν τινα
τοιαύτην [u] ἐμφαίνοντα οἵαν αἱ στηλίδες, ἢ αἱ σῆλαι.
Καὶ ὁ Πίνδαρος ἔτως ἂν ὀρθῶς λέγοι πύλας Γαδειρί-
τας, εἰ ἐπὶ τῦ στόματος νοοῖντο αἱ σήλαι· πύλαις γὰρ [pag. 172.
ἔοικε τὰ στόματα· τὰ δὲ Γάδειρα οὐκ ἐν τοιούτοις ἵδρυ-
ται τόποις, ὥστ' ἀποδηλῦν ἐσχατιάν· ἀλλ' ἐν μέσῃ
πως κεῖται μεγάλῃ παραλίᾳ κολπώδει. Τὸ δὲ ἐπ'
αὐτὰς ἀναφέρειν τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ σήλας [x] τῷ
ἐνθάδε, ἧττον εὔλογον, ὡς ἐμοὶ φαίνεται· ὁ γὰρ ἐμ-
πόρων, ἀλλ' ἡγεμόνων μᾶλλον ἀρξάντων τῦ ὀνόματος
τύτυ, κρατῆσαι πιθανὸν τὴν δόξαν· καθάπερ καὶ
ἐπὶ τῶν Ἰνδικῶν σηλῶν. Ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπιγραφὴ,
ἥν

u) ἐμφαίνοντα οἵαν] ita Mss. Caſ. Venet. vulgo ἐκφαίνοντα οἷον. x) τῷ ἐνθάδε] ita lego cum Tyrwhitt. l. c. vulgo τὸ ἐνθ. Ms Bemb. τὰ ἐνθ.

Graecos inditum: os autem intro navigandi principium eſt, extremum foras navigantibus. Iam parvae illae in ore inſulae, cum facile circumſcribantur, et ſigni loco eſſe poſſent, non inepte columnis comparari poſſe videntur: itemque incumbentes freto montes, et eminentia ſua ſive columnam ſive columellam referentes. Atque hac ratione Pindarus recte dixerit portas Gadiridas, ſi in ore intelligantur columnae; portis enim ora iſta ſunt adſimilia: Gades autem non talibus in locis ſitae ſunt, quae extremitatem aliquam denotent, ſed iacent in medio quodammodo maritimi ſinuoſi litoris. Minus vero mihi videtur rationi conſentaneum, ad ipſas in fano Herculis, quod Gadibus eſt, poſitas columnas nomen columnarum referre velle? probabile enim eſt, non a mercatoribus, ſed a ducibus primum indito hoc nomine, eius deinde famam inclaruiſſe, ſicut et evenit de Indicis columnis. Tum inſcriptio

Hiſpania. ἦν φησιν, ἐκ ἀφιδρυμα ἱερὸν δηλῶσα, ἀλλὰ ἀναλώματος κεφάλαιον, ἀντιμαρτυρεῖ τῷ λόγῳ· τὰς γὰρ Ἡρακλείους στήλας μνημεῖα εἶναι δεῖ τῆς ἐκείνου μεγαλοργίας, ὐ τῆς Φοινίκων δαπάνης.

Φησὶ δὲ ὁ Πολύβιος κρήνην ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις εἶναι, βαθμῶν ὀλίγων κατάβασιν ἔχουσαν εἰς τὸ ὕδωρ, [y] πότιμον δὲ εἶναι· ἣν ταῖς παλιρροίαις τῆς θαλάττης ἀντιπαθεῖν· κατὰ μὲν τὰς πλήμας ἐκλείπουσαν· κατὰ δὲ τὰς ἀμπώτεις πληρουμένην. Αἰτιᾶται δ' ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐκπίπτον, [z] καλυφθείσης μὲν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κύματος κατὰ τὰς ἐπιβάσεις τῆς θαλάττης, εἴργεται τῶν τοιούτων ἐξόδων οἰκείων· ἀναχρέψαν δὲ εἰς τὸ ἐντὸς ἐμφράττει τὰς τῆς πηγῆς πόρους, καὶ ποιεῖ λειψυδρίαν· γυμνωθείσης δὲ πάλιν εὐθυπορῆσαν ἐλευθεροῖ τὰς φλέβας τῆς πηγῆς, ὥστ' [a] ἀναβλύειν εὐπόρως. Ἀρτεμίδωρος δὲ

y) πότιμον δὲ εἶναι] Mss. Caſ. Reg. ſolummodo πότιμα agnoſcunt. z) καλυφθείσης] ita omnes Codd. vulgo κατακαλυφθείσης. a) ἀναβλύειν] Stroz. ἀναβλύζειν.

ſcriptio earum, non ſacri donarii dedicationem, ſed ſummam impenſarum indicans, rationem illam impugnat: nam columnas Herculis, argumentum magnificentiae eius, non factorum a Phoenicibus ſumtuum oportet eſſe.

Porro autem ſcribit Polybius eſſe Gadibus in templo Herculis fontem, ad cuius aquas paucorum ſit graduum deſcenſus, potui aptas: qui ad aeſtus maris contrario plane ſit affectus modo, cum ſub exundationem maris deficiat, et defluente eo impleatur. Cauſam rei confert in ventum qui e profundo in ſuperficiem terrae effertur: qua ſuperficie ſub maris affluxu ab aquis occupata, ventum, cum ſuis exitibus ſolitis privetur, introrſum reverti, obſtructisque fontis meatibus aquas intercludere, rurſumque denudata aquis ſuperficie, venas fontis liberare obſtructione, atque ita tum aquam copioſe ebullire. Artemidorus

δὲ ἀντειπὼν τοῦτῳ, καὶ ἅμα παρ' αὐτοῦ τινὰ θεὶς Hiſpania.
αἰτίαν, μνησθεὶς δὲ καὶ τῆς Σιλανοῦ δόξης τοῦ συγγραφέως, ἃ μοι δοκεῖ μνήμης ἄξια εἰπεῖν, ὡς ἂν ἰδιώτης περὶ ταῦτα, καὶ αὐτὸς καὶ Σιλανός. Ποσειδώνιος δὲ ψευδῆ λέγων εἶναι τὴν ἱστορίαν ταύτην, δύο φησὶν εἶναι φρέατα ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, καὶ τρίτον ἐν τῇ πόλει· τῶν δὲ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τὸ μὲν μικρότερον, ὑδρευμένων συνεχῶς, [b] αὐθωρὸν ἐκλείπειν, καὶ διαλειπόντων τῆς ὑδρείας πληροῦσθαι πάλιν· τὸ δὲ μεῖζον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας [c] τὴν ὑδρείαν ἔχον· μειώμενον μέν τοι καθάπερ καὶ τἆλλα φρέατα πάντα, νύκτωρ πληροῦσθαι, μηκέτι ὑδρευομένων· ἐπειδὴ δὲ συμπίπτει κατὰ τὸν τῆς συμπληρώσεως καιρὸν ἡ ἄμπωτις πολλάκις, πεπιστεῦσθαι [d] καινῶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων [e] τὴν ἀντιπάθειαν. Ὅτι μὲν ἦν ἡ ἱστορία πεπίστευται, καὶ

b) *αὐθωρὸν ἐκλείπειν*] Sic in omnibus Mss. vulgo *αὐθωρὸν καὶ ἐκλείπειν*. Xyl. et Caſ. coni. *αὐθωρεὶ καὶ ἐκλ.* c) *τὴν ὑδρείαν ἔχον*] Xyl. et Caſ. coni. *τὴν ὑδρ. ἀνέχον*. d) *καινῶς*] Caſ. coni. *κενῶς*. Forte *κοινῶς*. e) *τὴν ἀντιπάθειαν*] ita Xyl. cum Caſ. optime coni. vulgo *τὴν ἀντίπλοιαν*.

rus autem dum huius ſententiam vult reſellere, aliamque a ſe cauſam profert, facta ſimul Silani hiſtorici mentione, indigna relatu mihi videtur dicere: quippe cum et ipſe et Silanus harum fuerint rerum rudes. At Poſidonius falſitatis hanc narrationem damnans, duos ait in Herculis templo eſſe puteos, et in urbe tertium: eorum qui ſunt ad Herculis, minorem, cum continenter ex eo aqua hauriatur, ea ipſa hora ſiccari, rurſumque impleri, ubi deſitum fuerit aquari: maiorem totius diei aquationi ſufficere minui quidem ipſum quoque more aliorum puteorum, aquatione autem noctu ceſſante repleri: et cum in repletionis tempus incidat non raro maris defluxus, creditam eſſe ab incolis inuſitatam illam contrarietatem affectionis. Hiſtoriae quidem huic fidem adhibitam fuiſſe, cum ille ait,

et

Hiſpania. καὶ ὕτος εἴρηκε, καὶ ἡμεῖς [f] ἐν τοῖς παραδόξοις θρυλλυμένην παρειλήφαμεν. Ἠκούομεν δὲ, καὶ φρέατα εἶναι, τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἐν τοῖς κήποις, τὰ δ' ἐντὸς·
pag. 173. διὰ δὲ τὴν μοχθηρίαν τοῦ ὕδατος κατὰ τὴν πόλιν δεξαμένας ἐπιπολάζειν τοῦ λακκαίου ὕδατος· εἰ μέν τοι καὶ τούτων τι τῶν φρεάτων ἐπιδείκνυται τὴν τῆς ἀντιπαθείας ὑπόνοιαν, οὐκ ἴσμεν. Τὰς δ' αἰτίας εἴπερ συμβαίνει ταῦτα ὕτως, ὡς ἐν χαλεποῖς ἀποδέχεσθαι δεῖ. Εἰκὸς μὲν γὰρ ὕτως ἔχειν, ὡς ὁ Πολύβιός φησιν. Εἰκὸς δὲ καὶ τῶν φλεβῶν τινας τῶν πηγαίων νοτισθείσας ἔξωθεν χαυνοῦσθαι, καὶ [g] παρέκχυσιν εἰς τὰ πλάγια μᾶλλον διδόναι τοῖς ὕδασιν, ἢ ἀναθλίβειν κατὰ τὸ ἀρχαῖον ῥεῖθρον εἰς τὴν κρήνην· νοτίζεσθαι δ' ἀναγκαῖον ἐπικλύσαντος τοῦ κύματος. Εἰ δ' ὅπερ Ἀθηνόδωρος φησὶν, εἰσπνοή τε καὶ ἐκπνοὴ τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς πλημμυρίδας καὶ περὶ τὰς ἀμπώτεις ἔοικεν, εἶναι ἄν τινα τῶν ῥεόντων ὑδάτων,

f) ἐν τοῖς παραδόξοις θρυλλυμένην] ita omnes Codd. vulgo ἐν τοῖς παραδόξως θρυλλυμένοις. g) παρεκχυσιν] ita ſcripſi auctoritate omnium Mss. vulgo παράχυσιν.

et nos in divulgatis rerum inuſitatarum narrationibus traditum reperimus. Auditu etiam cognovimus, eſſe Gadibus alios quoque puteos partim in ipſa urbe, partim extra in hortis: ſed ob aquae vitioſitatem in urbe uſurpari ciſternas lacuſtris aquae: utrum autem hi quoque putei aliquam iſtius naturalis diſſenſionis a mari dent ſignificationem, ignoro. Quod ſi haec ita eveniunt, cauſarum aſſignationem ita par eſt accipere, ut fieri in rebus difficilibus debet. Ac fieri poteſt, ut res ita habeat, ſicut iudicavit Polybius. Probabile eſt etiam quasdam fontis venas humectatas extrinſecus laxari, ita ut magis in obliquam partem aquas diffundant, quam eas ſecundum priſtinum alveum in fontem exprimant: laxari autem neceſſe eſt inundatione aquarum. Quod ſi, ut Athenodoro videtur, inſpirationis et exſpirationis ſimile quippiam habent maris affluxus et refluxus, fortaſſis quaedam aquarum fluentium

ſunt,

των, ἃ κατ' ἄλλας μὲν πόρας [h] ἔχει τὴν ἔκρυσιν κατὰ Hiſpania.
Φύσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν (ὧν δὴ τὰ στόματα πηγὰς καὶ κρήνας καλοῦμεν) κατ' ἄλλας δὲ πόρας συνέλκεται πρὸς τὸ τῆς θαλάττης βάθος· καὶ [i] συνεξαίροντα μὲν ἐκείνην, ὥστε πλημμυρεῖν, ὅταν οἷον ἐκπνοὴ γένηται, τὸ οἰκεῖον [k] ἀπολείπει ῥεῖθρον· πάλιν ἀναχωρεῖ πρὸς τὸ οἰκεῖον ῥεῖθρον, ὅταν ἐκείνη λάβῃ τὴν ἀναχώρησιν.

Οὐκ οἶδα δὲ, πῶς κατ' ἄλλα δεινὸς ἀποφαίνων ὁ Ποσειδώνιος τὺς Φοίνικας, ἐνταῦθα μωρίαν μᾶλλον, ἢ δριμύτητα αὐτῶν κατέγνωκεν. [l] Ἡμέρα μὲν γὰρ καὶ νυκτὶ ἡ τῦ ἡλίυ περιφορὰ μετρεῖται, ποτὲ μὲν ὑπὸ γῆς ὄντος, ποτὲ δὲ ὑπὲρ γῆς φαινομένυ· φησὶ δὲ τὴν τῦ ὠκεανῦ κίνησιν ὑπέχειν ἀστροειδῆ περίοδον, τὴν μὲν ἡμερήσιον ἀποδιδῦσαν, τὴν δὲ μηνιαῖαν, τὴν δ' ἐνιαυ-

h) ἔχει τὴν ἔκρυσιν] ita optime Caſ. cum Epitomae auctore legit. vulgo ἐκχεῖ τὴν ἔκρ. i) συνεξαίροντα] Stroz. συνεξαίροντω. Caſ. coni. συνεξαίροντα μὲν ἐκείνη: diſſentiente Gronov. animadv. ad Strab. p. 172. k) ἀπολείπει] Stroz A. Venet. ἀπολείπειν. l) ἡμέρα — ἡ τῦ ἡλίυ περιφορὰ] Mss. Henr. Steph. ap. Caſaub. et Stroz. ἡμέρα γὰρ νὺξ τῇ τῦ ἡλίυ περιφορᾷ μετρεῖται.

ſunt, quae per alios meatus naturam ſecutae effluxus in ſuperficiem effundunt (quorum ora fontes et ſcaturigines vocamus) aliis autem meatibus una trahuntur ad profunditatem maris: eaeque aquae mare ita attollunt, ut exundet quando fit exſpiratio, ac tum ſuum relinquunt proprium meatum: in quem redeunt, mari defluente.

Neſcio autem qui factum ſit, ut Poſidonius in caeteris rebus acumen ingenii Phoenicibus tribuens, magis hoc loco eos fatuos quam ſubtiles iudicet. Solis converſionem die ac nocte metimur partem ſupra, partem infra terram eo exigente. Iam ille tradit oceani motum imitari converſionem coeleſtem, eſſeque aeſtum maris alium diurnum alium menſtruum, alium

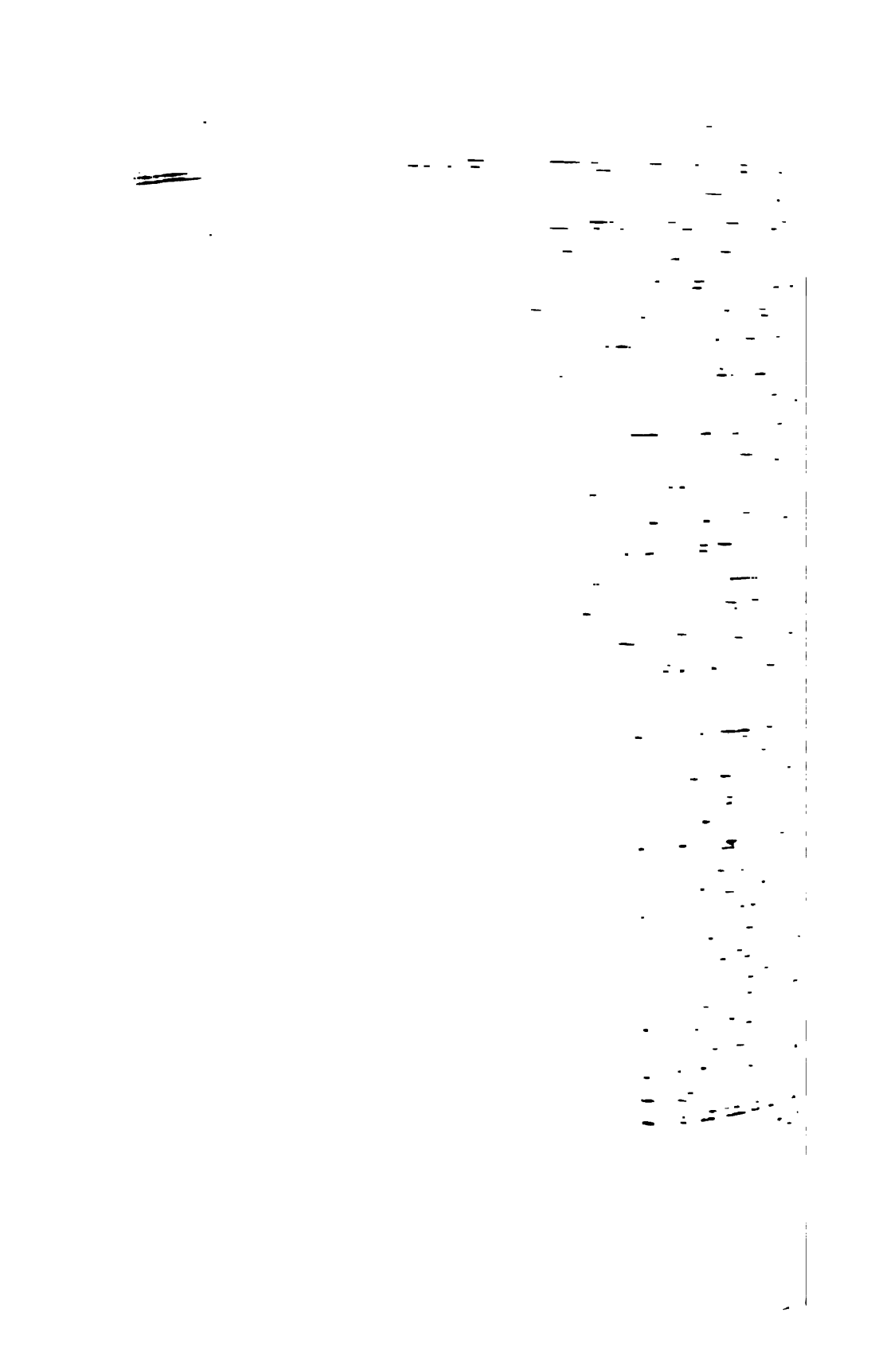

ϑ' ἕως τῶν συνόδων αἱ αὐξήσεις· [m] πλεονάζειν Hiſpania.
νω καὶ τάχει τὰς αὐξήσεις. Τὰς δ' ἐνιαυσίας
ῶν ἐν Γαδείροις πυϑέσϑαι φησί· λεγόντων, ὡς
ερινὰς τροπὰς μάλιστα αὔξοιντο καὶ αἱ ἀνα-
ις, καὶ αἱ ἐπιβάσεις. Εἰκάζει δ' αὐτὸς ἀπὸ
πῶν μειοῦσϑαι μὲν ἕως ἰσημερίας· αὔξεσϑαι
χειμερινῶν τροπῶν· εἶτα μειοῦσϑαι μέχρι εἰαρι-
μερίας· εἶτα αὔξεσϑαι μέχρι ϑερινῶν τροπῶν.
ὲ περιόδων τούτων ὁσῶν καϑ' ἑκάστην ἡμέραν
κτα, τὸν συνάμφω χρόνον, δὶς μὲν ἐπιβαινούσης
αλάττης, δὶς δὲ ἀναχωρούσης, τεταγμένως δὲ
ῶν ἡμερησίων χρόνων, καὶ τῶν νυκτερινῶν, πῶς
τὸ πολλάκις μὲν συμβαίνειν κατὰ τὰς ἀμπώ-
τὴν πλήρωσιν τοῦ ῥεύματος, μὴ πολλάκις δὲ τὴν
ϑρίαν; ἢ πολλάκις μὲν, μὴ ἰσάκις δέ; ἢ καὶ
ς δὲ, τοὺς Γαδειρίτας [n] ταῦτα μὲν μὴ ἱκανοὺς
γενέ-

m) πλεονάζειν γρ.] πλ. δὲ καὶ Med. Reg. Stroz. n) ταῦ-
ν μὴ ἱκανοὺς γενέσϑαι] ita Mss. Reg. Venet. Stroz. A.
μὲν ἢ ἱκανοὺς γ. Vat. A. B. Stroz. B. Vulgo part. negat.

ium lucidum oſtendat, vernum aequinoctium de-
ea rurſum ad coitum us- creſcere: ea autem in-
nenta tempore et celeri- ſeſe ſuperare. Annuas
ique maris vices ſe a Ga-
nis auditu cognoviſſe ait.
enim illos tradere, circa
tivum ſolſtitium receſſus
eſſusque maris maxime
eri: ſe vero coniecturam
cere, eosdem inde ad ae-
inoctium usque diminui,
rſumque ad brumam usque
creſcere, ab hac usque ad

Hiſpania. γενέσθαι τηρῆσαι καθ' ἡμέραν γινόμενα· ° τὰς δ' ἐνιαυσίους περιόδους, ἐκ τῶν ἅπαξ συμβαινόντων κατ' ἔτος, τηρῆσαι; [τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα]. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε πιστεύει αὐτοῖς, δῆλον ἐξ ὧν καὶ προσεικάζει γενέσθαι τὰς μειώσεις καὶ πάλιν αὐξήσεις, ἀπὸ τροπῶν ἐπὶ τροπάς τε ἑτέρας, κἀκεῖθεν πάλιν ἐπανόδους. Καὶ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο εἰκὸς, ὅτι τηρητικοὶ ὄντες τὰ μὲν συμβαίνοντα οὐκ εἶδον, τοῖς δὲ μὴ συμβαίνουσιν ἐπίστευσαν.

Φησὶ δ' ἂν Σέλευκον τὸν ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ᵖ καὶ ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ ὁμαλότητα λέγειν κατὰ τὰς τῶν ζωδίων διαφοράς· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἰσημερινοῖς ζωδίοις τῆς σελήνης ἅσης ὁμαλίζειν τὰ πάθη, ἐν δὲ τοῖς τροπικοῖς ἀνωμαλίαν εἶναι, καὶ πλήθει καὶ τάχει· τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον κατὰ

o) τὰς δ' ἐνιαυσίους — καθ' ἡμέραν γινόμενα] Haec abſunt e Mss. Bemb. Stroz. B. Vat. B. quod non improbandum mihi videtur: ſaltem quae uncis incluſi delenda ſunt. p) καὶ ἀνωμαλίαν — λέγειν] Mss. Caſ. Reg. Stroz. A. Venet. Vat. A. καὶ ὁμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ ἀνωμαλίαν λέγειν.

te obſervaſſe quae fierent quotidie: at qui potuerunt annuas viciſſitudines ex eo deprehendere, quod ſemel fit toto anno? Nam quod fidem eis ipſe adhibuerit, ex eo conſtat, quod ipſe coniecturam de reliquis porro incrementis et decrementis ſolſtitiorum et aequinoctiorum cauſa addit. Ne hoc quidem conſentaneum eſt, homines iſtos obſervandi ſtudioſos ea quae eveniunt non animadvertiſſe, credidiſſe iis quae non fierent.

Refert ergo Seleucum eum, qui a rubro mari oriundus fuit, in his aequalitatem inaequalitatemque ſtatuere aliquam pro ſignorum coeleſtium ratione: nam Luna in aequinoctialibus ſignis haerente, aequabiliter illos aeſtus fieri: in ſolſtitialibus autem et quantitate et celeritate inaequali: eamque inaequalitatem in reliquis ſignis locum habere, pro eo atque unum-

κατὰ τὰς συνεγγισμὰς εἶναι τὴν [q] ἀνωμαλίαν. Αὐτὸς δὲ κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς περὶ τὴν πανσέληνον φησὶν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ γενόμενος τῷ ἐν Γαδείροις πλείους ἡμέρας, μὴ δύνασθαι συνεῖναι τὰς ἐνιαυσίους διαφοράς. Περὶ μέν τοι τὴν σύνοδον ἐκείνῃ τῇ μηνὸς, τηρῆσαι μεγάλην παραλλαγὴν ἐν Ἰλίπᾳ τῆς τοῦ Βαίτιος ἀνακοπῆς παρὰ τὰς ἔμπροσθεν, ἐν αἷς ἀδὲ ἕως ἡμίσους τὰς ὄχθας ἔβρεχε· τότε δ' ὑπερχεῖσθαι τὸ ὕδωρ, ὥςθ' ὑδρεύεσθαι τὰς στρατιώτας αὐτόθι (διέχει δ' ἡ Ἰλίπα τῆς θαλάττης περὶ ἑπτακοσίους σταδίους) τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ πεδίων [r] καὶ ἐπὶ λ σταδίους εἰς βάθος καλυπτομένων ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος, ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνεσθαι [s] τὸ τῆς κρηπίδος ὕψος, τῆς τε τοῦ νεῶ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, [t] καὶ τῆς τοῦ χώματος, ὃ τοῦ λιμένος πρόκειται, τοῦ ἐν Γαδείροις, ἀδ' ἐπὶ δέκα πήχεις καλυπτόμενον, ἀναμετρῆσαι φησί· κἂν προσ-

Hiſpania

p. 175.

Gg 2

q) ἀνωμαλίαν] Omnes Codd. praeter Vat. A. ἀναλογίαν. r) καὶ ἐπὶ λ σταδίους] Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. καὶ ἐπὶ ν σταδίους. s) τὸ τῆς κρηπίδος ὕψ.] Malim cum Caſaub. τό δὲ τῆς κρ. ὕψ. t) καὶ τῆς τοῦ χώματος] Forte καὶ τὸ (ſc. ὕψος) τοῦ χώματος.

unumquodvis eorum ad dicta propius accedit. Ipſe autem ſe memorat Gadibus in Herculis templo fuiſſe ſub ipſum aeſtivum ſolſtitium, in plenilunio per aliquot multos dies, neque tamen anniverſarias iſtas mutationes potuiſſe deprehendere: ſed circa eius menſis novilunium magnam ſe in Baetis fluvii apud Ilipam repercuſſione notaſſe diverſitatem: qui cum ante vix usque ad dimidium ripam madefaceret, tunc ita fuerit effuſus, ut ibi aquarentur milites: (abeſt autem Ilipa a mari circiter ɪɔcc ſtadia) et campeſtria mari propinqua etiam usque xxx ſtadia in altum fuiſſe aquis tecta, ita ut inſularum modo mari quaedam ambirentur altitudo fundamenti, cui fanum Herculis inſiſtit, et aggeris, qui portui Gaditano praepoſitus eſt, usque ad x cubitos occultata, ut menſum ſe ait: quod ſi quis

Hiſpania προσθῆ δέ τις καὶ τὸ διπλάσιον τούτῳ, κατὰ τὰς γενομένας ποτὲ παραυξήσεις, [u] ὅτω παρασχεῖν ἂν τὴν ἔμφασιν, ἣν ἐν τοῖς πεδίοις παρέχεται τὸ μέγεθος τῆς πλημμυρίδος· τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, κοινὸν ἱστορεῖται κατὰ πᾶσαν τὴν κύκλῳ παρωκεανῖτιν.

Τὸ δὲ τοῦ Ἴβηρος ποταμοῦ καινὸν καὶ ἴδιον φησὶν ἕτος· πλημμυρεῖ γὰρ ἔσθ' [x] ὅπου καὶ χωρὶς ὄμβρων καὶ χιόνων, ἐπειδὰν τὰ βόρεια πνεύματα πλεονάσῃ· αἰτίαν δ' εἶναι τὴν λίμνην, δι' ἧς ῥεῖ· συνεκβάλλεσθαι γὰρ τὸ λιμναῖον ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ἱστορεῖ δὲ καὶ δένδρον ἐν Γαδείροις, οὗ ἔχον καμπτομένους εἰς ἕδαφος, πολλάκις δὲ φύλλα ξιφοειδῆ, πηχυαῖα τὸ μῆκος, πλάτος δὲ τετραδάκτυλα. Περὶ δὲ νέαν Καρχηδόνα, δένδρον ἐξ ἀκάνθης φλοιὸν ἀφιέναι, ἐξ οὗ ὑφάσματα γίνεται κάλλιστα. Τῷ μὲν οὖν ἐν Γαδείροις, καὶ ἡμεῖς εἴδομεν ὅμοιον ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν τῶν κλάδων κατάκαμψιν· τοῖς δὲ φύλλοις ἀνόμοιον, οὐδὲ καρ-

u) ὅτω παρασχεῖν] Caſaub. coni. οὐδ' ὅτω παρ. x) ὅπου καὶ] ὅπου τε καὶ Stroz. B.

quis etiam duplum huius addat, ſecundum incrementa tunc facta, ita poſſit indicium praeberi eius magnitudinis, quam in campis exundatio fecit. Atque hoc quidem traditur evenire communiter toti orae oceano adiacentis circulo.

Novum autem et peculiare quippiam ille de Ibero fluvio refert: eum aliquando exundare nullis imbribus aut nivibus cauſam praebentibus, cum Boreae frequentes flant: in cauſa eſſe paludem, per quam fluit: nam a ventis aquam paluſtrem una extorqueri. Narrat etiam arborem eſſe Gadibus, cuius rami ad ſolum ſint deflexi, folia frequenter cubitalia longitudine, quatuor lata digitos, forma gladii: et apud novam Carthaginem arborem eſſe, quae e ſpina corticem emittat, unde telae pulcerrimae conficiantur. Nos ſane, quod ad ramorum deorſum inflexionem attinet, Gaditanae arboris ſimilem in Aegypto vidimus, foliis tamen diſſimilem et fructu (facit enim ille ſuam frugife-

ram)

καρπὸν ἔχον· τοῦτο δ' ἔχειν φησί· τὰ δ' ἀκάνθινα Insulae.
ὑφαίνεται καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ· φέρει δ' ὀδὲν δένδρον
τὴν ἄκανθαν, ἐξ ἧς ὁ φλοιὸς, ἀλλὰ χαμαίζηλος
ἡ βοτάνη. Τῷ δὲ δένδρῳ τῷ ἐν Γαδείροις καὶ τοῦτο
προσιστόρηται, ὅτι κλάδου μὲν ἀποκλωμένου, γάλα ῥεῖ·
ῥιζης δὲ τεμνομένης, μιλτώδες ὑγρὸν ἀναφέρεται· το-
σαῦτα καὶ περὶ τῶν Γαδείρων.

Αἱ δὲ Καττιτερίδες, δέκα μέν εἰσι, κεῖνται δ' ἐγγὺς
ἀλλήλων, πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τῶν Ἀρτάβρων λιμένος
πελαγίαι· μία δ' αὐτῶν ἔρημός ἐστι· τὰς δ' ἄλλας
οἰκοῦσιν ἄνθρωποι μελάγχλαινοι, ποδήρεις ἐνδεδυκό-
τες τοὺς χιτῶνας, ἐζωσμένοι περὶ τὰ στέρνα, μετὰ
ῥάβδων περιπατοῦντες, [y] ὅμοιοι ταῖς τραγικαῖς Ποιναῖς.
ζῶσι δ' ἀπὸ βοσκημάτων νομαδικῶς τὸ πλέον. Μέ-
ταλλα δὲ ἔχοντες κασσιτέρου καὶ μολύβδου, κέραμον
ἀντὶ τούτων καὶ τῶν δερμάτων διαλλάττονται, καὶ
ἅλας, καὶ χαλκώματα πρὸς τοὺς ἐμπόρους. Πρότερον
μὲν

y) ὅμοιοι — Ποιναῖς] ita Mss. Reg. Vat. A. B. Stroz. A. B. Venet. vulgo ὅμοιοι τοῖς τραγικοῖς ταῖς ὑπηνείαις.

ram) carentem. E ſpinis autem texturae fiunt etiam in Cappadocia: ſed nulla arbor ſpinam fert, e quibus cortex: ſtirps eſt humilis. De Gaditana autem arbore id praeterea narrat, eam ramo effracto lac, radice inciſa humorem minii ſimilem emittere. Atque haec de Gadibus ſufficiant.

Caſſiterides inſulae decem ſunt numero, vicinae invicem, ab Artabrorum portu verſus ſeptentrionem in alto ſitae mari: una earum deſerta eſt, reliquae ab hominibus incoluntur atras veſtes gerentibus, tunicas indutis ad talos usque demiſſas, cinctis circum pectus, cum baculis ambulantibus, ſimiles tragoediarum Furiis. Vivunt ii ex pecore, vagantes fere incertis ſedibus. Metalla habent ſtanni et plumbi, quorum, et pellium loco fictilia, ſales, et aerea opera a mercatoribus recipiunt. Primis temporibus ſoli

Inſulae. μὲν ἕν, Φοίνικες μόνοι τὴν ἐμπορίαν ἔτελλον ταύτην ἐκ τῶν Γαδείρων, κρύπτοντες ἅπασι τὸν πλοῦν· τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπακολουθούντων ναυκλήρῳ τινὶ, ὅπως καὶ αὐτοὶ γνοῖεν τὰ ἐμπορεῖα, Φθόνῳ ὁ ναύκληρος ἑκὼν εἰς τέναγος ἐξέβαλε τὴν ναῦν· ἐπαγαγὼν δ' εἰς τὸν αὐτὸν ὄλεθρον καὶ τὰς ἑπομένας, αὐτὸς ἐσώθη διὰ ναυαγίου, καὶ ἀπέλαβε [z] δημοσίαν τὴν τιμὴν ὧν ἀπέβαλε φορτίων. Οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ὅμως πειρώμενοι πολλάκις, ἐξέμαθον τὸν πλοῦν· ἐπειδὴ δὲ καὶ Πόπλιος Κράσσος διαβὰς ἐπ' αὐτὰς ἔγνω τὰ μέταλλα ἐκ μικρᾶς βάθους ὀρυττόμενα καὶ τὰς ἄνδρας εἰρηναίους ἐκ περιουσίας ἤδη τὴν θάλατταν ἐργάζεσθαι, ταύτην τοῖς ἐθέλουσιν ἐπέδειξε· καίπερ ὂσαν πλείω τῆς διεργάσης εἰς τὴν Βρεταννικήν. Καὶ περὶ μὲν τῆς Ἰβηρίας καὶ τῶν προκειμένων νήσων ταῦτα.

z) δημοσίαν] δημοσίᾳ Venet.

ſoli Phoenices a Gadibus eo negotiatum iverunt, celantes alios iſtam navigationem. Cum autem Romani quendam navis magiſtrum ſequerentur, ut et ipſi emporia iſta addiſcerent, is invidia ductus dedita opera navem ſuam in vadum compulit, in eandemque perniciem iis qui inſequebantur conjectis, ipſe e naufragio ſervatus ex aerario publico pretium amiſſarum mercium recepit. Tamen Romani, re ſaepius tentata, navigationem addidicerunt. Deinde P. Craſſus cum eo navigaſſet, videretque metalla non alte effodi, hominesque eos pacis ſtudioſos otio abundante mari quoque navigando ſtudere, id volentibus commonſtravit: quanquam amplius mare navigandum eſſet eo quod inde ad Britanniam pertinet. Ac de Hiſpania quidem, et inſulis ante eam ſitis haec ſufficiant.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building

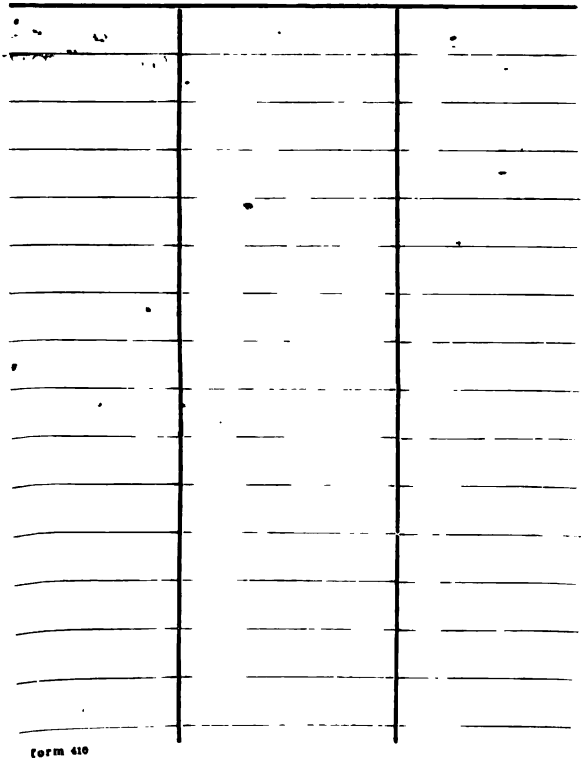

Form 410

B'D JUN 3 1915